

68-9-A-40

OFFICINAE

IOANNIS RAVISII TEX

toris Niuernensis Historici Poëticisq;

refertæ Disciplinis Prima pars,

bene recognita, auctaq; non

parum, cum Indice iuxta

seriem Literarum

reposito.

Venetis

MDXLI

Buyw. Sig. Antonia Salterij 3. O. J. 2

2-30

OFFICINAE

LECTORI CANDIDO.

OFFICINA Ioannis Rauisii Textoris rerū omnium merciumq; reconditarum refertissima multorum hedum Officinas, sed & Bibliothecas Lararia quoq; ornaturi, licuit ex officio nostro plurimorum Votis satisfacere, æris & marginis rationem habentes. qui librorum in tanto Hodie frequentia & cumulo, Vel obruunt magnitudine, Vel exhaustiuntur precio, quam interim Typis nostris in Enchiridion coegimus, iusti Voluminis non prætergressi modulū. Sed memineris interea nos in hac editione propolarum quorundam probasse solertiam, qui angustas ædes mercati Tabernæ partem priorē mercimoniis replent, reliqua in posteriori recondentes & si quid aliud supersit quod mercaturā expleat, penum instruunt. Quod & hic fecisse (si tu probaueris) rei angustia hos impulit. Binas enim partes Officinæ in hoc mercato curauimus adornādas, & ne quid deesset latinæ familiæ, Myrothecium tertio loco extruximus, nempe Cornucopiæ ordine pulchro digestam, qua affatim omnia superesse mercatui significaremus. Quid præterea nouorum locorum nunc accesserit, partis secundæ monstrabit epistola. Porro Indicem reddidimus expeditiorem & magis auctū, cum accurata castigatione. Erratula vero quædam, Velunt literam pro liser, numerum pro numero nō maxime curabis in his enim nos homines præstitimus.

Vale.

Inculpatissimo viro factorūq; literarum professori
meritissimo. D. Ioanni Boluacco Niuernensi, Na
uariensium Grammaticorū gymnasiarchæ.
Io. Rauisius Textor Niuernensis S.D.

Admiratio multis fuit frequens, ut in
culpatissime, quod ego tuus alumnus
& ppe dixerim partus; tuis semp adiu
tus obsequiis, tuaq; opera literis Inutri
tus neq; beneficiū scriptis agnoscerē,
neq; gratiā verbis vllis remetirer. Nec
defuerunt, qui silētio meo tam diutur
no infantis etiā buccis & multo irasce
rentur stomacho, atq; hoc ipsum vicio verterēt, dicerētq;
me indignū de quo quisq; bene mereri debeat, quū vt cau
sabaf, plarēq; ex parte rōnis aiantes abhorreant ab hmōi
nota. Nā & Ciconia patētes a qbus vitā accepit, senio fesi
fos nutrit & succolat, & glires suis genitoribus dū senue
runt, eadē succurrunt Pietate, velut meritū refundētes.
Alii itē quibus eadē placebat sentētia, cōuiciis me incesse
bāt. & hmōi verbis alloquebant. Nā tū es homo egregie
malus Textor; dignusq; multis plagis & cicatricibus, qui
magno famæ tuæ dispendio non agnoscis, per quē pfece
ris. Hic (de te loquebant) te nutriuit a puero. Et vt inquit
Simo Terētianus, fecit ex seruo vt esses libertus, & quod
habuit summū precium, persoluit tibi. Tu tamen pateris
eius memoriā apud te frigescere, quē velut numen aliqd
terrenū deberes suspicere & reuereri, cuiusq; effigiē si sa
peres, domi haberes in larario, quū quicquid es, si qd sala
tem es, id totū sis eius officio, eiq; vitā cum doctrina refer
te debeas acceptā. Adde quod magna est ambobus affini
tas eadem vtriq; patria, cuius ille flos est, & primū speci
mē & in qua tanti sit ab omnibus, vt inhumanus habeat
& inuulilis, qui transeunti cōptatim non assurgit. Qua nā
ergo ratione maculā hanc elues, quonam modo culpam
deprecaberis, aut in quā excusationē reiciēs delictū, si so

lus eum relinquo in salutatu, in quem omnes pleno ore
certatim laudes cogerunt. His illorum verbis quum aures
mihi calerent & circunsonaret corpit me pudere vitæ, &
pœnitere negligentie. Parumq; absuit quin ipse mihi pœ
nâ irrogauerim, sumptoque de meis musis supplicio. arbor
tius adolescētiae meæ nugas veneris marito deuouerim
ut cū politiano loquar. Vbi tñ diu satis in ea pependi cru
ce, post longum tædium & animi mororē, discussis hinc
inde rationibus tandem cognoui nihil esse quod deberē
tristari aut affici pœnitentia. Quinetiam me multo prudē
tius egisse, quam si quid infra dignitatē tuam antea repos
uissem. Præcedentia quidem argumenta iniiciebant mi
hi pudorem. Contra vero alia emerferunt omnino cōtra
ria, quæ postea suaserunt, ut non tantum non me pigeret
nihil ad te scripsisse, sed ne in posterum quidem scribere.
Consideraui in primis quam stulte agant, qui suis ineptiis
illustrium virorum maiestatem cōtaminant exēplo illius
Chœrilli, cuius scripta plus multo probri quam laudis pe
pererunt Alexandro. Quantum enim famæ parturiunt do
ctorum monumenta, tātum dedecoris afferre solent pœ
nitētiæ & viles in doctorum nugæ. Itaq; si quid hactenus
tibi nūcupassem, plus multo fuliginis & tenebrarum q̃ lu
cis induxisset tuo nomini, Nam nihil est in me, quod tuis
laudibus respōdere valeat. Nihil neq; scribo neq; loquor
quod semitarii & Pagani magistrilli non nouerint nihil
nisi triuali pœssum moneta dico. Quanam igitur doctri
na tibi, homini dico omnibus virtutū numeris absolutis
simo satisfacere potuissem. Quod si potuissem, adhuc ta
men mihi fuerat timendū, ne irascereris, grauateq; ferres
& dolenter, si te in ora vulgi cōiicerem quū ea sis. natura
Ut mallis laudum tuarum testimonia in precordiis homi
num delitescere, quam linguis versari. Ego te noui tāquā
meos vngues. At si quid certi ex tuis moribus potui colli
gere & explorare, tu nō ex eorum numero, quibus aures
inanibus præconiorum fumis pruriunt, & titillantur. Furi
les iste gloriolæ non plus te mouent, quam lippum piētæ

tabulæ, fomenta pòdagram, Aurículas citharæ collecta
 sorde dolentes, vt inquit ille omnia tibi sordent nisi quæ
 meram olent virtutē. Suspiciari posses me hoc dicere adus
 ladi studio, nisi tā alienū esset mihi assentari, quā tibi assē
 tatoribus aut præbere. Id ego ausim de me prædicare, nec
 vnquā placuisse mihi parasitos & blanditores, nec vllā pe
 sse vnquā acius refugisse me, quam parasiti psonam, ne
 quis forte suspicetur a labiis meis dissentire præcordia, Et
 tu ipse eum me semper nosti, in primore cuius frōte lega
 tur animus. Quod quamuis hac tēpestare non vsq; quaq;
 sit Vtile, nō possem tamen infucatu illū naturæ rigore ex
 cutere, vel si vncō trahēdus essem ad scalas gemonias, aut
 insuēdus culco cū gallo, serpente & simia, Vides igitur vt
 ad institutum redeā, quæ denuo me mouerint argumēta
 vt nihil ad te scriberē, aut de te. Tandē tñ inuitū me ac re
 eusantē expugnauit, & tuus in me amor, & mea in te be
 niuolentia, coegitq; epistolā hanc liminarē adiicere, quā
 uis intelligerem tituli hunc si modo laudis est titulis, for
 re tibi molestum & odiosum. Sed vellis nolis oportet vt
 æqui boniq; cōsulas. Hoc ego feci, non vt par pari relatū
 cognosceres, quū vt inqt Cicero, si vitam pro tua dignita
 te effunderē, nec minimam quidem tuorū in me merito
 rum partē videret assecutus, sed vt eorū calūnias declina
 rem, qui ne suspendunt naso, q; nullo dum ac ne verborū
 quidē testimonio, exhibuerim me gratū. Porro nominis
 perpetuitatē magis mihi ex te polliceor, quā tibi ex hoc
 opē meo. Si autē percontaris, quale sit ipsum opus, & qd
 ego sentiam, dicam id quod res est, ne quis cauilletur foe
 rus meos mihi blandiri illud primum omnīū non inficia
 bor, me omnia frustillatim fere ab autoribus emēdicasse.
 Nihil priuato iuri præter laborem tribuo, quē si quis im
 prober, nullam spem futuræ laudis mihi relinquo, Et vt
 occurrā censorum lituris & spōgiis, tota hæc officina si
 milis est Horatiane corniculæ alienis plumis circumquaq;
 vestitæ. Quam, licet plæriq; probēt, & in his Petrus Da
 nesus homo plurimæ doctrinæ & eruditōis, non sum tā

men adeo nesciens mei, neq; ita pendeo totus ab aliorū iudicio, vt eas laudes velim agnoscere, quas nec honeste possum, nec iure debeo. Nolo mihi Suffenus esse, aut simias imitari, quæ suos foetus quilibet deformes pro formosissimis admirantur. Si quid tamen ex multis paleis fructus collegi, te & cæteros lectores rogo, vt excipiatis plausibiliter. Contra vero si quid per incuriam mihi non eliminatum lapsum est frequenter autem lapsum est partem erroris quæso condonate meis occupationibus, cum quibus hæc imprimerent, nulla non hora obruebar, idq; adeo, vt vix ocium esset ad scalpendum caput aut mungendas nares. Nam vt tu ipse omnium certissime nosti, non poteram alio die præesse typis, quum me oporteret totos dies erudiendis iuuenibus impedere. Vixq; vt opinor, suffecissem operi, nisi in emaculandis vtrunque typographorum erratis laborem meum iuuisset honestissimus, maturaq; doctrinæ adolescens Guido Mômirdus Lutecianus patricius.

Vale homo probatissime, Et me ama.

INDEX CAPITVM PRIMAE ET SE-
cundæ partis Officinæ Textoris iuxta
literarum ordinem.

A Bforpti terra, parte.i.	fo. 12
Abstemi, parte.ii.	fo. 119
Adulatores, scurræ, & parasyti, parte.ii.	fo. 115
Adulteri & adultere, parte.i.	fo. 159
Aemuli laudis alienæ, aut virtutis, parte.ii.	fo. 245
Amasii deorum & hominum, parte.i.	fo. 139
Amasie deorum & hominum, parte.i.	fo. 142
Amati a diuersis animalibus, parte.i.	fo. 167
Amatores animalium aliarumq; rerum, parte.i.	fo. 167
Amazones, parte.i.	fo. 183
Ambitiosi & arrogantes, parte.ii.	fo. 168
Amici arctissimi, parte.ii.	fo. 258
Amor coniugalis, parte.ii.	fo. 258

I. E T I I. P A R T I S

Amor fratrum & sororum mutuus, parte.ii.	fo. 157
Amor & indulgentia parentū in liberos, parte.ii.	fo. 160
Amor liberorum in parentes, parte.ii.	fo. 161
Ancillæ quædam parte.i.	fo. 154
Animalia sepulchris honorata, parte.i.	fo. 158
Animalia diuersa, parte.ii.	fo. 147
Animalia manifestata, quorumq; ministerio homines sunt vsi, parte.ii.	fo. 161
Anni partes, parte.ii.	fo. 110
Appellationes eorū q; variis laborāt morbis, parte.i.	f. 84
Aquarum mirabilis natura, parte.ii.	fo. 180
Arbores diuersæ, parte.ii.	fo. 178
Arbores deorum & dearum, parte.ii.	fo. 188
Architecti hobiles, parte.ii.	fo. 173
Argonautæ, parte.i.	fo. 252
Argumenta ab impossibili. ex diuersis poetis. parte.ii.	f. 2
Armorū genera & instrumenta bellorum, parte.i.	f. 128
Artificū denominatiōes, variarūq; p̄fessionū. pte.i.	f. 102
Astrologi, parte.ii.	fo. 80
Astuti & fraudulentī, parte.ii.	fo. 167
Athletæ, pugiles & palestritæ. parte.i.	fo. 209
Attridæ, parte.i.	fo. 208
Anari & illiberales, parte.ii.	fo. 211
Audaces & temerarii, parte.ii.	fo. 264
Aues deorum, parte.ij.	fo. 146
Augures & aruspices, parte.ij.	fo. 62
Auium nomina, parte.ii.	fo. 137
Auium & aliorum animalium voces, parte.ii.	fo. 146
Aurigæ & equorum domitores, parte.i.	fo. 246
Ⓒ Balbi, parte.i.	fo. 50
Bella & mala a mulieribus orta, parte.i.	fo. 184
Bella memorabilia, parte.i.	fo. 192
Bellicosi, parte.i.	fo. 193
Bibliothecæ memorabiles, parte.i.	fo. 124
Ⓒ Cæci & exæcati, parte.i.	fo. 86
Calceamentorum genera, parte.ii.	fo. 37

Canum nomina, parte.i.	fo. 140
Castissimi, parte.i.	fo. 168
Centaurorum nomina, parte.ij.	fo. 123
Chirurghi, parte.i.	fo. 94
Cibi & panes diuersi, parte.ij.	fo. 133
Cibi electiles & delicati, parte.ij.	fo. 136
Cibi quibusdam hominibus grati, cum diuerso populo tum victu, parte.ii.	fo. 136
Cinardi, pedicones & parhici, parte.i.	fo. 144
Citharædi & tibicines, parte.ii.	fo. 82
Clari & diuites ex humili fortuna, parte.ii.	fo. 112
Claudi, parte.i.	fo. 89
Clementes & humani, parte.ij.	fo. 61
Coci, parte.ij.	fo. 191
Columnæ herculis, parte.ij.	fo. 118
Combusti, parte.i.	fo. 49
Conditores diuersorum locorum & edificiorum, parte.ii.	fo. 173
Constatēs & patientes in casibus aduersis, parte.ii.	fo. 141
Contemptores deorum, parte.ii.	fo. 16
Contemptores honorum & diuitiarum, parte.ij.	fo. 104
Cornu copie, seu loca diuersis Rebus abundantia, parte tertia per totum.	
Coronæ diuersæ, parte.i.	fo. 126
Crudeles, & qui in mortuos leuierunt, parte.i.	fo. 67
Crudelissimi homines, parte.ij.	fo. 193
Curetes, parte.i.	fo. 209
Currus deorum & animalia, parte.i.	fo. 148
Cursores velocissimi, parte.ij.	fo. 10
Cyclopes, parte.i.	fo. 208
Damifella textoris, parte.i.	fo. 136
Dānati suppliciis apud Inferos sicut poetas, parte.i.	fo. 73
Decollati, parte.i.	fo. 62
Deformes, parte.i.	fo. 138
Dei ex poetarum figmentis, parte.ij.	fo. 92
Denominationes a naturalibus, seu accidentariis casibus. parte.i.	fo. 109

I. ET II. PARTIS

Denominationes a genere, parte.i.	fo. 111
Deorum victimæ, parte.ii.	fo. 103
Deorum festa, parte.ii.	fo. 104
Descriptio longitemporis, qua diu aliquid futurum significamus, parte.ij.	fo. 6
Descriptio magni & frequentis numeri per similitudines & comparationes, parte.ij.	fo. 8
Descriptio cursus leuissimi, parte.ii.	fo. 9
Descriptio ortus diei, parte.i.	fo. 11
Descriptio meridiei, parte.ii.	fo. 13
Descriptio noctis, parte.ij.	fo. 14
Descriptio mediæ noctis, parte.ii.	fo. 16
Descriptio æquinoctii, parte.ii.	fo. 16.
Diuites, parte.ii.	fo. 205
Domitores monstrorum, parte.ii.	fo. 114
¶ Elegantes, parte.i.	fo. 144
Elementa, parte.ii.	fo. 115
Epitheta gentium propria, parte.i.	fo. 112
Equi & equæ celebres, parte.i.	fo. 242
Equi Achillis, parte.ii.	fo. 245
Equi Martis, parte.i.	fo. 24.
Equi plutonis, parte.i.	fo. 246
Equi solis, parte.i.	fo. 245
Eunuchi & spadones, parte.i.	fo. 155
Excoriati, parte.i.	fo. 61
Exempla charitatis in patriam, parte.ii.	fo. 252
Exercitus numerosi, parte.i.	fo. 188
Exules nonnulli, parte.ii.	fo. 53
¶ Fabri & alii artifices, parte.ii.	fo. 171
Fæces & excrementa diuersarum rerum, parte.ii.	fo. 112
Fames memorabiles, parte.ii.	fo. 118
Fidelissimi, parte.ii.	fo. 273
Figuli, parte.ii.	fo. 33
Filii deorum, & Heroum, parte.ii.	fo. 96
Flores & fructus odorati, parte.ii.	fo. 192
Fluuiorum auctarium, parte.ii.	fo. 281.

Fluuij præcipui nominis, parte.ii.	fo. 278
Fluuij auriferi & gemmiferi, parte.ii.	fo. 278
Fluuij infernales, parte.ii.	fo. 280
Fœcundi, & qui multos habuerunt liberos, pte.i.	fo. 112
Fontes, parte.ii.	fo. 282
Formosi & formosæ, parte.i.	fo. 122
Fortissimi viribus corporis, parte.i.	fo. 100
Fortunati & felices, parte.ii.	fo. 274
Fratres vterini, parte.i.	fo. 116
Frutices diuersi, parte.ii.	fo. 196
Fullones, parte.ii.	fo. 118
Fulminati, seu fulmine percussi, parte.i.	fo. 44
Furiosi & maniaci, parte.i.	fo. 90
Furiæ, parte.i.	fo. 93
Geometræ, parte.ij.	fo. 82
Gladiatores, parte.i.	fo. 213
Grammatici, parte.ii.	fo. 286
Gratiæ, parte.i.	fo. 178
Gulosi, edaces & vinolenti, parte.ij.	fo. 224
Gygantes & grandes corpore, parte.i.	fo. 104
Gymnasia, parte.i.	fo. 222
Hæretici nonnulli, parte.ii.	fo. 39
Harpiæ, parte.ii.	fo. 113
Herbarum diuersa nomina, parte.ii.	fo. 196
Herculis labores, parte.i.	fo. 168
Hesperides, parte.ii.	fo. 109
Historiographi græci & latini, parte.ii.	fo. 283
Histriones & actores, parte.i.	fo. 314
Homines male olentes, parte.i.	fo. 86
Homines re aliqua insignes, parte.i.	fo. 112
Homines libere & iportune loquacitatis, parte.ii.	fo. 268
Horti celebres, parte.ii.	fo. 118
Hospitales, parte.ii.	fo. 237
Hyades, parte.ii.	fo. 102
Iankores, parte.ii.	fo. 192
Impossibilia factu, parte.i.	fo. 226

I. ET II. PARTIS

Incestuosi, parte.i.	fo. 176
Indocti & literatum oſores, parte.i.	fo. 124
Infelices & miſeri, qui ex proſpera fortuna ad humilem ſunt reducti, parte.ii.	fo. 214
Ingrati, parte.ii.	fo. 268
Inhumani ritus varii, parte.i.	fo. 68
Iniuſti, parte.ii.	fo. 271
Inſignia deorum, parte.i.	fo. 113
Inſignia gentium, parte.i.	fo. 113
Inſtrumenta muſica parte.ii.	fo. 83
Iracundi odio perciti & maleuoli, parte.ii.	fo. 140
Interfectores fratrum & ſororum, parte.i.	fo. 28
Inuentores diuerſarum rerum, parte.ii.	fo. 82
Inuidi, parte.ii.	fo. 243
Iudices inferorum, parte.ii.	fo. 108
Iugulati & ſtrangulati, parte.i.	fo. 18
Iuſtiſſimi, parte.ii.	fo. 269
• Laborioſi & variarum artium periti, parte.i.	fo. 125
Lacus, paludes & ſtagna, parte.ii.	fo. 281
Lapidibus obruti aut mutorum ruina, parte.i.	fo. 57
Latrones, parte.ii.	fo. 48
Legiſlatores, parte.ii.	fo. 237
Legumina & frumenta, parte.ii.	fo. 190
Lenones & leænæ, parte.i.	fo. 105
Liberatores a periculis, parte.ii.	fo. 114
Liberales & magnifici, parte.ii.	fo. 215. & 218
Liberi parentum interfectores, parte.i.	fo. 27
Libidinoſi & laſciui, parte.i.	fo. 161
Lippi, parte.i.	fo. 86
Literarum & literatorum amantiſſimi, parte.i.	fo. 122
Litigioſi, parte.ii.	fo. 265
Loca deis ſacra, parte.ii.	fo. 97
Ludi, & ſpectacula diuerſa, parte.i.	fo. 217
• Machinæ bellicæ & tormenta, parte.i.	fo. 226
Macilenti, parte.ii.	fo. 117
Magi & alii venefici, parte.ii.	fo. 78.

Magnanimi, parte. ij.	fo. 279
Mangones, & alia professiois homines, parte. ij.	fo. 192
Medici, parte. i.	fo. 94
Memoria clari, parte. ij.	fo. 273
Menses anni, parte. ij.	fo. 110
Mensura quedam, parte. ij.	fo. 120
Meretrices, parte. i.	fo. 143
Metamorphosis diuersorum qui in varias fuerunt muta- ti formas, parte. ij.	fo. 111
Ministri somni, parte. ij.	fo. 124
Miracula quedam naturae, parte. ij.	fo. 72
Miracula orbis septem, parte. ij.	fo. 174
Modesti & verecundi, parte. ii.	fo. 103
Molles & effeminati, parte. i.	fo. 145
Montes praecipui, parte. ij.	fo. 282
Montes flammiferi, parte. ij.	fo. 283
Montes in quibus Roma sita est, parte. ij.	fo. 302
Morbi diuersi parte. i.	fo. 76
Morbis aliquibus infecti aut affecti, parte. i.	fo. 84
Mortui equorum lapsu, parte. i.	fo. 40
Mortui suspendio & cruce, parte. i.	fo. 46
Mortui siti & fame, parte. i.	fo. 48
Mortui & extincti veneno, parte. i.	fo. 52
Mortui scararum ruina parte. i.	fo. 52
Mortui morte subita, parte. i.	fo. 55
Mortui gaudio & risu, parte. i.	fo. 56
Mortui in actu venereo, parte. i.	fo. 57
Mortui in aliena terra, parte. ij.	fo. 47
Mortui nimio cibo & potu, parte. i.	fo. 57
Mortui morbo pediculari, parte. i.	fo. 59
Mortui aut occisi in latrinis, parte. i.	fo. 61
Mortui in carceribus, parte. i.	fo. 60
Mortui diuersis morbis, parte. i.	fo. 63
Mortui febre, parte. i.	fo. 63
Mortui peste, parte. i.	fo. 64
Mortui diuersis aliis casibus, parte. i.	fo. 69

I. E T I I. P A R T I S.

Mortui qui reuixerunt, parte.i.	fo. 66
Mortui suis inuentis, parte.i.	fo. 76
Mulieres quæ maritos occiderunt, parte.i.	fo. 31
Mulieres mortuæ partus dolore, parte.i.	fo. 61
Mulieres virilem habitum mentite, parte.i.	fo. 147
Mulieres doctæ, parte.i.	fo. 173
Mulieres bellicosæ, parte.i.	fo. 180
Musæ, parte.i.	fo. 177
Musici & cantores, parte.ii.	fo. 82
Muti, parte.i.	fo. 86
¶ Naui & pumiliones, parte.i.	fo. 108
Nauigiorum genera, parte.i.	fo. 149
Nauium propria nomina, parte.i.	fo. 151
Nauæ nonnulli, parte.i.	fo. 153
Nomina aquis naufragio imponentes, parte.i.	fo. 38
Nomina diuersa ad militiam spectantia, parte.i.	fo. 119
Nouercæ, parte.i.	fo. 187
Nuncii & legati, parte.ii.	fo. 237
Nutrices diuersorum hominum, parte.i.	fo. 153
Nymphæ diuersæ, parte.ii.	fo. 111
¶ Obliuiosi, & qui memoria exciderunt, parte.ii.	fo. 173
Obstetrices, parte.i.	fo. 131
Occisores sui, & qui variis modis mortem sibi intulerunt, & a se aliis commiserunt occidendos, parte.i.	fo. 6
Occisi & dicerpti ab equis, parte.i.	fo. 38
Occisi a serpentibus, parte.i.	fo. 40
Occisi ab apris, parte.i.	fo. 41
Occisi a canibus, parte.i.	fo. 42
Occisi a diuersis feris, parte.i.	fo. 43
Occisi a leonibus, parte.i.	fo. 42
Ociosi, parte.i.	fo. 126
Officinæ artificum, parte.i.	fo. 11
Oleum, parte.i.	fo. 102
Opera & ædificia sumptuosa, parte.ii.	fo. 176
Oratores, parte.ii.	fo. 288
¶ Patræ seu dæ fatales, parte.ii.	fo. 102

Parentes liberorum interfectores, parte.i.	fo. 24
Parricidæ, parte.i.	fo. 27
Pastores & armentarii, parte.i.	fo. 192
Patria illustrium virorum, parte.i.	fo. 128
Pauperes, parte.ii.	fo. 209
Pericula marina, parte.i.	fo. 254
Pestilentie memorabiles, parte.i.	fo. 73
Pharmacopolæ, parte.i.	fo. 94
Pictores diuersi, parte.ii.	fo. 162
Pigmenta, parte.ii.	fo. 171
Pingues, parte.ii.	fo. 117
Piscatores & vrinatores, parte.i.	fo. 254
Pisces diuersi, parte.i.	fo. 255
Piscinarli, parte.i.	fo. 255
Pleyades, parte.i.	fo. 109
Poetica descriptio, qua docemus aliquid longe lateq; fieri, parte.ii.	fo. 7
Poete græci & latini, parte.ii.	fo. 282
Populi re aliqua clari, parte.i.	fo. 112
Populorum diuersi mores, parte.i.	fo. 268
Portitores, parte.i.	fo. 254
Potiones diuerse, parte.i.	fo. 102
Præcones, parte.ii.	fo. 118
Præceptores & pedagogi, parte.i.	fo. 127
Præcipitati, parte.i.	fo. 51
Præmia virtutis & doctrinæ, parte.i.	fo. 116
Proci diuersarum mulierum, parte.i.	fo. 151
Prodigia & portenta diuersa, parte.ii.	fo. 70. & 72
Prodigi, parte.ii.	fo. 212
Proditores, periuri, & perfidi, parte.ii.	fo. 271
pyratæ, parte.ii.	fo. 51
Raptores virginum, parte.i.	fo. 152
Religiosi, parte.ii.	fo. 175
Riuales, parte.i.	fo. 152
Sacculorum nomina, parte.ii.	fo. 34
Sacerdotes deorum, parte.ii.	fo. 106

I. E T I I. P A R T I S.

Sacrificiorum & victimarum diuersa genera, parte.ii.	fo. 104
Sacrilegi, parte.ii.	fo. 48
Sagittis confossi, parte.i.	fo. 59
Sagittarii & iaculatores, parte.i.	fo. 234
Scorptra deorum & tela, parte.i.	fo. 225
Scriptores multorum voluminum, parte.i.	fo. 125
Scriptores modicarum rerum, parte.ii.	fo. 307
Sculptores, celatores, statuarij & marmorarii, pte.ii.f.	fo. 166
Senes, & qui diu vixerunt, parte.i.	fo. 114
Senes qui genuerunt, parte.i.	fo. 116
Serpentum quorundam nomina, parte.ii.	fo. 16
Serui diuersi, liberi & famuli, parte.ii.	fo. 127
Seruorum quorundam in dominos fidelitas, parte.ii.	fo. 255
Seuerissimi & maxime tetrici, parte.ii.	fo. 239
Sybille, parte.i.	fo. 178
Spurii & nothi, parte.i.	fo. 416
Sobrii & temperati, parte.ii.	fo. 229
Solitarii & vitæ austeræ, parte.ij.	fo. 230
Somnolenti, parte.ii.	fo. 118
Sophistarum nomina, parte.ij.	fo. 303
Stadia diuersa, parte.i.	fo. 223
Strabones lusi & monoculi, parte.i.	fo. 86
Stulti & insipientes, parte.i.	fo. 93
Submersi aquis, parte.i.	fo. 35
Subselliorum genera, parte.ii.	fo. 237
Suffocati murorum ruina, parte.i.	fo. 57
Suffocati vaporibus, aut fumo, parte.i.	fo. 61
Superbi & gloriosi, parte.ii.	fo. 261
Suppliciorum diuersa genera, parte.ii.	fo. 51
Sylvarum, parte.ii.	fo. 189
Synonyma quædam poetica, parte.ij.	fo. 124
Syrenes, parte.ii.	fo. 124
Taciturni, parte.ii.	fo. 265
Tela bellica & gladii, parte.i.	fo. 223
Tela gentium propria, parte.i.	fo. 225
Temperatissimi, parte.ii.	fo. 226

Tempora, anni & dies, parte.i.	fo. 118
Textrices & lanificæ, parte.i.	fo. 187
Timidi & meticulosi, parte.ii.	fo. 264
Triumphatores, parte.i.	fo. 126
Tibicines, parte.ii.	fo. 88
Tyndaridæ, parte.i.	fo. 204
Tyranni plæriq, parte.ii.	fo. 254
C Vasorum diuersa genera, parte.ii.	fo. 28.
Vates & diuinatores, parte.ii.	fo. 62
Vestales virgines, parte.i.	fo. 187
Vestimentorum genera, parte.ii.	fo. 34
Vestes gentium proprie, parte.ii.	fo. 46
Vestes quedam memorabiles, parte.ii.	fo. 46
Vehiculorum genera, parte.ii.	fo. 21
Venatores parte.i.	fo. 237
Venefici, parte.ii.	fo. 75
Venti diuersi, parte.ii.	fo. 302
Veracissimi, parte.ii.	fo. 267
Vermes diuersi, parte.ii.	fo. 164
Versiformes, seu in varias formas mutabiles, pte.ii.	fo. 268
Vespillones, parte.i.	fo. 191
Victoriæ illustres, parte.i.	fo. 193
Vincula diuersa, parte.ii.	fo. 123
Viri vxorum interfectores, parte.i.	fo. 32
Viri docti honorati, parte.i.	fo. 118
Viri celebres mortui in aliena terra, parte.ii.	fo. 55
Viri muliebrem habitum mentiri, parte.i.	fo. 146
Vnguenta & pharmaca, parte.i.	fo. 98
Vota hominum diuersa, parte.i.	fo. 113
Vsurarii & feneratores, parte.ii.	fo. 215
Vxores illustrium virorum, parte.i.	fo. 179
C Zelotypi, parte.i.	fo. 167

EINIS INDICIS.

IOANNIS RAVISII TEXTO
RIS NIVERNENSIS IN
SVAM OFFICINAM
PRAEFATIO.

Ad eximium & literatissimum virum. D. Gaufrē-
dum Pompadoræum Petragoricensem Archidia-
conum, Vtriusq; iuris professorem acutissimum,

MNIVM qui latinam linguam suis ha-
ctenus iuuerit monumentis, neminē pro-
pe vnū inuenias, Gaufrēde literatissime,
qui vbiq; suorum operum calūnias Momorum
& obelos posteritatis effugerit, quiq; nul-
libi acceperit vulnus. Hoc docent autem
elegāntissimi, quorum scripta quis inculcata, & omnibus elo-
quentiæ calamistris decenter cōpta viderentur, plerisq; ta-
men in locis Aristarchorum lituris expuncta sunt. Hic argui-
tur vt nimis ieiunus, illius oratio plus cutis q̄ carnis habe-
re dicitur, alius verbis cōfragosis ampullari, alius humi re-
pere, in hoc affectata culpatur obscuritas, in illo stylus ni-
mis languidus & eneruis. In summa, nihil reperies quod
suis dentibus liuor nō configat. Et quod omnium molestis-
sime fero, nō eruditi & frugi homines solum hāc prero-
gatiuā sibi vendicant, sed inepti quoq; & qui carent naso
eandem licentiam iuxta induunt. Ita, vt venatici canes, &
villatici eodem modo ferinā olfacere videantur, velintq;
capræ Rhinoceroti nasuto haberi similes. Sunt quetiam
qui laudi sibi vertunt cū egregio hoste pugna suscepisse,
vt aliena virtute (quod propria nequeunt) in opinionē vul-
gi quocunq; modo introrepant, seq; in populi admiratio-
nem intrudāt vtcunq;. Alij cum quid coram idiotis legūt

P R A E F A T I O.

ne nihil scire videantur, audent tamen de Sybille fulgisse
 dicare, suæq; centuræ cū alijs symbolum ferre. Sed fallun-
 tur haud dubie, & sui cruribus alicui illidunt. Nam plura
 ipsi accipiunt, quā inferant vulnera. Inuisti enim ab erudi-
 tis vnicū stigma instar multorū est, præstatq; sexcentas ab
 hmoi latoribus plagas accipere, quā a literatis vnam.
 Quicquid dicitur ab erudito, æternū est, & nescit finem.
 Quod ab insulsis, euanescit tā cito, q̄ ipsi sunt vani. Quod
 si vnq̄ primis seculis fuerit hoc malum, & nunc inualescit
 maxime, ita vt vix reperiatur opus quod vel nō sit man-
 cum ac inutile, aut stolidis istorū nebuloni iudicijs plane
 corruptū. Quid est in causa, q̄ obrem Fabij institutiōes ora-
 toriæ nobis tenebrose videatur, lectoreiq; omnes tertio-
 quoq; verbo suspēsos retineant? Sola hominū temeritas,
 qui cū autoris mentē non caperēt, omnia inuertere, & ro-
 tundis quadrata mutare ausi sunt: fecerūtq; oraculū, quod
 per somniū noctu viderāt. Qua etiam face historiā Plinij
 naturalem vbiq; permiscuerūt dum nō intellectā detorse-
 runt in suū phantasma, ne lectorem destituisse viderētur,
 seq; ignorantiae cōiicisse. Ego, vt vere dicā, ex alieno pe-
 riculo mihi timeo, terroreinq; (vtinam vanum) cōfingo.
 Quis enim gregarius miles in dextrā aurem securus dor-
 miat, si videat principi suo male esse? Quis vellicato Ci-
 cerone, suis auribus nō timeat? Quē notato Virgilio, ca-
 lūniē metus non terreat? Atq; eo magis quo acrius semp
 in neotericos seuiatur. Homines enim huius seculi prope
 oēs cōsueuerūt in seipsos furere, alter in alterē quadrigas
 cōiicis onustas iaculari, viperis nimiq; similes, quē parē-
 tes dicūt impetere. Vide apologias, vide occultas saty-
 ras, quē nūc cūtilantur, & excuduntur. Quotusquisq; nū-
 tēporis habetur in pretio, q̄ tot Archilochos nō habeat,
 quot præcones? Paucis ab hinc annis Seruus de latīna lin-
 gua benemeritus floruit. Iam Beroaldinis annotatiōibus
 vapulauit. Beroaldus itē nūc fœnore recipit talionē. Oēs
 enim (q̄ saltem corruptū non habēt olfactum) quis labo-

tem eius non improbent, sic tamen stylum auersantur, ut sibi, suisq; liberis eius lectione interdicat. Nullus grāmātī corꝑ pleniorē obsequio posteritatē demeruit, q̄ Laurentius Valla. Nemo purius iudicauit. Mancinelli tñ iam passus est, Limam, qui & ipse postea limatus est. Politiano viro vtriusq; linguę doctissimo, Marullus poeta iam dedit vulnus, idemq; lege taliōis accepit. Quo anno hęc imprimēbantur, nescio q̄s semidoctus Anglus, ausus est in Erasmiū viq; plane & sine lenocinio doctum insurgere, annotationēq; (quas Mercurij cuiusdā opera Gręcanicis referat laudinis) euentilare. Audio & fuisse quendā nebulonem, q̄ opus doctissimi & eruditissimi Budei de Alie, dixerit esse velut ociosum, infrugiferum, ac nemini vtile, & non magni referre cognoscere, quę sint partes assis, q̄ varie ponderum & numorum species. Cuius nomen si cōpertum haberem, peius cruce & furca lueret, nec ad cōmiserationem me flecteret, etiam si fleret sanguine. Te ne oportuit nebulo perperam de tanto Gallię monstro iudicare, tantumq; virum putida tua censura proscindere? qui tamen vnus inuidiosam Athenis reddit Luteciam, facitq; ut omnes prope ceterę nationes palmam despiciēt eloquentiæ? Hic (si literis merces exolueretur) regi deberet esse, quod Archelao fuit Euripides, Ennius Africano, Romano senatui Cicero. Et te non pudet immundū ex ore tuo sterquilinum in hunc vomere? Nihil de te loqui audeo. Faber modestissime, Plagę tuę mihi excutūt lachrymas, tantumq; dolorem afferunt, ut amicis, indigeam, qui me perinde ac te consolentur. Nescio cui te cōparem, nisi Acatēoni, quem ut sui canes laniarūt, Ita quoq; qui ex tuis vigilijs fructum & cōmodum ceperunt, qui te preuio & antambulone, Philosophiæ latebras incolumes peruaserunt, in te rostro & denribus sequiunt. Sed sis bono animo. Aderunt, aderunt, q̄ vleiscentur, facientq; tuos istos canes suos poenitere latratuū. Immo iā affuerunt. Nunqd enim prospicis plerosq; ex illis (indigni sunt q̄ a me nominentur

tur) iam non pluriſ q̃ hiſtriones fieri, & ab eruditis haberi
 velut indoctos? Indoctos autē? immo & plane, barbaros,
 ipſiſq; adeo barbaris ineptiores. Luent, luēt & viui & mor-
 tui, flāmaſq; (quibus ſcripta tua digna dixerunt) ipſi perfe-
 rent. Impingent (ne dubites) in eruditorū carnificinas, in
 q̃bus nullus futurus eſt cōmiſerationis locus. Iam in Epi-
 thetis meiſ tibi cōdoluerā, neq; tñ vrgente beneuolentia
 (quā habeo in literatos genuinam) potui nō itēq; miſere-
 ri, vt docerem, quod prius dixi nullum eſſe q̃tumuiſ do-
 ctum, q̃ h mōi Libitinae morſus & rabiem declinet. Quis
 ergo tot eruditis vapulantibus, ſecūq; me putet dormire
 ſomnū? Quis porrectis pedibus nihil timentem quieſce-
 re? cum etiam ſi roſas loquerer, eſſent tñ, q̃bus mea roſae
 olerent vrticā. Omniū linguas cohibere velle, manifeſta-
 ria eſt demētia. Culpam apud omnes deprecari, tam diffi-
 cile eſt, q̃ facile a multis naſo ſuſpendi. Ne multis agam, ſa-
 lubrius mea ſententia nō eſt conſiliū, q̃ veniam pręfari, &
 ſuſcepti operis cauſam percōtaturis dicere. Demū ſiquis
 obloquatur, & me aſpergat cōuitijs, pili & aſſis non face-
 re. Primū omniū nemo eſt (vt opinor) neq; ex eruditorū
 turba, neq; ex plebeiōrū grege, q̃ manibus ac pedibus nō
 eat in Salluſtij ſententiam dicentis, Omnibus hominibus
 (qui ſeſe ſtudent pręſtare cæteris animantibus) ſumma
 ope enitendū, ne vitam ſilentio tranſeant, veluti pecora,
 quæ natura ventri prona & obedientia finxit. Nos enim
 præter propter voluptates nati ſimus, & aliorſum accepi-
 mus animā, q̃ vt ocio Epimenidis ſomnū indormiamus,
 & vt proci Penelopes alijs certātibus, ſoli nihil faciamus
 niſi numerū. Quid a porcis differemus, ſi multos menſes
 æſtamus inſtar gliiriū & puriſſimæ aquę ſordidū lutū prę-
 feramus? Cōmodemus aures Catoni, qui dicebat reddē-
 dam eſſe vitæ rationē. Sequamur laudabilem Gymnoſo-
 phiſtarū cōſuetudinem, apud quos impranſi abibant, qui
 nullū diurnæ operæ fructum afferiebant. Aegyptiæ adhæ-
 reamus iuuetuti, cui lege fuit cautū, ne cibo prius veſce-

retur, q̄ centum & octoginta stadia pcurisset. Adiciamus
oculos moribus Spartanorū, q̄ ablegatos a se pueros non
prius domū redire pmittebant, quam parētibz honori,
& patriæ vtilitati esse possent. Fuit primis seculis tm̄ vir-
tutis studiū vt summā in labore felicitatē reponerēt. Qua
causa Menander dicebat deū ociosis nō adesse. Epichar-
mus bonos laborem seq, timidos nihil vnq̄ assequi. Hera-
clides quoq; Lycius vnū librum laboris laudibus dicauit,
quo aiebat nihil in rebus humanis magis frugiferum geri
posse. Quibus p̄suasus argumētis aliquē ex dactylothecca
mea carbunculum, in linguę latinę gazophylaciū cōferre
volui, q̄ hominem sic oporteat viuere, vt se aliquñ vixisse
doceat posteros. Qua enim p̄maximū louem opa rectius
ingeniū exercere? Nōne p̄stat hoc ipsum facere, q̄ plebe-
culam ad medullas corrodere cū cauidicis, homines im-
pune occidere cū medicis, mercatorū instar lucro immorī
& honores aulicorū ritu ambire? Seq volo Amasis Aegy-
ptiorū regis edictū laudabile, q̄ (vt est apud Herodotum)
sanxit, vt singuli quotānis apud cuiusq; p̄fecturæ p̄fē-
dem p̄fiterentur, vnde viuerēt. Quod q̄ non facerēt, illis
p̄cena extremū supplicii esset. Sed fac meū hoc pensum
nō esse magni momēti. Minorem saltē p̄stabo culpā, q̄
q̄ nihil omnino parturiēt. Per me nō stat, qn̄ melius agā,
Natura est in causa, quę eam mihi dotē non dedit quā for-
tunatis ingenijs, q̄bus in manu est extēpore (si insperata
declamādi necessitas occurrat) elegāter dicere, & copio-
se. Arguerē me pigritiæ, nisi certo scirē me plus olei mul-
to cōsumpsisse, q̄ plerosq; alios, q̄ tm̄ multis p̄currunt pa-
rasangis, doctrinaq; & eloquentia tm̄ me p̄cedūt, ante
alios q̄tm̄ Pegasus ibat equos. Sigs dicat iam nobis abiūde
esse voluminū, quorsum tm̄ p̄pterea cauillari eos attinet,
q̄ multa scribūt, & cumulum augent? cum Theophrastus
trecenta librorū volumina ediderit. Chrysippus septingē-
ta, Empedocles tria & quadrigenta, Atreius Capito Con-
sul sexaginta. Constat Seruiū Sulpitiū centū & octoginta

libros de iure civili edidisse; Galenū de medicina centum & triginta. Debemus ægreferrē thesaurum nostrū augeri, & ærariū crescere? Sed admittēdi sunt soli maxime eruditi. Cur ita? An q̄ habent plenā auro crumenā, argenteos quadrātes ab aceruo reijciūt, & minorē respuūt monetam? Hoc illis impropertandū, q̄ sunt vsque adeo polyposi, vt olfactu prorsus careāt, neq; triticū ab auena & lolio possint internoscere. Nō est idē omnium gustus. Et qđ ad huius stomachū facit, illi nausēā parit. Quod hūc excitat, aliū sopit. Hinc fit vt alijs placeat breuitas, alijs luxuriā rem verbis & sententijs malint orōnem. Præterea si nihil vnq̄ recens imprimeretur, periculū esset, ne tādē literæ naufragiū facerent, & perirēt ab radice. Vides enim vel iniuria temporē, vel hominū incuria, opa & vigilias multorum iam perisse, quorū nomina plurima a nobis fiunt, & pleno ore ad coelum ferūtur, atq; etiā frequēti omniū voto desiderātur. Vbi nūc sunt Accij, Pacuuij, Aeschylj, Afranij, Anacreōtis, Archilochi, Philete, Aristophanis poetae & aliorū plus q̄ngentorū monumenta? Vbi Annales Andronici, Tragediæ, Comedię, & Satyrę Ennij, Plauti centum & triginta fabulæ, Saturnalia, Syluæ, Medea & Orpheus Lucani? Vbi Mallij Astronomica, Valgij & Cornelij Gallij elegię, Licinij Calui Quintilia, Varrois Leucadia, Et Cæsennia Getulici? Quis habet Laberij, & P. Syri mimos, Celsij Bassij Lyricos, & Furij Bibaculi Iambos? Quis Porcij Licinij, Valerij Aeditui, Cinne, Domitij Marci, Pædonis Albinouani Epigrammata? Perierūt magno posterorum dispēdio, grauiq; iactura. Et cū legamus non paucas oratorū centurias olim floruisse, vnicus prope Cicero dijs calamitatē nrām miserantibus, nobis remāsīt. Euanuerūt M. Aemylj Lepidi, Spurij & Lucij Albinorū, Albucij Silij, Licinij Calui, duorū Carbonū, ac totidem Gracchorū orationes cū Asinij Pollionis declamationibus. Nec minore dāno historiographorū opera exciderūt. Q. Curtius, Diō. Cassius. Herodianus, Lilius, Ammianus, Marcellinus ad.

nos peruenierunt, sed fracti manci mutili & laciniiosi. Amisimus bellum Numantinū Afellij Sempronij, Germanicij Aufidij Bassi. Ex quadraginta libris Polybij, quique tamen super fuerūt. Quae omnia quanto posteritatis incommodo, quaque ruina perierint, vel caeco appareat. Hanc ergo cladem qualibuscumque subsidijs refarciamus, & quis maiores longo sequeamur interuallo, audeamus tamen. Propius ibimus, si ad summam nitamur, quam si praesumpta desperatione circa ima substituerimus. Faciamus quod a tribunis militum solet, quod cum egregios bellatores amiserunt, copias tamen dispartatas quibuscumque possunt homunculis instantant, ne omnino victoria cecidisse videantur. Crescet nobis maior gloria, quam si nullam nostri memoriam posteris relinquamus. Vide cui pro se reddant obnoxios, quibus perpetuae sunt feriae, quiq; compressis manibus sedent, & in ocio contrahunt marcorem. Contra vero quantum famae sibi comparauerint, in quorūnos suum propagauerint nomen, quod nullum temporis punctum si uictu vacui permiserunt fluere. Plinius iunior perire omne tempus arbitrabatur, quod non impertiretur studijs. Apelles nullam diem ducebat sine linea. Porcius Cato detestari solebat, si qua dies inanis per incuriam effluxisset. Quintus Hortensius orator nullum diem abire sinebat, qui vel in foro diceret, aut extra foras medicaretur. Tanti erat gloriae & virtutis studium apud maiores, Quorum vestigijs si vellemus insistere, magna passim foret expectatio, bonas artes iure quodam postliminii de situ in nitorem redituras. Sed omnia pessimum est, quia nos Gulae mancipia, & Epicuri de grege porci nihil aliud studemus, quam ut pascamus ventrem, corporumque tenues curiosi. Satis est, si probe saginati appareamus populo, posteritatis nulla cura, quasi vero nobis tamen nati simus, neque patrie aut amicis quicquam debeamus. Sumus Tygribus masculis non multum dissimiles, quibus nulla est sobolis suae cura. Superest ut aliquid de Historia dicamus, quam ideo sumus aggressi, quod apud Gellium dicat Phauorinus, viuendum esse moribus praeteritis, qui cognosci nequeunt, nisi maiorum intel-

ligatur. vita. Intelligi autem nō potest, nisi p manus relin-
 quatur nepotibus. De cuius vtilitate multis verbis nō est
 discernendū. Hoc oēs tanq̃ suos vngues tenēt. Facit in pri-
 mis, vt dum cor̃ vitā legimus, q̃ sua culpa in discrimē ali-
 quod ceciderūt, aliena suamur insania, & pedē ab his re-
 uocemus, quæ alijs naufragiū attulerūt. Nunqd̃ suaue est
 alieno infortunio sibi præcauere? In trāsitu fluuior̃ q̃ pri-
 mi tentant vadū, aleā fortunæ periculosam subeūt. Qui a-
 tergo sequitur, possunt piculū declinare, si velint. Si nihil
 haberemus de antiquitate, quā viuēdi consuetudinē seque-
 remur? Essemus vetustissimis illis Arcadibus similes, q̃bus
 qm̃ nulla erat reg̃ expiētia, nulla cognitio, belluino mo-
 re degebāt, ac nudi vagabātur. Quos q̃ ad meliorē cultū
 redegerūt, in deor̃ indigitamēta relati sunt. Præterea nul-
 la est ars aut disciplina, quæ maiore sine tædio voluptatē
 afferat, Medicinā pleriq̃ obducto sup̃cilio cōtractisq̃ na-
 ribus auersantur vt imundā, & olentē putide, ipsosq̃ me-
 dicos cū nausea refugiūt, velut scarabeos ster cori bubulo
 se ipenetrātes, & cū vulnerarijs aliqd̃ habētes cōe, q̃ sanio-
 sa tractāt vlcera, & admotis māibus ipsum pus exprimūt.
 Vtriusq̃ iurs & legū studia plerisq̃ nō admodū pbātur q̃
 luci magis q̃ virtutis causa appetant. Theologiā fastidiūt
 q̃ plurimi, vt laboriosam & nimis tetricā, q̃ nihil habeat
 festiuū, nihil marcentem lectoris stomachū irritās. Cuius
 etiā sectatores in cōtemptū, & risum venerūt, q̃ mortaliū
 videātur insolentissimi & neminē præ se ducāt hominē,
 seq̃ primos omniū reg̃ esse velint. Contra vero Historiā
 nulli refugiūt, amplectūtur oēs, nulli nō lubenter audiūt.
 Cuius scriptores tanto quondā in pretio fuerūt, vt ad au-
 diendū Liuiū, non humiles solū & gregarij homines, sed
 clarissimi quoq̃ principes ab extremis Hispaniar̃ finibus
 Romā vsq̃ turmatim venerint. Iosepho ppter libros de
 captiuitate Iudaica scriptos, Romani statuā erexerūt. An-
 tipater Hieropolitanus Seuerō principi, Clitarchus Ale-
 xandro, Dexter Theodosio, Amyntæ Macedonum regi

Hellanicus Mitylenæus, Eratosthenes Cyrenæus. Ptole-
 mæo Euergeti, ob scriptas historias cœperunt familiaſce-
 re. Nec aliâ ob cauſam Demetrius Poliorcetes Hierony-
 mum Rhodiũ magna mercede ſibi domeſticũ fecit. Siquis
 dicat iam eſſe nobis aſſatim auctore, q̃ hoc ſcribẽdi genus
 ſecuti ſunt, rñdebo nullum p̃pterea detrimentũ ex copia
 naſci. Si quẽ pœniteat meę leſionis, alio ſe cõſerat. Nolo
 quẽq̃ iurare in verba mea. Inſuſus eſt, & caret naſo, q̃ ne-
 quit eligere, qd eſt ſibi uſui, aut refugere, qd detrimento.
 At carere potuiſſemus hoc ope. Et maximo poſſemus au-
 tore. Vna & altera veſtis p̃nt homini ſufficere, alię tũ pro-
 pterea nõ reijciuntur. Scripſerāt de geſtis Alexãdri Clitar-
 chus, Policratus, Onelycritus, Antigenes, Iſtrus, Ariſtobo-
 lus Cares, Philippus Chalcidẽſis, Ptolemæus, Antidides,
 Philo Thebanus, Antiſthenes, Menechmus Sicyonius,
 Nymphis Heracleotes, Potamon Mitylenæus, Sotericus
 Aſites, Arrianus, Plutarchus. Neq̃ tũ probro datũ eſt Cur-
 tio, q̃ eãdem retexerit relã. Vide quot habet præcones i-
 peratores vitæ, vt præter alios obſcurioris famę, Tranſglũ,
 Dionem Caſiũ, Aeliũ ſpartianũ, Iuliũ Capitolinũ, Aeliũ
 Lampridiũ. Volcatiũ Gallicanũ, Trebelliũ Pollionem, Fla-
 uium Vopifcũ, Sextum Aureliũ Victorem, Eutropiũ, Pau-
 lum Diaconũ, Ammianum Marcellinũ, Pomponiũ Læ-
 rum, & noſtra etate Baptiſtam Egnatiũ. Qui tamẽ omnes
 eundem torſerũt funem, incudem omnes eãdem tutudea-
 runt. Vitæ quoq̃ Romanorũ pontificum ſcripfere q̃plur-
 rimi, vt Damasus, Anaſtaſius, Guido Rauennas, Sigisber-
 tus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præſul Cremo-
 nenſis, Gotfredus Viterbiẽſis, Martinus Carſulanus, Lan-
 dulpbus Carnotenſis canonicus, Sazomenus præſbyter,
 Geruaſius Ricobaldus, Ptolemæus Lucenſis, Antoninus
 præſul Florentinus, poſtremo Platina, Latini omnes, præ-
 ter Græcos Eusebium Cæſarienſem, Sozomenũ Salami-
 num, Socratem Cõſtantinopolitanũ, & Nanorã. Quos ſi
 ſecutus fuero, q̃s erit obiurgationis locus? quẽ mei culpã

di ratio? Qui causabitur plura nunq̃ scriptorum q̃ nunc ext-
 ritisse monumēta, ibo inficias. Vnde ergo septingenta vo-
 luminū millia sibi collegisset Ptolemæus Philadelphus?
 Vnde tria millia Tyrānion grāmaticus? Cui etiam opinio-
 ni si accederem, propterea tñ non faterer mittendū esse li-
 teris & labori repudiū. Stulte mihi suadere videntur, qui
 aiunt tantisper supprimēda esse opera, dum cōcesserimus
 fato. Quis meum defuncti opus emaculabit? Quis addet
 aut detrahet, vbi postulabit locus? Quis inuertet, si opor-
 teat, aut in his recābit, quæ nō pbabūtur populo? Quis
 cum lauis luctārium calūnias refellet? Ad hæc palam est
 multos esse ardeliones, q̃ cum studio laudis immoriātur,
 neq̃ tñ aliquid dignū laudē parturire valeant, instar Ho-
 ratianæ Corniculæ plumas suffurantur alienas, vt nescio
 quis mihi notus, cuius nomini parco, q̃ ex aliquot meis
 qualibuscūq̃ Dialogis frugem sibi fecit, laudē præripuit,
 & alieni laboris solus gratiam hāusit. Quod omniū con-
 fessione tam turpe est, q̃ iniquum eos metere, q̃ semetem
 non fecerunt. Sed vt hæc omittamus, certam in ipem vo-
 cor multa in hoc opere culpātū iri, multa fore, quæ prodī-
 giosa aut etiam incredibilia hominū videbuntur iudicijs.
 Quæ si recta videantur, non pudebit me cum Stefichoro
 palinodiam canere, aut certe incudi reddere. Capita ple-
 runq̃ modicis de rebus adieci, vt de lenonibus, ancillis,
 abstemijs, Cocijs & multis eius farinæ. Quod siq̃ rideat &
 notet carbone, ad causę meæ patrociniū iubebo eos in
 mediū prodire, q̃ ex minimis itidem rebus scribēdi argu-
 menta desumpserūt. Edidit Antonius librū de sua ebrieta-
 te. Homerus vnū de laudibus vini, alteq̃ de bello Rana-
 rum. Ephten Syrus de vituperatione risus, Marcion Græ-
 cus de raphano, Pythagoras de bulbis, Diocles de rapo,
 Phantias physicus de vitica. Quod si nō arguūtur fecisse,
 nec ascribēdum erit vitio, si minimag̃ reꝝ qñq̃ historias
 collegero. Ne tñ erratis meis vbiq̃ patrocinari & fauere
 videar, vnū est in quo ipse culpam agnosco, q̃ Græcas hie

Notias latinis, lätias barbaris, & oratória poeticeis, passim confudero. Quod a me factū est, non incititia, sed laboris magnitudine, cui cum negrem superesse, parendū fuit necessitati. Iam satis luctatū est cum maledicis. Nūc superest, vt ad te nostra dirigatur oratio Gaufrede literatissime, dicamq; qd me mouerit, hāc operis mei præfationem egregio tuo nomini cōsecrare. Hoc fecit illud literarū & virtutis studiū, quo a teneris annis totus prurire cœpisti, & conflagrare; doctosq; omnes genuina quadam beneuolentia prosequi. Existimabam præterea fore mihi vituperio, si non reminiscerer tuæ beneuolentiæ, qua me tyrūculum, & in primis literis collegam tuū supra fidē amabas, idq; adeo, vt ceteros omnes condiscipulos præ me vno nihili faceres. Vbiq; tibi occurrebam, nunq̃ sine risu me alloquebaris. Dextram (quod dici solet) a tertio vsq; iugere mihi porrigebas, magnū & euidentis tui candoris, tuæq; amicitie argumentum. Præterea, Blasius Madronerus Securiatus, tuus cliens bonarū literarū auidissimus helluo (vt de Vticensi Catone scribit Cicero) nominis tui præco assiduus, nō desisteat quotidie me præsentē multa de virtutibus tuis, multa de literarū & literatorū amore, immodice prædicare, meiq; amorem indies tibi crescere affirmabat iuramento. Quo ductus argumēto docere volui me non esse ex eorū grege, qui beneficium nunq̃ agnoscunt, & apud quos interit statim gratia. Quod famuli tui minus tam sincera frōte accipies, q̃ beneuolo datur animo. Vale homo perpaucorū hominū, clarissimēq; virtutis & literaturæ, Et scribendū in calce huius operis tuo nomini Epigramma expectes aliquantisper.

Ciacobi Albi Tetraſtichon de Rauifio Textore.
 Pelignum Naſone tumet, Verona Catullo,
 Seq; nouo mordax epigrammare Bilbilis effert:
 Andes Virgilio; Iuuenale ſuperbit Aquinum,
 Corduba Lucano, Textore Nauarra triumphat.

PRIMA PARS

QVI VARIIS MODIS MORTEM SIBI

consciuerunt, aut se alijs commiserunt occidendos.

1	L Vcretia	33	Orho	64	Calanus indus
2	Lucreri ^o	34	Petreius	65	Cleomenes
3	Brutus	35	Marsus labeo	66	Dinocrates
4	Portia	36	Gordian ^o senior	67	Demosthenes
5	Cassius	37	Galeri ^o ipator.	68	Eratothenes
6	M. Antonius	38	Valerius	69	Menippus phs
7	Cleopatra	39	Papirius	70	Mithridates
8	Næra		Canusia	71	Monyma
	Charmione	40	P. Carienus		Veronica
9	Cato	41	M. Lollius	72	Statyra
10	Carbo	42	C. Proculius		Roxana
11	P. Crassus	43	Catul ^o luctatius	73	Critolaus
12	Licinius crassus	44	Mnester	74	Nicias
13	Cl. Regillianus	45	Porcius latro	75	Homerus
14	Cor. Merula	46	Labiens	76	Othryades
15	Dolobella	47	Mesala coruin ^o	77	Pontius pylatus
16	Fl. Fimbria	48	Longinus	78	Themistocles
17	Licinius macer	49	Adrian ^o ipator	79	Mydas
18	Silanus manlij	50	Sabina ipatrix	80	Publius Tereti ^o
19	L. Silanus	51	Florian ^o ipator	81	Tehoxena
20	C. Mari ^o iunior	52	Iulianus ipator	82	Democles
21	Cn. Gnorbanus	53	Diocletian ^o ipe.	83	Bubalus
22	Oppia vestalis	54	Maguentius	84	Cleanthes
23	M. Plautius	55	Cecina		Chrysippus
24	Pōponi ^o atticus	56	Empedocles		Zeno
25	Taurea iubelli ^o	57	Sardanapalus	85	Cābyfes magus
26	Fānius Cæpio	58	Lycambes		Zarymagus
27	Aria		Neobole	86	Sesostris
28	Festus	59	Iudas	87	Decebalus
29	Cor. Gallus	60	Cleombrotus	88	Anaxagoras
30	Syllius Italicus	61	Annibal	89	Ecelinus
31	Sophronia	62	Asdrubal	90	Petrus de vineis
32	Nero	63	Aristarchus	91	Iuba rex

92 Anchurus	116 Hadingus	143 Ino
Curtius	117 Rolno	Melicerta
93 Cyane	118 Starcatherus	144 Phyllis
94 Aemylius	119 Galeatius	145 Ajax
95 Calluce	120 Socrates	146 Iphis
96 Balsacia	121 Adrastus	Anaxarete
97 Gidica	122 Sargapifces	147 Auctolia
98 Anius	123 Praxaspes	148 Amphion
99 Democritus	124 Boges	149 Althea
100 Democrates	125 Petrus	150 Britona
101 Dioxippus	Thraseas	151 Brotheus
Boudicea	126 Herodes	152 Canace
102 Poenius posthu-	127 Pyramus	153 Alcyone
mus	Thisbe	154 Deianyra
103 Milefiæ virgi-	128 Erifichon	155 Efacus
nes	129 Dedalion	156 Frigone
104 Scedafus	130 Dido	157 Euenus
105 Cambles	131 Anna	158 Iuturna
Timagoras	132 Euadne	159 Ilice
106 Meles	133 Hylonome	160 Macaria
107 Timanthes	134 Biblis	161 Alceftis
108 Tereus	135 Hercules	162 Tyro
109 Derceto	136 Aegeus	163 Iole
110 Laurentianus	137 Hemon	164 Charandes
111 Petrus leonius	138 Sappho	165 Amata
112 Neara	139 Menecorus	166 Herennius
113 Menophilus	140 Iocasta	Siculus
114 Argobastes	141 Mopsus	167 Coma latro
115 Gunnilda	142 Phædra	

VCRETIA puella, rarum Romanę casti-
tatis lumen, egreferes purissimū suę virgi-
nitatis florē ab infami, & turpissimo tyran-
no Targnio iuniore Targnij supbi Roma-
norum ppterea regū vltimi filio fuisse cor-
ruptū, & stupratū, impatiēs acceptæ iniurię

palam se occidit; fecit, vt populus scelus vlcisceretur, & regū principatū excuteret. Cui⁹ mortis quotiescūq; venit in mentē, lachrymis nequeo tēperare, sed nec puellē satis misereri, aut stupratore cōuicijs ad saturitatē aspergere, ac deuouere. Claudianus li. i. in Eutropiū. Vlceribus frustra castū Lucretia ferrū Merfit. Stroza p̄r. Lib. i. Eroncō. Vltimas animo, propriaq; Lucretia dextra, Inuidio occurreret clare pudore tibi. Sabellicus. Nec ferro occubēs casto traiecta cruore Fœdasset patrios moriens Lucretia vultus.

2 C Lucretius poeta. Physicus sumpto amatorio poculo, eo furoris raptus est, vt manū sibi intulerit, natus annos plus paulo quadraginta. Quinetiā eo, priusq; moreretur, delirio, diu ante fertur laborasse, neq; ad scribendū carminū appulisse, nisi interfecta, interuallataq; insania. Posititanus in Nutritia. Necq; phyltra bibit, nimioq; insanus amore, Mox ferro occubuit, sic mētē amiserat omnem.

3 C M. I. Brutus vnus ex his, qui Cēsare, xxij. vulneribus in senatu confuderūt, ab Augusto & Antonio Iulij mortē viciscētibus apud Philippos expugnatus, desperata iā vīctoria manum sibi intulit; iuuāte Stratohe rhetore, anno suæ etatis trigesimo, ne in manus inimicorū veniret. Pamphilus Saxus. Se gladio fodit Brutus, Cato fodit, & ille, Quem timuit Cēsar, quem toluere patres. Qui rei historiam quidiū situerit, eat ad Plutarchum.

4 C Portia filia Catonis, audita morte Bruti mariti apud Philippos interfecti, ferrum poposcit ad inferendam sibi mortē, Quod cū amici recusassent, carbones hausit, & in audito mortis genere vitam finivit. Vnde Marti. li. i. Epig. Coniugis audisset fatum cum Portia Bruti, Et substracta sibi quæreretur arma dolor.

Nondum scitis (ait) mortem non posse negari,
Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, & ardentes auido bibit ore fauillas.

Inunc, & ferrum turba molesta nega.

5 C C. Cilius post interfectū Cēsarem ab Antonio & Au

gusto bello petitus, Castra cum Bibulo iunxit apud Philippos. Vix cū inclinatā videret aciem vltro sibi mortē intulit, vel (vt alij malūt) Pindaro liberto iugulandū se prēbuit. Quod pbat Iouianus de fortitudine bellica, dicens, Potuisset Calvus (etiam si Brutus ceciderat) reparare exercitū, nec tam repētino cōsilio, famulo iugulum suū prābere.

6 C M. Antonius audita per falsum rumorem Cleopatræ morte, seipsum gladio cōfudit, partim amore vxoris, partim desperatione rerū, q̄ ab Augusto victum se ægreferret. De hac morte Paulus Orosius sic, inquit. Antonius se ferro transiuerberauit, ac semianimis ad Cleopatram in monumentum (in quod se mori certa condiderat) perlatus est. Item Propertius lib. iij. Castraq; Pelusi Romano subruta ferro, Antoniq; graues in sua tata manus. Item Suetonius in Augusto. Obsessaq; Alexandrina, quo Antonius cum Cleopatra confugerat, breui potitus est. Et Antonium quidam feras conditiones pacis tentantem, ad mortem adēgit, viditq; mortuum. Item Eutropius Lib. vi. rerum Romanarum. Victus est, inquit, ab Augusto nauali pugna clara & illustri apud Accium, qui locus in Epiro est, ex quo fugit in Aegyptū, & desperatis rebus, cum omnes ad Augustum transirent, ipse interemit. Hoc multis verbis prosequitur Plutarchus in eius vita.

7 C Cleopatra mortuo Antonio marito, Vbi intellexit se Augusto in triūphū reseruari, causa declinandē eius ignominiae, brachium aspidi mordendū prēbuit, Cæsare Psyllos veneficos, qui serpētis venenū e vulneribus haustu reuocarent, & exurgerent frustra admovente. Plutarchus scribit eam habuisse venenum in lanimula quadam concaua, quam sub crine occultabat, sed tamen neq; corpus deformatum, nec aliud vllum apparuisse veneni signū, nec aspidem ab vllō conspectam, sed tractus duntaxat visos, ipsiusq; brachium duas notas habuisse leuiter impressas, & humidās. Quibus Cæsar videtur fidem dedisse. Nam in triumpho, Cleopatræ imaginem tulit cum aspidē,

mordicus affixa. Propertius de ea Lib. iij. sic inq̃t. Fugisti
tamen in tumidi vaga flumina Nili, Accepere tuæ Romu
la vincla manus. Brachia spectauī sacris admorsa colubris.
Et trahere occultum membra soporis iter. Item Horatius
Lib. i. C. Fortis & asperas tractare serpētes, vt atrū Corpo
re cōbiberet venenum. Deliberata morte ferocior Sæuis
Liburnis, scilicet inuidens Priuata deduci superbo. Non
humilis mulier triumpho. vide Plinium lib. xxi. cap. iij.

8 **C**Neæra & Charmione Cleopatrz ancillæ, spontaneam
dominæ mortem imitatz sunt, autore Plutarcho. Ac se
miuiuz repertæ, reginz iam mortuz coronam capite de
lapsam reponentes, immo dico magni animi argumēto.

9 **C**Cato vticensis minor, primi pronepos, dolens & gra
uate ferens Pompeium (cuius partes fouebat) a Cæsare
(cui aduersabatur) superatū, suo quoq; gladio incubuit,
lecto Prius Platonis Phædone de animæ immortalitate,
cuius audita morte Cæsarem dixisse ferunt, & se Catonis
inuidere gloriæ, & suæ Catonem inuidisse. Sic autē abiit
de vita, vt testimonio Ciceronis, causam moriendi na
ctum se esse gauderet plurimum. Dictus est Vticensis ab
Vtica vrbe Africæ, in qua se occidit, autoribus Plinio,
Lib. v. & Gellio, Lib. xij. De eius morte pleriq; memine
runt Lactantius. Multi ergo, inquit, ex his, qui æternas
esse animas suspicabantur, tanq̃ in cœlum migraturi, sibi
ipsi manus intulerūt. Ex Romanis Cato, qui fuit in omni
sua vita Socraticę vanitatis imitator. Item paulopost. Ho
micidæ, inquit, illi omnes philosophi, & ipse Romanę sa
pientiæ princeps Cato, qui anteq̃ se occideret, perlegisse
Platonis librum dicitur, qui est scriptus de æternitate ani
marum. Item Pamphilus. Se gladio fodit Brutus, Cato fo
dit, & ille, Quem timuit Cæsar, quem coluere patres.

10 **C**Carbo propter perpetuā in populari ratione leuitatē,
morte voluntaria se a seueritate ciuium vindicauit, Qui
autē duo eiusdē nominis fuerunt ambo magni oratores,
nō cōstat mihi satis, vter duorū vitā sponte reliquerit.

CP. Crassus

- 11 **CP.** Crassus Crassi oratoris frater, iuris peritus cum factionem sequeretur Marianam, ne in manus inimicorum incideret, se ipsum interemit.
- 12 **CP.** Licinius Crassus consul contra Aristonicum Eumenis filium pfectus, exercitu suo pfligato barbaræ quēdā ad inferendā sibi mortē puocauit, ne ab hostib⁹ traheret captiu⁹.
- 13 **C** Claudius Regillianus stuprata Virginia Virginij Centurionis filia, in carcerem a populo crimen vlcicente coniectus, sibi manus intulit.
- 14 **C** Cor. Merula fiamen dialis, partium Syllanæ, ingressor urbem Mario, Venas in Iouis ede sibi succidit, vt cōtumeliose mortis dānationem effugeret. Autor est Vale. Maxi.
- 15 **D**olobella Cæsarianus, interfectorum Cæsaris, hostis acerimus, multis prælijs in Syria cum Cassio congressus est, a quo postremo victus gladio se trāsuerberauit, causa declinandæ maioris ignominie.
- 16 **CF**l. Fimbria ciuis iniquissimus, Asiā prouinciā ingressus arreptis imperij insignibus, a Sylla postmodū Pergamini oppressus est, & a corrupto exercitu destitutus, Itaq; rerum desperatione sibi mortem intulit.
- 17 **L**icinius Macer prætorius, repetūdæ postulatus, vbi per nunciū intellexit Ciceronē sibi aduersari, faucibus laqueo stricte voluntaria morte pœnā puenit. Autor Val. Maxi.
- 18 **CT.** Manlius non is q̄ filium securi percussit, sed alter iuris pōtificij peritus, iudex inter macedonēs accusatores & filium Silanū cōstitutus, audita causa ita pñciauit. Cū pbatum sit, Silanum filium meum pecuniam accepisse, ipsum rep. & prole mea indignū iudico. Itaq; Silanus a patre repudiatus, dolore animi se suspendit proxima nocte, cuius exequijs neq; pater interfuit, neq; suadentibus vt adesset, aures præbere voluit. Autor Val. Maxi. de seueritate.
- 19 **C** Fuit alter L. Silanus Claudij principis gener, qui crepta sibi Octauia, dataq; Neroni, præ dolore gladio suo incubuit, idq; die nuptiarum ad augendam inuidiam. Autor: Cor. Tacitus libro duodecimo.

- 20 **C**C. Martius Iunior a Sylla e Mithridatica victoria redeunte cum toto exercitu fusus, in oppidum Præneste se recepit. Vbi obsessus, cum nulla effugij pateret rima aut via salutis, se Pontio Telesino præbuit iugulandum. Autor Liuius. Priusquam autem Sylla rediret in urbem, Marius vniuersam prope nobilitatem interfecerat. Quæ res fuit in causa, vt superatus veniam desperaret. Ferunt Syllam ex eiusdem exercitu duodecim millia morti dedisse.
- 21 **C**Cn. Gnorbanus victus a Sylla exulauit apud Rhodios. Vbi comprehensus seipsum interemit. Ideo aut a Sylla bello petitus est, quod ei legatos de pace violauerat, Autore Liui.
- 22 **C**Oppia vestalis stupri cõperta sibi mortem intulit, grauioris supplicij metu, ne scilicet viua sub terra defodretur instar Floronix alterius puellæ.
- C**Credibile est Romanos in ipsa origine suæ gentis, obseruantissimos fuisse religionis, cum tam graui supplicio, tormentisq; adeo inauditis in puellas ipsas animaduertent. Qua seueritate si in ceteros quoq; homines vsi essent, non legeremus tam infamia vtriusq; veneris portenta. Nec vsq; adeo suæ libidini paruissent, qua tantam maculam, tantamq; sibi contraxerunt infamiam, quam postea bellica virtute gloriam. Reuolue Imperatorum omniumq; fere Romanorum vitas, nihil passim leges non refertum, stupris, incestibus, adulterijs, meretricijsq; amoribus. Quod mitiore aliquanto fronte esset tolerandum, nisi essent plurima Soradicam lasciuiam, spurcosq; amasiores concubitus, ubiq; olentia. Neq; tamen lex vnq; lata est ad cõprimendam huiusmodi obscœnitatem. Aut si lata est, obseruata saltim non legitur, cum hoc ipsum flagitium in plerisq; inultum mansisset, scriptorum testimonio constet. Quis puniuit incestum M. Antonij cum Faustina sorore, Caracallæ cum Iulia nouerca, Caligulæ cum sororibus, Neronis cum matre? Quæ lex P. Clodij Iuliæ Agrippinæ, Sallustij & Augusti adulteria coercuit? Quis posticam Adriani cum Antinoò libidinem repressit? Romani impurgabilia pleraq; flagitia,

conniuenter dissimularunt, & aure surda præterierunt. In multis vero leuioribus poenam constituerunt. Apud eos probum erat Censorium agrum male colere, aut equum indiligenter curare. Iudicabatur hostis patriæ, qui factionem mouisset. Multi ob rem nihili vapulabant, & (vt est in adagio) Bolyri poenam luebant, qui in grauiore culpa manebant impuniti. Hoc quare fecerint, nõ video, nisi quod hisdem omnes vlceribus scatebant, eadem lepra erant infecti. Propterea non audebant libere ea obiurgare aut punire, quæ tum cæteris perpetrabant. Sed sane poenas quibus lentas dederunt. Nam (vt alios taceam) ex omnibus fere imperatoribus vix vnum aut alterum reperias, qui misero vite exitu non euomuerit vitam. Nostris quoque diebus geta nunquam est Italia. Nunc Heluetij vrbes populabundi totam spoliunt. Alternatim demum Hispani veniunt ad prædā. Postremo Cisalpini Galli toties in eam ducunt copias, toties opprimunt, vt me misereat tot eius calamitatum. Nec tamen propterea resipiscunt, quin semper (ita saltem dicitur) voluptati seruiant, & agant Epicuros.

23 **C** Orestilla. M. Plautium maritum in Asiam cum. lx. annis profectum secuta, Tarenti ex morbo decessit. Cuius dum celebrarentur exequia & cremaretur cadaver, Plautius doloris impatiens, & appetens mortis, in Rogum se coniecit, quem togatum calceatumque corpori vxoris iunxerunt amici. Auctor Val. Maxi. de amore coniugali.

24 **C** Pomponius Atticus eques Ro. Ciceronis amicus in vltima senectute morbo correptus, seipsum cibi abstinentia necauit. Multa fuerunt in eo laude & commendatione digna, quæ quis ab instituto sint aliena, placet tamen in medium afferre, vt legentium profint moribus. Tanta in primis fuit erga domesticos facilitas, vt iurauerit cum ætate nonagenaria se nunquam in gratiam rediisse. Cum sorore pariter nullam esset simultatem, dictitans cum his minime irasci oportere, quos diligas. Abstinentia præterea singulari, vitæque a luxu ambitio ne & cupiditate repleta aliena, vt quod præter patrimonium nihil

vnquam appetiuerit, nihil ædificauerit, nihil emerit. Fuit
& litium maxime fugiens, populareiq; factiones Vatinia/
no prosequeretur odio. Propterea cum vidisset Rempu-
tumultu Cinnano turbatam, Athenas cōcessit, vt illic tra-
quille viueret, nemine studia interpellare. Eruditis omni-
bus mixt in modum fauit adeo vt pulium ab vrbe Cicero-
nem, & Brutum fugiente magna iuuerit pecunia. Menda-
cium nec dicebat, nec etiam poterat pati. Quapropter o-
mnes inimici res suas ei curandas dabant, & seruandas.

25 **C** Aurea Iubellius Campanus capta a Fulvio. Capua, co-
iugem primum ac liberos postremo seipsum ad pedes im-
peratoris gladio transiit, nequid indignum aut igno-
miniosum captiuus pateretur. Autor Lilius.

26 **C** Fannius Capio deprehensus in coniuratione aduersus
Augustum, sibi mortem concituit. Martialis. Lib. 1. Ho-
stem cum fugeret se Fannius ipse peremit. Hic rogo non
furor est, ne moriari mori?

27 **C** Aria mater (nā fuit eiusdē nominis filia) dānato Pæto
marito, fudit corpus gladio, quem vulnere educens ipsi
Pæto quærenti dedit, vt idem post faceret. Martialis lib. 1.
Casta suo gladium cum traderet Aria Pæto, Quem de vi-
sceribus traxerat ipsa suis, Si quā fides vulnus quod feci
non dolet, inq; Sed quod tu facies, hoc mihi Pæte doler.

28 **C** Festus Domitianus amicus, dum mētagra vsq; ad despe-
rationem remediū laboraret, gladio se traiecit, prius ta-
men amicos consolatus.

Quam eius mortem Martialis Lib. 1. sic describit,
Indignas premeret pestis cum rabida fauces,

Inq; ipsos vultus serperet atra lues,
Sicis ipse genis flentes hortatus amicos,

Decreuit stygios Festus adire lacus.
Nec tamen obscuro pia polluit ora veneno,

Aut torsit lenta tristitia fata fame,
Sancta Romanam vitam sed morte peregit,

Dimisitq; animam nobiliore via.

Hanc mortem fati magni præferre Catonis
Fama potest, huius Cæsar amicus erat.

- 29 C Cor. Gallus poeta Elegiographus Virgilij amicus & coætaneus, ab Augusto præfectus Aegypti designatus, Thebæ ciuitatē spoliasse dicitur. Propterea cū repetundarū postulare, furtiq; & populatæ accusaretur puincie, nobiliū indignationē formidans, sibi mortē intulit anno suæ ætatis. 43. Autor Ammianus Marcellinus, q Lib. 17. regē gestarū sic, ingt. Longe autē postea Cornelius Gallus res tenens Romanas, Aegypti procurator, exhaustit ciuitatē plurimis interceptis. Reuersusq; cū furtorū arcesseretur, & populatæ prouinciæ, metu nobilitatis acriter indignatæ (cui negociū spectandū dederat Imperator) stricto incubuit ferro. Itē Ouidius Lib. 3. Eleg. Tu quoq; si falsum est temerati nomen amici Sanguinis, atq; animæ prodige Galle tuæ. Itē Politianus in Nutritia. Ceu Galli Mimæ Citheris Personā falsæ lasciuia Lycoridos affert, In scenā, & docto clausam se iactat amanti, Dum miser ipse suo fodiāt præcordia ferro. Itē Propertius Lib. ij. Et modo formosa, q multa Lycoride Gallus Mortuus inferna vulnera lauit aqua. Aliā rñ causa ad inferendā sibi mortē motū volunt. pleriq; q. f. Augusti domo ei fuisset interdictū, ut scribit Tranquillus. Alij ob linguā nimis effrenē. Quod & Ouidius videtur phasse, vbi ait. Non fuit opprobrio celebrasse Lycorida Gallo, Sed linguā nimio nō reuissē mero.
- 30 C Syllus Italicus poeta, incurabilis morbi tædio, voluntariam oppetijt mortē annos natus. 75. Politianus in Nutritia de eo sic scribit. Ipse obiit plenusq; æui, natoq; superstes, Aspera congenito fixus vestigia clauo.
- 31 C Sophronia Romana, Christiana Lucretia, cū vim Decij principis sibi quotidie insidiantis nō posset declinare, arrepto gladio per consensum mariti se confodit.
- 32 C Nero Domitij & Agrippinæ filius, fax totius orbis, impuraq; scelerum omnium sentina, post maiora numero flagitia hostis patriæ a senatu iudicatus, ne quid furis mea

ritis dignum pareretur, aut collo in furcam coniecto vit-
gis caderetur (vt ait Eutropius) urbem egressus sequen-
tibus Phaone, Epaphrodito, Neophytoq; & spadōe Spor-
ro, semet ictu gladij transegit, ad quartū vrbis miliarium,
adiuante trepidantem manum impuro Eunuchō. Perijt
aurem anno ætatis sue. 32. Cuius interitū vniuersa Roma
adeo gauiſa est, vt plebs induta pileis manumissionum,
tanq̃ lauo exempta domino triumpharet. Ausonius, Ma-
triciſcida Nero proprij vim pertulit ensis. Sidonius, Matrici
da Nero proprio se percutit ense. Pontanus de stellis Lib.
iij. Sic errāt miseri manes, atq; vmbra Neronis, Sic Orho,
quiq; in se ferrum strinxere nefandum. Suetonius ait eum
in inferenda sibi morte adiutum fuisse ab Epaphrodito a
libellis, Eutropius a Sporo.

- 33 **C**Orho imperator quis mollissime semp vixisset, adeo
vt ad muliebres accederet munditias, victus tamen a Vi-
tellio apud Bebriacum, ausus est sibi mortem consciscere,
quis multas haberet copias, possetq; victoriam sperare.
Quod fecisse odio belloꝝ ciuiliū dicitur. Propterea
Martialis Lib. vi. eius mortem Catonianæ antepōnit. Ca-
to enim interfecit se Vtice, copijs iam profligatis, ne in ho-
ſtes incideret. Orho vero adhuc integro exercitu, ne bel-
la ciuilia gererentur. Verba Epigrammatistæ sunt hæc.
Cum dubitaret adhuc belli ciuils Enyo,

Forſitan & posset vincere mollis Orho,

Damauit multo saturum iam sanguine Martem,

Et fudit certa pectora nuda manu.

Sit Cato (dum viuuit) ſane vel Cæſare maior,

Dum moritur, nunquid maior Othone fuit?

De huius imperatoris morte alij quoq; meminerunt. Iō-

uianus Lib. iij. de stellis. Sic errāt miseri manes, ſic Vmbra

Neronis. Sic Orho, quiq; in ſe ferrum ſtrinxere nefandū.

Item Sextus Aurelius victor. Hic (inqt) a Vitellio Primū

apud Placentiam, dehinc apud Bebriacum victus, ſemet

gladio tranſfixit, anno ætatis. 37. Adeo amabilis militibus

pprijs, vt pleriq; corpore eius viso suis manibus mortem tibi cōciuerint. Item Ausonius. Mox Otho famolus, clara sed morte potitus. Tranquillus quoq; in eius vita sic, inquit. Post hæc sedata siti, gelidæ aquæ potione, duos arripuit pugiones, & explorata vtriulq; acie, cum alterum puluino subdidisset, foribus adopertis arctissimo somno quieuit. Et circa lucem demum expergefactus, vno se traiecit ictu, infra lēuam papillam. Irrumpentibusq; ad primum gemitum, modo celans, modo detegens plagam, exanimatus est, & apud Veliternam (ita præceperat) funeratus. 38. ætatis anno, & 95. die imperij.

34 **C**Petreus dux Pompeianus a Cæsare in Hispania superatus, se ferro & inedia interemit.

35 **C**Labeo Marsus in calamitate Macedonica (cū celer hostis premeret) seq; natūq; gladio traiecit, ne victoris Octauij vultū sustineret. Autor Pōtanus de fortitudine bellica.

36 **C**Gordianus senior audita filij morte (qui pro patria in bello occubuerat) laqueo se suspēdit iam octogenarius, partim dolore amissi filij, partim ne traheretur captiuus. Ammianus Marcellinus Lib. xxvi. In Africa (inquit) superior Gordianus in imperium raptus, aduentantium periculorum angoribus implicatus, vitam laqueo spiritu intercluso profudit.

37 **C**Galerius imperator cum Christianos omnibus (qbus potuerat) tormentis affecisset, tandem in morbum incidit, cuius impatientia, gladio sibi latus aperuit. Baptista Egnatius ait illud tēdium vitæ ei irrepisse ex genitalibus paulatim putrescentibus.

38 **C**Valerius dum cum Valeria Tusculana filia nescius concubisset, agnita postmodum culpa, se præcipitauit. Autor Aristides apud Plutarchum.

39 **C**Papyrius Romanus cum sororem Canusiā grauidam fecisset, & illa gladio a patre missa sibi corpus cōfodisset, seipsum quoq; mortuæ sorori dedit comitē. Autor Chrysippus Lib. i. Rerum Italicarum apud Plutarchum.

- 40 CP. Catienus Philotinus patronum adeo dilexit, vt hæres omnibus bonis institutus in eius rogum se cōiecerit. Autor Pli. lib. vii. Cap. 36.
- 41 CM. Lollius infamatus regum muneribus in toto oriente, interdicta amicitia a C. Cæsare Augusti filio venenum bibit. Pli. lib. ix. Cap. 35.
- 42 CIdem Plinius Lib. xxxvi. Cap. 24. scribit Cn. Proculeiū Augusti Cæsaris familiarem in maximo stomachi dolore, gypso potu consciuisse sibi mortem.
- 43 C Catulus Luctatius orator, qui Marij collega fuerat in consularu, & de Cymbris vna triumphum egerat, ab eodem postea mori iussus, inclusus domi, accensis carbonibus se suffocauit. Autor Plutarchus i Mario, & Val. Max.
- 44 C Agrippina a Trierarcho, alijsq; Neronis satellitibus interfecta, Mnester eius libertus se ferro transegit. Incertū charitate in patronam, an metu exitij. Autor Cor. Tacitus. Lib. xiiij.
- 45 C Adnotatum est in Chronicis M. Porciū Latronem præstanti virum memoria, duplicis quartanæ tædio, manum sibi admouisse, atq; ita functum fato.
- 46 CLabienus poeta videns libros suos ob nimiam carpendi libertatē publico decreto cōburi, suis superuiuere non potuit monumētis, ac ppter ea sponteā opperijt mortē.
- 47 CMessala Corvinus orator, ante bienniū q̄ moreretur, ita memoriam ac sensum amisit, vt vix pauca verba coniungeret. Ad extremū vero enato circa os vlcere, inedia se confecit. Autor Cœlius.
- 48 CLōginus Adriani imperatoris legatus, a Decebalo Dacorum Rege (in quem certabat) circumuentus, ebibito veneno seipsū interemit. Autor Dion Cassius.
- 49 CAdrianus imperator Mastorem quendam barbæ quo propter robur & audaciam plerunq; vsus fuerat in venationibus) partim minis, partim pollicitationibus impulit & coegit, vt cædem sibi inferret, circumscripsitq; locum sub mamilla, quem Hermogenes medicus demonstraue-

bat. Quo letaliter percusso, sine dolore expirauit. Testis idē Cassius. Hoc autē fecit incredibili membroꝝ omniū cruciatu impulsus, q̄ etiam morbi subtercutanei dolore multos e senatu prius extinxerat, vt scribit Sextus Aurelius.

- 50 **C**Sabina imperatrix eiusdem Adriani vxor, seruilibus prope iniurijs ab eo affecta, ad mortem cucurrit voluntariam, q̄ tam immane ingenium, humaniq; generis perniciem peperisset. Autor idem Aurelius.
- 51 **C**Florian⁹ ipator, q̄ Tacito successit, dolēs Probū militię peritū a magna exercitus parte fuisse electū, sibi ipsi venas incidit, effusoq; sanguine p̄sumpt⁹ est. Autor idē Aurelius.
- 52 **C**Iulianus imperator factus in Italia, acto per costas pugione, in ignem se abiicit, eodem Aurelio teste.
- 53 **C**Dioctlenanus imperator a Licinio & Constantino grauiter literis obiurgatus q̄ Maxentio diceretur fauisse, metu ignominiosę mortis venenum hausit.
- 54 **C**Maguentius a Constantio imperatore apud Lugdunū superatus, ad moto parieti gladio (vt iētum iuuaret) corpus sibi confodit. Quo audito Decentius eius frater prępostera laquei morte vitam finiuit.
- 55 **C**Pater Licinij Cecinę vir prętorius, ob diuturnę valerudinis tedium ac dolorem, sese opio necauit.
- 56 **C**Empedocles Siculus poeta immortalitatē nouo mortis genere affectās, se in Aetnam coniecit. Vnde Horatius in arte. Dicam, Siculiq; poetę Narrabo interitum. Deus immortalis haberi. Dum cupit Empedocles, ardētem feruidus Aetnam Insiluit. Item Ouidius in ibin. Aut tu Trinacri salias super ora gygantis, Plurima qua flammias Siccanis Aetna vomit. Item Lactantius Lib. iij. de falsa sapientia. Cap. 18. Multi ex his qui æternas esse animas suspiciantur, tanq̄ in cœlum migraturi essent, sibi ipsis manus intulerunt, vt Cleantes, & Chrysippus, vt Zeno, & Empedocles, qui se in ardentis Aetnę specum intempesta nocte deiecit, vt cum repente non apparuisset, abijisse ad deos crederetur. Itē Politianus in Nutritie. Ceq̄ maximus ille

Aerifonas pedibus qui quondam inductus Amyclas, Infixit
Siculi rapidum cratera camini.

- 57 **S**ardanapalus Assyriorum rex ab Arbasto seu Arbace
præfatto ob molliciem muliebresq; mundicias (nam ha-
bitum mentitus foemineū, inter puellas fusos tractabat &
penſa, omnesq; lasciuia anteibat & libidine (bello petitus
vbi vidit res suas proſtigari, & peſsum ire, & iam ad tria-
rios redigi, ne captiuus traheretur, pyram in regia ingen-
tem ſtruxit, eoq; comportata ſupellectile, ductiq; amicis
dño ſuperēſſe nolentibus, incendio ſe dedit, & hoc ſolo
virum ſe docuit, qd non expauerit mortem. Ouid. in Ibin.
Inq; pyram tecum chariſſima corpora mittas,
Quem ſinem vitæ Sardanapalus habet.

Sidonius. Non Medis caput Arfacem profabor, Nec q̄ di-
uite (cum refugit hoſtem) Arſit Sardanapalus in ſauilla.
Sabellicus in Hunni originem.

Ultimus ille fuit regni corruptor auiti,
Cuius delitias & mollia ſceptra ſuperbus
Non tulit Arbactus, ſed fortia comparat arma,
Aggrediturq; ſenem, victumq; ad nobile fatum Cōpulit.

- 58 **A**rchilochus poeta Parius, repudium ac repulſam paſ-
ſus in nuptiis Neoboles Lycambis filiæ ſibi promiſſe, iam
bis tum primum a ſe repertis ſatyricæ adeo & grauiter Ly-
cambem ipſum deuouit, & inſectatus eſt, vt eum cū filia
ad ſircam impulerit, Vnde Horatius. Archilochū proprio
rabies armauit iambo. Et Ouidius in Ibin. Poſt modo ſi
perges, in te mihi liber Iambus Tincta Lycambæo ſangu-
ne tela dabit. Politanus in Nutritia, Licet acré effuſus in
ſrā Ore Lycābiadas rabioſo occiderit ambas Archiloch⁹.

- 59 **I**udas (vt omnes cōpertum habent) cum deum Iudæis
prodidiſſet, & exili pecunia expoſuiſſet vānalem, tādē
ad ſe rediens, & ſcleris perpendens grauitatem, despera-
ta venia (quæ tamen proditi clementia ſperari poterat)
ad laqueum properauit, & notiſſimo diuinæ ultionis ar-
gumento crepuit medius.

Quis furor o Iuda, vel quæ tenebrosa mouebat
 Te cæci nubes animi, regem dare vñum
 Iudæis cambus, recutitæ prodere genti?
 Tu modico vendis pretio, quem vendere nullo
 Aut poteras, aut debueras. Quo crimine furca
 Dignus erat, mediosq; inter pendere latrones?
 Cur tundi meruit colaphis? cur verbere plecti,
 Aut cur spiniferam portare in fronte coronam?
 Perfide nulla tuæ manet excusatio culpæ.
 Tu rigido triplex in pectore marmor habebas,
 In venis silicem, in fibris adamantæ ferebas.
 Credo ego te Libycæ mammas susses leænæ,
 Ceruicemq; tui scopulo rupisse parentis.
 Propterea nunc te laquei mors aspera nigros
 Miserat ad manes, si nunc lapis & rota torquent,
 Si fibras volucris comedit ieiuna renatas,
 Si vacuo demens hauris modo flumina cribro;
 Si colubri immanes circum tua tempora repunt;
 Tu licet exclames, & rauco gutture plangas,
 Nec tibi sit requies, lachrymas non excutis vlli.
 Quam pateris, merito pateris læuissime pœnam.

- 60 **C**leombrotus, seu Theombrotus ex Ambracia, cū le-
 gisset opus Platonis de animæ immortalitate a Socrate
 inscriptum, sponte se precipitauit. Ouidius in Ibin. Vel de
 præcipiti venias in tartara laxo, Vt q; Socraticum de nece
 legit opus. Lactantius. Quid, inquit, Ambraciotes illè, q
 cum eundem librum perlegisset, præcipitem se dedit, nul-
 lam aliã ob causam, nisi q; Platoni credidit. Quod si icis-
 set Plato, ac docuisset a quo, & quomodo, & quibus, &
 quæ ob facta, & quo tempore immortalitas tribuatur, nec
 Cleombrotū impegisset in mortem, nec Catonem. Cice-
 ro Lib. 1. Quæst. Tuscul. Callimachi, inq; Epigrāma in Am-
 braciorā Cleombrotū est, quem ait, cum nihil ei accidis-
 set aduersū, e muro se in mare abiēcisse lecto Platonis lib.
- 61 **A**nnibal Amilcharis filius, dux Carthaginensium, post

L. Cor. Scipionem patrem Scipionis maioris superatum; Sempronium ad Trebiam. C. Flaminiū ad Trasimenum magnis cladibus affectos. P. Aemiliū apud Cānas cum toto exercitū deletū; Claudium Marcellum occisū, a Scipione iuniore postremo victus, & fugatus ad Antiochum priinum, deinde ad Prussiam Bithyniæ regem confugit. De cuius fide dubitans, quā videbat Flaminiū legarum a Rōmanis missū, ac se paulatim a militibus circumseptum, venenum (quod in annulo gerebat) hausit.

62 C. Asdrubal dux in tertio bello punico a Scipione Aemiliano victus, in medias vrbes flāmas sese cū filiis iecit. Sed quā mlti ei⁹ noīs fuerūt, vide vt de quo loquaris itelligas.

63 C. Aristarchus grāmaticus Alexandrinus homo doctissimus, cum hydropisī laboraret, seipsum cibi abstinētia interfecit, annos, natus. lxxij. Hic ille est Aristarchus, qui sub Ptolemæo Philometore floruit, Olympiade. 156. cuius & filium erudit. Scripsit cōmentarios supra mille. Discipulus fuit Aristophanis grāmatici. Fuit autē censura adeo critica, seueroq; iudicio, vt prouerbio locū pene fecerit. eos enim vocamus Aristarchos, q̄ nihil non examinant, & oīa diligenter expendūt. Duos habuit filios Aristarchū & Aristagorā degeneres, & patri oīno dissimiles. Fuit aliter eiusdē noīs Tegeates poeta Euripidis coætaneus, quē Aesculapius morbo liberauit. Quod ego adieci, vt inteligeret lector vter fuerit, qui mortem sibi consciuerit.

64 C. Calanus Indus vnus ex Brachmanibus (quo noīe dicebantur Indorum philosophi) ex ipsa India ad Persidem vsq; Alexandrū secutus, vltro & nullo cogente in rogam se coniecit. Quod videns Alexander, percontari coepit, vellent ne aliquid mādare moriens. Tum ille, nihil, inquit, Propediem te videbo. Nec multis post diebus Alexander veneno interit. Cicero. Lib. ij. Quæst. Tuscul. Calanus Indus (inquit) indoctus ac barbarus in radicibus Caucaſi natus, sua voluntate viuus cōbustus est. Idem Lib. i. de Diuinatione. Ad mortem proficiscens Calanus Indus, cum

incederet in rogam ardentem. O præclarum discessum, inquit, e vita, cum (vt Herculi contigit) mortali corpore cremato, in lucem animus excelsit. Cuiq; Alexander eum rogaret, siquid vellet, vt diceret, Optime inquit, pro pediem te videbo. Quod ita contigit. Na Babylonie paucis post diebus Alexander est mortuus.

65 Cleomenes dux Lacædemoniorum ab Antigono victus, ad Ptolemæum se recepit, a quo benigne primū exceptus, postmodum a Nicagora proditoris accusatus, in carcere detentus est. Vbi cum aliquot alijs voluntariam oppetijt mortem. Mortuum rex pelle nudauit, & affixit cruci. Auctore Plutarcho. Herodotus ait Cleomenem a iuris incipientem, se detruncasse, carneq; e tibus ad remota, e temeribus ad coxarum vertebas proscidisse, atq; in reicindendo vtero expirasse.

66 Dinocrates Messenius victo primum Philopœmene Achæorū duce, ab ipsis postremo Achæis superatus, mortem sibi intulit, ne in eorum veniret potestatem. Auctor Plutarchus in Philopœmene.

67 Demosthenes Atheniensis dū Antipatri (qui Alexandro successit) odiū incurrisset, decerneretq; Demades vt capite plecteretur, aufugit in Calabriā Aegæi maris insulam. Vbi ab Archia Tyrto Comœdiographo & Antipatri satellitibus deprehensus, sumptu calamo, quasi prius epistolā ad Antipatrum daturus, venenū illic inclusum ebibit. Habuit Demosthenes patre eiusdē nominis admodū pauperem, vt qui cultellos faceret. Hic cū non esset apta iactis pronuntiatione, multitudinemq; & tumultū expauesceret, prope litoris marini sonitū dicere assuebat. Literam R. difficile enunciabat, quam calculis in os coniectis proferre conabatur. Nunq̃ dicebat, nisi præmeditatus, propterea de eo Pythias prædicabat. Demosthenis Enthyne mata lucernā olere. Non ignoro hoc pleriq; visum in superuacaneū. Dabitur tamen venia, Opera enī dedita ex serpo, quæ ad doctrinam conferre video.

- 68 **C**Eratoſthenes Cyrenęus Callimachi poetę diſcipulus,
& pręfectus bibliothecę Ptolemęi, cum diuturno quoq;
morbo torqueretur, neq; remedium inueniret, cibum ſibi
ſubtraxit, & inedia ſe peremit anno ſue ætatis. 70.
- 69 **C**Menippus Phœnix philoſophus Cynicus, cum eſſet
ex eorum numero, qui auri cupiditate pruriunt, & inex-
plebili rerum libidine roreretur, amiſſis diuitiis laqueo
vitam finiuit. Autor Diogenes Laertius.
- 70 **C**Mithridates Iunior, qui annis. 56. bellum cum Roma-
nis varia geſſit victoria, poſt occupatā Aſiam Q. Oppidius,
& Agleium in vincula coniectos, Rhodum oppugnata;
Athenas per Archelaum pręfectum occupatas, a Luculo
primū, demū a Pompeio ſuperatus, poſtremo a Pharnace
filio adoleſcente ingratiffimo, qui a patre ad Pompeium
defecerat, bello peritus & obſeſſus, venenum hau-
ſit. Quo nihil ad mortem propter ſumptum antidotum
proficiente, auxilio Galli cuiuſdam militis ſe interfecit.
- 71 **C**Monyma Mileſia & Veronica Chrię dux Mithridatis
vxores, audita eiufdem miſerabili fortuna, p Bochidem
Eunucliū, ambę vitam ſpontē reliquerunt. Nā Monyma
primū ſe ſuſpēdit. Sed cum corporis grauitate conſra-
ctus eſſet laqueus, O execrandum, inquit, Diadema quo
neq; in tā trīſti miniſterio vti poſſum. Bochidi poſtmodū
ſe dedit iugulandā. Veronica vero calicem veneni hauſit,
quo per venas ſerpente, cum durius torqueretur & lan-
gueret, Bochidis quoq; auxilio accelerauit ſibi mortem.
- 72 **C**Statyra quoq; & Roxana Mithridatis ſorores, quę an-
nos fere. 40. virginitatē ſeruauerāt, hauſto veneno frater,
nam mortē comitare ſunt. Pōt tñ dubitari an eo perierint
qm̄ Plutarchus ſcribit Roxanā a Statyra in puteū demer-
ſam, niſi fortāſſe hoc ad alias eiufdē nominis ſit referendū.
- 73 **C**Critola⁹ dux Achęorū vict⁹ a Q. Cecilio Metello apud
Thermopylas, veneno ſibi mortē cōſciuit. Autor Lilius.
- 74 **C**Nicias dux Athenienſis Imperator cōtra Syracuſanos
cum Demotheſtate miſſus, rebus infelicitę geſſis, captus

est cum collega, amboq; in carcerem detrussi, sibi manus intulere, ne hostibus essent ludibrio. Videtur autem hic Demosthenes alter esse ab eo, de quo iam sumus locuti.

75 **C**Homerum poetarum omnium facile principem ferunt, cum iam senio confectus ad quosdam nautas diuertisset, propositumq; ab eis ænigma nequisset dissolvere, pudore motum se suffocasse laqueo. Quod ego plane iudico fabulosum. Neq; enim credibile est, virum illum philosophiæ peritissimum, tanta rege experientia præditum, tam leui, tamq; nullo argumento vitam relinquere voluisse. Nam quæ fuerat ignominia inanē & friuolam remigum questionem ignorare? Immo vero prudentiæ maiori tribuitur, nihil abiectis & semitariis hoc genus homunculis respondere, cum vulgo dici soleat, asinum plura posse percontari, q̃ respondere philosophum. Quare neq; hoc probo, neq; cum probantibus, pedariam fero sententiam.

76 **C**Athenienses & Lacedæmonii cum de Tyreatium agro inter se cōtenderent, tandē ita pepigerūt, vt trecētis militibus summā rei cōmitterēt, q̃ sua pugna oīum litem dirimerent. Vbi oēs interfec̃ti sunt, præter vnū Othryadē Lacedæmoniū, q̃ ne solus in castra rediret, seipsum iter hostilia cadauera gladio p̃fixit. Autor Val. Max. de fortitudine.

77 **C**Ferunt Pontium Pilatum patria Lugdunensem, nefariæ in Christum sententiæ meritis dedisse pœnas, sibiq; mortem intulisse. Autor est Gregorius Turonensis. Tam tibi sit nutis Ponti Pilate Megæra,
Tamq; tuæ moueant lachrymæ Plutona ferocem,
Quam merito perit fato te iudice Christus.

78 **C**Themistocles Atheniensis Nicoelis filius, inuidia ciuū relegatus, ad Artaxerxem p̃fugit. A quo dum in patriam pugnare cogeretur, vitam cum morte volens cōmutauit. hauit sanguine taurino, quem ideo pestiferum potu scribit Cœlius, q̃ celerrime coeat, atq; obdurescat. Porro sanguis taurinus recens, anhelitus difficultatem, ac p̃æfocationem infert cum sp̃asmo p̃æualido.

- 79 **C**Plutarchus quoq; scribit Midā contracta ex somniō & diritate, animi egritudine, cū formidabilis affectio indies augetur, nec occurreret remediū mali, tauri sanguine copiosius hausto, concessisse ab humanis.
- 80 **C**P. Terentiū amissis. 108. Fabulis (quas e Græcis latinas fecerat, & cōuerterat ex Menandro) se submersit. Quod quīs pleriq; falsum opinetur, credibile est tñ. Si enim per multi amisso thesauro ad mortē properauerint, q̄ta mentis egritudine videntur tibi laborare, qui momento per dunt & in noctu oculi, quod improbo labore, diuturnis vigilijs, magna olei impensa, longo ante seculo fabricauerunt, demū accuratiore studio incudi reddiderunt, & ad ultimā reuocarunt limā? Est (si periculum non fecisti lector) infania, & rabies maior, q̄ vt fidem possit capere.
- 81 **C**Theoxena mulier a Philippi Macedonū Regis militibus in mari septa, cū nullum salutis effugiū videret, in mare se deiecit, maritū (qui prius eadē morte perierat) secuta. Idq; ne in regis potestate veniret. Vide Bononiensem cōmentatorem in Suetonium.
- 82 **C**Democles puer, dubiū maiore pudicitia an forma pulchriore, cū a Demetrio Poliorcete ad stuprū traheretur, neq; vim tyrāni posset effugere, se in proximū aquæ feruentis lebetē coniecit, atq; ibidē enecauit. Pulchrū dii boni facinus, omniumq; facundiæ magniloquentia dignū.
- 83 **C**Hipponax poeta lambographus & amarulentus, grauius ferens & indignanter se a Bubalo pictore, deformi facie pictū, ad propellendā iniuriā, tā grauius in eū scripsit & inuectus est, vt laqueo vitā finire coegerit. Vnde Horatius in Epodo. Qualis Lycambæ spretus infido gener, aut acer hostis Bubalo. Et Hipponactēum præconiū pro infami nota posuit Cicero in Epistolis familiaribus, ira scribens. Eumq; addictum iam tum puto esse Calui Licinii Hipponactēo præconio.
- 84 **C**Cleanthes Philosophus cognita animarum immortalitate, vitam sponte reliquit, & voluntariam oppetiit mortem.

que omnia videri in eo ac lenitate. Hinc Caronis in inferis

mortem. Lactantius. Multi, inquit, ex his (qui æternas
esse animas suspicabantur) tanq̃ in cœlum migraturi es-
sent, sibiipsis manus intulerunt, vt Cleanthes & Chrysip-
pus, vt Zeno & Empedocles.

85 **C**Cambyfes & Zari Diane sacerdotes & magi, missi ad
insinuandā Taurino Episcopo Idololatriam, cū operam
lulissent, ac nihil profecissent, gladijs suis se cōfoderunt.

86 **C**Sesoftris Aegyptiorum rex, seu senio, seu morbo siue
alia fortuna, oculis captus seipsum interfecit.

87 **C**Decebalus rex Dacorū a Traiano secūdum victus, ne
in Romanorū potestātē veniret, sua manu vsus, interijt.
mortuiq; caput Romā perlatū est. Auror Dion Cassius.

88 **C**Anaxagoras phus ab Atheniensibus in carcerem con-
iectus, q̃ Solem (quem illi pro Deo habebant) ignitum
dixisset lapidem, venenum hausit.

89 **C**E. Celinus tyranus post infinita ppe flagitia & crude-
litatis exēpla, tandē in bello (qđ cōtra Martinū Turianū
Mediolani principē susceperat) vulneratus, more fren-
dētis bellū vulnus discerpit, eoq; miserā euomuit vitā.

90 **C**Volaterranus scribit Petri de Vineis ex Capua iurisper-
ritum fuisse, qui dolens se ob suspicionem cōiurationis
a Federico secundo (cui prius erat charissimus) relega-
tum, capite parieti illiso, mortem sibi intulerit, composi-
to prius de consolatione libello.

91 **C**Iuba rex Mauritanie a Cesare supatus, sibi quoq; mor-
tē psciuit. Cuius filius puer Romā in triphū ductus est.

92 **C**Circa Celenū Phrygie oppidū cum hiatus terre & in-
gēs vorago multos absorberet, essetq; respōsum ab ora-
culo, voraginē ipsam nō prius clausum iri, q̃ ad pacanda
numina aliq̃s eo se demitteret, Anchurus Mide regis fi-
lius, datis genitori & Cimothee vxori cōplexibus, equū
ascendit, & intro se demisit. Autor Plutarchus in Paralle-
lis. Qui de Curtio adolescēte Romano idē cōmemorat.

93 **C**Cyane puella a patre Cyanippo incognito p vim stu-
prata, vbi tandem autorem sceleris agnouit, illum prius

demum seipsam interfecit. Autor idem Plutarchus testimonium aduocans Dositheim Lib. iij. rerum Sicularum.

94 **C**vxor Aemylj adoleſcētis zelotypiæ morbo affecta, dum ſuſpicaretur maritū alterius puellę rapi deſiderio, in ſyluis proſectum ſecuta eſt. Vbi cum ad explorandam rei veritatem, in dumis & vepribus delitēſceret, a canibus ſeram eſſe opinatibus laniata eſt. Re cognita Aemylus ſeipſum interfecit. Autor idem Plutar. qui apud Sypharim Italiæ oppidum hoc cōmemorat factum.

95 **C**alluce filia Eyci hoīs ſanguinarij & hoſpites imolatrix, relicta a Diomede (quē Troia redeūte benigne ſuſceperat, & a prijs liberauerat inſidijs) laqueo ſe ſuſpēdit. Autor apud eūdē Plutarchū Iubas Li. iij. reg. Africanar.

96 **C**aiſatia quoq; puella a Calphurnio Craſſo (quē p̄diti prijs victorē fecerat) relicta ſibi ferro iugulū trāſuerbavit.

97 **C**idica Poinimij Laurentini vxor, dum Cōminium priuignum maxime deperiret, neq; tamen ad concubium poſſet inducere, ſuſpendio ſpiritum interceptit. Autor Dositheus apud Plutarchum.

98 **C**anius rex Tuſcorum dum filiam Saliā a Catheo adoleſcente raptam non poſſet comprehendere, in fluuium ſe demiſit, quem a ſuo nomine fecit appellari Anionē.

99 **C**laſtāt ait Democri. ſua ſpōte caput obruliſſe morti.

100 **C**Superatis ab Alexādro Magno Athenieſibus, Democritus Athenieſis (q̄ Macedonū opib; ſemp obſtiterat) venia deſperata, gladio ſe trāſfixit. Autor Curti⁹. Lib. v.

101 **C**Dioxippus Athenieſis ſurrepti inter epulas aurei poculi falſo accusatus, dum oculos coniectum & iniuriā ferre nō poſſet, gladio ſe interemit. Accuſabatur autem non ſine inuidia. Nā ægre ferebant Macedones horram Macedonem armatū ab eo inermi, ſpectante rege, duello victum & reſupinatum. Autor Curtius Lib. viij.

102 **C**Idem Curtius ait Boudiceam Britanorū reginam, & Pœnii poſthumū eius p̄fectū a Romāis duce Suetonio ſuperatos, mortē ſibi intuliſſe, hunc gladio, illā yepeno.

- 103 **C**Plutarchus apud Celliū Lib. xv. ait Milesias virgines
cepēte sine vlla euidēti causa, voluntatē cepisse obediē
mortis, ac deinde plurimas vitā suspendio amisisse. Cui
malo vt mederētur Milesii, decreuerūt, vt quæ corpori
bus suspēsis demortuæ foret, nudæ cū eodē laqueo effer
rentur. Quo facto ait virgines pudore tam inhonesti fū
neris deterritas, voluntariā amplius nō petuisse mortē.
- 104 **C**Hippo & Mileria Scedasi Bæoti filia a iuuenib⁹ Spar
tanis stupratæ & in puteum coniectæ sunt, occultandi
sceleris causa. Quod vbi rescivit pater, ad filiarum tūtu
los seipsum confecit. Autor Cœlius.
- 105 **C**Zanthus apud eundem Cœlium autor est Camblera
Lydorum regem, eo voracitatis progressum, vt nocte
quadam vxorem quocq; absumpserit. Cūq; summo ma
ne illius manum in ore comperisset, semet iugulasse.
- 106 **C**Timagoras cū Melētē Atheniēsem liberali forma ado
lescētē depirer, eiusdē iussu se dedit in præcep, vt q in
oibus puero vellet obsecutū. Cui⁹ rei pœnitentia ductus
Meles, eandē quoq; subiit mortē. Autor idem Cœlius.
- 107 **C**Timanthes Cleonæus Athleta cum & viribus senio
defectis, & desuetudine ingentē arcū nō posset intende
re, quē iuuenis lunabat & flecebat, furori adeo indulsit,
vt eam tm̄ ob rē gladio se perforauerit. Autor Cœlius.
- 108 **C**Idem ait Tereum perpetrato in Philomelā scelere ac
Iryn, sibi mortem cōsciuisse, mortuoq; sacra instituta an
nuerfaria, in quibus hordeij loco, calculis utebantur.
- 109 **C**Decreto Semiramidis mater, dum filiā ex adulterio
cōceptā in desertis exposuisset, tandē facti & sceleris pœ
nitētia in lacū se precipitem dedit. Autor idem Cœlius.
- 110 **C**Laurentianus Florētinus citra vllū corporis incōmo
dum, citraq; euidentē morbi causam in puteum se cōie
cit, Autore Cœlio & Crinito, q ait se audirorem eius ali
quando fuisse. Qua etiam morte se extinxit Petrus Leo
nius vir in philosophia excellens, & in signi prudentia.
- 111 **C**Negra quoq; virgo in Salēntinis agre ferens se ab eo

repudiatam, cum p coniuge pacta erat, eodem mortis genere vitam finiuit. Autor Pontanus.

- 112 **C**Mithridates a Pópeio supatus, filia noie Direpti Menophilo Eunuchō seruandā cōmisit in castello quodam Sinhorio noie. Quod cum Manlius Priscus obsideret, defensoresq; deditiōē parātes Menophilus sentiret, gladiū in viscera sua cōpegit, veritus ne captiua puella rape-
ret, & violaret. Autor Ammianus Marcellinus Lib. xvi.
- 113 **C**Argobastes cum Valentinianum iuniorem apud Vien-
nam dolo strāgulasset, vt eidem in imperio succederet,
a Theodosio mortem viciscēte superatus, sua se manu
percuttit. Autor Paulus Diaconus.
- 114 **C**Asmūdo rege Danorū in pugna occiso, Cūnilda eius-
dem vxor spiritū sibi ferro surripuit, virūq; fato insecuta
est. Autor Saxo grāmaticus Lib. i. historiæ danicarum.
- 115 **C**Hadingus Rex Danorum suspendio se vulgo spectā-
te suffocauit præ dolore, quem ex Hadingi Suerium re-
gis conceperat. Autor idem Saxo.
- 116 **C**Rolno quoq; Danorū Rex exprobratæ sibi turpitudi-
nis dolore voluntaria morte se cōsumpsit. Idem Autor.
- 117 **C**Starcarterus itidem Rex Danorū pœnitentia ductus,
q̃ Lēnum quēdam per nefas occidisset, eius filio Hathe-
ro se præbuit occidendum.
- 118 **C**Galeatius Mantuanus Papię cum hybernaret, puella
(quam vnice amabat) per iocū imperante, se in fluuium
deiecit, Autore Pontano.
- 119 **C**Socrates Athenis capitis dānat^o, volēs hausit venenū.
Vñ Qui. i. Ibin. Sollicitoq; bibas, veluti doctissim^o olī Im-
pturbato qđ bibit ore re^o. Adrast^o Gorgij fili^o dū Athym
Croesi filii suæ fidei creditū in venatiōe apri loco percū-
sisset, se sup eiusdem tumulū cōfudit. Autor Herodotus.
- 120 **C**Sargapises Thomyris filius a Cyro Rege Persarum
captus, dum manicas & brachiorum vincula eximi sibi
impetrasset, se ipsum interfecit. Autor Herodotus.
- 121 **C**Idem ait Praxasperm, vitum inter Persas opibus & di-

gnitate pollentem, e turri precipitem se dedisse.

122 **C**Boges Persa amicus Xerxis, ab Atheniēsis⁹ & Cimonē Milciadis filio obfessus, licet accepta fide posset egredi, abnuir tñ, & ad extremū pstitit. Inde vbi in mœnibus nihil cōmeatus fuit reliquū, accēso rogo, liberos, coniugē cōcubinas, familiā interemit, eosq; oēs in pyrā coniecit. Deinde oē auge vrbis atq; argētū e muris disperfit in Strymonē, ac postremo se in rogū piecit. Autor Herodotus.

123 **C**Petrus Trafeas Patauinus vir Catoniana disciplina & seueritate, propter suspicionem affectatæ libertatis a Nerone damnatus, sibi venas soluit.

124 **C**Quis ambigit diuina factum vltiōe, vt Herodes Rex Iudææ Antipatri filius, post interfectos Alexandrū, Aristobolum, & Antipatrū fratres, trucidatos itē innocētes ad intercipiendum sacrum virginis partum, vermibus ad extremū toto corpore scatentibus mortē sibi consciuerit?

125 **C**Pyramus adolescens & Tysbe puella incredibili amore flagrantes, cum impediēte parentum suspitione suis votis satisfacere nequirent, pepigerūt, vt certo die in re motū locū se reciperēt. Quo cum prior venisset Tysbe, metu leænæ ibidem repertæ profugit in latebras relicto capitis tegumento. Quod arripiens leæna venienti post Pyramo coniecturam præbuit & argumentū deuoratæ amasię, mortemq; sibi propterea consciuit. Tysbe paulo post reuerfa, vbi mortuum amantem conspicata est, longioris vitæ pertæsa, suo se gladio cōfudit. Ouid. Lib. iij. Metamor. de vtroq; meminit. Sic primū de Pyramo. Vtq; dedit notæ lachrymas, dedit oscula vesti, Accipe nunc, inquit, nostri quoq; sanguinis haustus. Quoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum.

CDe Tysbe vero sic. Aptato pectus mucrone sub inum Incubuit ferro, quod adhuc a cede tepebat. Item Stroza pater Lib. i. Eroticon. Pyramus exemplum præbet, miserandaq; Tysbe. Quos rapuit simili mors violēta modo. Item Calentius in Epigrammatis.

Pyramus & Tysbe miseri sine crimine amantur,

Occidit hic propria sœuus uterq; manu.

Et quos vnus amor tetigit, nox vna peremit,

Ensis & vnus, & hæc contegit vna duos.

Itē Architrenius Lib. iij. Ibi serū Pyramus ense Vindicat
egressum Tisbe lugubria fati. Pondera morte leuat, tua
nec formidat ad vmbra Pyrame fata sequi, segiturq; do-
lore dolore, Et gemitu gemitū producit, funere finis.

126 C Erilidhonem poetę fabulatur ob neglecta Cêreris fa-
cta, in tantâ famē redactū, vt ppria mēbra deuorauerit,
seq; ipsum corroserit. Addūt & filiā eius Metra noie, in
varias formas Neptuni bñficio mutari solitā. Vnde natū
adagiū. Mutabilior Metra Erilidhonis. Oui. Li. viij. Me-
ta. Ipse suos artus lacero diuellere mortū. Cœpit, & in se
lix minuēdo corpus alebat. Idē in ibin, Vtq; pater solitæ
varias mutare figuras, Plenus inextincti cōficiare fame.
Item Pāphilus Saxus in Ele. Talis erat ieiuna fames Eri-
lidhona quondam Impleuit miserū cum fera peste sua.

127 C Lychione Dædalionis filiā, Dianæ (cui se præferbat)
figitis cōfossa est. Cuius dum celebraretur exequa, pater
in puellæ rogum sese coniecit. Poetę fingunt eū ab ami-
cis (ne in ignem desiliret) impeditū, fuisse mutatum in
volucrem. Vnde Oui. Lib. xi. Meta. Vt vero ardentem vi-
dit, quater impetus illi In medios fuit ire rogos, quater
inde repulsus, Concita membra fugæ mandat.

130 C Didonē suo gladio incubuisse pro cōperto est, sed nō
bēs eādē mortis causam afferūt. Scribit Ausonius (& ita
se habet rei veritas) hoc ab ea factū, vt mortuo marito
Sichæo castitatē seruaret vidualē, & furias Iarbæ Getulo
rū regis declinaret. Verba ei⁹ sunt hæc, Sed furias fugiens
atq; arma pcacis Iarbæ, Seruauī fateor morte pudicitia.
Ausoniū secutus Marullus Didonē sic inducit loquētē.
Nec mihi Phryx nocuit (nec enī Phryga nouimus vllū)
Cura sed antiq; casta tenaxq; tori. Quā ne cōiugio Liby-
æ violare tyranni Cogeret, hac cecidi fortiter vīa manu.

- Vtrique suctinuit Rhēnius, seu (vt alijs placer) Priscianus in
 Geographia Dionysii de situ orbis, dicens. Qua regnans
 felix Dido p secula viuit, Atq; pudicitia non pdit carmi
 ne ficto. Cōtra vero Virgilius hoc ipsum ascribit ipatiē
 tię doloris, quē ex Aeneę fuga cōceperat. Quod tñ tabu
 losum est. Virgilium pleriq; oēs poetę Latini secuti sunt.
 Quid in primis Lib. iij. Faltoꝝ, & in Epistolis sic ait. Pre
 buit Aeneas & causam mortis & ensē, Ipsa sua Dido
 cecidit vsa manu. Idē. 14. Meta. Excipit Aeneā illic aiōq;
 domoq;, Nō bene dissidiū Phrygię latura matris Sidōis,
 inq; pyra sacri sub imagine scā Incubuit ferro, deceptaq;
 decipit oēs. Itē Silli⁹ Li. ij. Ipsa pyra sup igēte stās laucia
 Dido, Mādabat Tyrijs vlticia bella futuris, Ardētēq; ro
 gum media spectabat ab vnda Dardan⁹, & magnis pade
 bat carbasa fatis. Idē Li. viij. Iliaco postq; desertā ē hospiti
 te Dido, Et spes abrupta e medio, in penetralib⁹ atrā Fe
 stinat furibūda pyra. tūc corripit ensē Certa necis, pfu
 gi donū exitiale mariti. Itē Angelus Politian⁹ in Māto.
 At Phoenissa rogam seuo furiata dolore
 Inscendet moritura, trucesq; in vota vocabit
 Eumenidas, mox & Phrygium (proh tristia dona)
 Ahniueum per pectusaget miserabilis ensē.
 131 Anna Beli Regis filia post mortē sororis suę Didōis,
 Carthaginē ab Iarba occupatā relinquēs, ad Battū Melli
 tæ insulæ regem nauigauit. Quo demū relicto, mare in
 gressa in Laurentiū litus delata est. Ibiq; ab Aenea cogni
 ta, & hospitio suscepta, nō sine mutui cū eo amoris suspi
 ciōe, adeo vt in odiū Lauinię veniret. Cuius insidias vt
 declareret, se ī Numycū flumiū pcepitauit. Vñ Oui. Li. 4. Fa
 stoꝝ. Corniger hāc tumidis rapuisse Numyci vñdis Cre
 dit, & stagnis oculuisse suis. Itē alibi, Placidi sum Nym
 pha Numyci, Amne perēne latens, Anna perēna vocor.
 132 Euadne Martis filia in rogū mariti sui Capanei apud
 Thebas mortui (dum celebrarentur exequiæ) se cōiecit.
 Vnde Ouidius Lib. v. Tristū. Cernis vt Admeti cantetur

& Hec̃toris vxor, Aufaq; in accensos Iphias ire rogos?
 Idem Lib. iij. de arte. Accipe me Capaneu cineres mīlce
 bimus igt Iphias, in medios defiluitq; rogos. Item Mar
 tialis Lib. iij. Epigrā. Arserit Euadne flāmis iniecta mari
 ti. Itē Statius Lib. xij. Turbine quo sese charis instrauerit
 audax Ignibus Euadne, fulmenq; in pectore magno
 Quēsierit. Item Propertius Lib. i. Cōiugis Euadne mīle
 ros elara per ignes Occidit, Argiue fama pudicitie. Ovi
 dius lib. iij. de Ponto. Iphias ante oculos tibi erit pōnen
 da volenti Corpus in accensos mittere forte rogos.

133 C̃Hylonomē fœmina Cētaura & biformis mortuo ma
 rito Cyllaro, gladio suo incubuit. Ouid. Lib. xij. Vt Videt
 extinctū, dictis q̃ clamor ad aures Arcuit ire meas, telo
 qd̃ iherat illi Incubuit, moriēsq; suū cōplexa maritū ē.

134 C̃Biblis Miletī filia ex Cyane, cū fratrem Caunū misere
 deperiret, neq; eius cōcubitū posset asseq, vrgētib; fu
 rijs se occidit, & in fontē postea Nayadū bñficio mutata
 est. Ouidius Lib. i. de arte, Biblidā qd̃ referā? vetito quæ
 fratris amore Arsit, & est laqueo fortiter vltā nefas?

135 C̃Herculēs induta tunica Nessi Centauri cruore tincta,
 in tātas furias raptus est, vt prē impatiētia doloris sese in
 Oetha monte cōbussērit. Ouidius ad Liuiam. Qualis in
 Herculeæ colluxit collibus Oethæ, Cū sunt iposito mē
 bra cremata deo. Itē Claudianus interitiū cons. Honorij.
 Iuga deseris Oethes Herculeo dānata rogo. Itē Statius
 lib. xij. Thebaidos. Lēt^o in accēsa iacuit Tyrinθi^o Oetha.

136 C̃Theſeo in Crerā ad Minotaurū nauiganti Aegeus p̃r
 Athenarū rex præceperat, vt si p̃fecto mōstro incolumis
 rediret, ad lētitiæ argumentū albis vteretur velis, vt p̃
 spectātibus e portu amicis, supstitis vitē fidem prēstaret.
 Theſeū tñ cepit obliuio mādātū. Propterea, cū h̃sdem (q̃
 bus venerat) remigraret velis, fecit vt pater nihil de fi
 lio sibi p̃mittens, e scopulo in mare se deturbauerit, &
 aq̃s nouū imposuerit nomē. Quā fabulā vel (si mauis) h̃i
 storiam Catullus longo ad modum prosequitur filo.

Eius autem verba de morte Aegēi sunt hæc.
 At pater vt summa prospectum ex arce petebat,
 Anxia in assiduos contollens lumina fletus,
 Cum primum inflati conspexit linthea veli,
 Præcipitem sese scopulorum e vertice iecit,
 Amissum credens immiti Thesea fato.

Sic funesta domus ingressus testā paternæ,
 Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
 Obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.

¶ Calentius quoq; Lib. i. Elegiarum sic inquit.
 Dum tenet in gremio raptam Minoida Theseus,
 Vela ferunt, quæ iam vela tulere rates.

At vbi nigra dari prospexit linthea vento
 Rex pater, in fluctus hoc caput, inquit, eat.
 Præcipitemq; senex specula se iecit ab atra,
 Quem Venus esse deum fluctibus alma dedit.

¶ Item Ouidius in Ibin.

Vt qui Theseæ fallacia vela carinæ
 Vidit, & Iliaca missus ab arce puer.

Huius rei etiā meminit Cælius Lib. x. Lestionum anti-
 quarum Cap. 25.

- 137 ¶ Hæmon Thebanus iuuenis cū amore incredibili An-
 tigonem Oedipi & Iocastæ filiā deperirer, ad eius tumu-
 lum mortem sibi cōsciuit. Fuerat autem Antigone iussu
 Creontis (qui vetuerat Græcorū cadauera inhumari) iu-
 gulata, & Polynicē fratrē mortuū noctu sepelire voluis-
 set. De huius adolescēis morte Propertius Lib. ij. sic ingt.
 Quid, non Antigones tumulo Bœotius Hæmon

Corruit ipse suo faucibus ense latus?
 Et sua cum misera permiscuit ossa puella,
 Qua sine Thebanam noluit ire domum.

- 138 ¶ Sappho puella ex Lesbō insula, e Leucade Epiri pro-
 mōtorio se præcipitavit, & a Phaone liberali forma ado-
 lescente (quæ supra fidem hoīum deperibat) mutuo nō
 redamāretur. Statius Lib. v. Sylvarum. Saltusq; ingressa

viriles. Non formidata temeraria Leucade Sappho. Vbi Domiti^{us} pro Leucade putat legēdū Chalcide, & aggregat^a sit cāmen Elegiacū instar Euphorionis poetæ Chalci dici. Cuius opinio nō admodū mihi ridet. Neq; enim vi deo, cur temerariā vocet nisi ob illatā sibi imprudenter mortē. Suffragat^{ur} mihi Ausonius dicēs, Præcipitē pelago vel Leucados elige rupem. Pamphilus quoq; in Elegijs dicens, Memet vt æquoreas veluti iam Lesbīs in vndas Torquerem, musis Lesbīs amica sacris. Et Politianus in Nutricia. Sed tādē Ambracias temeraria saltat in vndas. Item Politianus in Eleg. Mascula quæq; suos cantat moritura calores, Leucadij Sappho crimen honorq; freti.

139 C Græcis Thebas obsidentibus, cum Tyresias vates præ dixisset Thebanos expugnatū iri, nisi eorū q (serpētinis dentibus prognati fuerant) aliquis se morti deuoueret, Menecæus vt patriæ saluti cōsuleret, in ipsis Thebarum mœnibus gladio se cōfodit, cōfollū ad hostes deturba uit. Quo viso p̄tinus abierunt Græci. Statius Lib. i. Theb. Sic ait, insigne inq; animam mucrone corusco

1 Dedignantem artus pridem, mœstamq; teneri

Arripi, atq; vno quæsitam vulnere rumpit.

1 Sanguine tunc spargit turres, & mœnia lustrat,

1 Seq; super medias acies nondum ense remisso

1 Iecit, & in sæuos cadere est conatus Achiuos.

141 C Iocasta filia Creontis, & vxor Laij videns filios suos

1 Ertheoclē & Polynicē mutuis vulneribus iterfectos, hor

1 rore tātī facinoris mortē sibi itulit. Statius Lib. xi. Theb.

1 Regina extulerat notum penetralibus ensem,

1 Ensem, sceptri feri spolum lacrymabile Laij,

1 Multaq; cum superis & diris quæsta cubili,

1 Et nati iurjs & primi coniugis vmbis

1 Luctata est dextra, & prono vix pectore ferrum

1 Intrauit tandem, & venas prorupit aniles

1 Vulnus, & infelix lustratur sanguine pectus.

141 C Annibale Segunthū urbē H spaniæ Romanis amicā

obfidete, Mopsus Cretenſis fauens Sagūtinis, vbi filios
vidit interfectos, tēperare ſibi nō potuit, quin ſe pręcipi-
raret e turri, & filijs comitē daret. Vnde Syllius Lib. 7.
Atq; pater gemino natorum funere Mopsus
Correptos arcus ter mœſta mouit ab ira,
Ter cecidit dextra, notas dolor abſtulit aites.
Pœnitet heu ſero dulces liquiſſe penates,
Arreptoq; auide quo concidis ſcare ſaxo,
Poſtq; æuū ſenior, percuſſaq; pectora fruſtra
Sentit, & vt tantos compelſcat morte dolores
Nil opis in dextra, vaſtæ ſe culmine turris
Præcipitem iecit, moribundos explicat artus
Dum cadit, extremo Gortynius adueni bello.

142. **C** Phædræ Hippolyti nouercæ furæ Veneris vſq;
adeo torruerūt, vt laqueo ſpitiū ſibi interceperit, q̄ pri-
uigni (cuius amore cituabat impatiēter, & pruriebat) cō-
tubitum non poſſet exorare. Moriens tñ ſcelerata mu-
lier, literas reliquit, quibus Hippolytum ſupri arguebat
ſuq; mortis vocabat autorem. Auſonius. Suaſi quod po-
tui, tu alios modo conſule, Dic quos? Phædra, & Eliſa
tibi deit laqueum aut gladium. Item. Reſpicit abiectas
deſperans Phædra tabellas. Hæc laqueum gerit.
143. **A**thamas Rex Thebarum ſurijs agitatus. Learchum
filium dedit morti. Propterea Ino Cadmi & Hermiones
filia & eius vxor ſibi timens, cum altero filio Melicerta
ſe in mare præcipitē dedit. Quos in deorū indigitamen-
ta poetæ rerulerūt. Cyprianus. Melicertes & Leucothea
præcipitauit in maria, & ſunt poſtmodū maris numina.
Paphilus in Eleg. Cur ſumis nequeo ſalebris Athamæiſ
vt vxor, Triste ſub Aeolia mergere corpus aqua? Qui d.
in Ibin. Vt teneri nutrix eadem matertera Bacchi. Val. Fl.
Li. viij. Attonito qualis pede pſilit Ino In freta, nec par-
ui meminit cōterrita nati. Aegidius Maſeri homo egre-
gie doctus cū Zenodoto ait, Athamanta Euricliā filiam
primum inde Learchum interfeciſſe, ſubterfugiente Ino.

vxore cum Melicerta. Ouidius Lib. iij. Met. Seq. super pontum nullo tardata timore. Mittit, onusq; suum.

- 144 CPhyllis Lycurgi Thracum regis filia egre ferens se relictam & spretam a Demophoonite Theiei filio, quem vnice deperibat, & ab expeditiōe Troiana redeuntē hospitio exceperat, vitā laqueo praefocauit, in Amygdalū postea (vt fabulantur poetæ) conuersa. Paphilus Saxus. Exēplū tribuit mortis mihi nobile Phyllis. Pēdebat longa corpus inane trabe. Pōtanus Lib. ij. de Stellis. Ac misera ante diē zona crudeliter vsa Phyllis ab inuiso pēdet Rhodopeia trico. Cremutius apud Pliniū auctor est nūq; virere arbore, ex qua Phyllis se suspenderit. Mantuanus ad Melisam. Phyllida fecit amor vitā finire dolendo.

- 145 CAiax Telamonis fili⁹, gē ferēs mortui Achillis arma (q̄ supramodū appetebat) Vlyssi data fuisse, iuidia mor⁹, & in rabiē cōuersus mortē sibi itulit. Ouid. Lib. 13. Met. Hēctora qui solus, qui ferrum, ignesq; Iouemq; Sustinuit toties, vnam non sustinet iram. Inuidumq; virum vicit dolor. arripit ensē, Et meus hic certe est. an & hunc sibi poscit Vlysses? Hoc ait vtendum est in me mihi, quiq; cruore Sape Phrygum maduit, domini nunc cade madebit, Ne quisq; Aiace possit superare, nisi Ajax. Dixit, & in pectus tum demum vulnera passum Qua patuit ferro, letalem condidit ensē.

- 146 Iphis puer liberali facie, cū Anaxaretē puellā incredibili amore prosequeret, neq; tñ readamaret ab ea, laqueo se suffocauit, Atq; onus infelix elisa fauce pependit, inq; Ouidius lib. 14. Demum cum celebrarentur exequiæ, puella mortui miserta se quoq; interfecit. Pontanus de Stellis lib. 3. Substrinxit laqueo collum, atq; ad limen amatae Iphis Anaxaretis inmania fata peregit.

- 147 CAustolia Vlyssis mater cum falso nuncio audiuiſſet filium apud Troiam occubuisse, laqueo vitam finiuit.

- 148 Amphio Iouis fili⁹ interfectis ab Apolline quatuordecim

- liberis, seipm gladio iteremit. Oui. i Ibin. Addidit vt fidi
cē misis sua funera natis, Sic tibi sint vitę tēdia iusta tuę.
- 149 Althea Thyestis filia cum audiuiſſet Meleagrū filiū suis
fratribus intuliſſe mortē, se p̄cipit. ait, cōbuſto pri^o fatali
ſtipite, quo cremato Meleagrū ex ſato pituſq; audiuerat.
- 150 Britona nymp̄ha Cretēſis cū eſſet formoſa, ppetuoq;
virginitatis voto, venationi vacaret ad vim & ſtuprum
Minois regis declinandū, ſe in aquas dedit p̄cipitem.
- 151 Brotheus Vulcani filius propter oris deformitatē illu
ſus, in rogam deſiluit, ibiq; vitam incendio finiuit. Oui
dius in Ibin, Quodq; ferunt Brotheum feciſſe cupidine
mortis, Des tua ſuccenſę membra cremenda pyrę.
- 152 Aeolus Rex ventorū audito Canaces filię cū Macha
reo fratre inceſtu, ad eam gladium miſit, vt ſcelus volun
taria morte dilueret, & vlciſceretur. Quod illa fecit,
- 153 Ceyx Alcyones maritus, ad oraculū nauigans nauſra
giū fecit, & obrut^{us} eſt aq;. Quod indignāter ferēs Alcyo
ne, mortē mariti ſecuta, in mare ſe deturbauit, & in aue
ſui noīs mutata eſt. Ouid. in Ibin. Nec tibi ſit tumidis me
lior Neptun^{us} in Vndis, Quā cui ſunt viſe fr̄ & vxor aues.
- 154 Deianyra Herculis vxor, audita mariti morte, ſuper
eſſe noluit, ac propterea dolore animi ſe peremit. Oui
dius. Impia quid dubitas Deianyra mori?
- 155 Hesperie nymp̄ha Eſacum Priami filium (a quo ada
mabatur) perſequentem fugiens, morſu colubri in her
ba latentis interfecta fecit, vt Eſacus ipſe vitam ſibi acer
bam putauerit, & aquis ſe obruerit.
- 156 Erigone audita patris Icarī morte, laqueo ſe ſuſpēdit.
Ouidius in Ibin. Quodq; dolore necis patrię pia filia fe
cit, Vincula per laquei ſac quoq; guttur eat. Statius Lib.
v. Syluaſq;. Nec enim Marathonia virgo Parcius extin
ctum ſæuorum crimine agreſtum Fleuerat Icarium.
- 157 Euenus egre ferens Marpiſſam filiā ab Ida filio Apha
rei in certamine curuli ſuperatam, ac p̄pterea ex pacto
nuptijs copulatam, ſe in Lycormam Aetolię fluuiū de

misit, cui & imposuit nomen. Autor Domitius Calderianus. Vnde Oui. in Ibin. Utq; vel Euentus torrenti sumine
mersus, Nomina des rapidæ vel Tyberin^a aquæ. Ad hunc
ferè modum Plutarchus, Euenus, inquit, Martis & Stropæ
fil⁹, ex Alcippa Oenomai filia Marpissam suscepit filia.
Qua ab Aphareto in Choreia raptâ insequens, dū cōpre
hendere nō posset, in Lycormā fluuiū se præcipitauit.

158 Iuturna Dauni filia post interfectū ab Aenea Turnū fratrem suū, mortoris impatiens, se dedit in aquas præcipite.

159 Cilice Ibyci Lydiæ filia, dum amores Martis cōtēneret, deo factum vlciscēte in furorē versa, e scopulo se demissit, Ouidi⁹ in Ibin. Lydia se scopulis vt virgo misit ab altis, Dixerat inuito quæ mala verba deo.

160 Athenienses dum mortui Herculis tutaretur liberos, quos insectabatur Eurystheus, ab oraculo acceperunt se ab Eurysthei liberatum iri incursatione, si quis e liberis Herculis semet inferis deuoueret. Quo audito Macaria eiusdem filia sese spontaneæ morti obtulit.

161 Calcestis filia Perilai seipsam interfecit, vt vmbra sua cōtēti manes, egrotō marito parceret. Seneca i Medea. Cōiugis fatū redimēs Pherei Vxor, impedit animā marito.

162 Tyro mulier Thessala mortuo marito, spōte oppetire mortem. Baptista Pius Lib. ij. Eleg. Carmine cōspicua est Tyro Pagasæa puella, Quæ voluit pprij fata subire viri.

163 Hercules ab Iole connubio reiectus, Oechaliam puellæ patriam diripuit. Doloze facti Iole, se præcipitem e muro dedit. Autor Plutarchus.

164 Charandes Thyrius cum legem tulisset, ne quis armatus veniret in concionem, & tū ipse rure veniens, præter spem aliter fecisset, monitus legis ab eo, qui proxime se debat, vitam spōte reliquit, & gladio suo incubuit, cum tamen culpam dissimulare potuisset, aut defendere.

165 De Amata Lauiniæ matre, quo modo & quā obrem spiritum sibi laqueo interceperit, vide in eorum historia, qui suspensio & cruce vitam finiuerunt.

- 166 **C**um L. Opimius Consul. C. Gracchum Agrarias leges contra auctoritatem senatus ferre moliente iustulisset, Herenius Siculus (quo & aruspice & amico usus semper fuerat Gracchus) comprehensus, dum in carcerem traheret, capite post carceris illiso spiritum deposuit. Autor Val. Max.
- 167 **C**oma latro frater Diogenis latronum ducis ad P. Rutilium ductus dum interrogaretur de genere belli a senatibus & latronibus moti, capite in crura demisso, sibipsum spiritum interclusit. Autor Val. Maxi.

CParentes liberorum interfectores.

1 Domeneus	15 Althea	29 Deiotarus
2 Darius	16 Aidona	30 Mithridates
3 Epaminondas	17 Artaxerxes	31 Antonius caracalla
4 Manlius Torquatus	18 Cambyses	32 Virginus
5 Brutus	19 Constantinus magnus	33 Herodes
6 Cassius	20 Diocorus	34 Hippomenes
7 Agesilaus	21 Euristhenis miles	35 Embarus
8 Medea	22 Ptolemaeus	36 Orchemus
9 Athamas	23 Ptolemaeus Auletes	37 Lenogildus
10 Tantalus	24 Deuteria	38 Lysimachus
11 Leus Atheniensis	25 Apteras	39 Aul' posthumi
12 Agaue	26 Eristheus	40 Arpiages
13 Progne	27 Darius	41 Ethearchus
14 Hippodamas	28 Boges	

- 1 **I** Domeneus Deucalionis filius, & Cretensium rex, cum vouisset se immolaturum eum qui primus Troia redeunt occurreret, filiam forte fortuna repertam immolauit.
- 2 **C** Darius rex Persarum Ariobarzanem filium interfecit, quod is Alex. promississet, se patri insidiaturum, & mortem intentereturum. Plutar. in Pa.
- 3 **C** Stesimbrotus ab Epaminonda patre Thebanorum duce interfectus est, quod contra mandatum patris manu cum hostibus Lacedaemonijs conseruisset, quod parva victoria.

- 4 **C** Manlius Torquatus in idem filium securi percussit, & in Samnites cōtra edictū pugnasset, quīs hoste p̄ligato ad suos victoriam retulisset. Vnde Virgilius Lib. vi. Sæuīq; securi Aspice Torquatū, & referētē signa Camillū.
- 5 **C** Brutum a Romanis expulsū cum filius prodere voluisset, paterna cecidit manu. Autor Aristides Milesius apud Plutarchum.
- 6 **C** Romanis in Latinos certātibz, Cassius signifer Crassum Brutum filium occidit, q̄ is patrem prodere, & hostibus portas aperire voluisset. Autor Plutar.
- 7 **C** Persis Græciam infestantibus, Pausanias Lacedæmoniorū dux. 50. auri talenta (vt Spartam p̄deret) a Xerxe acceperat. Quod vbi rescit Agēsilas pater, filiū in tēplo Palladis inclusum inedia cōsumpsit. Idem Autor.
- 8 **C** Medea ab Iasone, quē hospitio suscep̄rat, & modū rapiendi velleris docuerat, reiecta, filios ex eo susceptos Dyndimū & Thessandriū interfecit. Virg. Aegl. 8. Sæuus amor docuit natoꝝ sanguine matrē Cōmaculare manū. Idem in Culice. Cū cernā Colchida matrē Anxia sollicitis meditantem vulnera natis. Ouidius. Lib. vij. Meta. Vtroq; Sanguine natoꝝ perfunditur impius ensis. Idē. Lib. ij. Eleg. Colchida respersam puerorū sanguine culant. Idem. Lib. ij. de arte. Coniugis admissum, violataq; iura mariti, Barbara per natos Phasias vltā suos. Propertius Lib. iij. Nam qd Medea referat, quo tempore matris Iram natorū cæde piauit amor? Stroza pater. Lib. i. Eroticon. Læsaq; natoꝝ maculata est sanguine Colchis. Sabellicus. Hanc fama est fraterna cæde cruentam Magnanimum Aesonidē Colchis cum patre relictis, Per varios casus, per deuia regna secutam. Horatius in Arte. Ne pueros coram populo Medea trucidet.
- 9 **C** Athamas rex Thebarū furore correptus, Learchum & Euryclēā liberos p̄ leonibus occidit. Ouidius Lib. iij. Meta. Deq; sinu matris ridentem & parua Learchū Brachia tendentem rapit, & bis terq; per auras More rotat fundā,

fundæ, rigidoq; infantia ferro. Discutit ora ferox. Idem
Lib. vi. Fastor. Hinc agitur furij Athamas sub imagine
falsa, Tuq; cadis patria parue Learche manu. Statius Lib.
ij. Sylvar. Toru⁹ adhuc Athamas insanos flesteret arcus.
Idem Lib. i. Theb. cui sumpserit arcus Infelix Athamas.
Claudianus Lib. i. in Ruffinū. Hec Athamateq; direxit spi
cula dextræ. Bap. Pius Li. ij. Eleg. Qualis ad absumptū p
tela paterna Learchū, Desiluit lachrymis faucia facta pa
rēs. Plin. quoq; Li. 34. Cap. 14. de hoc nō nihil meminit.

10 **T**antalus (q in Phrygia regnavit) deis hospitio susce
ptis, Pelopem filium coctum membratim comedendum
apposuit, vt eorū diuinitatem expiretur. Seneca in Thye
ste. Exceptus gladio paruulus impio, Dum currit patriū
narus ad osculum, Immatura focis vīdima concidit, Di
uisusq; tua est Tantale dextera, Mensas vt strueres hospi
tibus deis. Item Mātuanus Li. i. De Cala. Tempor. Præ
tereo contisa sui qui corpora nati Dīs epulanda dedit.

11 **L**eus Atheniensis ab oraculo monitus, Athenas ipsas
perituras, nisi tres filias immolaret, voluit oraculo pare
re, q̄ suis parcere. Volateranus Autor.

12 **A**gaue Thebana mulier Pentheum filiū Bacchanalia
despiciantem, cū cæteris Menadibus interfecit. Virgil. in
Culite. Quo quondam victa furore, Venit Nyctileum su
gliens Cadmæis Agatæ, Infandas scelerata manus, & cæ
de cruenta. Ouid. Lib. iij. Meta. Prima suū misso violauit
Pentheia Thyrsō Mater. Statius Li. xi. Theb. Pēthea qua
lis Mater ad insani scādebat culmina mōtis, Promissum
sæuo caput allatura Lyco. Sidonius. Ipsa aut nato occiso
Pentheia mater, Amplius vt furiat, nunqd vēsana futura
est? Vbi furiat p verbo neutro vsus est. Seneca in Thebai
de. Egit sorores mater, & gaudens malo, Vibrāte Thyrsō
prætulit fixum caput. Idem in Oedipode, Qualis attoni
ta & furens, Cadmæa mater abstulit nato caput.

13 **P**rogne Pandionis filia ægre ferēs sororem suā Philo
melam a Teteo marito fuisse stupratā, Itim filiū eidem

comedendum apposuit. Ouid. Li. vi. Meta. Tendenteq;
manus, & iam sua fata vidētem, Et mater mīr clamātē, &
colla perētem, Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhe-
ret. Idem Lib. ij. Eleg. Atq; sua cæsum matre queruntur
Itim. Idem Lib. i. de Remedio. Nec dolor amasset cōtra
sua viscera matrem, Quæ socij damno sanguinis vltā vi-
rum est. Sidonius. Siue prandia quis refert Thyestæ, Di-
scriptum aut puerum, cibumq; factum.

- 14 **C**Perimele puella vim & stuprū ab Acheloo passa, ab
Hippodamante patre detestante facinus præcipitata est.
Ouid. lib. viij. Meta. Quod pater Hippodamas egre tu-
lit, inq; pfundū Protulit e scopulo pituræ corpora natę.
- 15 **C**Althea egre ferēs fratres suos a Meleagro filio inter-
fectos, fatalem combussit stipitem, de quo Parcæ prædi-
xerāt Meleagrum nō prius periturum, q̃ stipēs ipse igni
fuisset absumpt⁹. Hoc itaq; modo natū emori fecit. Oui-
dius Lib. i. Tristiū, Vtq; cremasse suum fertur sub stipite
natum Testias, & melior matre fuisse soror.
- 16 **C**Aidōa vxor Zeti, Ithilū noctu imprudēs occidit, dū vnū
ex filijs Amphioīs (cui⁹ vxori iuidebat) interficere vellet.
- 17 **C**Artaxerxes Mnemon cognomēto, Persarum rex, Da-
rium filiū cum alijs interfecit, q̃ ab eis insidijs peteretur.
- 18 **C**Cambyſes Cyri filius Persarum rex, filium sagitta oc-
cidisse fertur, furore correptus, quo prius fratrem & graui-
dam sororem dederat morti.
- 19 **C**Cōstantinus magnus Crispum filiū cum Licinio sor-
ris suæ marito incerta causa morti dedit. Sextus Aure-
lius prodit hoc eum fecisse suasu Faustæ coniugis.
- 20 **D**ioscorus pater beatæ Barbaræ filiam multis prius tor-
mentis affectam, ad extremum supplicio capitis affecit,
q̃ ad Idololatriam flecti non posset.
- 21 **C**Euristhenes cum male in bello pugnasset, ac p̃pterea
domui suæ ignominiam peperisset, inedia consumptus
est a matre. Ouidius in Ibin. Obstrictusq; necem patiaris
limine tecti, Vt legem pœnæ cui dedit ipsa parens.

- 21 **C** Ptolemæus Euergetes a suis ob crudelitatem regno pulsus, filium quem ex Cleopatra sorore suscepit, in Cypro occidit, eiusque caput & pedes matris pro matris natalicio remisit.
- 22 **C** Ptolemæus Auletes regno suo redonatus (quo ob flagitia fuerat eiectus) Cleopatram filiam & Archelaum eius maritum (quos Aegypti in regnum ascuerant) occidit.
- 23 **C** Deuteria mulier timens ne filia sua (quam nubilem & formosam habebat) a Theodeberto rege corruperetur, eam in flumen precipitavit apud Viridunum civitatem. Autor Gregorius Turo.
- 24 **C** Apteris verustissimus Græcorum Saturnus patrem castravit, filios interemit, fratribus bella & ferrum intulit. Aninus in Berosum.
- 25 **C** Erichtheus bellum cum Euiloquio gerens, cum ab oraculo accepisset futuram sibi victoriam, si filiam deis immolaret, paruit, & consensu Praxithæ uxoris puellam cecidit.
- 26 **C** Darius quoque Cymbrico bello profligatus, cum intellexisset se fore victorem, si Calpurniam filiam deis daret victimam, dedit, ut patriæ consuleret.
- 27 **C** Boges Persa ab Atheniensibus obsessus, ubi nihil habuit commutatus in castris, liberos cum uxore primum, demum seipsum interfecit. Autor Herodotus.
- 28 **C** Deiotarus cum multos suscepisset liberos, omnes excepto tantum uno iugulavit, ut qui superfuturus erat potentior fieret, & maiestatis augustioris. Autor Cælius.
- 29 **C** Mithridates sanguinolentus ac crudelis in omnes fuit. Nam matrem, fratrem ac filios tres impuberes, ac totidem filias interfecit. Autor idem Cælius.
- 30 **C** Antonius Caracalla Imperator Iuliam nouercam in uxorem duxit, cuius filium Getam nomine paulopost interfecit. Autor Aelius Spartianus.
- 31 **C** Virginius filiam Virginiam Icilio desponsatam, spectante populo & palam interfecit, ut Appium Decemvirem (qui eam stuprare velut servam tentauerat) in odium & invidiam populi traheret. Quod & factum est, Namque ut

Propter illatum Lucretiæ stuprum Romani reges desierunt, ita quoque immoderata Appij libido finem fecit Decemviro-
rum magistratui. Autor Liuius. Syllius Lib. xliij.
Virginia iuxta Crine cruentato vulnus sub pectore seruat. Tristia defensi ferro monumenta pudoris.

33 **H**erodes rex Iudeæ præter innocentium cædem, tres quoque ex liberis sibi suspectos, Alexandrum Aristobolum & Anripatrum morti dedit.

34 **H**ippomenes Atheniensem princeps, filiam Limonem in adulterio deprehensam, una cum equo feroci conclusit, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam deuorauit. Hinc ortum Adagium a Diogeniano positum magis impius Hippomene. Ouidius in Ibin. Solaque Limone poenâ ne senserit illam, Et tua dente ferox viscera carpat equus.

35 **P**yreus insula cum maxima laboraret peste, propter interfectum ibidem ab Atheniensibus apum Dianæ sacrum, consultum oraculum respondit, finem mali futurum, si quis filiam immolasset numini. Vnus autem repertus est Embarus, qui filiam solenni ritu ornatam sacrificauerit.

36 **O**rchamus Leucothea filiam ab Apolline stupratam, viuam defodit. Autor Domitius in Ibin. Ouid. atque Lib. iij. Meta. Ille ferox, immâsuetusque precantem, Tédentemque manus ad lumina solis, & ille, Vim tulit inuitæ dicentem, defodit alta Crudus humo, tumulūque super grauis addit arehe.

37 **E**lenogildus rex Hispaniæ filium Hermogildum, qui a secta parentum abhorreret, ac Childeberti Francorum regis Orthodoxi filiam duxisset in uxorem, morte affecit.

38 **C**lysimachus rex Pergami Agathocle filium fortissimum (cuius præcipua opera, multa bella feliciter gesserat) non uerba Arsinoë Ptolemæi sorore istigare, veneno sustulit.

39 **C**aulus Posthumius Tubero filium securi percussit, qui occasione rei bene gerendæ, iniussus pugnam tetasset. Autor Liuius.

40 **A**rpiages filium comedit. Ouid. in Ibin. Ut puer Arpiages, referas exempla Thyestæ, Inque tui cæsus viscera pris eas.

41 **C**etearchus rex Cretæ suafu fecunda vxoris, Phronymam filiam per negotiatorem quendam nomine Themisonem, submergi fecit. Autor Herodotus.

Cliberi parentum interfectores.

1	A Lemæon	11 Mithridates	21 Heraclius
2	Carnabas	12 Ioannes maria	22 Oedipus
3	Orestes	13 Agyrtes	24 Cyane
4	Nero	14 Telegonus	Medulina
5	Albanus	15 Oxias	25 Filiæ Peliaæ
6	Antipater	16 Euander	26 L. Ostius
7	Ninus Iunior	17 Polydice	27 Iulius mansuetus
8	Ptolemæus	Nysa	tus
	Philopator	18 Friscus	28 Manfredus
9	Ptolemæus	19 Guillermus	29 Nicomedes
	Philo.	20 Phraates	30 Fabricianus
10	P. Mallecolus	21 Syroches	

1 **A** Lemæon Eryphilem matrem interfecit, & illa Amphiaræum patrem (q in bello Thebano terræ hiatu absorptus est) Poliniçi prodidisset, accepto monili aureo. Virgil. lib. vi. Aen. Mœstamq; Eryphilem, Crudelis nati monstrantem vulnera cernit.

2 **C**perreborum rex Triopas dum tyrannice nimis imperaret, a Carnaba filio tantę feritatis impatiente occisus est. Autor Coelius.

3 **O**restes Clytemnestram matrē interemit, in ultionē patris Agamēnonis, quem a Troia redeuntem illa cum Aegysto adultero interfecerat. Oui. Li. i. Eleg. Et vindex in matre, prius malus ultor Orestes, Ausus in arcanas poscere tela deas. Horatius Lib. ij. Sermonū. Nec ferro, vtdemens genitricem occidit Orestes. Sidonius. Vel furibunda manus, raperet cū Taurica sacra Matricida pius. Val. Fl. Lib. vij. Argon. Turbidus vt pœnis, cecisq; pauoribus ense Corripit, & sæuæ ferit agmina mris Orestes.

4 **N**ero cum Agrippinam matrem facta sua exgrement acerbidus, & corrigentē grauaretur, eā varijs modis tēta

uit perdere. Primo veneno. Sed cum sentiret eam Antidoti premunitâ, solutilem nauem (cuius vel naufragio, vel camere ruina periret) cômētus est, simulataq; amicitia, Baias euocauit. Quâ nâdo euasisse vt cōperit, inops cōsilij eâ interfici iussit, quâ prius stupro cōtaminauerat.

- 7 **C**Albanus martyr Magñtinus patrē habuit, cui frequēs erat cum filia incestus, ex quo & ipse genitus fuerat. Vbi adultus originem suam probrosam didicit, parētes monuit, vt ab antiquo abstinere flagitio. Quod cum non facerent, ambos nocte quadam in concubitu interfecit. Vide Catalogum sanctorum.
- 8 **C**Trogus scubir Thessalonicē ab Antipatro filio interfectam, cum tñ vitam per vbera materna deprecaretur, Idq; Alexandro fratri magis, q̃ sibi faueret.
- 9 **C**Semiramidem a Nino filio interemptam produnt, q̃ eius cōcubitum & congressum optasset, quæ prius equi amore conflagrauerat.
- 10 **C**Ptolemæus Euergetes a Ptolemæo filio interfectus est, q̃ propterea Philopator. i. p̃is interfector, vocari cōpit.
- 11 **C**Ptolemæus filius Epiphanis matrem Cleopatram dedidit morti: Vnde & Philometor eadem ratiōe dictus est, quæ præcedens Philopator.
- 12 **C**P. Malleolus teste Liuiο matre interempta primus omnium insuto culeo, in mare præcipitatus est.
- 13 **C**Mithridates Autore Cœlio, tantæ fuit impietatis, vt matrem, patrē, filios tres, ac totidem filias interfecerit.
- 14 **C**Ioannes maria Ioannis Galeati filius, dux Mediolani Catharinam matrem facta sua acerbius obiurgatē, in tūri conclusit, & ibidem emori fecit.
- 15 **C**Ouidius Lib. v. Metæ ait Agyrtem fuisse quēdam, qui patrem interfecerit. Regisq; Thoactes Armiger, & cæso genitore infamis Agyrtes.
- 16 **C**Redeūtem Troia Vlyssē Thelegonus filius vt ignotum occidit. Horatius Lib. ij. Car. Declinæ cōtempleris arum, & Thelegoni iuga patricidæ.

- 15 **C**Ozias Amos pphetā patrē suū vēste p tpa trāssixit, & cōtra mandatū Hieroboā regis verbum dñi prādicatē.
- 16 **C**Ab Euandro quoq; occisum fuisse patrem qdam prodiderūt, vt scribit Caelius Lib. vi. Lēctionum antiquarū.
- 17 **C**Polydice Pterelam patrem Thebag regem Creontē prodidit, & occidi fecit, vt Nysus a Minoe obsessus. p dīctōe Scyllē filia crinē amisit fatalē, atq; ita interfectus est.
- 18 **C**Eriscus Actium Ferrariā principem patrem suū in carcerem coniecit, atq; ibidem fecit emori, cum ob indūctam nouercam, tum libidine dominandi.
- 19 **C**Guillermus Iacobini Carrariensis filius. patrem occidit, & ab eo spurius fuisset appellatus.
- 20 **C**Orodes rex Parthorum amisso filio Pacoro, qui in bello contra Ventidium occubuerat, in furorem prope versus, ab altero filio Phraate occisus est.
- 21 **C**Costroes rex p sag senio pfect⁹, dū Medorsē filiū regni hīdē instituisset, ab altero Siroche natu maiore interfect⁹ ē.
- 22 **C**Herach⁹ Imp. Phocā prēm multis pri⁹ cōtumelijs affectū, postremo interfecit, dñandi (vt credibile est) libidine.
- 23 **C**Oedipus cū Laio prē ignoto apud Phocidē pgressus, ipsum nescius interemit. Ouidius in Ibin. Nec plus aspicias, q̄ quē sua filia rexit: Expert⁹ scelus est cui⁹ vterq; patres. Seneca in Thebaide. Genitorē adort⁹ ipia strauit nece.
- 24 **C**yane puella prēm Cy anippi (quod ab eo per vim stuprata fuisset) gladio confodit. Medullina quoq; ab Armito patre ebrio violata, eidem mortē intulit. Plutarchus.
- 25 **C**Peliam senio cōfectū dū filia a Medea p̄suasā vellēt ad iuuetutē reuocare, lebeti seruētī impositū, occiderūt.
- 26 **C**Post Annibalis bellū. L. Ostius fertur primus patrem occidisse. Autor Plutarchus in vita Romuli.
- 27 **C**Iulius Māfuetus ex Hispania rapaci legionī additus, impuberē filiū domi liquerat. Is mox inter septimanos a Galba conscriptus oblatum forte patrē, & vulnere strarum dum semianimē scrutatur, agnitus cognoscensq; & exāguē amplexus, voce fiebili precabatur placatos priores.

manes, ne se vt parricidam insectarentur. Cor. Tacitus.

28 **F**redericus Imp. Panormū pfectus Manfredi filij do-
lo interfectus est, cum annos. 32. rebus præfuiſſet.

29 **N**icomedes Prusiam patrem Bithyniæ regem domi-
nandi libidine vita spoliavit.

30 **F**abricianus matrē Fabiā interfecit, q̄ illa Fabiū Fabri-
cianū maritū suū occidiſſet, vt liberi adulteriū cū Petro-
nio adoleſcēte cōmitteret. Autor Doſithe⁹ apud Plutar.

Interfectores fratrum & sororum.

1 E Theocles	19 Pinus Ordela	35 Illis
2 P olynices	phus	36 Hēricus clericus
3 M edea	20 Ptolemæus phi	37 Orodes
4 T ydeus	ladelphus	38 Ioram
5 P olytes	21 Ptolemæus phi	39 Ioannes pont.
6 A thila	loſophus	40 Iugurtha
7 A ntiochus ma	22 Franciſ. Gōzaga	41 Aurelius
gnus	Lud. Gonzaga	42 Oxilochus
8 A ristobolus	23 Boleslaus	43 Siſapho
9 R omulus	24 Ardieuſ	44 Antiphus
10 T heodericus	25 Mithridates	Crimenus
11 F ernandus	26 Alexius	45 Rhesus
12 H elenus	27 Maldanus	46 Caduidus
13 C ayn	28 Feugo	47 Commodus
14 M emprius	29 Starcatherus	48 Maximianus
15 C unedagius	30 Hermineſfredus	49 Critolauſ
16 A ntonius	31 Dardanus	50 Horatius
17 C ambyſes	32 Bela rex	51 Cambyſes
18 C anis grandis	33 Learchus	52 Polyphontes
19 H enricus	34 Typhon	

O Edipus rex Thebarum moriens, filijs ſuis Etheo-
cli & Polynici regnum alternis annis dimiſit re-
gendum. Verū cum Etheocles maior natu pera-
cto anno fratri cedere noluiſſet, moto propterea bello,
contractiſq; vtriuſq; copijs ambo mutuis ſe vulneribus
interfecerunt. Virgilius in Culice. Ac diſcordantes Cad-

meo sanguine fratres, iam truculenta ferunt infestaq; lu-
mina, corpus, Alter in alerius iamq; aduersatus vterq;
Impia germani manat pro sanguine dextra.

- 2 **C** Medea cum Iasone fugiens, Aegyaleum fratrem mē-
bratim discerpit, discerptum p agros passim proiecit, vt
Aeternū p rem se psequentem in colligendis filij ossibus
remoraret. Ouid. in Ibin. Et tua sic latos spargatur mem-
bra p agros, Tanq̃ quæ prius detinuere vias. Idem Li. iij.
Tristiū. Dum qd agat querit, dum versat in omnia vult,
Ad fratrē casu lumina flexa tulit. Cuius vt oblata est pre-
sentia, vicin⁹ ingit. Hic mihi morte sua causa salutis erit.
Protinus ignari nec qcq̃ tale timentis, Innocuum rigido
pforat ense latus. Atq; ita diuellit, diuulsaq; membra per
agros Dissipat, in multis inuenienda locis. Neu p̃r igno-
ret, scopulo proponit in alto Pallentesq; manus, sangui-
neumq; caput. Idē in epistola Hypsipyles ad Iasonem.
Spargere quæ fratris potuit lacerata p agros Corpora,
pignorb⁹ parceret illa meis. Sidonius. Sic torua Pelasgu
Colchis in Aplustri steterat trepidate marito, Absyrtum
sparsura patri, facturaq; cæsi Germani plus morte nefas,
dū funere pugnat, Et frēm sibi tela facit. Sabellic⁹. Hæc fa-
ma est s̃na cæde cruetā Magnanimū Aesonidē Colchis
cū p̃re relictis, Per varios calus p deuia regna secutam.
- 3 **C** Menalippus Oenei filius dū in syluis apri Calydoniū
venaret, a Tydeo fratre imprudēte occisus est. Stati⁹ Lib.
ij. Theb. Pollutus placuit fraterno sanguine Tydeus.
- 4 **C** Polytes quoq; fuit quispiam, q fratrem peremit. Sta-
tius Lib. vij. The. Cesq; infamis fratre Polytes.
- 5 **C** Athila rex Pannoniæ reuersus e Gallia, Budā fratrem
(qui regnum occupauerat) de medio sustulit,
- 6 **C** Antiochus magnus Seleuci filius, mortuo patre fra-
trem vita exiit, vt solus principaretur, & regno frueret,
- 7 **C** Aristobolus rex Iudææ, Antigonū fratrē (quē prius re-
gni cōsortē fecerat) falso postea insimulatū iterfici iussit.
- 8 **C** Romulus cum ad extruendos vrbis muros, vallum

matro duxisset, vetuissetq; neq; illud transiliret. Remus
in ludibrium fratris ausus est transilire. Quod iniquo fe-
rēs aio Romulus, eidē eripuit vitā. Lucan⁹. Fraterno pri-
mi maduerūt sanguine muri. Oui. in Ibin. Vtq; Remo mū-
ros ausus trāsire recētes, Noxia sint capiti rustica tela tuo.

- 9 **C** Theodebertus Chilperici filius Francōꝝ rex, a Theo-
derico fratre bello petitus, & ad extremū interfectus est.
- 10 **C** Fernandus rex Castellæ Sandij filius, Catia fratrē re-
gē Nauarræ peremit, vt Nauarrā ipsam suo adijceret re-
gno. Vsq; adeo libido principādi nō p̄scribit sibi modū.
- 11 **C** Helenus Priami filius dum venaretur, nescio qua for-
tūna, Chaonem fratrem (a cuius nomine Chaonia dicta
est) imprudens peremit.
- 12 **C** Inuidia (quæ alienā p̄speritatē oculo irretorto nescit
p̄spicere) fuit in causā cur Cayn fratrē Abelem (cuius vi-
cti nas domino videbat gratas) nefarie interfecerit.
- 13 **C** Mempricus filius Maddam rex Britaniæ, Malym fra-
trem exuit vita, vt eo mortuo principaretur. Cunedag-
gius quoq; nō alia ratione fratrē Morganū occidit, quo
tempore Roma condita est, vt supputat Volaterranus.
- 14 **C** Calsignorus Veronensiu princeps moriens Antoniū
& Bartholomæum filios reliquit heredes. Quorum Bar-
tholomæus Antonium fratrem de medio sustulit, quem
in principatu consortem aut parem ferre non poterat.
- 15 **C** Cambyfi Persarum regi visus est per quietem nūcius
adesse, dicēs Merdigem fratrem solio sedere regio. Qua
ille visione consternatus, Prexaspem Persam ad eum in-
teri-mendum misit. Autores Trogus & Herod. Cui flagi-
tio, sororis quoq; mortem adiecit.
- 16 **C** Canis grandis Veronensium princeps fratrem Eriga-
num (qui dum abesset, Veronam inuaserat) foris reuer-
sus, obsedit, obsessum vicit, victum dedit morti.
- 17 **C** senricus Alphōsi vndecimi fili⁹, Petrū fratrē multis
homicidijs famosum, radē interfecit magno osū plausu
- 18 **C** Perinus Fregosus Genuensium princeps, Nicolaum

- fratrem doctrina moribusq; insignem, ob suspicionem affectati principatus interfecit.
- 19 **C**Pinus Ordelaphus Foroliuiensis, vt solus regnaret, Franciscum fratrem trucidauit, eius liberis in exilium missis. Autor Volaterranus.
- 20 **C**Ptolemæus Philadelphus Argeū fratrem (a quo insidias parari sibi intellexerat) interfecit, & alteri fratri Magæ nomine (qui Cyrenis imperabat) bellum intulit.
- 21 **C**Ptolemæo Philopatori nō satis fuit patrem interficere, nisi in fratrem quoq; & amicos gladio sæuaret.
- 22 **C**Frāsciscus & Ludouicus Gōzaga Vgolinū fratrem simul lata amicitia ad cœnam inuitatum adorti sunt, & interfecerunt sola ad facinus inuidia moti, q̃ Guido Gonzaga p̃r Mantuanorū dux, ei soli principatum reliquisset.
- 23 **C**Boleslaus Vratislai Bohemorū regis filius, fratrem Vuēcesslaū equitatis & religionis obseruatissimū, & Abeli iusto p̃ simile, interfecit, Draomitia matre sceleris cōscia.
- 24 **C**Ardeus Pamphyliæ tyrānus patrē senio cōfectum, & fratrem natu maiorem interfecit. Autor Plato. Lib. x. de rep.
- 25 **C**lam diximus tantam in Mithridate rege Ponti fuisse feritatem. vt matrem, fratrem, & sex liberos interfecerit. Autor Cœlius Lib. xvi. lectionum antiquarum.
- 26 **C**Isacius Angelus Imper. ab Alexio fratre (quem a Turcis captum redemerat) per summū scelus, oculis, impetio, & vita priuatus est.
- 27 **C**Erotho Danorū rex tres habuit liberos Haldanum, Roem, & Scatonem, Quibus mortuo patre æqua incelsit regnandi cupiditas. Quo factum est, vt Haldanus natu maximus duos iuniores interfecerit, & regnum parricidio suscepit. Autor Saxo Grammati.
- 28 **C**Ereugo quoq; Horuēdiliū Danorū regē fratrem suū insidijs circumiecit, atq; vbi parricidio dat⁹ loc⁹, cructa manu sunt estā mentis libidine satiauit, vt eo mortuo regnaret.
- 29 **C**de Saxo Lib. vi. historiæ Danicę, meminit cuiusdam Sancti catheri, quē inusitata fortitudine, viribusq; pdigiosis

ait fuisse, vt q nouem fratres athletas simul pugnantes interfecerit, decem & septem vulneribus acceptis, amisq; maiori viscerum parte.

- 32 **C**Herminefredus Bertarium fratrem vi oppressit, vt soli sibi tranquillius & securius apud Thoringos liceret regnare. Autor Grego. Turoñ.
- 33 **C**Orta inter Dardanum & Iasium contentione, Dardanus superior fratrem peremit, adeo cōsortem nescit potestas, adeo rara est in necessarios charitas, vbi illa domi nandi libido mentes hominum titillat.
- 34 **C**Bela rex Pānoniæ, Polonox copijs instructus, Andreā fratrē bello aggressus est, partaq; victoria interfecit victū.
- 35 **C**Aliarchus Arcesilaum fratrē Cyrenæox regem egrotantem veneno potauit, & eo modo strangulauit. Learchus demū ab Eryxo Arcesilai vxore, lege Talionis interfectus est. Autor Herodo. in Melpo.
- 36 **C**Typhon Aegyptius fratrē suū Osiridē peremit, iuidia accensus. Autores Berosus & Seneca de sacris Aegyptiorum. Diodorus item. Cōpertum est, inq; Osiridē Aegyptio iuste regnātem a Typhone fratre ipso ac nefario interemptum. Quem in sex & viginti partes dissectū, cui libet eox, qui tanti sceleris participes fuerant, partem dedidit, vt ipsos defensores custodesq; regni fidos haberet.
- 37 **C**isis demum Osiridis fratris mortē vltā, Thyphonem alterum fratrem auxilio filij (qui Oros dicebatur) occidit. Annii in Berosum.
- 38 **C**Henricus cognomento Clericus Anglox rex, Robertum fratrem hostem habuit quem in bello captum, oculis primum auulsis in carcerē detrusit, ac demum pēdore & inedia ibidem emori fecit. Volaterranus.
- 39 **C**Orodes Phraatis filius, Parthorū rex, Mithridatem secundum fratrem suum Babylonix obsedit, factaq; deditione in cōspectu omnium quis supplicem interfecit. Deus te perdat Ambitio. Quæ fratres armas in fratrum viscera, quæq; Secutum a nato non finis esse patrem.

- 38 **C**loram rex Iudæ suasa Athaliæ vxoris, fratres interfecit & nullū sceleris gen^o omisit a nullo abstinuit flagitio.
- 39 **C**Ioannes Iudæ pontificis filius, quintus Hebræorū pontifex, fratrem Iesum hominē (quem affectatæ dignitatis habebat suspectum) morti dedit.
- 40 **C**lugurtha Manastabilis filius nothus, fratres suos Adherbalem & Hempsalem Micipsæ patrui sui filios, interfecit, vt solus Numydis imperaret. Autor Sallusti.
- 41 **C**riola Alphonsi Catholici filius rex Hispaniæ, ab Aurelio fratre interfectus est, cū annos duodecim regnasset.
- 42 **C**Leucō ab Oxilocho fratre rege Ponti interfectus est, q̄ cum eius vxore adulterij & incestus consuetudinē haberet. Ouidius in Ibin. Aut pia te cæso dicatur adultera, sicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est.
- 43 **C**Mamertes cum Sisaphonis Corinthi fratris sui filios regnadi libidine peremisset, ab ipso Sisaphōe mēbratim laceratus est. Ouid. in Ibin. Trunca geras sæuo mutilatis partibus ense, Qualia Mamertis membra fuisse ferunt.
- 44 **C**Hesiodus poeta Ascreus noctu iugulatus est ab Antipho & Crimeno fratribus, non tñ opera dedita, sed per errorē, dum illi sororis suæ interfectorem esse putarent.
- 45 **C**Rhesus Maximi & Ameriæ filius, fratrem Simulum in venatione volens interfecit, ac p̄pterea ei paternam domo interdictum est. Autor Aristides apud Plutar.
- 46 **C**Anacharsis phus Scyrha genere, dū Atheniēsiū legem apud suos itroducere conaret, vt prię cōsuleret, a Cadmo fratre eius loci rege p̄ liuorem sagitta confusus est.
- 47 **C**Lucilla M. Antonij & Faustæ filia, a Commodō fratre, in quem coniurauerat, deprehensa, ab eodem interfecta est. Autor Herodianus.
- 48 **C**Maximianus Diocletiani filius Artemiam sororem gladio percussit, quod relictā Idololatriæ hæresi, ad fidē se conuertisset.
- 49 **C**Critolaus Tægeates sororem interfecit, q̄ sibi e victoria redeunti nō gratularetur, cum tñ ceteri omnes ei ap̄

plauderent. Autor Demarathus apud Plutarchum.

10 **C** Primus apud Romanos Horatius ob sorore interfecta pduellionis reus factus est, dein absolutus. Autor Livi.

11 **C** Cabyres sorore interfecit, q̄ illa Smerdis fratris sui a p̄e occisi morte lugeret velut inulta. Autor Herodot.

12 **C** Polyphontes rex fratre interfecit, q̄ ab eo insidias & morte parari sibi intellexisset. Autor Celli. Lib. iij. Ca. 3.

C Mulieres quæ maritos occiderunt.

1 Clytemnestra	6 Laodice	11 Semiramis
2 Belides	7 Lucilla	12 Ioanna
3 Albina	8 Cyrce	13 Fabia
4 Thebe	9 Vxor Gandul.	14 Agrippina
5 Rosmunda	10 Vxor Galeoti	15 Vxor Spitameis

1 **R** Edeuntem ab expeditione Troiana Agamemnonem, Clytemnestra vxor interfecit auxiliante Aegyptio, quo cū stupri cōsuetudinem habebat. Virgilius Lib. xi. Aenei. Ipse Myceneus magnorum ductor Achium Coniugis (infandum) prima intra limina, dextra, Oppetit, deuicta Asia subsedit adulter. Seneca in Agamemnone. Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum. Cuius secutæ mille vexillum rates, Iliaca velis maria texerūt suis, Post dena Phœbi lustra deuicto Ilio, Adest daturus coniugi iugulum suæ. Idem alibi. Adest cruenta coniugis victrix sui.

2 **C** Danaus Beli filius quinquaginta habuit filias, quæ totidem Aegisti filijs nupserunt, factaq; simul cōiuratione omnes maritos nocte vna interfecerunt, præter Hypermnestram, quæ Lynceo viro pepercit. Seneca. in Hercule Furere. Nunc nūc cruentę regis Aegypti nurus Adeste, multo sanguine infectæ manus. Ouidius Lib. i. de Arte. Quęq; patrare necē miseris patruelib⁹ ausæ Belides. Ho. Lib. ij. Car. Impię sponfos potuere duro Perdere ferro. Pamphilus. Et nunq̄ captas captabūt Belides vndas, Turba maritali perniciofa nece.

3 **C** Scribit Volaterranus Albinam quandā Syriæ regis f.

- ham duas & triginta habuisse sorores, quæ totidem matri-
ritos interfecerunt, expulsaq; propterea a patre venisse in
Britaniã & a nomine Albinæ insulam vocasse Albionẽ.
- 4 Alexander Pheræus Thessaliæ tyrānus cum vxorem
Theben cuiusdam barbaro nudam plerunq; ostēdisset, ab
eadem factum ægre ferente, dormiēs iugulatus est. Qui
dius in ibi. Inq; tuo thalamo iuguleris more Pheræi,
Qui datus est Letho coniugis ense suæ.
- 5 Albionis rex longobardorum Cunimūdo Gepidoꝝ
rege interfecto, eius filia nomine Rosimūdam sibi copu-
lauit, Cui cum aliquando inter pocula, patris Caluaria
per iocum propinasset, irata puella nō prius machinari
destitit, q̃ eum curauerit interficiendum. Quo mortuo
alium maritū Helmigem nomine sibi copulauit, quem
postea veneno suffocauit.
- 6 Antiochus Deus cognomento rex Syriæ, ab vxore
Laodice veneno interfectus est, ob inductā alteram Be-
renicem Ptolemæi sororem.
- 7 Antoni⁹ verus Impator perijt veneno a Lucilla vxor-
e ppiato, ob Fabiæ p̃suerudinẽ, ad quā frequẽter itabat.
- 8 Cyrce venefica mulier Sarmatarū regem (cui nupsē-
rat) veneno itidem fertur occidisse, arreptoq; regno sub-
ditos multum oppressisse.
- 9 Gandulphus (qui in Burgundia pro fide martyrium
passus est) dum vxorem adulterij insimularet, eiusdem
opera ab adultero interfectus est.
- 10 Galeotus Foroliuj princeps Ioānis Bentiuolij filiam
duxit in vxorem. A quo dum sperneretur puella simula-
ta ægritudine sicarios subornauit medicos, q̃ eum adori-
ti in cubiculo confecerunt.
- 11 Semiramis cum a marito Nino impetrasset, vt diem
modo vnū in regio sederet tribunali, obiretq; regiū mu-
nus iuri dicundo, sanciedoq; quæ viderentur, exploratis
satellitum animis Ninum ipsum apprehendi iussit, & in
vincula conjici, ac postremo interire. Autor Cælius.

- 12 Andreas filius Caroli Pannonie regis a Ioanavxore regina Sicilie interfectus est, & ignauus & regno inutilis videtur.
- 13 Fabia mulier Fabii Faberianum interfecit, ut liberi posset lasciuires cum Petronio Valentino liberali forma adolescentulo, quo cum adulterij consuetudinem habebat.
- 14 Agrippina Tiberium Claudium principem maritum suum veneno sustulit. Autor Plinius Lib. xxxij. Cap. 22.
- 15 Curtius Lib. vij. ait Barbae quedam Spitamenem somno & vino sepultum, ab vxore in castris Alexandri fuisse interfectum.

Viri vxorum interfectores.

1 Cephalus.	4 Constantinus	7 M. Cæcilius
2 Nero	5 Mithridates	8 Periander
3 Chilpericus	6 Egnatius	9 Dacianus

- 1 Procris mulier existimans Cephalum maritum alteram deperire puellam, eundem in syluas profectum secuta est, ut obseruaret quid faceret. Cum ergo in dumis delitesceret, ac vepres concuteret, Cephalus opinatus esse feram, sagittis eam confodit. Ouidius Lib. vij. Meta.

Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca

Sura ratus esse feram, telumque volatile misi.

Procris erat, medioque tenens in pectore vulnus,

Hei mihi conclamat. Vox est ubi cognita fides

Coniugis, ad vocem præceps amensque cucurrit:

Semiaminem & sparsas fœdantem sanguine vestes,

Et sua (me miserum) de vulnere dona trahentem,

Inuenio &c. Adagium est apud Erasmus, Procridis telum, De certis Iaculatoribus, aut ictu ex sententia iacto.

- 2 Nero Sabinam Poppeam vxorem calcis ictu, quamuis prægnantem interfecit, nulla impellente causa, sed sola bile & iracundia motus. Autor Cor. Tacitus Lib. xvij.
- 3 Chilpericus Clotharii filius, Glosindam vxorem Athanagildi Gotorum regis filiam suasu Fredegundæ pelleris noctu iugulauit.
- 4 Constantinus Imperator Constantij & Helenæ filius, vxorem

vxorē suā Faustā cui⁹ suāsu Crispū filiū prius īterfecerat) in balneas ardētes pietā interemit. Autor Sex. Aureli⁹.

5 **C** Mithridates rex Ponti vxorem Laodicem) qua mor- tua Hipocrateam duxit) cum sorore, matre, fratribus, ac liberis interfecit. Autor Herodo.

6 **C** Plinius lib. xiiij. Scribit Egnatij Metentini vxorem q^u vinum bibisset e dolio, īterfectam fuisse a marito, eumq^{ue} cædis a Romulo absolutum.

7 M. Cæcilius apud eundem Pliniū Lib. xxvij. accusat Calphurniū Bestiā, q^u dormiētes vxores veneno peremerit.

8 **C** Miratur Sabellicus, nec sane mir⁹ q^u miretur Periādriū Corinthium inter eos numeratū, quos Græcia sapientes appellauit, qui Lysidem vxorem (alij Melitā scribūt) in pellicis gratiā interfecerit, sciens volensq^{ue} cū Cratea mīe concubuerit, filium relegauerit, & Corcyrentium natos Aliatti excæcandos præbuerit, vt docet Herodotus.

9 Dacianus præses Alexandriam vxorem a beato Georgio ad fidem conuersam suspendi fecit & interfici.

Calij Parricidæ.

1 Amulius

11 Childebertus

20 Aegystus

2 Artabanus

12 Constantinus

21 Perseus

3 Childebertus

magnus

22 Draomitia

4 Sigisbertus

13 Eduardus

23 Io. Galeatius

5 Egebertus

14 Nuceria

24 Caligula

6 Mamertes

15 Martina

25 N. Ioannes al

7 Aurelianus

16 Hippodamia

ber. ne.

8 Moses

17 Pto. Auletes

26 Domitianus

9 Atreus

18 Val. Bestius

27 Tydeus

10 Pygmalion

19 Polymnestor

1 **P** Roca rex Albanorū duos habuit filios Amulium & Numitorem, qbus regnum alternis annis dimi- sit regendū. Cum autem prior Amulius regnasset, peracto anno fratri cedere noluit. Quinetiam Lausum eius filium interemit, & Iliā eius sororem (nequa inde manaret proles, quæ facinus vlcisceretur) inter Vestales

- Inclufit. Ouid. Lib. iij. Faftorum. Quem fequitur duri Numitor Germanus Amuli, Ilia cum Laufo de Numitore fati. Enfe cadit patruī Lauſus, placet Ilia Marti.
- 2 **E**Xerxes ob res infeliciter in Græcia geſtas, adeo inter ſuos euiluit, vt Artabanus, ſpem naſtus occupandi regni, cum in regia interfecerit. Autor Trogus.
- 3 **C**hildebertus Clodouei primi filius fratris ſui Clodomiri filios pupillos & cliētes ſuos ad ſe venire iuſſos interfecit, vt eorum patrimonio potiretur.
- 4 **S**igisbertus Clotarij filius bellum cū Chilperico geſſit, in quo Theodebertum eius filiū poſt alia multa, crudelitatis exempla interfecit.
- 5 **E**gebertus Sycoberti filius rex Anglorū, fratris filios (quos patre mortuo educabat) impuberes occidit.
- 6 Mamertes Corinthius filios fratris ſui Siſaphonis regnandi libidine interfecit, maximo ſuo malo. Nā vbi Siſapho factū reſciuit, eū mēbratim diſcerpſit. Autor Oui. i. Ibin.
- 7 **S**extus Aurelius ſcribit Aurelianū Imperatorem ſecū fuiſſe & ſanguinariū, vt q ſororis ſuæ filiū interfecerit.
- 8 **O**rchæes rex Turcarū Celapini fili⁹, a Moſe patruo (cui⁹ ſidei ſe pupillū cōmiſerat) interfect⁹ ē, & regno ſpoliat⁹.
- 9 **T**hyeſtes Pelopis & Hippodamiæ filius, Europā ſeu Aeropen fratris ſui Atrei vxorē ſtuprauit, & ex ea duos ſuſcepit liberos, Tātālū & Plyſthenem, quos Atreus ipſe interfecit, interfectos fratri comedēdos appoſuit. Seneca. Tātalus priā hoſtia eſt. Tūc ille ad aras Plyſthenē ſeu⁹ trahit. Adicitq; fratri, colla pculſa amputat. Itē apud eundem Atre⁹ ſic loq̃. Ferro vulnera ipreſſo dedi. Cecidi ad aras, cæde vorūa focos. Placui & artus corpora exanimā amputās. In paruq; carpiſti fruſta, & hæc feruētibus De merſi ahenis, illa lētis ignib⁹ Stillæ iuſſi, mēbra neruoſq; abſcidi Viuētib⁹, graciliq; traiecto verū Mugir fibras vidi.
- 10 **P**ygmalion rex Tyri frater Didonis, cū eſſet auri cupidiffimus, Sichæū ſororis ſuæ maritū agri inter Phoenicias ditiffimū interfecit: vt mortui diuitias arriperet. Virgi.

- lib. 1. Aen. Ille Sichæi Impi^o ante aras, atq; auri cœ amo-
re Clā ferro incautiū superat, securus amor Germanæ.
- 11 **C** Childebertus Clodouei filius in Almarichū Gothorū
regem sororis suæ Clotildis maritum bellum mouit, ac
victū victor obtruncauit, q̄ Clotildē ipsam iurgis & verbe-
ribus ppter cultū Orthodoxæ fidei quotidie incesset.
- 12 **C** Constantinus magnus Licinium sororis suæ maritum
pugna sæpius oppressum, & tandem apud Nicomediam
victum interfici iussit.
- 13 **C** Eduardus secundus rex Anglorum venatu rediēs ab
Alfrida nouerca venenato poculo interfectus est. Vole-
bat enim sceleratā mulier Eceldredum filium suum se-
pennem principari.
- 14 **C** Nuceria vxor Hebij, cū Firmū Priuignū maligno pfe-
queret odio, filios suos ad inferendā ei mortē incēdebat.
Quod cū illi facere p pietatē abnueret, dormientem gla-
dio adorta est. Autor Dositheus apud Plutarchum.
- 15 **C** Constantinus Heraclij filius cū annum vnum impe-
rasset, Martiæ nouercæ laborantis filium imperare, ve-
neno interfectus est.
- 16 **C** Pelops Tantali filius ex Hippodamia, duos suscepit li-
beros Atreū & Thyestem. Ex Danide puella Chrysippū
patri cæteris chariorem. Quē cū nouerca Hippoda-
mia odio prosequeretur, eius cruore manus impias con-
taminauit. Dositheus apud Plutar. testis.
- 17 **C** Ptolemæus Auletes a Romanis regno Aegypti redo-
natus, quo ppter flagitia ciectus fuerat, Archelai Cappa-
dociæ regis filium sororis suæ Cleopatræ maritū (quem
Aegyptij regē sibi delegerat) vna cum sorore interfecit.
- 18 **C** Spoliante Campanos Annibale, L. Imbricus filiū Rus-
scium cū magno auri pondere Valerio Bestio genero
suo seruandum commisit. Quem tamen Valerius auari-
tia stimulante obtruncauit, vt auro potiretur.
- 19 **C** Eadē causā Polymestor rex Thraciæ Polydorū Priami
loceri sui filium iugulauit. Mantuanus Lib. 1. de Calami.

Temporum. Hæc Priami natū cui longa pepercerat ira Martis, & a patria procul obsidione latentem Threicio iuuenem innocuū mucrone peremit. Ah scelus, ah dirū facinus, multoq; piādum sanguine. primæq; imberbem sub flore iuuentæ, Ignarumq; doli puerū, nil tale verentem Perfidus obtruncat. Virg. Lib. iij. Aen. Hūc Polydox auri quondā cū p̄ndere magno Infelix Priamus furtim mandarāt alendiū, Threicio regi. Demū subiungit. Fas omne abruptit, Polydox obtrūcat, & auro Vi potitur.

- 20 Aegyptus Thyestæ filius Atreum patrum suum adultus interfecit, mortemq; Plysthenis & Tantali fratrum suorum ab ipso Atreo interfectorum ultus est.
- 21 Acrisius Abantis filius cū ab oraculo accepisset se eius manu periturum, qui ex Danae filia nasceretur, natum postea ex ea Perseum iussit exponi & submergi. Cōperus tamen in litore Perseus, a piscatore quodam nutritus est. Inde vbi adoleuit, suamq; rescivit originem, Acrisium ipsum interfecit.
- 22 Draomitia Bohemorum regina Ludimillam socrum Religionis obseruatissimam interfici iussit. Cuius suasu Boleslaus filius Vuenceslaum fratrem iam interfecerat. Autor Volater.
- 23 Clo. Galeatius Barnabam socerum Mediolani ducem per prodicionem cepit, coniectumq; in carcerem mori coegit, vt eo mortuo principatum arriperet.
- 24 Tiberius Nero Caligulæ nepotis imperādi libidine cōflagrātis, astu & dolo p̄xit, anno ætatis. 78. Impij vero. 23.
- 25 Albertus Imp. dux Austriæ. & filius Rodulphi imperatoris, dum suasu Bonifacij Pont. exercitū pararet in Gallos, a Ioanne fratris sui filio interfectus est.
- 26 Domitianus, autore Tranquillo, Flauium Clemētem patruēlem suū (cuius filios etiam paruulos successores palam destinauerat) interfecit.
- 27 Tydeus Oenei filius Alcatum & Lycothæum nepotes apud Calydonē interfecit, ac demum Argos aufugit.

C Submerſi aquis.

1 Hylas	Julianus preſ-	30 Sigismundus
2 Orontes	byter	31 Sfortia Attēdul°
3 Leucaspis	16 Eupolis	32 Federic° anoba
4 Palinurus	17 Cl. Marcellus	33 Lycas
5 Aefacus	18 Milo	34 Iordanes Mo-
6 Tyberinus	19 Menander	na.
7 Anna	20 Miſenus	35 Phronyma
8 Helle	21 Myrtilus	36 P. Malleolus
9 Icarus	22 Terentius	Galeatius
10 Læander	23 Aeneas	Euneus
11 Cærelia	24 Decius	37 Marullus
12 Aegeus	25 Argyropylos	38 Poetus
Sappho	26 Edimundus	39 Argynus
13 Pharaō	27 Aſtorgius	40 Quintianus
14 Ino	28 Britona	41 Martyres non-
Melicerta	29 Cæyx	nulli
15 Cæſari° Apher	Alcyone	42 Roxana

Hylas Thyodamantis filius cum Hercule (cuius erat amafius) reliquiſq; Argonautis Colchos nauigans, dum aquam vellet haurire, vr̃næ ponde re ſubmerſus eſt, multiſq; clamoribus ab ipſo Hercule, ſed fruſtra acclamatus. Virg. Aegloga. vi. His adiūgit Hylam, nautę quo fonte relictum Clamaſſent, cum litus Hyla Hyla omne ſonaret. Iuue. Et multum quæſitus Hylas, vr̃namq; ſecurus. Item Mātuanus de fortuna Gonzage. Quid fruſtra Alcides, pueꝝ per litora & vndas Quæris Hylam, dum te inſano clamore fatigas, Ille inter dulces vitreo ſub gurgite nymphas Dormit, & affectus ridet mens libera noſtros. Fabulantur poetæ eum a Nymphis ob formam excellentem raptum. Propertius Lib. ij. Tandem haurire parat demiffis flumina palmis
Innexus dextro plena trahens humero.
Cuius vt accenſæ Dryades candore puellæ,
Miratæ ſolitos deſtituere choros.

Prolapsum leuiter facili traxere liquore.

Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.

Cui procul Alcides iterat responsa, sed illi

Nomen ab extremis fontibus aura refert. ¶ Ausoni.

Aspice quam blandæ necis ambitione fruatur.

Letifera experiens gaudia pulcher Hylas,

Oscula & infestos inter moriturus amores,

Anticipites patitur Nayadas Eumēidas. ¶ Bap. Pi. li. i. Ele.

Non tantum geminatus Hylas Tyrrhēus, vnam

Thynniacis quondam fuit secutus aquis.

2 Corontes Troia diruta cum Aenea in Italiā nauigans,

naufragiū fecit. Virgil. Lib. i. Aeneidos; Vnā, quæ Lycios,

fidumq; vehebat Orontem, Ipsius ante oculos ingens a

vertice pontus In puppim ferit, excutitur, pronusq; ma-

gistet Voluitur in caput. ast illam ter fluctus ibidem Tor-

quet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex.

3 Leucaspis quoq; eadem pcella obrutus est, eodē Vir-

gilio teste, qui Lib. vi. Aen. inquit. Cernit ibi inæstos, &

inortis honore carentes Leucaspim, & Lyciæ ductorem

classis Orontem. Quos simul a Troia ventosa p æquora

vectos Obruit Auster aqua, inuoluens nauemq; virosq;

4 Palinurus gubernator navis Aeneæ, dum obrepente

sonno dormitaret, incautus decidit in mare. Neq; tñ tūc

primū submersus est. Sed cū portui (qui Velinus postea

dictus est) adnaret, ab incolis pro belua marina obrutus

est. Virgi. in fine quinti Aene. O numium cœlo & pelago

confixe sereno, Nudus in ignota Palinure iacebis arena.

Idē i sexto, Ecce gubernator sese Palinurus agebat, Qui

Libyco nup cursu (dū sydera suat) Exciderat puppimez

dis effusus i vndis. Oui. in Ibin. Aut vbi vêtosum supans

naufragus equor, Contacta pareas, vt Palinurus humo.

5 Aelæus Priami filius ægre ferēs Hesperiem puellam

(quā fugientē inlequebat) morsu colubri in herba laten

tis fuisse interfectā, in aquas se demisit, mutatus postea in

Mergū, vt poetæ fabulantur. Ouid. Lib. xij. Met. Dixit,

Et e scopulo (quē rauca subederat vnda) Decidit i Pōtū

6 Clam diximus Tyberinū regem se in Tyberim præcipi
rasse, & fluuiō (q̄ prius Albula dicebatur) nomen impo-
suisse. Ouidius in Ibin. Vtq; vel Euenus torrenti flumine
mersus, Nomina des rapidæ vel Tyberinus aquæ. Idem
Lib. xiiij. Sed Capys ante fuit, Regnū Tyberinus ab illis
cepit, & in Thusci demersus fluminis vndis, Nomina fe-
cit aquæ. Idē Lib. iij. Fasto. Accipimus regnum, post hūc
Tyberinus ab illo Dicit in Thuscē gurgite merlus aque.
Tyberinus (inquit Lactātiū) vel Tyberis anni mersus est.

7 Anna soror Didōis se in Numitium fluuium demisit.
Causam mortis vide in eorum historia qui se occiderūt;
Ouidius Lib. iij. Fastorū, Corniger hanc tumidis rapuisse
Numitius vndis Creditur, & stagnis oculuisse suis.

8 Helle filia Athamantis regis Thebarum, insidias no-
uerce cum Phryxo fratre fugiens, arietem aurei velleris
conscendit, vt eo modo Colchos veheretur. Quos cum
per mare ferret aries, contigit vt Helle puella perterrita
in pontum caderet, & Helles ponto imponeret nomen.
Ouidius Lib. iij. Fast. Dicitur infirma cornu tenuisse sinī
stra Fœmina, cum de se nomina fecit aquæ. Pene simul
perijt, cū vult succurrere lapsæ Frater, & extētas porrigit
vsq; manus. Idē in Epistolis Heroidū. Forſitan ad pōtum
inater piavenerit Helles, Mersaq; turbatis nata fleat aqs.
Aut mare ab inuiso priuignę noīe dictū Vexat in æquo
ream versa nouerca deā. Item. Hac Helle perijt, hac ego
tedor aqua. Val. Flaccus Li. i. Argo. Quis tibi Phryxe do-
lor, rapido cum cōcitus æstu. Respiceres miseræ claman-
tia virginis ora, Extremasq; manus, sparsosq; per equora
crines? Seneca in Troade. Questus est Hellem cecidisse
Phryxus, Cum gregis ductor radiante villo Aureo fra-
trem simul & sororē Sustulit tergo, medioq; iactum Fe-
cit in pōto. Propertius Lib. ij. Qualem purpureis agitātā
Fustibus Hellem, Aurea quā molli tergo vexit ouis.

9 Cæcæus Dædali filius a Creta cū prę fugiēs, fretus ala

rum (quas fecerat p̄r) fiducia, dum altius in auras euola-
ret, liquefactis a Sole p̄nis cereis in mare cecidit, quod
ab ei⁹ ruina Icarium coepit dici. Seneca i Hercule Oethēo.
Sed dum volucres vincere veras Icarus audet, patriasq;
puer despicit alas, Phœboq; volat proximus ipsi, Dedit
ignoto nomina pōto. Ouidius: Lib. i. Tristium. Dum pe-
tit infirmis nimium sublimia p̄nis Icarus, Icareis noīa se-
cit aq̄s. Idē Lib. viij. Meta. Oraq; cœrulea patriū claman-
tia nomen, Excipiuntur aqua, quæ nomen traxit ab illo.

- 10 **Æ**læander speciosus puer ex Abydo, cū in Seston urbē
nō multū remotā nauigaret ad amasiā suā, Ero noīe, re-
pestate suborta periclitatus est. Quid. Lib. iij. Tristium. Si ti-
bi tale fretū quondā Læandre fuisset, Non foret angustæ
mors tua crimen aquæ. Stroza p̄r Lib. i. Eroticon. Iamq;
procelloso positurus in æquore vitā, Hei mihi cōgemī-
nat, Sesta puella vale. Sesta puella vale clamabar, & ecce
loquentem Præruptus vastę suppressit ager aquæ. Man-
tuanus ad Helisam. Quis natat inflatū piceis aglonibus
æquor, Naufragus iratis inter Delphinas in vndis? Est
Læander. Amor iuuenem sic ire coegit. Martialis Lib. i.
Cum peteret dulces audax Læandrus amores, Et fessus
tumidis iam premeretur aquis, Sic miser instātes effatus
dicitur vndas, Parcite dum p̄pero, mergite dum redeo.
- 11 **C**œrelia mulier dum Baias nauigaret. aq̄s obruta est.
Martialis Lib. i. Dum petit a Baulis mater Cœrelia Baias,
Occidit insani crimine merfa freti.

- 12 **Æ**geus Thesei p̄r se submersit. Causam vide in præce-
denti capite. **S**appho quoq; e Leucade Epiri promon-
torio se præcipitauit. Statius Lib. v. Syl. Saltusq; ingressa
viriles. Non formidata temeraria Leucade Sappho.

- 13 **P**haraō rex Aegypti dum Israelitas persequeretur,
mare rubrum virga Moysis diuisum ingressus, cum to-
to exercitu periit & submersus est. Politianus in Nutri-
cia, Vt rubra sicco pede transiit vndas, Demerso insignē
cecinit Pharaone triumphum.

- 14 **C**Ino vxor Athamátis se cum Melicerta filio demersit. Ratio iam posita. Val. Flac. Lib. viij. Argō. Attonito qualis pede profilit Ino In freta, nec parui meminit conterrita nati. De Melicerta seu Palēmone Statius Lib. ij. Syl. Talis Isthmiacos ploratus ab æquore portus Naufragus imposita iacuit sub matre Palēmon.
- 15 **C**Cæsari⁹ Apher genere, & Iulian⁹ psbyter apud Terracina sub Claudio i mare precipitati sunt. Calēdis Nouēbris.
- 16 **C**Eupolis Atheniensis poeta Comœdiographus nauigans in Hellepontum, quo tempore Lacedæmones opprimebantur bello, naufragio perijt.
- 17 **C**Claudi⁹ Marcellus missus ad Massanissam in Africā, perijt naufragio paulo añ tertiū bellū Punicū. Autor Liui⁹ Cice. in orōne ad Pisonē. Marc⁹ Marcellus, iqt, q ter fuit psul, summa virtute, pietate, gloria militari perijt i mari.
- 18 **C**Milo Tyrannus Pisæ cū iūbditos multis afficeret tormentis & cruciatibus, ab eisdem in mare demersus est. Oui. in Ibin. Vtq; Milo, sub quo cruciata est Pysa Tyranno, Viuus in occultas præcipiteris aquas.
- 19 **C**Menander Græcus poeta Comœdiographus, dum in exiguo nataret fluuio, ibidem submersus est. Ouidius in Ibin. Comicus vt liquidis perijt, dum nabat, in vndis, Et tua sic Stygius strangulet ora liquor.
- 20 **C**Misenus Aeneæ tubicē, dum Tritonem deū marinum ad Tubæ certamē irritasset, ab eodē in mare deturbatus est. Virgil. Lib. vi. Aen. Qui tum forte caua dum personat æquora concha, Aemulus exceptum Triton (si credere dignum est) Inter saxa virū spumosa immerferat vnda.
- 21 **C**Oenomaus ab oraculo mōitus se tūc periturū: cū Hippodamia nuberet, pcis eā petētibus certamē pposuit: vt cū puella cursu cōtēderēt, quæ ppter Harpynnæ & Psyllæ equorū celeritatē videbatur insupabilis. Cōuenerat autē: vt victi interficerētur, victores eā sibi haberent. Cū ergo Pelops puellam deperiret, eius aurigā Myrtilum, largitiōe corrupit. Quē ppterea Oenomaus in mare (quod

- ab eo Myrtoū dictū est) demersit. Alij volunt Myrtū
 tum ab ipso Pelope precipitatū, dum suę pditiōis mercede
 dem peteret. Ouid. in Ibin. Proditor vt seui perijtq; auri
 ga tyrāni, Qui noua Myrtoæ noīa fecit aquæ. Seneca in
 Thyeste. Prodir^o occidit Deceptor dñæ Myrtilus & fide
 Vect^o qua tulerat, nobile reddidit, Mutato pelagus noīe.
- 12 **C**De publico Terētio poeta Comœdiographo & Theo
 xena muliere, vide Historiam præcedentem.
- 13 **E**Licet Virgilius dicat Turnū ab Aenea interfectū, sunt
 tū argumēta quæ inficiantur, imō vero Aeneam Turno
 adactū ad mortē inferūt, submersumq; in Niliū fluuiū,
 dū insequētē Turnū fugeret. Quod & apud Virgiliū fatē
 ri videt Venus p Ascanio Iouē orās desperato iā Aenea,
 vbi ait. Aeneas sane ignotis iactet in vndis, Et q̄cūq; viā
 dederit fortuna, sequat, Incolumē Ascaniū liceat supellē
 nepotē. Quā mortē prius Dido ei imprecata fuerat, vbi
 ait. At bello audacis populi vexatus & armis, Finib^o ex
 vortis, cōplexi auulsus Iuli Auxiliū iplōret, videatq; in
 digna suorū Funera, nec cū se sub leges pacis iniquæ Tra
 diderit, regno, aut optata luce fruāt, Sed cadat ante diē,
 in mediaq; inhumatus arena. Itē Iuuenalis de Roinulo fili
 animato, & Aenea submerso loquēs. Alter ags, alter. flām
 mis ad Iydera missus. Ouid. quoq; in Meta. sic ait. Lirus
 cadit laurēs, vbi tect^o aridīne serpit In freta flumineis vici
 na Numici^o vndis. Hūc subet Aeneę q̄cūq; obnoxia mor
 ti Abluere, & tacito deferre sub equorā cursū. Corniger
 exegrar Veneris inādata, suisq; Quicqd in Aenea fuerat
 mortale, repurgat. Itē Tibullus Lib. ij. Illic sanctus eris. cū
 te venerada Numici, Vnda deū coelo miserit indigerem.
- 14 **C**Decius Imperator a Gothis cum toto exercitu prohi
 gatus fugā arripiens paludis voragine absorptus est, nec
 postea inuentus. Autor Sextus Aurelius.
- 15 **C**Argyropylos ipator Zoę vxoris & Michaelis Paphla
 gonis ei^o adulteri dolo, inter Balneas aq; imersus obiit.
- 16 **C**Atelstan is Edmūdū adolefcētē Anglorū regē Lnavi

- gio sine remige fluctibus p̄dēdū exposuit vno. tñr. consice. et
- 27 **C**astorgius filius Galeoti Foroluiensium principis, cū longam obsidionem Cēsaris ab Alexandro pontifice patre missi sustinuisset, ad extremum victus, & Romanus dñs in Tyberum noctu præcipitatus est.
- 28 **C**Britona filia Martis, se in mare deiecit, vt stuprū Mithois regis posset effugere.
- 29 **C**Cæyx maritus Alcyones ad oraculū nauigās, naufragium fecit in aue postea mutatus, vt fabulantur poetæ. Qui. in. Ibin. Nectibi sit tumidis melior Neptunus in vndis, Quā cui sunt visæ frater & vxor aues. Seneca in Agamemnone. Licet Alcyones Cæyca suū Fluctu leniter plāngente sonet. Eo mortuo, Alcyone quoq; se submersit.
- 30 **C**Clodomyrus Frācorū Rex Gūdebaldo Burgūdiæ rege supato Sigilmūdū ei⁹ filiū vna cū sororē i puteū demersit.
- 31 **C**Sfortia Attendus cum vii e ministris in Aterno flumine periclitanti vellet succurrere, cum eo naufragium fecit. Fuit is pater Francisco Sfortiæ.
- 32 **C**Federicus Aenobarbus imperator ad expeditionem Hierosolymitanam profectus, cum aliquot Armenicæ oppida iam cepisset, in annis transitu perijt.
- 33 **C**Lycas cū venenatā Herculi tunicā attulisset, ab eo in mare Euboicū deiectus ē. Qui. in. Ibin. Quāq; dona tulit Nessō ticta veneno, Eboicasq; suo sanguine tixit aquas.
- 34 **C**Iordanes monachus Theologus Parisiēsis dum sepulchrum dñi viseret, tempestate suborta aq; obrutus est.
- 35 **C**Phronyma puella ab Etearcho patre rege Crætæ suā su nouercæ, in aquas præcipitata est, Themisone quodā sceleris ministro. Autor Herodotus.
- 36 **C**De P. Malleolo matricida, Galeatio Mantuano, Eueno patre Marpissæ (qui omnes submersi sunt) iā sumus locuti in præcedente Historia.
- 37 **C**Marullus poeta Pontani discipulus (qui a Politiano æmulo & hoste suo, Mabilius dicitur, & quē ipse Ecnomum vocat) in anne Cecina submersus est.

- 38 **C**Propercius Lib. iij. scribit Poetū quēdam, in Aegyptū causa pecuniæ cōparādē nauigārē, fluctibus obrutū fuisse. Sic enim pecuniā alloquens ait. Tu Poetū ad Pharaos rendētē lintea portus, Obruis infano, terq; quaterq; mari. Idē. Positaq; in gurgite vita Poetū ipōte tua vilis arena tegas. Idē. Huic fluctus viuo radicit⁹ abstulit vngues, Et miser iuisam traxit hiat⁹ aquā. Hūc paruo ferri inuidit nox iproba ligno, Poetus vt occideret, tot coiere mala.
- 39 **C**Argyn⁹ puer formosus (quē Agamēnon hēbat in delicijs) itidē submersus ē. Idē Prop. Li. iij. Sūt Agamēnōias testātia litora curas, Quavotat Argyui pōena minātis aq̃.
- 40 **C**Quintianus præsēs (sub quo passa est beata Agatha) dum flumen cum equis transiret, ab eoz vno excussus, & in aquas proiectus, miseram exhalauit animam.
- 41 **C**Multri quoq; ex martyrib⁹ eodē mortis genere extincti sunt, vt Ascla, Anastasius Aquileiēsis, Florianus Hesi- chius, sub Diocletiano, Theogenes sub Licinio, Claudi⁹ Tribunus sub Numeriano, Calistus Papa sub Alexādro Imperatore, Symphorosa sub Adriano. Itē Apolloni⁹, Philemon, Bassus, Antoninus, Protolycus apud Alexā- driam, Calistus & Carisius apud Corinthū, Iocundianus apud Africā, Palatinus & Maxima virgo & infiniti alij hac morte cōlestem meruerunt lauream.
- 42 **C**Roxana & Statyra Darij filia duæ fuerunt Alexandri vxores seu concubinæ. Quarum alteram Roxanā prę- gnantem Statyra in puteum demersit, solo ducta liuore, quod Macedones pręcipuis honoribus eam cumularēt. Autor Plutarchus in Alexandro.

CQui suis casib⁹, aut naufragio noia aq̃s iposuerūt.
 Aegeus Atheniensium rex mari Aegeo.
 Erythra rex mari Erythręo seu rubro.
 Helle soror Phryxi Hellesponto.
 Icarus Dædali filius Icareo.
 Myrtilus auriga Qenomai Myrtoo.
 Hesperides puellæ Hesperio.

Tynthenus Rex Tyberi fluuio Thufcorum.

Euenus Eueno.

Marſyas tibicen Marſyæ.

Anius Rex Thuſcorꝝ Anioni, q & Anienus & Anien dr̃.

Absyrtus frater Medeæ Absyrto Colchorum.

Occiſi & diſcerpti ab Equis.

1 Hippolytus	6 Neocles	11 Licinius Impe/
2 S. Hippolytus	7 Brunechildis	rator.
3 Glaucus	8 Comminius	12 Pyrrhemes/
4 Merius	9 Taraxippus	Abderus
5 Diomedes	10 Limone	

1 **H**ippolytꝝ falſo accuſatꝝ & ſuſpectus ſupri Phedræ nouerçꝝ illati, dū p̃ris Theſei furorē fugeret, arrepta fuga ab eqs diſcerptus eſt. Oui. Lib. v. Meta.

Excutor curru, lorisq; tenentibus artus

Viſcera viuā trahi, neruoſq; in ſtirpe teneri,

Membra rapi partim, partimq; reprenſa relinqui,

Oſſa grauē dare fracta ſonum, feſſamq; videres

Exhalare animā, nullasq; in corpore partes

Noſcere quas poſſes, vnūq; erat oīa vulnꝝ. Idē li. iij. Faſt.

Hic latet Hippolytus loris diſcerptus equorum,

Vnde nemus nullis illud aditur equis. Idem lib. v.

Hippolyte infelix, velles coluiſſe Dionem.

Dum conſternatis diripereris equis. Ibidem Lib. vi.

Exciderat curru, lorisq; morantibus artus,

Hippolytus lacero corpore raptus erat. Idem in Ibin.

Vel tua (ne poenæ genus hoc cognouerit vnus) Viſcera

diuerſis ſciſſa trahantur eqs. Sabinus in Epistoſa Demo

phoontis ad Phyllidē. Non fratrem Hippolytū, cecidit

miſerabilis ille Præcepſ attonitis p̃ freta raptus equus. Se

neca in Hippolyto. Late cruentat arua, & illiſum caput

Scopulis reſultat, Auferūt dum i comas, Et ora durus pul

chra populatur lapis, Peritq; multo vulnere infelix de

cor, Moribunda celereſ membra peruoluunt rotæ.

2 **E**ſuit alter Hippolytus martyr Romanus, q p̃ Chriſti

- nomine sub Decio principe, indomitis idem equis alligatus & discerptus spiritum deo reddidit.
- 3 **C** Glaucus filius Silyphi (qui apud Potniam regnavit), dum equas humana carne aleret, ab eisdem postremo devoratus est. Virg. Lib. iij. Geor. Scilicet ante oēs furor est insignis equarū. Et mentem Venus ipsa dedit quo tempore **C**lauci Potniades malis mēbra absumpere quadrigarū.
- 4 **C** Metius Sufferius dux Albanorū, qm̄ in bello Fidena-
tū pactū & fœdus societatis cū populo Romano p̄fide-
ruperat, captus postmodū vitus quadrigis in diversa ni-
retib⁹ lacerat⁹ est, iussu Tulli Hostilij. Autor Lini⁹, & post.
Ennii Celsius Lib. x. Cap. i. Vnde Virg. Lib. viij. Aen. Haud
procul inde citæ Metrū in diversa quadrigarū Distulerāt,
actu dictis Albane maneres. Raptabatq; viri mendacis
viscera Tullus, Per sylvas, sparsō rorabāt sanguine vepres.
- 5 Diomedes rex Thraciæ, dum equos suos humana carne
aleret, ab Hercule illac iter faciēte eqs ip̄s dat⁹ est in pa-
bulū. Ouid. in Ibin. Vt q; Threici⁹ quondā præsepia regis,
Fecerūt dapibus sanguinolēta suis. Seneca. Suusq; regem
pabulū armentis datū. Claudianus. Diraq; sanguinei ver-
tit præsepia regis, Et Diomedæos gramine pavit equos.
- 6 **C** Neocles Themistoclis filius equi morſu interit. Au-
tor Plutar. in Themistocle.
- 7 **C** Brunēchildis Francorū regina, post multa flagitia spe-
ctante Clothario, indomitis equis alligata, & mēbratim
discerpta est. Hoc scribitur in historia Adonis Viēensis.
- 8 **C** Cōminius a Gidica nouerca stupri falso accusat⁹, me-
tu Pōminij p̄ris currū ascēdit, & in fuga more Hippolyti
ab eqs raprim distractus est. Dositheus ad Plutarchum.
- 9 **C** Coelius Lib. xi. Lectionū antiquarū scribit Taraxippū
quendam fuisse in Isthmo ab equis interemptum.
- 10 **C** Limone puella adulteri⁹ cōperta ab Hippomene præ-
data est equo famelico deuoranda. Ouid. in Ibin. Solaq;
Limone poenam ne senserit illā, Et rui dēte ferox visce-
rā carpat equus. Idē in eodem opere. Vtq; nouum passa

est genus Hippomencia poenæ, Tractus in Aethra fertur,
adulter humo: Sic ubi vita tuos inuisa reliquerit artus,
Vltiores rapiant turpe cadauer equi.

11 **C**Licinius Imperator cum Herinam virginem filia sua
(q̃ Christiana esset) equis dedisset conculcandam, ab eo
rum vno morsu interfectus est.

12 **C**Hercules regem Euboia Pyrechmē Boeotijs bellum
inferentem, victum equis discerpendum exposuit apud
Heracium fluvium. Autor Plutar. in Paral.

13 **C**abderus vnus fuit eorū, qui ab equis Diomedis Thra-
cie regis interfecti sunt & deuorati. Autor Aegidius Ma-
serius in Valerij Argonautica.

CMortui equorum lapsu.

1 Nipheus	3 Thymoetes.	7 Bellorophon
2 Leucagus	Amycus	8 Seleucus
Ligeris	4 Antoni ^o vicus	9 Philippus rex
Clonius	5 Agenor	10 Falco
Remulus	6 Bela	

1 **N**ipheus. Virgilius. Lib. x. Quin Ecce Niphei Qua-
driiuges in equos, aduersaq; pectora tedit. Atq;
illi longæ gradientem & dira frementem Vt vi-
dere, metu versi retroq; ruentes: Effunduntq; ducem, ra-
piuntq; ad litora currus.

2 **C**Leucagus Virg. Excussus curru moribūd^o voluit aruis.
CLigeris frater Leucagi eodem quoq; modo excussus
est. Idem Virgilius ibidem. Frater tendebat inermes Infe-
lix palmas, curru delapsus eodem.

CClonius. Ibidem. Illum infrenis equi lapsu tellure ia-
centem Obtruncat.

CRemulus. Idem. Li. xi. Orsilochous Remuli (q̃n ipsum
horrebat adire) Hastā intorsit equo, ferrūq; sub aure reli-
quit. Quo sonipes ictu furit ardu^o, alraq; iactat, Vulneris
ipatiēs arrecto pectore crura Voluit ille excussus humi.

3 **C**Thymoetes quoq; equo suo excussus i bello interfect^o
ē. Adē Vir. Li. xij. Et sternacis eq lapsū ceruice Thymoete.

- C**Amycus. Idem Vir. in eodem. Turnus equo deiectum Amycum fratremq; Diorem Congressus pedes, hūc venientem cuspide longa, Hunc mucrone ferit.
- 4 **A**ntoni° Vic°. Pāphil°. Sax°. Nō equ° Antoni sēua te morte pemit Vice, licet corp° psserit ille tuū. Frena trahēs, sed tu mortis tibi cā fuisti. Nō poteras fato cādidiore mori.
- 5 **C**Agenor lapsu equi inserta ori manu extictus est. Ouidius in Ibin. Vtq; loquax in equo est elisus gutture Agenor, Sic tibi claudatur pollice vocis iter.
- 6 **C**Bela rex Pannoniorum, frater Andrææ, & filius Vazulis regum decessit lapsus equo membris luxatis & dilocatis, anno regni sui tertio.
- 7 **C**Stenobæa Proeti vxor cum Bellorophontem ad coitum non posset inducere, eū coram marito stupri postulat. Stenobææ verbis fidem adhibens Proetus Bellorophontem periculis obiecit, ac primū ad superandā Chimeram misit. Quam cum vicisset, elatus victoria in cœlum Pægasō equo alato voluit conscendere. Sed vlciscēte Nemese decidit. Ouidius in Ibin. Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis, Exitio facies cui sua pene fuit.
- 8 **C**Seleucus Calinicus Antiochi cognomento dei filius, & Syriæ rex ex equo lapsus excessit.
- 9 **C**Lego in historijs Gallorū Philippum Ludouici Crassī filium, equi lapidū itidem perijsse.
- 10 **C**Fulco Andegauēsiū comes, qntus rex Hierosolymaze equo in caput verso occubuit, cū regnasset annis vndecl.

COccisi a serpentibus.

1 Laocoon	6 Tillo	11 Orestes
2 Eurydice	7 Canopus	12 Idmon
3 Hesperie	8 Ampycide	13 Cleopatra
4 Orion	9 Demetrius phal.	
5 Opheltes	10 Euryalus	

1 **L**Aocoon, Troianus percussa in vterq; fatali machina, pœnā luisse dicitur duobus filijs a serpentibus occisis. Quibus dum præsidio esse vellet, eadē periit morte.

Vir.

Virg. Lib. ij. Aen. Illi agmine certo Laocoonta perunt, & primum parua duos Corpora natorum serpens ample- xus uterq; Implicat, & miseros morfu depascitur artus. Post ipsum auxilio subeuntem & tela ferentem Corri- piunt, spiritiq; ligant ingentibus, & iam Bis medium am- plexi, bis collo squamea circum Terga dati, superant ca- pite & ceruicibus altis. Ille simul manibus tendit diuelle- re nodos Perfusus sanie vittas, atq; veneno. Ouidius in Ibin. Quam puer Hytsiphiles, q̄ qui caua primus acu- ra Cuspide, suspecti robora fixit equi.

2 **E**urydice, Orphei vxor Aristei (a quo adamabatur) fugiens morfu colubri in herba latētis, interfecta est. Or- pheus apud Ouid. Lib. x. Causa viæ est coniux, in quam calcata venenū Vipa diffudit, crescētēsq; abstulit annos. Idem. Occidit in talum serpentis dente recepto. Idem in Ibin. Ne vevenenato leuius feriaris ab angue, Quā senis Oeagri, Calliopeq; nurus. Pōtanus Lib. ij. de Stellis. Si quæras forte Eurydicen per gramina læta Errātem, atq; anguis de vulnere multa gementē, Paulatimq; vdo clau- dentem lumina somno. Item. Quintianus in Cleopoli. Hic iacet Eurydice calcato extincta colubro.

3 **H**esperie puella Aesacum Priami filiū (a quo itidem adamabatur) fugiens, serpentis morfu perijt. Ouid. Lib. xi. Meta. Ecce latens herba coluber, fugientis adunco Dente pedem strinxit, vulnusq; in corpore liquit.

4 **O** Orion cum se iactasset, nullum a terra monstrum pro- duci posse, quod non conficeret, terra ipsa peperit scor- pionem, a quo interfectus est. Ouidius Lib. ix. Quis fata putaret Scorpion aut vires maturæ mortis habere? Ille minax nodis, & tetro verberare sæuus, Teste tulit cœlo vi- ti decus Orionis.

5 **O**pheltes (q̄ alio nomine Archemorus dicitur) filius Lycurgi regis Nemeæ, dū negligenter ab Hysiphile nu- trice custodiretur, serpentis morfu extinctus est. Ouid. in Ibin. Quam puer Hysiphiles, q̄ q̄ caua primus acuta Cu-

- spide, suspecti robora fixit eq. Statius Lib. ij. Sylvar. Sic
& in anguifera ludentē gramine Lernæ Præcisum squa-
mis avidus bibit anguis Opheltē. Idē Lib. v. Theb. Occi-
dis extreme district^o verbere caudē Ignaro serpēte puer.
- 6 C Xanthus Historiarū autor, tradit apud Plinium Lib.
xxv. Thilonem a dracone interfectum, ac demum her-
ba (quam Balim dicunt) restitutum salutē.
- 7 C Sulpitius in Lucanum ait Canopum Gubernatorem
navis Menelai, Aspidis morſu apud Canopum Aegypti
urbem occisum.
- 8 C Politianus in Nutricia scribit Ampycidē in Libya ser-
pentis morſu interfectum, vbi ait. Ampycidemq; pium,
Libycis quem struit arenis Vipera, fatifero fauces accen-
sa veneno.
- 9 C Demetrius Phaleræus auditor Theophrasti, & præ-
fectus Bibliothecæ Ptolemæi Soteris, excessit ex morſu
Aspidis.
- 10 C Ovidius in Ibin scribit Euryalum quendam fuisse, q a
serpentibus sit comestus, vbi ait. Aut velut Euryali, qui
sceptri cepit ab illo, Sint artus avidis anguibus esca tui.
- 11 C Orestes furore liberatus cum Thisamenem filium im-
perio Mycenarum suffecisset, serpentis itidem morſu pe-
rit. Ovidius in Ibin. Vtq; Agamēonio vulnus dedit an-
guis Oresti, Tu quoq; de morſu virus habente cadas.
- 12 C Seneca in Medea scribit Idmona a serpente in Libya
cæsum, ibiq; sepultum, vbi ait. Idmonem (quis bene fata
nosset) Cōcidit serpēs Libycis arenis. Ouid. tamen scri-
bit ab apro interfectum, vt postea docebimus
- 13 C Iam diximus Cleopatram ab Augusto superatā, mor-
dendum Aspidi porrexisse brachium, ne in triumphum
duceretur, Propertius Lib. ij. Brachia spectavi sacris ad-
morſa colubris, Et trahere occultū mēbra soporis iter.

C Occisi ab Apris.

1 Adonis	3 Idmon	5 Bruthes
2 Dædalus	4 Anceus	

- A** Donis Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri ob for-
mam charissimus, dum venaretur, ab apro inter-
fectus est. Ouidius Lib. x. Meta. Fixerat obliqua
iuuenis Cynaræius ictu, Protinus excussit pando vena-
bula rostro, Sanguine tincta suo, trepidumq; & tuta pe-
tentem Trux aper insequitur, totosq; sub inguine den-
tes. Abdidit, & fulua moribundum stravit arena. Proper-
tius Lib. i. Testis qui niueum quondam percussit. Ado-
nim, Venantem Idalio vertice durus aper. Pamphilus.
Quem ferox syluis aper in iugosis Dente peremit. Idē.
Non quem sæuus aper crudeli dente peremit Venatē,
Paphiæ vulnera sæua deg. Ausonius. Cædis Adonæ ma-
la gloria fulmineus sus.
- 2** **C** Martialis Lib. i. ait Dædalum quēdam feris obiectum
ab apro laniatum fuisse. Dædale Lucano cum sic lacere
ris ab apro, quam cuperes pennas nunc habuisse tuas.
- 3** **C** Idmonem vatem licet Seneca dicat a serpente interfe-
ctum, Ouid. tñ in Ibin, & Politianus in Nutricia, ab apro
occisum volūt. Ouid. sic. Quiq; Lycurgidem laniavit ab
arbore nactū, Idmonaq; audacem, te quoq; rumpat aper.
Sic Politian⁹. Quid ve loquar te Glauce senex, plenūq;
parente Idmona fulminei prostratum dentibus apri?
- 4** **C** Ancus filius Astypalæ Phœnicis & Neptuni filiz,
rex Sami, dum vellet occidere aprum agros suos vastan-
tem, ab eodem est interfectus.
- 5** **C** Bruthem Lycurgi filiū ex arbore detractum aper la-
niavit. Ouidius in Ibin. Quiq; Lycurgidem laniavit ab
arbore nactum, Idmonaq; audacem, te quoq; rumpat
aper. Volaterranus tñ facit Anceum Lycurgi filium, Do-
mitius vero Calderinus hoc ad Bruthem refert.

Occisi a Leonibus.

1 Hyas	Perpetua
2 Paphages	4 Ignarus
3 Satyrus	

1 **H**yas Athlantis ex Aethra filius dum venaretur, a leæna interfectus est. Ouid. Lib.v. Fast. Dumq; petit latebras fortę catulosq; Leæne, Ipse fuit Libycę præda cruenta leę. Mater Hyan, & Hyan incesse fleuere sorores, Ceruicemq; polo suppositurus Atlas.

2 **C**Paphages rex Ambracię, dum occurrisset Leęnæ Catulis suis stipatę, ab eadem interfectus est. Ouid. in Ibin. Foeta tibi occurrat patrio popularis in aruo, Sitq; Paphageę causa Leęna necis.

3 **C**Satyrus & Perpetua martyres, cum nullis tormentis, nullisq; comminationibus ab Orthodoxę fidei cultu diuertere possent, Leonibus deuoti sunt, & ab eis deuorati. Valeriani & Galeni temporibus sub præfide Tarnutio.

4 **C**ignatius Episcopus Antiochenus, cum neglectis tormentis constans in fide persisteret, iussu Traiani imperatoris Leonibus destinatus est, & ab eisdem præfocatus.

COccisi a canibus.

1 Linus 4 Thrassus 7 Heracletus

2 Neanthus 5 Consyngis 8 Actæon

3 Euripides 6 Diogenes 9 Lucianus

1 **L**inus filius Apollinis ex Psamata Crotopij Argiuiorum regis filia, a matre apud Nemeū fluiuium expositus, ibidem a canibus laniatus est. Ouidius in Ibin. Quiq; verecundę speculantem membra Diane, Quiq; Crotopiadę diripuerunt Linū. Statius Lib.i. Theb. Viridis nam cespitem terrę Proiectum temere & patulo cælum ore trahentem, Dira canum rabies morsu depasta cruento Dissecat.

2 **C**Neanthus propter chelyn Apollinis temere affectatam, deo vindice a canibus discerptus est. Politianus in Nutricia. Improbis hanc stulte chelyn affectare Neanthus Ausus, apollinea pendente sustulit æde. Quem tamen indocto feriētem pollice chordas, Vindice discerpit rictu nocturna canum vis.

3 **C**Euripides poeta noctu rediens a cœna Archelai regis

Macedoniꝝ canibus a Promero quodam ꝑmulo inmiſſiſis, extinctus eſt. Politianus in Nutricia. Quemq; tegit rabidis laceꝝ pia Pella moloffis. Ouid. in Ibin. Vtq; cothurnatum vatein tutela Dianæ, Dilaniet vigilum te quoq; turba canum. De eius morte vide Gellii. Li. xv. Cap. 20.

- 4 ¶ Thraſus puer Delius Dianæ chariſſimus, a canibus itēdem interfectus eſt. Ouid. in Ibin. Prædaq; ſis illis, quibus eſt Latonia Delos Ante diē raptō non adeunda thraſo.
- 5 ¶ Scribit Plinius Lib. vij. Conſyngem reginam propter libertiorem cum marito Nicomede rege Bithyniæ ac laſciuiorem iocum, fuiſſe interfectam a regis cane.
- 6 ¶ Diogenes philoſophus deceſſit ex morſu canis eodē die, quo Alexander Macedo in Babyloꝛe mortuus eſt.
- 7 ¶ Heraclētus philoſophus cum eſſet hydropicus, ad remedium ſæuo bubulo ſe vnxit, atq; ſoli ſiccandum præbuit. ſepultus itaq; ſomno a canibus laniatus eſt.
- 8 ¶ Actæon filius Autonoes, dum inter venādū Dianā in fonte nudam cōſpexiſſet, dea vlcicēte in Ceruū mutat⁹ eſt, & a canibus ſuis laceratus. Ouid. in Ibin. Quiq; verecundæ ſpeculātē mēbra Dianæ, Quiq; Crotopiadē diripuere Linum. Idem Lib. iij. Meta. Vndiq; circūſtant, merſiq; in corpore roſtris Dilacerant falſi dñum ſub imaginē cerui. Seneca in Thebaide. Qua peragrati celer, Per ſaxa montis iacuit Actæon ſuis noua preda canibus.
- 9 ¶ Lūcianus Sophiſta Samofateus, qui Traiani temporibus floruit a canibus laniatus eſt, non ſine diuinæ vltiōis ſuſpicionē. Nam cum primū eſſet Chriſtianus, a Catholici fide poſtea deficiens, religionem inſectari cœpit.

¶ Occiſi ab alijs feris.

1 Reuocatus	6 Hatto	10 Flocellus
Felicitas	7 Euphemia	11 Germanicus
2 Milo	8 Syluan⁹ præſul	12 Pyrene
3 Saturninus	9 Priſcus	13 Gratiſ
4 Crathis	Malcus	
5 Baſilius	Alexander	

- R**euocatus & Felicitas martyres, a Leopardis comesti sunt, imperatibus apud Romanos Valerio & Galeno, sub Tarnutio præside.
- 2** Milo Crotoniates, dum nimia roboris confidentia, arborem in geminas partes vellet diducere, manibus in medio conatu districtis ibidem retentus est, & a feris comestus. Pausanias apud Coelium ait a lupis fuisse deuoratum. Ouid. in Ibin: Vtq; Milo robur diducere fissibile tentes, Nec possis captas inde referre manus.
- 3** Saturninus Episcopus Tolosanus, dū acerrime pro christiana fide pugnaret, ferocis tauri cornibus alligatus, multis confractis & illiso cerebro domino spiritū reddidit.
- 4** Legimus apud Sybarim, pastore fuisse Crathim, q; cū in libidine esset procliuior, capellā oīum formosissimā deperire coepit. Cumq; veneris incendio acrius titillaretur, eā frequēter inibat, ac vti amicā grate amplexabatur, nō sine multa suauitatie. Quinetiā munuscula ei offerebat, pabulū videlicet leti^o amoeniusq;. Molles quoq; subternebat accubit^o, qb^o velut Nympha decuberet, & mollius quiesceret. Quod cōreplatus dux gregis hircus, cestro Zelotypiæ agit^o dormiētē adort^o est, eiq; sinciput allisit. Hoc ex historijs Græcis aduocāt Volater. & Coelius.
- 5** Basilus Macedo imperator, cū annis. 20. imperasset, a ceruo in venatione percussus cornu, interiit.
- 6** Hatto Archieps Magūtin^o, a murib^o in Rheno fluuio deuorat^o fertur, nō sine maxima diuinę vindictę suspitione, q; multitudinē pauperū (qbus se eleemosynā datū simulabat) tēpore famis in horreo fecisset concremari.
- 7** Euphemia virgo Philophrōis senatoris filia, sub Proconsule Prisco vrlis & leonib^o obiecta ab eisdē interfecta ē.
- 8** Sylvanus Tyri præsul, sub Diocletiano imperatore, amore Christianę pietatis nō grauatus est feris exponi.
- 9** Priscus, Malcus, Alexander martyres apud Cæsaream Palestinę passi sunt, sub Valeriani persecutione; & pro Christi nomine a bestijs deuorati.

- 10 **F**locellus martyr temporibus Antonij Imperatoris passus est apud Augustudunum, & iussu Valeriani præfidis feris expositus, a quibus deuoratus est.
- 11 **G**ermanicus sub M. Antonio, & L. Aurelio Smyrnæ passus est ac post infinita ppe tormenta, bestiis obiectus, a quibus fractim cōminutus vitam cum morte mutauit.
- 12 **P**yrene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo monte ab Hercule cōpressa, atq; a feris ibidem laniata est & sepulta. A cuius nomine monti quoq; impositum nomen.
- 13 **G**atis regina Syriæ (quæ postea Atergatis vocata est) piscibus data & deuorata dicitur. Autor Antipater Tarsensis apud Volaterranum.

Fulminati, seu fulmine percussi.

1 Enceladus	9 Autolemus	16 Zoroastres
2 Typhœus	10 Salmonæus	17 Adimanthus
3 Gygantes	11 Anastakus	18 Asopus
4 Ajax	12 Manius	19 Aurelius Carus
5 Phæathon	13 Mertia	20 Chore
6 Remulus	M. Herennius	21 Prester.
7 Semele	14 Tul. Hostilius	Atrax
8 Capaneus	15 Aesculapius	22 Porphyrio

Enceladus gygas Terræ filius a Iouē fulminatus est cum cæteris fratribus, q̄ Iouem ipsum cœlo detrudere voluisset. Autor Aetnæ. Gurgite Trinacrio morientem Iuppiter Aetna Obruit Enceladum, vasti quoq; pondere montis Aestuat, & petulans expirat faucibus ignes. Virg. Fama est Enceladi semustū fulmine corpus Vrgeri mole hac, ingentemq; insuper Aetnam Impositam. Seneca in Hercule Oethæo. Scindetq; latus montis aperti, Nondum Enceladus fulmine victus.

2 **D**e Thypœo Gygæ Ouidius Lib. iij. Meta. Nec quō Centimanum deiecerat igne Typhœa, Nunc armat eo. Lucanus. Vndat apex Campana fremens, cui saxa vaporat Conditus Inarimes æterna mole Typhœus.

3 **D**e cæteris Gigatibus Virg. Li. vi. Aen. Hic genus an-

equum terræ Titania pubes Fulmine deiecti fundo voluuntur in imo. Seneca in Agamēnone. Quale canebas, cum Titanas, fulmine misso fregere dei.

- 4 **C**Atax Oileus ab expeditiōe Troiana rediēs, a Pallade fulminatus est, q̄ in eius tēplo Cassandrā virginē stupraſſet. Virg. Lib. i. Aene. Ipsa Iouis rapidum iaculata e nubiſus ignē, Diſſecitq; rates, euertitq; equora ventis. Illum expiratē trāſſiſſo pectore flāmas Turbine corripuit, ſcopuloq; inſiſſit acuto. Sylli^o. Li. xliij. Qualis Oilides fulmē iaculare Minerua, Surgētes domuit fluctus ardētibus vnus. Val. Flaccus Lib. i. Argon. Et tortū nō a Ioue fulmen Oilē^o. Oui. in Ibin. Vtq; terox perijt, & fulmine & æquo re raptor, Sic te merſuras adiuuet ignis aquas. Politian^o in Ambra. Diſſectasq; rates, patriumq; a Pallade miſſum Fulmē, Oilidēq; ignes & ſulphura fixo Pectore proſtātem. Seneca in Medea. Fulmine & pōto moriēs Oilcus.
- 5 **C**Phaethō Solis & Climenēs filius, dū currū prīs temere regēdū ſuſcepſiſſet, eqs inſoliti aurigā nō audiētibus, fecit vt totus cōſſagraret mūdus. Ac p̄pterea fulmine percūſſus, in Padū cecidit, q̄ ab eo Phaethontæus dicūt. Lucrēt^o Lib. v. Ignis enim ſup̄pauit, & ambiēs multa peruſſit Auiā cū Phaethonta rapax vix Solis equoꝝ Aethere reptauit toto, terrasq; p̄ oēs. At p̄r oipotens ira tū parci^o acri, Magnanimū Phaethonta repēti fulminis ictu Deturbauit eqs in terrā. Claudianus in quartū Conſ. Honorij. Sequeretq; dies, terrāq; & ſtagna p̄ping Haurirēt radij. Plinius Lib. vij. Padus a grēcis dictus Eridanus, ac poenā Phaethōtis illuſtrat^o. Idē Li. xxxvij. Phaethōtis fulmine icti ſorores mutatas in arbores populos poetæ dixerē; Oui. in Ibin. Vt ſoror Autonoes, vt cui mītera Maia eſt, Vt temere optatos q̄ male rexit equos. Idē Lib. ij. Meta. Intonat & dextra libratū fulmē ab aure, Miſit in aurigā, pariterq; animaq; rotisq; Exiit, & ſeuis compeſcūt ignibus ignes. Varro apud Fabium Lib. i. Cum te ſagrātī deiectum fulmine Phaethon. Vbi Phaethon poſuit diſſylla

bunt nobis non imitandum.

- 6 **C**Remulus filius Tyberini regis fulmine percussus est. Ouidius. Lib. xiiij. Remulus maturior annis, Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.
- 7 **C**Semele Bacchi m̃r Iouiali fulmine tacta est quod Iouem ipsum orasset vt secū tātus, q̃tus cū Iunone iaceret. Propertius Lib. iij. Eleg. Dicā ego m̃rnos Iouiali fulmine partus. Ouid. Lib. iij. Eleg. Tot meruere peti, Semele miserabilis arsit. Idē in Ibin. Vt soror Autonoes, vt cui matertera Maia est. Per sororē Autonoes, Semele itelligit.
- 8 **C**Capaneus maritus Euadne in bello Thebano fulmine percussus dicit̃. Quod ideo fingūt poetæ, qm̃ cū scalis ad motis muros vellet cōscendere, iactu lapidū ab inimicis oppressus est. Ouid. Lib. iij. Tristium. Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu. Idē Lib. iij. de Pōto. Notior est factus Capaneus fulminis ictu. Idē ad Liuiā. Hoc fuit Euadne, tūc cū ferienda coruscis Fulminibus Capaneus impauida ora dedit. Propertius Lib. ij. Aut Capanei summo grata ruina Ioui. Pōtanus Lib. iij. de Stellis. Capaneus vt turrib⁹ altis, Igne Iouis ruit, atq; vlt⁹ descēdit ad vmbra.
- 9 **C**Marullus in Epigrā. mortē Autolemi fulmine percussū sic describit. Dixerat Autolemo flāmas p̃sultus aruspex Die cauendas postero. Credidit, & rerū dubius de mane, sub annis Delituit Ethrusci vadis. Sed neq; sic fatū effugit, nam dum inhatat Arno, Ictus crematur fulmine.
- 10 **C**Salmoneus rex Elidis cū Iouis fulmē in aere mētiret, vt p̃pterea credere deus, ab ipso Ioue fulminat⁹ ē. Virg. Lib. vi. Aen. Vidi & crudeles dātē Salmonea p̃cenas, Dū flāmas Iouis, & sonitus imitat̃ Olympi. Quatuor hic iuectus eqs, & lampada quassans, Per Graium populos medietq; p̃ Elidis urbē, Ibat ouās diuūq; sibi poscebat honores Demens q̃ nimbos & non imitabile fulmen Aere & cornipedū cursu simularat equorū. At p̃r omnipotēs dēsa inter nubila telum Torfit, præcipitemq; immani turbine adegit. Val. Flac. Lib. i. Argon. Salmoneus nōdū ille

- furens, cum fingeret alti Quadrifida trabe, tela Iouis.
- 11 **C**Anastasi^{us} Imperator cū iam septimū & vigesimū imperij annum ageret, ictu fulminis percussus interiit.
 - 12 **C**Menius Lycaonis filius, cū p̄se in lupum versō, & domo cōflagrāte Iouē detestaretur, ab eodē fulmine pcussus est. Oui. in Ibin. Vt ferus Aeolides vt sanguine natus eodē, Quo genita est liquidis quæ caret Arctos aquis.
 - 13 **C**Plinius Li. ij. ait Martiā grauidā partu fulmine exanimato superuixisse citra vllū corporis incōmodū. Idē scribit. M. Herēniū decurionē, sereno diē, fulmiē ictū fuisse.
 - 14 **C**L. Piso apud eundē Plinium autor est Tul. Hostilium fulmine itidem suffocatum, q̄ quēdam parum rite fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cōlo deuocare voluisset. Autor etiam Plutarchus in Numa Pompilio.
 - 15 **C**Aesculapius Apollinis ex Coronide filius, Iouiali fulmine percussus est, q̄ Hippolytum mortuum ad vitam reuocasset, vt ait Plinius Lib. xxix. Cap. i. Vnde & Virg. Lib. vij. Aene. Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab vmbri^{bus} Mortalem infernis ad limina surgere vitæ, Ipse repertorē medicinæ talis, & artis, Fulmine Phœbigenam Stygiæ detrusit ad vmbas.
 - 16 **C**Zoroastres rex Bactrianorum, Oromasi filius, & artis magicæ repertor, igne quoq; cōlesti absumpt^{us} creditur.
 - 17 **C**Adimanthus rex Philefiorum, cum Iouem suis indignum sacrificijs iudicaret, ab eodem fulmine pcussus est. Ouidius in Ibin. Quæq; in Adimanthum Philefia regna tenentem A Ioue venerunt, te quoq; tela petant.
 - 18 **C**Afop^{us} Oceani filius, dum ppter Aeginā filiā a Ioue stupratā bellum suis vndis in astra veller gerere, ab ipso Ioue fulminatus dicif. Statius, Donec vi tonitru summo tus & igne trifulco Cessit, adhuc ripis animosus gurgēs anhelis, Fulmineū cinerē, magnæq; insignia pœnæ Gaudet, & Aernæos in cōelum afflare vapores.
 - 19 **C**Aureli^{us} Carus cū biēnio sperasset, i castris supra fluuiū Tygridē exanimat^{us} fulmine, occubuit. Autor Fl. Vopisc^{us}.

- 20 **C**Chore filius Yfuar, cognatus Moſis ex leuitaꝝ tribu nat⁹
tū de ſacerdotio cū Aaronē p̄tēderet, igne cœleſti periit.
- 21 **C**Preſter filius Hippomenis: cum deos deteſtaretur, ite-
dem fulminatus eſt.
- 22 **C**Attrax quoq; cum Doſithoen violatam a Ioue prodi-
diſſet, deo vlcifcente iſtus eſt fulmine. De vtroq; memi-
nit Ouidius in Ibin. Aut Iouis infeſto telo feriare triful-
to, Vt ſatus Hippomene, Deſithoeſq; pater.
- 23 **C**Porphyrio filius Siſiphi paternā in deos imitatus im-
pietatem, itidem cœleſti ſuffocatus eſt igne. Ouidius in
ibin. Vt ſerus Aeolides, vt ſanguine natus eodem, Quo
genita eſt, liquidis quæ caret Arctos aquis.

CMortui ſuſpendio & cruce.

1 C hriftus	16 Symeon	30 S. Agricola
2 Diſmas	17 Zoe	31 Iulia
3 Achæus	18 Petrus Aulanus	Hemeſius
4 Clumerus	19 Bomilcar	Nefor
5 Hiſtiæus	20 Hanno	32 Enguerranus
6 Artayctes	21 Bal. Beſtius	33 Lycambes
7 Amata	22 Polycrates	Biblis.
8 Arachne	23 Sataſpes	Phyllis
9 Mariſa	24 Leonides	Monyma
10 Arnulphus	25 Symon puer	Calluce
11 Capronia	26 Daphitas	Anaxarete
12 Helena	27 Sindualdus	Auctolia
13 Glaucus	28 Alexander	Bubalus
14 S. Andreas	Epipodius	Silanus
S. Petrus	29 Claudius	Iudas
15 Dorotheus	Aſterius	Erigone
Gorgonius	Menon	

OMnium qui cruce perierunt, nemo maiore ludi-
brio affectus eſt, nemo pluribus tormentis affli-
ctus, nemo frequentiorib⁹ plagis mutilatus, q̄ inte-
merat⁹ Virginis inocēs fili⁹. Nulla in eo peccati ſcintilla
repta eſt, nihil deliquit vnq̄, mūdus ex mūda mēre nat⁹ eſt.

Munde vixit, iustitiam & equitatem verbo semper & opere docuit. Neque tamen puduit verpos illos & recutitos canes liuore & inuidia tabescentes causam machinari, qua eum morti traderet. Quam licet nullam reperissent, agnum tamen prius inum flagellis ubique membris mutilauerunt, frontem cornu na spinea perforauerunt, faciem immundis deformauerunt spuris, colaphis in manibus totum caput pruderunt, latronis more vixerunt, vinculum ad maiorem ignominiam traxerunt copulatim, & ad extremum inter latrones veluti latronem suspenderunt. Quod cum ad mortem non putarent sufficere, manus & pedes clauis, latus lancea confoderunt.

Illum ego de Libyca natum iurabo leana,

Arcadiasque inter delituisse lupas,

Cui tua crux lachrymas non mouerit o bone Christe,

Ille erit & ferro durior & chalybe.

1 **C**Disinas Aegyptius natione, vnus fuit eorum latronum, qui cum Christo patibulati sunt. Huic autem dominus in cruce pepercit, & statim post mortem sua clementia ad coelum euocauit.

3 **A**chæus rex Lydiæ, cum noua tributa a populo vellet extorquere, in factione populari suspensus est, pedibus sursum versum erectis, & capite in aquas Pactoli demisso. Oui. in Ibin. More vel intereas capti suspensus Achæi, Qui miser aurifera teste pendit aqua.

4 **C**Hadig rex Danorum regressus e bello Suetico, ubi praeriu pecunia spoliisque bellicis furto violatum coperit, custodem eius Glumeg suspensio affectit. Autor Saxo Grammaticus.

5 **C**Dario in Graecos bellare, Histig Milesi ab Harpago Darij tribuno captus & cruci affixus est. Autor Herodotus.

6 **C**Artaxerxes vir Persæ Sesti praefectus ab Atheniensibus Xantippo Antiphronis filio duce captus, stipiti suffixus est. Autor idem Herodotus.

7 **C**Amata Lauiniae mater ægre ferens filiam Aeneæ copulatam, quam contra votum patris Turno nuptam dari volebat, seipsam suspendit, & vitam laqueo finiuit. Amata enim Turnum, adeo ut cum existimaret eum mortuum,

ad mortem ipsa cucurrit. Virgilius Lib. xij.
 Infelix pugnae iuuenem in certamine credit
 Extinctum, & subito mentem turbata dolore,
 Se causam clamat, crimemq; caputq; malorum,
 Multaq; per moestum demens effata furorem,
 Purpureos moritura manu discindit amictus.

Et nodum informis lethi trabe necit ab alta. Sages quoq;
 Turnum apud eundem sic alloquitur. Præterea regina tui si-
 dissima, dextra, Occidit ipsa tua lucemq; exterrita fugit.

8 **C**Arachne Lydia puella lanificij peritissima, ægre ferens
 opus suum a Pallade (qua cum certamen susceperat, contractum,
 laqueo iugulum præcavit. Ovi. Lib. vi. Meta. Non tulit infe-
 lix, laqueoq; animosa ligavit Cittura pedem Pallas mi-
 serata leuauit. Atq; ita vince quod, pende tamen improba dixit.

9 **C**Marsya tibicen ab Apolline victus, pependit laqueo.
 Quod innuit Pli. Lib. xvi. Cap. 45. Ibi inquit Platanus ostenditur,
 ex qua pependit Marsya victus ab Apolline.

10 **C**Arnulphus septimus Galloꝝ imperator, Bergamo ca-
 pta, Ambrosium eius loci principem suspensio enecauit.

11 **C**Capronia virgo vestalis stupri coperta, suspensio af-
 fecta est. Oportebat enim eas in virginitate persistere, quæ
 ministerio Vestæ alligabantur.

12 **C**Helena post mortem Menelai a Megapentho & Nico-
 strato filijs Orestis fugata, in Rhodum ad Polyzo uxorem
 Tlepolemi peruenit. Cui cum suspecta esset ob viri ze-
 lotypiam, eiusdem mandato arbori suspensa est. Autor
 Pausanias apud Volaterranum.

13 **C**Alexander Macedo mortuo Ephestione (quem vnice dili-
 gebat) medicum eius glaucum cruci suffixit. Autor Plu. i. alex.

14 **C**Beatus Andreas & Petrus pro Christi nomine arboribus
 suffixi sunt. Hic sub Nerone, ille sub Aegea præcōsule. Hic
 capite deorsum versum demisso, ille sursum versum ere-
 cto. De utroq; Ioannes Frater. Miracula sic scribit in hymnis.
 Extenditq; alacer, figendaq; brachia lætus. Porrigit An-
 dreas veritaq; sub arbore pedit, Et caput in terram simili sub

- stipite, Petrus præbuit, atq; lubēs ptendit in aera plātas.
- 15 **C**Dorotheus & Gorgonius martyres pro Christiana pietate vitam suspendio finiuerunt sub Diocletiano imperatore, mortuorumq; corpora famelicis canibus obiecta sunt, quæ illæsa remanserunt.
- 16 **C**Symeon filius Cheophe, post Iacobum fratrem domini Hierosolymarum episcopus, sub Traiano imperatore, crucis patibulo spiritum emisit.
- 17 **C**Zoe Nicostrati martyris vxor in furcā erecta, ibidem cū morte vitā mutauit, partim crucis tormēto, partim fumo, quē carnifices ad arboris radicē posuerāt, suffocata.
- 18 **C**Petrus Aulanus tpe Diocletiani & Maximiani imperatorū, supplicio crucis vitam finiuit, Sub Seuero præside.
- 19 **C**Bornilchar Amilcharis filius Pœnogæ dux, veniēs in suspicionem Carthaginensium, cum Agathocle conspiciatse, in medio foro patibulatus est. Ferunt aut eum cruciā affixū magnis clamorib⁹, multisq; cōuicijs, subditore igratitudinē obiurgasse & iter clamores spiritū emisisse.
- 20 **C**Hanno Carthaginēsis (qui Philippi regis Macedonū floruit ætate) cū ob potentiā tyrānū vellet induere, capt⁹ a ciuib⁹ virgis primum cesus est, deinde effossis oculis, fractisq; crurib⁹ & manibus, cruci affixus. Autor Trogus.
- 21 **C**Val. Bestia L. Imbrico affixus est cruci, quod Ruscū ipsius Imbrici filium, suę fidei cōmissum interfecisset, ut eius auto potiret. Autor Aristides apud Plutarchum.
- 22 **C**Polycrates tyrānus Samioꝝ, & frater Siłosontis, cum tota vita felicissimus fuisset, ad extremū ab Oroete Persa cōprehensus, & in furcā erectus, docuit cū Solone nihil omni ex parte beatū. Autor Herodotus in Thalia & Strabo Lib. xiiij. Mantuanus de fortuna Gonzagæ.
- Inueniens vnum (toto qui vixerit æuo
Liber ab aduersis) Saminæ telluris alumnum,
Ac dominum, tanq̃ illius fortuna fuisset
Immemor. At vitæ supremo in margine, totum
Accepit, plenog; hausit cratere venenum.

- 23 **C**Sataspes Persa Teaspis fili^a a Xerxe rege cruci affixus est, quod Zopyri filij Megabyfi filiā virginem vitiaſſet, quodq; etiam totam Africam nō peragraſſet, quod ſe ſe iſſe ad diluendum ſtuprum dixerat. Autor Herodo.
- 24 **C**Idem Xerxes Leonidem Spartanorū regem ac principem bellica virtute clarum iuſſit abſciſſo capite in crucem tolli. Autor idem Herodorus.
- 25 **C**Simon puer Tridentinus ſedente Sixto quarto Pont. die veneris (quo Chriſtus pro nobis in cruce immolatus eſt) a Iudæis clam comprehenſus, omnibuſq; tormentis prius affectus, demum cruci affixus eſt.
- 26 **C**Daphitas Grammaticus cum reges conuicijs aſpergeret, & probriſ notaret, cōprehenſus in Thorace monte iſdem erectus eſt in crucem. Vnde eſt adagiū. Cauete Thoracem. Strabo apud Eraſmum.
- 27 **C**Narſes rex Italię Sindualdū Britanorū regem prius victū, donatūq; venia, cū iteꝝ rebellāſſet, captū in trabe ſuſpēdit. Autor Paul^o diacon^o Li. ij. de geſtis Lōgobardorū.
- 28 **A**lexāder & Epipodⁱ martyres paſſi ſūt apud Lugdunū ſub Antonio Vero, & p Chri noie patibulo crucis affixi.
- 29 **C**Claudius quoq; Aſterius, & Menon, dum Chriſtianā profiterētur religionē, & gētilem inſectarētur hæreſim, poſt multa ſuppliciorum genera, tandem in crucem erecti ſunt, eaq; morte ſpiritum domino reddiderunt.
- 30 **C**S. Agricola Vitalis magiſter, itidē p fide Orthodoxa ſuffix^o ē patibulo, tꝑib^o Diocletiāi & Maximianⁱ ipatoꝝ.
- 31 **C**Iulia virgo carthaginēſis, dū idola & ſimulachra deorū cōtēneret: Chriſtianāq; pſiteret religionē, eodē mortis gñe animā efflauit. ¶ Nemefius martyr ſniam Aemilianⁱ iudicis apud Aegyptū iter latrones patibulatus eſt.
- 32 **C**Nefor epiſcopus eandem ſubiit mortem ſub Decio Imperatore, & Polliōne præſide.
- 33 **C**Ludouicus Hurinus Philippi Pulchri filius rex Gallorum, Enguerrannum quendam inter Gallos autoritate & opibus pollentem crucifigi fecit.

33 **C** Pleriq; alij vitam suspendo & furca clauferunt, vt Ly-
cambes Biblis, Phillum, Monyma Mithridatis vxor,
Calluce, Anaxarete, Auſtolia, Bubalus, Silanus. T. Man-
lij filius, Iudas, Erigone. De quibus quoniam iam ſumus
locuti, nihil hic repetemus.

C Mortui ſiti & fame.

1 Eriſiſthon	8 Chœrilus	Felix
2 Pausanias	9 Ricard ^{us} ſecūduſ	Silinus
3 Siſigambis	10 Cleantes	14 Murita
4 Eurithenes	11 Pomponius	15 Thales
5 Vgolinus	12 Gabinus	16 Bñdictus ſextus
6 Neocles	13 Orator	17 Bonifaciuſ
7 Ariſto	Fortunatus	

1 **E** Riſiſthō, vt iam diximus, ppter neglecta Veneris
ſacra ad tātā famē adaſtus eſt, vt ppria mēbra cor-
roſerit. Ouid. lib. viij. Sic epulas omnes Eriſiſtho-
niſ ora profani Accipiunt, poſcuntq; ſimul. cibus omnis
in illo Cauſa cibi eſt, ſemperq; locus ſit inanis edendo.

2 **C** Pausanias ab Ageſilao patre inedia cōſumptus eſt, q̃
pecuniam a Xerxe accepiſſet, vt Spartam proderet. Au-
tor Cryſermuſ apud Plutar.

3 **C** Siſigambis Darij Perſarum regis mater inedia extin-
cta eſt, cum cibo aliq̃dāu abſtinuiſſet. Curtiuſ Lib. iij. de
geſtiſ Alexandri ait eam itineris cōtinui labore, animiq;
ægritudine fatigatam, inter manuſ filiarū cecidiſſe. De-
mum Lib. 9. die quinto extinctam, quo mori ſtatuerat, ci-
bo & luce dedita opera ſibi ſubtractiſ.

4 **C** Eurithenes a matre inedia interfectuſ eſt, q̃ male in
bello pugnaffet. Ouid. in Ibin. Obſtriſtuſq; famem patia-
riſ limine teſti, vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.

5 **C** Vgolinuſ Piſanorum comes, cum a ſuiſ expulſuſ pa-
triam bello oppreſſiſſet, tandem captuſ per proditiōē,
vna cum liberis fame abſumptuſ eſt.

6 **C** Neocleſ Sicyoniōꝝ tyrān^{us}, a ſuiſ ob crudelitātē fame
& frigore extinctuſ eſt. Ouidiuſ in Ibin. Aut vt oliuiſfera
quondam

quodā Sicyone pfecto, Sit frigus mortis cā, famesq; tuę.

- 7 **C**Aristo poeta ab Atheniēſib⁹ fame extinct⁹ ē, q̄ ſuis carminib⁹ eorū laudes fuiſſet inſectat⁹. Oui. in lb̄n. Yt veprū ſtabili q̄ carmiē lēſit Athēas Inuiſus p̄ eas deſiciēte cibo.
- 8 Solēt luculētī ſcriptores his multū glorię cōparate quos ſuis dignantur monumētis. Cātra vero inepti, q̄ ſuis modulis ſe nō metiunt, & multa ſupra vires audēt, tm̄ p̄bri & ignominię afferūt, q̄tū illi honoris & famę. Propterea nō verto crimini Alexādri, quod inſuſum verſificato rem Choerilū (quē præconē ſuorū dedignabatur facinorū) inedia ſuffocauerit, dicēte eodē Ouidio. Incluſuſq; necē cauea patiariſ, vt ille Nō proſecturæ conditor hiſtoriæ.
- 9 **R**ichardus Secundus Eduardi filius, puer admodū ab Angliſ fame extinctus eſt, q̄ inutiles regno videretur. O duræ ceruicis populum, cui ſemper fuit moris ſecūdam aut tertium quenq; regum crudeliter enecare.
- 10 **C**leāthes philoſophus Zenōis diſcipulus dum cibum ſibi ſubtraheret, vt cuiſdā morbo (quo laborabat) mederetur, nimia inedia ſe peremit.
- 11 **P**oſonius Atticus Ciceronis amic⁹, morbo quodā in ſenectute corrept⁹, ſeiſpm abſtinētia cibi itidē ſuffocauit.
- 12 **G**abinus preſbyter ciuis Romanus iuſſu Diocletiani imperatoris in carcerem coniectus eſt, ibiq; fame extinctus q̄ Chriſtianam profiteretur religionem.
- 13 **O**rator, Fortunatus, Felix, & Silinus martyres apud Alexādriā p̄ Chriſti noīe fame & inedia interfecti ſunt.
- 14 **M**urita martyr ab Elpidephoro quodā Arriāo ī exiliū miſſ⁹, ibidē fame & frigore extinct⁹ vitā cū morte mutauit.
- 15 **V**olaterranus ait Thaleta philoſophū (dum Gymnicū certamen proſpiceret) æſtu & ſiti abſumptum fuiſſe.
- 16 **B**ndict⁹ Sext⁹ pōtifex a Cincio ciue Romāo ī carcerē detruſus, ibidē fame enect⁹ ē, vel (vt alijs volūt) ſtrāgulat⁹.
- 17 **B**onifacius Octauus dum inimicitias cū Philippo Galorum rege exerceret, rex Sciarrā Colūniēſem in eum miſit, qui captum Pontificem in carcere fame extinxit.

C Combusti.

1 Perillus	11 Alcibiades	22 Empedocles
2 Macedon	12 Almericus	Dido
3 Auola	13 Crominus	Etiadne
4 Cæsius bassus	14 Creusa	Hercules
5 Eustachius	15 Erotho	Sardanapalus
Theophita	16 Phalaris	Catulus Luctati
6 Plini ⁹ secūds	17 Nicias	Asdrubal
7 Polycarpus	18 Pythagoras	Portia
8 Valens	19 Nigrinus	Dædalion
9 Ioanna puella	20 Laurentius	Brotheus
10 Alexāder Mile-	Tyburcius	23 Pleriq; marty-
fius	21 Eimerita	res

- P**erill⁹rogat⁹a Phalaride tyrāno Agrigētino, vt no-
uū tormēti gen⁹ad plectēdos reos cōminūceret,
tauz æneū excogitauit, quo iclusi flāmis supposi-
tis pirēt, & boū mugit⁹imitarent. Quā poenā p^mexpt⁹
est. Ouid. in Ibin. Aere Perillæo veros imitere iuuenos,
Ad formā tauri pueniēte sono. Idē Li. v. Tristiū. Ipse Peril-
lēo Phalaris pmissit i ēre Edere mugit⁹, & bouis ore q̄ri.
- 2 **C**Macedon mulier (a cuius nomine Macedonia dicta
est) igne cœlesti vna cum marito absumpta est. Ouid. in
Ibin. Vt Macedon ic̄ta est rapidis cum coniuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
- 3 **C**Scribit Plinius Lib. vij. Natu. Histo. Auolam consula-
rem in rogo reuixisse. Sed quoniam subueniri non pote-
rat, præualente flamma viuū fuisse crematum.
- 4 **C**Fama est Cēsū Bassū poetā lyricū i suis p̄dijs ardēte
Vesq̄uo, lateq; vagantibus flāmis cū villa sua cōflagrasse.
- 5 **C**Eustachius Traiani aulicus, dum ceruum in venatiōe
sectaretur, viso inter eius cornua crucis simulachro, audi-
taq; hac voce, Cur me psequeris, statim cōuersus est vna
cum Theophita vxore. Quod vbi postea rescivit Traia-
nus, ambos in tauro æneo comburi fecit.
- 6 **C**Plinius secundus cum nihil in maiore negotio habe-

ret, quod rerum naturalium causas scrutari, perijt in Vesæui montis incendio, dum rationem vellet inquirere.

7 **C**Polycarpus Ioannis discipulus & Smyrnæ presbiter, pro Christiana pietate palam & spectante populo in Amphitheatro combustus est.

8 **C**Valerius Imperator fratris Valentiniani, proelio superatus a Gothis, in tugurio quo spe salutis confugerat, ab eisdem crematus est.

9 **C**Carolo septimo Gallis principate dum barbari Anglorum natio bonam Gallie partem furibunda peragaret, post aliquot calamitates, sui tandem populi misertus dominus, puellam ad subsidium misit, tanto spiritu puellam tantaque virtute, ut instar Amazonis armata, & copiarum ductrix, inimicos parva elatos victoria & iam nihil sibi non permittentes iusserit, repressoque supercilio potenter expugnauerit, factum quod primis inauditum seculis. Quod licet diuina contingerit voluntate neque tamen erubuit Ioannes Lucemburgus, vilissimum ingratitude incipit eam inimicis perdere, neque illi flammis impie deuouere. Quod ut sine odii nota, & liuoris suspitione seruata æquitate viderent fecisse, magicæ artis formidinem postulauerunt, subornaueruntque testimonij & iuramento veneficæ & sortilegam esse contendere, & palam faterentur. Sed haud dubie non est mirum gentem illam scuisse in externos quæ suorum quoque vitam nunquam pluris quam porcorum aestimauit.

CPARERGON. Quid torpetis Gallorum ingenia? Quid Epimenidis somnum vestra idormitis ignauie? Non repente beneficium puellæ, quæ magno capitis sui periculo regni vestri salutem procurauit, quæ tandem se flammis exposuit, ut vos ab hostili redimeret incendio? Hæc ei nota permittitis iniuri? Eius nomen a mortalitate non vindicabitis? Carum iniquitatem non insectabimini? Sepultam relinqueris puellæ innocentiam? Nonne tantum laudis apud vos meruit, quantum apud Romanos Chloelia? Hæc vim Porcenæ fugit, illa furias Anglorum fugauit. Vtram maiore præconio dignam putatis? Erimus nimis somnolentiores gliribus, si tamen facinus, tantam virginis virtutem in obliuionem cadere permiserim. Habeo tibi gratiam Valeræ de Varanie vir doctus

fime, tuūq; nomē nudo ſemp capite, & multa honoris p̄-
fatiōe reuerebor, q̄ primus oīum puellæ patrociniū de-
ſumpſeris, cuiuſq; manes ab eorū rabie (qui mortuos alla-
trāt, & cū laruis luſtant) cōſeruaris potētiffime. Nō pote-
ras regno vtilius & aprius tuis muſis moliri negocium.

- 10 **C**Alexāder Mileſius Polyhiſtor cognominatus libert⁹
Cor. Lētuli grāmaticus apud Laurētes ex incēdio crema-
tus eſt Syllē tēporibus. Autor Suidas apud Volaterranū.
- 11 **C**Alcibiades Clyciē fili⁹ dū in Phrygia ab Atheniēſibus
exularer, pcuſſorū (q̄ imiſſi fuerāt) decreto viuus in cubi-
culo crematus eſt. Ouid. in Ibin. Clyciadeq; modo circū-
dat⁹ ignibus attris, Mēbra feras ſtygiæ ſemicremata neci.
- 12 **C**Innocētius tertius iuſſit Almericū hereticū (q̄ dicebat
Ideas ī mēte diuīa creare, & creati) apud Luteciā cōburi.
- 13 **C**Clotarius rex Gallorū, cum Conabro Britonum du-
ce bellum geſſit, victūq; interfecit, & Crominum eius
filium nothum, vna cum vxore ac liberis cremauit.
- 14 **C**Medea ægre ſerēs ſe ab Iaſone reliſtā, ſibiq; Creuſam
ſeu Glaucā Creontis filiā ſupinductā fuiſſe, nouæ nuptæ
dona quædā miſit nuptialia, quæ eidē & toti domui in-
cēdium attulerūt. Propertius Lib. ij. Aſpice qd donis Eri-
phyla inuenit amaris, Arſerit & q̄tis nupta Creuſa malis.
Nigidiuſ tamen apud Maſeriū ait Corinthi fontem eſſe
Glaucem noiē, in quē ſe illa præcipitauit, cum aduerſus
Medæ veneficia igneſq; id ſibi ſperaret proſuturum.
- 15 **C**Saxo Lib. vij. hitoriarū Danicarum ait Frothonem re-
gem incendio conſumptum fuiſſe, & in antro (quo con-
fugerat) flamma & fumo fuiſſe ſuffocatum.
- 16 **C**Phalaris tyrānuſ Agrigētinuſ, dum ciueſ ſuos multis
torqueret ſupplicijs, a populo vna cum liberis & cōiuge
crematus eſt, & in eodē tauro (quo reos puniebat) lege-
taliōis ſuffocat⁹. Oui. in Ibin. Vtq; ferox Phalaris lingua
pri⁹ enſe reſecta Moī bouis Paphio clauſuſ ī gre gemas.
- 17 **C**Nicias fuit inter venatores quiſpiam venandi ardore
cōcitator, dū feras imiſſis canibus ardentius inſectareſ,

in carbonariā præcepſ decidit fornacem. Autor Cœlius.

18 ¶ Plutarchus ſcribit Pythagorā p̄m̄ viuū fuiſſe a Cylo
nijs exuſtū. Laerti⁹ ait hoc factū fuiſſe in Nicoclis Croto-
niatę domo a quodā quē i diſciplinā admittere noluiſſet.

19 ¶ Nigrinum quendam Ammianus Marcellinus fuiſſe
ſcribit, qui propter excitatum bellum viuus ſit exuſtus.

20 ¶ Lauretius & Tyburtius martyres pro Chriſti nomine
incendium volentes pertulerūt. Io. Fr. Mirandula Lib. ij.
Hymnoz. Iucunda incendia Laurens ſuſcipit, Emphyrea
multū irroratus ab vnda, Atq; per ardentes prunas illæ-
ſus abibat, Maiores in corde ferens Tyburtius ignes.

21 ¶ Emerita Lucij Angloꝝ regis ſoror, p̄ chriſtiana itidē
pietate flammis extincta, ſpiritum domino reddidit.

22 ¶ Fuerūt & alij permulti, q̄ incendio finiuerūt vitam, vt
Empedocles, Dido, Euadne, Hercules, Sardanapalus, Ca-
tulus, Luſtātius, Aſdrubal, Portia, Dædalion, Protheus.
Quoꝝ mortē reperies in eoꝝ Hiſtoria qui ſe occiderūt.

23 ¶ Martyrū quoq; plurimi hoc mortis gñe vitā relique-
rūt, vt cœleſtē ſibi cōpararēt Laureā, vt Tymeō ēps, Chri-
ſta, Caliſta, Claudi⁹ Caij papę frater, Chionia Anaſtaſie an-
cilla, Thedulus, Alexāder, Arſenius, Anaſtaſia, Amonius
Arā Tharæ fili⁹, Apollonia, Agathō Baſſiani ſocius, Aga-
pē, Antonia virgo, Amāti⁹, Getuli⁹, Cerealis, Aphra me-
retrix, Barnabas diſcipulus, Creſcētian⁹, Speuſipp⁹, Seue-
rian⁹, Symphronius, Soſthenes, Viſtor, Dioſcorus, Eulo-
gius, Fructuoſus, Aemyli⁹, Petrus Diocletiani cubiculari⁹,
Pulio, Potamiena virgo, Poleus, Fauſta, Fauſtinus, Fe-
dētius, Hero, Heleuſippus, Hyreneus, Hylaria Aphrę m̄r
Nicetius, Nilus, Macarius Libycus, Meleuſippus, Mo-
ſceus, Mardonius, Muſon, Macedonius p̄sbyter, Mode-
ſtia, Machabęi, Marcellianus, Marc⁹, & alij plus ſexcēti.

¶ Præcipitati.

1 Aſtyanax

4 Tarpeia

7 Aefopus

2 M. Manlius

5 Lycas

8 Nauplius

3 Theſſalus

6 Lycurgus

9 Theombrotus

g ij

Sapho Timagoras Meles

- 1 **T** Roia diruta, Troianisq; profligatis, neqd fuisset
religax, quod in posterę vrbis & ppli ruinā vlci-
sceret, Vlysses Astyanactē Hectoris filiū in p̄ceps
dedit mira qdē immanitate. Ouid. Lib. xij. Mera. Mittit
Astyanax illis de turribus, vnde Pugnante pro se, pau-
raq; regna tuētē Sæpe videre p̄m mon̄stratū a matre
solebat. Idē in Ibin. Vt q Thesē fallacia vela carinæ Vi-
dit, & iliaca missus ab arce puer. Idē. Et videas quod (iā
cum flāmæ cuncta tenerēt) Hectoreus patria vidit ab ar-
ce puer. Seneca in Troade. Præceps vt altis cecidit e mu-
ris puer, Fleuit Achiuū turba quod fecit nefas.
- 2 **C** M. Manlius (qui Gallos in obsidione Capitolij obre-
pentes per ardua depulerat) conuictus de regno occu-
pando consilium inisse damnatus e saxo Tarpeio præ-
ceps datus est. Autor apud Gelliū, M. Varro. Cor. Nepos
scriptum reliquit, eum verberando fuisse necatum.
- 3 **C** Thessalus (a quo Thessalia nomen sumpsit) Hemonis
filius, ab Euryalo quodam aduena ex Ossa monte præci-
pitatus est. Oui. in Ibin. Vtq; dedit saltus e summo Thes-
salus Ossa, Tu quoq; saxoso præcipitere iugo.
- 4 **C** Sabinis Romam obsidentibus, cum Tarpeia virgo Ca-
pitolum prodidisset, armillarum & annulorū (quos illi
gerebant) pactione, vbi in atcem introducti sunt, obse-
qui immemores puellam præcipitauerunt.
- 5 **C** Lycas ab Hercule præcipitatus est, q̄ ei tunicam cruo-
re Nessi tinctam, & veneno imbutam attulisset.
- 6 **C** Lycurgus (teste Lactantio) a suis in mare præcipitatus
est, q̄ primus mero aquam miscuisset.
- 7 **C** Aesop⁹ fabulator Phrygi⁹ cū venisset Delphos, ibidē
furti ab emulis falso accusat⁹ (phialā enī argenteā inter ei⁹
sarcinulas clam posuerāt) de rupe insons præcipitat⁹ est.
- 8 **C** Nauplius Palamedis p̄r cū intellexisset Diomedē &
Vlyssē naufragio liberatos (qbus tū hoc malum p̄ in-
dias machinabat) seipsum præcipitauit. Seneca Igne fal-

Iaci moriturus Argis Nainplios præceps cadit in profundis

- 9 **¶** De Theombroto, Sappho puella, Timagora, & Melete, vide in eorū historia qui mortem sibi cōsciuerunt.

¶ Mortui scalarum ruina.

- 1 Elpenor 2 Philostratus 3 Asclepiades

- 1 **E**lpenor socius Vlyssis ebrius apud Circem factus, scalarū casu perijt. Martialis Lib. xi. Pene imitatus obit fœuis Elpenora fati, Præceps p̄ longos dum ruit vsq; gradus. Ouid. Lib. iij. de Tristibus. At miser Elpenor recto delapsus ab alto, Occurrit regi flebilis vmbra suo. Idem in Ibin. Neue gradus adeas Elpenore cautius altos, Vimq; feras vini, quo tulit ille modo.

- 2 **¶** Martialis ait Philostratum, cum in balneis Sinuessanis esset, nimio haustu vini in ebrietatem lapsus scalarū casu, nō tunc primū sed paulopost post extinctum.

- 3 **¶** Plinius Lib. vij. ait Asclepiadem medicum Prusiensem suprema in senecta scalarum lapsu fuisse exanimatū. Sic qui ægrotis mederi consueuerat, qui e funere retulerat mortuum, fati insidias vitare non potuit.

¶ Absorpti terra.

- 1 Amphiaras 3 Val. Torquatus Abyron

- 2 Curtius 4 Chore

Anchurus Dathan

- 1 **A**mphiaras vates dum apud Thebas præliaret, terræ hiatu cum curru (cui insidebat) absorptus est. Propertius Lib. ij. Non Amphiareæ profunt tibi fata quadrigæ. Idem Lib. ij. Tu quoq; vt auratos gereres Eriphyla lacertos, Delapsis nusquā est Amphiaras egs. Oui. Lib. iij. de Ponto. Notus humo merfis Amphiaras equis. Politianus in Nutricia. Quid quem impia p̄didit vxor, Hosticq; hausit humus? Sabellicus de Inuentoribus regū. Ignibus Oiclideſ visis vëtura canebat Cōiugis impulsus fatales visere Thebas Proditione suæ, proh tristia fata, tuētē Curibus & bigis hauserūt tartara vatē.

- 2 **¶** Cum ingens vorago Romæ paulatim excresceret &

terrā absumeret, respōsum est ab oraculo hiatū nō posse
desinere, nisi qs intro se demitteret. Quo audito Curtius
equo insidens illuc desilijt. Propertius in Lib. iij. Curtius
expletis statuit monumenta Lacunis. Ouid. in Ibin. Atq;
eques in medijs mergare voragine cœni, Dūmodo sint
facti noīa nulla tui. Idē fecit Anchurus Midę regis filius,
vt iam diximus in eorū historia, qui se occiderunt.

3 **C** Paulo Aemylio in Pyrrhū Epirotarū regem bellante,
cum ab oraculo responsū fuisset Romanos fore victo
res, si quis eorū in voraginem se demitteret, Val. Torqua
tus, sponte se obtulit. Autor Critolaus apud Plutarch.

4 **C** Chore, Dathas, & Abyrus cū isurrexissent in Moysen
& Aaronē, excitassentq; populum ad auferendū huic sa
cerdotiū, illi principatum, protinus (vt scribitur Numeri
Cap. 16.) dirupta est terra sub pedibus eorum, & aperiēs
os suum deuorauit illos cum tabernaculis suis & vniuer
sa substantia eorum, descenderuntq; viui in infernum,
operti humo, & perierunt de medio multitudinis.

C Mortui & extincti veneno.

1 Claudius Cęsar 14 Annibal 27 L. Tubulus

2 Lotharius 15 Aratus 28 Guillermus Ve
Ludouicus 16 Theramenes ronensis

3 Mahometes 17 Alexander 29 Anaxagoras

4 Constantinus 18 Ladislaus 30 Aristobolus

5 Zimisces 19 L. Vectius 31 Conradus

6 Carolus 20 Rosimunda 32 Clemens tertius

7 Hēric⁹ Lucēbur Helmiges 33 Carolus octauus

8 Britanicus 21 Antaris 34 Antiochus

9 Diocletianus 22 Cossinus 35 Themistocles

10 Ludouic⁹ balb⁹ 23 Demosthenes Lucretius

11 Socrates 24 Philopœmen 36 Cleopatra

12 Biliorus 25 Seneca Boudicea

13 Lucullus 26 Victor

1 **C** Onuenit Cęsarem Claudiū imperatorem veneno
ab Agrippina vxore occisum. Vbi autē, & p quem

dato discrepat. Alij ab Haloto spadone præministratum, alij domestico per ipsam Agrippinam cōiuiuo, quæ Bole- tum medicatū eidē taliū ciboꝝ auido obtulerat. Quod cōfirmare videtur Martialis Lib. i. Epigrā. dicēs. Bolerū qualem Claudius edit, edas. Et Ausonius. Claudius ambi- guo cōclūsit fata veneno. Itē Plinius de Boleis loquēs. Optimus inqt est is cibus, sed immēso exēplo in crimen adductus, veneno Tyberio principi per hāc occasionem ab Agrippina cōiuge dato. Quo factō illa terris venenū alterum, sibiq; ante omnes Neronem suum dedit. Cor- Tacitus Lib. xij. ait infusum delectabili cibo boletoz ve- nemum, nec vim medicaminis statim intellectam.

2. **C**Lothari⁹ rex Galloz, Ludouici quarti fili⁹ decessit ex veneno, ab vxore adultera (vt fert) p̄ministrato. Ei⁹ q̄q; fili⁹ Ludouicus q̄ntus Blāche cōiugis opa eodē fato p̄ijt.
3. **C**Mahometes ex Arabia ort⁹ vastata Syria, expugnataq; Damasco ei⁹ regiōis capite cū Scēnitas & Arabas suę adie- cisset ditiōi, annovite. 40. veneno a domesticis dato p̄ijt.
4. **C**Constantinus imperator Heraclij filius; cum annum vnicum rebus præfuisset, Martinæ nouercæ dolo & infi- dijs venenum hausit, quo suffocatus est.
5. **C**Ioannes Zimisces imperator post Nicephorum Pho- cam Constantinopolim profectus, ibidem post annū im- perij sextum, & sex menses potionatus decessit.
6. **C**Carolus Caluus imperator & Gallorum rex veneno a Sedechia medico Iudaici sanguinis dato interijt, cum Mantuæ in valetudinem incidisset.
7. **C**Henricus ex Lucelburgo impator post Albertū a Cle- mēte Pōtifice designatus, dum supata Hetruria, Florēti- nis salutē iā desperatib⁹ imineret, veneno in Eucharistia & p̄tioso Christi sanguine dato perijt, anno iperij q̄nto. Illud autē venenū datū est opera Roberti Siciliæ regis.
8. **C**Iulius Pollio tribunus, & venefica noīe locusta. Brita- nico iussu Neronis fratris venenum dederūt bibendum. Quod ita cunctos eius artus peruasit, vt pariter & spiri-

tus eius raperetur. Autor Cor. Tacitus Lib. xij.

- 9 **C** Ferit Diocletianū e Dalmacia oriūdū, post annū. 10. iperij sui veneno extinctū. Cuius aut opera, non cōstat.
- 10 **C** Ludouicus Balbus dum biennio cum Carolo Crasso fratre suo imperasset, veneno sublatu est relictis Caro- lo simplice, & Carolo magno liberis.
- 11 **C** Socrates ab Atheniēsis in iusta de causa mori deuotus, tritu in calice venenū hausit. Cuius vis dū in p̄cordia & venas serperet, iacuit resupinus. Ouid. in Ibin. Sollici- toq; bibas, veluti doctissimus olim, Imperturbato quod bibit ore reus. Sidonius. Quid nō piger hausit Lumina cō- dēnas, Anyto pallēte venenū. Faustus in Panegyrico. Quē carcere retro Sorbitio gelidæ rapuit porrecta cicuta.
- 12 **C** Marullus in Epigramatis scribit Bilioti astrologum aspersis venena boletis instar Claudij perijisse, vbi ait. Dū cauet astrologus perituris sydera nautis, Dum sibi bole- tis nō cauet, ipse perit.
- 13 **C** Lucillum imperatorem clarissimum amatorio pocu- lo perijisse testis est Plinius Lib. xxv. Cap. 3.
- 14 **C** Annibal Amilcharis fili⁹ post multas clades Romanis illatas tadē vict⁹, cū de Prusię regis Bithynię (ad quē p̄su- gerat) fide dubitaret, venenū hausit, qd i ānulo gerebat.
- 15 **C** Aratus dux Sicyonius, cum multos tyrannos sua vir- tute sustulisset, Philippo iuniori Macedonia regi cōpit esse formidolosus. Propterea veneno lento ac sensim da- to ab eo porionatus est.
- 16 **C** Theramenes Atheniensis philosophus, iussu trigin- ta tyrannorum instar Socratis in carcerem detrusus, ibi- dem venenum hausit. Quo hausto, propino, inquit, Cri- tiæ, quoniam is erat, cuius insidijs moriebatur.
- 17 **C** Alexander Macedo ab Iola p̄gustatore Antipatri ad re- gnū aspirā is filio veneno pot⁹ est. Vis aut veneni, quod in Macedonia gigniē, tāta est, vt ferrū quoq; exurat, Cur- tius testis est venenū illud p Cassandrá allatū fuisse, tradi- tumq; fratri Iolæ. Cōuenit inter scriptores Aristotelis in

famia & maxima nota excogitatū. Quidius in Ibin. Nec tibi fida magis misceri pocula possint, Quā q̄ cornigero de Ioue nat^{us} erat. Lucan^{us} Lib. 10. Illic Pellæi ples Vesana Philippi, Felix p̄do iacet terraz vindice fato Raptus.

18 **C**Ladislaus rex Appuliæ dum Florentinos bello aggredi, suazq; ditioni submittere constituisset, eorum opera & insidijs veneno suffocatus est.

19 **C**L. Vectius a Cæsare subornatus, & p̄mijs inductus, vt se de inferenda Pōpeio nece, a Bibulo, Curione, Cato ne, Lucullō, & Cicerone (quos oderat) sollicitatum p̄fiteretur, cum vhum atq; alterum non sine fraudis suspicionē nominasset, desperato consilij euentu, ab ipso Cæsare interceptus veneno creditur. Autor Suetonius.

20 **C**Rosimūda Cunimūdi Gepidarū regis filia, interfecto p̄mo marito Alboino rege Longobardoz, secūdū quoq; Helmigē noīe, Rauēnæ p̄cipe veneno p̄sentaneo p̄dere conata est. Cuius partē cū hausisset, vbi sensit contagium p̄ venas serpere, euaginato gladio eam coegit reliquā poculi partē bibere. Quo factō ambo suffocati sunt.

21 **C**Antaris Longobardoz rex Theolindæ maritus, cum sex regnasset annos, isidijs domesticoz apud Ticinū extinctus est venenato poculo, Nonis septēbris. Autor Paulus diaconus Lib. iij. de gestis Longobardorum.

22 **C**Cossius eques Romanus amicitia Nerōis notus cum Lichene laboraret, vocatus Aegypto medicus, vt eius morbo mederetur, cum Cantharidum potum p̄parasset, interemit. Plinius Lib. xxij. Cap. 4.

23 **C**Scribit Eratosthenes apud Cœlium, Democritū p̄fidiō vltimoz casuū consucisse venenū gestare inclusum, quod etiā intrepide hauserit, neq; indignū sua virtute, a Macedoib^{us} pateret. Nā cū i Antipatri (q̄ Alexandro successit) odiū venisset, sanxerat Demades, vt capite plecteret.

24 **C**Philopoemen seu Philopœmenes, magn^{us} Græciæ imperator, cū apud Messenios in domiciliū subterraneum neq; curas neq; lucē exterius excipiens, fuisset impactus

hausto ibidem veneno periit. Venenum autem porrexit Dinocrates Messeniorum dux, parva de illo victoria.

- 25 ¶ Seneca a Nerone discipulo coactus, ut quod vellet genus mortis eligeret, venas medico præbuit, veneno demum in balneo hausto periit.
- 26 ¶ Victor tertius Pont. Max. cum vnicum annum sedisset, mortuus est non sine maxima suspitione dati ab Henrico veneni in calice, dum sacrificaret.
- 27 ¶ L. Tubulus sacrilegus ab exilio (quo propter multa flagitia missus fuerat) reuocatus, ne in carcere necaret, venenum hausit. Autor Asconius Pedianus.
- 28 ¶ Guillelmus dux Veronensium nocte quadam cum Florentinis Veronam ingressus, a Carrariensibus captus, & veneno sublatus est.
- 29 ¶ Anaxagoras philosophus, cum annis 71. vixisset, ab Atheniensibus in carcerem coactus, quod Solē (quē illi reuerabant) ignitum lapidem vocasset. ibidem epoto veneno interiit.
- 30 ¶ Aristobolus rex Iudeæ captus a Gabinio, & Romam ductus, in carcere porrectum hausit venenum.
- 31 ¶ Conradus imperator Frederici filius perit veneno, quod medici a Maffredo (qui imperio successit) pecunia corrupti dederunt.
- 32 ¶ Clemens tertius cum annis novē sedisset in pontificatu, opera Henrici tertij imperatoris, veneno extinctus est.
- 33 ¶ Constantinus fama est, atque etiam Volaterranus scribit Carolum octauum Gallorum regem veneno suffocatum. Quod a veritate non abhorreret, cum in Sthæristerio præter spem, ac nihil sibi timens, exanimatus prope concidisse, ac paulo post expirasse dicatur.
- 34 ¶ Laodice regina Syriæ Antiochum, Deum cognomento, maritum suum veneno extinxit, ob superinductam sibi Ptolemæi sororem Berenicen.
- 35 ¶ Themistocles cum annum ætatis quintū & sexagesimum absoluisset, spectantibus amicis epoto sanguine taurino vitam finivit. Autor Plutarchus in eius vita. Quod eum fecisse dicunt, ne in patriam (qua tamen pulsus fue-

rat) pugnare ab Artaxerxe cogeretur.

36 C De Cleopatra, Lucretio, Baudicea Britanorū regina,
& quibūdā alijs veneno itidē praeſocatis iā ſumus locuti.

C Mortui morte ſubita.

1 D Vo Cēſares	13 Terētius Corax	27 Alphonſus
2 Q. Fabius	14 Iulius medicus	28 Andebuntus
3 M. Orellius	15 Man. Torqua.	29 Aegeas
4 Vulcati ⁹ Gurgēs	16 Dutius	30 Nicanor
5 Q. Aemyli ⁹ Lepidus	17 Sauſeiſus	31 Andragoras
6 C. Aufudius	18 Q. Scapula	32 Cleobis
7 Legatus Rhodiorum	19 D. Sauſeiſus	Bithon
8 Cn. Bebius,	20 Ofilius	33 Agamedes
9 A. Pompeius	21 Caninius	Trophonius
10 Iuueci ⁹ Thalna	22 Cn. Carbo	34 Guilmerius
11 Seruilius Panſa	23 Sertorius	35 Petrus & calceonus
12 Bebius iudex	24 Mithridates	
	25 Gandericus	
	26 Alaricus	

Humanæ calamitatis argumentū ſatis afferūt tam variatq; incerti hominū caſus. At in primis miraculo ſunt mortes repentinæ, quas (ſi de futura animæ ſalute conſtaret) nō omnino dolendas, immo vero mature apperēdas, & omniū optimas cum Plinio iudicarem. Verū quoniam nemini noſtrū cōpertū eſt, quo poſt mortem ſit profeſturus, vbi anima locū habitura, & alicubi tñ habitura, deum frequente voto multiſq; ſacrificijs debemus auertere, ne tam inſperato mortis genere nos incautos perimat, priuſquā domui noſtræ cōſuluerimus, habitaq; ſceleꝝ pœnitentia, q̄tulamq; veniam exorauerimus. Quid enim de his ſperandū, q̄ peccatis obruti, momēto & in oculi niſtu vita ſpoliantur? Nunqd iacta videtur alea? Iacta Hercule nō minus q̄ de his q̄ nunq̄ reuiſuri portū, in Carybdim & Syrtēs neſcij impegērūt. Sed ad hitoriā, qm̄ quīs doloꝝ paſcant lachrymę, nullus tñ hic polylogię locus relingitur. Eos primū loco ſpeculi

nobis proponamus, quos Plin. Lib. vij. Cap. 33. seriatim noiat. Nullis, igit, euidētib⁹ causis obiere (dū calceant marutino) duo Cæsares, p̄tor & p̄tura populi Romani functus dictatoris Cæsaris p̄r, Hic Pisis exāimāt⁹, ille Rome.

- 2 CQ. Fabi⁹ maxim⁹ in cōsulatu suo p̄die Calēdas ianuarij.
- 3 C In cuius locum. M. Orellius paucissimarū horarum cōsulatum petijt.
- 4 C Item Vulcatius Gurgēs, omnes adeo sani atq; tempestiui, vt de progrediendo cogitarent.
- 5 CQ. Aemilius Lepidus, incusso pollice limini cubiculi.
- 6 CC. Aufidius, cum egressus in senatum iret, offenso pede in Comitio.
- 7 C Legatus quoq; (qui Rhodiorū causam in senatu magna cum admiratione orauetat) in limine Curiaē protinus expirauit progredi volens
- 8 CCn. Bebius Pamphilus, cum a puero quēssisset horas.
- 9 CA. Pompeius in Capitolio, cum deos salutasset.
- 10 CM. Iuuentius Thalna cōsul, cum sacrificaret.
- 11 C Seruilius Pansa, cum staret in foro ad tabernam hora diei secunda in P. Pansam fratrem innixus.
- 12 C Bebius iudex, dum vadimonium differri iubet.
- 13 C Terentius Corax, dum tabellas in foro scribit.
- 14 CC. Iulius medicus, dū inungit specillū p̄ oculū trahēs.
- 15 CA. Manlius Torquatus cōsularis, cum in cōena placentam appeteret.
- 16 CL. Durius medicus Valla, dum mulsi potionē haurit.
- 17 CAp. Saufēius scribe, cum a balneo reuersus, mulsum bibisset, ouumq; sorberet.
- 18 CP. Quintius Scapula, cum apud Agliū Gallū cōenaret.
- 19 C Decimus Saufenis scribe, cum domi suae pranderet.
- 20 CM. Ofili⁹ hilar⁹ histrio, sūpta post cōenā calida potiōe.
- 21 C Caninius quoq; primo die sui cōsulatus interijt. Vnde exijt Ciceronis iocus. Vigilantem habuimus Caninium cōsulem, qui somnum in suo cōsulatu non vidit.
- 22 CFuit & Cn. Carbonis mors multū insperata, qui dum

ventrem exoneraret in latrina occisus est.

- 23 **C**Sertorium inter epulas incautū iugulauit Perpenna.
- 24 **C**Mithridates quoq; senior rex Ponti, morte repentina interceptus est.
- 25 **C**Gandaricus rex Vandalorū dum capta Hispalī Beticæ urbe templū veller p̄sanare, mortuus repente concidit.
- 26 **C**Alaric⁹ ipator apud Cōfentiā morte subita defunct⁹ ē.
- 27 **C**Alphonſus ſeptimus rex Hiſpaniæ in itinere ſub arbore quadam repente exceſſit.
- 28 **C**Andebuntus rex Anglorum, in cœna nimio vini hauſtu cecidit extinctus.
- 29 **C**Aegeas proconſul poſt affectum martyrio Andream, a malo ſpiritu correptus, momento expirauit.
- 30 **C**Nicanorem Parmenionis filium ſubita correptū morte ſcribit Curtius Lib. v. de geſtis Alexandri.
- 31 **C**Perijt & ſubita morte Andragoras, Autore Martiale, qui Lib. vi. ſic iquit. Lotus nobiſcum eſt hilaris cœnauit. & idem, Inuentus mane eſt mortuus Andragoras.
- 32 **C**Argia ſacerdos a Cleobi & Bithone filijs ad Dianæ templum in curru veſta, cū deā oraffet, vt illis p̄miū daret p̄ pietate, & quod homini videretur optimū, mortuos in lecto mane reperit, Quod fuit argumēto matura morte nihil eſſe meli⁹. Autor Cicero Lib. i. Quæſt. Tuſculanarū.
- 33 **C**Trophonius quoq; & Agamedes dū ædificato apud Delphos Apollini templo deum mercedem laboris poſtulaffent, quodq; homini eſſet vtiliſſimum, paulopoſt iridem mortui inuenti ſunt.
- 34 **C**Ioannes Guilmerus Corbinicus (Corbinū oppidū eſt in finibus Eduorum) vir potens opibus, auguſta maięſtate, & Catoniana p̄pe grauitate, dū in templo ad ſacrificiū & orationem ſe reclinaret, incerta cauſa & inexplorato mortis argumento, repente expirauit, iam plenus annis.
- 35 **C**Petrus Calcedonus vnus eorum, q̄ Ioānā puellam gallicā Angloꝝ expultricē flāmis deuouerūt, dū radēda tōꝝ ſori barbā cōmitteret, in ipſa tonſtrina repente deceſſit.

Valerandus Varanius. Sic & Calceonus (qui censuit esse cremendam) Pendula dum tonsor secat excrementa capilli, Expimus cadit, & gelida tellure cadauer Decubat, Vltrices sic pendent crimina pœnas.

¶ Mortui gaudio & risu.

1 Chilo	mana	7 Philemon
2 Sophocles	4 Philippides	8 Polycrata
Dionysius	5 Philistion	9 Iuuenius Thales
3 Mulier Ro-	6 Diagoras	na

- 1 **I**mmodica perijt lætitia Lacedæmonius Chilo, cum filium in complexibus teneret Olympiæ coronatū.
- 2 **¶** Sophocles & Dionysius Siciliæ tyrannus, uterq; accepto Tragicæ Victoriæ nuncio. Lucianus & Soades apud Crinitum contra Plinij sententiam dicunt Sophoclem acino vultu perijisse. Val. Max. tamen & Volaterra. fouent partes Plinij. Quorum Vexillum segtur Politianus in Nutricia scribens. Quemq; senem meritiæ rapuerunt gaudia palmę. nisi fortasse de Philippide intelligi malis.
- 3 **¶** Mulier Romana filio post cladem Cannarum incolu mi viso post falsum nuncium.
- 4 **¶** Philippides Comœdiographus, cū in certamine poetarum præter spem vicisset, ac propterea lætissime gauderet, inter illud gaudium repente mortuus est.
- 5 **¶** Philistion Nicæus poeta Comicus (qui Socratis ætate floruit) nimio quoq; risu mortuus ē. Politianus in Nutricia. Implicitusq; Sophron, risuq; Philistio tādē Perditus.
- 6 **¶** Diagoras Rhodius cum tres filios Athleras eodē die vincere, & victores coronari vidisset, populusq; gratulabundus flores vndiq; in eum iacerent, in stadio spectante populo in oculis & manibus filiorum animam efflauit præ lætitia. Autores Cicero Lib. i. Quæst. Tus. & Gellius Lib. iij. noctium Atticarum, quibus in hac re idē est consensus, præterq; quod Cicero duos tantum filios Diagoræ coronatos, tres Gellius dicit.
- 7 **¶** Philæmon poeta videns asinum ficus mensæ paratas comedentem,

comedentem, tanto diffluxit gaudio, vt eo expirauit: Auctor Val. Max.

8 **C** Aristoteles apud Cellium est autor Polycratam nobilem sceminam Naxo insula cognito repente insperato gaudio animam expirasse.

9 **C** M. Iuuentius Thalna Cōsul, dum sacra dijs exhiberet in Corsica (quam suis auspicijs subegerat) acceptis literis decretas ei, a senatu supplicationes nūciantibus, dum intento illas animo legeret, ante focum præ gaudio collapsus, mortuus humi iacuit. Auctor Val. Max.

C Mortui in actu Venereo.

1 **C** Cor. Gallus 3 Phaon 6 Beltrandus

Q. Heterius 4 Speusippus 7 Rodoaldus

2 Alcibiades 5 Tigillinus 8 Ioannes. 12

1 **C** Or. Gallus & Q. Heteri⁹ eques Roman⁹ in Venere obiit. Auctor Plini⁹ Lib. vij. Quorsum aut⁹ (inquit Valerius) attinet eorū cauillari fata, quos nō libido sua, sed fragilitatis humanæ ratio abstulit?

2 **C** Alcibiades Atheniensis cū Tināda meretrice a Lysandro interfect⁹ est in actu Venereo, vt credibile ē, icertū tū.

3 **C** Phaon cū esset hominū pulcherrimus, a Mitylenæorum mulieribus ardentè apperebatur. Vnde factū, vt in adulterio deprehensus iugularetur. Auctor Cœlius.

4 **C** Tertullianus in Apologetico pro gētilibus ait Speusippum philosophū de Platōis schola in adulterio perisse.

5 **C** Cor. Tacitus ait Tigillinū præfectum vigilum & prætorij inter supra concubinarum & oscula, sectis nouacula faucibus inhonestam clausisse vitam.

6 **C** Iouianus Pōtanus in opusculo de obedientia ait Beltrandum cognomine Ferrerium, Barcellogē (vrbs est Hispaniæ) in Venere expirasse.

7 **C** Rodoaldus Longobardorum rex, in libidine deprehensus, cum matrona interfectus est.

8 **C** Ioannes. 12. pontifex in adulterio comprehensus, inde interfect⁹ est. Cuius mors eo turpior est, quo sanctio

rem cum esse oportet, qui dignitate ceteros antecellit.

¶ Mortui nimio cibo aut potu.

1 Archesilaus	4 Valentinianus	7 Childericus
2 Domitianus	5 Iouinianus	8 Anacreon
3 Septimius	6 Andebuntus	

1 **A**rchesilaus Prytanæus immodico haustu vini perijt, anno suæ ætatis. 75.

2 **E**usebius scribit Domitium Aphrum, cibi superfluitate redundantem in cœna periisse.

3 **S**eptimus Seuerus impator dum mēbroꝝ omniū, maxime pedū dolorē pati neqret, loco veneni cibum plurime carnis incoctę auidius deuorauit. Quē dū cōcoquere nō posset, cruditatē passus expirauit. Autor Sext^{us} Aurel.

4 **V**alētinian^{us} ip. Quadoꝝ legatiōi rīdēs, voce iperu sanguis amissa sēsū iteger expirauit. qđ ex itēpātia cibi ac saturitate qđ art^{us} diffuderat, accidisse mlti detulē. Idē autor.

5 **F**erunt & Iouinianum imperatorem ciborum in stomacho incoctoz cruditate periisse. Testis Bap. Egnatius.

6 **E**tiam diximus Angloꝝ regē Andebūtū in cœna qñq; tantū vini sumpsisse, vt eo suffocatus repente excesserit.

7 **G**regorius Turonensis ait Childericū Saxonem, cum aliquando ad ambas vsq; aures cibo se ingurgitasset, eo suffocatum fuisse, & repertum in lecto mortuum.

8 **A**nacreon Teius poeta dum aliquñ liberius Baccho indulgeret, acino vuz passæ strangulatus est. Politianus in Nutricia. Tandem acino passæ cadis interceptus ab vuz.

¶ Lapidibus obruti aut murorum ruina.

1 Cebrion	Daria	14 Lycidas
2 Eycnus	8 Eusebius	15 S. Stephanus
3 Byrander	9 Paulina	16 Elphegus
4 Cynna	Candida	17 Marty. nōnulli
5 Mardonius	10 Polydamas	18 Pyrrhus
6 Neocles	11 M. Posthumus	19 Henricus rex
Demopholis	12 Vatinius	20 Ioannes Pon.
7 Chrysantus	13 Coes	21 Clemens. s.

- 22 Athercus Falconius Lycorides
 23 Siluinus 24 Alidice 25 Theatri ruina

- 1 **C**Ebrion Priami filius a Patroclo in bello Troiano saxo obrutus est. Autor Home.
 2 **C**Cynus Neptuni fili⁹ cū a p^re habuisset, vt ferro iuu-
 nerabilis esset, ab Achille apud Troiā lapide extinctus est.
 3 **C**Atheniēsis in Eumolpi bellantibus, dū imineret fa-
 mes, Pyraēder quēstor a populo saxis obrutus est, q^o triti-
 cum parce suppeditaret. Autor Calisthenes apud Plutar.
 4 **C**Romāis i Gallos bellū gerētib⁹ dū annō caritas iuale-
 sceret, Cynna tritici largitionē surripies, regnū affectasse
 credit⁹ ē, ac p^rea saxis obrut⁹. Aristides apud Plut. testis.
 5 **C**Mardonius persa (quē Xerxes apud Salaminē victus
 cū exercitu religit, vt belli reliq^{as} cōfoueret) ab Arimne-
 sto Spartiata saxo obrut⁹ est. Quo fato p^ræmonuerat eū
 periturū Amphiaras. Autor Plutarchus in Aristide.
 6 **C**Neocles & Demopolis Themistoclis filij, cū Atheniē-
 siū mēoriā reficuisent sup legib⁹, q^u aduersus exules fue-
 rāt sancitę, a p^rnis inimicis lapidib⁹ obruti sunt. Coelius.
 7 **C**Chrysantus Alexādrinus vna cū Daria vxore sub Nu-
 meriano iperatore p^r Catholica pietate saxis obrut⁹ est.
 8 **C**Eusebius Sardus p^ræsul Vercellensis a Cōstātino prin-
 cipe factus, ab Arrianis lapidibus oppressus est.
 9 **C**Paulina virgo Romana Artemij p^rfecti filia saxis obru-
 ta est sub Diocletiano, cū Cādida m^re, idq^{ue} p^r Chri noie.
 10 **C**Polydamas Herculani roboris Athletā, dū sub saxo
 ruinā minante cū aliquot cōiuiis cōnaret, omnesq^{ue} sibi
 timētes diffugerēt, solus viriū confidentia remansit, fore
 sperās vt cadentē molem manibus sustineret, qua tñ op-
 pressus est. Autor Pausanias apud Volaterranum.
 11 **C**M. Posthum⁹ Regiliēsis in Eqs Italię p^rpos bellū mo-
 uēs, dū militib⁹ vr̄bis p^rdā spopōdisset, ac postea vr̄be ca-
 pta eosdē elusisset, certati ab oib⁹ saxis obrut⁹ ē. Aut. Liu.
 12 **C**Macro. autor ē Vati. i ludis gladiatoris fuisse lapidatū.
 13 **C**Scribit Herodotus Cōe vnum ex Alexādrī ducibus a

- Mitylæneis comprehensum, & lapidibus interemptum.
- 14 **C** Lycidas senator Atheniensis a suis interfectus est, & pecuniam a Mardonio Persa Athenarum inimico, accepisse crederetur. Autor Herodotus.
- 15 **C** S. Stephanus martyri primus pro Christi nomine lapidibus oppressus est. Io. Frā. Mirandula; Et lapides Stephano dulces, torrentis amari Mancipij scelus.
- 16 **C** Elphegus Cantuariensis archiepiscopus, pro Christiana pietate eandem subiit mortem.
- 17 **C** Vitalis q̄q; Mediolanensis, Onesim^o, Metran^o, Māmes, Magn^o & Cyriac^o martyres eodē oppressi sunt tormēto.
- 18 **C** Pyrrh^o Epirato dū aduersus Antigonū Argos obsideret, tegula uel (vt mauult Trog^o) saxo aetula iacto interfectus ē. Oui. in Ibin. Aut vt Achillidē cognato noīe clag; Opprimat hostili tegula iacta māu. Autor Plut. i ei^o vita.
- 19 **C** Henricus Alphonsi octauī regis Castellæ fili^o, dū vna cū pueris lusitaret, tegulæ casu perijt apud Palantiā vrbē.
- 20 **C** Ioannes vigesimus primus Pont. ruina camerę (quam edificabat) oppressus est.
- 21 **C** Clemente quinto pontifice Lugduni solēne sacrificiū celebrante, tantus agminatim cōfluxit populus, vt Ioannes Britanię dux cū multis alijs muri ruina occubuerit.
- 22 **C** Athenæus philosophus, cum Romam venisset, ruina domus, quam habitabat oppressus est.
- 23 **C** Siluinus & Falconius famuli Quintiani Siciliæ præfeti, eadem morte perierunt.
- 24 **C** Alidice Alebæ Larissæi filia vna cū viro Lycoride ruina dom^o extincta ē. Oui. in Ibin. Lapsurāq; domū subeas vt sanguis Alebæ, Stella Lycoridæ cui fuit æqua viro.
- 25 **C** Tranquillus ait Fidenis Theatri ruina duo & viginti hominum millia perisse.

Clugulati & strangulati.

1 Galba	4 Lucilla	Gabinus
2 Gandulphus	5 Cethegus	Ceparius
3 Commodus	Statilius	Lentulus

6 Galfonda	9 Caudemus	12 Gerontius
7 Antistius	10 Cor. Lentulus	13 Apries
8 Dinarchus	11 Amalasuntha	14 Albanus

- 1 **S** Ergius Galba cū Pisonē in cōflata iuidiæ remediū adoptasset, in medio foro ab Othone iugulat⁹ est.
- 2 **C** Gandulphus martyr suasu vxoris adulterę (cum qua diuortiū fecerat) noctu ab adultero iugulatus est.
- 3 **C** Commodus post tertiūdecimum imperij annū strangulatus est Lato Autore & Martia cōcubina. Sex. Aurelius ait Martiam prius tētasse, vt eum veneno perderet.
- 4 **C** Lucilla Nemesii tribuni filia, Romæ in via Appia sub persecutione Valeriani iugulata est.
- 5 **C** Cethegus, Statilius. Gabinus, Ceparius & Lētulus Catilinari, in carcere iussu Senatus strangulati sunt.
- 6 **C** Galfonda Athanagildi Gothorū regis filia a Chilperico marito noctu iugulata est, suasu Fredegūdæ pellicis.
- 7 **C** Antistius autore Plutarcho, in senatu iugulatus est, q̄ ob Pompeium Syllanam sequi factionem videretur.
- 8 **C** Dinarchus Corinthius iussu Polypercontis iugulatus est. Plutarchus Autor.
- 9 **C** Datius Caudemum Atheniensem (quem de apparatu sui exercitus percontatus fuerat) recta monentem, iugulari fecit. Currius Lib. iij. de gestis Alexandri.
- 10 **C** P. Cor. Lentulus prętor vr̄bis cōprehensus in coniuratione Catilina, iussu Ciceronis iugulatus est in carcere.
- 11 **C** Amalasuntha Gothorum regina, Atalarici mater, a Theodato (quem mortuo filio regni socium ascieuerat) in balneo iugulata est. Paulus diaconus.
- 12 **C** Gerontius Comes a milib⁹ suis iugulatus est, q̄ Constantem Constantini filium fecisset perimī. Idem Autor.
- 13 **C** Apries ab Amasi superatus, datus est Aegyptijs iugulandus. Autor Herodotus.
- 14 **C** Aban⁹ martyr a latronib⁹ hoc mortis gñe suffocat⁹ est.

C Sagittis confossi.

1 Achilles	2 Lycophron	3 Acron

h iij

- 4 Anarcharhis 6 Christina 8 Procris
 5 Hyrene 7 Sebastianus

A Chillein poetæ fabulantur nullibi membrorū præterq̃ in talo fuisse vulnerabilem, q̃ eam parrem mater Thetis non abluisset Stygijs vndis vt cæteras. Huc ergo iaculatus Paris, cuersorem Troiæ peremit. Virg. Lib. vi. Aene. Dardana qui Paridis direxti tela manusq; Corpus in Aeacide magnas obeūtia terras. Ouidius Lib. xij. Meta. Dixit, & ostendens perdentem Troiæ ferro Corpora Peliden arcus obuertit in illū, Certaq; lethifera direxit spicula dextra.

1 **L**ycophrō poeta iambographus a quodā emulo traiectus est. Ouid. in Ibin. Vtq; cothurnatum perisse Lycophrona narrant, Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.

3 **A**crō rex Ceninēsiū, a Romulo vict⁹ & sagitta p̃foss⁹ ē.

4 **A**nacharhis Scythia a Sauleo rege eodē modo extinctus est, q̃ alienæ gentis sacrificia imitaretur. Autor Herodotus. Sunt tamen qui a fratre interfectum velint.

5 Hyrene virgo a Sisinnio p̃ xpi noie hāc oppetit mortē.

6 **C**hristina virgo sub Iuliano hoc modo passa est.

7 **B**eatus quoq; Sebastianus ciuis Mediolanēsis, sub imperatore Diocleriano.

8 **D**e Procride sagittam a Cephalo cōfossa, iam sumus locuti in parricidis.

Mortui morbo pediculari.

1 Honorificus	6 Alcman	10 Plato
2 Arnulphus	7 Acastus	11 Maximianus
3 Speusippus	8 Calisthenes	12 Herodes
4 Sylla	Mumius	13 Pheretrina
5 Pherecydes	9 Ennius	14 Antiochus

1 **H**onorific⁹ Vadalor rex cū .8. ānis xpianā religio nē isectat⁹ fuisset, morbo pediculari misere p̃ijt.

2 **A**rnulphus impator post Carolū Crassum, cū ad rapinas & temploꝝ spoliaciones animū cōuertisset, iusta numinū ira, paulo post pediculari morbo interiit.

- 3 Speusippum Eurymedontis filium Atheniensem philosophum sunt q dicant mortem sibi intulisse. Plutarchus tñ efferuescentibus toto corpore pediculis interiisse.
- 4 C Plinius Lib.vij. Natura. Histo. scribit Syllam erodente seipso corpore, & supplicia sibi gignente interfecit. Plutarchus scribit contractam carnis corruptionē in pediculos fuisse cōuersam, adeo vt tunice omnes, thermæ, lauastra, dapes illius exūdantis sordis implerentur, tanta vis epullulabat. Quocirca p singulos dies ingrediebatur aquā, sed nulla erat utilitas. Celeriter enim inualefcebat pmutatio, & pædoris magnitudo oīa purgamēta superabat.
- 5 C Pherecydes qq rex diuina scriptor, eodē perijt morbo. Pherecydes Syr^o (iq̃t Plini^o) copia serpētū ex corpore ei^o erūpēte expirauit. De h extat. Q. Sereni carmē. Sed q̃s nō paueat Pherecydis fata tragœdi? Qui nimio sudore fluēs aīalia tetra Eduxit, turpi misce quē morte tulerūt.
- 6 C Alcma vn^o ex clarissimis Græciæ poetis hac ēt foeditate perijt, Autorib^o Pli. Li. xi. Et Plutarcho in Sylla, scribēte. Ex posteriorib^o at, Alcmanē (q mirific^o cōponēdis cātīlenis artifex fuit) hoc morbo pisse ferūt. Politian^o in Nutricia. Ipsi ēt p̃ria pressi breuitate Lacōes, Ascitum largo tñ ore Alcmana recēsent. Quē tulit auriferos ostētās Lydia fontes, Nūc gemit heutineis artus & tabe peresum.
- 7 C Ferūt ex antiq̃ssimis Acastū Pelicū filiū hoc morbi gñe (quē phthiriasim appellāt) interiisse. Autor Plutarchus.
- 8 C Calisthenes quoq; Olinthius dū carceris custodia teneretur. Præter ea & Mumius iuriscōsultus eadem tabe passim membroꝝ corrosi sunt. Idem Autor in Sylla.
- 9 C Traditum est (inq̃t idem Plutarchus) eum q in Sicilia belli seruis Autor fuit, Eunum noīe, captum Romanq; perductum, ex phthiriasi mortem obiisse.
- 10 C Platonē Phorū haud dubie principē, sunt q dicāt in celebrādis amici nuptijs, cū getus decūberet, animā de corpore exhalasse. Nonnulli in morbū incidisse, quē a corruptione pediculorū phthiriasim vocāt, inq̃t. Idem Autor.

- 11) **C** Maximianus imperator vlcere inguinibus innato, cui deessent remedia, nec medici ob hominis imanitatem opem ferre auderēt, vermibus vndiq; erūpentibus obiit.
- 12) **C** Herodes rex Iudææ post trucidatos innocentes, cum in apostolos diū sēuiret, ad extremum tantę feritatis luit pœnas. Eruperunt figdē in toto corpore vermes, q̄ dum vniuersum passim corpus eroderēt, tyrānum coegerūt, vt desperato remedio gladiū arriperet, eoq; finiret vitā.
- 13) **C** Herodot⁹ in Melpomene scribit Pheretrinā Barcæorū reginā imani crudelitate fœminā deorū vltiōe, totā vermib⁹ putruisse, eoq; morbo miserā euomuisse aīam.
- 14) **C** Sunt qui dicant Antiochum Syrię regem, cum Hierosolymas peteret, curru delapsū, in hanc sordem incidisse, vermibusq; fuisse absumptum.

C Mortui in carceribus.

1 Iugurtha	5 Aristonicus	9 Ioannes primus
2 Aldegisius	6 Henricus tertius	10 Ioannes. 14
3 Celestin⁹ quintus	7 Agatha	
4 Syphax	8 Romanus	

- 1) **I**ugurtha Manastabalis fili⁹ nothus, Micipsę regis Numydarū nepos pp Adherbalē & Hyēpsalē frēs regni cōsortes occisos, a Mario bello petit⁹, vict⁹ & in triūphū ductus, postremo in carcerē p̄iectus ē vbi expirauit.
- 2) **C** Aldegisius Desiderij longoborū regis filius a Carolo magno vict⁹, & in carcerē p̄iectus est, vbi & clausit vitā.
- 3) **C** Celestinus quintus, cum summo pontificatu se abdicasset, a Bonifacio octauo (cui rei summā cōmiserat) successore, in carcerem detrusus, & ibidem extinctus est.
- 4) **C** Syphax rex Numidarū, cum a Romanis ad Carthaginenses defecisset, victus a Scipione, & in triūphū ductus, Tyburi in custodia mortuus est.
- 5) **C** Aristonicus ab Aquilio cōsule in triūphū ductus, & in carcere suffocatus est.
- 6) **C** Henricus tertius impator ab Henrico filio captus, Et Leodij custodit⁹ p̄dōr carceris miserā exhalauit aīam,

- 7 **C**Agatha virgo Catanensis sub Quintiano consule in carcere extincta est.
- 8 **C**Romanus martyr sub Asclepiade præfecto in carcere præfocatus est.
- 9 **C**Ioannes primus Pontifex a Iustino in carcerem coniectus, ibidem pædore emarcuit, & extinctus est.
- 10 **C**Ioannes quartusdecimus a Romanis inedia & pædore, in carcere ibidem interfectus est.

CMortui aut occisi in latrinis.

- 1 Heliogabalus 3 Felicula 4 Ireneus
2 Cn. Carbo Abundius

1 **L**Ampridius ait Heliogabalum naturæ portetum, fato a tali monstro pœnas reposcete, in latrina occisum fuisse, dum ventrem exoneraret.

2 **C**Cn. Carbo dum in Sicilia ventris onus poneret, iussu Pompeij in latrina ibidem occisus est.

3 **C**Felicula virgo cum nullis tormētis aut pollicitatiōibus a Christiana religione diverti posset, iussu Flacci comitis in latrinam detrusa est, & ibidem mori coacta.

4 **C**Valerian⁹ Ireneū & Abūdiū martyres ī cloacā detrudi & ibidē emori fecit, q̄ sc̄tē p̄cordiē corp⁹ ide extraxisset.

CExcoriati.

- 1 Marſyas 2 Manes 3 Bartholomæus

1 **M**Arſyas ab Apolline (quē ad tibix certamē puo-
cauerat) vict⁹ & excoriat⁹ est. Ouid. in Ibin. Mēs
quoq; sic furis vecors agiteſ, vt illi, Vnū q̄ toto
corpore vulnus habet. Idē. Nudaue direpta pateant tua
viscera pelle, vt Phrygii, cuius nomina flumen habet.

2 **C**Manes hæreticus (q̄ diuinam solū in Christo naturā
ponebat) a rege Persarū cute direpta interfectus est, q̄ ei⁹
filiū morbo laborantem interfecisset, quē tamen sanatu-
rum se promiserat. Autor Suidas apud Volaterranum.

3 **C**Bartholomæus Apostolus regis Syriæ filius iussu A-
styagis excoriatus est. Vnde Mirandula in Hymnis. Hinc
etiam pellem Ptolemæi filius ardens Deposuit.

¶ Suffocati vaporibus aut fumo.

- 1 Minos rex 3 Zoe
2 Lūstātius 4 Thurinus

1 **M**inos rex Crete cū Dēdalū ad Siciliā vsq; pseq̃
ref, a Cōcalo ei⁹ loci rege (quē Dēdalus multis
obsequiis sibi demeruerat) p pditionē captus, &
in thermis suffocatus est. Ouidius in Ibin. Vel tua matu-
ret, sicut Minoia fata, Per caput isusq; feruid⁹ humor aq̃.

2 **¶** Lūstātius Catulus orator, collega Marij in cōsula-
tu, ab ipso Mario mori iussus, inclusus in cubiculo cadē-
tium carbonū vapore suffocatus est. Autor Val. Max.

3 Zoe Nicostрати martyris vxor a brō Stephāo ad Catholi-
cā iducta pietatē, crinib⁹ suspēsa sūo subter suffocātē pijt.

4 **¶** Thurinum fumi vēditorem fumo necatum fuisse scri-
bit Erasmus in illius adagij explanatiōe, Termeria mala.

¶ Mulieres mortuæ partus dolore.

- 1 Tūlliola 2 Athena.

1 **I**ulliola Cicerōis filia Dolobellē primū locata est, de-
mum Pisoni Crassipedi, sub quo in partu diē obiit.

2 **¶** Autor Cathalogi sanctorū scribit Athenam Cata-
di episcopi matrem in partu expirasse, & infantem natū
sine alicuius auxilio se erexisse, suoq; amplexu suscitasse
mortuam. Nihil derogo potentiaē diuinæ.

¶ PARERAGON. At hoc fabulę ppi⁹ q̃ veritati mihi vr̃.
Crudelis ē, q̃ de pietate xp̃iana pperā sentit. Vex̃ et ridi-
cul⁹, & anxie nimis supstitiosus, q̃ somniorū credulitatē
Iduit. Repies passim i eo ope mille nugamēta, & deliria
maiore excipiēda risu, & solutiore cachino suspēdēda, q̃
Demorgōis ortū ex terrę viscerib⁹, armatos hoīes serpe-
tinis dētib⁹ natos mutatāq; saxū niobē aut sorores Phae-
thōtis in pplos. Piū ē beatorū reuereri sanctitatē, & mira-
cula ceremonijs pseq̃. Cōtra vero histriōicū mēdacia qdā
psuere, & regē inauditę fidē posteris iculcare. Hoc olet
parētē fabulę Græciā. Erūpam⁹ in pconia sanctorū, mō-
n: hil cōminiscamur. Volumus, eis gratulari nris Mythos

logijs? Satis erit nobis negocij, eos meritis ten^o cōmēda-
re. Nihil ē audēdū vltra. Adhuc sub prio onē fatiscem^o.
Quid vñr tibi dicere Turce, dñ legūt tot tāq; pdigiosa in
nobis. phātasmatā? Quā i eos tragulā torqm^o, eadē nos
referiūt. Rident a nobis, q̄ Tripodas p̄sulāt, oraculis ad/
habeāt fidē, locutos sibi hīngāt Demogorgōas. Et nos ñ
pudet dicere deū n̄ris sanctis dormiētib^o locutū, angelos
organicis instris cōlestis glorię typū exhibuissē, delatā a
virgine filij crucē, fluuiosq; qñq; miraculis exaruisse, ar/
bores i media bruma floruisse, māssisse mltos annū itegre
sine cibo & potu ieiūios, alios ministerio serpētū vsos, &
q̄sdā serpētib^o ipasse. Hęc faciūt, vt religionē suā n̄ra mul-
to meliorē putēt. Dicit aliq; Putas s̄ctissimos ecclie do-
ctores voluisse q̄q; de sanctis scribere, qđ nō esset plane
vex? Perfacile ē rñdere. Quēadmodū hoīes suapte natu-
ra p̄nimis meticulosi, dñ p syluas trāseūt, ex foliorū stre-
pitu, apri aut leōis aduētū & isultū arguūt, ita q̄q; supsti-
tiose nimis religiosi miraculo qñq; & veritati ascribūt,
qđ vel imagiosum ē & phāsticū, aut fabulosum plane.
Præterea scitū ē ex p̄hog; libris, ceruicib^o vacuis somnia
facile obrepe. Illi bōi p̄res q̄clitellas barbarissimis onustas
habuerūt, dñ cerebro m̄tis ieiunijs exhausto noctu dor-
miētes aliqd somniabāt, exp̄cti mane vertebāt i histo-
riā. Si p somniū vidissēt oēs hortorū lactucas a porcis de/
uorari, sensu ad arbitriū detorto m̄ae dixissent se vidissē
oēs aīas a diabolo absorberi. Adeo ridicula ē nimia san-
ctitas, adeo puerilis credulitas nimia. Neq; hic error a so-
mnijs tm̄ p̄dit, sed ab his ē, q in vnaquaq; re nouū cōmi-
niscunt sensum. Verbi gr̄a. Sit sermo de arbor, dicēt p ra-
mos itelligi virtutes, p rad ces vitia. Speculo fractim cō/
minuto, xpi corp^o sile faciēt, Geminos fontes i vnū alueū
coeuntes p̄ri & filio, ex quorū vtroq; p̄cedit spūs sanctus.
Causam p̄cōtare, clypeabūt se p̄tin^o illo Psālmicini p̄phe-
tæ verbo. Extendā coelū sicut peltē. Tales sunt histrionū
cathedraliū ad pplm sermones. Quo sit vt vetulæ neq;

PRIMA PARS

Tropologicū, neq; anagogicū intelligentes sensum. hoc oraculi habeat loco. Ego hoc genus nugas, & portētoſa miracula nō pluris facio, q̄ meras veneficaz præſtigias. Neq; tñ deterioſorem mihi puto q̄ illis eſſe opinionem.

Decollati.

1 Alebas	6 Margarita	11 Didius Iulianus
2 Cantharus	7 Sp. Melius	12 Macrinus
3 Italian ^o foroli.	8 Theodora	13 Patricius
4 Sp. Cassius	9 Timagoras	14 Martyres
5 Iulia	10 Victor	

1 **A** Lebas rex Larissæ vrbis Theſſaliæ, a ſuis ſatellitibus ob crudelitatem obruncatus eſt. Ouidius ibi, Quosq; putas fidos, vt Lariffæus Alebas, Vult nere non fidos experiare tuo.

2 **C** Cantharus fuit quīſpiam Athenienſis caupo, quem Athenienſes ipſi ob maleficia & impoſturas ſupplicio capitis affecerūt. Autor Zenodorus apud Eraſmum.

3 **C** Philippus Maria dux Mediolanenſis Italianū foroliuieſem vnū ex ſuis ducibus ſecuri pcuſſit, q̄ cum Florentinis (in quos bellum gerebat) diceretur clam cōſentire.

4 **C** Sp. Cassius affectatæ dominationis ſuſpectus, ſupplicio capitali affectus eſt, domo eius diruta.

5 **C** Iulia comes Eulalię ſub pſide daciō capite trūcata ē,

6 **C** Margarita virgo Antiochena ſub Olymbrio, eadem morte affecta eſt.

7 **C** Sp. Melius ordinis equeſtris largitione frumenti ex Ethruria adueſti in plebem facta, ad regnū aſpirare creditus eſt, ac propterea a Seruilio Hala obruncatus.

8 **C** Theodora virgo Antiochena ſub Diocletiano hæc extincta eſt morte.

9 **C** Tiagoras Athenieſis capitali ſupplicio affect^o ē, q̄ Daniū (ad quē legat^o miſſus fuerat) more Perſæ adorafferat.

10 **C** Victor præſul Carteiæ vrbis Hiſpanię ſub Maximiano non procul Mediolanum hoc ſupplicio vitam finiuit.

11 **C** Didius Iulianus ipſera a Septimio Seſero ſucceſſore

fuō in abditas palatij balneas ductus, extēta damnatorū
modo ceruice, decollatus est. Autor Sextus Aurelius.

12 COpilius Macrinus ab Heliogabalo victus, quinquagenario maior obtruncatus est.

13 CPatrici⁹ Senēsis ī factiōe vr̄bis Romę securi p̄cussus ē.

14 CPleriq; martyrū hoc supplicio vitā finiuerūt, vt Ansanus, Agathō, Abūdi⁹, Annonaria, Arge⁹, Audiface, Anastasi⁹ mōach⁹, Apronian⁹, Aglin⁹, Asteri⁹, Apolloni⁹ Pergamenus, Antias Eleutherij m̄f, Apolloni⁹ ienator, Adelbert⁹ ep̄s, Antym⁹, Andeol⁹ iūbdiakon⁹, Antoni⁹, Archile⁹, Anolin⁹, Anastasi⁹ miles. Abdō, Antoni⁹ custos Agathi, Admet⁹, Antidi⁹ ep̄s Turonēsis, Antioch⁹, Andulph⁹ Apulei⁹, Andronic⁹ Ephesi⁹, Asclepiades ep̄s, Amarath⁹, Barbara, Crispina, Basili⁹ ep̄s, Barbar⁹, Basilides, Bonus, Tarson, Theodora virgo, Tiburti⁹, Valerian⁹, Tertulin⁹, Timothe⁹ p̄sbyter, Teretian⁹, Theonist⁹, Porphyri⁹, Pelagi⁹, Calanic⁹, Citō, Colūba, Cōcordi⁹, Cler⁹ Diacon⁹, Cāti⁹, Cātian⁹, Cātianilla, Cyrin⁹, Cyrill⁹, Christophor⁹, Cucuphās, Carpophor⁹, Corneli⁹ papa, Caprasi⁹, Crispinus, Crispinian⁹, Chrysogon⁹ Cerber⁹ Adriani p̄fēt⁹, Saturnin⁹, Sisinni⁹, Satyr⁹, Sabin⁹, Seren⁹ mōach⁹, Sulpiti⁹, Simō archiep̄s, Simplici⁹, Susanna, Sixt⁹, Secūsus, Secūdian⁹, Symphorian⁹, Sabina, Seraphia, Darfosa, Desyderi⁹ ep̄s, Donat⁹, Dionysi⁹, Donin⁹, Eulalia, Eugēia, Emitteri⁹, Eleutheri⁹, Epipodi⁹, Prisca, Patroclus, Phylleas, Phylloroni⁹, Parmenias, Prim⁹, Pācrati⁹, Pōti⁹ ep̄s, Procopi⁹, Piatō, Plato, Proth⁹, Hyacinthus, Fuscian⁹, Felix p̄sbyter, Felix ep̄s, Fabian⁹ papa, Faustina, Fādilla, Flora, Flacc⁹, Firmin⁹, Fides virgo, Felician⁹, Felicitas, Faustina regina, Georgi⁹, Gordian⁹, Genesi⁹, Gurias, Vincēti⁹, Valētin⁹ ep̄s, Hermiola⁹ p̄sbyter, Hermes, Hyacinthus Eunuch⁹, Iulian⁹, Iuliana virgo, Iuli⁹, Ianuari⁹, Iacob⁹ minor, Iosias, Iustus, Nere⁹, Nazari⁹, Lucian⁹, Longin⁹, Lucilla, Leodegarius, Leonides p̄r Origenis, Marinus, Martina, Marcussus, Marius, Martha, Marinus miles, tres Martia

P R I M A P A R S

ni, Marcellinus, Mutius, Margareta, Marcellianus, Rufinus, Romanus, Reparata virgo, Quirian^o, Laigus, Crescentianus imperator, Iuliana, Euthyanus, Diomedes, Chariton, Philadelphus, Agapes & alij prope infiniti.

C Mortui diuersis morbis.

1 Antipater Sidonius	Michael Paphlago	Lucius Pont. Hermolaus
Antoni ^o monachus	Crantor	6 CValentianus
Guido petramala	CDomitius Calderinus	Paulus Pont. L. Annius
Columbanus	Fatius	Fr. Petrarca Gaspar
Serena	Zoe	7 CGrinoaldus
Tacitus impe.	Constantinus	Alexander imp.
T. Vespasianus	S. Ludouicus	Atrila
Ant. pius.	Alphonfus	8 CLycon
Leo	Antonius imp.	Tyrannion
Gotfredus rex	Michael maurocenus	9 CAlbertus dux
Alexāder Pōt.	Furius Camillus	Theophilus ipe.
2 CTraianus	Oppianus poeta	Michael balbus
Henricus ipe.	Hostilianus	Sanfon
3 Septimius ipe.	Paralius	Austrigildis
Iustinus impe.	Xantippus	10 CL. Crassus
4 CHeracli ^o ipe.	Io. Andreas	Bonifacius.

C Mortui febre.

- 1 CAntipater Sidonius die suo natali semper febre laborabat, eoq; morbo perijt vltima senectute.

CAntonius monachus febre itidem correptus quieuit in domino, ætate beati Gregorij.

CGuido Petramala Vbertinorum princeps, apud Nigrum montem hoc itidem morbo expirauit.

CColumbanus monachus coenobij Luxouienfis itide.

CSerena Diocletiani vxor dolore martyrum a marito interfectorum in febrem incidit, qua extincta est.

Tacit^o ip. Apd Tarſū febri itide abſupt^o ē. autor Sex. Aure.

¶ Titus vespasianus in agro Sabino.

¶ Antonius Pius duodecim millibus passuum ab vrbe, apud Loricis in villa sua.

¶ Leo Cōstātini Capronymi filius eodē perijt morbo.

¶ Gotfredus primus rex Hierosolymæ, anno vno post ipsam vrbem captam.

¶ Alexander iudæorum pontifex quartana.

¶ Ventris profluuiio.

- 1 ¶ Traianus dum rediret ex Syria, ex pfluuiio decessit, anno imperij. 20.

¶ Henricus septimus imperator itidem.

¶ Morbo articulari.

- 3 ¶ Septimius Seuerus imperator decessit morbo articulari, septuagenario maior.

¶ Iustinus iunior graui pedū dolore, anno iperij sui. 11.

¶ Morbo intercutis.

- 4 ¶ Heraclius imp. perijt iterutis morbo anno iperij. 32.

¶ Michael Paphlago eo morbo laborans Michaelē Calaphatem hæredem instituit.

¶ Crātor Solēsis Xenocratis auditor eadē perijt morte.

¶ Mortui peste.

- ¶ Domitius Calderinus patria Veronensis, natus annos. 30. decessit ex pestilentia.

Fati⁹ q³ Pisanor⁹ comes vir iustissim⁹, eodē pijt morbo.

¶ Zoe imperatrix, & Constantinus monachus, eius maritus eodem fere tempore pestilentia interierunt.

¶ Volaterranus ait beatum Ludouicum a secunda expeditione in Saracenos redeuntem, pestilētia passim castra occupante vna cum Ioanne filio perijisse.

¶ Alphonsus vndecimus rex Hispaniæ dum Saraut & Zibatar oppida obsideret, eodem perijt morbo.

¶ Antonius imperator decessit pestilentia, sexta quam egrotasset die.

¶ Michael Maurocenus dux Venetor⁹ eodē perijt mō.

¶ Furius Camillus octogenari⁹, pestilētia Romæ iterijt.

COppianus poeta (qui de piscibus scripsit) Roma in
Ciciliam patriam reuersus ibidem ingruente pestilentia
suffocatus est, anno ætatis. 30.

CHostilianus Perpenna paulopost assumptum impe-
rium eodem perijt fatō.

Cœli⁹ scribit Paralitiū & Xatippiū eodē suffocatos exitio.

CIoannes Andreas Ioannis Calderini præceptor de-
cessit Bononiæ ex peste.

CLucius secundus sum. pont. anno sui pontificatus vn-
decimo peste consumptus est.

CHermola⁹ Barbar⁹, eodē mō Romę expirauit, & i fa-
ta cōcessit.

CMortui Apoplexia.

6 **C**Valērian⁹ imp.otra Sarmatas (q Pānoniā occupaue-
rāt) pfectus, voce aliq̄diu amissa Apoplexia mortuus ē.

CPaulus secundus pontifex, dum post cœnam cum Ar-
chitecto Aristotele sermonem haberet, obruente crapu-
la repente ex Apoplexia mortuus est.

CL. Annius verus a M. Antonio ad imperij partem acci-
tus, dum inter Altinum atq; Concordiam iter faceret,
Apoplexia itidem extinctus est. Autor Sex. Aurelius.

CFr. Petrar. i agro Patauio, Apoplectic⁹ itidē mortu⁹ ē.

CCaspar Theologus, trium Cæsarum cancellarius, mor-
tuus est in Bohemia ex Apoplexia.

CMortui sanguinis fluxu.

7 **C**Grimoaldus decimus Logobardorum rex post phle-
botomiam in brachio factam, dum sagittam in colum-
bam direxisset, erumpente cōtinuo sanguine expirauit.

CAlexāder imp. Basilij fili⁹ erūpente naribus sanguine.

CAttila rex Pannoniæ multo vino potus, dum quiesce-
ret eruptiōe sanguinis (qui ei de naribus solitus erat ef-
fluere) suffocatus est. Autor Paulus Diaconus.

CPodagra.

8 **C**Lycon seu Glycon philosophus Socraticus perijt po-
dagræ morbo annos natus. 74.

CTyrannion Grāmaticus (qui tria libros millia fertur
habuisse)

habuisse) decessit iam senex morbo podagræ.

CDysenteria.

9 **C**Albertus Austriæ dux, Pannoniæ & Bohemiæ rex, dum a Turcis in Austriam rediret, Dysenterici morbo decessit, postq̃ biennio imperasset.

CTheophilus imperator post Michaellem Balbum, Dysenteria itidem perijt anno. 12. imperij sui.

CEodẽ q̃q̃ morbo pijt ei p̃r Michael Balb⁹, seu Thraul⁹.

CSansonem Chilperici regis filium Dysenteria expirasse testis est Gregorius Turonensis.

CIdem scribit Austrigildem reginã eodẽ modo perijisse.

CDolore laterum.

10 **C**L. Crassus orator, quæstor iterijt ex dolore laterũ, cū in senatu contra Philippum cōsulem acerrime declamasset.

CBonifatius nonus anno. 14. & mēse. 9. sui pontificatus, eodem perijt fato.

CMortui diuersis alijs casibus.

1 **A**Eschylus 12 Amos 23 Artilius Regulus

2 **A**Arrius 13 Anatholia 24 Arcadius

3 Constantinus 14 Gregorius p̃r. 25 Andronicus

4 Orpheus 15 Leucippas 26 Bassius

5 Pius. 3. pont. 16 Ioānes Scorus 27 Corona

6 Diodorus 17 Psammenitus 28 Minutia

7 Eupolis 18 Carolus magn⁹ 29 Oppia

8 Lacydes 19 Ibycus poeta 30 Hely

9 Pericles 20 Ioanna regina 31 Adrianus

10 Procopius 21 Alexander

11 Timagenenes 22 Dirce

AEschylus poeta in Sicilia mœnibus vrbis (in qua morabat) cgressus aprico in loco resedit. Sup quẽ

Aquila testudinem ferens, elusa splendore capitis (quod erat capillis vacuum) eandem perinde ac lapidi illisit, vt fractæ testudinis carne vesceretur. Quo ictu mortuus est poeta. Autor Val. Max. & Politianus in Nutricia.

Aeschylus aeris casu testudinis ictus.

- 2 **C**arrius Alexādrinus Armodij filius dum suam hēresim
(qua filiū ab eterna pris substātia conabat abducere) pas-
sim disseminasset, acriusq; serperet, & eundo vires acqui-
reret ipsum cōtagiū, suę tādē impietatis poenas luit. Etenim
dū Cōstantinopoli secessum peteret, vētris exonerādi cā-
sueuentibus in foricā intestinis, miserā euomuit vitam, eius
postea iudiciū experturus de quo perperam senserat.
- 3 **C**onstantinus Caprohymus perijt Elephantias cum an-
nos 35. imperasset.
- 4 **O**rpheus Calliopes & Apollinis filius cū ppter libera-
lem formā a mulieribus adamaret, ac nihilominus amo-
re sui captas auerfaret, vel quod esset castissim⁹, aut (vt ali-
quibus placet) pcliuiore in marēs libidine, a Mænadibus
īter Bacchi sacrificia occisus ē. Qui q̄ saxa & arbores cātu-
duxerat, & leōnes exarmauerat, duras mulierū ceruices
emollire nō potuit. Ouid. Li. xi. Inde cruētatis vertunt in
Orpheea dextris: Cōiūit thyrsos nō hęc i mūera factos,
Hę glebas, illę direptos ab arbor rāos. Pars torq̄nt filices.
- 5 **C**pius tertius pont. Maxi. vlcerē cruris (quo diu labora-
uerat) ad extremum perijt.
- 6 **C**diodorus Cronus sapientiæ dialecticæ professor pūdo-
re expirauit, lusoria quæstione non prōtinus ad interroga-
tionem Stilbonis dissoluta. Autor Plī. Lib. vij.
- 7 **C**eupolis poeta Nicię Athēiēsis fili⁹ prio die nuptiæ rui-
na lecti vna cū vxore īterfect⁹ ē. Qui. in Ibin. Sit tibi iugij
nox priā nouissimā vitę. Eupolis h̄ pjt & noua nupta mō.
- 8 **C**lacydes philosophus Cyrenæus excessit ex paralyfi
circa Olympiadem. 134.
- 9 **C**Pericles Atheniensis Thucydidis emulus in administrā-
da rep. excessit morbo lento.
- 10 **C**Procopius tyrānus insurgens contra Valentem princi-
pem, apud Natoliam Phrygię ciuitatem victus, reflexis
per vim arborum truncis alligatus & discerptus est.
- 11 **C**Thimagenes Alexādrinus sub Pompeio captiuis Ro-
mam ductus, perijt ex vomitu post cōenam.

- 12 **C**Amos ppheta ab Oxia filio vecte per tpa tráffixus est.
- 13 **C**Anatholia virgo iussu Faustiniáni præsidis gladio per latera transuerberata est.
- 14 **C**Gregorius vndecimus Pontifex Max. dum annis octo sedisset, intolerabili vesicæ dolore concessit in fata.
- 15 **C**Cœli⁹ scribit Minyæ cuiusdâ filias eo furore. pcitas, vt humâis carnib⁹ vescerent, imo et filios ad eadē sortirent, ac Leucippâ Hippasum filiū (quē petierat fors) lanauērit.
- 16 **C**Ioānem Scotti Christianæ Theologiæ disciplina præstantem (dum erudiēdis in Britania pueris operam daret) facta conspiratione discipuli sui graphijs occiderunt.
- 17 **C**Scribit Herodotus Psammienitum Aegypti regem po to sanguine taurino suffocatum.
- 18 **C**Carolus magnus Aquisgrani (vbi templum. S. Martini extruxerat) decessit pleuresi.
- 19 **C**Ibyc⁹ poeta a latrōib⁹ corrept⁹ spe p̄dæ dū cultros iugulo vidit istare, p̄teruolâtes grues obtestat⁹ est. Aliq̄to post tpe dū homicidæ sederent in foro, rursusq; grues supuo larēt, p̄ iocū inter se susurrabāt in aurē. Adfunt Ibyci vltiores. Quo sermone audito, homicidij suspectos habuerūt q̄ audiuerāt, correptosq; tormētis ad verē coegerūt, & ex eo quæstionē exercuerūt. Atq; re cōperta scelus vlti sunt. Aufonius. Ibycus vt perijt, vindex fuit altiuolans grus.
- 20 **C**Carolus paruus Roberti Siciliae regis filius Ioannam fratris sui Andreæ vxorem puluillo ori iniecto enecauit, q̄ illa matitum suum interfecisset.
- 21 **C**Alexander Macedo Bessum Bactrianorū ducem bello victum curuatis per vim arboribus alligauit, quas demū tanto impetu concitatas remisit, vt lanuata passim membra disiecerint. Autor Plutarchus.
- 22 **C**Dirce mulier dolens maritum suum Lycum Antiopæ amore captū Antiopam ipsam tauri cornibus alligauit, ad cuius vociferationem protinus accesserunt Zethus & Amphion eiusdem filij, qui ad vlciscendam iniuriam matris factam, tauro indomito Dirce alligauerunt, eaq; mor

te extinxerūt. Propertius Lib. iij. Tu reddis pueris mrem,
pueriq; trahendam Vinxerunt Dircē sub trucidis ora bouis.

23 **C**atilius Regulus Xantippi ducis Lacedemoniorū infu-
dijs ab Asdrubale capt⁹, missusq; ad pplm Romanū legat⁹
vt ex se vno & sene Carthaginēsiū captiui pēfaretur, dato
in cōtrariū cōsilio ad inimicos iuxta p̄stitā fidē rediit. A q-
bus in arcā lignēā cōiectus clauis introrsum adactis, efferat
tam Barbarę gētis sēuitiā exptus est. Demū palpebris ocu-
lorū inferne & sursum versum cōsūtis, Soli exposit⁹, alijsq;
postmodū multis tormētis lento perēptus fato. Claudia-
nus, Protogat æternā feritas tibi Punica palmā Regule.

24 **C**arcadio martyri manus primum demum pedes, eoq;
modo cætera mēbra seriatim amputata sunt.

25 **C**andronicū martyrem Maximus Præses circa ventrem
papyris inflāmatīs fecit exuri, incensos clauos ejus digitis
apponi, ignitū ferrū in os immitti, dentes excuti, cōfractis
maxillis linguam abscindi, ad extremum capite puniri.

26 **C**assius eps a Perēnio p̄sede in cculeo primū suspēsus,
demū laminis ardētib⁹ circa latera appositis excruciat⁹, su-
stib⁹ & scōrpiōib⁹ cēsus, in ignē missus duob⁹ postremo ve-
ribus a talo ad verticē capitis p̄fixus, spiritū deo reddidit.

27 **C**orona mulier sub Antonio Impe. arboris ramis per
vim reflexis alligata, cisdem in aera remissis discerpta est.

28 **C**Minutia Vestalis suspecta libidinis propter elegantem
corporis cultum, viua defossa est.

29 **C**Oppia quoq; vestalis comperta stupri, obruta est terra,
CHely sacerdos cum in filiorū Ophni & Phinees delictis
cōniueret, eosq; relinqueret ipunitos, de sella cadens fra-
cta ceruice expirauit, dño dissimulationem vlciscente.

30 **C**aprianus quoq; martyr extinctus est crucifragio, sub
Maximiano imperatore.

CMortui qui reuixerunt.

1 Aniola 2 3 Corfidius 4 Aesopus

2 Laetamia 3 Labienus 4 Palici

3 Cœli⁹ Tubero 4 Glaucus 5 Athena.

- 1 **A** Viola vir cōsularis autore Plinio in rogo reuixit.
- 2 Et qm̄ subueniri non poterat, præualente flamma viuis crematus est. Idem de L. Lamia traditur.
- 3 **C** Coelium Tuberōnem fundum præfectura a rogo relatum idem ait ex testimonio Messalæ.
- 4 **C** Ait & Corfidium funere locato reuixisse, & locatorem funeris ab eo elatum.
- 5 **C** Labienus fortissimus classiū Cæsaris a Sex. Pōpeio caprus eiusdē iussu incisa ceruice iacuit in litore tota die. Deinde cū aduerserauisset, petijt vt Pompeius ad se veniret, testatus se ab inferis remissum habere, quod nunciaret.
- 6 **C** Ferunt Glaucum quēpiam mortuum præter omnium expectationem gustato mellito pharmaco reualuisse. Alij multis accurrētibus medicis, herba (quam draconem vocant) vitæ restitutum dicunt. Autor Erasmus in explanatione illius adagij. Glaucus poro melle resurrexit.
- 7 **C** Aesopū ex Phrygia fabulatōrē, Tyndarēū quoq; & Herculē reuixisse, testis est Cœlius Lib. 8. Lēctionū antiquarū.
- 8 **C** Aeschylus apud Volaterranum scribit Palicos Iouis & Thaliæ filios mortuos vel iterum reuixisse.
- 9 **C** Athena Cataldi (qui postea fuit episcopus) mater in partu mortua, ab ipso Cataldo primum nato ad vitam solō amplexu reuocata est. Quod si verum est, mirum in eo futuræ sanctitatis fuit ostentum.

Qui in mortuos sæuierunt.

1 Septimius Seuerus in Claudium Albinum 2 Achilles in Hectorem 3 C. Rabirius in Apuleium Saturninum 4 Thomyris in Cyrum 5 Cambyses in Amasim 6 Cambyses in Sysamenem	7 Amathusii in Onesilum 8 Parthi in Crassum 9 Tullia i furiū tullii præm 10 Antoni⁹ & Fulvia i Cice, 11 Sylla in Marium 12 Ptolemæus i Cleomenē 13 Andebunthus in Aroladum fratrem
- 14 **S** eptimius Seuerus Clodio Albino (quem Cæsarem dixerat) tumultuanti caput abscidit, reliquumq; eius

cadauer equo refugienti dedit conculcandum.

2 Achilles Hectorē Patrocli sibi charissimi interfecto-
rem occidit, occisum ter circum Troiæ muros rapuit cur-
ru. Cumq; instat frēdentis bellū immanitatem expleui-
set, Priamo patri vānale cadauer exposuit. Proptius Lib.
ij. At postq; sera captiua est reddita pœna, Fortem illū Hæ-
monijs Hectora traxit eqs. Virg. Ter circum Iliacos rapta-
uerat Hectora muros. Et alibi. Raptatus bigis vt quōdam-
quater ore cructo Puluerē, p q; pedes traiecit lora tumētes.

3 Capulet Saturnin^{us} Tribun^{us} plebis, cū grēcorū leges Agra-
rias vellet asserere, a C. Mario & L. Valerio cōsulib^{us} in ca-
pitolio oblessus, deditiōē tādē facere coactus est. Captus
aut, fustibus & saxis cooptus ibidem expirauit. Mortui ca-
put C. Rabirius senator p cōiuiā in ludibriū circūtulit.

4 Cyrus rex Persarum, cum Sargapisen Thomyris Scy-
tharum reginē filium bello captum ad mortē impulsisset,
irata mulier nō prius finem fecit furori, q̄ mortuum vlti-
sit. Contractis itaq; corp^{is} ita confixit, vt maximā inimi-
corum partem cum ipso etiānum rege occiderit. Nec ta-
men hoc euentu ppterēa emollita est animi rabies. Mor-
tui enim caput in vtreū humano cruore plenū demisit,
his verbis insulans. Filij mei sanguinē haussisti, & meū siti-
iusti Cyre. At ego te cruore saturabo. Autor Herodotus.

5 Cambyses rex Persarū mortuo Psammenito Aegypti
rege (quē victū ad haustū cruoris taurini coegerat) e Mē-
phi iurbē Sain abiit, ibiq; Amasis cadauere p̄ditorio reuel-
li, reuersum verberib^{us} cēdi & vellicari, stimulis deniq; pū-
gi, & ptuēlia ifestari, ac postremo p̄buri iussit. Hero. autor.

6 Idem Cābyses Sisamenē iudicē (q̄ iniuste pecunia cor-
ruptus iudicasset) iteremit, iterēpto coriū detraxit, detra-
ctū in lora cōcidit, eoq; tribunal (in quo pperā & iniq̄ idi-
cauerat) opuit. Atq; Otanē eius filiū ibidē sedere iussit, &
periculo patris, ab iniquo iudicio cauere. Idem Autor.

7 Onesilus Gorgij Salaminioꝝ regis frater, qm̄ Cyprios
induxerat, vt Dario se submitterēt, cōprehensus ab Ama-

thufis (qbus id volebat pſuadere) obtruncatus eſt. Eiuſq; caput ſupra vrbiſ portar ſuſpēderunt. Autor Herodotus.

8 C M. Crallus facile docet inexplēbile hominū auiditatē nullis auri cumulis: nulla bonorū in yrmecia aut drachmæ grādine expleri, ſed creſcere ſemp & augeri copia. Nā cū eſſet ditiffim⁹ Romanorū, h̄retq; in agri, q̄tū nec miluus qberret, ſibi tū modū præſcribere, aut tēperare nō potuit, qu Parthos (quorū opes ſitiebat) aggrediet. A qbus cum toto exercitu ſuſus, imodice libidinis dedit pœnas. Nō ſolum enim a Pomaxarte occiſus eſt, veꝛ mortuo quoq; inſultarūt inimici. Cauſam ſiqdē agnoſcētes, qua bellum ſuſceperat, in caput interfecti aux liquauerunt, hiſq; irriſerunt verbis. Auri ſitiſti Crallē, Aux ad ſaturitatem bibe.

9 T Targnii Supbus Seruiū Tullū Sextū Romanorū regē (vt regno ſuccederet) morti dedit, cui⁹ filiā noīe Tulliā in vxorē prius duxerat. Scelerata mulier eadē regnādi libidine qua marit⁹ pruriēs, vbi intellexit p̄rem interfectū, vehiculo ſe p̄pere ferri iuſſit, vt interfectori gratularet. Cū aut inter eūdiū, cōperto cadauere, eq & aunga p̄ſtitiffent, erubeſcerētq; mortuū cōculcare, mulier nefaria currū ſup faciē mortui parētis duci iuſſit. Vñ Seneca in Octauiā. Dedit ifandi Sceleris pœnas cū Targnio Tullia cōiux, q̄ p̄ceſſi mēbra parētis, Egit ſæuos ipia currus, Lacerorū ſeni Violēta rogos nata negauit. Ouid. in Ibin. Infamēq; locū ſcelaris quæ noīe fecit, Preſſit & inductis membra p̄na rotis.

10 C Odio Ciceronis vſq; adeo exarſit Antonius, vt mortui caput in menſa apponi voluerit, perq; diem illud aſpexerit, quouſq; tali ſpectaculo animū exaltiaſſet. Autor Appianus Alexandrinus. Antonii quoq; vxor Fulvia caput ipſum maledictis primum, ac diris execrata eſt. Deinceps iſpuens, gremio ſuo appoſuit, acriusq; deſpiciēs, linguam illi faucibus extraxit, eamq; acicula plerūq; cōfixit. Vnde Quintianus in Cleopoli, Latīā foderet nec Fulvia lingua.

11 C Sylla rerū potitus corpus Marij iam deſuncti reuellit, atq; diſſecit. Quapropter talionē formidans corpora cre-

mari instituit. Autores Pli. & Cice. Lib. ij. de Legibus.

12 **C**lemenes dux Spartanorum fugatus ab Antigono, ad Ptolemæum se recepit. A quo benigne primū exceptus, mox Nicagoræ cuiusdam calumnia insidiarū suspectus, se interfecit. Interfectum rex pelle nudauit, cruciq; affixit.

13 **A**roldus rex Anglorū Cuntonis filius nothus patri successit. Quod egre ferens Andebunthus (q̄ erat legitimus) mortuū Aroldum refodi iussit, refossum in mare projici.

De vario inhumandi ritu.

Inexpiabile quodā scelus creditū est sepulchra violasse, adeo vt lex sacrū esse locū iusserit, vbi corpus hominis demortui iaceret, dicereturq; min xisse in patrios cineres, cui omnia sinistre cadebāt & iauspicare. Apud nos quoq; Christianis dānatur cæremonijs, q̄ aut lotiū in sepulchre-
tis egresserit, aut aliqd aliud ibidē fecerit immundū. Neq; hoc ipsum apud nos solū religiosum est. Nā nulla prope tam efferata gens est, quæ nō senserit habendā sepulchro-
rum rationē præter paucos Barbaros, q̄ cū belluino prope ritu inter se degant, nihil mirum, si aliorū vestigijs nequaquā insistant. Nunc de vtriusq; loquendum, his scilicet quibus nulla est funerum cura, & illis quibus maxima.

Lothophagi suos in mare defunctos abijciūt, asseuerātes pagē interesse, humone, an aqua, aut igne absumātur.

Albani olim nefas putabant curam mortuorū agere.

Sabæi corpora defunctorū eodē quo sterco modo, ducebant. Quinetiam reges reijciebant inter sterquilinā.

Troglodytæ mortui ceruicem pedibus alligabant, & raptim cum iocis & risu efferebant, nullaq; habita loci ratione, mandabant terræ.

Scytharum vero mos lōge melior, qui mortuos inter epulas, vorare causa honoris consueuerant.

Hyr cani non ad alium vsū nutriebant canes, q̄ vt eis functos vita vorandos obijcerent. Autor Cicero.

Atheniēsib⁹ tāta fuit sepulchrorū cura, vt siq; dux bello perēptos, sepulchro hōestā neglexisset, capite plecterēt.

Macedoib⁹ nullū fuit tā solēne militię mun⁹ q̃ suos sepelir⁹.
 Apud hebręos cautū fuit lege, ne isepultrū hostē relinq̃rēt.
 Antiquitus nemini licebat in vrbe Roma sepeliri, nisi
 hīs tm̃, qui optime de Rep. meruissent. Propterea ferunt
 Adrianum imperatorem aureorum quadraginta pœnam
 statuisse in eos, qui in ciuitate sepulchrum fecissent.

Aegyptij in domoz̃ edificatiōe negligentes miro sum
 ptu, superbaq; magnificētia cōstruere sepulchra cōsueue
 rant, operaq; p̃digiosę Pyramides, q̃ existimarēt defun
 ctoz̃ domos sempiternas. Viuoz̃ vero domicilia eē velut
 vitę in omēto transeuntis diuersoria. Idem mortuos con
 diūt, & eos domi seruāt. Auctor Cice. Lib. i. Quęst. Tuscul.
 Persę cęra circunlitos itidem condiunt, vt magis diu
 turna sint cādauera. Auctor Cice.

Mos erat Magoz̃, non humare corpora suorum, nisi
 prius a feris laniata. Auctor Cice.

Pleraq; Assyriorum corpora in locis palustribus fuisse
 condita feruntur.

Apud Gerros Scytharum populos, cum rex fato con
 cessit corporis auferunt intestina, positiq; inibi aromati
 cis herbis ventrem dēnum consuunt.

Persarum in luctu mos est detondere in lugubri veste
 coniuges ac liberos.

Indi pulchrū putāt diē fati pręuenire; immo vero se vi
 uos cremari iubent. Coronatiq; deoz̃ laudes concinunt.
 Nullus honos solutis senectute corporibus exhibetur.

Solebāt pleriq; Ethnici diebus nouem mortuos flere,
 vnde Nouendalium sacrorum manauit consuetudo.

Apud Tauros cum rex moritur, charissimi quiq; spon
 te simul commoriuntur.

Sindi tot pisces in sepulchra mortuorum mittūt, quot
 hostes interfecerunt.

Phryges marmoribus pro sepulchro suspendunt.

Mallagetz̃ eos q morbo pereit, tāq̃ ipios camb⁹ dāt in
 prędā. Bello vero interfectos honore maximo p̃sequuntur.

CMos fuit plerisque populis mulieres conducticias (præficæ vocabantur) comparare, quæ in eorum morte luerent, quibus deessent parentes.

CMortuo apud Græcos vel p̄cipe, aut quis alio magnæ autoritatis viro. 12. hostes velut victimæ occidebant, quæ admodum quidam Troianorum Patroclum cõtumulauit Achilles.

CSylli Italici li. 13. varios funerandi ritus describit his versibus.

tumuli, & cinerum sententia discors.

Tellure (vt perhibent) is imos antiquus Ibero,

Exanimâ obscœnus consumit corpora vultur.

Regia cum lucem posuerunt membra, probatum est.

Hyrcanis adhibere canes. Aegyptia telus

Claudat odorato post funus stantia saxo

Corpora, & a mensis exanguem haud separat vmbra.

Exhausto instituit Pontus vacuare cerebro.

Ora virum, & longum myrrhata reponit in æuum.

Quid, qui reclusa nudos Garamantes arena

Infodiunt? Quid, qui seuo sepelire profundo

Exanimis mandat Libycis Nasamones in oris?

At Cete, vacui capitis circundare gaudent

Ossa (nefas) auro, & mensis ea pocula seruant.

Cetropidæ ob patriam Mauortis sorte peremptos,

Decreuere simul communibus vrere flammis.

At gente in Scythica suffixa cadauera truncis

Lenta dies sepelit putri liquentia tabo.

CPorro lege fuit olim sancitum, neq; sepulchrum faceret

operosius, quàm quod decem homines triduo possent absoluere.

CDemetrius lege sanxit, vt mortui ante lucem efferrentur.

CFunerare in bello corpora primus docuit Hercules.

CIn exequijs cupressu fores ornare fuit moris, quod hæc arbor sit Plutoni sacra.

CSolon mortem suam lugeri iussit, contra vere Ennius vetuit.

CCyrus apud Xenophontem inhihet, ne corpus suum auro aut argento includatur sed terre mandetur protinus.

CTobias sepeliendis mortuis vacabat.

CMachabe⁹ inimicorū iterfectorū cadauera sepeliri iussit.

CAlexāder Darj iterfecti corpus mri tumulādū prēbuit.

CPauli Aemylij cadauer Annibal hostis sepeliuit.

CBrura aliq; aialia honorata sepulchris aut statuis.

CAlexander equū habuit Bucephalum nomine, q regio instratus ornatu, nullum alium ab Alex. sessorem admisit, alios passim reijciens. Propterea rex defuncto duxit exequias, urbemq; muro circundedit, nomine eius.

CCesaris quoq; dictatoris equus neminē aliū dorso recepit. Idem hoīs similes pedes habuisse fertur, hac effigie locatus ante Veneris genitricis ædem Auctor Plinius. Statuū eius graphice describit Statius Lib. i. Sylvarum.

CEquus Augusti Cesaris mortu⁹, tumulo honoratus est. Agrigēti cōpluriū eqq; tumulis suppositę sūt pyramides.

CCimon Atheniensis equabus (quibus in olympico certamine tertium vicerat) sepulchra erigi prope suum monumentum iussit. Auctor Plutarchus.

CRōmæ fuit Coruius qui humano sermoni assuefactus, omnibus matutinis euolans in rostra, Tyberium, Germanicum, & Drusum Cæsares noiatim, mox transeuntē populum salutabat. Quem cum postea nescio quis ira percitus occidisset a populo factum ægre ferēte, saxis obrutus est, Funusq; aliti innumeris celebratum exequijs.

CXantippus dux Lacedæmoniorū canes familiares ac domesticos curauit humādos. Vnū prēcipue in arce, cui loco Cynotaphium extitit cognomentū. Auctor Plutarchus.

CSaxo Lib. v. Danicarum historiarum scribit Arsuutum Biornonis filium cum cane & equo fuisse humatum.

CCeruus Syluiæ (q vulnere violatus, causa fuit belli inter Troianos & Latinos) rosis & tumulo ornari meruit.

CHerodotus scribit Feles mortuas magno luctu defleri ab Aegyptijs, demū ad sacra testā deferri, vbi salsæ sepeliuntur in vrbe Bubasti. Canes quoq; in sua quisq; vrbe tumulant facis in locis. Vrsos q sacri sunt, & lupos nō multo vulpibus grādiore eo sepeliunt loco, vbi iacētes inueniunt.

Crocodilum (vbi mortem obiit) sale conditum sacris in
urnis sepeliunt. Viuenti gemmas & in aures appendunt.

Clethargus Hippamonis equus mortuus cum mortuo
domino inhumatus est.

Cauram Atalantæ canem cum Calidonia sus peremis-
set, bruto ab indigenis sepulchrum erectum est.

Geryonis canis Gargitios Cerberi frater, ab Hercule Cæ-
sus, in Iberia monumentum habuit.

Marthes rex Aegypti Cornicē habuit impendio mitē,
adeoq; cicurem, vt quocūq; fuisset imperatum literas de-
ferret, sciens quo transuolandum, vbi sidendum, quiescē-
dumue foret. Propter quod obsequium adeo mite, nul-
liusq; stipēdij indignū, rex dignam putauit cui erigeretur
tumulus: Quod qm̄ apud auditores ægre capit fidem; si
cui videor hoc finxisse, videat Cœlium Lib. xij. Cap. 18.
qui ex Græcorū monumentis hoc ipsum aduocat.

Apud Persas equi, apud Molossos canes sepulchra &
exequias meruerunt. Vnde Statius Lib. ij. Sylvarum. Ge-
mit inter bella peremptum Parthus equum, fidosq; canes
fleuere Molossi, Et volucres habuere rogū, ceruulq; Ma-
ronis. Item Stroza filius. Suos de more Molossa vetusto
Condit terra canes, cineres nec lædit opertos.

PARERERON. Ingrati q Colūbarū istar parētes rostris
ipetūt, & pabulo spoliāt: q; more viparū p vita repēdūt
mortē, hac historia speculum sibi faciāt, discātq; Ciconias
imitari, q parētib; senio pfectis, victū ministrāt illigni pietā-
te. Proponāt suis oculis antiquitatē, q nullū obseqi gen̄ico
pēsantū, ac sine mercede relinqt, nec ipsis qdē brutis aialibus
suū vectigal derogauit. Ex sane crudelis est animi, eū nō
agnoscere cui⁹ opa tibi fuerit emolumēto. Propterea Por-
cius Cato vir aliq; laudatissimus, magno crimini se fecit
obnoxiiū, multūq; maculæ in tota posteritate sibi p̄traxit,
q seruos etate & senio cōfectos ablegauerit p̄tin⁹. Quasi
vero bob⁹ emeritis pabulo sit interdicedū. Aut nulla p̄sus
eorū sit hūda rō, quos fixis ad Herculis postē armis iā do-

natos Rude, iualida ætas & vires iā defectæ cogūt q̄sces-
 re. Aut quasi sublata ab hoīb⁹ vtilitate, nihil ampli⁹ huma-
 nitatis tribuēdū sit. Atheniēsis ppl^s publica alimēta cōsti-
 tuit mulis, quoz op̄a vsus fuerat in edificio publico, solu-
 tosq; vinculis p̄ pascua libere errare pmisit, velut libertate
 dōatos. Quin etiā maximo datū ē p̄bro, siq; bouē aratroq;
 iā senij tā inutīlē, vel reiecisset vel exposuisset vānalē. Et
 nos nō pudebit deoz īmortaliū obliuisci, q̄b⁹ tñ corp⁹ ip̄-
 samq; adeo vitā & aiām dēmus? Pro nihilo hēm⁹ parētes
 asp̄nari, q̄ & nos genuerūt, q̄b⁹ vagitib⁹ n̄ris (dū i cunis es-
 sem⁹) toties aures obtudim⁹, toties īterpellauim⁹ somnū
 quosq; tā frequēter a cibo alijsq; delitijs auertim⁹ & ad cō-
 gregādas nobis diuitias ante Aurorā surgere, vesp̄rios le-
 ctū petere, corp⁹ v̄etis, vitā piculis exponere, fraudare ge-
 niū, ac totos desiderio h̄ndi pruire & inæstuarē fecimus.
 Quid aut de p̄ceptorib⁹? quos licet extremo memorē lo-
 to, meritis tñ eoz gr̄nderi posse nō puto. Cur aut nō puto?
 Qui erudiēdi mun⁹ aliqñ p̄fessi sunt, nō īgnit cām, At re-
 rū īprudētes & īperiti rē putāt esse leuissimā, neq; p̄cepto-
 rum vigilias aut labores estīmat pluris q̄ edētulas obstetri-
 ces. Qui tñ si aures veritati nō occluderēt & sano iudicio,
 in tota mortaliū vita nullā repirēt p̄fessionē plurib⁹ vigi-
 lijs, & maiore animi tēdio laborātē. Videbor cōminisci fa-
 bulas, nisi verbis ampliorib⁹ me v̄ez, & velut ex Tripode
 loq; p̄bauero. Primū oīum vt & maiora taceā, & de leuiss-
 simis tñ loquar, quot īter legēdū scrupi & inexplicabiles
 nodi passim occurrūt, q̄ nō semitarios ludi magistros, sed
 etiā p̄cipiēdi peritos, rarissimēq; notē p̄ceptores, suspēsos
 diē p̄petuū remorant⁹. In q̄b⁹ si nulla pateat sensus cōiectu-
 ra, tñ eos rōnē oportet cōminisci, quā corā nascutis audi-
 torib⁹ (si q̄s h̄eant tales) suā dissimulēt ignoratiā, vt neq;
 repisse nodū, neq; salebrā offendisse videant⁹. Sed vt sint
 plane docti p̄ceptores. Credis p̄pea nullas h̄re furias, aut
 semp esse p̄pectore curis expedito? Immo vero mania cæ-
 teris grauiorē sustinēt. Nā quo excellētiorē sunt ingenio;

hoc animo in bile p̄cliuore. Hoc aut̄ maiore cōtrahūt bī
lem, quo certi^o exploratā hūt discipuloꝝ inscitā. Hoc de
mū certi^o hūt exploratā, quo eminētorib^o florēt lris. Præ
terea rabiē medullis induūt, dū vidēt ignaros priore loco
hri. Et tum ea pene emoriunt, dū ab ignaris sibi vidēt ipe
rari. Nec ego inextus dico. Vidi enim plerosq; plane in
sultos, agrestes, illepidos, gemētib^o Musis & inuita Miner
ua natos, q̄ nec Aelopū qdē truerāt, q̄ tñ (q̄ aurib^o Gymna
siarchæ p̄be seruiebāt, ac de eorūde crumena videbant
soliciti) alijs egregie lris, seriaq; doctrina hoibus, sed ca
put dñi cōfricare nesciētibus, habebant chariores, ac am
pliorib^o cumulabant obsequis. Neq; tñ hmōi īperiti Dida
scali suas nō habēt furias. Nā præterq̄ q̄ nihil sciūt (quod
ēst tormēti genus inauditū) multo magis torquent in ex
plicandis nodis, q̄ q̄ sunt claro ingenio, doctrinaq; nō vul
gari. Mādūt, remādūt, rumināt, adhuc tñ crudū inueniūt,
q̄q̄d stomacho inculcant. Vide quō cōcoquent rudes ad
huc pulli, quod asini iam p̄uecti nequeūt. Sunt insup tyrā
nis similes: q̄ vt potētissimos vrbū sēmp habēt suspectos.
Ita quoq; indoctis hoc genus magistellis apprime sunt su
specti, q̄bus in schola amplior est ingenij vel doctrinæ the
saurus. Metuūt enim, siqn̄ aliquod verbū cōgrue loq̄ ve
lint, ne tertio quoq; solœcismi ac barbarismi cōperiatur,
& accusent. Et qm̄ suæ ignorantiæ sunt intus, sibi cōscij, ne
minē esse putāt, q̄ de hoc nō somniet, nedū rabuleſ. A deo
suā ipsi mētē reformidāt, furiasq; vltro sibi parturiūt. Nec
minus cruciant animi, dū in media eruditorū turba soli cō
gunt mussare, soli nihil dicere, ne suā barbariē ampli^o euē
tilēt. Sed quod vtrifq; doctis scilicet & indoctis cōe est ma
lum, nō minore parit crucē. In primis furorē affert & mor
tem Crābe bis repetita. Lectiōes tot verborū cumulis ex
planatę, nec dū discipulis intellectu torquet plus culeo &
furca. His accedit vari^o pedagogorū gustus, quorū ali^o vult
alūno suo Virgiliū, hic Horatiū, luuenalē ille in schola p̄
legi. Oib^o satissieri nō pōt. Acq̄escas vni, īpinges in odiū al

ren. Des breuē infirmiorib⁹ ingenijs lectionē, reclamabit^r
 a præclaris. Primis rudimētis inire, aderūt ptinus q nō
 sine cōuitijs dolebūt tādū liberos suos humi serpere. Se/
 quare semp ardua, nō deerūt q calūniē iplumes adhuc
 pullos puocari ad volatū. Quid in tāta rege ambiguitate
 facias? Qua verō frōte ferēdæ sunt parētū querimonix?
 quoz & clamores in finē diuersum tēdūt. Pleriq; patrum
 volūt acri cēsure in suos aduerti. Mres lachrymis & adu/
 latiōibus hoc deprecant, quaz tñ liberi ea forte sunt natu/
 ra, vt sine stimulo nihil oīno possint p̄ficere. Demū cū to/
 to triēnio nihil aut pag p̄mouerūt, Hic p̄ceptoris furor,
 atq; vtriusq; parētis, Hinc oriē dura grauior q̄rimonia fur/
 ca. Accidit itē s̄pē numero, vt si priorib⁹ digitis idū (quo
 nec peat musca) puero iculseris, accedat p̄tin⁹ m̄r, dicatq;
 te in filij caput colaphis grādinasse, aut pedib⁹ cōculcasse
 ad mortē. Hæc tñ aurib⁹ surdis bibēda sunt. Neq; alia tuis
 laborib⁹ aderit merces. Quæ oīa mihi stomachū nō moue/
 rēt, nisi discipulos erudire, sordidū plane, & velut mēdici/
 tatis qdā spēs videret, adeo vt iliberales qdā matronæ &
 Proserpinæ vitā p̄ceptoris sibi dēri putēt, si vilissimo ho/
 spiris Calabri munere eū donauerint. Abite in malā crucē
 edēulæ venēatq; Aspides, Abite cū vestris obolis & qua/
 drātib⁹. Existimatis ppetuū toti⁹ anni laborē vestris p̄lari
 xēiolis, aut nullū p̄pea liberis vestris nō dēri studiū, cū vni/
 ca fortasse lecti palæstra mai⁹ p̄miū iuuentulæ accepitis, q̄
 ad annuā liberoz culturā eroges? Oppian⁹ poeta scriptor
 de piscib⁹ ope, tot ab Antonio Seueri filio accepit numos
 aureos, quot illic erāt carmina. Vendidit Isocrates orōnē
 talētis viginti. Pāphilus p̄ictor neminē minoris takēto do/
 cuit. At vos tñ egregie & magnifice vobis videmini fecis/
 se, si vel caprinū caseolum, aut mellitā dederitis placētā.
 Mihi tñ p̄pter hoc ipsum nō displicet erudiēdi p̄ditio. Do/
 leo tñ nullā haberi laboribus grām. Neq; aliqd p̄ter Cy/
 mices & pediculos ibidem cōparari. Præceptores assiduo
 clamore exhauriūt pulmonē, & ad ratū vīq; vociferant,

fusosq; Parcanū improbo qñq; labore sibi accelerāt & vi-
 tam faciūt breuiorem. Apud discipulos tñ interim statim
 grā. Absit autē, vt hæc mihi intus macula, tātāq; infamiae
 carbone, tāta imūdia nigrescat meū nomē. Ferreus sim
 & emoriar, & (vt cū Horatio loquar) merdis caput igner
 albis Coruorū, siq; vnq; hui⁹ sceleris me cōuicat. Si ab eorū
 recordatiōe vel vnguē latū recessero, q; meipsum doctrina
 excoluerūt. Nec de ijs tñ loquor, q; etate iā puectū docue-
 rūt, illos etiā includo, sub qb⁹ ipsa didici elemēta, q; pri-
 mis rudimētis (quæ si spreuissem, nō fuisset maioribus lo-
 cus) me more nutricis pauerūt. Ante oēs, q; diu viuā, habe-
 bo & reuerbor loco numinis, pueritiæ meæ doctissimū.
 Aurigā & ipcenitēdū pceptorē. HVGONEM VITVREL-
 LVM, cui qcqd est in me frugis refero receptū. Fuit enim
 artifex fundamētorū meorū in primā etate, quo tpe Cor-
 bin⁹ (id est oppidū nō pcul Augustudiū) degebā cū Guil-
 lermo Laterano hospite meo viro honestissimo & aman-
 tissimo literarū. Docebat me q̄ta maxima poterat diligen-
 tia, neq; patiebat in schola mihi somnū obrepe. Negligē-
 tiā meā qñq; puniebat ferula, Cuius qm̄ videbat me timi-
 dissimū, aiaduertebat modice, idq; cū risu, verbisq; frequē-
 tius terrebāt q; verberē. Et q; oīum pbo maxime, nō solū
 mihi pderat ei⁹ doctrina, sed iculpati quoq; mores, hones-
 tissimæ vitæ speculū pponebat & exeplū. Nullū vnq; ver-
 bum ex ei⁹ ore pdibat ipudicū. Quō autē pdisset, cū qd cēt
 ipudicitia nūq; periculū fecisset? Quod ego posito in yadi-
 moniū capite affirmare ausim. Nec loquor vt ei⁹ seruiā au-
 tib⁹, sed qm̄ ita se habet veritas. Nā multis annis (quos eru-
 diēdis iuuenib⁹ ipēdit hactenus) nūq; ei⁹ maculæ fuit suspe-
 ctus. Nec ipse suspiciōis malæ pstitit occasionē. Nemo vn-
 quā scintillā Veneris potuit in eo augurari, quis nec vxorē
 rein duxerit, nec sacris sit initiat⁹. Inculpata ei⁹ vita nullo
 meli⁹ argumēto cognoscit, quā q; ppēsa in deteri⁹ homi-
 num iudicia, & linguē in mēdacia pcliues, nihil vnq; in eo
 sordidum & inhonestum potuerint comminisci, nedum
 reperire.

reperire. Nec porro suspicadū est eū in alijs morib⁹ esse de
teriore. Quoquo re verteris, nihil nisi mudū reperiēs. Est
in primis honesta in discipulos gravitate, modesto in oēs
colloq⁹, p̄cipua ī sacris locis religiōe. Tēperate vivit. Par
ce in cōiuijs loq⁹, nec nisi de virtute. Parcissim⁹ est somni
& epulaz. Messē tenuis vivit. & suo se pedē metit. Et cū ne
mini detrahat, detractores odio p̄seq⁹ Vatīniano. Cartez
qm̄ Autore. Plinio, nihil est in regē natura, quod exemplo
diez ac noctiū aliquas feriāz vices nō postulet, fatigatum
studijs & labore spūm, qñq; refouet ludo, gaudetq; venan
di studio & sagittadi. Qd̄ mea snia nō ē dānādū, cū pleriq;
grauissimi & multa laude p̄signes viri, ludis vel ēt puerilī
bus qñq; idulserint. Ferūt Iouis & Alcmenæ filiū Herculē
puerulis iterdū colluisse. Sed & ab Alcibiade qñq; depre
hēsus est Socrates cū Lāprocle ifante iocās. Magn⁹ Agesi
la⁹ cū ifantulis nōniūq; in arūdine lōga egtabat. Quare nec
vertēdū est crimini, si ille seria, & q̄vis decet, recreatiōe i
terim oblectet, & se sibi reddat, cū hi nūcēs ēt repetiuerit.
Vt semel snia, quotiescūq; Hugonis mei reminiscor, vide
re videor tetricū illū cū sua maiestate. Quirilianū, virtutis
& eloquētię p̄cepta dictātē, discipulosq; morib⁹ pascentē,
hō min⁹ q̄ doctria. Reminiscar tui Hugo doctissime, tibi q;
assurgā vt parēti, Dū memor ipse mei, dū spūs hos reget
art⁹. Et si qñ fortuna melior Copiæ cornu mihi suppedita
uerit, & me vtrāq; māma lactauerit, tu ambab⁹ (qd̄ aiunt)
manib⁹, plenīsq; calathis ex meo granario (velut Alcmeō
ex xario Croesi) hauries & demeriere. Qd̄ dico, vt itelli
gas me nō eē ex eoz nūero q nō agnoscūt bñficia, qq; vbi
pmū nidū reliqrūt, euanesceēte statī grā p̄ceptorib⁹ faciūt.
qd̄ calceis & vasis solet, q̄vbi vsu fracta sunt & attrita, abij
ciunt p̄tin⁹. Nō erat aiūs huc digredi, nisi tulisse a gre opē
ras brutoz meli⁹ olim fuisse cōpēsatas, q̄ nūc studia lraz.

C Pestilentia memorabiles.

- 1 Leone Isauro iperate, tāta ī vrbe Roma sequitū ē clade,
vt trecēta & ampli⁹ ciuiū millia peste & fame p̄supta sint.

1 Anno a virginis partu. 1400. Florētis pestis triginta hominum milia absumpsit. Porro scribit Plinius Locris & Crotone pestilentiam nunq̃ fuisse.

CDamnati suppliciis apud Inferos, secundū poetas.

1 Tantalus 3 Ixion 5 Belides 7 Theseus

2 Sisyphus 4 Tityus 6 Prometheus

1 Fabulant poete Tantalū dijs hospitio susceptis, Pelopē filiū apposuisse comedendū, vt eorū experiret diuinitatē, Ac p̃pterea ad inferos p̃petua siti ac fame torqueri, aquis & pomis ori iminentibus, quē nō possit arripere.

2 CSisyphus Aeoli fili⁹ qm̃ ex hospitibus alios saxo perimebat, alios calce in aquas p̃cipitabat, hanc apud inferos luit p̃eniam, vt re labentem semper scopulū ad verticem montis cogatur voluere.

3 CIxionem Thessalum rota perpetua volui dicunt, q̃ se Iunoni gloriaretur concubuisse.

4 CTityus Iouis filius p̃pter tētātā stupri Latonā, ab Apolline sagittis cōfossus est. Hoc aut̃ supplicio nūc torqueri dicit̃, vt renascētes eius fibras iecurq; vultur semp̃ dilaniet.

5 CFiliae Danai (quae ab auo Belo dicunt̃ Belides) propter maritos noctu excepto Lino interfectos perforatis urnis, aquas apud inferos aeternū hauriunt.

6 CPrometheus Iapeti filius p̃pter ignē Ioui surreptū, formatumq; luto hominem, a vulturibus rodit̃ sub Caucaaso.

7 CTheseus Aegei fili⁹ p̃petuo dānat̃ ocio, q̃ cū Pirithoo Proserpinam rapere voluisset. Virgilius Lib. 6. Sedet, aeternumq; sedebit Infelix Theseus.

8 CSupereſt vt oīa testimonijs poetarum confirmemus. Ouidius Lib. 4. Meta. inquit.

Viscera praebebat Tityus lanianda, nouemq; Ingeribus distractus erat. Tibi Tantale nullae Deprenduntur aquae, quaeq; imminet, effugit arbor.

Aut petis, aut vr̃ges rediturum Sisyphae saxum.

Voluitur Ixion, & se sequiturq; fugitq;.

Moliriq; suis lethum patruelibus aufae

Affidue repetunt, quas perdunt Belides vndas.

Idem Lib. 1. de Ponto.

Sic inconsumptum Tityi, semperq; renascens,

Nō perit, vt possit sæpe perire iecur. Idem in Ibin.

Sisyphus est illic, saxum volensq; petensq;

Quiq; agitur rapidæ vinctus ab orbe rotæ,

Quæq; gerunt humeris perituras Belides vndas,

Exulis Aegypti turba cruenta nurus.

Poma pater Pelopis præsentia quærit, & idem

Semper eget, liquidis semper abundat aquis.

Iugeribusq; nouem qui summus distat ab imo,

Visceraq; assidue debita præbet aui. Tibullus Li. 1.

Illic Iunonem tentare Ixionis aui

Versantur celeri noxia membra rota.

Porrectusq; nouem Tityus per iugera terræ,

Affiduas atro viscere pascit aues.

Tantalus est illic & circum stagna, sed acrem

Iam iam poturi deserit vnda sitim.

Et Danaï proles (Veneris quæ numina læsit)

In caua Lethæas dolia portat aquas. Propertius Lib. 2.

Hoc si quis vitium potuit mihi demere solus,

Tantaleæ poterit tradere poma manu.

Dolia virgineis idem ille repleuerit vñis,

Ne tenera assidua colla grauentur aqua.

Idem Caucasea soluet de rupe Promethei.

Brachia, & a medio pectore pellet auem. Idem Li. 4.

Sisyphæ mole vaces, taceant Ixionis orbes,

Fallax Tātaleo corripiare liquor. Horatiⁱ Epodo.

Opatat quietem Pelopis infidis pater,

Egens benignæ Tantalus semper dapis.

Opatat Prometheus obligatus aliti,

Opatat superno collocare Sisyphus

(rente.

In mōte saxū, sed verāt leges Iouis. Seneca i Hercle fia

Rapitur volucris tortus Ixion rota,

Ceruice grande saxum Sisyphia sedet,

In amne medio faucibus siccis senex
 Sectatur vndas, abluat mentum latex,
 Fidemq; cum iam sæpe decepto dedit,
 Perit vnda in ore, poma destituunt famem.
 Præbet volucris Tityus æternas dapes,
 Vrnasq; frustra Danaides plenas ferunt. Idem in Thyeste.
 Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
 Et pendet capiti plurima noxio
 Phinæis aubus præda fugacior. Idem in Hippolyto.
 His repositum degraueat fessas manus
 Saxum, senis perennis Aeoli labor.
 Me ludat amnis ora vicina abluens,
 Vultur relicto transuolet Tityo ferus.
 Meumq; poenæ semper accrescat iecur.
 Et tu mei requiesce Pirithoi pater.
 Hæc incitatis membra turbinibus ferat
 Nunq̃ resistens orbe reuoluto rota.
 Dehiscce tellus, recipe me dix chaos. ¶ Idem in Medea.
 ¶ Rota resistat mēbra torquens, Tangat Ixion humum,
 Tantalus securus vndas hauriat Pyrenidas,
 Grauior poena sedeat coniugis socero mei,
 Lubricus per saxa retro Sisyphum voluat lapis,
 Vosq; urnis quas foratis ludit irritus labor,
 Danaides abite. ¶ Idem in Agamēnone.
 ¶ Vbi ille celeri corpus euinctus rotæ
 In se refertur. Vbi per aduersum irritus
 Redeunte tories luditur saxo labor.
 Vbi tonder ales auidæ foecundum iecur.
 Et inter vndas feruida exustus siti,
 Aquas fugaces ore decepto appetit.
 Poenas daturus coelitus dapibus graues. ¶ Idē in Octauia.
 ¶ Tantali vincat sitim
 Ixionisq; membra rapientem rotam.
 ¶ Qui suis inuentis perierint.

1 Trasius

2 Perillus

3 Phalaris

- 4 Pymalion 6 Scyron 8 Aruncius Patere
 1 Diomedes 7 Icarus lus

1 **T**hrasius seu Thrasilus cum ad exorandas a Ioue plu-
 uias Busyrim docuisset hospites immolare, inter-
 fectus est omnium primus. Ouid. in Ibin. Ut qui post
 annos sacri monstrator iniqui, Elicuit pluuias victima co-
 sus aquas. Idem Lib. i. de arte.

Dicitur Aegyptus caruisse iuuantibus arua

Imbribus, atq; annos sicca fuisse nouem.

Cum Thrasius Busyrim adit, monstratq; piari

Hospitis effuso sanguine posse Iouem.

Illi Busyris, fies Iouis hostia primus,

Inquit, & Aegypto tu dabis hospes aquam. Item Clau-
 dianus Lib. i. in Eutropium.

Sic multos fluuiio vates arente per annos,

Hospite qui caeso montuit placare Tonantem,

Inuentas primus Busyridis imbuit aras:

Et cecidit saui (quod dixerat) hostia sacri.

2 **P**erillus quoq; i tauro gneo (quē ad reos torquēdos ex-
 cogitauerat) a Phalaride cōbust^{us}. Oui. i Ibin. Aere Peril-
 lō veros imitere iuuecos, Ad formā tauri pueniēte sono.
 Idē Li. iij. De arte amādī. Et Phalaris tauro violēti mēbra
 Perilli Torruit, ifelix ibuit autor opus. Idē i Tristib^{us} Peril-
 lū priō, dein Phalarim sic iducit loquētes. Ut mun^{us} mūere
 pēses, Da pcor īgenio mūera digna meo. Dixerat, & Pha-
 laris pōne mirāde rector, Ipse tūi pīs imbue dixit opus.
 Claudian^{us} Lib. i. i Eutropio. Sic opifex tauri tormētōrūq;
 rector, Qui funesta nouo fabricauerat era doloti, Primus
 in exptū Siculo cogere tyrāno Sēsit op^{us}, docuitq; suū mu-

3 **P**halaris quoq; tyrannus eodē postea (gire iuuecū.
 tauro inclusus & crematus est, quo alios prius suffocauē-
 rat. Oui. in Ibin. Utq; ferox Phalaris lingua prius ense rese-
 cta, More bouis Paphio clausus in aere gemas.

4 **P**ygmalion frater Anthet cum immolationem hospis-
 rum docuisset, deoq; atas suo sanguine instar ceterorum

imbuit. Ouid. in Ibin. Frater vt Anthæi quo sanguis de-
buit, aras Tinxit, & exemplis occidit ipse suis.

- 5 **CDiomedes** ab Hercule datus est in pabulū suis eqs, q̄s
hūano pri^o sanguine ipse pauerat. Oui. i Ibin. Vt q̄ terribiles
pgramen hūtib⁹ herbis, Impius hūano viscere paut eqs.
- 6 **CSiron** latro i Attica a Theseo i mare p̄cipitat⁹ ē, q̄ pri^o
hospites ipe deturbabat. Cui⁹ ossa murata dñr i scopulos.
- 7 **CIcarus** p̄r Erigones, cū Atticos vsum vini docuisset, ab
eis i ebrietatē lapsis interfect⁹ ē. Ouid. in Ibin. Muneribusq̄
nris lēdatis, vt Icar⁹, i quē Intrulit armatas ebria t̄ba man⁹
- 8 **CAegesta** Siciliæ fuit oppidū, i q̄ principatus est Aemy-
lius Cēsorinus, q̄ noui tormēti inuētores munerib⁹ cumu-
lābat. Cui cū Arrius Paterculus, equū ex ære factū ad son-
tes pimēdos excogitasset, eiusedē iussu prim^o eo p̄iect⁹ ē,
& ibidē enecat⁹. Author Aristides Milesi⁹ apud Plutar.

CPARERGON. Vtinā ætate nr̄a pari lege i eos aiaduē-
teret, q̄ nouorū scelerū sūt timatores. Nullū ē mihi frequē-
tius votū, q̄ vt latrones illos pecuniæ publicæ q̄stores, no-
uercatē aliquā fortuna, & vlciscētē Nemeli suis iuētis pri-
re videā, culeoq̄ & furca luere aut mutato p̄spiratis Fauo-
nio bonis oibus spoliari, manū ad stipē porrigere, & ostia-
rim victū emēdicare, q̄ credulis & iperitis rerū principib⁹
rodēde plebeculæ exigēdorūq̄ nouorū sp̄ vestigaliū artē
demonstrāt, Quos iā hacten⁹ edocuerūt, vt exhaustis inge-
nijs, vltro p̄gredi nō possint, nec si iponat nouum stipēdij
nomē, ppl̄s sit soluēdo. Qd̄. n. extorq̄ndi æris cōmētū da-
ri queat, qd̄ regū aures nō calleāt, qd̄ nō teneāt tāq̄ suos
vngues sceleratissimo horū latronū p̄silio, qb⁹ nō ē horro-
ri ciues vrbiū, & ruris icolas quis mō ad cutē vsq̄ radere,
& ad medullas exfugere, vt priuā t̄udeāt crumenæ, do-
mesticūq̄ thesaurū semp̄ adaugeāt? Putas ne eos iopū vi-
duarū, aut pupilloꝝ rōnē h̄re, q̄s vidēt laceros, nudos tāq̄
ex m̄re, siti & iedia macros, humectari pluuiā, frigore to-
tos tremere, & nullas nō sentire miseras, nullo nō lāguet
tormēto? vidēt rapacissimi hoc gen⁹ vultures, q̄ta sit agri

colarū paup̄tas, q̄ flebilis vita, q̄ modica facultas. Sunt. n. q̄rū īteger thesaur⁹ ē casa straminea, fictilis hydria, Abac⁹ lōgo v̄sū tineis foraminat⁹, duo aut tres vrceoli, faginus Cathar⁹, biniq; nec ampl⁹ porcu. i. In q̄s s̄cui⁹ nō min⁹, q̄ ī eos q̄ drachmā grādinē opti sunt, & bonoꝝ hñt spatio/ sum mare. Qui si nō habeāt vñ soluāt, p̄gnātibus ēt vxo/ ribus auferet culcitra lecti. Videret hoc Cicero, & nō ex/ clamaret ī tyrānidē regū? Viderēt Gracchi, & ad asserēdā libertatē nō excitaret populū? Videret Lycurgus, & imo/ deratū hoc rapinā genus lege nō cōprimeret? Nihilomi/ nus oportet pati, neq; est q̄ prae metu hīscere aut mouere linguā audeat. Et quo liberi⁹ hoīum furor ac libido sibi ī/ dulgeret, veritati oib⁹ locis atq; ēt theatris & tēplis iterdi/ ctū ē. Nemo ē q̄ potētioꝝ rapinas & adulteria audeat ob/ iurgār. Nemo q̄ spoliatae ecclesie patrocinari, Nemo q̄ de populi paup̄tate verba facere, Nemo q̄ exulatē cleri nu/ tricē Lepni eripere. Et iam Theologi nrī, quoꝝ refert ad rauim vsq; x̄bis fulminare: mussāt, relictosq; Theosophiā studio ad grāmaticorū nugas redeūt. Omnes. n. ad vnum veritatē declinare discunt, ne iugulū inclinent. Propterea qm̄ leges cōprimēdoꝝ scelerū funditus perierunt, nō est mirū si durius iugum quotidie incūbat populo, si nrī q̄sto/ res, ærarijꝝ publici custodes infidelissimi nouos rapinā/ modos annuatim cōminiscant, & ex aliena miseria ad ar/ bitrium sibi suisq; oibus fortunā fabricent. Sed iam tacen/ dum est, nequis diē perduellionis mihi dicat, & in ius me vocet, aut veritas ipsa professori suo detrimētū afferat.

¶ Morbi diuersi.

1 Albugo	8 Arquatus	15 Anchurisma
2 Alopecia	9 Alphon	16 Anorexia
3 Angina	10 Arthritis	17 Atrophia
4 Amphimerinō	11 Apopthosis	18 Acrocordona
5 Apoplexia	12 Amaurosis	19 Aposthema
6 Argema	13 Amblyopia	20 Branchus
7 Aurigo	14 Aphthæ	21 Bubonoccele

22 Batrachus	57 Epiphora	91 Lepra
23 Bulimus	58 Epinyctis	93 Lichenes
24 Cærium	59 Ectropia	94 Lithiasis
25 Cancer	60 Emphisma	95 Lyenteria
26 Carbunculus	61 Epicauma	96 Lippitudo
27 Carcinoma	62 Epulis	97 Lagophthalmia
28 Cephalæa	63 Empyema	98 Leucomata
29 Condyloma	64 Enterocelæ	99 Lycantropia
30 Cordapsus	65 Epneumatosis	100 Lethargus
31 Coriago	66 Emphyfima	101 Leontiasis
32 Coriza	67 Erotes	102 Mentagra
33 Cynanche	68 Ephialtes	103 Melarthea
34 Chiragra	69 Febris	104 Nephritis
35 Cheimosis	70 Ficus	105 Nausea
36 Crethe	71 Furtunculus	106 Narce
37 Chalazia	72 Gångilion	107 Ozena
38 Cophosis	73 Gemursa	108 Otalgia
39 Cion	74 Glaucoma	109 Pernio
40 Calculus	75 Gonorrhœa	110 Petigo
41 Cardiacus	76 Gangrena	111 Phrenitis
42 Coeliachus	77 Hæterocranea	112 Phthiriasis
43 Cirfocele	78 Hydron	113 Pituita
44 Catoche	79 Hydrocephalæa	114 Pleuritis
45 Caros	80 Hydrops	115 Podagra
46 Cachexia	81 Herculanus	116 Porrigio
47 Comitialis	82 Hydrocelæ	117 Priapismus
48 Dysenteria	83 Hypisphasma	118 Pustula
49 Dysuria	84 Hyptasmus	119 Pterigium
50 Dyspnoea	85 Harpe	120 Ptilosis
51 Discoia	86 Hemorrhoids	121 Psorophthalmia
52 Dracontium	87 Icterus	122 Phthisis
53 Diabetes	88 Ileos	123 Polypus
54 Elephantus	89 Impetigo	124 Paronides
55 Enchantis	90 Intetrigo	125 Parulis
56 Epialbs	91 Ignis sacer	126 Paristhmia

127 Pneumonia	136 Sotrophos	141 Synthexis
128 Phymosis	137 Sycofis	146 Scoroina
129 Pfora	138 Synanche	147 Saryriasis
130 Paralysis	139 Sonticus	148 Sphacelus
131 Recluium	140 Syriasis (mia	149 Struma
132 Ramex	141 Solerophthal	150 Scitrum
133 Regius	142 Synchisis	151 Therionia
134 Stranguria	143 Sympyfis	152 Tormina
135 Sacer	144 Spasmus	153 Tuffis

Q Voniā morbi sunt famuli mortis (de q̄ hucusq;
sumus locuti) optimo iure fiet vt dominā ve-
lut ancillarioli a tergo subsequant̄. De qb̄ pp̄
ea siqd̄ dixerō mihi q̄so non irascant̄ medici, q̄ falcē in
alienā messē iniecoro, q̄q; vltra crepidā lutor, vltra telā
Textor iudicauero. Sola subiicia fragmēta ex pitissimo
naturaliu rerum Plinio, aliquotq; alijs nō p̄cēnitēdis scri-
ptoribus, ne qs calūniēt me priuata opinione aliqd̄ cō-
mentū fuisse. Sed rem aggrediamur ex ordine lrarum.

1 **C** Albugo est macula quædam in oculo, a colore subal-
bido, qui ex glutinosa pituita procedit. Plinius. Qua al-
ligata oculo, albugines tolli dicuntur.

2 **C** Alopecia morbo ē i capite hūano ex vitio humorū p-
ueniēs, dict̄a vulpe, quā Gręci Alopeca dicūt, q̄ crebro
hoc gen̄ morbi patiat̄, vel ex pprietate vrinę ei⁹ aialis
qua vt asp̄x herbę arescūt, neq; renascunt̄ nouæ: ita q̄q;
pilos decutit h̄ morbo, q̄ postea nō succrescūt. Vocat̄ alr
Alopeciasis. Et Alopecades vaser seu vulpio d̄r. Plini⁹ ait
hūc morbū liguē scribē radice cōbusta & trita, emēdari.

3 **C** Angia morbo ē acutissim⁹ fauces occupās & strāgulās,
q̄ alr Tōse seu tōsille d̄r, ab Hippocrate & Galeno Synā-
che. Tractō etymo ab angō verbo, q̄ hoīem angat. Plau-
t⁹, Vellē me i anginā verti, vt huic aniculę fauces p̄ocu-
parē. Fit at̄ qñ nec tumor, nec rubor vll⁹ app̄et, sed corp⁹
aridū & vix spūs trahit̄. Arethē⁹ medic⁹ dixit morbū hūc
ex frigore frigidisq; potiōib⁹ gñari. Anginę gñā tria sūt,

Synäche, Cynäche, Parasynäche. Iulius modestus apud Macrobiū testis est Angeronæ deæ olim sacrificatum, & popul^o Romanus hoc morbo, pmissis votis liberat^o fit.

CAmphimerinon febris ē quotidiana, quæ ex humoribus corruptis, ac præsertim pituita coalescit.

7 **C**Apoplexia seu Apoplexis dñr subita percussio, & velut qdā æternatio, quā q patiūt, dñr Apoplectici. Hoc morbo pñt Valētin^o subiti lāguis eruptioē. Si fiat i pte corporis tm̄, Hemiplagia dñr. hūc morbū latini stuporē vocāt. Galen^o ait i Apoplexijs totū corp^o lēsu pñari ac motu, solūq; supesse āhelitū, q si phibeat, maxia ē & acutissima Apoplexia. Fit at h morb^o iterdū fulminis ictu, iterdū morbo.

6 **C**Argema est morbus oculorū, cū vlcus circum oculi infestat. Irim Græci & Leucoma a cādore noiant, Latini albuginē. Fit autem qñ. ex plaga tenui venis fractis sanguis suffunditur toti oculo, deinde nigrescit.

7 **C**Aurigo morbus est, qui aliter Regius dicit, nomē habet a colore auri, quē bilis per totum corpus diffusa re/presentat. Quo qui laborant, auriginosi vocantur.

8 **C**Arquat^o morb^o dñr a varietate colorū arc^o cœlestis, q̄s affectorū facies reddit. Plini^o scribit hunc morbū & Ictericū eundē eē cū regio morbo, ab Icteronē aue, quā nos galgulū dicim^o. De hoc Lucreti^o Li. 4. Lurida p̄terea sūt q̄cunq; tuent Arquati, q̄a luroris de corpe eorū semina multa fluūt, simulachris obuia regē, Multaq; sunt oculis i eorū deniq; mista, Quæ ptage sua pallorib^o oia pigūt.

9 **C**Plutarchus scribit Alphon morbum eē quendā, quo quis laboraret Atossa Artaxēxis filia, nihilomin^o a patre in vxorem ducta est.

10 **C**Arthritis dicitur articulorum affectio, sicut Pleuritis costarum & Nephritis renum.

11 **C**Apophthosis dñr prurit^o palpebrarū, cum pili earū decidunt, quarū Diabrosis, Distochiasis, Phthiriasis ēēt sūt vitia.

12 **C**Amaurosis morbus est visum impediens icolumi pupilla, fere citra vllum dolorem.

- 13 **E** Amblyopia idem prope est cum amaurosi, quando ita premuntur oculi, vt exerti perseuerent, & plus iusto patētes sunt, vt contingit athletis in certamine compressis.
- 14 **C** Aphthæ vlcera sunt in ore summo, Infantibus plerunq; peculiaria vitio lactis (quo nutriunt) calido humore corrupti. Oriuntur & in puectis ætate, quādo humoribus calidis cōcurrentibus tumescunt ora aspectu sanguineo.
- 15 **C** Ancurysma tumor est arteriæ præclusæ e sanguine, & spiritu causam trahens. Fit autem cum vulnerata arteria pellis nequaquā superinducitur.
- 16 **C** Anorexia est morb⁹ quidā, quo affecti cibū respuunt & fastidiūt, pelliturq; olfactu aceti & aliis odoribus acutis.
- 17 **C** Atrophia morbus est maciem cōtrahens, qñ corp⁹ non aliē, continuo aliquibus decedētibus & nullis succedētibus.
- 18 **C** Acrocordona vlcera sunt verrucis similia, vbi sub cute coit aliquid durius, & interdum paulo asperius.
- 19 **C** Aposthemata dicuntur corruptiōes carniū, musculo rum, venarū, & arteriarū, quæ initio rubra & dura sunt, demum cum maturuerunt, multam emittunt saniem.
- 20 **C** Branchus species est Catarrhi guttur arripiens, quādo fauces arteriarum asperitate læse sunt.
- 21 **C** Bubonocèle morbus dicitur, quando intestinum vsq; ad inguen dūtaxat eruperit, aut decubuerit.
- 22 **C** Batrachus est tumor sub lingua maxie pueros iſestans.
- 23 **C** Bulimus dicitur morbus, cum ob famē stomachus deficit, paulatinq; adeo frigescit, vt extremę partes destituātur. Curatur autem aceti aut panis calidi olfactu, aut si extrema membrorum calida aqua abluantur.
- 24 **C** Cerium genus est vlcēris, dictum a faui similitudine, quam habet. Plinius. Ramorum sici teneri cauliculi cum melle vlcēribus (quæ ceria vocantur) illinuntur.
- 25 **C** Cancer canceris, morb⁹ est nascens in oibus fere corpis partibus, sed maxime i māmīs mulierū, quę naturali menstruo nō purgant. Ouidi⁹. Vt malū late solet imedicabile Cācer Serpere, & illæsas vitiatis addere ptes. Cato de Re

- rustica Cácer cancri ponit i masculino. Eadē (ingt) brassica vulnera putrida Cácosq; purgabit. Aliter Carcinoma seu carcinus dicit. Crinitus ait Cancrū differre ab Elephātia, q̄ cancer vniciū dūtaxat mēbroꝝ occupet, Elephātia sis vero vniuersum corp^o suo passim cōtagio depalcā. 1
- 26 **C** Carbūculū ē tuber seu vitiū pueniēs ex islāmatioē. Diciturq; ab igneo carbone pp islāmationē. Sup eū pustulæ eminet maxie nigre. Interdū subliuidē aut pallidē. In qb^o sanies esse vī. Hūc morbū Græci Anthracē vocāt. Plinius Lib. 26. ait Carbūculū i Italiā primū vēisse L. Paulo & Q. Martio cēsorib^o, ac eē peculiare Narbonēsis puiciē malū. 21
- 27 **C** Carcinoma sunt q̄ idē esse putēt cum canero, nisi q̄ maxime in superioribus partibus circa faciē, nares, & aures puenit. Cato ait hunc morbum sanari brassica trita. 22
- 28 **C** Cephalæa morbus est acutus & pestilēs, qui totum caput infestat. Qui dimidia solū capitis parte laborant, hē miteranici dicuntur. Cephale caput significat. 23
- 29 **C** Condyloma tuberculū ē isanabile, nascēs circa coronā podicis, pueniēs ex islāmatioē. In quo sunt eminētes tumores, figura, rotūda, nūc molles, nūc duri. Trēs at pēcipui podicis morbi sunt Rhagadia, Hēmorrhoids, Cōdyloma. 24
- 30 **C** Cordapsus morbus tenuioris intestini, quem iuniores Iliacum nominant. 25
- 31 **C** Coriago morbus est pecoris bubuli, cum pellis ita tergori adhæret, vt apprehensa manibus a costis deduci nequeat. Prouenit hic morbus, si bos ex aliquo languore maciem contraxerit, aut sudās in ope, postea refrixerit. 26
- 32 **C** Coriza morb^o humore nasum obturās, latie grauedo. 27
- 33 **C** Cynanchē dicit pītuita crassa in fauces & ceruicē delata, qua maxime laborant canes. vnde etiam tractū etymum. Tum vox nihil potest exprimere. 28
- 34 **C** Chiragra dī manuū morb^o, quo q̄ laborāt, Chiragrici dicunt. Horatius. Nodosā corp^o nolis phibere chiragra. 29
- 35 **C** Chemosis morbus est oculoꝝ, qñ ex tumore vehemēti utrāq; palpebrā connectunt, vt vix liceat cōiuere. 30

- 36 **C**rethe est tuberculū, quod nascitur ī palpebra, hordei similitudine. vnde & Hordeolum vocatur.
- 37 **C**halazia, morbus est præcedenti similis, qñ tuberculū album modo grandinis innascitur.
- 38 **C**ophosis aurium morbus surditatem asserens.
- 39 **C**ion seu Cionida tumor est in gutture, qñ scilicet ex crescens caro in faucibus ex Rheumate impedit vocem.
- 40 **C**alculus morbus est in renibus, proueniēs ex defectu cōcoctionis. Fit et in vesica, tunc appellatur Lithiasis.
- 41 **C**ardiacus morb⁹ ē ī ore vētris, q accidit cū febre acuta & motu arteriæ frequentī, Recteaturq; flabelli vētilatiōe.
- 42 **C**eliacus vētris morbus, cū emollita aluo, liquida egeruntur causa debilitatis. Causa morbi est supflus & frigidus cibus. continua frigora, aut caloris vehementes.
- 43 **C**ircocoele morbus est coleorū, cum tumescentes venæ scriptū implent, sitq; testiculorū alter maior altero.
- 44 **C**atoche & Cathalepsis morb⁹ ē iter Lethargū & Phrenesim medi⁹, melācholico hūiore cū febre veniēs, cū affect⁹ oclōs qñq; aptos, qñq; secretos & immobiles h3 sine sēsu.
- 45 **C**aros species ē Lethargi vehemētē somnum inducēs.
- 46 **C**achexia ē malus corporis habit⁹ oē alimētū corrūpēs, qñ corpus longo morbo extenuatū refectiōē ob debilitat⁹ nō accipit. Prouenit et qñq; a retentione excrementi.
- 47 **C**omitialis, morb⁹ ē tantā aī cōsternatiōē asserēs, affectumq; adeo mēte alienatū & attonitū reddēs, vt tremētibus mēbris, venisq; palpitātibus in terrā decidat. Vnde & caduc⁹ dī. Vocat⁹ et Hercules, q eo laborauerit Hercules. Irē morbus sacer, q in eā maxime partem sæuiat, quæ sit sanctissima. Comitiales aut, q primus Romanorum (qui eo laborauit) affectus sit in comitiis. Huic morbo p̄cipue sunt obnoxii viri q atrabile vexant, & ingenio clarent.
- 48 **C**dysenteria est intestinorū exulceratio, qua q laborant, vocant⁹ Dysenterici. Latine tormina dicuntur. Prouenit qñq; ex cibo, aut acuto, aut minime concocto.
- 49 **C**dysuria vocat⁹ urinae diff. cultas, dum vesicæ passiones

urinam ipsam supprimunt.

50 CDyspnoea est difficultas spirandi:

51 CDiscoia appellatur difficultas auditus.

52 CDracotiū morb^o ē apud Indos & Aegyptios, pueniēs i mēbris masculosis, vt gutture, brachijs, coxis: cruribus.

53 CDiabetes ē morb^o renū, q iūterat^o ex paruo hūore pge sto maximā iducit sitim. Curat supflui hūoris euacuatoe.

54 CElephāt^o, elephātia, seu Elephātiāsis, morb^o ē sitis lepre crebras i sūma corpis pte gignēs maculas, ac tumores rubore paulatim sese i atrū vertēte. Hoc affectis morb^o oēs corpis ptes nāuulis qbusdā rubris īsanē. Nomē tractū ab elephāto aīali, cuius cutis vlcerosis vallib^o exarat. Scribit

Plin^o morbū hūc i Italia nō fuisse ante Cn. Pōpeij tēpora,

De hoc Lucreti^o Li. 6. sic inqt. Est elephas morb^o q pp flumina Nilī Gignit Aegypti i medio, neq pterea vsq. Gale

nus Elephātiāsim iter īfantiles morbos numerat. Differt a lepra, qm lepra habet cutis ipetiginē quādā & velut scabiē. Elephātiāsis vxo nō curē solū, sed nervos & ossa vitiat.

55 CEncāthis morb^o ē oculoꝝ, cū i ipsoꝝ angulo tuberculū ē, qd palpebras parū diduci patit. Est aut nautis frequēs.

56 CEpialos spēs est febris ex pituita frigida procedens.

57 CEpiphora morbus est oculoꝝ, cum humoris descensu angunt oculi. Plinius ait carnem peponū Epiphoris oculorum prōdesse. Columella Magudarum contusam conspersa polenta ipsum morbum supprimere.

58 CEpinyc̄tis vlc^o ē aciē hebetās, & cigulo oculi ppeti hūor emanās, quē morbum ait sanari illitis porri lectui folijs.

59 CEctropia morbus est oculoꝝ Lagophthalmiā contrariū, dum palpebrā deorsum conuertuntur.

60 CEmphyisma seu Sympȳsis dī tñor & īflatio palpebraꝝ.

61 CEpicuma vlcus est sordidum, ex cuius purgatione humida, quā sunt intus effluunt.

62 CEpulis tumor ex iuxta dentē genuinū, qñq; cū febre & dolore vehemēte, adeo vt hīscere hoiem prohibeat.

63 CEmpyema morbus est Thoracis, pcedēs vel ex sangui

ne cōmaculato, vel alicuius visceris vlcere.

- 64 **C**Enteroccele morb^o est iⁿtestinor^{um} diffluentiu^m iⁿ testiculos. Martialis Lib. 10. Enterocelariū fert^r Podalyrius Hermes.
- 65 **C**Epneumatosis dicitur vētris inflatio humoribus pituitosis in vapores resolutis ex mediocri calore.
- 66 **C**Emphyīma est spiritus inflatio sub cute. Fit quandoq^{ue} in ventre & in interaneis.
- 67 **C**Erotes morb^o ē melācholiæ, ex nimia amoris egritudine pueniēs, q^{ui} curat^r vini potatione, balneis, spectaculis, & aliis rebus iucundis mentē ab eo tormēto auocantibus.
- 68 **C**Ephialtes morbus est, quo affecti noctu se strangulati putant, aut membris aliquibus detineri, aut ex alto cadere, aut voce & parata venere prohiberi. Hic si inueterauerit, Apoplexiam, aut Epilepsiam afferet. Prouenit ex atra bile, & crassis humoribus ad cerebrum tendentibus.
- 69 **C**Febres sūt varię. Quotidiana, q^{uod} accidit pituitosis, q^{uod}q^{ue} pueris hyemali tpe, & senib^{us} ob nimiu^m cibū, vel iⁿ vita maxie ociosa. Hęc certū h3 piodū, & aliq^{uod} definit. Hęc Græci vocāt Ephemerinā. Putris febris cognoscit^r ex pulsu arteriarū iⁿequali, calore magno & fumoso. Hęc sanat^r missione sanguis & hūoris euacuatione. Cōtinua nō h3 remissionē. Febris acuta cognoscit^r līgua affecti nigra, siccis excrementis, lutea & vehemēte siti, inq^{uod}te nocturna, & mentis alienatiōe. Tertia vno die pstat, tertio postea redit. Habet originē a flaua bile, horrore^mq^{ue} ac sitim infert ab initio, ac ppea tpe estiuo plenūq^{ue} vēit. Curat^ralui decoctiōe, vrinæ puocatione, & potiōe apij. Quartana orit^r e frigido hūore & atra bili. Calore tertiana iⁿferior ē. Propterea plerūq^{ue} solet eē autūnalis. Sanat^r dicta, vino tenui & albo, ac trib^{us} pipis granis q^{uod}tidie ex aqua sumptis. Dicit^r at^r febris a feritate. Ea affecti dicunt^r febrire, febricitare, & febricitari.
- 70 **C**Fic^o vitiū ē oculis adnascēs, q^{uod} nō facile p^{oss}it auelli. Nascit^rq^{ue} ex nimio pruritu, iⁿ his maxime ptib^{us} q^{uod} pilis contegunt^r.
- 71 **C**Furunculus tuberculum est cum inflammatione & dolore, quod in pus veniat.

- 72 **C**angilium est morbus in capite, cum humor quidam includitur. Est etiam nervi alicuius contorsio.
- 73 **C**emursam. Plinius lib. 26, ait morbum esse inter digitos pedum nascentem.
- 74 **C**laucoma genus est morbi Crystallini humoris mutati in colorem glaucum.
- 75 **C**onorrhœa est emissio seminis minime voluntaria, ex debilitate perficiens, cui occurrit abstinentia rerum inflatum.
- 76 **C**angrena est quædam scabies curatu difficilis, quoniam interdum tumor ingens afficit aliquod membrum.
- 77 **C**heterocranea morbus est capitis, cum caput ipsum inæqualiter dolet tumetque, & inter pilos rotunda & tunda surgunt ulcera.
- 78 **C**hydrum seu hydrogen genus est morbi, cum distendit aqua cutis.
- 79 **C**hydrocephala est capitis morbus, ubi humor cutem inflat.
- 80 **C**hydrops seu hydropisis est morbus aqueus subcutaneus, quoniam scilicet sub cute est aqua, quæ facit ventrem turgescere & inflari. Quo morbo quæ laborat, explere sitim nequeunt. Horatius. Crescit indulgens sibi dirus hydrops: Nec sitim pellit, nisi cum morbi egerit venis, & aquas albo Corpore languor.
- 81 **C**herculanus morbus est ex eorum numero, quibus nulla medicina ope succurri potest. Nasciturque quoties caro in humorem crassum & spumidum colliquescit. Vocatur aliter diuinus seu sacer, quod diuinam. id est rationalem animi partem violat.
- 82 **C**hydrocelæ morbus est, cum intestina defluunt ac colliguntur. Martialis Lib. 12. Omnes quem modo colet timebant, Dicentem tumidas in hydrocellas.
- 83 **C**hypisphasma dicitur ruptio venæ ex ictu & vena plethorice procedens.
- 84 **C**hyptasmus est conuersio stomachi ex humore imperante.
- 85 **C**harpe est humor ex flaua bile proveniens, qui totum corpus late corripit.
- 86 **C**hemorrhoids genus morbi, quo affecti sanguinis fluxum patiuntur. Plinius ait, Allium potu, vel cibo, vel illitu prius contra hæmorrhoidas prodesse.
- 87 **C**hicterus est diffusio bilis per totum corpus, quæ interdum nigra,

nigra, iterdū flaua ē. Diciturq; ab iſtero aue, cui⁹ aſpectu ſanaſ. Cognoscit hic morb⁹ ex colore oculorū, qñ quod album eſt ſit luteū. Procedit tā ex ſplene affecto, q̄ ex hepate. Eo laborans nulla ſibi appetētia mouet, alba egerit extremēta. Vocat aliter Regius, arquat⁹, & aurigo. Martialis Lib. 11. Dicet & iſtericā ſi forſitan altera mœcha.

- 88 **C**lleos morb⁹ gracilioris iſteſtini, q̄ affecti dicunt Ileoſi.
- 89 **C**Impetigo eſt ſordatio cutis cū pruritu. Affert aut morbū ſquamofum ſcabiei ſimilē totū corpus dehoneſtantē. Seren⁹. Si vero vitiū eſt qđ ducit ab ipete nomē, Hoc matutina poteris cohibere ſaliua. Aliter Petix & Petigo dī.
- 90 **C**Intetrigo ſit quādo nerui in aliqua corporis parte cōtrahūtur. Cato ait morbum hunc ſanari poſſe ſi ſurculus abſinthij pontici feratur ſub annulo.
- 91 **C**Ignis ſacer numerat iter mala vlcera. Cui⁹ duo genera. Altez ſubrubicundū, quod ſit in pectore, laterib⁹, aut plantis. Altez in ſumma cutis exulceratione, ſed ſine latitudine dicit ſacer, ppter admirationem, q̄ nihil habeat cū alijs morbis ſimile, vel ab Hercule, qui eo laborauit.
- 92 **C**Lepra morb⁹ ē idē cū Elephātia, aut nō multū diſſilis. De q̄ itellexiſſe vī Horatius, dicēs. Vt mala quē ſcabies, aut morbus regi⁹ vrget. Hūc alio exulcerari, ſanariq; cū origāo teſtis ē Plin⁹ Li. 20. Silirudinē habet cū Pſora, ſed altius aliquāto penetrat, pulmonēq; adeo corrūpit & putrefacit, vt eo affecti rauceſcāt, egreq; loquāt & respirēt.
- 93 **C**Lychenes maſculini gñis dicit oris vlcera, furfurē cutis excitātia, latine Mētagra dī. Martialis Li. 11. Nō vlc⁹ acre, puſtule ve lucētes. Nec triſte mētū ſordidiq; Lychenes. Fuit hic morb⁹ Romanis ignot⁹ vſq; ad principatū Tyberii, Authore Plinio Li. 26. Cap. 1. Alr ēt vocat Lychen.
- 94 **C**Lithiaſis vocatur morbus calcularis. Alii ocularem faciunt in conuerſis palpebris. Si in renibus accidat, aut veſica, procedit ex defectu concoctionis.
- 95 **C**Lyēteria vocat iſteſtinorū diſſolutio, cū cib⁹ nō pſicit, ſed egerit iſcoctus. Lyenteria q̄ patiunt, dicunt lyenoſi.
- 96 **C**Lippitudo vitium eſt oculorū, humorē & lachrymas

emittētium, quo Horatius feteſe ſe laboraſſe, vbi ait. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere.

97 **C**Lagophthalmia morbus eſt oculorū, qñ cōtractis ſuperne palpebris apertis dormitur oculis inſtar leporis.

98 **C**Leucomata maculæ ſunt profundæ in oculis.

99 **C**Lycanthropia ſpecies eſt malancholiæ, cum more luporum affectus noctu in ſomnis vlulat.

100 **C**Lethargus morbus eſt Phreneſi cōtrarius, dormitās, & ex atra bile pueniēs. Cuius ſanguine⁹ veteri⁹, alter obliuio⁹, alter ſomno ſemiſepultus. In lethargo pter ſomni appetētiā, eſt qdā mētis alienatio, & re⁹ ppe oīum obliuio. Boeti⁹. Lethargū patit cōem illuſariū mētīū morbū, ſui pauliſper oblitus eſt. Hoc affecti dicunt Lethargici.

101 **C**Leontiaſis capiti p Elephantiaſi, q hoc morbo affecti frontem Leonis modo corrugatam habeant.

102 **C**Mentagra eſt faciei morbus, nomē ſortitus a mento, a quo oriſ. Occupatq; interdum totos vultus, oculis tñ imūnibus. Deſcēdit nōnunq in colla, pectusq; ac manus ſædo cutis furſure. Vocabulo græco Lychen ſeu Lyche⁹ nis dicit. Mentigo vero morbus eſt pecorum.

103 **C**Melatheā Plutarch⁹ i Phociōe ait eē morbū, q laborauerit Dimarch⁹ Corithi⁹. Morbi tñ nō expmit qualitatē.

104 **C**Nephritis ē renū morb⁹, q iter acutos numerat, de q forte itellexit Horati⁹, dicēs, Si latus, aut renes morbo tē tant acuto. Nephritici dicunt oēs, q hoc morbo laborāt.

105 **C**Nauſea vocat ſtomachi ſaſtidii, ob circūſtante prauū humorē: Cui ppe ſilis anorexia. i. ciborū inappetentia.

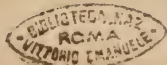
106 **C**Narce eſt alicui⁹ mēbri torpedio, ſeu labore, ſeu frigore ſtupeſcentis. Narcodes dicit qui hoc patit. A narco piſce hoc malū inferente, qui & torpedo appellatur.

107 **C**Ozenia morbus eſt, cū multa vlcera ac cruſtæ ſunt circa nares, quæ ſœtidū reddunt odorē, & olfactū ipediūt.

108 **C**Otalgia eſt auriū morbus, cū intus ſiunt quidam ſoni.

109 **C**Pernio morbus eſt pedū ex frigore proueniens, & maxime calcaneū infeſtans, quem rapo domeſtico, ſi ſeruēs imponatur, ſanari teſtis eſt Plinius.

110. **P**etigo maculosus est morbus, totū plerūq; vultū p̄ter oculos occupans. Aliter vocat̃ impetigo ab imperēdo.
111. **P**hrenesis morbus est cōturbās mētē, & isaniā plerūq; excitans. Fit autem cum q̄s vanas imagines accipit. Possi donius scripsit Phrenesim tumorem esse mēbranaꝝ circa caput cum febris acuta, qui mentem alienat. Prouenit aut̃ ex flaua bile. Si humida est, somnos facit p̄fundos. Si sicca, vigilias. Si humida cū paruo frigore, stultitiam.
112. **P**hthirialis appellat̃ morbus pedicularis, quo Sylla, Pherecydes & alij pleriq; (vt iam diximus) perierunt.
112. **P**ituita est morbus capitis pueniēs ex catarrho. Græce Phlegma dicitur. Est aut̃ origo omnium languorum, q̄ ex distillatione fiunt. Cum expirat extrinsecus, varios tumores producit. Intrinsecus vero cohibita, vrentes edacesq; morbos parit. Horatius in epistolis. Præcipue sañ, nisi cū pituita molesta est, Pituitosi hoc morbo affecti.
114. **P**leuritis seu Pleuresis ē dolor laterū q̄ affecti dicunt̃ Pleuritici. Quo morbo p̄ijt. L. Crassus eloquētii iurissim̃. Afferit plūq; febrē, tussim, & anhelit̃ difficultatē.
114. **P**odagra est dolor pedum, quo affecti dicuntur podagrici. Martialis. Litigat & podagra Diodorus Flace laborat. Plinius ait hunc morbū rarum fuisse in Italia patrū auorumq; memoria, suaq; etiā ætate. Nec esse incurabilem. Nam in multis spōte desinit, & in pluribus curatur. Vide remedia. lib. 20. Cap. 11. Quamuis Ouidius lib. 2. de Ponto dicat, Soluere nodosam nescit medicina podagram. Si est in genu, vocatur Gonagra ab Hippocrate.
116. **P**orrigio genus est morbi, q̄ crescēdo porrigit̃ & extēditur, Vnde nomē traxit. Nascitur in capillo, barba, & supercilio. Lucilius, Tristē & corruptū scabie & porrigine plenum. Qui hoc infestantur, dicuntur porriginosi.
117. **P**riapismus morbus ē, quo genitale membrū citra reī venereæ cupiditatem extēdit̃. Cui rebus frigidis occurr̃tur, quo perijt Michael Verinus poeta Hispanus.
118. **P**ustula, est tuberculum nascent̃s in summitate cutis. Plinius Pustulas vocat eruptiones pituitæ. Quādoq; tamen

pustula significat bracteam argēti. Martialis. Lib. 8. Et nū-
ueum felix pustula vincit ebur.

119 **C**Pterygiū mēbranula ē neruosa, oriēs sub angulo oculi,
li, q̄ interdū ita augeſcit, vt pupillā operiat. Si inueterata
ſit, Chirurghi manu indiget. Si mediocris tm̄, collyrijs.

120 **C**Prilosis oculorum morbus, cum pili ſuperioris palpe-
bræ connectuntur, vel cum decidunt, aut ordine duplici
ſupernāſcuntur ex craſſitudine palpebrarum.

121 **C**Pſorophthalmia dicitur pruritus palpebrarum.

122 **C**Phthiſis morbus itidem oculorum, qñ pupilla angu-
ſtior ſit, aut latior ex aliquo capitis morbo, ex quo obie-
cta apparent eſſe maiora quā ſint. In hoc morbo ſit exul-
ceratio pulmonis, ex pituita diſtillante a capite.

123 **C**Polypus eſt narium morb⁹, ita dict⁹ a ſimilitudine Po-
lypi aīalis. Qui vt acetabulis venantes inuadit, ita quoq;
nares iſte occupat vſq; ad ſermonis & anhelit⁹ impedimen-
tū. Ponit̄ inter Carcinomata pene incurabilia. Polypoſi
ſunt quoq; naſus polypo morbo in ſordā magnitudinē
excreſcit. Martialis. Naſutum volo, nolo Polypoſum.

124 **C**Parotides morbi ſunt auriū, qui naſcunt̄ ex capitis hu-
more huc deſcēdēte & aggeſto. Sūt & qñq; ſine tumore.
CParulis, dicitur tumor gingiuarum cui niſi p̄ pharma-
ca occurratur, in pus veniunt.

126 **C**Pariſthmia morb⁹ eſt gutturis & faucium, qñ loca gu-
læ anguſta præcludunt̄, aut nimia vini potione, aut hau-
ſtu ſubito alicuius rei acorem habentis.

127 **C**Pneumonia morbus eſt pulmonis, quādo tumeſcit, p-
ueniens interdū ex vehemēti catarrho, vel pleuritide.

128 **C**Phymoſis vitium eſt mēbri genitalis, quādo nudum
eſt, aut conſectum nudari non poteſt.

129 **C**Pſora ſpēs ē lepre, q̄ i ſūma pelle ſtat̄. Hac q laborant,
vlcera ſiue puſtulas ſupra modū p̄tigere & ſcalpe cupiūt.

130 **C**Paralyſis dicit̄ neruorū diſſolutio & virium defectus,
aliter pareſis. Hoc morbo qui laborant, vocant̄ Paralyti-
ci. Arguitur autē in hoībus, cum rectū ſeruare inceſſum
nō valent, & crura velut ardua conſcendentes attrahūt,

& in sinistrum qñq; dextra circūferunt, qñq; e diuerso.

- 131 **C**Recluium morbus, cum circa vngues cutis se soluit.
Huic filis ē Rediuiā, quā lana succida sanat ex aq̄ frigida.
- 132 **C**Ramex spēs ē herniē. Hoc affecti morbo vocāt Rami
cosi. Sanat syluestri ruta cū axūgia, authore. Plinio li. 10.
- 133 **C**Regius morb⁹ idē ē cū Arquato, Aurigine, & Ictérico,
vide i pcedētib⁹. Appellat̄ at̄ Regi⁹, q̄ eo morbo affecti,
appatu regio, vt p̄clauī cultiore, ludiliq; & lasciuiā sanēt.
- 134 **C**Stranguria vocat̄ vrinē difficultas, qñ guttatim egeri
tur. Latine dicūt substillum. Author Cato de re Rustica.
- 135 **C**Sacer morbus vocatur comitalis seu caducus, q̄ eo
laborauerit Hercules.
- 136 **C**Strophos appellatur intestinorum dolor.
- 137 **C**Sycosis morbus est, qui aliter ficus, seu marisca dicūt.
Vide in dictione ficus. Fit quando caro excreſcit.
- 138 **C**Synāche morb⁹ est spūm, & fauces occupās, & strāgu
lans. Angina latine dīr. Demosthenes pecunia a Mileſiis
corruptus, cū poſtridie a p̄cione ſagitareſ, vt in eos ora
tionē h̄ret, excuſauit ſynanchē. Vnus aut̄ e turba ſuſpica
tus, id qđ erat, exclamauit non ſynanchen eum pati, ſed
argyrāchen, quaſi dicas argētanginā. Quib⁹ verbis ſigni
ficauit ſilētiū Demosthenis pecunia a Mileſiis emptum.
- 139 **C**Sōticiū morbū veteres p̄ vehemēti, ac grauiffima egri
tudīe acceperunt, quā Plini⁹ ait ſuſſitu lapidis (q̄ vocat̄ Ga
gates) dephēdi. H̄z at̄ vim nocēdi grauiffime. Nā Sontir̄
verbū, ē vehemēter nocere. Hinc & Sontes rei appellāt.
- 140 **C**Syriasis morb⁹ est puerorū, & iſlāmatio circa cerebꝝ,
vnde ſequit̄ ſincipitis & oculorū icuruitas, cū pallore &
ſiccitate corporis. Plinius lib. 22. ſcribit Heliotropij folia,
infantiū diſtillatiōibus, qđ Syriasiū vocāt, illita mederi.
- 141 **C**Solerophthalmia est oculorū morbus, qñ prae duricie
palpebræ vix e ſomno aperiunt̄, & ſordes in oculis ſiccę
remanent, oculiq; propterea ſiunt ſubrui.
- 142 **C**Synchyſis est oculi confuſio, ob plagam aliquam, ex
qua pupilla turbatur.
- 143 **C**Sympyſis tumor est & inflatio palpebrarum.

- 144 **C** Spasmus morbus est, quod coactum fere toto corpore, nascitur e frigido humore maxime circa spinam musculorum. Ex anteriore corporis parte Hemeproctum & posteriore Epistomum. Signa morbi sunt, difficultas anhelitus, motus arteriarum parvus, ac tenuis, rubor in vultu, oculi tumidi, urina fere aquea, vel sanguinea. Spastici dicuntur, quod aliquid inter convulsionem est. Et Spasmus nihil est aliud, quam nervorum distentio siue rigor procedens e siccitate nimia in euacuato corpore.
- 145 **C** Syntexis morbus est ventris, quando humoribus eo descendit, siue quiddam flauæ bilis excreatur. Generatur a febre, videntur omnem intrinsecus humorem. Hoc qui laborant, dicunt Syntectici.
- 146 **C** Scotoma est morbus, quem nos vertiginem appellamus, cum tenebræ ob oculos voluunt. Procedit autem ex vaporibus ad cerebri delatis. Affectis solet esse oculorum hebetudo, aurium sonitus, semisurditas. Accidit plerumque, cum surgit e somno, vel cum fit circinactio corporis, aut ex ebrietate nimia, & satietate.
- 147 **C** Satyriasis morbus est de specie Elephantiasis. Quo affecti, ulceribus scatent, tetro sunt aspectu, ore squalenti non sine dolore & pigritia. Neque vlla cibi aut potus voluptate mouentur. Sic autem dicitur, vel quod lasciuia hominibus (quales sunt satyri) eueniat, vel quod ora satyrorum pictorum referant.
- 148 **C** Sphacelus morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articularum, quidam ossium tabem, cum scilicet membrum aliquod usque adeo scabie corruptum est, ut sine sensu maneat.
- 149 **C** Struma est tumor, sub quo coactæ quædam ex sanie & sanguine quasi glandulæ nascuntur, maxime in ceruice, sub alis, & vnguibus manus.
- 150 **C** Scitrum tumor est peridurus insensibilis, vixque curabilis.
- 151 **C** Therioma vlcus est viriliū, interdum et aliæ partium, dum multo ac nigro sanguine mali odoris, atra fit caro & corroditur.
- 152 **C** Tormina morbus a torquendo sumpsit nomen, cum dolore torquentur intestina, exulceratione. Ex his cruor manat, frequens deiectioni cupiditas, dolor est in ano. Signum tunc est mortiferum, si carnes egerant. Nonius Tormines dixit in masculino. Medici dicunt Tormina non esse aliud, quam cum

- permorderetur alius in intestinorum anfractibus. Si circa umbilicum affigit & lumbos, nescit medicinam.
- 153 **C**Tussis morbus est arteriarum, qui gignitur vel ex frigore, vel ex pituita in pulmonem descendere. Prouenit quoque ex vehementi conatu vocis. Interdum & ex calore febris. Inueterata difficile tollitur. Sanatur herba, quae ppea vocatur tussilago.
- 154 **T**richiasis est eruptio pilorum praeter naturam in ordine palpebrae ex Rheumate procedens.
- 155 **T**rachoma vocatur palpebrarum asperitas.
- 156 **T**onsillae morbus est faucium, carne durata circa guttur. Dicuntur tonsillae in homine, in suae glandulae. Authore Plinio.
- 157 **T**ympanites morbus est generis Hydropisis, quo affectus tumet, & tympani modo inflatur.
- 158 **T**eternus morbus est, somnum & marcorum inducens ex nimio ocio & torpore. Hic per pigritiam & somnum plerumque ponitur.
- 159 **T**inguis morbus est oculorum, qui a Graecis pterigium dicitur.
- 160 **V**omica tumor est excrescens in corpore, sanie plerumque emittens. Vomica Plautus crumenam vocauit plenam pecuniam.
- 161 **V**redo morbus herbarum, arborum, fruticum, qui in vitibus dicitur carbunculus, in ceteris rubigo. Plinius. Adurit lactescentes germinum oculos, quod in flore carbunculum vocant.
- 162 **V**ermina sunt dolores corporis, qui quodam minuto motu, & quibusdam veluti stimulis vermium instar scindere & pun gere videntur. Verminare est vermibus scaterere. Celsus. Nihil perniciosius pueris, dum verminant.
- 163 **V**errucae sunt tumores in vultu, quos Graeci myrmecias vocant. Festus Collos appellat. Serpunt usque ad ceruicem, quandoque dolorem afferentes & pruritus.
- 164 **X**erophthalmia est oculorum pruritus, tracto nomine a siccitate. Est enim arida lippitudo, cum nec tument, nec fluunt oculi, sed grauescunt.

CAUETARIUM.

Calij sunt morbi numero prope infiniti, qui non doctrinam tantum & elegantiam in scriptore postulant, sed experientiam quoque. Nam plerumque omnes qui de his loquimur, sumum solum attingimus, & nebulas pingimus in pariete. Non est haec nostra messis.

Et dum hoc scribēdi argumētum sumim⁹, nihil aliud as-
 segmur, quā qđ peritorū liguas i nos ipsos acui⁹. Mul-
 ti dū suæ doctrinæ ac famæ dilatare volūt pomœria, mi-
 nus multo merent^r laudis, qđ si qđ nouerunt, remos ipelle-
 rēt. Quo fit, vt his relictis ad mea licia redire velim. Neq;
 hoc ipsum de morbis (qđtūlūcūq; est) delibassem, nisi fuisset
 aius his quadaten⁹ satisfācere, qđ ex oī dolio aliqd stur-
 det pitissare, quiq; nihil idiscussum relinq sibi volūt. Per-
 gamus ergo, & finē facturi, breue auctarium cōsuamus.
CMorbis indunt^r noīa qñq; ab affecto mēbro, vt pleu-
 ritis a latere. Peripneumonia a pulmone. A causis, vt ma-
 niæ, melancholiæ. A similitudine, vt elephas, Leo, Can-
 cer. Ictericus. Polipus. Ab artifice, vt Chironiū Vlcus. Ab
 his qui laborarunt, vt Tylosis, Herculænus.

Cappellationes eorū, qui varijs laborant morbis.

APoplectici Auriginosi, Anorectici, Apostemat-
 ci, Asthmatici, Alsiosi, Aluini, Carbūculosi, Carci-
 nomatici, Chiragrici, Chalaziaci, Calculosi, Car-
 diaci, Cœliaci, Comitiales, Colici. Dyfeterici, Elephātia-
 ci, Epiphoretici, Estropici, Emphysematici, Entheroceli,
 Erotici, Eliosi. Febriculosi, Glaucomatici, Hydropici, Hy-
 drocephali, Ictericici, Impetiginosi, Ischidiaci, Ischiaci, Le-
 prosi, Lyenterici, Lippi, Lagophthalmi, Leucomatici,
 Lycātropici, Lethargici, Lymphatici, Mentagrici, Melā-
 cholici, Narcodes, Opistonici, Orthopnoici, Phrenitici,
 Pthifici, Pituitosi, Pleuretici, Pedicosi, Podagrici, Porri-
 ginosi, Pustulosi, Psorophthalmi, Polyposi, Pneumoni-
 ci, Paralytici, Peripneumonici, Suspiriosi Splenetici, Sto-
 machici, Stranguriosi, Sontici, Spastici, Syntectici, Scoto-
 matici, Strumosi, Torminosi, Tetanici, Veternosi, Verm-
 nosi, Verrucosi, Xerophthalmi.

CQui morbis aliquibus infecti & affecti fuerunt.

1 Eunomi ⁹ p̄sul	5 Aristarchus	9 Medicius
2 Galla	6 Andragasina	10 Metrodorus
3 Plotinus	7 Maria	11 Pto. phiadelphus
4 Froila	8 Iulius viator	12 C. Mecœnas

13 Antipater	20 Cambyfes	27 Amedeus
14 Mālius Cornu.	21 Hercules	28 Carolus rex
15 Seru ^o Clodius	22 Cæsar	29 S. Genouefa
16 Ennius	23 Liuius Drufus	30 Benjamin Ana/
chor
17 Cosmus	24 Io. Venetus	31 Heracletus
18 M. Crassus	25 Theopompus	32 Matthe ^o Aglan ^o
19 Vatinius	26 Diodorus	

1 **E** vnomius præful Cyzicenus Arrianæ hæreseos secta
tor (qui sub Valēte imperatore floruit) lepra & mor
bo regio laborauit.

2 **C** Galla vidua Romana Symmachi viri patricij filia, labo
rauit ex Carcinomate in mamilla.

3 **C** Plotinus philosophus Platonicus, natione Aegyptius,
morbo sacro fuit obnoxius.

4 **C** Froila secūdus, Alphonfi magni filius, Lepra corrept^o,
ærunnosa morte vitā clausit.

5 **C** Aristarchus grāmaticus Alexandrinus (qui floruit sub
Ptolemæo Philometore) hydropisi laborauit.

6 **C** Andragasina virgo vxor Ausberti cuiusdā, qui fuerat
domesticus Vandeginilli comitis palatini, Lepra laborās,
cœnobio se inclusit.

7 **C** Maria filia Amedei Sabaudię ducis vomica laborauit,
ac pp ea Philippo Mariæ vice comiti marito suo nunqua
congressa est.

8 **C** Iulius viator eques Romanus coætaneus Volaterrani,
laborauit morbo intercuris.

9 **C** Medei^o vn^o ex his, q Ioānā puellā Gallicā Angloꝝ do/
mittricem flāmis adiudicauerāt, Lepra ifect^o misere expira
uit. Valerādus Varanius. lib. 4. Medei^o siqdē lōgo sermo
ne pfatus Astruit eē scel^o flāmis & morte piandū, Multaq;
adulādi studio pfingit, vt Anglos Sic sibi cōciliet, sed pau
cis inde dieb^o Corpus tabifico respergit vlcere lepræ.

10 **C** Metrodorus phs, Epicuri soci^o, laborauit Tympanite.
Est aut Tympanites species Hydropiseos, vt iam diximus.

11 **C** Ptolemę^o Philadelph^o rex Aegypti podagrico morbo
fuit obnox^o. Plini^o lib. 7. ait & vomica laborasse vulnera

- toq; pectore, (cū mortē i acie q̄reret) medicinā iuenisse.
- 12 **C**idem Plini⁹ scribit ppetuā fuisse febrē C. Mœcenati, cui⁹ etiā trienio supremo, nullo horæ momēto p̄grerit sōn⁹.
- 13 **C**Antipater Sidonius poeta oibus annis vno die Natali t̄m corripiebat febre, & ea p̄sumptus ē satis lōga senecta.
- 14 **C**Manilius Cornutus Mentagra laborauit. Ad cuius re-
medium inueniendum ducenta sestericia elocauit.
- 15 **C**Seruius Clodius eques Romanus podagra laborauit,
cuius dolore coactus est veneno crura perungere. Quo fa-
cto sensu protinus caruit.
- 16 **C**Ennius poeta itidein fuit podagricus, neq; tamen pro-
pterea abstinebat a musis.
- 17 **C**Cosm⁹ florēt⁹ morbo podagrē coact⁹ ē domi se p̄tinē.
- 18 **C**Ferunt M. Crassum surdastrum fuisse. Author Cicero
lib. 5. quæstio. Tuscula.
- 19 **C**Vatinius authore Macrobio, quāuis podagra labora-
ret, volebat tamen videri vitium discussisse, & mille pas-
sus ambulare se gloriabatur.
- 20 **C**Cambyfes ab ineunte ætate morbo sacro afflictatus,
nunq̄ postea satis conualuit. Nam plerosq; sibi familiares
per insaniam occidit.
- 21 **C**In eundē morbū (qui propterea dictus est Herculanus) **C**
incidit Hercules vel p̄pter imensos labores, aut imittente
Iunone, adeo vt in ipsa animi demētia filios interficeret.
- 22 **C**Iulius Cæsar extrema ætate, animo linqui p̄sueuit, atq;
etiam per somnium exterreri. Comitiali quoq; morbo bis
inter res gerendas correptus est authore Tranquillo.
- 23 **C**Liuius Drusus Tribunus ple. cum eo morbo laboraret,
Anticyram profectus, sumpto ibidem helleboro conua-
luit. Author Gelli.
- 24 **C**Ioannes Venetus discipulus Theodori Gazę podagra
plerunq; laborabat.
- 25 **C**Theopompus phthisi morbo laborans, ab Asclepiade
medico sanatus est.
- 26 **C**Diodorum podagricum fuisse docet Martialis dicens,
Litigat, & podagra Diodorus Flacce laborat.

27. **C**Amedeus secundus filius Ludouici Sabaudie ducis,
morbo Comitiali ad mortem vsq; laborauit.
28. **C**Carol^{us} rex Panoniae articlari morbo plerūq; afficiebat.
29. **C**Volaterran^{us} ait Beatā Genouesā, ob vitæ abstinētiā mltis
annis ex lepra laborasse: Qd̄ ego ipiū & fabulosū puto.
30. **C**Beniamin Anachoreta (q̄ annis. 80. durauit in eremo)
fuit hydropicus.
31. **C**Heraclētus philosophus hydropisī quoq; laborauit:
neq; tamen vti voluit medicis.
32. **C**Pontanus scribit Matthæum Aquilanum pedibus &
manibus captum fuisse, Neq; tamen a Theologiæ & Phi-
losophiæ professione destitisse:

C Muri.

1. **Q.** Pedius 3. **Zoe**
2. **Arys** 4. **Aegles.**
1. **Q.** Pedius nepos Q. Pedii cōsularis fuit natura mu-
tus. Quem propterea Messala orator pictura do-
cendum censuit. Author Plinius lib. 3. Cap. 4.
2. **C**Arys Croesi filius a principio mutus, vbi vidit irruentē
in iugulum patris suis Cyrum, O homo, inquit, ne interfi-
cias patrem. Author Herodotus & Gellius lib. 5. Cap. 2.
3. **C**Zoe vxor Nicostrati martyris septem annis muta fuit
ex morbo. Demum a Beato Sebastiano curata.
4. **C**Aegles Athleta, cū sortitiōe inter pugiles facta vidisset
sibi fieri, ac dari verba, repēte in eū qui id faciebat,
se se videre qd̄ faceret, magnū inlāmauit. Author Gelli.
1. **C**Homines male olentes.

1. **Euripides** 2. **Gorgonius** 3. **Ruffinus**
1. **E.**uripides poeta oris graueolentia laborauit, Quod
cū ei obiectū fisset a Dechānico Archelai aulico,
excanduit poeta grauius, q̄ opinaretur quispiam.
2. **C**De Gorgonio & Ruffino, Martialis. Pastillos Ruffin^{us}
olet, Gorgonius hircum. **C**Lippi.
1. **Eurytus** 2. **Aristodemus** 3. **Horatius**
1. **H.**erodot^{us} i Polyhymnia scribit Euritū & Aristodemū
ob extremā lippitudinē e castris a Leonida remissos.

CHoratus Flaccus varijs in locis lippū se fuisse docet, vt Satyra. s. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illine-
re. Item. Lufum it Mecœnas, dormitum ego, Virgiliusq.
Nāq; pila lippis inimicum est ludere crudis.

¶ Quatuor cōplexiones (vt dī) humani corporis.

¶ Phlegma, Cholera seu Bilis, Sanguis, Melancholia.

¶ Strabones lufci & monoculi.

1 Polyphemus 3 Phyletis s Philipp^o macedo.

2 Cocles 4 Acatius

1 **P**olyphemus Neptuni ex Thosa fili^o, cū duos Vlyf-
fis comites deuorasset, ab ipso Vlyffe simulata ami-
citia inebriatus est vino, & altero (qā prius erat mo-
nocolus) priuatus oculo. Tibullus. Lib. 4. Cessit & ætneæ
Neptunius incola rupis, Viſta maronæo fœdatus lumina
baccho. Virgilius. Lib. 3. Aen. Et telo lumē terebram^o acu-
to, Ingens quod torua solū sub fronte gerebat. Idē. Mon-
strum horredum, informe, ingens, cui lumen ademptum.
Sidonius. Atq; Ithaci ingenio fraudatum luce Cyclopā.

2 ¶ Cocles Romanus alterum in bello oculum amisit, no-
men propterea inde sortitus.

3 ¶ De Phileni lufca, Martialis Li. 1. sic inqt. Oculo Phile-
nis semp altero plorat. Quo fiat istud q̄ritis mō? Lufca est.

4 ¶ Acacius orator socius Lybani sophistæ vnico tantum
vidit oculo.

5 ¶ Philipp^o macedo ab Aſtere milite sagitta p̄cuſſus, alterū
amisit oculū. Vñ & Aristides Philippū ipſū hoc ridebat scō-
mate. Arimaſpis cognat^{es}. Arimaſpi. n. ppli ſt monoculi.

¶ Cæci & excæcati.

1 Tyreſias. 9 Hypſeas 16 Homerus.

2 Antipater 10 Thamyras 17 Cedonius.

3 Appi^o Claudi^o 11 Steſichorus 18 Xenarchus.

4 C. Drusus 12 Aſconius pedia^o 19 Sefoſtris.

5 Cn. Aufidius nus. 20 Pheron.

6 Diodorus 13 Daphnis. 21 Amiſis

7 Aſclepiades. 14 Didymus. 22 Anchifeſ.

8 Democritus 15 Lucilla. 23 Salaberga.

24 Phoenix.	36 Ophioneus	46 Ilus
25 Oedipus	37 Callinicus	47 Metellus
26 Phineus	38 Constantinus.	48 Val. Bestius.
27 Phinidæ	39 Cōstātin ^o alter	49 Epizelus.
28 Polymnestor	40 Irene	50 Keilla.
29 Polyphemus.	41 Haraldus	51 Endra.
30 Isacius imp.	Gormo.	52 Bela.
31 Polirelus.	42 Aribertus	53 Colomanus.
32 L. Metellus.	43 Nautulphus	54 Fara virgo.
33 P. Cornelius.	44 Belisarius.	55 Maiolus.
34 Phanus	45 Lippus floren-	56 Lycurgus.
35 Timoleon.	tinus.	

ORta inter Iouē & Iunonē ludicra q̄stione, vtri sci-
 licet maior eēt libido, Viro ne an fœminæ, Tyre-
 sias Thebanus iudex elect^o, cū p Ioue sententiam
 tulisset dixissetq; mulierē eē lasciuiorem ab irata Iunone
 excæcat^o est. Indignat^o Iupiter cæcitātē vaticinio p̄saut.
 Ouid. in Ibin. Qualis erat, postq̄ iudex de lite iocosa, Sum-
 ptus Apollinea clar^o in arte senex. Idē li. 3. Meta. Arbitr^o h̄
 igit^o sumpt^o de lite iocosa, Dicta Iouis firmat. graui^o Satur-
 nia iusto, Nec p materia fert doluisse, suiq; Iudicis eterna
 dānauit lūmīa nocte. Politianus scribit eum ideo excæca-
 tum fuisse, q̄ nudā vidisset Mineruā, vbi in Ambra ait. Ba-
 culum dat deinde potentē Tyresīæ magni q̄ quondā Pal-
 lada nudā Vidit, & hoc raptā p̄saut munere lucē. Seneca
 ī Oedipode. Tyresias tremulo arduus accelerat gradu, Co-
 mesq; Manto, luce viduatū trahens.

- 1 **C**Antipater Cyrenaic^o fuit pariter de ocul^o. Cui^o cæcitātē
 cū mulierculę lamētarent, Quid agitis igt? An vobis nulla
 vī voluptas eē nocturna? Author Cicero li. 5. Quæst. Tus.
- 2 **C**Appius Claudius quis cæcus esset, tñ illo suo casu, nec
 priuato nec publico muneri defuit. Author Cicero.
- 3 **C**Cæcus fuit C. Drusus. Tñ domus eius implebat cōsultori-
 bus, q̄ in suis causis, cæcū adhibebant ducē. Idem Author.
- 4 **C**Cn. Aufidius prætorius in cæcitāte, sententiam in senatu
 dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, & græcam scri-

bebat historiam, & videbat in literis.

- 6 **C**Diodorus Stoicus, itidem visu priuatus est versabatur tñ in philosophia, & fidibus Pythagoræorum more vtēbatur, munusq; tuebat Geometrię, discētib; præcipiēs, vnde, quo, quāq; lineam scriberent.
- 7 **C**Aclepiades nobilis philosophus interrogāti cuidam, quid ei cæcitas attulisset, respondit, vt puero vno essem comitator.
- 8 **C**Democritus cū existimaret animi aciē impediri aspectu oculorū, oculos ipsos sibi eruit, vt philosophiē & rerū naturalium causas pfundius ineditaret. Lucreti⁹ Lib. 3. Deniq; Democritū postq̃ matura vetustas Admonuit memores mortis lāguescere mēis, Spōte sua letho caput obui⁹ obrulit ipse. Tertulian⁹ ait ideo Democritū se excæcasse, q̃ mulieres sine occupiscētia aspicere nō posset. Gelli⁹ lib. 10. De cecitate Democriti ex Laberio Mimographo citat hos vsus: Democritus Abderites physicus philosophus, Clypeum Constituit contra exortum Hyperionis oculos Effodere vt posset splendore æreo, ita radiis Solis aciem effodit luminis, malis bene esse Ne videret ciuib;.
- 9 **C**Hypsea mulier fuit notæ cæcitat. vnde Horatius li. 1. Sermonum. Ne corporis optima Linceis Contemplere oculi, Hypsea cæcior illa.
- 10 **C**Thamyras Philamonis fili⁹ excæcat⁹ est a musis, q̃s ad certamē cātus puocauerat. Properti⁹ li. 2. Me licet & Thamyræ cātotis fata sequant, Nunq̃ ad formosas inuide cæc⁹ ero. Politian⁹ in Nutricia. Iā Thamyrā cātu doctas anteire sorores. Fretū mox citharæ dānatū & luminis orbū Quis nescit? Pōtan⁹ li. 3. de Stellis. Capti oculis lucē ī tenebris si numine duches, Vt Thamyræ inuideant. Pausanias apud Coeliū testis ē, Thamyræ oculos morbo fuisse corruptos.
- 11 **C**Stesichorus poeta cum Helenā suis carminib⁹ infamasset, excæcatus est. Vbi tñ Palinodiā cecinit, recepit visum. Politianus in Nutricia. Et dānans Helenā, laudansq; vicissim Amittit recipitq; oculos, tu⁹ Imera ciuis Stesichorus.

- 12 **C**Asconius Pedianus anno suæ ætatis. 73. captus est oculis, duodecimi tamen postea vixit annis.
- 13 **C**Daphnis pastor (qui carmē Buccolicum inuenit) luminibus captus est, & ebrius cū quadam fœmina concubisset. Author Suidas apud Volater.
- 14 **C**Didymus Alexandrinus, præsul Cæsariensis, cæcus fuit a puero: Nihilominus dialecticā & Geometriā didicit, scripsitq; commentarios in Psalmos.
- 15 **C**Lucilla virgo filia Nemefii tribuni, cæca fuit p̄, demū a Stephano pōtifice recepit visū. Hęc sub Valeriāo passā ē.
- 16 **C**Homē cecū fuisse fatent̄ oēs. Vñ at̄ cæcitātē illā cōtra xerit, nō satis cōuenit. Sunt q̄ dicāt hoc ei ex morbo cōtingisse, Alij ex lōga senectute. Ouid. in Ibin, apū aculeis ex cæcatū scribit dicēs. Inq; tuis opifex (vati qđ fecit Achæo). Noxia luminibus spicula cōdat apis. Vtq; acciderit, varij de hoc scripserūt. Pōtan^o li. s. de Stellis. Musarum neq; plē putet, author Apollo, Eripuit puero lucē, & caua lumina cōdit, Vñ oculis capto nomē pmāsit Homero.
- 17 **C**Cedonius vnus ex discipulis Christi cæcus natus est.
- 18 **C**Xenarchus philosoph^o peripatericus, paulo ante mortem visu orbatus est.
- 19 **C**Sesostris rex Aegypti in extrema senectute oculis capt^o mortē sibi cōsciuit. Michael Anglicus. Niliaca tali cæcus regione Sesostris, Vltus adulterij est facta nefanda grauis.
- 20 **C**Herodotus in Euterpe scribit heronem huius Sesostris filium, casu fortuito excæcatum fuisse.
- 21 **C**Herodot^o itidē scribit Anysim regē fuisse Aegypti oculis captum. Pro quo Tortelius Amasim legit.
- 22 **C**Anchisam Boccatius cecū fuisse scribit ex Seruij testimonio, ac p̄pterea Troianorū cōsilijs nō iterfuisse. Cæcitātē aut̄ contigisse ait, & gloriaret̄ se Veneri concubuisse.
- 23 **C**Salaberga puella ex agro Lugdunensi, (quæ temporibus Dagoberti Francorum regis vita & sanctitate floruit) cæcitatem ab vtero matris attulit.
- 24 **C**Phoenix Amyntoris filius, oculis caruit. Vnde Ouidius in Ibin. Id quod Amyntorides videas, trepidusq; minister

Prætextes baculo luminis orbus iter.

- 25 **C**Oedipus ubi agnouit se Iocastæ matri percubuisse, & patrem Laium dedisse morti, sceleris horrore, oculos sibi eruit. Ouidius in Ibin. Nec plus aspicias, q̄ quem sua filia rexit, Expertus scelus est cuius vterq; parens. Seneca in Oedipode. Scrutatur auidus, manibus vncis lumina Radice ab ima funditus vulsos simul Euoluit orbes.
- 26 **C**Phine⁹ ira numinū excæcatus est, q̄ filios suafu Harpalices excæcasset. Sunt qui dicant Phineum Idæ filiaæ Dardanī, Scytharū regis amore vsq; adeo captū fuisse, vt eius suafu filijs ex Cleopatra susceptis oculos euulserit. Ouid. in Ibin. Qualis & ipse fuit, quo præcipiente columba Est data Palladiæ præuia, duxq; rati. Martialis lib. 9. Phineas inuites, affer & Oedipodas.
- 27 **C**De Phinidis a Phineo patre excæcatis. Idem Ouidius inquit. Vt duo Phinidæ, qbus idem lumen ademit.
- 28 **C**Polymnestor rex Thraciæ cū Polydogæ Priami & Hecubæ filium, fidei suæ tempore belli Troiani creditum auri quod ille habebat, cupiditate occidisset, indignata mater Hecuba eidē p̄ simulatā amicitia cōuocato oculos eruit. Ouidius in Ibin. Quiq; oculis caruit, per quos male viderrat aurum, Inferias natos quos dedit orba parens.
- 29 **C**Polyphem⁹ cū pri⁹ eēt monocul⁹, ab Vlyssē p̄sus excæcatus est. Causam iā diximus. Ouid. i Ibin. Pastor vt etnē⁹, cui casus ante futuros Telem⁹ Eurimedes vaticinat⁹ erat.
- 30 **C**Isacius Angelus imperator ab Alexio fratre (quē prius magna pecunia a Turcis redemerat) excæcat⁹ est & in carcerem coniectus.
- 31 **C**Polirellus Atheniēsis in bello cōtra Dachū ducē Persarū, icerto casu cæcus factus est. Author Plutarch. i Parall.
- 32 **C**L. Metellus orbā luminib⁹ exegit senectutē, amissis in cēdio, cū vestē raperet ex æde Vestæ. Author Plinius li. 7.
- 33 **C**P. Cornelius Rufus, Manij Curij in consulatu collega dormiens oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret. Author Plinius.
- 34 **C**Phanus fuit vsurarius quispiā cæcus, De quo Erasmus meminit

meminit in illo adagio. Phani ostium.

- 35 **C**Timoleon Corinthius (qui expulso Dionysio Syracusas redemit seruitute) ætate iam prouectus, morbo cœpit laborare, q̄ cæc⁹ factus est. Author Plutarchus in ei⁹ vita.
- 36 **C**Ophioneū Messeniorū vatem Pausanias apud Cœlium scribit semp a natali statim die luminibus captū, & priuatim & publice vaticinia pegisse, & post vehemētē capitis dolorē videre cœpisse, ac mōx relapsū ad cœcitātē denuo.
- 37 **C**lustinus imperator ante Leontiū Callinico Patriarchæ (cuius dolo prius iperio fuerat detrusus) oculos eruit.
- 38 **C**Cōstantinus Copronymos iperator Artabasdū primæ nobilitatis hoīem imperatorē ab Orthodoxis creatum, biennio post captum, oculorū visu cum liberis priuauit.
- 39 **C**Cōstantinus iperator Leonis & Irenes filius, Nicephorū imperatoris stemmaris hominē (in quē suffragia multorum inclinabant) oculorū & linguæ vsu priuauit.
- 40 **C**Irene postea imperatrix rerum potita filiū Constātinū in potestatem redactū excæcauit.
- 41 **C**Haraldū quēdā principē fuisse scribit Saxo q̄ præ senio miserit visum. Quod ēt de Gormone testatur lib. 9.
- 42 **C**Ariberthus rex Francorū Sigibrādū Asprandi filiū oculis priuauit, oēsq; eius p̄pinquos varijs tormētis affecit.
- 43 **C**Nautulphus puer natura cæcus precibus Sācti Senoch visum recipit. Author Gregorius Turonensis.
- 44 **C**Belisarius p̄fectus copiarū Iustiniani iperatoris, deletis Vadālis, acto de Persis triūpho, Italia a Barbaris nō semel liberata pp̄ p̄speros successus ipsi iperatori formidolosus & suspectus factus est, ac p̄pterea ab eodē oculis priuatus. Quo facto ruguriolū in via frequēti sibi statuit, vbi victū a p̄tereītib⁹ mendicabat his verbis. Viator da obolū Belisario, quē virtus extulit, cœcauit iuidia. Author Procopi⁹.
- 45 **C**Pontanus de fortitudine bellica ait Lippum florentinū oculis captum fuisse, ac nihilominus in cæcitāte Rethorū ac philosophorum auditoria frequentasse.
- 46 **C**Cū i Troia Minerūē tēplū arderet, illud demissum cœlo Palladiū eripuit, statimq; oculis capt⁹ est. Postmodū placata

PRIMA PARS.

ira deæ, pristinum recuperavit visum. Author Decyllus apud Plutarchum.

47. C Metellus quoq; templum Vestæ incensum conspicatus Palladium eripuit, statimq; oculis captus est. Postmodum dea placata visum recepit. Idem Auctor.

48. C Valenus Bestius dñi Rusciū. L. Imbrici soceri sui filiū fidei suæ creditū, cupiditate auri interfecisset, ab ipso postea Imbrico corrept⁹ & excæcatus ē. Author idē Plutarchus.

49. Herodot⁹ i Erato ait Epizelū Atheniensem, i bello icerta cā luminib⁹ captū fuisse, neq; sauciū vlla corporis pte, neq; istū.

50. C Keilla Pannoniæ regina maritū suū Vazulē exoculauit.

51. C Endra filius Bazulis Pannoniæ regis Petro itidē Pannoniæ regi oculos eruit. Author Volaterranus.

53. C Bela secūdus Almi filius, rex Pannoniæ a Boricho filio notho Colomani itidē Pannoniæ regis, excæcatus est.

53. C Colomanus rex Pannoniæ post Ladislaum, Almo fratri oculos eruit, & eundem occidit.

54. C Fara virgo (quæ sub Heraclio imperatore floruit) dum ab Hagerrico patre ad nuptias cōpelleretur, in tantas prorupit lachrymas, vt inde cæcitatem contraxerit.

55. C Maiolus patria Aruernensis, Archidiaconus Maticensis, ex morbo luminibus orbat⁹ est: visum tamen compluribus prodigiose restituit.

56. C Lycurgus a Thracibus (quibus principabatur) excæcatus est q̄ foeminas quasdam sequentes Bacchum simulata cum deo amicitia interfecisset. Author Diodorus.

C Claudi.

1. Epictetus 5. Cocles 9. Perdix

2. Colomanus 6. Philipp⁹ macedo 10. Artemon

3. Damon 7. Nicomedes 11. Lambda

4. Androclides 8. Aristogiton 12. Vulcanus

1. E Picterus phs Hierapolitan⁹, claudus fuit. Vñ apud Macrobiū hoc mō induci loquēs. Seruus Epictet⁹ genit⁹ suū corpore claudus, Paupertate Irus, dijs & amic⁹ ego.

2. C Colomanus rex Pannoniæ dicitur fuisse luscus, claudus, gibbosus, lingua blesus, & ore improbo.

- 3 **C**Damon Pedotriba fuit quispia claudicas, qui cum crepidas furto amisisset, iprecatus est, ut furis pedibus maxime congruerent. Erant autem haec non rectae nec accommodae. Illi tamen pro pedum deprauatorum ratione in primis aptae. Author Coelius.
- 4 **C**Idem Coelius ait Androclidem Laconem debilem crure & inutilem fuisse.
- 5 **C**Cocles accepto vulnere claudus factus est. Cui cum cruris vitium obiectaret, per singulos inquit gradus admoneor triumphum meum.
- 6 **C**Philippus Macedo, accepto in coxa lanceae ictu, incidit in claudicantem, quod laudi sibi vertebat aduersus calumniatores.
- 7 **C**Nicomedem Coelius ait fuisse quendam claudum, alium a rege Bithiniae.
- 8 **C**Aristogiton Atheniensis fuit sycophanta, cuius conciones nihil non martium spirabant, adeo ut vetosa sua lingua populum in discrimina plerumque conijceret. Proinde cum die quadam exercitum parari, & milites deligi intellexisset, innixus baculo claudicantem simulauit, ne ad bellum vocaretur. Unde adagium fluxit in vulgus, Aristogiton claudicat. De his qui morbum simulant, ne militiam aut aliud oneris genus subeant.
- 9 **C**Perdix caupo fuit quispiam claudus: cuius clauditas per uerbis locum fecit. Perdix crura, in loripedes & distortos. Aristophanes apud Erasmus.
- 10 **C**Artemon faber fuit machinarius tempore Periclis, qui cum claudus esset, suas passim machinas circumferebat.
- 11 **C**Lambda mulier Corinthia, Amphionis cuiusdam filia & Eetionis uxor fuit etiam clauda. Author Herodotus.
- 12 **C**Vulcanus a Ioue praecipitatus ob deformitatem, vel quod matri opere ferre vellet, incidit in claudicantem. Ad quod allusit Vale. Flaccus lib. 2. Argon. Accliuus scopulo inueniunt, miserentque fouentque. Alternos agro cunctantem poplite gressus. Pont. in lib. Meteo. Vulcanum fama est caelo cum pulsus ab alto, Sub terris sine honore diu, sine munere claudum vixisse, & Sicula exilium traxisse sub Aetna. Item Martiana Capella. Quidam et claudus faber venit. Lactantius. Tum faber claudus Mineruae nuptias postulauit. Germanus Brixius. Deumque loripedem simul arma ad coniurata vocasse.

C Balbi.

- 1 Battus 3 Pogius Florentin⁹ 5 Michael Thraul⁹
 2 M. Fundus 4 Alcibiades

1 **H** Erodorus in Melpomene ait Battū Polymnesti i-
 ter Theraeos opulenti & Phronimæ filiū balbum
 fuisse, ac propterea consuluisse Apollinē, qui hoc
 modo responderit. Batte venis vocis causā. dux te iubet
 ire Lanigerā in Libyē habitatum Phœbus Apollo.

2 **C** Cicero tertia Philippica scribit. M. Fundum nescio quē
 cognominatum Bambalionem ab hæsitantia linguæ.

3 **C** Eodem nomine Fr. Philelphus Pogium Florentinum
 ob vitium linguæ infectatus est.

4 **C** Euripides apud Cœlium scribit Alcibiadi in dicendo
 balbutiem fuisse, quæ voci illius splendorem & sermoni
 gratiam afferre videbatur.

5 **C** Michael imperator (qui Leoni Armenio successit) lin-
 gua fuit balbus, dictus propterea Thraul⁹ a Græcis.

C Furiosi & Maniaci

1 Orestes	10 Ajax	19 Filia Minyæ
2 Pentheus	11 Cleomedes	20 Thimantes
3 Milo	12 Cleomenes	21 Acco
4 Athamas	13 Proetides	22 Pisander
5 Agaue	14 Chares	23 Cambyses
6 Lycurgus	15 Gallus Vibius	24 Aio
7 Marsias	16 Euagoras	25 Harthbemus
8 Hercules	17 Lucretius	
9 Alcmaeon	18 Sparfus	

1 **O** Restes Agamēnonis & Clytemnestræ filius, pp in
 sectam matrē furiosus fact⁹ ē, donec ad arā Dianæ
 Tauricæ expiauerit scelus. Virgil. Lib. 3. Aene. Et
 scelerū furijs agit⁹ Orestes. Ouid. Lib. 1. de Tristib⁹. Vt fo-
 ret exēplum veri Phocæus amoris, Fecerunt furia tristis
 Oreste tuæ. Itē Lib. 4. Quo postq̃ dubiū est pius an scelera
 tus Orestes, Exact⁹ furijs venerat ipse suis. Lucanus Lib. 7.
 Haud alios nondū Scythica purgat⁹ i ara, Eumenidū vidit
 vul⁹ Pelopeius Orestes. Horatius. Lib. 2. Sermonum. Nec

ferro vt demēs genitricē occidit Orestes, Anturris eum occisa insaniſſe parente? Stroza p^r. Li. 1. Eroticon. Arsit in Aegyſtho furioſi m^r. Orestis. Statius Li. 1. Theb. Vel inanē mētis Orestē, Opposito rapidā Palyde viſſe Megæram. Coelius scribit Orestē vi furoris, sibi digitū arroſiſſe & vorasse. Eoq; facto, Eumenidas illi albas se ingeſſiſſe, cū prius nigro colore occurrerēt formidoloſe. Adagiū ē apud Eraſmū. Oresti palliū texere, In eū q parat munus abuſuro, Nā Orestes p iſaniā veſtes dilacerabat. Vir. Li. 4. Aen. Aut Agamēnonius ſcenis agit^o Orestes Armatā facib^o m^res & ſer pētibus atris, Cum fugit, vltricesq; ſedent in limine diræ.

2 **C**Pentheus dū ſacra Bacchi deſpicaret, vlciscēte numine i furorē rapt^o ē. Virg. Li. 4. Aen. Eumenidū veluti demēs vī det agmina Pentheus, Et ſolē geminū, & duplices ſe oſtēdere Thebas. Lucanus Li. 7. Nec magis attonitos aī ſenſere tumult^o, Cū fureret Pēthe^o, aut cū deſciſſet Agaue.

3 **C**Milo Epirota cū haſtā in Laodomiā filiā Pyrrhi conieciſſet, q̄ ad arā Dianæ velut ad Aſylū cōfugerat, dea vindicāte, in furorē raptus eſt, quo intra duodecimū diē periit.

4 **C**Athamas Aeoli filius furis a Iunone imiſſis, vſq; adeo correptus eſt & agitated, vt Learchū filiū intertecerit. Ouidius Lib. 6. Faſtorū. Hinc agit^o furis Athamas ſub imagine falſa, Tuq; cadis patria parue Learche manu.

5 **C**Agaue Cadmi & Hermiones filia, Bacchico furore correpta, Pētheū filiū iſterfecit. Lucan^o Li. i. Ingēs vrbē cingebat Erinnyſ, Excutiēs pronā ſlagrāti vertice pinū, Stridētesq; comas, Thebanā qualis Agaue Impulit, aut ſeui contorſit tela Lycurgi Eumēis. Idē Li. 7. Nec magis attonitos aī ſenſere tumultus, Cum fureret Pētheus, vel cū deſciſſet Agaue. Horati^o Li. 2. Ser. Quid? caput abſciſſum demēs cū portat Agaue Nati infelicis, ſibi tum furioſa vī. Seneca i Oedipode. Peior hac genitrix adeſt, Furibunda Agaue.

6 **C**Lycurgus Dryantis filius rex Thraciæ a Baccho (cuius numē aſpernabat^o) in furorē verſus, crura ſibi amputauit. Lucanus. Thebanā qualis Agaue Impulit, aut ſeui contorſit tela Lycurgi Eumenis. Oui. i Ibin. Vtq; Dryatidē Rhodo

pedia regna tenēti, Ingenio dispar, cui pede claudus erat.

7 **C**Marſyas dū Apollinē ad tibie certamē puocaffer, i furo
rē verſus, & ab ipſo deo excoriat⁹ ē. Ouid. i. Ibin. Mens q̄q̄
ſic furijs vecors agiteſ, vt illi. Vnū q̄ toto corpe vuln⁹ hēt.

8 **C**Hercules viſa apud iſeros Megera, i furorē verſus ē, vñ
regreſſus filios iprudēs occidit. Lucan⁹ li. i. Aut qualē iuſſu
Iunonis iniquæ Horruit Alcides viſo iā Dite Megæram.

9 **C**Alcmæon Amphiarai & Eryphiles filius, ppter interfe
ctam matrē furijs itidē agitatus eſt. Propertius Lib. 3. Aut
Alcmæoniæ furia, aut ieiunia Phinei. Politianus in Nutri
cia. Oenidæq; facē, furijs Alcmæona pulſum.

10 **C**Aiax Telamonis filius, pp arma Achillis mortui, data
Vlyſſi in virtutis præmiū, dolore animi & inuidia i furorē
verſus, armēta loro cædebat, exiſtimās ſe interficere Græ
cos. Apuleius Lib. 3. Meta. In inſani modū Aiakis armat⁹,
nō vt ille viuus pecoribus infeſtus tota laniauit armenta.

11 **C**Cleomedes Aſtypalēſis, pdigioſis homo viribus, dum
Lachū Epidemniū athletā iſtu pugni interfeciſſet, interfe
cti aperuiſſet latera ac propterea iudices tārā perofi feritā
rem, in eū vellent animaduertere, indignatus & in furorē
verſus colūnam (qua ludi literarij domus fulciebat) diſſe
cit, eaq; ruina pueros oēs adobruit. Sunt q̄ dicāt hūc furo
rem eidē irrepiſſiſſe, q̄ victoriæ p̄mio fuiſſet fraudatus.

12 **C**Fuit alter Cleomedes ſeu Cleomenes, quē Herodot⁹ in
Erato ſcribit a Lacedæmonijs (qb⁹ iperabat) p̄ expulſum,
demū priſtinę dignitati reſtitutū fuiſſe. Nec multo poſt tā
tā iſania icidiſſe, vt vnicuiq; obuiſſe ſceptrū in faciē ipinge
ret. Qd̄ eū faciētē p̄pinqui ſoleis ligneis illigauerūt, & in
carcerē cōiccerūt. Vbi arrepto cuſtodis & Ergaſtularij gla
dio ab ima corporis parte ad verticē capitis ſeſe diſſecuit.

13 **C**Proetides ſeu filiē Proeti Argiuorū regis, dū Iunoni ſe p̄
ferrēt, i furias verſę, ac poſtmodū mutatę in vaccas fingū
tur a poetis. Vir. Proetides iplerunt falſis mutigitib⁹ agros.

14 **C**Plutarchus in vita Artoxerxis ſcribit, Charē fuiſſe quē
dam, qui in bello Cyrum vulnerauerit ſuccifa poplitis ve
na, quem ait inſania poſtmodum fuiſſe correptum, nimia

illati Cyro vulneris arrogancia.

- 15 **C** Gallus Vibius vir fuit magnæ eloquentiæ, qui dum in
saniam mentiret, quod assimulabat ad verum redegit.
- 16 **C** Coelius scribit Euagoram regē Cypriorum repentino
furore correptum fuisse.
- 17 **C** T. Lucretius poeta Physicus, sumpto amatorio poculo
in furiam lapsus est, qua impellente mortem sibi cōsciuit.
Statius. Et docti furor arduus Lucreti.
- 18 **C** Sparsus fuit quispiā, quem Seneca scribit inter scholasti
cos insanum, inter insanos scholasticum fuisse.
- 19 **C** Timanthes Cleonē⁹ athleta, cū senio cōfectus arcū nō
posset cōplicare, quē intendebat iuuenis, dolore animi in
furorē lapsus est, ac ppea se iterfecit. Author idē Coelius.
- 20 **C** Acco mulier iā decrepita, cū faciē (quā ad speculū ex
plorabat) senio deformatā aspiceret, aī egritudine ī isaniā
lapsa ē. Alij aliter sentiūt. Aūt enim ipsam pluisse alloqui
suā imaginē ī speculo, eiq; subridere, cōminari, pmittere,
subblandiri, & qcqd pfabulātes solēt dicere. Idē Author.
- 21 **C** Pisander eo velaniq; lapsus est, vt timeret necubi animę
suę occurreret, a qua viuus esset destitutus.
- 22 **C** Cambyfes cū Apim (quē Aegyptij p deo colebant) vio
lasset, vlciscente numine, lapsus est in furias. Quibus agi
tatus, vniuersam ppe familiā deleuit. Author Herodotus
in Thalia. Postremo furore victus seipsum interfecit.
- 23 **C** Aio fili⁹ Arichis ducis Beneuenti missus a p̄re ad Rho
tharem Longobardorū regem, in Italia vencho potus est,
cuius virtute cōepit isanire. Author Paulus Diacon⁹ de ge
stis Longobardorum.
- 24 **C** Harthben⁹ fuit athleta qspiā ex Hellsyngia, nouē cubi
tis pcerus, quē Saxo grāmatic⁹ ī tātas furias testat cecidis
se, vt sūmas clypei ptes corroserit, igneos carbones vētri
mādauerit, Raptas ore prunas in vīcerē ima transfuderit,
crepitātia flāmarū picula pcurrerit, & ad extremū in sex
athletarū suorū p̄cordia furente manu ferrū conuerterit.
- 25 **C** Vlysses cū eēt Græcorū prudētissimus, insaniā tñ simu
lauit, ne ad bellū Troianū pficisceret. Vt aūt psuaderet se

eē vere ifanū, falē feminabat, varijsq; aialib' aratra iungebat. Aftū hoīs explorauit Palamedes, q arātī Telemachū filiū obiecit. Quē ne lederet ipē Vlyffes p̄r, aratrū fūfpēdit.

Furiae tres.

- 1 Aleſto, 2 Theſiphone 3 Megera.

Furias poetę Acherontis ex nocte filias vocār. Virgili^o. Dicunt geminæ peſtes, cognomine diræ, Quas & tar-
tareā nox intēpeſta Megarā. Vno eodēq; tulit partu. Pro-
pterea Galterus i Alexādride, decēti epitheto eas vocat
Noctigenas, lib. x. vbi ait, Hoc ego ſi dea ſum, qua nulla
potētior inter Noctigenas, ſi me veſtrā bene noſtis alūnā.
Eadem rōne Mātuanus eas vocat Acherontigenas. Apud
inferos dicunt Canes. Lucan^o, Iam vos ego noīe vero Eli-
ciam, ſtygiasq; canes i luce ſupna Deſtituā. Apud morta-
les vocant furiaē, q furoris ſtimulos hoīum p̄cordiis idul-
gent, Propterea ēt ſingunt ijs colubros imittere, quos ad
maniā trahūt. Vñ Vi g. Cœruleis vnū de crinibus anguē
Coniicit, inq; ſinu p̄cordia ad itima ſubdit, Quo furibūda
domū monſtro p̄miſceat oēm. Dicunt & Eumenides ſen-
ſu cōtrario & p antiphrāſim. Eumenis enim Beneuolens
dīr. Ouidi^o, Eumenides tenuere faces de funere raptas. Fe-
runt & capilloꝝ loco, redimitæ ſerpētibus & colubris. Ca-
tullus. Quare facta virū mulctātes vindice pœna, Eumeni-
des, queis ſanguineo redimita capillo Frons expirātes p̄-
portat pectoris iras. Huc huc aduērate, meas audite quere-
las. Stati^o li. 12. Et Anguicomæ ducēt vexilla ſorores. Mā-
tuanus in Apollonia. Exhibāt de ſede Erebi teterrima mō-
ſtra Teſiphone, furiaq; aliæ multo angue comātes, Quip-
pe qbus dñabant Plutonides vmbraē. Appellant ēt diræ.
Virg. At p̄cul vt diræ ſtridorē agnouit & alās, Infelix cri-
nes icindit lucturna ſolutos. Idē lib. 4. Aen. Vltricesq; ſedēt
in limine Diræ, Itē in eodē. Et dirę vltrices & dij moriētis
Eliſę. Claudian^o li. 2. de Raptu. Sunt tibi deformes Dirę, ſc̄
altera Lethes Flumina. Eaꝝ autē offm̄ Vir. his verbis apit.
Hæ Iouis ad ſolium, ſeuīq; in limine regis
Apparent, acūitq; metum mortalibus ægris.

Si quando Lethum horrificum, morbosq; deum rex
Molit meritis, aut bello terreat vrbes. Lactātius lib. 6. de
vero cultu de his in hūc modū scribit. Tres sunt affectus, q
hoīes in oīa facinora præcipites agunt. Propterea poetæ
tres furias esse dixerūt, quæ mentes hoīum exagitent, Ira
vltionē desyderat, Cupiditas opes, Libido voluptates.

- 1 **C** Furiarum prima est Alecto. quam Virgilius hoc modo
depingit libro septimo Aenei.

Luctificam Alecto dirarum a sedē sororum
Infernisq; ciet tenebris, cui tristia bella,
Iræq; insidiæq; & crimina noxia cordi.
Odit & ipse pater Pluton, odere sorores
Tartareæ, Monstrum tot sese vertit in ora,
Tam sæuæ facies, tot pullulat atra colubris.

C Item paulo post subiungit.

Tu potes vnanimis armare in prælia fratres,
Atq; odijs versare domos, tu verbera tectis
Funereasq; inferre faces. tibi numina mille,
Mille nocendi artes.

C Quod autē sit Noctis filia, testis est apud eundem Virg.
Iuno hoc modo loquens. Hunc mihi da proprium virgo
fata nocte laborem. Item Mantuanus in Lucia. Surge &
qcquid fata nocte profunda Consuluit Alecto vome.

- 2 **C** Tisiphone seu Tisiphone secūda Acherontis filia, hoc
mō ab Ouid. describit. Nec mora Tisiphone madefactā
sanguine sumit Importuna facē, fluidoq; cruore rubētē In
duit pallā, tortoq; icingit angue, Egrediturq; domo, lu
ctus comitat eunrē, Et pavor, & terror, trepidoq; insania
vultu. Itē Claudian⁹. Cētū illi stabāt vibrātes ora Cerastræ,
Turba minor diri capitis, sedet int⁹ abactis Ferrea lux ocu
lis, qualis p nubila Phœbes Atracia rubet arte color suffu
sa veneno. Itē Statius. Suffusa veneno Tendit, ac sanie glī
scit cutis, igneus atro Ore vapor, q longa sitis, morbisq;
famesq;, Et populis mors vna venit. Oui. li. 4. Tristiū, fecit
īde adiectiuū Tisiphoneus, vbi ait. Cupiasq; eradere vitē,
Tēpora (si possis) Tisiphonæa tuæ, Hanc filiā esse noctis

docet Sylli^o lib. 2. dicēs. Et palmas tēdens, hos inqt noctis
alūna, Hos muros ipelle manu, populūq; ferocē Dextris
sterne tuis, Iuno iubet. Colubris instar cæterarū armatā ēē
docet Mātuanus lib. 4. Agelariorū dicēs. Ite, canes adsunt
Herebi, Crinita colubris Tesiphōe, spirasq; venenū ignēq;
Megæra, Et soror, atq; mali manes & Cerberus ipse.

- 3 **C** Megæra tertiā Acherontis & Noctis filiā Claudian^o de
laudib^o Stiliconis describit, Improba mox surgit tristi de
sede Megæra; Quā penes ilāni fremit^o, animiq; p̄fan^o Er
ror, & vndātes spumis furialib^o iræ. Nō nisi q̄sitū cognata
cede cruorē, Illicitūq; bibit patri^o quē fuderit ensis, Quem
dederit f̄res. hęc terruit Herculis ora, Hęc defensorū terra
rū polluit ait^o, Hęc Athamāteq; direxit spicula dextrē, Hęc
Agamēnonios iter bacchata penates Alternis lusit iugu
lis. hac auspice tēde Oedipodē m̄ri natē iūxere Thyestē.
Serpētib^o ēē redimitā docet Mātuan^o li. 2. d. Gala. Tēporē.
Per medias vrbes colubris crinita Megæra, Sanguineisq;
caput vittis itorta, flagello In scelera & culpas hoīes vrge
re laborat, Criminis & p̄cne dux, hortatrixq; malorū.

C Stultri & insipientes.

1 Corœbus	5 Amphistides	9 Mydas
2 Bagas	6 Accon	10 Psylli
3 Melitides	7 Cippius	11 Claudi ^o princeps
4 Māmachutus	8 Zenophantus	

- 1 **C** Orœbi filij Mygdonis Phrypij stultitia vulgi fabu
lis celebrata est, q̄ maris vndas numerare conaba
tur, cum nō possēt vltra quinq; numerare. Autho
res Eustachius & Lucianus apud Erasimum.

- 2 Bagas fuit q̄spiā stupide mentis & attonitæ. Author Plu
tarchus i Collectaneis. Vñ ortū adagiū. Vt Bagas p̄stitisti.

- 3 Melitides fuit stultus ab Homero celebratus, qui eversa
iam Troia venisse legi^t auxiliū laturus Priamo. Lucianus
apud Erasimū. Melitidē aut Corœbū me putas p̄ deos?

- 4 **C** Enthusiasmus ē qdā mētis stupor, q̄ laborauit Māma
chutus q̄spiā sola insignis fatuitate. Vñ Māmachuti dicun
tur hiātes & stupidi. Author Aristophanes apud Cœliū.

- 5 **C**Amphistides tantæ fuit stultitiæ, vt ignoraret, vtro ex parente prognatus esset.
- 6 **C**Accon verula eo laborauit delirio (sicuti iã diximus) vt solita sit ad speculum cum imagine sua, perinde ac cū alia muliere cōfabulari. Authores Cœlius & Erasmus ex aduocatis Græcorum testimonijs.
- 7 **C**Cippius simulabat se dormire & steterē, quo facilius eius vxor mœcharetur. Quod arguit eum a zelotypia longe fuisse alienum. Vnde natum videtur adagium Ciceroni in quadam ad Fabium Gallum epistola positum. Nō oībus dormio. Author Lucilius apud Beroaldum.
- 8 **C**Zenophantus fuit quispiam stultus qui quo magis risum cohibere nitebatur, hoc ridebat profusius.
- 9 **C**Mydas Gorgij fili⁹, cum agrestē Panos dei cantilenā Apollinis carminib⁹ p̄tulisset, indignat⁹ Apollo asinas auriculas eidē ididit, q̄b⁹ postea abiit ī risum. Vide Oui. li. 11.
- 10 **C**Psylli populi dum Austrum ventum plus nimio haberent inuisum, vt sibi & suæ terræ noxium, sumptis armis in eum hostiliter profecti sunt, ceu viuum aliquem hominem, & non rem incorpoream peterent.
- 11 **C**Inter stultos numeratur Claudius princeps, quod Dominum Neronem adoptauerit, cum Britanicum legitimo thoro natum haberet.

CMedici pharmacopolæ & Chirurgi

1 Apollo	13 Artemon	25 Castor
2 Aesculapius	14 Attalus	26 Cherias
3 Acron	15 Alcon	27 Chrysermus
4 Aristogenes	16 Agron	28 Cleomporus
5 Aristogenes	17 Basilus	29 Democides
6 Asclepiades	18 Chiron	30 Dexipus
7 Acesias	19 Cor. Celsus	31 Diocliides
8 Arabs	20 Christobolus	32 Democrates
9 Antio. musa	21 Cleophrantus	33 Democritus
10 Cassius	22 Chrysippus	34 Dasius
11 Amythaon	23 Crinas	35 Epicharmus
12 Apollodorus	24 Charmis	36 Erasistratus

PRIMA PARS

37 Euphorbus	46 Mycon	57 Petriclius
Eribotes	47 Machaon	58 Prodicus
Galenus	48 Melampus	59 Philistion
38 Glaucias	49 Meges	60 Philon
39 Hippocrates	50 Nicias	61 Podalyrius
40 Herimogenes	51 Nicomachus	62 Sinalus
41 Iulianus	52 Nicerotes	63 Themison
42 Lucas	53 Oribasius	64 Theombrotus
43 Lycus	54 Ocularius	65 Thessalus
44 Menecrates	55 Philippus	66 Vestius valens
45 Martion	56 Peon	67 Alypleriq.

1 **A**pollo Aesculapij p^r medicine vsum primus d^r ar-
tulisse, ac p^pterea meruisse deitate. Ouid. li. 1. Me-
ta. inuentum medicina meū est, opifexq; p^r orbem
Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis. Idem li. i. de
remedio. Te p^rcor o vates, adsit tua laurea nobis Carminis
& medicæ Phœbe repertor opis. Calentinus. Phœbe cō-
p^rtor medicæ salutis. Macrobius Virgⁱes (iq^t) vestales ira
indigitāt, Apollo medice, Apollo Pæan, Nec aliā ob cām
Alexicacus. i. malorū expulso^r dictus est.

2 **A**esculapio Apollinis filio pleriq; ēt inuentū medicinæ
referūt acceptū. In qua adeo excelluit, vt mortuū Hippo-
lytum fingat ad vitā reuocasse, & Androgeū Minois filiū
ab Atbeniē sib^o interfectū. Propertius li. 2. Et de^o extinctū Cres-
sis Epidaurius herbis Restituit patriis Androgeona focis.

3 **A**cron Agritentinus medicus, Athenis philosophatus
est cum Empedocle. Fuit antiquior Hippocrate, Scripsit
de medicina librum vnum

4 **A**ristogenes Thasi^o medic^o floruit tpib^o Antigoni Ma-
cedoniæ regis ad quē libros plurimos icrip^sit de medicia.

5 **A**ristogenes alter Cnydius Chrysiⁱphi philosophi seru^o
fuit itidem medicus, qui magnam adeptus est famam ex
curatione Antigoni Gonatæ cognomento.

6 **A**sclepiades Prusien^sis, Cn. Pompeij familiaris, rationē
primus repit, qua vinū ægris mederet, relato e funere ho-
mine & cōseruato. Dicebat salutē cōstare cibi potusq; ab-

stinentia, p̄terea gestatiōe, ambulatiōe, & fricatione. Scripsit ad Mithridatē volumina Authore Plinio. Mortu⁹ est scalarū lapsu ī extrema senectute. Idē blandimēta & lenocinia cōmentus est ad ægroꝝ gratiam & iucunditatem. Si quidem & balneorum cōsuetudinem fecit, primusq; lectulos excogitauit suspensiles, quorum molli iactationē irritaretur & obreperet somnus. Author Plinius.

- 7 **C**Acesias fuit imperitus medicus, qui dum cuidam podagrigo mederi vellet, morbum & dolorē auxit. Vnde natū adagiū. Acesias medicatus est, ubi res ī deterius vergit.
- 8 **C**Arabs Apollinis fuit filius & Babylonis, quem Plinius lib. 7. medicæ artis apud Aegyptios repertorē dicit.
- 9 **C**Antoni⁹ Musa medic⁹ fuit Augusti, de q̄ Horati⁹ meminit li. i. Epist. dicēs. Nā mihi Baias Musa supuacuas Antōr⁹.
- 10 **C**Cassius Hemina apud eundē Pliniū testis ē Archagathū Lysaniæ filiū Peloponēsem, primū ē medicis venissē Romā. L. Aemylio. & M. Liuiō cōsulib⁹. Eiq; ius gritiū datū, & tabernā ī cōpito Acilio emptā. Ob id publice vulnerariū fuisse cū tradit vocatū, mireq; gratū aduētū ei⁹ ab initio, mox a seuitia secādi vrēdiq; nomē carnificis meruisse.
- 11 **C**Amythaō Melāpodis p̄ iter claros medicos oli hīr⁹ ē.
- 12 **C**Apollodori duo fuerunt Scyllæus & Tarētinus ambo medici. De qbus Plinius lib. 2. Cap. 4. loquitur.
- 13 **C**Artemon fuit medic⁹ q̄ calua iterfecti igneq; cremati p̄piauīt aq̄ e fonte noctu comitialib⁹ morbis. Auth. Plinio.
- 14 **C**Attalus medic⁹ apud Plinium affirmat scorpione viso siquis dicat duo cohiberi nec vibrare ictus.
- 15 **C**Alcon seu Alcontius medic⁹ fuit vulnerū, centū sesterijs a Claudio condēnatus, & exul missus in Galliā, demū restitutus. Nescio an is sit, de quo loquit̄ Martialis lib. 6. Ostēdit digitū sed impudicum Alconi, Dasiq; Symmachoq; Ausonius de alio Alcone itidem medico loquitur, qui Diodorum aruspitem vaniloquum fecit.
- 16 **C**Agron medic⁹ fuit, qui pestilentia Athenas passim occupante, affectorum plerisq; opē intulit salutarem accens in proximo ignibus.

- 17 **C**Basilus Ancyranus professione fuit medicus, Floruitq;
imperante Constantino.
- 18 **C**Chiron Saturni fili⁹ ex Phyllyra herbag⁹ naturas prim⁹
iuenisse, Achillēq; & Aesculapiū docuisse fert, Phoenici
Amyntoris filio oculis capto visum restituit. Propertius
lib. 2. Tarda Phylloctetæ sanauit crura Machaon, Phoeni-
cis Chiron lumina Phyllyrides. Virg. li. 3. Georgico. Que-
sitæq; nocent artes, cessere magistri Phyllyrides Chiron,
Amythaoniusq; Melampus. Ab eo nomen sumpsit her-
ba quæ Centaurea dicitur.
- 19 **C**Corne. Celsus libros de medicina scripsit oratorio mo-
re. Floruit paulo ante Fabium Quintilianum.
- 20 **C**Christobol⁹ medic⁹ fuit, cui singularē pepit laudē sagit-
ta ex oculo Philippi Macedonis, citra oris deformitatem
euulsa. De q̄ ab iude Curti⁹ mēinit, li. 8. de gestis Alexātri.
- 21 **C**Cleophantus Authore Plinio medicus fuit, qui vini ra-
tionem illustrauit. Hic apud Plinium ait semen pastinacæ
erraticæ Dysentericis prodesse.
- 22 **C**Idem Author scribit Chrysippum Erasistrati præcepto-
rem medicū fuisse, qui Hippocratis, Aesculapii & Prodicī
medicorū placita ingenti garrulitate mutauerit.
- 23 **C**Crinas Massiliensis fuit medicus, qui ad syderum mo-
tus ex Ephemeride Mathematica cibos dabat, horasq;
p̄seruabat. Plinius scribit hunc centum sestertia reliquis-
se, iuris patriæ non minore summa extructis.
- 24 **C**Charmis ex eadē Massilia fuit medicus: qui priores me-
dicos & balnea dānauit, Frigidaq; hybernīs algorib⁹ laua-
ri persuasit. Merisit ægros in lacus, adeo vt Plinius dicat se
vidisse capulares senes vsq; in ostentationē rigentes.
- 25 **C**Castor medicus docuit Piperitim herbam (quam alii
Siliquastrum vocant) bibi contra morbos comitiales. Au-
thor Plinius lib. 20. Idem scripsit succum radicis ferularū,
oculorum claritati multum conferre.
- 26 **C**Cherias Atheniēsis fuit medicus, qui apud Plinium te-
stis est radicem cardui ex aqua decocta potatoribus sitim
facere, stomachum corroborare, & vuluis aliquid confer-

re, vt mares gignantur.

- 27 **C**Chrysermus fuit medicus, qui Bulbi radice in vino decocta Parotidas curabat.
- 28 **C**Cleempum Plinius scribit fuisse medicum, cui Pythagoræ libri de magicis herbis nonnulli ascripterunt.
- 29 **C**Demodices medicus Polycratē Samiorū tyrānum curauit talentis duobus, scripsitq; librū de medicina. Herodorus in Thalia scribit Democidem Taliphontis Crotoniensium principis medicum fuisse, atq; duobus aureariū compedum paribus a Dario donatum.
- 30 **C**Dexippus Cous. Hippocratis fuit discipulus, q scripsit librum vnum de medicina.
- 31 **C**Diocles Carystius floruit temporibus Darii Histaspis. Reliquit commentarios.
- 32 **C**Democrates Seruili⁹ citat a Plinio Li. 25. Primusq; medentū herbā dī inuenisse, quā appellauit Hyberidam.
- 33 **C**Idem li. 24. ait Democritū fuisse medicū, qui in ualitudine Cōfidix. M. Seruiliū, Consularis filiā oēm curationē austeram recusantis, diu efficaciter vsus sit lacte caprarū.
- 34 **C**Dasi⁹ medici nomē ē, cui⁹ meminit Martialis li. 6. dicens. Oñdit digitū, sed ipudicū, Alcōi, Dasioq; Symmachoq;.
- 35 **C**Epicharmus Cous fuit auditor Pythagoræ, Scripsit de rerū natura ac medicina cōmentarios, quos adhuc extare in Bibliotheca Vaticana scribit Volaterranus.
- 36 **C**Erasistratus medicus fuit, qui primus cognouit morbū Antiochi ob amorem Stratonices noueræ. Plinius scribit hunc fuisse discipulū Chrysippi, ex Aristotelis filia genitum, cui Antiocho rege sanato, centum talenta donauit filius eius Ptolemæus. Hunc citat Gellius lib. 16.
- 37 **C**Euphorb⁹ medic⁹, Euphorbię herbæ nomē iposuit aithore Plin. li. 25. **C**Eribotes Teleōtis fuit fili⁹ medicine pirissim⁹, vt q Oilci vuln⁹ a Strymphalidib⁹ illatū sanauerit. Testis Orpheus apud Aegidiū maseriū in Argonauticis, **C**Galenus medicus e Pergamo ciuitate Asiatica floruit Traiani temporibus. Hūc Auicēna cæteri q; oēs medicorū principem fatentur. Scripsit de medicina libros complu

res, & in opera Hippocratis.

- 38 **C**laucias medicus fuit in cognoscenda cadauerum natura diligentissimus. Author Plinius.
- 39 **C**hippocrates Cōs Democratis fuit auditor, vixit in summa familiaritate apud Perdicam Macedonū regem: Suscepit filios Thessalum & Draconē. Hunc Artaxerxes magna mercede summisq; honoribus in familiā suā inuīrauit Authore Valerio. Familiaris fuit Democrito, quē vt insania curaret, plerūq; ad eū scripsit. Amauit Græciā, ex qua nūq̄ egressus est. Mortuus ē Larissæ natus annos. 104.
- 40 **C**hermogenes fuit medicus, qui Adriano imperatori se interficere volēti circūscripsit locum sub māmilla, quo lethali ter p̄cussio, celerius expiraret. Author Dion Cassius.
- 41 **C**lulianus fuit quispiam Pharmacopola herbariæ artis peritissimus, quē Volaterranus ætate sua floruisse scribit.
- 42 **C**lucas Antiochenis medicus fuit Pauli Apostoli sectator, a quo edoctus, scripsit Euangelium & actus apostolorum. Excessit natus annos. 84.
- 43 **C**lycus Neapolitanus Atriplicem (nomen est herbæ) cōtra Cantharidas bibendum censebat, apud Plinium.
- 44 **C**menecrates Syracusanus medicus, nullā ab his mercedem accipiebat, quibus medebat. Curabat in primis morbum sacrum hac lege, vt liberati se esse ipsius seruos faterētur, eūq; Iouem appellarēt. Feruntq; in id tumoris fuisse euentum, vt qñq; ad Agesilaū Spartæ regē hoc modo scriberet. Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem. Subridens Agesilaus respondit. Agesilaus Menecrati sanitatem.
- 45 **C**martion Mitylenæus de simplicibus effectibus scripsit. Item apud Plinium rumpi Scolopendras marinas sputo, Rubetas item aliasq; Ranas scribit.
- 46 **C**mycon apud eundem testis est aduersus serpētes nihil esse efficacius Hippomarathro.
- 47 **C**machaon Aesculaphi filius & frater Podalirij, medicus fuit clarissimus. Baptista pius Lib. 4. Eleg. Cura Machaonia maior & ista manu est. Hic Philodotē Præantis filium Herculis sagitta Hydræ veneno tincta, vulneratū sanauit.

Propertius

Proprius Li. 1. Tarda Philoctetæ sanauit crura Machaon.

- 48 **C**Melampus Amythaonis filius, filias Proeti Argiuorū regis ab infania purgauit. De hoc Virg. lib. 3. Georgi. Cesse, re magistri, Philyrides Chirō, Amythaoniusq; Melāpus. Meminit & Herodotus in Euterpe. Et Plinius lib. 15.

- 49 **C**Meges fuit Chirurgus quispiam, quem Volateranus citat in philologia.

- 50 **C**Nicias Pyrrhi medicus fuit, qui ad Fabricium veniens, promisit se domino mortē illaturū. Quod flagitiū auersatus Fabricius, Pyrrhū quis inimicū literis monuit, vt a Nicia caueret. Gellius videt hoc ascribere Timochari, apud Gellium Quadrigarius Niciæ. vter fuerit parum refert de noie. Claudianus lib. 3. in Ruffinum sic inquit. Romani scelerum semper spreuere ministros: Noxia pollicitum domino miscere venena; Fabricius regi nudata fraude remisit. Infesto quem Marte petit, bellumq; negauit. Per famuli patrare nefas.

- 51 **C**Nichomach⁹ Stagyrites Machaōis fuit fili⁹ Aesculapij nepos. Scripsit de medicina libros sex. Fuerūt ei⁹ nois duo alii pater & filius ambo medici, Quorū fili⁹ scripsit Cōmentarios in Physicā prīs & octo libros Ethicorū ad Eudemū.

- 52 **C**Nicerotes Vnguētarius fuit Syrius, a cuius noie Martialis vnguenta vocat Nicerotiana Li. 6. dicens. Quod semper Casiaq; Cynnamoq;. Et nido niger alitis superbæ, Fragras plumbea Nicerotiana. Idem Li. 10. Felix lectulus & lucerna vidit, Nimbis ebria Nicerotianis. Laberius. Et quæcūq; Syrus Nicerotes solet, Quicquid croci, casiaq; cinnami, quod vduſ Cæsariæ spirat delicatus Arabs. Hoc totum vobis nunc ad scenam affero.

- 53 **C**Orbasius Sardinianus Iuliani principis familiaris scripsit libros medicinæ. 72. ad ipsum Iulianum,

- 54 **C**Ocularius medicus fuit in Aegypto præstātissimus, qui floruit sub Amasi rege. Author Herodotus in Thalia.

- 55 **C**Philippus medicus fuit Alexandri, eiq; summa familiaritate & amicitia iunctus. Nam cum Parmenio literas ad

- Alexandrum dedisset, quibus eum monebat, vt ab insidiis Philippi velut ab hoste Dario corrupti sibi in ægritudine caueret, Alexander exploratam habens medici fidem, poculum ab ipso Philippo datum hausit, demum literas Parmenionis eidem legendas concessit.
- 56 **C** Pæon vir fuit medicinæ artis peritissimus, a cuius nomine Pæonia herba nomen sumpsit. Archittrenius Lib. 2. Pæonijs animo medicina potèntior herbis.
- 57 **C** Plinius ait lib. 20. Petriclium fuisse medicum, qd Ophiacascripserit.
- 58 **C** Eodem authore Prodicus fuit medicus, Aesculapii discipulus, Selymbriæ natus, qui medicinam instituit, quam Iatralepticen vocant.
- 59 **C** Philistion Lotrensis fuit medicus: quem Celsius li. 17. Capi. 11. citat.
- 60 **C** Philo medicus fuit nobilis, qd cū medicamēta qdā ad medendi visum exquisitissima concinnaret, & regias quasdā Alexi pharmacas potestates, eas deorum manus appellabat, velut diuinas & salutares:
- 61 **C** Podalyrius filius fuit Aesculapii & frater Machaonis, medicæ artis peritissimus, qui cum Græcis ad Troiam profectus dicitur. Baprista Pius lib. 4. Elegi. Deposito non prestat opem Podalyrius ægro:
- 62 **C** Sihalo fuit medicus spia, De qd Syllio Italicus lib. 1. sic inquit. Ipse olim antiquo primum Garamanticus Ammon Scire pater dederat Sihalo morsusq; ferarum, Telorumq; graues ictus sedare medendo: Atq; is deinde suo moriens cœlestia dona, Mōstrarat nato.
- 63 **C** Themison medicus fuit magni nominis, Aesclepiadis discipulus Authore Plinio, quem plerisq; in locis citat Plinius ipse. Iuuenalis. Quot Themison ægros Autumno occiderit vno. Baptista Pius lib. 4. Elegiar. Omnibus hoc anno morbis, noxaq; carebis, Contemnesq; piam sic Themisonis opem. Fuit eius nominis alter, quem Martialis scribit consuetudinem Veneris habuisse cum sorore, vbi Lib. 12. ait. Quare non habeat Fabulle quæris Vxorem

Themison, habet sororem.

64 **C**Theombrotus fuit medicus, quem Ptolemæus rex Megalensibus sacris donauit centum talentis seruatō Antiocho rege. Author Plinius. Lib. 7.

65 **C**Thessalus eodem authore, medicus fuit Neronis temporibus, qui cuncta maiorum placita transfiliuit, & rabie quadam in omnes æui medicos perorauit.

66 **C**Veſtius valens adulterio Messalinæ Claudii Cæsaris nobilitatus, pariterq; eloquentiæ affectator, suo tempore nouam medicorum instituit sectam.

67 **C**Sunt & pleriq; alij, quorū nomina & Placita, quandoq; aduocantur a Plinio, vt Aristogiton, Athamas, Callimachus, Cleopolemus, Damion, Diuces, Diodorus, Petronius, Dorotheus, Dionysius, Sallustius, Hesi⁹, Hiceti⁹, Herophil⁹, Icethidas, Iollas, Laïs, Lene⁹, Metrodorus, Nymphodorus, Opion, Praxagoras, Plistoicles, Sesti⁹, Sim⁹, Sosimenes, Sotac⁹. Q. Stertini⁹. Quorū nuda nomina ad nos puenerunt. Porro multiplex est medicina Pharmaceutice, q̄ medicamentis curat. Emperice, q̄ solū experimentis cōstat. Iatroleptice, q̄ vnguētis, Clinice, q̄ victu & venenis corporibus medet.

CVnguenta quædam & pharmaca.

1 Elaterium	15 Pardalium	30 Ceroma
2 Crocinum	16 Balanus	31 Panchrestum
Crocomagma	17 Melinum	32 Collyrium
3 Epilima	18 Sufinum	33 Apyron
4 Malobathrum	19 Cyprinum	34 Atharis
5 Mendesium	20 Telinum	35 Botryon
6 Mithridatium	21 Megalium	36 Irium
7 Nardinum	22 Cinnamomū	37 Euhemon
8 Narcissinum	23 Cinnamum	38 Oporice
9 Nicerotianum	24 Myrrha	39 Stomachice
10 Odontostimma	25 Balsamum	40 Diapasma
11 Oenanthinum	26 Amomum	41 Magma
12 Panatheniacum	27 Psilothrum	42 Regale Vnguentum
13 Amaracinum	28 Thalassomeli	
14 Metopium	29 Dropax	

- 1 **E** Lateriū Plinius ait esse medicamētum, quod fit ex cucumere syluestri, succo expresso e semine.
- 2 **E** Crocinum species est vnguenti, quod efficit Croci cōmitione. Propertius. Sit mensæ ratio, voxq; iter pōcula currat, Et crocinō nares murrhe⁹ vngat Onyx. Alio noīe Crocomagma diciť. Fiebat autem ex croco trito & vino dulci. Hoc Romani non solum corpora delibuebāt, sed & spargebant pulpita. Vnde idē Propertius. Pulpita solēnes non oluere crocos. Crocinum Authore Plinio in sola Cilicia diu maxime fuit laudatum, mox Rhodi.
- 3 **E** Epilima vnguētū ē viliissimū, qđ passim utebantē veteres.
- 4 **E** Malobathrū vnguētū ē odoris fragrantissimi, qđ afferebat ex Assyria. Eo Romani suos capillos vngebāt i deliciis, vt videt innuere Horatius Li. 3. Car. Ode. 7. scribens. Cum quo morantē sēpe diez merō Fregi, coranatus nitētes Malobathro Syrio capillos. Malobathrus a Sidonio vocat, qui hoc vnguento delibutus est. Malobathrū teste Plinio vrinā cit, Oculoz Epiphoris vino expressum vtilissime imponit. Itē frontibus dormire volentibus.
- 5 **E** Mēdesiū ē vnguētū, qđ fiebat i Mēdeso Aegypti vrbe.
- 6 **E** Mithridaticū seu Mithridatios vocat Antidotum, quo Mithridates rex Ponti aduersus insidias venenorum consueuerat se tutari. Eius cōpositio fit ē duabus nucibus ficis, Item ficis totidem & rutæ foliis viginti simul tritis. addito salis grano. Quod qui ieiunus sumet euz veneno securū fore toto die promittit Plinius Lib. 13. Cap. 8. Antidoti nomen adhuc nostra manet etate.
- 7 **E** Nardinū diciť vnguētū, qđ fit ex Nardo, qđ alio noīe vocat Foliatū. Est aut Nardus seu Nardum frutex odoris optimi. Tibullus. Illius puro distillent tpa nardo. Frequēs est in perfide. Vnde ab Horatio in Epodō vocat Achæmeniu, vbi ait. Nūc & Achæmenio Perfundi nardo iuuat Inditum. Plinius Li. 12. vocat. Inuēta inqt nuper in Thracia herba est, cuius folia nihil ab Indico Nardo distant. Pontanus Arabū vocat, Hieronymus Balbus Assyriū. Lucretius Lib. 2. Et nardi florē nectar qui naribus halat, Aliter folia

rum & spicatu dicitur. Constat Omphacio, Iunco, Balano, Costo, Nardo, Amomo, Myrrha, Balsamo.

- 8 **C**Narcissinum vocatur vnguentum, quod componitur ex Narcisso flore delicatissimo, Constat generibus odorum, Sed iam componi desijt authore Plinio Lib. 13.
- 9 **C**Nicerotianum vocatur vnguentum odoratissimum, cuius author fuit Nicerotes Pharmacopola. Mart. Li. 6. Fragarum plumbae Nicerotiana. Idem li. 10. Felix lectulus & lucerna vidit, Ni mihi ebria Nicerotiana. Item alibi, Laudes ebria Nicerotiana.
- 10 **C**Odontostemma est, vnguentum, quo confricantur dentes, ut albescant, & exuant rubiginem.
- 11 **C**Oenanthinum est vnguentum, quod fit ex Oenanthi. i. Labruscae flore. Laudabile fuit in Cypro, Deinde in Aegypto praepositum. Author Plinius.
- 12 **C**Panatheniaceum fuit vnguentum Atheniensibus peculiare a quibus nomen sumpsit Plinius lib. 13. Panatheniaceum suum. Athenaei perseveranter obtinuerunt.
- 13 **C**Amaracinum, Amaraco flore odoratissimo conficitur. Unde adagium natum. Nihil cum Amaracio sui. Lucreri. Posteaque superbos ligit Amaracino & furib' miser oscula figit. Idem Li. 2. Sicut Amaricini bladii. Stacteq; liquor. Idem lib. 6. Denique Amaracinum fugitat sus, & timet ovis vnguentum. Porro Sapsucinum aliter vocatur, quam Sapsucus eadem est herba, quam & Amaraucus, De qua Virg. li. 1. Aenei. Vbi mollis Amarac' illi Floribus, & dulci aspiras plectitur umbra. Amarac' fuit puer regis vnguentarius, qui casu lapsus dum ferret vnguenta, maiorem ex confusione odoris creavit odorem, inquit Serui. Unde optima vnguenta dicuntur Amaracina. Laudabile fuit hoc vnguentum in Creta Insula. Postea eodem loco plantatum est Melinum. Optimum est & Mitylenis & in Cypro, ubi plurima est sampsucus, Authore Plinio.
- 14 **C**Metopium fuit vnguentum, cuius praecipuam laudem meruit Aegyptus. Mox abstulit Phoenicia.
- 15 **C**Pardalinum laudabile in Tharso, cuius compositio & mixtura oblitterata est. Dicitur autem a Pardali animalis, cuius odorem reddit.
- 16 **C**Balanus herba est vnguentaria, cuius succo vnguentum componitur Balanum, quod expeditissimum olim fuisse, scribit

PRIMA PARS

Plinius, Resinaq; solitū misceri. Balanat^o a Persio dicitur hoc oleo delibutus, vbi ait. Tum cū maxillis Balanatum Causape pectis. Mixobalanum vocat Martialis, vbi ait. Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus, Hoc ex vngueto cōstat & ex Balano. Glans aut qua cōficit, præcipuæ bonitatis est in Troglodytis, Thebaide, & Arabia.

17 **C** Melinū vnguētū fit e malis Cotoneis, & struteis admixtis. Omphacio Cyprio, Samio, Iūco, Casia, Ambrotono.

18 **C** Sufiniū cōstat ex Liliis, Balano, Calamo, Mello, cinnamomo, Croco, Myrrha, & est oīum tenuissimum.

19 **C** Cyprinum vnguentum ex Cyprio fiebat Omphacio, Cardamomo, Calamo, Aspalatho, Ambrotano. Fuit optimum in Sidone, mox in Aegypto.

20 **C** Telinum fit ex oleo recenti. Cyprio Calamo, Meliloto, Fœnogræco, melle, mello, oraro, amaraco. Fuit ætate mandri poetæ celeberrimum.

21 **C** Megalium successit ex oleo Balanino. Balsamo, Calamo, Iunco, Xylobalsamo, Casia, Resina.

22 **C** Cinnamomū vnguetoꝝ oīum est crassissimū. Vocat ab eiusdē noīs frutice, q̄i Aethiopia, Sabæis, & Australi India frequē ē. Huic vngueto adiiciunt Balaniū oleū, Xylobalsamū, Calam^o, Iūc^o, Balsami semia, Mirrha, mel odoratū.

23 **C** Cinnamum eadē est arbuscula quæ & cinnamomū, quæ ē cōfict vnguētum eiusdē noīs. Hoc videntur habuisse Thraces, qui Claudianus de Nuptiis Honorii & Mariæ Cinnama vocat Pangæa a Pangeo Thraciæ mōte, vbi ait. In medio glebis redolentibus alea diues

Præbet odoratas messes. hic mitis Amomi,

Hic Casiæ matura seges, pangeaq; surgunt

Cinamma, nec sicco frondescent vimina costis,

Tardaq; sudanti prorepūt balsama succo. A cinnamo fit adiectiuum cinnameus, quo vsus est Baptista Pius. Cinna meos nimium lacerate pharetriger artus.

24 **C** Myrrha p se vnguētū facit sine oleo. Stacte dūtaxat. i. distillatione. Nā Stacto verbū gręcū. i. distillo. Vnde Catastagnos morbus a Gręcis dī, quem nos distillationē dici

mus. Et Lucretius li. 2. Myrrhā appellat Staḡā. i. distillatā
ciā, vbi ait. Sicut Amaracini blādū Staḡāq; liquorem. Est
aut Myrrha genus arboris odoriferæ, de qua succus ema-
nat fragratissimus. Ouid. li. 10. Est honor & lachrymis, stil-
lataq; cortice myrrha. Nomē herile tenet, nulloq; tacebi-
tur quo. Idē li. 1. Fasto. Nondū pertulerat lachrymātas cor-
tice myrrhas. Hac abundāt Arabia, Achaia, Orōtes, Assy-
ria Propterea Virg. Myrrhā vocat Arabā, Achaia Colu-
mella, Orontidē Sidonius, Orontēā Bap. Pius. A Myrrha
fit adiectiuū Myrrheus Horatius lib. 3. Car, Dic & argute
pperet Neæræ Myrrheū modo cohibere crinem.

25 **C**Balsamū arbuscula est soli Iudææ cōcessa, frequēs i col-
libus vt vinea. Sustinet se sine adminiculis. Tima iā fructi-
fera est. Proceritatē habet duorū cubitorū. Eius lignū voca-
tur Xylobalsamū, succus (q; habet vnguētū loco) Opobal-
samum, lac coagulās, & i veste nullas faciēs maculas. Car-
pobalsamum vocat eius arboris fructū. Hoc vnguētū viris
cōuenire scribit Martialis, cum Assyria vnguēta magis de-
ceāt mulieres. Sic aut ait. Balsama me capiūt. hec sunt vn-
guenta viroꝝ, Delicias Nini vos redolere nurus. A Balsa-
mo fit adiectiuū Balsameus, quo vsus est Sidonius.

26 **C**Amomū ē arbuscula est venoso frutice, Palmi altitudi-
nē, cuius quoq; succus iter magni prii vnguēta numerat.
Frequēs est in Assyria. Vnde Virgili⁹ Assyriū vulgo nascet
Amomū. Syllius Li. 11. Nec crinem Assyrio pfundere pu-
gnet Amomo. Habet & Armenia. Mātuanus i Catharina.
Circūflu⁹ aer Fragrat, & Armenio carcer lustrat Amomo.

27 **C**Psilothæ vnguētū erat ad depilādū corpus. Fiebatq; ex
variis reb⁹ mō ex Thini sanguie, felle & iccore. Mō ex san-
guisugis coctis i vase fictili & aceto illitis. Pri⁹ tñ euellēbā-
tur pili, Authore Pli. post adhibebat Psilothæ, ne renasce-
rēt, ac repullularēt. Mar. ad Gargilianū. Psilothro faciēq;
lauas, & Dropace caluā. Nūqd tōsorē Gargiliæ times?

28 **C**Thalassomeli vnguentum, quod fit aquis portionibus
Maris, mellis, Imbris. Fictiliq; vase & depicato conditur.

29 **C**Dropax vnguētum depilatoriū, seu euellēdis pilis ido-

neū. Mar. li. 3. Philothro faciēq; lauas, & Dropace caluā.

30 C Ceroma erat vnguētū, ex oleo & cœno, quo vtebant̃ iuueues ad robur lacertoz. Hinc Ceromatici eo delibuti vocant̃. Martialis li. 4. Seu lētū ceroma teris, tepidūq; trīgona. Idē li. 7. Vara nec iniecto Ceromate brachia tendis.

31 C Panchrestū genus ē medicamēti. De quo Cicero actio, ne quarta in Verre, Cum(inquit) oēs eius comites iste sibi suo ille Panchresto medicamento amicos redemisset.

32 C Collyriū dicitur oculoz medicamētum. Horatius. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere.

33 C Apyron vocat̃ vnguētū ex auro. Author Plinius li. 21.

34 C Atharis medicamentum est vtilissimū infantibus, quod fit Olyra herba decocta. Idem Lib. 22.

35 C Botryon erat medicamentum cōpositum ex cinere excrementorum, quo Aeschynes Atheniensis Anginis medebatur & Tonsillis. Author Plinius Lib. 28.

36 C Irium Plinius vnguentum fuisse scribit, quod diu Corinthi placuerit, postea Cyzici.

37 C Idē lib. 12. ait medicamētū esse, qđ a Gręcis Enhemon dicit̃, singulari effectū cōtrahēdis vulnerum cicatricibus.

38 C Oporice medicamētum est, quod fit ad Dysentericos, stomachiq; vitia in cōgio musti albi, lento vapore, decoctis malis Cotoneis quinq; cum suis seminibus. Puncis cum totidem & Sorboz sextario. Author Plinius lib. 24.

39 C Stomachice medicamētū ē vtilissimū oris vitijs, nariū, aurīū, oculoz caligini. Pterygijs, & genitalib⁹. Plini⁹ li. 23.

40 C Diapasmata dicunt̃ vnguēta ex siccis odorib⁹. Martialis lib. 1. Quid q̃ olet grauius mistum diapasmate virus?

41 C Magmata vero dicuntur feces vnguētorum, vt scoria ferri, amurca olei.

42 C Regale vnguentum vocat Plinius, quo Parthorum reges vtebantur. Fiebat aut̃ Myrobalano, Costo, Amomo, Cinnamomo, Comaco, Nardi spica, Maro, Myrrha, cassia, Styrace, Ladano, Opobalsamo, calamo, Iunco, Syriaco, Oenanthe, Malobathro, Sericato, Cypro, aspalatho, Panace, Croco Cyprio, Amaraco, collato melle, vino.

CAustarium.

Porro vnguenta quę sunt ex floribus, vt Rosaceum, Leucoium, Sufinũ. Aut ex folijs, vt Myrrhinũ, Oenanthinũ, Aut ex radicib⁹, vt Nardinũ, Amaracinũ. Vnguētis veteres multis modis vsi sũt. Ad salubritatē, vt natātes & lauātes, Ad necessitatē, vt certātes Ceromate vngēbātur. Ad luxuriā, vt delicati, causa Veneris & mēsarũ. Greci mīstũ vnguēto vinũ bibere nō erubescēbāt, qđ dicebat Myrtes. Bathilli ppli vnguētis madēt. Hur⁹ luxurię iuētũ Per/sis refert acceptũ. Vñ Horati⁹. Persicos odi puer apparat⁹. Ei⁹ rei fidē facit scriiniũ vnguētorũ laudatissimorũ, qđ expugnatis Darij castris repit Alexāder. Cyprij qđ, Cyziceni, & Corithij, eadē mollicie effoeminati sunt. Cōstat vsum vnguētorũ aliarũq; reũ ad delicias repertaũ vsq; ad Iulij Cæsaris tpa Belgis fuisse ignotũ, cū, īperator ipse Belgas fortissimos dicat, qđ ad eos nō cōmeēt mercatores, qđ ad effoeminādos aīos pertinet illuc cōportēt. Inuasit hic luxus totā paulatĩ Italiā, adeo vt. M. Otho Neroni mōstrauerit vestigia pedũ vnguētis tingi, hisq; balnearũ parietes quęq; aspersi sint. Caiũ quoq; principē ferūt vnguēto solitũ lauāri. Anno post vrbe p̄ditā. 565. P. Licini⁹ Crassus & Iuli⁹. Cēsar cēsores edixerūt, nequis venderet vnguēta exotica. L. Plotius, Plotij bis Consulis frater p̄scriptus a Triūuiris, in Salernitana latebra vnguēti odore p̄ditus est. Incōfesso est Heliogabalũ īperatorē triclinia quęq; lectos & porticus oī florũ genere strauisse, vt Lilijs, Violis, Hyacithis, & Narcissis, ac per eos ambulasse, seq; vnguētis oīum fragratissimis nudũ sēpenumero perunxisse. Quē secuti īperatores p̄pe nullā molliciē sibi nō p̄miserūt, nullũ voluptatis poculum reliq̄runt ingustatum Quod ego ī Romanis p̄cipibus, quīs dānē plurimum, nō tñ admodum miror, cum etiā apud eos abiectissimi homunculi, idē sibi idulserint.

CPARER GON. Rideo magis, & cum lachrymis iterũ maxime deploro hoc vanitat̄is cōtagium ab Alpibus ad nostrates descendisse, non ad abiectos qđē, sed principes ipsos, qui nunc toti fere vnguētis madent, nec aliā (vt cre-

dibile est) ob causam, q̄ vt trāseuntes fœminas odor inui-
 tet. Hoc ab Italis accepimus lucri, Nec hoc solum, sed alta
 permulta, q̄ regno nro maximū dispēdiū & incolis p̄brū
 attulerunt. Vñ & a qbus didicim⁹, p̄missas hircorū barbas
 nutrire, quas odoribus, vt suauiora videant olcula, frequē-
 ter delinimus? Quis docuit nostros Aulicos, laruas quas
 Momos vocāt oppidatim ferre, vt stuporū culpā, & adul-
 teriorū ludi noīe p̄texant? Quis nitore cutis fuco & cerus-
 fa puocare? Quis venena miscere poculis? Sed forte falsū
 est venena apud nos p̄ministrari. Qui sit ergo, vt tot epi-
 scopi quotidie moriatur alijs (q̄ p̄rādā expectāt) insidiari-
 bus? Nunc paucis diuitib⁹ securis esse licet. Pax fuerat nos
 Carolo Octauo Italiā peruagāte, cācrosam nescio quā le-
 prā ab illis hircatallis p̄traxisse, nisi nouū quotidie infortu-
 niū, nro capiti assueremus, nouāq; vanitatē regno nro pa-
 raremus. Atq; illi cum tot vlceribus nos deformauerint,
 tantūq; ex graueolentib⁹ suis excremētis & latrinis sterq-
 liniū nobis iniecerint, nō erubescit tñ morbiū vocare Gal-
 licū, quē a Neapoli & Capua, antiquissima luxuriæ paren-
 te ipso etiānum Plinio teste p̄traximus. Non sufficeret mi-
 hi totus Archilocus, non Iambographorū p̄uitia, ad dete-
 standā dirisq; iprecationibus deuouēdā horā illā, ac diem
 qua superandarum Alpiū, visendāq; Italiæ nobis incessit
 libido & cupiditas. Hinc fluxere nobis mille pestes. Nec
 toto decēnio tñ illinc asportamus lucri, q̄tum iacturę fa-
 cimus vno momēto. Illic est nostrorū militū sepulchretū.
 Illic ara nostra. Nec quisq; ibidē secure pōt gescere. Nunq̄
 enim machinari desinent. Qd̄ si victi qñq; arrideāt nostra
 tibus, simulatio est ille risus lachrymis & clamoribus p̄re-
 ficarum. Eorū verba labiorum tenus sunt humana, viden-
 tur pellace vulpe benigniores, nec oculis tñ & vultu ap-
 plaudunt, sed ēt erectis humeris adhinniunt illi beneuoli
 trucidatores. Prudēter faceremus, si hāc exueremus ambi-
 tionē contentiq; nostris p̄mœriis viueremus. Nam vt ad
 Institutum redeā, nihil ibidem aliud p̄ficimus, q̄ q̄ nouæ
 luxuriæ inbibimus doctrinam, & obbrutescere discimus.

De oleo.

Reperit & portētoſa hoīum luxuries ī Oleo volupra
tē, quo pleriq; ad nitorē cutis, ad pfirmādas corporis
vires ſc punxerūt. Fuit autē multiplex. Amygdalinū quod
ex amaris nucib⁹ arefactis & ī offam p̄tufis aſpſum aqua,
& itez tuſis exprimebatur. Mollit corpora, cutē erugat,
nitorē comēdat. Varos cū melle tollit a facie. Prodeſt auri
b⁹ cū Roſaceo & melle, & punici mali germine decoctū.
Author. Pli. Vide alias virtutes apud eundē lib. 23. Cap. 4.
¶ Oenāthinū fiebat ex Oenāthe herba. ¶ Cicinū bibebat
ad purgatiōes vētris cū pari Caldē mēſura. ¶ Laurinū vti
li⁹ eſt, quo recent⁹ & viridius colore, Illinitur Paralyticis,
Spaticis, Iſchidiacis, & pleriq; aliis morbis ¶ Cupreſſinū
a Cupſſo arbore, vt Myrteū a Myrto. Citreū a Citro. ¶ Ba
laninū ex Balano glāde, De quā iā dixim⁹. Repurgat Va
ros, furūculos, Lētigies, Gingiuas. ¶ Omphaciū pdeſt Gī
giuis. Si p̄tineat ī ore, colorē dētiū cuſtodit, magiſq; aliud,
& ſudores cohibet. ¶ Narciſſimū dī a Narciſſo flore. ¶ Ra
phaninū a Raphāo. Phthiriāſes tollit, ſcabricias cutis ī fa
cie emendat. ¶ Sefaminū auriū dolores ſanat & vlcera, q̄
ſerpūt. ¶ Balaſaminū p̄tra oēs ſerpētes ē efficax ¶ Liliū re
nib⁹ vtiliſſimū ē ſudoribusq; euocādis. ¶ Seleuciciū neruis
vtile ē. ¶ Picenū pdeſt ad quadrupedū ſcabiē. Hęc oīa &
multo plura his docet Plin. ¶ Potiones diuerſe.

1 Amyſtis	5 Pyratium	Cerea
2 Oxyhalme	6 Bua	Ceruſia
3 Oxyſacaron	7 Zythum	8 Ptiſana
4 Promulſis	Celia	9 Sabaia

1 ¶ Amyſtis erat quædam potio apud Thraces, quę clauſis
oculis bibebatur. Horatius Lib. 1. Car. Nec multi Damalis
meti Baſſum Threicia vincat Amyſtide.

2 ¶ Oxyhalme erat potio, quę fiebat ex ſale & aceto recē
ti aduerſus ſerpentes.

3 ¶ Oxyſacaron potio ex ſacaro & aceto. Sacarū at ē mel
in arundinibus collectum, gūmi iſtar cādidum, ac fragile.

4 ¶ Promulſis potio ex mulſo ſcondita Cicero. Non cum

quem tu es solitus Promulsi de conficere. Hinc promulsi-
daria vasa, quibus mulsum continetur.

5 **C**Pyratium fiebat ex Pyris, & loco vini sumebatur. Hieronymus contra Iovinianum. Timotheo dolenti stomachum vinum suader bibere, non Pyratium.

6 **B**ua infantulorum potio, a sono fictum vocabulus. Cato. Cum cibum ac potioem papas & Buas vocent, & matrem mamma, & prem tata, ex frugibus inquit Plinius lib. 22. fuit potus Zithu in Aegypto, Celia & Cerea in Hispania.

7 **C**eruisia & plura genera in Gallia, quorum omnium spuma cutem foeminae in facie nutrit. Idem lib. 14. Aegyptus inquit e fruge sibi potus siles excogitavit. Nullaque in parte mundi cessat ebrietas. Bibi Ceruisia mera non diluta inebriat instar vini.

8 **C**Prisana est itidem potio a Graecis inuenta, quae ex hordeo fieri solet. Martialis lib. 12. Frumentum, milium, prisana namque fabamque solebas vendere.

9 **S**abaia est potus in illyrico paupertin, ex hordeo & Frumento in liquore peruersus. Author Ammianus Marcellinus lib. 26.

CDenoiationes a varijs artium professionibus ordine literarum.

1 Abietarij	9 Agalones	16 Arcarij
2 Acupictores	10 Auarij	17 Aquarij
3 Acupedij	11 Aurarij	18 Aurige
4 Alutarij	12 Aurifices	19 Aucupes
5 Amphorarij	13 Architecti	20 Arcularij
6 Apiarij	14 Atrienses	21 Aliptae
7 Argentarij	15 Argyrognomones	
8 Asinarij		

1 **A**bietarij dicuntur fabri lignarij, ab Abiete arbore, Abie generis trabes abiete factae.

2 **A**cupictores vocantur phrygiones, quia uisus & colores vestibus intextunt: a quibus natae triumphales vestes, & opus auro pictum, dardanum aurum vocat Plinius lib. 10.

3 **A**cupedarij optimi cursores a pedum acumine. (dicitur.

4 **A**lutarij futores coriarij, ab aluta. id est pelle, quae a colore luteo

5 **A**mphorarij pincernae, seu pocillatores, ab amphora vase vinario.

- 6 **¶** Apiarij q curant apes. Aliter vocantur mellatores.
 7 **¶** Argētarij dicunt cāpsores, seu numularij. Budē Argē-
 tarij Romę tabernas i foro publico pductas hēbāt. Alī vo-
 cant mēsarij, mensularij, Trapezytę, Colybiſtę, monetarij.
 8 **¶** Aſinarij q aſinos paſcūt. Hoc vocabulo vtiſ Cato de re
 9 **¶** Agasones equorum ductores. Hora. Si pa- (ruſtica.
 tinam pede lapſus frangat agaſo.
 10 **¶** Auarij qui auium curam gerunt. Colu. Sic tamen vt iſ
 luſtria, ſint loca quę cōmodius habitet Auarius.
 11 **¶** Aurarij qui aliquid inaurant.
 12 **¶** Aurifices dicunt aurarij. Aurificina aurificis taberna.
 13 **¶** Architectus primarius taber.
 14 **¶** Atrienſes cuſtodes atriorum, seu veſtibularij.
 15 **¶** Argyrognomones minutuli numularij, quaſi pecu-
 nię ſpectatores. (larij.
 16 **¶** Arcarij arcagę fabri. Author Celi⁹. Appellant & Scrinio
 17 **¶** Aquarij q aquam circūferunt vānalem. Idē Author.
 18 **¶** Aurigę curruum & vehiculorum ductores.
 19 **¶** Aucupes qui aues capiunt.
 20 **¶** Arcularij arcularum & ſcrimiorum fabri.
 21 **¶** Aliptes, corporum vnctor. idem ſere ſignificant Veſpi-
 lo, Sandapilarius, Libitinarius.
 1 **¶** Braſtearij 13 **¶** Ceroplaſtę 25 **¶** Cæmentarii
 2 **¶** Bubulci 14 **¶** Ciniffones 26 **¶** Calceolarij
 3 **¶** Balneatores 15 **¶** Coſmetę 27 **¶** Capſarii
 4 **¶** Cellarij 16 **¶** Condi 28 **¶** Carnarii
 5 **¶** Copiarij 17 **¶** Carnicoſtores 29 **¶** Carpentarii
 6 **¶** Coronarij 18 **¶** Crepidarii 30 **¶** Caupones
 7 **¶** Celeuſtes 19 **¶** Calones 31 **¶** Ciſtiſeri
 8 **¶** Conchyliarii 20 **¶** Clitellarii 32 **¶** Dulciarii
 9 **¶** Codonophari 21 **¶** Cupedinarii 33 **¶** Decupa
 10 **¶** Colybiſtę 22 **¶** Cubicularij 34 **¶** Dardanarii
 11 **¶** Chirurgi 23 **¶** Cinerarii
 12 **¶** Cinclidarii 24 **¶** Crocatarii
 1 **¶** Braſterarii, qui Braſteas faciunt, quiq; aurum mal-
 leis tuſum, & ad quamuis tenuitatem ductile rebus i

aurandis reducant.

- 2 **C**Bubulci, & Bubsequæ bouum custodes.
- 3 **C**Balneatores balneorū ministratores. Vnde & apud Eras-
mum est adagium. A sinus balneatoris.
- 4 **C**Cellarii qui asseruando penu præstunt.
- 5 **C**Copiarīi, qui legatis foras profecturis pecuniam suppe-
ditant necessariam.
- 6 **C**Coronarij qui coronas cōficiunt. Plī. lib. 2. 1. Coronarij
quidem & spinæ flore vtuntur.
- 7 **C**Celeustes, qui remiges hortatur, quasi nauigatiōis mo-
derator. Et Celeuma nauticus clamor dicitur. Budæus.
- 8 **C**Conchyliarij, qui conchyliā in mari conquirunt.
- 9 **C**Codonophorij. atrati ante ambulones, & ferales præ-
cones tintinabula gestantes. Budæus.
- 10 **C**Colibystæ dicuntur numularij, Nā colibus dicitur numus.
- 11 **C**Chirurgi medici vulnerarij.
- 12 **C**Cinclidarij, quibus & vestibuli committitur custodia:
Cinclidas enim Græci appellant vuluas duplices aut fora-
men quo immittitur clauis.
- 13 **C**Ceroplastæ, cerearum imaginum artifices.
- 14 **C**Cimstones, qui modum docent crispandorum capillo-
rum calamistris.
- 15 **C**Cosmetæ dicuntur vnguentarij a Cosmo medico, vt
opinor, sicut Cosmiani.
- 16 **C**Condi, q recōdunt in cellā penuariā bona domestica.
- 17 **C**Carnicoctores, q coctas carnes exponunt vanales.
- 18 **C**Crepidarij, qui crepidas conficiunt. Aliter vocantur Cab-
ceolarij sutores.
- 19 **C**Calones militum serui, qui clauas ligneas, hastas & fu-
stes ferunt a tergo dominorum. Horatius. Hunc permin-
xerunt calones atq; caballi.
- 20 **C**Clitellarij, qui sarcinas ferunt clitellis. Aliter vocantur
mulī mariāni.
- 21 **C**Cupedinarij, venditores ciborum lautiorum, qui vocā-
tur Cupedix.
- 22 **C**Cubicularij cubiculorum famuli. Suetō. in Iulio. Man-

fitq; apud eos nō sine summa indignatiōe prope.40. dies cum vno medico & cubiculariis duobus.

- 23 **C**inerari & Ciniffiones dicuntur tonfores, A conflandis calamistrorum tineribus, In quibus calamistra ad iuuenē puellarumq; capillos vibrandos calefaciebant. Catullus. Nunc tuum Cinerarius tondet os.
- 24 **C**rocarij, qui Crocino colore vestes inficiunt. Plaut⁹. Qui incedunt infectores Crocarij.
- 25 **C**cementarij dicunt Cēmentoz. i. edificioz (q̄ ex lapidibus fiūt) structores. Hieronymus vocat fabros murarios.
- 26 **C**alceolarij, qui calceos consuunt & cōficiunt. Vocant aliter Alutarij, Coriarii, Crepidarij, Sandaliarii.
- 27 **C**apsarii, capsarū & crumenarum custodes vel artifices.
- 28 **C**arnarii, carniū venditores: a græcis creopolæ dicuntur & creurgi.
- 29 **C**arpentarii, fabri lignarij, q̄ carpenta conficiunt.
- 30 **C**aupones, esculentoz, poculentorumq; venditores.
- 31 **C**cistiferi, vasculorum, aut capsorū vectores.
- 32 **C**dulciarii dicuntur pistores placētarij, quos pastillarios dicimus.
- 33 **C**decupa, qui vinū quōtidie minutatim vendit, Cicero. Vinum a decupa & propola quōtidie sumit.
- 34 **C**dardanarij, dicunt ppolæ, q̄ oīa pēmūt, vt cari⁹ postea vēdāt, a Dardanio quodā magno, q̄ hoc facere p̄sueuerat.
1 Epibatæ	7 Ferramētarii	13 Herbarii
2 Effedarii	8 Flamearii	14 Helciarii
3 Fœnisece	9 Furnarii	15 Hamiothæ
4 Ferales p̄cones	10 Gamgabæ	16 Horrearii
5 Fullones	11 Gemmarii	17 Institōres
6 Farores	12 Hostiarii	18 Insularii
- 1 **E**pibatæ dicuntur, qui ob hoc tantum sunt in naui, vt vehantur. Author Budæus.
- 2 **E**ffedarii dicunt fabri effedoz vehiculorū. Suetonius in Augusto. Cum effedario (pro quo quatuor filii deprecabatur) magno oīum fauore indulgisset rudē.
- 3 **F**œnisece, qui secant fœnum. Columella ytitur.

- 4 **C**Ferales præcones, dicunt attrati illi ante ambulones, qui cadauera(quæ efferunt) eum tintinabulis præcedunt.
- 5 **C**fullones, dicunt q maculas e pñis detergunt. Eorum ars vocat fullonica. Martialis lib.7. Tam male Thais olet, q non fullonis avari Testa vetus.
- 6 **C**factores, q farcimina, faciunt ex infecta carne & adipe. Teretius. Cupedinarii oēs, cetarii, lanij, coci, factores.
- 7 **C**ferramentarij ferramentorū cōfectores. Iulius Firmicus vrit.
- 8 **C**flaminearij dicunt infectores flamei coloris violæ luteæ, q flameola appellat. Hinc flamea coloris lutei vestimenta.
- 9 **C**furnarij, qui ex furno panisq; coctura quæstum faciūt. vocantur etiam fornacarij.
- 10 **C**gamgabæ a Persis dicuntur, q humeris onera portant. Author Curtius lib.3. de gestis Alexand.
- 11 **C**gemmarij gemmarū veditores. Coelius. Gemmarius quidam vitreas gemmas, vt legitimas verasq; imperatoris vxori magno pretio vendiderat.
- 12 **C**ostiarij custodes ostiorum. Plini. lib.12. Natura. Historiæ. Cap.15. Sed præter has & custodes satellitesq; & ostiarij & ministri populantur.
- 13 **C**herbarij, q vires herbarū noscūt, aut ex his cōficiūt vniuersa. Idē Pl. li.13. Herbarij i vtraq; pauca his & alia alijs miscēt. Itē li.21. Scelus herbariorū aperit in hac mētionē.
- 14 **C**helciarij q naues deducunt, subducunt ue ad officia inuicem adhortantes, & rudentibus Corpori suo inuolutis trahunt instar equorum. Martialis lib.4. Quem nec erūpere nauticum, nec clamor valet Helciariorum.
- 15 **C**hamioræ dicuntur piscatores, ab hamis quibus vtūtur ad capiendos pisces.
- 16 **C**horrearij appellantur horreorum custodes
- 17 **C**institores pprie dñr rex delicatarū veditores, & negociatores q gerēdis istēt negocijs. Prop. li.4. Mūd demissis institor i tunicis. Oui. Institor ad dñam veniet distict emacē
- 18 **C**insularij inqt Budæ dicunt ab insula, q lingua vernacula Cociergi vocant. Eiusmodi hoies eē solēt, i domib; pñcipū, q insulæ plerūq; sunt. i. a priuatorū domibus distinctæ.

Lactarij

1 Lactarii	12 Lesticarii	23 Mangones
2 Lachanopoles	13 Lenobates	24 Molitores
3 Lanarii	14 Limborarii	25 Mellatores
4 Lixæ	15 Linthearii	26 Macheropii
5 Libitinarii	16 Lucernarii	27 Macherophori
6 Lintheones	17 Metallici	28 Margaritarii
7 Lathomi	18 Mesonautæ	29 Medicamentarii
8 Lenones	19 Mediaſtini	30 Mellifones
9 Librarii	20 Menſarii	31 Mercenarii
10 Libratores	21 Muliones	32 Myropolæ
11 Lanii	22 Manſuetarii	

1 **L**actarii qui cibos ex lacte conficiunt. Spartianus in Helio gabalo. Dulciarios & lactarios tales habuit.

2 **L**achanopoles olerum venditor, qui & olitor & olerarius dicitur.

3 **L**anarii qui lanas curant. Plautus. Stat fullo, Phrygio, aurifex, lanarius.

4 **L**ixæ dicuntur, qui aquas hauriunt. Seneca in Thebaide. Humilisque socerum lixa dominantem sequar. Syllius. Et in utile Marti Lixarum vulgus.

5 **L**ibitinarii dicuntur, qui ex rebus funeralibus & exequiis quæſtū faciunt. a Libitina dea sepulchrorum, aut sepulchro ipso.

6 **L**intheones, qui linthea conficiunt. Vocabulum est, Vegetii.

7 **L**athomi dicitur lapicide, & Lathomie dicitur lapidicine, ubi erunt & cedunt lapides. Tomos enim græce sectio dicitur latine.

8 **L**enones dicuntur illectatores & pductores meretricum, ab alliciendo. Et est communis generis, quævis et dicamus lena.

9 **L**ibrarii qui libros vendunt. Aliter bibliopole. Catullus. Nam si luserit ad librariorum Curam scrinia.

10 **L**ibratores, qui aurum, aut aliquid aliud ad libram expendant. Theoderitus per Zenobium Acciaolum. Ille (inquit) qui scire amet, quot pondo cæſenda sunt, vel aurea vasa, vel argentea, vel numismata quæpiam pendenda ea libratoribus defert.

11 **L**anius seu lanio, qui carnes vendit in carnario. Aliter dici potest bouicida.

12 **L**esticarii, leſticarii curatores. Servius Sulpicius. Meisque

lecticarijs eum in urbem referre.

- 13 **C**Lenobates appellatur vix calcator.
- 14 **C**Limborarij, q limbos cōsuūt. Plaut⁹. Textores limborarij. Est aut limb⁹ vestimētū purpurā inferne consutā habēs.
- 15 **C**Linthearii, q linthea vendūt & cōficiūt, vt Lintheones.
- 16 **C**Lucenarii anteambulones & tediferi. Appellantur & lucerniferi, & a Græcis Daduchi, & Dadurgi, Tedifices.
- 17 **C**Metallici, q metalla eruūt aut cōficiūt. Pli. lib. 13. ca. 16.
- 18 **C**Mesonauta nomen est vilis mancipii in naui, diciturq; is, qui iubente Nauarcho quæq; munia subire cogitur.
- 19 **C**Mediastinus est mācipiū abiectū, qd̄ vilissima, & sordidissima ministeria obire domi cogit, vt domū vertere, purgamentā efferre, ligna pgerere, & hmōi alia facere. Ita aut dr, q in media domo ad iperia oīuz nutusq; excubare soleat. Hor. in Epistolis. Tu mediastinus tacitus p̄ce rura petebas.
- 20 **C**Mensarii, & mensularii dicuntur colybitæ, seu monetarii & trapezitæ.
- 21 **C**Muliones, qui mulorum habent curam. Apud Martialem mulio capitur pro essedario, vbi Lib. 2. ait. Nec pigri rota quassa mulionis.
- 22 **C**Māfuetarij, q syluestria aīalia māfuefaciūt & cicurant, & ex feris domesticos reddūt. Aliter exarmatores dici pūt.
- 23 **C**Mangones dicebantur magistri & cōptores formę puerorum & puellarum, quos exponebant vānales. Solebant enim artificio colorem corporis pulchrificare, quo facili⁹ venderent quos volebant. Hinc mangonizare est aliqd ornare ad alliciendos emptores.
- 24 **C**Molitores vulgo molendinarii qui frumenta molunt in pistrino. Aliter pistrinarii dici possunt.
- 25 **C**Mellatores, qui curam mellis & apū gerunt. Aliter vocantur Apiarii. Volaterranus. Ad hæc propellenda diligēs mellator remediis instabit.
- 26 **C**Macheropii dicuntur fabri gladiatorum quo noīe dictus est Demosthenis p̄r, q cultellos factitaret. Machæra Græce latine dicitur fica, seu gladius.
- 27 **C**Macherophori dicuntur hastiliferi. Cuiusmodi sunt res

gij stipatores. Cicero ad Q. fratrem. Machærophoris centum sequentibus miros risus nobis edidere.

28 **C**Margaritarij margaritarum aliarumq; gemmarum venditores, & negociatores. Dicuntur & gemmarij.

29 **C**Medicamentarij & medici a medendo dicunt, qui morbis afferunt remedia. Plinius. Herbarias & medicamentarias artes dixit.

30 **C**Mellifones, seu mellarij qui mella & apes curant. Aliter mellatores & Apiarij, ut iam diximus.

31 **C**Mercennarij, qui causa mercedis operam nobis præstant a mercede hostimento.

32 **C**Myropola vnguentorum venditor. & Myropolia officia vnguentorum & pharmacorum.

1 Nautæ	15 Purpurarij	28 Panifices
2 Nouacularij	16 Pollinctores	29 Pecuarij
3 Organici	17 Piscinarij	30 Pelliones
4 Oeconomi	18 Piscatores	31 Phrygiones
5 Obstetrices	19 Piscarij	23 Popinones
6 Odorarij	20 Propolæ	33 Porcarij
7 Oenopolæ	21 Pigmentarij	34 Portitores
8 Olitores	22 Promi	35 Placentarij
9 Ostiarij	23 Pocillatores	✠ Proxenetæ
10 Oxyporopoli	Propinatores	36 Quadrigarij
11 Oenopolæ	24 Pistores	37 Quæstores
12 Putearij	25 Pharmacopolæ	38 Ratiarij
13 Proretæ.	26 Præcones	
14 Pægasarij	27 Plumarij	

1 **N**auta seu nauita magister & ductor navis. Eodẽ ethymologia vocatur nauclerus.

2 **C**Nouacularij, q nouaculas seu cultros Rasorios cõficiunt.

3 **C**Organici & Organarii dicuntur organorum artifices Lucetius Lib. 2. Organici quæ Nobilibus digitis expergefacta figurant.

4 **C**Oeconomi dicuntur custodes & dispensatores frugum, pecuniæ, & omnium rerum, quas dominus possidet. Vnde Oeconomia rei domesticæ administratio.

- 5 **C**Obstretices & obstetriculæ, q̄ parturiētū curā habēt, q̄ sua pitia dolori obſtēt. Vñ obstetricare, eſt partū adiuuare.
- 6 **C**Odorarij, qui odores conficiunt & vendunt. a Græcis vocantur Aromatopolæ.
- 7 **C**Oenopola vini venditor. Oenopoliū taberna vinaria. Plautus. Cum a piſtore panē petim⁹, vinū ex Oenopolio.
- 8 **C**Olitores, q̄ hortū olerib⁹ cōſitū exercēt & curant. Aliter vocant Hortulani, Olitor ēt dici pōt qui vendit olera.
- 9 **C**Oſtiarij cuſtodes oſtiog. Vocant aliter Atrieneſes, æditui. ædituētes, æditimi, clauſtrarij, clauſtritimi, ianitores, liminarij, liminiarchæ, veſtibularij.
- 10 **C**Oxyporopoli, q̄ cibos vēdūt aceto cōfectos. Plinius. In eo vſus eſt, & Oxyporopoli ſeruāt addito dulci acementū aceti tēperantes. Et oxypora dici poſſunt eſculenta aceto condita. Vnde Idē Plinius Li. 20. Cap. 23. Idipſum cōdimētis prope omnibus inferitur. Oxyporis etiam aptiſſime.
- 11 **C**Oenopolæ dicunt, q̄ taberna vinū exponunt venale.
- 12 **C**Putearij q̄ puteos excauāt. Pli. Lib. 31. Cap. 3. Depreſſis puteis ſulphurata, vel aluminofa occurrētia putearios necat. puteorū excauatores Græci phreorychos vocāt. Eorū instrumentum dicitur Teureſis. Organū quo ex puteo hauritur aqua, Cilonium vel Ciconia. puteos aperire apud iure conſultos eſt excauare.
- 13 **C**Proreta dicit, qui proræ præfectus eſt, quēadmodū gubernator, qui puppi. Plautus in Ruden. Si tu proreta iſti nauis es, ego gubernator ero. Reſero acceptum Budæo.
- 14 **C**Pægaſarij dicunt curores, q̄ ſtatis locis māſſiōes ſuas poſitas hñt, quorū diuerſoria Stathmi vocant. Debeo Budæo.
- 15 **C**Purpurarij purpurariū piſciū piſcatores, qui & conchyliarij dicunt. poſſunt ēt dici infectores purpuræ.
- 16 **C**Pollinctores dicunt funerū curatores. pollincere. n. eſt mortuū curare. Plaut⁹ i plogo pœnuli. Eorū alter viuit, alt⁹ ē mortu⁹. Propterea ap̄ dvos dico cōſidēti⁹, q̄a mihi pollinctor dixit, q̄ eū pollinxerit. Et i Sthico. Hodie pollictura ē.
- 17 **C**Piſcinarij q̄ piſcinas curāt. Cuiuſmodi fuerūt Sergi⁹ Aurata, & Licinius Murena, qui captorum piſcium lætabant

vocabulis. L. quoq; Philippus, & Hortensius piscinas habuerunt pretiosissimis piscibus refertas, quos propterea Cicero piscinarios appellat.

- 18 **C** piscatores qui pisces inquirunt. Aliter vocant Hamiota, ab hamis quibus esca operti pisces decipiuntur.
- 19 **C** piscarii qui pisces vendunt. Varro. Inter piscarios nemo vendebat.
- 20 **C** Propolæ a Græcis dicuntur, qui a nobis reuenditores, quod aliquid præmunt, ut carius postea vendant. Lampridius. Imitatus propolas circunforaneos, equos curules sibi comparauit. Vocantur aliter dardanarii, ut iam docuimus.
- 21 **C** Pigmentarii, qui pigmenta vendunt aut faciunt. Hieronymus in Exo. Composuit & oleum & sanctificationis vnguentum, & Thymiamata de mundissimis Aromatibus opere pigmentarii. Coelius inter eos qui corporis curam agunt, recenset, tonsores, balneatores, pilicrepsos, Alipilos, Medastinos, Mangones, Coronarios, Cosmetas, & id genus alios.
- 22 **C** Promi dicunt, qui profunt promedis cibariis, alijsq; rebus domesticis. Ausonius. promus qui condus magis.
- 23 **C** Pocillatores, dicunt pincernæ & prægustatores, qualis poetæ fabulantur esse Ganyemedem assistentem Ioui. Aliter propinatores dicunt. Nam quis propinare plerumque significet potum bibere, aliquando tamen est dare bibere. Plin. lib. xxi. Cap. 20. Medicus in vino de quoquit recens vel aridum, illinuntque, vel Splenetici propinant ex aceto. Idem lib. xxvii. Artemon propinauit aquam ex fonte noctu Comitialibus morbis. Vbi (ut in plerisque alijs locis) propinare pro dare bibere ponitur. Sunt tamen nescio qui ridiculi, qui nihil potant, nisi quod in putridis quibusdam authoribus legerint, quasi vero linguæ Latinæ copiam debeant aut possint circumscribere pomœrijs suæ ignorantie.
- 24 **C** Pistores seu pinsotes dicunt furnarii, panifices, a pinsendo, qui proprio & decet epitheto vocant farinulenti.
- 25 **C** Pharmacopolæ medicamentorum venditores. Et pharmacopolium amuletorum officina.
- 26 **C** Præcones, enunciatores publici, qui iussu magistratus publice aliquid enunciant. Hora. Ut præco, ad merces tur-

bam qui cogit emendas. Domesticus præco dicitur, qui se ipsum laudat.

- 27 **¶** Plumarii qui acu pingunt. Aliter vocantur Polymitarii. Opus plumarium acu factum. Vitruuius lib. vii. de Architectura. Cap. 6. Non minus inquit pinacotheca & plumariorum textina, pictorumq; officina vti colores eorum in opere pp constantia luminis imutata maneant qualitate.
- 28 **¶** Panifices seu panifici, qui panem conficiunt. Panificium panis confectio dicitur.
- 29 **¶** Pecuarii, pecorum custodes, qui & armentarii vocantur. Pecuariam rem facere, est armenta gregesq; alere.
- 30 **¶** Pelliones qui vestes pelliceas, aut alia quæuis opera pel libus conficiunt.
- 31 **¶** Phrygiones dicuntur, qui acu pingunt, aut vestes auro intexunt. Phryges enim primi inuenerunt aurum telæ intertexere.
- 32 **¶** Popinones, sunt quos tabernarios dicimus, vel luxuriosi, qui popinas amant, qualem Horatius villicum suum arguit, qd rure velit redire Romam, desiderio popinae. Budæus de centi epitheto delicias vocat popinales.
- 33 **¶** Porcarii dicuntur porcorum custodes. Alio nomine dicuntur suarii. Porculatio porcorum nutritio, & porculena merces ipsi.
- 34 **¶** Portitores dicuntur transfretatores, a portu. Virg. lib. vi. Portitor has horrendus aquas, & flumina seruat Terribili squalore Charon. Vocantur aliter Telonarii. Portorium merces & stips, quam merentur.
- 35 **¶** Placentarii, qui placentas & cibos dulciarios conficiunt. vocantur etiam officinarii.
- ✠** **¶** Proxenetæ licitatores vendendarum comparandarumq; mercium mediatores.
- 36 **¶** Quadrigarii, qui quadrigas agunt. Aliter vocantur aurigæ & essedarii.
- 37 **¶** Quæstores, pecuniæ publicæ collectores, & qui curam habent ærarii. Magistratus vocatur quæstura.
- 38 **¶** Ratiarii a rate, vt naucularii a naue, dicuntur negotiatores, qui ex ipsa rate quæstum faciunt.

1 Salsamentarii	11 Solcarii	21 Visceratores
2 Sandapilarii	12 Statuarii	22 Vulnerarii
3 Scribæ	13 Suffarranei	23 Vascularii
4 Suarii	14 Sutores	24 Vinarii
5 Sagarii	15 Sphæristici	25 Vinitores
6 Salarii	16 Thermularii	26 Vehicularii
7 Scoparii	17 Tonsores	27 Vexillarii
8 Segmentarii	18 Telonarii	28 Vestispici
9 Sellularii	19 Vespillones	29 Veteramentarii
10 Sericarii	20 Unguentarii	

1 **S**alsamentarii dicuntur venditores ciborum sale conditorum. Alio nomine salarii.

2 **S**andapilarii dicuntur rerum funebrium & exequiarum curatores. Aliiter vocantur vespillones, libitinarii, necrophori, & funerarii. Est enim Sandapila Authore Fulgentio, feretrum seu locus mortuorum, quo non corpora nobilium, sed plebeiorum atque danatorum cadauera portabant. Sidonius. Hanc non vespillonum sandapilariorumque ministeria omni nosa simulauere. Suetonius scribit cadauer Domitiani populari sandapila per vespillones exportatum.

3 **S**cribe dñr tabelliones, quos clericos & commissarios vocant.

4 **S**uarii, qui sues pascunt. Alii vocantur porcarii, ut iam diximus.

5 **S**agarii dicuntur, qui vendunt Saga. Est autem sagum, vestis militaris, ut postea docebimus.

6 **S**alarius, qui cibos falsos vendit. Martialis. Quod viles pueri salariorum.

7 **S**coparii dicuntur ministri, quorum interest pavimenta scopis deuertere, & mundare domum. Propterea Hieronymus. Aquilonem viarum scopam appellauit, quod dissipando purget quicquid in via puluerulentum obiacet.

8 **S**egmentarii, qui aurum vestibus intertexunt, a segmentis. id est. bracteolis orbiculisque variegantibus. Oui. lib. iii. de arte. Quid de veste loquar? non iam segmenta requiro, Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

9 **S**ellularii dicuntur qui opus aliquod sedendo conficiunt, qui & sedentarii

- 10 **¶** Sericarii textores Sericorum. Sericati homines, pannis Sericis induti.
- 11 **¶** Solearii solearum sutores, qui & Crepidarii dicuntur. Plautus in Aul. Solearii astant.
- 12 **¶** Statuarii q̄ statuas fingunt. Grece Idoloplastæ vocant̃. Quales fuerunt Lysippus, Praxiteles, Myron, Polycletus.
- 13 **¶** Suffarranei dicunt̃, qui farra & frumenta in castra conuehunt, crebris & vilibus institorum vecturis.
- 14 **¶** Sutores dicuntur calceolarii, aut vestimētōꝝ artifices, q̄ melius Sarcinatores appellantur.
- 15 **¶** Sphæristerici & sphæristæ dicunt̃ studiosi ludi pilæ & periti. Sphærizo. i. ludo pila. Sphæristerīū ludus pilæ. Lampridius in Alex. post lectionem operā palæstræ, aut Sphæristerio, aut cursui, aut luctaminibus mollioribus dabat.
- 16 **¶** Thermularii dñr q̄ thermis p̄sunt, & ex his q̄stū faciunt.
- 17 **¶** Tonsores, lanæ aut capilloꝝ dicunt̃ incisores. Hora. in Episto. Si curtatus inæquali tonsore capillos, Occurrit rides. Hinc culter tonsorius dicitur.
- 18 **¶** Telonarii dici possunt tributorum collectores qui & telones vocantur.
- 19 **¶** Vespillonēs dicuntur funeratores & curatores cadauerum: Suetonius in Domitiano. Cadauer eius populari Sandapila per vespillones exportatum.
- 20 **¶** Vnguētarii, q̄ vnguēta exponūt venalia aut conficiunt. Plin. li. xii. Ipsiq̄ vnguētarii digērūt, haud difficulter. Idē li. xxxi. Et vnguētarii pp colorem eo maxime vtuntur.
- 21 **¶** Visccatores dicuntur carniū distributores. Et viscera tio ipsa distributio.
- 22 **¶** Vulnerarii, qui vulneribus medent̃, vt Chirurghi.
- 23 **¶** Vascularii, qui vasa conficiunt & vendunt aurea & argētea. Nam inter aurifices numerantur vascularii. Celatores, Inauratores, & Bractearii.
- 24 **¶** Vinarii vini vēditores, a Græcis Oenopolē dicunt̃. Suetoni⁹. Cum de viariis, aut lantiis agerēt, exclamauit i curia.
- 25 **¶** Vinitores rustici vinearum cultores. Virgi. Aut custos gregis, aut maturæ vinitor vuz.

- 26 Vehicularii vehiculorum ductores, Carrucarii caruæ.
 Effedarii effedorum.
- 27 Vexillarii qui in exercitu ferunt vexillū, dicuntur etiam
 ante signani, primipili, & vexilligeri.
- 28 Vestispici famuli, quorum interest mundare vestes do-
 minorum. Et vestispiciæ ancillæ eodem modo dicuntur,
- 29 Veteramentarii dicuntur futores Crepidarii, qui veteres
 calceos reficiunt. Plautinus Euclio multa eiusmodi cōmo-
 morat i Aulu. vbi ait. Stat fullo Phrygio, aurifex, lanarius,
 Caupones, Pataginarii, Indusiarii, Flamearii,
 Violarii, Carinarii, Manulearii, Myrobrecharii,
 Propolæ, Lintheones. Calceolarii,
 Sedentarii, Sutores, Diabathrarii,
 Solarii astant, astant molochinarii.
 Petunt fullones, Sarcinatores petunt.
 Strophiarij astant, astant semizonarii,
 Terceni cum stant Phylacistæ in atrijs.
 Textores, Lymborarii, Arcularii ducuntur.

CDenoiationes a Naturalib⁹, seu accidētariis casibus.

1 Agrippæ	18 Varicofi	32 Bene nefati
2 Vopisci	19 Plauti	33 Lusci
3 Planci	20 Pilunmi	34 Lusci
4 Panfæ	21 Pisones	35 Cæci
5 Syllæ	Fabii	36 Balbi
6 Burri Galbæ	Lentuli	37 Blæsi
7 Scauri	Cicerones	38 Atypi
8 Opiter	22 Bubulci	39 Ancyloglossi
9 Cordus	23 Coclites	40 Vacii
10 Posthumi	24 Lucini	41 Tragomaschali
11 Cottæ	25 Petauri	42 Ventriosi
12 Scipiones	28 Labeones	43 Cæsares
13 Lænates	27 Etapeli	44 Androgyni
14 Marcipores	28 Chiliones	45 Achili
15 Vari	29 Cylones	46 Anci
16 Vacie	30 Simi	47 Bronci
17 Valgi	31 Aquili	48 Buccones

49 Epigryphi	55 Monogrammi	Hala
50 Lanii	56 Myopes	Capella
51 Gibbosi,	57 Nictilopes	Fenestella
52 Gutturosi	58 Obstipi	Columella
53 Hossimi	59 Sparici	Nasicae.
54 Maetici	60 Neruae	Statii

- 1 **A** Grippe dicuntur ab egro partu, qui nascunt in pedes, quod est contra naturam, Authore Plinio. Quomodo genitum ferunt. M. Agrippam.
- 2 **C** Vopiscum dixerunt vnum ex geminis, qui recenti utero nasceretur alio interempto abortu.
- 3 **C** Planci, qui supra modum pedes planos habent. Et planæ tabulae dicuntur planæ.
- 4 **C** Palse a latis pedibus & aptis. Palsum enim apertum significat.
- 5 **C** Sylle vñ originem sumpserint, Macrobius lib. 1. Satur. sic refert. Bello punico hi ludi primū ex Sibyllinis Libris sunt instituti suadete Cor. Rufo, q̄ p̄pterea sibylla cognominatus est. Et postea corrupto nomine primus cepit Sylla vocari.
- 6 **C** Burri a colore rufo, Pyrrhi græce dicuntur.
- 7 **C** Galbae a colore autis quæ galbula dicitur.
- 8 **C** Scauri qui eminentibus sunt talis.
- 9 **C** Opirer appellat, q̄ patre mortuo & auo viuo gignitur.
- 10 **C** Cordus qui sero nascit. Vnde Corda frumenta quæ sero nascunt & autumnale fœnum Cordum dicitur.
- 11 **C** Posthumi, qui nascuntur patre humato.
- 12 **C** Cottæ ab iracundia & oris toruitate dicti sunt.
- 13 **C** Scipiones a baculo, qui Scipio dicitur. Quoniā qui primus hoc meruit nomen, iniungebatur baculo.
- 14 **C** Lenates a frequentī vsu Lenæ vestis.
- 15 **C** Vari dicunt, q̄ crura habent obtorta quicq̄ sunt pedibus incuruis, & in se contractis: Vnde et varæ manus. Oui. li. 9. Tenuiq̄ a pectore varas In statioe manus. i. decurias. Horatius li. 1. Ser. hunc variū distortis cruribus. Martialis li. 7. Vara vocat brachia palestritarū, cum aduersariū amplectunt, vbi ait, Vara nec injecto ceromate brachia tendis.

16. **¶** Vacie dicuntur, quibus pedes & crura in exteriorē partē flectuntur, Cuiusmodi fuisse legitur Seruli⁹ Vacia vir priorius Seneca⁹ temporibus. Varro li. i. de re Rustica. Cruribus rectis, ac potius varis quam vaciis. Hinc et Vacienno⁹ cognomina fluxerunt.
17. **¶** Valgi dicuntur, qui diuersas furas habent, hoc est in diuersum actas, ut sunt Lacertorum pedes, quorum pars intra conditur, pars extra precedit, Valgi contrarij sunt varis. Habent enim furas alitrinsecus prominentes, & in diuersum actas, ut caci & laceitæ ipsæ, Authore Aristotele.
18. **¶** Varicosi, qui venas habent plus æquo intumescences in temporibus, ventre, testibus, inguine, sed maxime in cruribus. Quod ex nimio labore solet nasci.
19. **¶** Plauti & Ploti dicuntur a planis pedibus.
20. **¶** Pilini qui pilum pistrinis inueniunt.
21. **¶** Pisones a pisis Leguminibus, quæ optime serebatur, ut Fabij a fabis, Lentuli a lente, Cicrones a cicere.
22. **¶** Bubulci, qui Bubus optime utebantur, Authore Plinio.
23. **¶** Coclites vocantur, qui altero lumine orbi nascuntur, ut ille Horatius Cocles.
24. **¶** Lucini, seu Lucinij, qui paruos utrinque habent oculos.
25. **¶** Petauri dicuntur homines agiles, qui per circulos se immittunt, nascunturque sub Delphine. Huiusmodi sunt Histriones, funambuli, funerepi, & saltatriculi. Vocantur & petauristæ.
26. **¶** Labeones, Labieni, & labrosi a prominentioribus labris. Lucreti⁹ li. 4. Simula Silene, At saturata est labrosa Philœne.
27. **¶** Ectapeli dicuntur, quibus aliquid accidit præter communem naturæ modum. Cuiusmodi fuit Eutimenis filius, quem Plinius scribit in tria cubita triennio adoleuisse, incessu tardum, sensu hebetem, & iam puberum factum voce robusta absumptum contractione membrorum subita, triennio circumactum.
28. **¶** Chilones dicuntur, qui sunt maioribus labris. Aliter labeones dicuntur.
29. **¶** Cylones qui sunt fronte prominentiore, & quasi extante. Synonymice frontones appellantur.
30. **¶** Simi & Simones, qui habent nares introrsum reflexas. Quod genus homines facilius ceteris sunt polyposi.

- 31 **H**is cōtrarii sunt Aquili, q sunt naso forinsecus extento.
- 32 **B**ene nasati hoīes a Lampridio dicuntur mutoniati, ac bene mentulati.
- 33 **L**usciosi, qui pp vitiū oculorū parum vident. Plautus in milite. Aedepol tu quidē cæcus es, non lucioius,
- 34 **L**uscus, qui altero captus est oculo, qualis fuit Annibal. Vnde Iuuenalis. Cum Getula ducē portaret bellua luscus.
- 35 **C**æcus qui vtroq. Aliter deficioculus. Hinc cæcare & cæcutire verba descendunt.
- 36 **B**albi qui linguam habēt impeditam, nec verba debite enūciāt, vt qui laborāt Labdacismo, & Iotacismo.
- 37 **B**læsi itidē dicunt, qui lingua hærent, cū syllabā syllabæ iūgere ppere nō possunt. Dicunt a Græcis Thrauli. Porro Blæstas nō solū vitiū est linguæ, sed ē eorū, qui oblæsum gressum habēt, vnde & Blæsi pro Valgis possunt accipi.
- 38 **A**typi, qui nō satis expedito plectro linguę vtunt, quasi aerē nō ferientes, vel quasi verba nō exprimentes.
- 39 **A**ncilloglossi. q linguā hñt astrictā mēbranulis qbusdā duriusculis, & brevioribus, quod vitiū, Ancyloglossum dicunt, tūcq. naturale est. est & accidentariū, cū vulcus sub lingua cicatricē duriorē obduxit. Author Budæus. Est at vinctulum neruosum, quod filium vulgariter nuncupatur.
- 40 **V**acii q pedes extrorsus obtortos habēt, Dicunt & Vatię.
- 41 **T**ragomaschali, qui virus alarum olent. Aliter Hircosi. Est enim Hircus fœtor alarum, quē Plinius alarū graeolentiam appellauit, & aliquādo virus alarum, a Græcis dicitur tragos. vnde Tragizontes pueri
- 42 **V**entriosi dicuntur, qui sunt ventre propenso & extāte. dicuntur etiam ventrosi, & ventricosi.
- 43 **C**æsares hoc nomē traxerūt ab Africano Scipiōe, q p̄m^o Cæsar a Cæso m̄ris vtero dictus ē. Desistāt allucinari, q dñt Iulium Cæsare a Cæso matris vtero nuncupatū. Nam quo tpe subigelat Gallias, matrē ipsam amisit Aureliā noīe. q supuiueret nequiuisset, si cæso eiusdē vtero natus fuisset.
- 44 **A**ndrogyni dicuntur vtriusq. sexus homines. Aliter vocantur Hermaphroditi.

- 45 **C**Achili dicunt, q sūt sine labris. His cōtrarii sūt labeones.
- 46 **C**Ancus, q aduncū habet brachiū, nec exporrigi potest.
- 47 **C**Bronci, qui sunt ore producti. & dentibus prominentibus. Author Nonius.
- 48 **C**Buccones, qui sūt tumidioribus buccis. Plautus. Stulti, Stolidi, Fatui, Fungi, Bardī, Blemi, Buccones, Solus ego omnes anteo stultior a.
- 49 **C**Epigryphi dicuntur, qui habent nasum aduncum.
- 50 **C**Flauī a flauo colore capillorum nomen traxerunt.
- 51 **C**Gibbosi, seu Gibberosī, qui tuber & tumorē habēt in dorso, Tumor autem gibbus & gibber dici potest.
- 52 **C**Gutturosi, quorū guttur tanq spongia quādā intumesceat, aquarum (quæ potantur) plerūq vitio.
- 53 **C**Hossimi, qui nascuntur sine naribus. quarū loco habent foramina. Aliter Simones.
- 54 **C**Mactici, qui habent magnas malas & os patens.
- 55 **C**Monogrāmi vocant tennes, macri, & decolores. A pīctura, quæ priusquā colorib⁹ corporetur, lineis fingit, Monogrāmos enim pīctura dicitur Linearis.
- 56 **C**Myopes. qui in luce parū vident. Latine lusciosi. Myopia dicitur huiusmodi vitium.
- 57 **C**Nyctilopes, qui vident interdū, Sole occidēte parum, Occaso nihil.
- 58 **C**Obstipi qui sunt breui collo, quibusq colla in humerū inclinata sunt.
- 59 **C**Spatici, qui maligno spiritu sunt correpti, quicq eodem in loco nequeunt subsistere.
- 60 **C**Neruæ a fortitudine neruorū & vestigiōrū dicti sūt. Hala a foedo oris halitu. Capella a capilloz hirsutię. Fenestella a caluicie. Columella a pccritate. Nasica ab obuncis narib⁹. Stātius nomē est seruile. **C**Denoīationes a genere.
- C**Auus pater prīs, pauus auī pr, Abauus pr pauī, Auia patris vel mris mīr, Proauia, abauia. Tritauia, vt pauus, abau⁹, triauus se hnt. Pater q genuit, mater q peperit, Patruus frater patris, Patruēles fratres filii duorū patruorū, Sorores patruēles filię duorū patruorū. Matertera soror matris. Fratria

vxor fratris, Fratru^{les} duor^{um} fratru^m filii, q^{ui} & fratres patrue^{les} vocantur. Socer vxoris meæ pater. Socrus vxoris meæ mater. Gener filia^e meæ maritus. Nurus filij mei vxor. Ne^{pos} natus ex filio meo, vel filia mea. Neptis filia filij mei, vel filia^e. Nouerca secūda vxor, quā p^{ro}ducit mortua p^{ri}ma ex qua liberos habuerat. Priuigni nati ex p^{ri}ma p^{ri}s vxore, vt Hippolytus Phedræ nouercæ priuignus. Amita p^{ri}s sor^{or}. Cōsobrini geniti ex duab^{us} sororib^{us}, quasi cōsororini, Leuir leuirifr^{ater} mariti mei. Maritus vir vxoris. Marita vxor viri. Opiter cui^{us} p^{ater} mortu^{us} est auo adhuc viuēte. Pappus. i. auus. Ausonius, Pappos auiasq^{ue} tremētes Patricius senato^{ris} filius. **C**officina artificum.

Cutrina dicitur Sutoris officina. **T**onstrina tonsoris. **T**extrina textoris. Plinius. Ipsa p^{ro} se tenax ratio textrina^e. **V**strina metallici. Plinius Lib. 36. Cap. 21. In vstrina ter siccant^{ur}, ita vt torreant^{ur} carbone puro. **O**enopoliū officina vinarii. **L**aniena lanior^{um} & bouicidarū. **M**ypoliū vnguentariorū, & pharmacopolarum. **T**hermopolium officina, in qua esculēta, & poculēta calida vendunt^{ur}. Plautus. Semper videas bibētes in thermopolio. **P**inotheca, seu pinacotheca pictor^{um} est tabula, in qua pictæ tabulæ reponunt^{ur}. Vitruuius Lib. 6. Non minus pinacothecæ & plumarior^{um} textrina^e, pictorumq^{ue} officina^e, vt colores eorū in opere p^{ro}pter cōstātiā luminis imutata maneant qualitate.

Repositaria diuersarum rerum.

Vestiarium d^{icitur} vestimentorū repositoriū. Plinius Lib. 15. vestiarium contra teredines, ac noxia aīalia amurca aspergi.

Dactylotheca gēmarum repositorium. Plinius Lib. 37. Dactylothecā inq^{ui} primus habuit Romæ, priuign^{us} Scyllæ Scaurus. **P**anariū panis repositoriū. Statius Lib. 1 Syl. Hī panaria cādida, sq^{ue} mappas Subuectāt, epulasq^{ue} lautiores.

Granarium. i. horreum, seu repositoriū granorū Varro de lingua latina. Panarium vbi panē seruabant. Granarium vbi granum, in quo aliqua condunt^{ur} horreum. **A**rmamētorium repositorium armorum. **B**ibliotheca librorum.

Atramētorū atramēti. **C**alamariū calamar^{um}. **C**aste

ria instrumentorū nauticorū. ¶ Graphiariū theca in qua styli reponuntur. ¶ Myrothecium vbi vnguēta conduntur.

¶ Homines & populi re aliqua insignes & clari.

S Cythę equitatus & equorum gloria strepūt, inquit Plinius. Equo insidere primi docuerunt Thessali. Vñ nata apud eos de Centauris fabula.

¶ Seres oriētales ppli nobiles sūt vellere, vt iā docuimus.

¶ Ithuræi, Mœdi, & Parthi sagittis. Lucanus lib. 7. Tūc & Ithuræi Mediꝫ, Arabesꝫ soluto Arcu turba minax nūq̃ rexere sagittas. Catul'us. Seu Sacas sagittiferosꝫ Parthos.

¶ Thuscī Aruspicio. Tibullus lib. 3. Vera monent Thuscis exta probata viris. Vnde Ethrūscum aruspīcem Vitruuius, Tuscum Sidonius Vocant.

¶ Gens Phœnicū fuit in magna gloria l'rarū inuentionis, syderū, naualiumꝫ ac bellicarū artiū. Plinius lib. 5.

¶ Hylas cestu, Phegeus palæstra, Lycus stadijs & cursu clari fuerunt. Aufonius. Clarus Hylas cestu, Phegeus catus arte palæstræ, Clarus olympiacis est Lycus in stadijs.

¶ Pollux palæstra. Sratius lib. 1. Syl. Siue catenatis curuat mēbra palæstris Staret, Amyclæa cōceptū matre putares.

¶ Castor equis. Idem Statius lib. 5. Syl. Non toties victorē Castora gyro, Nec fratrē cestu virides plaufere Therapnæ. Ouidius. Tyndaridæ fratres hic eques, ille pugil.

¶ Clari quoꝫ fuerūt Marſi, Vmbri, Pylly venenis, Aegyptii & Babylonii astrologia. Lacones breuitate, Scythæ, Crethēses, & Geloni sagittis, Curetes ære, Aegyptii sistro, Tyssagetæ. & Lyrcæ venatibus, quibus viuunt, Bœotii palæstra, & gymnici exercitationibus, Athenienses naualibus, Lacedæmones legibus, Græci ingenio, Alexandri ni dolis, Berosus Astrologia, Grammatica Apollodorus, Hippocrates medicina, Archimedes geometria, Euclides numeris, Lynceus visu, Chiron & Alcon arcu, Cicero eloquio, Circe venenis, Croesus diuitiis, Nireus forma, Exceſtides peregrinatione, Amphion & Orpheus lyra, Aristeus melle, Alcinous hortis, Amazones peltris & securi, Argus visu, Annibal stratagemate, Alexander

Magnanimitatē. Plato & Aristot. phia, Arachne lanificio, Archilochus iambis, Typhis arte nautica, Cato grauitate. Numa religiōe, Regul^o fide, Sceuola p̄stātia, Rhadamāth^o iudicio, Apelles p̄ctura, Praxiteles sculptura, Traian^o bonitate, Apolloni^o tēperātia, Cyneas memoria, Labore Cleantes, Zoroastres magia, Hippolyt^o pudicitia, Manzus florētinus Spheristerio, Magiolinus latrūculis, Sceuola pila. Arte Citharoedica Mitylenæi. Tibiaꝝ modulis Thebani, Alexādrini grāmatica, Geometria, & phia, arte statuaria Atheniēses, Crotoniatæ medicina, Aeginitæ Athletica. Sidonius de quibusdam sic meminit.

Pollux tum cestu laudatus, Castor habenis,

Pallas tum christis, Delia tum pharetris,

Alcides claua, Mauors tum ludit in hasta,

Arcas tum virga, Nebride tum Bromius. Item.

Axe Pelops, Cursu Hippomenes luctaq; Achelous,

Aeneas bellis, spectatus Gorgone Perseus.

¶ Propria gentium Epitheta.

¶ Apuleius eruditos appellat Aegyptios, sicuti Iudeos superstitiosos, Nabathæos mercatores, Fluxos vestiū Arsacidæ, Frugū paupes Scythas, odorū diuites Arabas. Legim^o Alexādrinos eē fallaces. Vopisc^o scribit Aegyptios eē v̄tōsos, furibūdos, iactātes, iniuriosos, auidosq; nouarū rerum.

¶ T. Liui^o p̄fidiā Pœnis, Cicero calliditatē, vt numeq; Hispanis, rebur Gallis, artes Græcis, Italis sensū, Romāis pietatē ascribūt. Ioā. Picus Mirādula ponebat in Hebræorū doctrina mysteria & p̄digia, in Græcorū disciplinis ingeniū, In Romana academia politiā. ¶ Horatius vocat Britanos hospitibus feros, Persas infidos. ¶ Iulius Maternus ad Mauroortium Lollianū scribēs. Quædā (inquit) gentes ita a cœlo formatae sunt, vt p̄pria sint morum v̄nitate perspicuæ. Scythæ immanis feritatis crudelitate grassantur. Itali sunt regali semper nobilitate p̄fulgidi, Galli stolidi, acuti Siculi, Luxuriosi semper Asiatici, & voluptatibus occupati, Hispani elata iactantiæ animositare p̄positi. ¶ Blondus vocat Afros fraudulētos, Ligures duos, Campanos sup̄bos.

Christophorus.

C Christophorus Longolius Parrhisiensis in oratione de laudibus diui Ludouici & Francorum, vocat Britones du-
ros, vatros Normanos, Religiosos Fracos, industrios Flan-
dros, inites Lorthoringos, faciles Andegauos, bellicosos
Valcones, Burgundos feroces. Picardos alacres, frugi San-
tones, atq; Pictauos, Narbonenses fideles, fortes Aruernos,
Hannonios pertinaces, magnanimos Senones, Versutos
Cenomanos, militares Bituriges.

C Gentium insignia.

C Insignia Scytharum fulmen, Gallorum olim Buffones,
nunc Iulia. Romanorum Aquila, Sus phrygium, geminae
rotae Corallorum, Thraciae Mars, arcus & phatetræ Persa-
rum, Anglorum leones & rosae.

C Deorum insignia.

C Fulmen Iouis, Tridens Neptuni, framea Martis, Hercu-
lis claua, Bacchi Thyrsus.

C Reges diuersarum gentium quibus nominibus appellentur.

C Argiuorum reges dicuntur Abantiadae, Persarum Achæmeni-
dae, Aegyptiorum Ptolemei & Pharaones, Latinorum Murtha-
ni, Albanorum Syluij, Syriae Antiochi, Arabum Arabarchae,
Libycorum Libyarchae, Thebanorum Labdacidae, Parthorum
Arsacidae, Romanorum imperatores, Augusti & Caesares.

C Vota hominum diuersa.

1	Votum. L. Metelli	6	Martialis
2	Pyrrhi Epyrotarum regis	7	Horatii
3	Augusti	8	Augustini
4	Caligulae imperatoris	9	Tibulli
5	Darii Persarum regis	10	Cricie.

1 **S**cribit Plinius li. 7. L. Metellum decem maximas res optasse,
ut pote voluisse primarium bellatorem esse, optimum orato-
rem, Fortissimum impatorem, auspicio suo maximas res geri, ma-
ximo honore uti. Summa sapientia esse, summum senatorem haberi,
pecuniam magnam bono modo inuenire, multos liberos relin-
quere & clarissimum in ciuitate esse. Quae omnia illi contigerunt.

2 **C** Pyrrhum Epirotarum regem ferunt (ubi immolaturus
templa inuiseret) non regni ampliorem modum, non de

hoste victoriam, non gloriam illustrem aut diuitias, sed san-
nitatem modo a diis comprecari solitum, ceu parte hac be-
ne constituta prosperius cessura viderentur omnia.

3 **C**Augustus Cæsar (cū. 54. annū ageret) pcat^r est a dijs Sci-
pionis fortitudinē, beneuolētiā Pōpeiij & Cæsatis fortunā.

4 **C**Optabat Caligula vnicam esse populo Romano cerui-
cem, quo facilius vno ictu abscindi posset. Votum hominis
carnificis & sanguinariij.

5 **C**Dari^o oblato sibi malo punico, tor optasse fert^r zopyros,
quot illic eēnt granorū. Idē dicebat se malle zopyrū vnū in
columē hñe, q̄ viginti Babylones occideñ. Herodor^o author.

6 **C**Martialis libro primo ad Frontonem scribens votum
suum his exprimit verbis.

Vota tui breuiter si vis cognoscere Marci,

Clarum militiæ Fronto, togæq; decus.

Hoc petit, esse sui nec magni ruris arator,

Sordidaq; in paruis ocia rebus amat.

Quisq; picta colit Spartani frigora saxi,

Et matutinum portat ineptus aue.

Cui licet exigui nemoris, rurisq; beati,

Ante focum plenas explicuisse plagas.

Et piscem tremula salientem ducere seta,

Flauaq; de rubro promere mella cado.

Pinguis inæqualis onerat cui villica mensas,

Et sua non emptus præparat oua cinis.

Non amet hanc vitam, quisquis me non amat, opto.

Viuat & vrbani albus in officijs.

7 **C**Optabat Horatius Tyburi, aut ppe Galesum Calabriae
fluium consenescere, his verbis. Tybur Argæo positum
colono, Sit meæ sedes, vtinam senectæ, Sit modus lasso
maris & viarum, Militiæq;. Idem Lib. 1. Car. Optat men-
tem sanam in corpore sano.

8 **C**Beatus Augustinus tria habebat in votis, vidisse Chri-
stum in humana natura, Paulum de pulpito fulminātem,
& spectabiles vrbis Romæ triumphos.

• **C**Votum suum Tibullus sic exprimit. Me mea paupertas

vita traducat inerti, Dū meus assiduo luceat igne focus.

- 10 C Cricias tyrānus iprecabat sibi Scopadū diuitias, Libera-
liratē Gimonis, & Agefilai Lacedemonij victorias, Author
Plutarchus.

¶ Qui diu vixerunt.

¶ Vixit Adā ānis. 930. Eva rotidē. ¶ Serh. 912. ¶ Enos fili⁹
Serh. 905. ¶ Caynā fili⁹ Enos. 910. ¶ Malalehel fili⁹ Caynā
895. ¶ Iared fili⁹ Malalehel. 962. ¶ Enoch filius Iared. 365.
¶ Mathusalem filius Enoch. 969. Vnde Mantu. Nestoreos
annos & Mathusalemia secla. ¶ Lamech filius Mathusa-
lē. 777. ¶ Noe. 905. ¶ Arphaxat fili⁹ Sem. 338. ¶ Salo filius
Arphaxat. 433. ¶ Heber fili⁹ Sale. 467. ¶ Phaleg fili⁹ lectan
239. ¶ Reu seu Ragau filius Phaleg. 302. ¶ Saruch filius
Ragau. 230. ¶ Nachor fili⁹ Saruch. 148. ¶ Thare filius Na-
chor. 205. ¶ Arā pī Loth. 205. ¶ Isaach abrahæ filius. 185.
¶ Iacob fili⁹ Isaach. 175. ¶ Aarō frater Moyfi. 123. ¶ Iosue
110. ¶ Heli Iudex. 98. ¶ Salomon. 94. ¶ Iob. 183. ¶ Abrahā
175. ¶ Thobias. 112. ¶ Sara. 127. ¶ Iudich. 105. ¶ Moyfes
120. ¶ Ex Plinio, Argāton Tartessiorum rex. 150. Syllius
lib. 1. ait eū vixisse. 300. Ita scribēs. Argantoniacos armae
Carteia nepotes. Rex proauis fuit humani ditissimus æui,
Terdenos decies emēsus belliger annos. Mantuanus in Al-
pnonso. Et vetus ille auri diues, ditissimus æue. Hesperijs
quondā rex Argātonius oris. ¶ Cyniras rex Cypriorū. 160.
¶ Aegimius. 200. ¶ Epimenides Gnosius. 157. ¶ Pictoreus
stolus. 300. ¶ Reges Arcadum. 300. ¶ Dando Illyric⁹. 190.
¶ Impetris Pulutiniog insulæ rex. 800. Ei⁹ fili⁹. 600. ¶ Per-
pēna. 98. ¶ N. val. Coruinus. 100. ¶ Metellus Pōtifex. 100.
¶ Liuiā Rutilij. 97. ¶ Statilia. 99. ¶ Terētia Cicer. 107. ¶ Clo-
dia Ofeli. 115. ¶ Luceia Mima centū annis in scena pnun-
ciauit. ¶ Emoliaria vixit. 104. ¶ Sāmulla. 110. ¶ Stephanio
vltra centū. ¶ Hiero rector Siciliae. 80. ¶ Masanissa rex Nu-
mydiæ supra. 100. Gorgias Leontinus. 107. ¶ Xenophilus
Chalcidēsis. 105. ¶ Herodot⁹ scribit Aethiopes. 130. annos
transgredi. ¶ Hippocrates Cous. 104. vel. 169. ¶ Isocrates
100. ¶ Orbilius Beneuetanus. 100. ¶ Sibyllæ Cumanæ diu-
turnā vitā ascribit Ouidius Li. 14. his verbis. Nā iam mihi

secula septem. Acta vides, superest numeros, vt pulueris
 æquē. Tercentū mēses, tercentū musta videre. Tēpus erit,
 cū de tanto me corpore parua, Longa dies faciet, cōlum
 praq; mēbra senecta. De ea Statius Li. 1. Tu Troica dignus
 Secula, & Euboici trāscēdere pulueris annos. Fērt. n. annos
 ab Apolline petiisse p numero pulueris, quē manu prehen
 derat. Vnde idē Statius alibi. Vel quātos ego Delū popo
 sci. ¶ Ouidius patrē suū. 90. annos vixisse ait Li. 4. Tristi. di
 cens. Et iam cōplerat genitor sua fata, nouemq; Addiderat
 lustris, altera lustra nouē. ¶ Narcissus præsul Hierosolymi
 tanus. 116. ¶ Nestor. 300. Iuuenalis Satyra. 10. Rex Pylus
 (magno si quicq; credis Homero) Exēplū vitæ fuit a cor
 nice secūda. Felix heu nimis, q per tot secula mortē Distu
 lit, atq; suos iam dextra cōputat annos. Tibullus Lib. 4. Vi
 xerit ille senex quis dū terna p orbē Secula fert. libus Titan
 decurrerit horis. Idē. Terna minus Pylæ miret secula virē.
 Propertius Lib. 2. Nestoris ē visus post tria secla cinis. Idē.
 At me ab amore tuo deducet nulla senectus, Siue ego Ti
 tonus, siue ego Nestor ero. Ouidius in Meta. Et si quē po
 tuit spaciōsa senectus Spectatorē operū multoq; reddere,
 vixi Annos bis centū, nūc tercia viuūt ætas. ¶ Antonius ab
 bas. 105. ¶ Alexāder ep̄s Alexādrinus. 98. ¶ Alexāder ep̄s
 Cōst. 94. ¶ Agilus abbas. 100. ¶ Titus Pauli discipul⁹. 201.
 ¶ Democritus. 109. ¶ Paulus primus eremita. 113. ¶ Pa
 conius abbas. 110. ¶ Prosdocimus ep̄s. 114. ¶ Vandegifill⁹
 comes Palatin⁹. 93. ¶ Florētinus psbyter. 123. ¶ Guarinus
 præsul Bononiēsis. 110. ¶ Viuētius cōfessor. 120. ¶ Home
 r⁹ poeta. 108. ¶ Hieronym⁹. 98. ¶ Helias abbas. 110. ¶ Hōr
 abbas. 90. ¶ Heroinus. 304. ¶ Ioānes de tēporibus. 361. De
 hoc Ioanne intelligit Mantuanus in Alphonso, dicens. Et
 quē fama refert hyemes vidisse trecentas. ¶ Naurus abbas.
 90. ¶ Maurilius ep̄s. 90. ¶ Romualdus eremita. 120. ¶ An
 tonius Castor. 100. ¶ Syrus ep̄s. 112. ¶ Zancles Samothra
 census. 104. ¶ Poilio Romulus. 100. ¶ Saturninus Volusi⁹.
 136. ¶ T. Fullonius. 157. ¶ Artaxerxes. 94. ¶ Plato. 81.
 ¶ Coelius scribit Marin quendam vixisse annos. 123. cuius

antica corporis humana fuerint, postica equina. ¶ Hiper-
borei ppli mille annis viuunt. ¶ Galenus vixit. 140. ¶ Ti-
tonus (vt fabulant poetę) ab Aurora adamarus, & in cœlū
relatus, illiusq; succo p̄fusus ad tantā puenit senectutē, vt
tandē optauerit verti i Cicadā. Lucian⁹. Atq; vltra Tithonū
viuebat senex. Stati⁹ li. 4. Syl. Annos p̄petua geres iuuenta.
Quos ferē placidos obisse Nestor, Quos Tithonia cōputat
senect⁹. Propertius lib. 2. At nō Tithoni sp̄nēs aurora sene-
ctā. ¶ Dorotheus p̄sul Antiochenus. 119. ¶ Tyro tullius
Ciceronis libertus. 100. ¶ Theremon hemita. 100. ¶ Car-
neades phs. 100. ¶ Cirmæ indoꝝ viuūt. 140. ¶ Tereti⁹ Bo-
noniēsis. 100. ¶ Tertuleia Ariminēsis. 137. ¶ Simon Cleo-
phæ eps Hierosolymarū. 120. ¶ Cronius Anachoreta. 155.
¶ Apolloni⁹ Thyanaeus. 100. ¶ Seneca Cordubensis. 114.
¶ Patrici⁹ secūd⁹ Niuernēsis eps. 122. ¶ Garti⁹ Aretin⁹. 140.
¶ Ricard⁹ qdā tēporibus Caroli magni. 400. ¶ Helias Ana-
choreta. 120. ¶ Hugo successor. S. Bernardi. 117. ¶ Porro
pleraq; sunt animalia, vitā hominis longe superantia, vt
Cornices, Cerui, Corui, Phœnices, De quibus sic apud
Erasimum scribit Hesiodus.

Tertia secla hominis transmittit garrula cornix.
Quattuor at peragit Cornicis secula Ceruus.
Ceruina ætatem coruus ter præterit ater,
Coruinos annos nouies agit indica Phœnix.
Atqui Crispicomæ soboles Iouis alma tonantis,
Egredimur decies Phœnicia secula nymphæ. Item.
Ter binos deciesq; nouem perrexit in annos
Iusta senescentum quos implet vita dierum.
Hos nouies superat viuendo garrula cornix.
Et quater egreditur Cornicis secula ceruus.
Alipedem ceruum ter vincit coruus, at illum
Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales.
Quam nos perpetuo decies præuertimus æuo
Nymphæ Amadruades, quarum longissima vita est.

¶ De tempore, annis & diebus.

¶ Quoniam autem de longis vitæ spatijs locuti sumus,

cōmodū vī, vt variā annorū, & dierū obseruationē subijcia-
mus. Annus triplex est, Magnus seu Platonius, Solaris duo
decim mēsiū, Lunarī, seu mēstruus vnus mēsis. Annū alij
æstate vnū terminabāt. Alterū hyeme, alij quadripartitis tē-
porib⁹ sicut Arcades, quorū anni trimestres fuerūt. Quidam
Lunæ senio, vt Aegyptij, quorū anni fuerūt menstrui. Hinc
fit vt apud eos aliq singula ānorū millia dicant vixisse. Sed
hic ori⁹ scrup⁹, fuerint ne anni primi seculi nris similes. Nā
fabulosum vī plerisq; Mathusalē, & alios prius enumera-
tos, vixisse tot annos. Cōstat ī primis, neq; mēstruos fuisse,
neq; trimestres, vel hoc vno argumēto, q̄ legamus Salomo-
nē āno. 12. etatis filiū suscepisse. Quā credibile ē, aut pares
nris, aut nō multo minores extitisse. Nec min⁹ varia extitit
dieq; q̄ annorū obseruatio. Babylonij iter duos solis exort⁹
diē faciūt. Atheniēses iter duos occasus, Vmbri a meridie ī
meridiē. Vulg⁹ oē a luce ad tenebras. Sacerdotes Romani.
Itē Aegyptij, & Hipparch⁹ a media nocte ī mediā. Author
Plin⁹.

¶ Qui multos habuerunt liberos.

¶ Adā p̄ter Seth, Abel, & Cain habuit. 30. liberos. ¶ Iayr
septim⁹ iudex Israel. 30. filios. ¶ Thespis Atheniensis. 50. fi-
lias, a quorū noīe musæ Thespiades appellare sunt. ¶ Ro-
boam habuit vxores. 10. Cōcubinas. 30. filios. 28. filias. 40.
¶ Artaxerxes Xerxis filius habuit ex pellicibus. 110. libe-
ros, ex iusto matrimonio. 3. ¶ Athila rex hūnorum. 60. li-
beros. Danaus. 50. filias. ¶ Aegythus totidē filios. ¶ Euty-
ce mulier. 20. filios. ¶ Cōbe mulier heroina, cui cognomē
fuit Chalcidi, viro cōiuncta centum libros enixa est. Vnde
Adagium apud Erasimum. Tanq̄ Chalcidice peperit nobis
vxor. ¶ Niobe Tantali filia habuit. 14. ¶ Masaniſsa rex Nu-
midie. 44. Authore Eutropio. Puella quedam longobar-
da. 7. pueros vno partu pepent sub Agelmūdo rege, quos
oēs ī piscinā coniecit. Author Paulus Diaconus. ¶ Gilip-
pus Arcadius nouem liberos habuit, quos (vt inquit Virgi-
lius libro duodecimo) Fida crearat Vna tot Arcadio con-
iux Tyrthena Gilippo. ¶ Vix quisq; crederet Herorynum
sexcentos ex diuersis pellicibus habuisse liberos, nisi Iusti,

nus ex Trogo scriptū reliq̃set, in epitome libri. 39. ¶ Prīa/
mus ex Hecuba coniuge habuit. 19. liberos, Ex aliis pellici/
bus. 31. ¶ Gedeon iudex Hebræorū. 70. quos omnes Abime/
lech filius nothus Gedeonis occidi fecit. ¶ Achab. 70. vt ha/
betur capite. 10. quarti regum. Barnabas vicecomes in Itā/
lia. 30. liberos suscepit. ¶ Cōradus Mosouæ dux. 80. ex qui/
bus quatuor tantum legitimi fuerunt.

¶ Qui senes genuerunt.

¶ Adam filiū Seth anno. 130. Abraham anno. 100. Sara. 90.
Seth genuit Enos anno. 105. Enos Caynā anno. 90. Caynā
Malalehel. 70. Malalehel genuit Iared anno. 65. Iared ge/
nuit Enoch āno. 162. Enoch Mathusakē. 65. Mathusakē La/
meth āno. 187. Lamech Noe filiū āno. 180. Noe, Sem, Chā
& Iaphet, cū esset. 500. annorū. Scribit Pli. Masaniissam post
86. annos generalisse filiū Methymathmū. Catonē Censo/
rium octogesimo exacto e filia Salonii clientis sui Corne/
liā e Scipionū gente, Volusū Saturninū post annum. 62.

¶ Fratres Vterini.

¶ Hercules, Iphiclus, Apollo, Diana, Vterini fuerunt.

¶ Spurii, & Nothi.

¶ Antiphates filius fuit nothus Sarpedonis. Virgil. lib. 9.
Aene. Et primum Antiphaten (is enim se primus agebat)
Thebane de matre nothum Sarpedonis alti.

¶ Plutarchus scribit Homerum natum ex adulterio Cri/
teidis matris. ¶ Aeneas ex adulterio Anchisæ cum Venere
apud Simoentē. Vir. Tu ne ille Aeneas, quē Dardanio An/
chisæ Alma Venus Phrygiū genuit Simoentis. ad vndam?

¶ Aristonicus rex Pergami filius fuit Eumenis ex pellice

¶ Ariste^o Apollinis ex nymp̃ha, Cyre e Penei flumis filia.
Hercules Iouis ex Alcmena Amphitryonis Vxore.

¶ Democoon, & Doryclus Priami itidem ex pellicibus.

¶ Lithyrses nothus fuit Mydæ regis. ¶ Theseus, & Ro/
mulus (inquit Plutarchus) ambo quum spurii forent, exi/
stimati sunt a diis immortalibus procreati. ¶ Iugurtha no/
thus fuit Manastabalī fratris Micipsæ regis Numy/
darum, ¶ Manfredus Federici imperatoris.

Andreas p̄re Andrea p̄sbytero, & matre cōcubina nat⁹ est.
 ¶ Petrus cōmestor, Gratianus, & Petrus lombardus itidē
 fuisse dicunt nothi. Albanus Martyr incestu p̄ris cū filia.

¶ Historia de præmiis virtutū, & doctrinæ.

¶ Qui statuas meruerunt.

1 Sesostris	16 Pausanias	31 Lucullus
2 Aristogiton	17 Horati⁹ Cocles	32 Demosthnes
Armodius	18 Phryne	33 Conon
3 Astylus	19 Claudius imp.	Euagoras
4 Autolicus	20 Epicurus	34 Mercurius
5 M. Porci⁹ Cato	21 Iosephus	35 Polydamas
6 T. Cornificanus	22 Minutius Au-	36 Cylon
7 Demetrius Pha-	gurius	37 Octavius orator
lereus	23 Trebius	38 Vestritius
8 Eunomius	24 L. Actius	39 Nerua imp.
9 Fauorinus	25 Numa	40 Archias
10 Verrius Flaccus	Seruius	41 Claudianus
11 Isocrates	26 Georgias Leō	42 Iunius rusticus
12 M. Cl. Marcellus	tinus	43 Virgilius
13 Mutius Scquola	27 Plato	44 Berosus
14 Ptolemæus Phi-	28 Choelia	45 Antonius mūsa
lopator	29 Porsena	46 Tanaquil
15 Oppianus	30 Phocion	

1 Sesostris rex Aegypti, statuam præclaris facinoribus, &
 bellica virtute apud suos adeptus est.

2 Aristogitoni, & Armodio statuæ ab Atheniēsis erectæ
 sunt, q̄ Athenas ipsas tyrannide Pisistrati liberassent.

3 Astylo Crotoniatē (cum tribus continuis Olympicis
 vicisset stadio) posita est statua.

4 Autholicus Pancratiastes statuam habuit in Prytaneo.
 Testis apud Volater. Pausanias.

5 M. Porcius Cato fuit Romanis adeo gratus, vt senatus
 statuam ei consularē in templo collocauerit, cū inscriptio-
 ne restitutos ab eo mores testante.

6 Titum Cornificanum cum Tensa Illyricorū regina liberi⁹
 locutū occidisset, mortuum senatus statua decorauit.

- 7 ¶ Demetrius Phalereus auditor Theophrasti, ab Atheniē sibus (quorū Remp. summa virtute, ac prudentia decē annos administrauerat) trecentis statuis honoratus est. Quas cum postea inuidia disieciissent satis habuit hæc dicere. At virtutes non euerterunt, quarū gratia eas erexerant.
- 8 ¶ Eunomio Locrensi artis Citharædicæ præstantia statuā peperit, quā Volatranus adhuc in Italia Locris ostēdi testis est. Euthymius apud Plinium legitur.
- 9 ¶ Meruit & statuam Athenis Fauonius plis, quæ (cum in odium Hadriani venisset) disiecta est.
- 10 ¶ Verrius Flaccus grāmaticus nepotū Augusti præceptor, statuam habuit in Prænestē oppido.
- 11 ¶ Isocrates orator Atheniensis sua eloquentia statuam in Olympia meruit.
- 12 ¶ M. Claudius Marcellus, cum pp Gallos iuxta Padū, & Annibalē apud Nolā supatos, oppugnatas itē Syracusas, in pmiū virtutis statuā habuit i æde Palladis cū Epigrāmate.
- 13 ¶ Mutio Scēuolē (q corā Porſena Ethruſcorū rege Romā obſidēte dextrā flāmis admouerat, vrbēq; obſidiōe libauerat) Romāi statuā erexerūt, eiq; prata dederūt trās Tyberī.
- 14 ¶ Ptolemæus Philopator Homero poetarū maximo tēplum cum statuā dicauit.
- 15 ¶ Oppianus poeta ex Anazarbo Ciliciæ ciuitate (q de piscibus scripsit) a suis ciuibus magnifica statuā honorat⁹ est, cum hoc Elogio. Oppianus sum suauiloquens vates, quē crudelis, atq; inhumani inuidia fati ante diem eripuit. q si longius i luce moras dedisset, nullus mihi par gloria mortalium in terris foret.
- 16 ¶ Horatio Cocliri statuā posita est, q Ethruſcorum aciē in Sublicio ponte solus sustinuiſſet, donec pons a tergo iterumperetur, quo cum in Tyberim decidit, Plutarchus ait fuisse positā in æde Vulcani.
- 17 ¶ Pausānias Cleombroti filius cum pclaris facinorib⁹ Lacedæmones sibi demeruiſſet, statuā ab eiſdē honorat⁹ est, quam tū postea euerterūt, q arripere tyrānidē voluiſſet.
- 18 ¶ Phrine meretrix statuā donata est ob formā & pulchritudinem.

tudinem, cuius causa prius in iudicio fuerat absoluta, cum tunicam a pectore deduxisset.

- 19 **C** Claudio secundo Ro. impatori statua cū aureo Clypeo erecta est, q̄ Gothos Macedoniā Vastantes magna attriuiisset
- 20 **C** Epicurū Atheniēsem philosophū ob doctrinā (clade. statuis æreis patria decorauit.
- 21 **C** Iosephus iudæus propter libros de captiuitate iudaica scriptos statuam Romæ obtinuit.
- 22 **C** Minutio Augurino statua extra portam trigeminā erecta est a populo stipe collata, q̄ farris pretium in trinis nūdinis ad alsem redegisset.
- 23 **C** Trebius in Aedilitate assibus pplo frumētū p̄stitit. Quā ob causam & ei statuę in Capitolio & palatio dicatæ sunt.
- 24 **C** Notatū ē ab authorib⁹ L. Actiū poerā i Catmœnax ēde maxia forma statuā sibi posuisse, cum breuis admodū eēt.
- 25 **C** Numa quoq̄, & Seruius statuas apud Romanos sua Vir tute meruerunt. Author Plinius.
- 26 **C** Hominū primus & auream statuam, & solidā Gorgias Leontinus Delphis in templo sibi posuit.
- 27 **C** Mithridates Platonis gloria motus eidem statuam dicauit egregium Sylōnis opus, quā hoc modo inscripsit. Mithridates Rhodoatæ filius hāc Platonis imaginem musis dicatam erexit. Author Plutarchus.
- 28 **C** Chloelię virgini Romanę equestris statua posita est, q̄ armata & equo insidens Tyberim traiecisset, ad declinādā vim Porsenę Ethruscorum regis.
- 29 **C** Plutarchus in vita Publicolę ait positam fuisse Porsenę statuam iuxta curiam.
- 30 **C** Athenienses Phocioni suo principi mortuo æream statuam dicauerūt, ob plurima in Remp. beneficia, inuētāsque eius reliquias publicis sumptibus tumulo mandauerunt.
- 31 **C** Cheronēses statuā lapideā in foro ppe liberū patrē publice Luculo cōstituerunt. Author Plutarchus in Cimone.
- 32 **C** Mortuo Demostheni Atheniēsis populus erexit statuā, cui hoc inscripserūt. Si pares ingenio vires Demosthenes habuisses, nunq̄ Græciæ dominatus fuisset Macedo.

- 33 **C**Cononi Atheniensium duci & Euagoræ, positæ sunt statuæ
prope Iouis seruatoris simulachrum Plutarchus in Euagora.
- 34 **C**Idem in Alcibiade ait multas Athenis statuas Mercurio
fuisse erectas.
- 35 **C**Polydamas Herculani roboris athleta, qui leonem in
Olympia inermis iugulauit, & correptus inuitate magni-
tudinis taurum, quâuis præ rabido impetu profilientem reti-
nuit, quadrigasq; tota vi concitatas alterâ manu remoratus
est, statuam meruit in Olympia.
- 36 **C**Cylon quis tyrannidem affectasset Athenis. nihilominus
tamen ob excellentem formam (quæ nullum non allicit)
statua antea ænea honestatus est. Cælius.
- 37 **C**Octauio oratori Ro. Sen. P. Q. R. statuâ erexit, & legatus
ad Anthiochum missus regem ipsum respondere sine cuncta-
tione & mora compulisset. Plinius hoc ascribit Cn. Popilio.
- 38 **C**Vestritius Spurina Lyricus poeta in Breueterum regem
imperator constitutus, parta victoria triumphalem meruit
statuam.
- 39 **C**Nerua Cocceius imperator statuas, & imagines, Sossæ.
Palinæ, & Celsio constituit, quos viros præ ceteris coluit,
& summo in honore habuit. Author Dion Cassius.
- 40 **C**Archias Hyblæus, cum tres ordine Olympia simul, & pi-
ræa vicisset, statuam cum Epigramatis inscriptione meruit.
- 41 **C**Arcadius, & Honorius per eum senatu statuâ Claudiano
poetæ Alexandrino in foro Traiani collocari iusserunt.
- 42 **C**Iunio Rustico philosopho statuâ erexit M. Antonius imperator.
- 43 **C**Mantuanus, mortuo Virgilio multis post seculis statuam
in celebriore suæ urbis loco erexit, tanti adhuc viri me-
mores, quem multis ante diebus suffocauerat parca. Pon-
tanus de Obedientia.
- 44 **C**Beroso ob verissimas rerum prædictiones statuam po-
suere Athenienses inaurata lingua.
- 45 **C**Antonius Musæ medico Romana ciuitas statuâ Aescu-
lapii proximam locauit ob Augustum morbo sanatum.
- 46 **C**Caia, seu Tanaquil mulier laudatissima, & Tarnii Vxor
statuam in templo meruit.

Viri docti habiti in magno pretio & honore.

1 Ennius	24 Theombrotus	47 Aufonius
2 Homerus	25 Georgias	48 Aur. Prudētius
3 Pindarus	26 Demetrius pha lerus	49 Themistocles
4 Aristoteles	27 Zeufis	50 Stefichorus
5 Archilochus	28 Pāphilus pictor	51 Democedes
6 Sophocles	29 Apelles	52 Io. Monteregeius
7 Plato	30 Aristides	53 Herinolaus
8 Isocrates	31 Cyclias	54 Petrarcha
9 Demosthenes	32 Zeno	55 Interpretes bibli orum
10 Thucydides	33 Plinius Iunior	56 Io. Campegius
11 Menander	34 Aristoteles	57 Sabellicus
12 Possidonius	35 Leneus	59 Timomachus
13 Virgilius	36 Ouidius	59 Bularchus
14 Ablabius	37 Roscius	60 Quintilianus
15 Fronto	38 Deci ⁹ Laberius	61 Tadeus
16 Anaxenor	39 Alcibiades	62 Protogenes
17 Arrius phs	40 Euripides	63 Opilius Andro nicus
18 Claudianus	41 Iulius Calidius	64 Arrianus
19 Dion sophista	42 Cor. Gallus	65 Varro
20 Hippocrates	43 Salerus Bassus	66 Cyrus poeta
21 Iulius Rusticus	44 Starius	67 Diagoras
22 Oppianus Cicero	45 Syllius	
23 Daniel	46 Stertinus	

Quanti olim æstimatæ sint bonæ literæ, quātiq; do
ctis sit cōcessum, nullo certius argumēto, q̄ sequen
tibus patet exemplis. Scipio Africanus statuam
Ennii poetæ (quem in suis expeditionibus comitē semper
habuerat) sepulchro suo iponi iussit, cui viuēti hortos suis
proximos donauerat. Ouidius lib. 3. de arte. Ennius emeruit
Calabris in montibus hortos Contiguos pene Scipio ma
gne tuis. Politianus in Nutricia. Longe gratissimus olim
Scipio magne tibi, & Calabris vicinus i hortis Virtute eme
ritis, cuius gentile sepulchrum Mox tenuit. Eūdem & Ful
uius nobilior ciuitate donauit.

- 2 **A**lexander magnus capto inrer spolia Darii Persarum regis Vnguentorum scrinio (quod erat auro gemmisq; ac margaritis p̄tiosum) libros Homeri (quos tanto dignos loculo existimabat) inclusit.
- 3 **I**dem cū Thebas euerteret. & in oēs sine discrimine sæuiret, Pindari vatis penatibus parci iussit.
- 4 **I**dē Aristotelis p̄ceptoris sui nomini patriam condidit, eiq; multa hominum millia parere iussit, ad scribendos rerum naturalium libros.
- 5 **A**rchilochi poetæ iterfestores Apollo arguit Delphis.
- 6 **S**ophoclē tragicū poetā defūctū sepeliri Liber p̄ iussit, Obsidērib⁹ mœnia Lacedæmoniis, & Lysandro eorū rege in gete sepi⁹ admonito, vt pateret humari delicias suas, Lysander vbi intellexit Sophoclē mortuū, pacē funeri dedit.
- 7 **P**latoni Siciliā venienti Dionysius tyrānus quīs ad sup̄biam sæuitiamq; natus vittatā nauem misit obuiā, & egredientem in litore quadrigis albis excepit. Annicetus Cyrenæus eundem ab Aeginetis captū, & inter mancipia vænalem exposuit, nequid indignum pateret, minis aliquot mercatus est, & honesto comitatu Athenas ad suos remisit. Quam pecuniam, cum a Platone sibi remissam intellexisset, profecto (inquit) peccatum videri potest, q̄ maiore summa non iuuerim tantum virum.
- P**latonē ip̄m tāti fecit Aristō. discipulus, vt nomini eius arā in tēplo ostruxerit, statuāq; cōsecrat, i qua scriptū erat hunc esse illū, quē probi oēs merito debeant & imitari, & cōmēdare. Vnde extant Criniti versus in Parthenicis. Hæc illa est ara floribus redimita suaue olētibus, Quā gratus bñ merēti statuit discipulus seni. Tituloq; hoc testatus animū suū, atq; officiū, Platonē probandū probe a probis.
- 8 **V**iginti talentis vnā orationē vendidit Isocrates.
- 9 **A**eschines Demosthenis orationem (qua tū in exilium pulsus fuerat) coram amicis laudauit in sua calamitate.
- 10 **A**theniēses Thucydidē rerū suarū scriptorē ab exilio reuocauere, eloquētiā mirati, cuius virtutē dānauerant.
- 11 **M**enander Comœdiographus ab Aegypti regibus per

legatos magnis premiis inuitatus est.

- 21 **C**Cn. Pompeius Posidonii sapiētiæ p̄fessoris domū intra-
turus fores percuti de more a liētoꝛe vetuit, & fasces liēto-
rios ianuæ submisit is, cui se oriēs occidensq; submiserat.
- 13 **C**Augustus carmina Virgilii cremari. cōtra testamēti eius
verecundiā vetuit. Eidē in Theatro recitatī vnīuersus po-
pulus Ro. pinde ac ip̄eratori assurrexit. Hactenus Plinius
lib. 7. Eiusdem Virgilii diē natalē (qui fuit Octobris idibus)
quotānis celebrabat, & qbusdam velut Cæremoniis Vene-
rebat Syllius. Vnde Martialis Maræ. Mercurium creastis
Idus, Augustis redit Idibus Diana, Octobris Maro cōsecre-
uit Idus, Qui magni celebras Maronis Idus.
- 14 **C**Cōstātinus impator Ablabiū Aegyptiū p̄lm p̄torii sui
p̄fectū, & vna cū Constantio filio ip̄erii rectōrē cōstituit.
- 15 **C**Frontoni philosopho. M. Antonius princeps statuā eri-
gi fecit, Authore Capitolino, quem Augustus quoq; con-
sulari ornauit dignitate.
- 16 **C**Anaxenon citharcedo e Cyana ciuitate, M. Antonius
tributa quatuor ciuitatum legenda p̄buit.
- 17 **C**Augustus Alexādrinis (in quos bellū gerebat) tribus de
causis fassus est se pepercisse, Ob Alexādri memoriam, Vr-
bis pulchritudinem, & amorē Arrii philosophi.
- 18 **C**Am diximus erectam Claudiano statuā Arcadii, & Ho-
norii imperatorum patrociniō.
- 19 **C**Dionē Prusiāū sophistam, & p̄lm Traianus curru suo
pleniq; dignatus est. Romā ē ingressus cum triumpho.
- 30 **C**Artaxerxes rex Persarū Hiscani p̄fecto Hellesponti li-
teris scripsit, vt Hippocratē medicū quibuscūq; fieri posset
p̄mijs in familiam suā inuitaret. Epistola ad hūc fere mo-
dum se habebat. Rex regū magnus Artaxerxes Hiscani. S.
Hippocratis medici Aesculapio prognati ad me fama per-
uenit. Da igitur operā, vt aurū illi tribuas, quantum cupit,
aliaq; item quorum indiget, & ad me mitte. Erit enim par
honore summis in Perside viris. Et si quis alius fuerit in
Europa vir clarus, hunc amicū nr̄e domui redde, nec parce
pecuniis. Eidē Hippocrati ab Illyriis redeunti eosdē hono-

res (quos Herculi) decreuit Græcia ob prædictam pestilentiam.

- 21 ¶ Cuius rustico philosopho. M. Antonius imper. Publica omnia, priuataque consilia solebat credere, quæ postea consulatu, & mortuum statua decorauit.
- ¶ Ciceronem ab urbe pulsum Pomponius Atticus sester-
ciis ducētis, & quadraginta millibus iuuat, & persecutus est.
- 22 ¶ Oppianus poeta, cum Antonio imperatori Seueri prin-
cipis filio poema de piscibus nuncupasset, ab eo totidem
aureis donatus est numis, quot illi erant Versus.
- 23 ¶ Daniel propheta Cyro rege (quæ theologiæ mysteria pædo-
cuit) familiarissime utebatur. Author Theodericus Cyrenensis.
- 24 ¶ Theombrotum medicum Ptolemæus rex cæcum dona-
uit talentis, seruato Anthiocho rege patre suo. Habeo co-
dicem Plinianum in alterutro libro mendosum. Nam lib.
7. & cap. 37. hoc de Theombroto scribit. Libro vero. 12. &
cap. 1. de Erasistrato.
- 25 ¶ Olim tærus erat artis oratoriæ quæstus, ut Gorgias Leonti-
nus auream statuam & solidam sibi posuerit Delphis.
- 26 ¶ Athenienses (ut iam diximus) Demetrio Phalereo. 360.
statuas erexerunt.
- 27 ¶ Zeussis tæras opes arte picture sibi comparauit, ut in osten-
tatione earum Olympiæ aureis literis in pallioque tesseri in
textum nomen suum ostentaret. Plinius lib. 35.
- 28 ¶ Pamphilus pictor neminem docuit minoris talento an-
nis decem. Quam mercedem Apelles, & Melætiui ei dedere.
- 29 ¶ Apelles Alexandro magno adeo charus exiit, ut rex
Caspæ amasiæ suam liberali forma puellam eidem dederit.
- 30 ¶ Attalus rex vnicam tabulam Aristarchi pictoris centum
talentis emisit dicitur.
- 31 ¶ Argonautas Ciciæ Pictoris tabulam talentis. 144. mer-
catus est. Hortensius orator.
- 32 ¶ Zenomen philosophum Athenienses tanto honore per-
secuti sunt, ut apud eum clauis urbis deponerent, ipsumque
ornarent aurea corona, & imagine ærea.
- 33 ¶ Plinius iunior referebat potuisse se (cum procuraret in
Hispania) vendere suos comensarios Lergio Licinio qua-

dringentis millibus nūmum. Quis nunc regum (inquit no-
ster Budæus) emere bibliothecam confertissimā decē au-
reorum millibus velit, q̄ri a Plinio ciuis vnus priuatus rege
sta quædam extemporanea licitari ausus est?

- 34 ¶ Philippus Macedo Amyntæ filius quīs omni ferme tpe
negociis belli esset implicitus, nunq̄ tñ a liberali musa, stu-
diisq; humanitatis recessit. Propterea sc̄r bēs ad Aristotē,
gloriabatur natū sibi Alexadrū tāti pli tpe, a quo doctrinā
imbiberet cū virtute. Epistola aut̄ ad hunc modum se habe-
bat, vt prodit Gellius lib. 9. Philippus Aristoteli. S. D. Filiū
mihi genitū scito, quod equidē diis habeo gratiā, nō perin-
de, quia natus est, q̄ pro eo q̄ eum nasci contigit t̄pibus vi-
tæ tuæ. Spero enī fore, vt edoctus eruditusq; abs te, dign⁹
existat, & nobis, & rerum istarum successione.
- 35 ¶ Lenæus Ludi magister in vrbe Roma a Pompeio ob in-
genium manumissus est.
- 36 ¶ Ouid. cū. 7. annis apud Getas in exilio durasset, diis iubē-
tib⁹ ī fata p̄cessit Cal. Ian. Cui mortuo gēs illa quīs barbara,
& inelegās & a māsuetiorib⁹ musis prorsus aliena, solēnes
tñ exequias celebravit, & sepulchri erexit magnificum.
- 37 ¶ Quid nōne mirū est histriones maiore quondā in p̄tio
habitos, q̄ nunc habeantur vel egregie literati: cum Roscio
actori Theatrico annulum aureum cum censu equestri do-
nauerit Sylla? Quem etiam ferunt mercedem diurnam de
publico mille denarios sine gregalibus accepisse. Tullius
quoq; elegātissima oratione populum Romanum obiur-
gauit, q̄ Roscio gestū agente tumultum mouisset,
- 38 ¶ Decius Laberius cum in spectaculis mimos suos egisset
palam, donatus est quingentis sestertiis, cum ānulo aureo.
qui erat infigne census equestris, Authore Tranquillo.
- 39 ¶ Alcibiades ambitioē quadā munera in Socratē cōgere
bat, dignā viri doctrinā multo amplioribus existimans.
- 40 ¶ Euripides Tragœdiographus Archelao Macedonum
regi sola virtutis admiratione fuit familiaris, adeo, vt fre-
quentibus conuiujs ab eo exceptus fuerit, & aureo dona-
tus poculo. In eius quoque gratiā Syracusani plerosq;
Atheniēsum

Athenienſium (qui apud ſe ſeruitutem ſeruiebat) libertate donatos domum incolumes remiſere.

- 41 **C**Iulius Calidius poeta cum a P. Voluſio in proſcriptorū numerum relatus eſſet, ab Attico propter ingenium & elegantem eruditionem abſolutus eſt.
- 42 **C**Cor. Gallus Elegiographus fauore Auguſti ad p̄fecturæ gradum conſcendit, tribunusq; cohortum effectus eſt.
- 43 **C**Veſpaſian⁹ tñ cōceſſit Saleio Baſſo poetę Lyrico, vt pp̄ igeniū ſingularēq; eruditionē auri pl̄imū eidē ſit elargit⁹.
- 44 **C**Statiū Domitian⁹ magnifico atq; apparatiſſimo donauit cōuiuio, coronaq; inſigni, & alijs muneribus honeſtauit.
- 45 **C**Eiuſdem ip̄eratoris bñficio Syllius ad tertii conſulatū p̄uectus eſt. Vnde Martialis, Auguſto pia thura victimaſq; Pro noſtro dare Syllio Camœnæ. Biſſenos Iubet en redire faſces, Noto conſule nobiliq; virga, Vatis Caſtaliā domum ſonare, Rerum prima ſalus & vna Cæſar, Gaudenti ſupeſt adhuc quod op̄ret, Felix purpura tertiuſq; conſul.
- 46 **C**Stertinius vir clariſſimus tñ conceſſit Martialis igenio & doctrinæ, vt ei adhuc viuenti imaginem more veterum in ſua bibliotheca poſuerit.
- 47 **C**Auſonius Cæſaris Gratiani (cuius filiū Gratianū iuniore erudierat) beneficio & honeſtiſſimis ſuffragijs dignitatem adeptus eſt conſularem.
- 48 **C**Aurelius Prudentius beneficio Theodoſii imperatoris ad præfecturam militiæ perductus eſt.
- 49 **C**Lampſaco vrbi Hellesponti propter Themiftoclem percit rex Perſarum.
- 50 **C**Phalaris Agrigētinus tyrānus alias ſeuiffim⁹, tēplū Steſichoro edificandū curauit, ſuaſitq; diuinos illi honores in vrbe p̄ria habēdos, quē tñ olim capitalē inimicū habuerat.
- 51 **C**Democedes medicus a Dario (quē ſanitati reſtituerat) duob⁹ aurearū cōpedū paribus & ab vxoribus ipſius Darij aureis phialis donatus eſt. Author Herodotus in Thalia.
- 52 **C**Matthias rex Pānonie, Io. Mōregeriū hoīem Germanū & Ephemeridū ſcriptōrē, multis auxit honorib⁹ & diuitijs.
- 53 **C**Cum Hermolaus Barbarus Venetorū Legationes obiret

in Italia & ad vibem Florentiā accederet, Laurentius Me-
dices tanto viro cū multis amicis obuiam pcessit, quis po-
dagricus, eumq; in Caiana villa honorificentissime exce-
pit, quam cum instructissima bibliotheca eidem obtulit.

54 C Robertus Siciliæ rex Fr. Petrarcham omnesq; eruditos
viros in pretio habuit.

55 C Ptolemaus Philadelphus senes. 70. Bibliacæ historiæ
scientissimos ab Iudæa vsq; in Aegyptiū vocauit, quos re-
gia vrbe acceptos hospitaliter & benigne aluit, magnisq;
muneribus donatos dimisit.

56 C Ioanni Campegio Bononiensi in Pataviniū Gymnasiū
(quo ad publicam literarum professionem fuerat inuita-
tus) proficiscenti, ab vrbis magistratibus Gymnasiarchisq;
magna hominum frequentia obuiam itum est.

57 C Vicentina ciuitas Sabellicū argentea patera magni pon-
deris donauit.

58 C Cæsar Dictator duas Timomachi tabulas. 800. talentis
emit in templo Veneris genitricis dicaturus.

59 C Candules rex Bularchi picturā Magnetem haud me-
diocris spatij rependit auro.

60 C Quintilianus ex Hispania veniens stipendium a fisco
accepit ab Eusebio sub Domitiano.

61 C Tadeus Florētinus medicus, tanta fuit hominis celebri-
tate, vt ad curam ægrotorum extra vibem vocatus, non
vilius ŷ. 50. aurcorum mercede in singulos dies peregrina-
retur, vocatusq; ab Honorio quanto centum sibi statui, vo-
luit, a quo curato decem millia reportauit.

62 C Propter Ialifii imaginē a Prothogene pictā Demetrius
Rhodon non succendit, ne simul tabula conflagraret.

63 C M. Popilius Andronicus opusculum quoddam anna-
lium. 16. millibus numum vendidit.

64 C Arrianum historicum (qui historiam magni Alexandri
octo libris scripsit) Adrianus & Antonius propter literas
ad honorem consularem euexerunt.

65 C A fini⁹ Pollio varrōis imaginē collocauit i bibliotheca.

66 C Cyrus Pānapolyta poeta beneficio Theodosii iunioris

& Eudoxia eius vxoris præful factus est.

67 **C**Democritus Diagoram Mileſium phm ſeruum mille drachmis emit, vt eundem erudiret.

CAlij q Literarū, & literatoꝝ fuerūt amātiffimi.

1	Anaxagoras	16	Hieroyinus	31	Sophocles
2	Democritus	17	Auguſtus	32	Simonides
3	Cyprianus	18	Carol ^o magn ^o	33	Carolus ſeptim ^o
4	Scipio	19	Carol ^o Craſſus	34	Antonius Pius
5	Gordianus	20	Sigiſmundus	35	Alexāder Seuer ^o
6	Monymus	21	Scipio	36	Iul ^o maſſanēſis
7	Pythagoras	22	Borſus	37	Ptolemæus
8	Alexander	23	Beſſarion	38	Nicolaus gntus
9	Euclides	24	Liuius Druſus	39	Dionyſ ^o Syracu
10	Plato	25	Publ. Craſſus	40	Liſander (ſan ^o
11	Ariſtoteles	26	Carneades	41	Ferdinandus
12	Hippocrates	27	Marcellus	42	Terētius Varro
13	Adrianus.	28	Socrates	43	Cato Cēſorinus
14	Cato	29	Chryſippus	44	Iulius Cēſar
15	Tacitus Imp.	30	Cleanthes	45	Veſpaſianus

- 1 **A** Naxagoras oē patrimoniū ſuis conceſſit, remq; oēm publicā & priuatā neglexit, vt liberi^o vacaret phiæ.
- 2 **C** Nauigauit in Aegyptum Democritus in Perſidem vſq; ad rubrū mare, vt & Chaldæos conſuleret, & meli^o phareſ. Idē quoq; oculos ſibi eruit, q̄ rerū naturalium & diuinatum contēplatiōi impedimēto eſſe viderent, Exiſtimabat enim cogitationes cōmētationeſq; animi ſui contēplandis naturæ rationibus vegetiores & exactiores fore, ſi eas videndi illecebris & oculoꝝ impedimentis liberaffet. Vt aut cōmodius amplecteret ſtudia, diuitias oēs reliquit, q̄ tū tantę fuerant, vt pater eius Xerxis exercitui epulum dare potuerit.
- 3 **C** Cyprianus diē nullū ſine Tertulliani leſtiōe pmittebat effluere, cui^o libros cū peteret, dicere ſolebat, Da magnū.
- 4 **C** Scipio Aphrican^o Pædiā Cyri de manibus nō ponebat.
- 5 **C** Gordiano imperatori bonæ literæ adeo placuerunt, vt pluris fecerit libroꝝ q̄ auri vel argenti, ſibi Theſaurū cōparare. Habuit enim in bibliotheca. 62. millia librorum.

- 6 **C**Monymus Corinthij cuiusdā trapezitę filius cum phię amore raperet, cuperetq; magnopere dare operā Diogeni, neq; tñ hoc ipsum a domino posset impetrare, simula-
ta infania monetā cępit spargere, eoq; modo dimissus, ad philosophiam se conuertit, Diogenemq; secutus est.
- 7 **C**Pythagoras ad perdiscendā phiām, solū vertit exilio suscepto verius q̄ pegrinatione. Profectus ad Persas magorū prudētię se formādū tradidit, a qbus syderū mot^o cursusq; stellarū didicit. Cretā deinde & Lacedęmona nauigauit, quarū morib^o & legib^o inspectis ad Olympicū certamen de-
scēdit, Quod & de Empedocle scribit Plinius lib. 30.
- 8 **C**Alexander cum esset legendi & discendi percupidus, Iliadem Homeri (quam rei militaris viaticum solebat ap-
pellare) Aristotele exponente perdidicit, eam semper vna cum pugione sub puluino iacentem tenere solitus.
- 9 **C**Euclides Megarensis cum disciplinę Socraticę pcupiēs esset, neq; tñ Athenas (vbi p̄fitebat Socrates) auderet ire, q̄ capitale foret, si qs Megarēsiū Athenis aut Atheniensīū Megaris pp mutuū vtriusq; vrbis odium dephēderet, sub noctē tunica lōga muliebri indut^o ad ip̄m p̄hū cōmeabat, vt vel noctis aliq̄ tpe p̄silioꝝ sermonūq; eius fieret princeps. Rursus sub lucē eadē idut^o veste redibat. Author Gelli^o li. 6.
- 10 **C**Ferunt Platonē cū tenui admodū eēt pecunia, tres tamē Philolai Pythagorici libros. decem millibus denariū mer-
catum, quod pretium a Dione quodā Syracusano accepe-
rat. Idem Octogenario maior moriens sub capite Sophro-
nis numeros habuisse fert. Sic ne extrema qdem eius hora agitatione studij vacua fuit, inquit Val. Maxi.
- 11 **C**Aristotelem quoq; traditum est pauculos Speusippi li-
bros post mortē eius emisse talētis tribus Atticis.
- 12 **C**Fuit Hippocrates discēde medicę adeo studiosus, vt eū nō puduerit vel retrimēta gustare, vt ide morbi naturā p̄se-
tisceret. Qđ tñ aliq̄ Aesculapio ascribunt. Author Coelius.
- 13 **C**Adrianus imperator impense adeo gręcę doctrinę in-
uigilabat, vt a plerisq; Gręculus vocaretur.
- 14 **C**Cato vticēsis neq; tps absq; aliqua exercitiij pte efflue-

ret, in curia græce lectitabat, tantisper dū cogere senatus.

- 15 **C**Tacitus ip̄erator Cor. Taciti viri cōsularis historiam de Romanis imperatoribus, non modo in oībus bibliothecis iussit collocari, sed ēt edicto cavit, vt decies quotannis ad vsum publicū trāscribere, atq; in bibliothecis poneret.
- 16 **C**Beatus Hieronymus Romę primū, mox in Byzantio & Antiochia, demū apud Solymos, discēdi studio varijs præceptoribus operā dedit. Habuit in literis hebræis Barbanū & Nicomedū Iudæos, in humanioribus literis Donatum & Victorinum, in sacris Gregorium Nazianzenum, Apollinarem Antiochenum, & Didymū Alexandrinum.
- 17 **C**Augustus liberalibus studijs præsertim eloquētiæ in tm̄ incubuit, vt nullus ne in procinctu quidē laberet dies, qn legeret, scriberet, declamaret.
- 18 **C**Nemo studia bonarū artium fovit indulgentius, q̄ Carolus Magnus, vt qui parhisiēse gymnasium, & papientē accersitis vndecūq; doctissimis viris instituent.
- 19 **C**Fuit & Carolo Crasso singularis beneuolentia in literatos hoīes, quos ad scribendum solebat adhortari.
- 20 **C**Sigismundus ip̄erator doctos hoīes ēt fovit, & magnis honestauit dignitatibus. Accusauit etiam plerūq; Germanos principes, qui latinas odissent literas. Reprehensus a quibusdam, q̄ viros humiles, sed literatos foueret, ego (inqt) eos amo, quos virtutibus & doctrina (ex quibus nobilitatem metior) ceteris antecellere video.
- 21 **C**Scipio ī medijs difficillimi belli apparatib⁹ bonarū artium studia nō p̄termisit, p̄horū scholas crepidatus frequētās. Et ne post tot isignes victorias aīum sibi isolescere p̄spis successib⁹ regē pmitteret, cū literis & literatis frequēs versabat.
- 22 **C**Borsus Ferrariensium princeps, Ingenijs magnopere fauit, quæ vndecūq; accersita domi alebat, & in his T. Strotium poetam florentinum, Ioannem Aurispam, Hugonē medicum, & Petrum Bonum Lyristem egregium.
- 23 **C**Bessarionis presbyteri cardinalis (q̄ sub Eugenio. 4. floruit) domus fuit liberalium artium officina, doctissimosq; viros semper aluit atq; fovit. Nec minus ipse in literis ver-

labat. Platonē in primis obseruabat, in cuius defensionem cōmentarios edidit contra Trapezuntiiū peripateticum.

24 **C**Liuius Drusus ætatis viribus & acie oculorū iam defectus, ius ciuile tñ populo interpretatus est, quod cupientibus discere vtilissima cōposuit monumenta.

25 **C**Publius Crassus cū in Asiā ad Aristonicū regē debellādū consul venisset, tñ græce linguæ studiū impendit, vt eā in quinque diuisam genera p̄ oēs partes ac numeros didicerit.

26 **C**Carneades p̄his cum cibi capiendi causa recubuiſſet philosophicis cogitationibus interdū vsq; adeo inhærebat, vt manū ad mensam porrigere obliuisceret. Idē cū Chrysippo disputaturus helleboro se ante purgabat ad exprimendum ingenium suū attentius, & illius refellendū acius.

27 **C**Captis Syracusis Marcellus Archimedis philosophi p̄cibus parci iussit, cuius tamen machinationibus victoriam suam multum ac diu inhibitam senserat.

28 **C**Cōfectus senio Socrates fidib⁹ tractandis operā dedit, vt tātis doctrinæ suæ diuitijs musicæ rōnis adderet elementū.

29 **C**Chrysippus octogesimum, Isocrates quartum & octogesimum nati annos opera scripserunt, hic Panathenaiçō, ille Logicon acutissimæ subtilitatis volumen.

30 **C**Cleanthes quæstu extrahendæ aque nocturno tēpore inopiam suam sustentabat, diurno Chrysippi præceptis p̄cipiendis operam dabat. Idem cum centesimum attrigisset annum, auditores tamen erudiebat.

31 **C**Sophocles centum prope natus annos Oedipodem tragœdiam cōscripsit. Cicero in Catone maiore. Sophocles (inquit) ad summam senectutem tragœdias fecit.

32 **C**Simonides poeta octogesimo anno & carmina docuit, & in eorum certamen descendit.

33 **C**Carolus septimus sexti filius Gallorū rex solēni episcoporum consilio Pragmaticam instituit sanctionem, vt qui magna olei impensa euasissent literati, ad sacerdotia proueherentur. Prius enim curæ animarum (quas vocant beneficicia) mulionibus aut etiam lenonibus præsulum dabantur, ita vt vtilius multo videret, in aulica vita eius rei gr̄a

ria parasitari & scurram agere, q̄ studium literis impertiri. Afini enim portabant mysteria. Doctos oportebat sua fama cōtentos viuere, nec aliud sperare quicquam.

CPARER GON. Sed me miserum. Qm̄ ea ipsa, crumenæ summorū pontificū nōnihil detrahere videbat, ad eius exitum & ruinā totis semper viribus a Romanis itum est, egre. s. ferentib⁹, suas bullas & appensum plumbū nobis uilescere, atq; amplius vānale nō exponi. Nec prius cessatus est machinari. q̄ Leoni data sit præde, frustra renitente cleo. O stolidissima Galloꝝ ingenia, qui nō p̄cipiūt dari sibi verba ab Italis, suiq; regni viscera corrodi & succū hauriri. Sed adeo periculosum est hac in re q̄cquā dicere, vt extra fores pectoris nemo auit, p̄dere dolorē, quē intus patitur. Væ illis, qui tantam nobis, non nobis sed toti Reipu. calamitatē attulerunt. Et certe siquid est cœlo clementiæ, spero vota mea exauditū iri. Neq; p̄pitia Gallis numina sceleris tātī (q̄ illis male verat) authotes relinquent ipunitos.

34 **CA**ntonius cognomēto pius Rhetorib⁹ ac p̄his non salaria modo, Verū etiā honores ac p̄uincias decreuit.

35 **CA**lexander Seuer⁹ non mō literatoꝝ genus oē, verū aruspices & architectos (in quo q̄sq; elucesceret) p̄secutus est.

36 **CI**ulius Massanēs Alphonſi regis censui rationibus p̄positus ita Iouianum Pontanum poetam elegantissimum iuuit, vt Pontanus ipse oīa sua eidem referat accepta.

37 **CP**tolemæus rex Alexandrinus doctissimos quosq; ad se vocatos salariis donisq; p̄secutus est.

38 **CA**bundauit viris doctis Nicolai quīnti Pontificis maximi & Alphonſi regis aula, quorum hic Antonium Panormittam ob scriptum de dictis ac factis suis librum mille aureis donauit, Poggium Florentinum quingentis ob conuersum e Græco in Latinū Xenophontis librum, qui Cyripedia inscribitur.

39 **CD**ionysus Syracusanus Heliconem Cyzicenum talēto donauit q̄ solis deliquium prædixisset.

40 **CL**isander ob pauculos versiculos Antilochi, poetę pileum argento impleuit.

41 **C** Ferdinandus rex grandem pecuniæ summam quotānis ex æratio pendendā statuit Rhetoribus, Medicis, Philis, & Theologis, qui publice Neapoli docerent. Egregium sane factū (inquit Pontanus) ingenia p̄sequi, virtutes ornare, & ad excolendos animos excitare iuventutem.

42 **C** Terētius Varro annos seculi sup̄gressus iterum scribēdo.

43 **C** Cato Censorinus anno. 86. ætatis causam pro se egit ad uerius temerariam iuventutē. Literas gr̄cas didicit & ius ciuile, Defendit Galbā oratorem accusatum.

44 **C** Iulio Cēsar (vt ē apud Suctoniū) oēs medicinæ & libera-
liū artiū p̄fessores ciuitate donauit, vt lib̄ti⁹ urbē icolerēt.

45 **C** Vespasiano ip̄erator ingenia & artes maxie fouis, p̄musq; e
filco latinis gr̄cisq; rhetorib⁹ annua cētena p̄stituit, p̄stan-
tes poetas munerib⁹ ornauit, & bibliothecas incēdio absū-
ptas reparauit. **C** Indocti, & qui literas oderunt.

1 Licinius imp. 3 Heraclides. 5 Britannion,

2 Valērian⁹ imp. 4 Philonides. 6 Herodis Attici fili⁹.

1 **C** Licinius imperator fuit literis adeo infestus, vt virus ac
pestē publicā eas appellaret, Sed cur inquit Baptista Egnatius
eas non odisset, quarum adeo expertus erat, vt ne decre-
tis quidem subscribere posset?

2 **C** Valentianus quoq; imperator Gratiani filius magno li-
terarum odio conflagrauit.

3 **C** Coelius scribit Heraclidem Lyciū hebeti fuisse ingenio,
& ad literas, politiolemq; cultum ineptissimo.

4 **C** Philonides fuit Melitēsis quispiam prægrandi corpore,
cæterum insulsus & indoctus. Vnde adagiū fluxit Erasmo
positum. Indoctior Philonide.

5 **C** Britaniō (cui victo Cōstātiū ip̄erator pep̄cit) adeo ex-
pertus literarū est habitus, vt ne prima qdē elemēta calleret.

6 **C** Herodes Atticus cum ingenio & eloquētia nulli secūdus
haberet, filiū hūit adeo hebetē, vt ne priā p̄cipet elemēta.

C Bibliothecæ memorabiles.

C Tyrannion gr̄maticus (qui floruit ætate magni Pom-
peii) supra tria librorum millia possedit.

C Gordianus imperator coaceruauit in bibliotheca. 62. mi-

lia voluminum.

¶ Plutarchus in Antonio scribit Pergamenas bibliothecas habuisse ducenta librorum millia.

¶ Porro ex antiq's Bibliopolis vnic⁹ fere Tryphon celebratur. Martia. li. 4. Nō hēo, s; hēt bibliopola Tryphon. Hic ille est, ad quē scribit Fabius in liminari institutionū oratoriarum epistola.

¶ Qui multa scripserunt.

¶ Scripsit Theophrastus trecēra librorū volumina. ¶ Crisippus septingēta. ¶ Seruius Sulpitius. 180. Libros de iure ciuili. ¶ Atteius Cap. 60. ¶ Empedocles tria & quadraginta. ¶ Galen⁹. 130. ¶ Beda. 36. ¶ Aristarch⁹ grāmaticus Aristophanis grāmatici discipulus scripsit cōmentarios supra mille.

¶ Laboriosi & variarū artium periti.

1	Cleantes	7	Porcius Latro	13	Diodor ⁹ Siculus
2	Plautus	8	Sophocles & alii	14	Nicaula
3	Turanius	9	Helius hippias	15	Apollonius Tyanæus
4	Iulius Cæsar	10	Adrianus		
5	Alexāder mag.	11	Aurelius Alex.	16	Antisthenes
6	Iulianus impe.	12	Plinius.	17	Alphonstius.

7 ¶ Cleāthes plis inopia mercennariū se fecit, ac noctu qdē in hauriendis aquis victum sibi cōparauit. interdū liberilibus studiis dedit operam, Pinsebat quoq; farinas sæpenu-
mero, vt peniā illā necessariū plerisq; malū excuteret.

2 ¶ Pugnat in paupertatem dies & noctes, Scribebat enim fabulas suas interdū, noctu vero operam locabat pistori, & in agendis molis (quas trusatiles vocant) qualemcūq; faciebat quēstum.

3 ¶ Turanius fuit quispiam exactē diligētiae senex, cui cum Cæsar post nonagesimum annum procurationis vacationem vltro indulisset, id ægre ferēs, componi se in lecto, & velut exanimē a circūstante familia plangi iussit. Nec ante tristitię finē fecit, q̃ pristino labori sit restitutus.

4 ¶ Iulius Cæsar psumptis i re bellica dieb⁹, noctes tñ ad tripartita diuidebat officia, quietis. s. publicæ rei, & musarū.

5 ¶ Legimus Alexandrū magnū (cum dormitaret) brachio extra cubile p̃tēto pilā tenuisse argēteā supposita pelui, vt

cum neruorū rigore sopor laxasset ifusus, gestaminis lapsi
riunit⁹ obrūperet somnū. Author Ammian⁹ Marcellin⁹.

- 6 C Iulianus imperator dimidiata nocte semper exurgebat,
nō e plumis perdicū sub alaribus, vt Heliogabalus, aut stra-
gulis sericis ambiguo nitore fulgētibus, sed ex asperis strax-
tis, in quibus vix decūberent abiectissimi vernæ.
- 7 C Porci⁹ Latro icepta semel studia nō poterat interrūpere,
vbi se ad scribēdū cōcitasset, iūgebant noctib⁹ dies, & sine
intervallo sibi istabat, nec desinebat nisi deficiebat. Quū se
syluis & mōtib⁹ tradiderat, oēs illos agrestes ī syluis & mō-
ribus natos laboris patiētia ac venādi solertia puocabat.
- 8 C Sophocles, Plato, Isocrates, Hieronymus, & alij cōplu-
res ad extremam senectutem scribentes, labores subierūt,
finemq; dicendi cum vita fecerunt.
- 9 C Helius Hippias Sophista præter literarum studia (in q/
bus ætate sua nulli fuit secundus) Olympicis ludis Zonā,
vēstem, calceos, ampullam, annulum, gemmam (in qua si-
gnum insculperat) sibi fecit, habuitq; artem multarum re-
rum, quæ mortales plurimos ornare potuisset.
- 10 C Adrianus imperator fuit Arithmeticæ peritissimus &
Geometriæ, Pinxit egregie, Musicem tenuit, Astronomiæ
scientia oēs ætatis suæ facile superauit.
- 11 C Fuit Aurelius Alexāder optimus aruspex, excellens au-
gur, musicus insignis, & vtranq; orationē eruditissime scri-
psit. Quibus rebus tantā impendit operā, vt cōsueuerit in
cōuiujs vel legētes audire, vel alijs vescētibus legere.
- 12 C Nihil vnq; legit Plinius, qn excerperet, nec in bibliothē-
ca mī, sed in mensa, sed in lectica, sed equitās quoq; vel scri-
bebat, vel scribendū aliquid dictabat.
- 13 C Diodorus Siculus ne ī descriptiōe vrbis (vt alij pleriq;)
erraret, bonam Asiæ & Europæ partem magno suo incō-
modo peragrauit.
- 14 C Virtuti maxīe tribuendū est Nicaulæ Aegypti & Aethio-
piū reginæ, q̄ audita Salomonis sapientia ab extremo Ara-
biæ in Iudeam iuerit vt eum audiret.
- 15 C Apollonius Tyanus vt Bragmanum scientiam haurire

posset, Persas, Caucaſum, Albāos, Scythas, & Maſſageras prætergreſſus in Indiam penetrauit. Quib⁹ auditis per Elamitas, Babylonios, Chaldaeos Medos. Parthos Aſſyrios, Phœnicas, Arabes, Paleſtinos, in Aegyptū rediit, vt quaq̃ trāſiret, ibidē a doctis (ſiqui eent) p̃ficeret & aliqd decerperet. Trāſiuit & in Aethiopiā ad Gymnoſophiſtas.

16 ¶ Anriſthenes audito Socrate ſtatim conuerſus ad diſcipulos monuit, vt aliū quærerent p̃ceptorē, ſibi ſe inueniſſe dictās. Quo factō relictis oībus fortunis Socratē ſecutus eſt.

17 ¶ Alphōſus Aragonius Siciliae rex iam quinquagenarius, præceptorī tū ſe ſubmiſit, ne loquendi vīu careret.

¶ Ocioſi.

¶ Attalus Eumenis fr̃ ocio adeo ſolut⁹ ē, vt ſagine tradit⁹. īperii onus in Philopœmenē & familiaribus vnū reiecerit.

¶ Vatia Seruilius vir prætorius nulla alia re q̃ ocio not⁹ cōſenuit. Propterea a trāſeūtib⁹ dici ſolebat. Vatia hic ſitus ē.

¶ Coronæ diuerſæ.

¶ Vatię fuerūt olim corone, q̃b⁹ p̃ſabat hoīum virt⁹, vt & ignauis torpor excuteret, & in generoſis virtus creſceret. Pli. li. 11. numerat Gēmatas, Aureas, Vallares, Murales, Roſtrales, ciuicas, triūphales, q̃bus nobiliore fuiſſe Gramineā dicit. Coronę triūphales erant aureę, mittebāturq̃ impatoribus ob honorē triūphi. Id vulgo dī aurū coronariū, ingt Gellius. Aureis poſtmodū ſucceſſerūt laureæ. Erantq̃ eiūſdē & virtutis & honoris p̃mia. ¶ Obſidionalē coronam dabāt obſidione liberati, ei q̃ liberauerat, ea ſiebat gramine, vñ & graminea dicta eſt. Hāc. S. P. Q. R. Fabio maximo dedit. ſecūdo bello punico, q̃ urbē Romā obſidiōe libaſſet. Ciuica dabat ei q̃ ciuē a morte liberaſſet, ſiebat fr̃ode quena aut iligneā. Cæcili⁹. Aduēhunē ingt, cū iligneā corōa & Chlamyde. L. Gel. vir Cēſorius cēſuit Ciceronē cōſulē hac coronandum corona, q̃ eius opa atrociffima illa Catilinæ coniuratio deleta vindicataq̃ fuiſſet. ¶ Muralis dabatur ab īperatore, ei q̃ primus murū ſubiſſet, & in oppidū hoſtīuz p̃ vim aſcēdiſſet. ¶ Caſtrēſem donabat īperator ei q̃ primus hoſtīū caſtra pugnās itroiuiſſet, habebat aut īſigne valli.

¶ Naualem merebat, qui in maritimo prælio primus hostium nauē vi armatus trāsiliuisset, Ea rostris nauū erat insignita. ¶ Muralis aut, Castrēsis & naualis fiebant ex auro. Oualis corona erat, Myrtea. Ea utebantur imperatores, quod ouantes urbē introibāt. Ouatio minor erat triūpho. Ouationis causa est non triūphi, cum autem bella non recte indicta sunt, nec cum iusto hoste gesta, aut cum hostiū nomē humile est, ut seruorū aut piratarū, Aut cum deditioe facta incruenta parata est victoria. Hæc fiebat ex Myrto. ¶ Dabatur Oleagina ob conuersum hostem. De coronis vide Gellium lib. 5. capi. 5. Blondum Foroliuiensem de Roma Triumphante. lib. 6. Volaterranum lib. 26. Philologiæ, Pliniū lib. 16.

¶ Triumphatores seu qui de diuersis regibus & populis Triumphauerunt.

¶ C. L. Attilius Calatinus triūphauit de Sardiis. ¶ Cn. Domitius de Aruernis & Bathuloeorū duce. ¶ L. Salinator de Illyriis. ¶ M. Attilius Regulus de Salētinis. ¶ Paulus Aemilius iunior de Liguribus & Perseo. ¶ Meneuius, Agrippa Ianatus de Sabinis. ¶ M. Antonius triūuir de Armeniæ rege. ¶ M. Agrippa cōsul de Aristonico rege. ¶ L. Iunius Bubulcus Brutus dictator Equos subegit. ac die octaua de eisdē triumphauit. ¶ Furius Camillus Veios decenniali obsidiōe domuit, ac de eisdē triūphauit. ¶ Sp. Cassio duo triūphi contigerūt. ¶ M. Curius de Samnitibus & Sabinis. ¶ P. Decius Iunior de Samnitibus.

¶ Cn. Duilius primus de nauali victoria triūphauit. ¶ Fabius Rullianus de Appulis, Nucerinis, Samnitibus vmbri Marfis, ac Tuscis triumphauit.

¶ Fabius Gurgēs de Samnitibus. ¶ Q. Fab. Max. de Liguribus. ¶ Cn. Fuluius Flaccus de Samnitibus. ¶ M. Fuluius Nobilior ouauit de Aetolis, triumphauit de Ambraciensibus. ¶ L. Lucretius Tricipitinus de Volscis. ¶ Marius de Teutonibus & Iugurtha. Propertius lib. 4. Dii melius quātus mulier foret vna triūphus, Ductus erat per quas ante Iugurthā vias. ¶ Q. Ce. Merellus de Iugurtha & Numidis. ¶ L. Mummius de Achæis. ¶ Horatius cōsul de Sabinis, sine au-

thoritate Senatus. ¶ L. Papyrius Cursor de Samnitibus.
 ¶ L. Papyrius Crassus eius filius de Priuernatib⁹. ¶ Cn. Pō
 peius magni Pōpeii pater de Picenribus. ¶ Pompeius ma
 gnus de larba Mithridate, Aristobolo rege Iudeorum.
 ¶ Aul. Posthum⁹ Tubero de Volscis. ¶ L. Aemylius Pau
 lus de Ligurib⁹. ¶ Q. Capitolinus quinquies cōsul de Vol
 scis. ¶ Scipio Aphricanus de Annibale & Scyphace. ¶ Sul
 pitius de reliquis Brēni. ¶ L. Valer⁹ Valesius filius de Veie
 tibus & Sabinis. ¶ Valerius Corvinus (q sexies fuit consul)
 de Samnitibus. ¶ L. Valer⁹ Poritus de Volscis & Eqs sine
 autoritate senatus. ¶ M. Attilius Glabrio de Antiocho &
 Aetolis. ¶ Aurelianus īperator de Zenobia Palmyrenorū
 regina. ¶ Septimius Seuer⁹ imp. de Arabib⁹ & Adiabenis,
 ¶ Diagobertus rex Frācoꝝ de Saxonib⁹. ¶ Pepyri⁹ Naso
 de Corsis. ¶ Iulius Cēsar cōfectis bellis qnquies triūphauit
 primū triūphū egit gallicū, Sequētē Alexādrinū, Deinde
 ponticū, huic p̄ximū Aphricanū, nouissimū hispaniensem.
 ¶ Triūphauit Bacchus de Indis. ¶ Tati⁹ de Sabinis. ¶ Cor
 dianus de Persis. ¶ Augustus curules triumphos tres egit,
 Dalmaticū Actiacū, Alexādrinū, cōtinuo triduo. ¶ Antoni⁹
 Cōmodus triūphauit de Germanis. ¶ Domitianus de Da
 cis & Catis. ¶ Papyrius Cursor de Corsis in mōte Albano.
 Porro aut lege fuit cautū ne q̄s triūpharet, q̄ minus q̄ qnq;
 millia vna acie supasset. Nulli itē licuit triūphare, qui nec
 dictator, neq; prātor, nec consul res gessisset. Item nemini
 prius decernebat triūphus, q̄ regionē (de qua triūphatur⁹
 erat) successorī pacatā reliq̄sset. ¶ Triūphantes auratis cur
 ribus vehebant, quos albi trahebāt equi. Pōpeii tñ currū
 in triūpho Aphrico traxerūt Elephātes, Quē imitatus Cæ
 sar, vectus ē Elephāis quadraginta dextra leuaq; Lichnos
 gestantibus Authore Tranquillo, Et Gordiano quadrigæ
 Elephantoz decretæ sunt triūpho Persico. Habuit & Au
 relianus currū quatuor ceruis iunctum. Moris quoq; fuit,
 vt in triumphantum curru sederent eorūdem filii, Vnde &
 Aemylius Paulus speciosissimo triumpho filiu; duxit quē
 triduo post amisit. Triūphantē sequebant laureati milites,

Moris itē fuit, Impatores belli ciuilis victoria q̄tūis mā-
gna nō triūphare, quia ciues nō hostes occidissent. Itē, vt
milites x̄ abiecti missi quiq; diuersis cōuiciis triūphātes in-
cesserent, ne p̄spera illa fortuna plus æquo superbirent &
insolescerēt. Sic triūphāte Cæsare milites dixerūt. Gallias
subegit Cæsar, Nicomedes Cæsarem. Item. Romani serua-
te vxores, Moxchū caluū vobis adducimus. ¶ Ventidium
quoq; Bassum in Parthico triūpho securi milites decanta-
rūt. Qui multos sicabat, factus est cōsul. Porro lege cautū
erat, ne dux ante triūphi initiū vr̄bem ingrederet. Paulus
Orosius & cū eo Blondus scribūt Romanos triūphos nu-
mero fuisse. 320. Oium vltimus triūphauit Probus impera-
tor. Hæc de triumphis. de quibus qui plura scire cupiet, vi-
deat Blondū Foroliniensem lib. 10. de Roma: triūphante.

¶ Præceptores & Pedagogi.

¶ Chrysipp⁹ Erasistrati, Asclepiades Temisonis, Prothago-
ras Euathli, Agonas Zoroastris, Callimach⁹ Eratosthenis,
Eratosthenes Aristophanis, Volcati⁹ Cæsели, Anaxagoras
& Damon Periclis, Molo Ciceronis, Socion Senecæ. Se-
neca Neronis. Cebes Phedonis, Philetas Cous Prolemæi.
Pāpūil⁹ Amphipolyta Apellis, Empedocles Gorgiæ, Plu-
tarchus Traiani. Donatus & Victorinus Hieronymi, Pale-
mon & Flavius Virgini⁹ Persii, Architas Empedoclis, Sac-
cas Ammonius Plotini, Serbidiu Scæuola Papiniani, Ar-
nobius Lactāti, Linus Herculis, Lysias Epaminūda, Poli-
cetus Argii. Asopodori, Alexis & Aristidis pictor, Agela-
des Myronis, Sostratus Lysippi, Phydias Alcamanis & co-
lotis. Myron Lycii, Lysippus Phœnicis, Euxinidas Aristi-
dis, Eupompus Pāphili, Theophrast⁹ Demetrii Phalerei,
Chiron & Phœnis Achillis, Linus Orphei, Thamiræ, &
Herculis, Pherecides Pythagoræ, Marianus Matheus, Frā.
Puteolanus Beroaldi, Lysimach⁹ & Leonides Alexandri,
Cōnidas Thesei, Sarpedon Catonis, Zopyrus Alcibiadis,
Achillas Prolemæi, Sadragefillus Dagoberti, Sicinus libe-
ror, Themistoclis, Hopleus Tydei, Acetes Pallentis, Hy-
gues tibicen Martiæ, Pōtanus Marulli, Silen⁹ Bacchi, Rai-

nerius foroliuiensis Bartoli, Bartolus Baldi, Bald^o docebat
 Ticini, Paulus Castrensis & Antoni^o Rosellus Padue, Būdi-
 ctus Capra Perusii, Barbatia Siculus Bononie, Fuit & Victo-
 rinus Fertinus Gonzagæ pedagogus. An. Panormita Al-
 phonſi Aragonis Sicilię regis p̄ceptor, Andronic^o Theſſa-
 lonicēſis Politiani, Chalcidias Iouiniani grāmatici, Anda-
 lus Genuenſ. Boccacii, Amoni^o, Origēis, Anacreō, Smerdis
 filij Polycratis Samioꝝ regis, Thales Mileſius Anaximan-
 dri Anaximenis, Anaximenes Anaxagore, Philoxen^o An-
 tigenidis muſici, Socrates Antiſthenis, Antiſthenes Dioge-
 nis, Euphranor Appionis grāmatici, Aſclepiades Apollo-
 dori grāmatici, Apollodorus pgameus Cæſaris Auguſti,
 Menecrates Arati poetæ, Anaxagor. Archelai Mileſii, Pla-
 to Ariſtotelis, Socrates Ariſtippi, Ariſtophanes grāmatic^o
 Ariſtarchi, Crates Bionis, Hermocrates Callimachi, Ariſto-
 teles Caliſthenis, Anaxagoras Carneadis, Socrates Chere-
 phōtis, Herodot^o Chœrili, Diogenes Cratis Thebani, Pau-
 lus Dionyſii Areopagitæ, Prodicus & Socrates Euripidis.
 ¶ Docuit Ariſtoteles annis. 30. Quintilianus. 20. Pōponi^o
 Letus Romæ. 10. Cāpanus Peruliæ, Chriſtophorus Landi-
 nus Florētij, bonas artes p̄feſſi ſunt. Poſſem infinitos hu-
 iuſmodi congerere, quos p̄termitto, q̄ hoc ipſum modici
 videat̄ momēti, tñ etiā q̄ nō putem poſſe fieri, vt quis ex
 maiori cōgerie fructū ſibi faciat, cui hæc nihil profuerint.

¶ Patria & locus natalis multoꝝ illuſtriū virorum.

¶ Rudia vrbis Apulię Ennii, Saſſiua Vmbriæ Plauti, Cam-
 pania Neuii, Brunduſium Calabriæ Pacuui, Mediolanū
 Statii Cęcilii, Piſaurus Accii, Carthago Terenti, Arunca
 Lucilii, Roma, Lucretii, Bononia L. Pōponii, Roma De-
 cii Laberii & Q. Catuli epigrammatiſtę, Syria Publii Sy-
 rii, Roma Porcii Licinii, Verona Valerij Catulli, Roma
 Q. Cornificij, Cremona Furij Bibaculi. Atax vicus puincię
 Narbonēſis P. Terentii Varronis, Roma Iulij Calidi, Man-
 tua Virgilij, Venuſium Apulię Ouidij, Parma Caſſij Se-
 ueri, Roma Cęſaris Germanici, Verona Aemilij Macri.

Corduba Hispaniæ, Lucani. Sextilii & Senecæ, Roma Asinii
 Galli, Volaterræ Ethruriæ Persii, Neapolis Statii Papinii,
 Hispania Syllii italicici, Seria Capaniæ Valerii flacci, Aquinū
 Iuuenalis, Bilbilis Hispaniæ Valerii Martialis, Italica Hispaniæ
 Voconii victoris, Carthago Alphii auiti, Aphrica Septi-
 mii & Aurelii Olympii Nemesiani & Mauri Terētiani, Si-
 cilia Calphurnii, Alexādria Claudiani, Burdegala Ausonii
 Galli, Hispāia Damasi, Iuuēci, & Prudētii. Aphrica Licētii
 Hipponēsis, Gallia Sidonii Apollinaris, Roma Pōponii se-
 cundi, Pedonis Albinouani, Arūcii Stellæ, Sentii Auguris
 Vestritii Spurinæ & Pauli Bassieni, Salamin Solonis, Lace-
 dæmō Chilonis Mitylene Pittaci, Priene Biantis, Lyndus
 Cleoboli, Corinthus Periadri, Scythia Anacharxis, Gno-
 sos vrbs Crete Epimenidis, Syria Pherecidis, Miletus Ana-
 ximenis, Clazomene, Anaxagore, Athenæ Socratis, Xeno-
 phontis, Aeschinis, Critonis & Glauconis, Syrene Aristip-
 pi, Elis Phdonis, Megara Euclidis & Stilponis, Thebæ Ce-
 beris & Cratis, Athenæ Platonis, Polemonis, Antisthenis
 & Speusippi, Chalcedon Xenocratis, Soli Crantoris, Cyre-
 ne Lacidis & Carneadis, Carthago Clitomachi, Stagyra
 Aristotelis, Lampascus Stratonis, Troas Lyconis, Pontus
 Heraclidis, Synope Diogenis, Syracusæ Monymi, Aegina
 Onesicriti, Phœnicia Menippi, Cyprus Zenonis, Samos
 Pythagore & Melissi, Agrigentum Empedoclis, Taren-
 tum Architæ, Croton Alcmaëonis, Metapontus Hippasi,
 Gnýdos Eudox, Ephesus Heracliti. Colophon Xenopha-
 nis, abdera Democriti, Protagoræ Anaxarchi, Elis Pythro-
 nis, Nicæa Timonis, Athenæ Eupicuri, Calagurium Hispaniæ
 Quintiliani, Chraustus vrbs Siciliæ Epicarmi, Pella
 Macedonia Alexandri, Melibœa Philoctetæ, Panope
 Epei authoris machinæ troianæ, Ascra Hesiodi, Cheron-
 nea Plutarchi, Megara Theognis, Mitylene Alcei, Les-
 bos Sapphus puellæ, Rhodos Panætii, Stratoclis Andro-
 nici, Pylos Nestoris, Groton Alcmæanis, miletus vel phœ-
 nicia Thaletis, Imera, Stefichori, Ithaca Vlyssis, Thebæ
 Amphionis & Pindari, Cos Appellis, Thracia Orphei,
 Alexādria

Alexādria Appiani, Aristarchi, & Atrij, Arpinū Ciceronis,
 Tyana Gręcię Apollonij, Medaura Apuleij, Caros Archilo
 chi, Athenę Aristidis, Rhodos Aristophanis, Nicomedia
 Arriani historici, Methymna Ariōis, Seleucia Siciliae Athe
 nęi Phi, Chaldaea Berosi, Agrigentū Carcini, Aphrica Cy
 priani, Carthago Clitomachi, Athenę Cratini, Eupolidis &
 Demadis & Demosthenis, Syracusę Dionis, Thebę Epami
 nundę, Hierapolis Phrygię Epicteti, Cyrene Eratosthenis,
 Athenę Hermippi, Arelate Fauorini, Chalcis Syriae Iam
 blici phi, Antiochia Ioānis Chrysostomi, Iudęa Ioseph,
 Elis Hippiaę, Cos Hippocratis, Athenę Isocratis, Syracusę
 Lyciaę, Athenę Menandri & Periclis, Thebę Musei, Smyr
 na Homeri, Anazarbum Ciliciaę Oppiani, Roma Q. Hortę
 sii, Cæsarea Cappadociaę Prohæresii, Aegyptus Ptolemęi
 Aristologi, Syracusę Philemonis, Cos Philetę, Roma Sal
 lustij, & Suetonij, Patauium T. Liuij, Athenę Sophoclis &
 Thucydidis, Thracia Thamyrę, Ereßus vrbs Lesbi Theo
 phraßti, Lesbos Terpandri, Carthago Tertulliani.

¶ Formosi & formosę ex historicis Oratorib⁹ & poetis.

1	Amaryllis	18	Asterius	34	Calypso
2	Alexis	19	Augustus	35	Cydidpe
3	Aegle	20	Alius	36	Cestus
4	Adonis	21	Amphimedon	37	Catulla
5	Auentinus	22	Agarista	38	Cynthia
6	Astur	23	Baryne	39	Candaules
7	Atys	24	Briseis	40	Daphnis
8	Atalanta	25	Bersabea	41	Deiopeia
9	Ariadna	26	Bellorophon	42	Dido
10	Achillas	27	Bathyllus	43	Deianira
11	Antiopa	28	Castor	44	Deiphile
12	Argia		Pollux	45	Diadumenus
13	Antinous	29	Chione	46	Democles
14	Acanthus	30	Cænīs	47	Demetrius
15	Aegina	31	Cyllarus	48	Euryalus
16	Alchibiades	32	Calisto	49	Endymion
17	Amaracus	33	Celeno	50	Ephestio

51 Eurydice	75 Luinia	99 Præcia
52 Fabulla	76 Lesbia	100 Parthenopæus
53 Fili ⁹ maximini	77 Lygdus	101 Panthea
54 Galathea	78 Laodomia	102 Rhodope
55 Ganimedes	79 Lais	103 Rhoxana
56 Glycera	80 Lycoris	104 Roscius
57 Galates	81 Museus	105 Serranus
58 Gyges	82 Lucretia	106 Sulpitia
59 Gorgon	83 Lycaste	107 Semiramis
60 Hippolytus	84 Lamia	108 Spurina
61 Helena	85 Ligurinus	109 Sifigambis
62 Hylas	86 Læda	110 Scipio
63 Hyas	87 Maia	111 Suauilda
64 Hermione	88 Marathus	112 Turnus
65 Hippodamia	89 Magnes	113 Thyſbe
66 Hiera	90 Narcissus	114 Tibullus
67 Herodice	91 Nisus	115 Thetis
68 Hippoclidēs	92 Nireus	116 Theodotes
69 Hypſiphylē	93 Nearchus	117 Tyro
70 Iulus	94 Omphale	118 Violantilla
71 Iuuenicius	95 Pyramus	119 Xerxes
72 Iafon	96 Paris	120 Alij pleriq;
73 Ioseph	97 Phæon	121 Damifella Tex
74 Laufus	98 Phedus	to.

A Maryllis puella. Vir. Formosam resonare doces Amariyllida ſyluas.

Alexis, Idē egl. 2. Formoſū paſtor Coridō ardebat Alexi.

Aegle nympha. Idē egl. 6. Aegle Naiadū pulcherrima.

Adonis Myrrhē fuit fili⁹. Veneti ob ſpecioſā formā dilect⁹. Virg. egl. 10. Et formoſus oues ad flumīa pauit Adonis.

Oui. li. 10. Laudaret faciē liuor, q̄q; q̄lia nāq; Corpa nudoꝝ tabula p̄gunt amoz, Talis erat. Propti⁹ li. 2. Teſtis q̄ niueū q̄ndā peulſit Adonim Venāte Idalio vertice dur⁹ aper. Illis formoſū fleuiſſe paludib⁹, illuc Diceris effuſa tu Ven⁹ iſſe co

Auentinus. Virg. Victoreſq; oſtentat equos ſa (ma. tus Hercule pulchro Pulcher Auentinus.

- 6 **C**astur. Virg. Sequitur pulcherrimus Astur, Astur equo si-
dens & versicoloribus armis.
- 7 **C**Atys puer Phrygius & Cybele (vt fabulantur poetæ) ob-
formam adamat⁹ est. Ouidius lib. 1. Met. Erat Ind⁹ Atys.
quē flumine Gange Editta, limniace vitreis peperisse sub
vndis Credit. egregius forma. Catullus sic inducit loquen-
tem, Ego adolescens, ego ephebus, ego puer, Ego gymnā-
sui fui flos, ego erā dec⁹ olei, Mihi ianuē frequētes, mihi Lu-
mina tepida, Mihi floridis corollis redimita domus erat;
Palladi⁹ Soranus. Chare puer puero longe formosior Atys.
- 8 **C**atalāta puella fuit i Arcadia venatrix & Iasii filia, libera-
li admodū forma. Oui. li. 8. Venit Atalāte Schenei pulcher-
rima virgo. Rasilis huic summā mordebat fibula vestē. Cri-
nis erat simplex nodū collect⁹ i vnū. Talis erat cultu facies;
quā dicere vere Virgineā i puero, puerilē i virgine posses.
- 9 **C**ariadne filia Minois forma fuit elegāte, quā propterea
Bacchus duxit in vxorē, eiusq; coronam stellis ornata in
astra retulit. Catullus de ea & Theseo loquēs sic inq; Hunc
simulac cupido conspexit lumine virgo, Regia quā iuaues
expirans costus odores Lectulus in molli cōplexu matris
alebat. Quales Auroræ ppingunt flumina Myrtos, Aura
ue distinctos educit verna colores, Nō prius ex illo flagrā-
tia declinauit Lumina, q̄ cūcto concepit corpore flāmam.
- 10 **C**achillas puer. Martialis lib. 3. Huic comes hærebat do-
mini fugitiuus Achilles, Insignis forma nequitiaq; puer.
- 11 **C**antiopa filia Nectei & vxor Lyci regis Thebarū specio-
sissimā ppter formā a Ioue adamata est, ex quo Zetum &
Amphionē suscepit, Propertius. Tu licet Antiopæ formā
Nyctēidos, & tu Spartanā referas laudibus Hermionē.
- 12 **C**argia Adraſti Argiuorum regis filia & vxor Polynicis,
fuit itidē mirū in modū speciosa. Statius lib. 1. Theb. Egre-
giam Argiam, nec formæ laude secundam. Deiphilem.
- 13 **C**antinoo Bithynico mira pulchritudine adolescētī tāta
tamq; elegans fuit forma, vt Adrianus imp. (a quo adama-
bat) replū ei apud Mantineā constituerit, & ciuitatē apud
Niliū, eiusq; imaginem fecerit insculpi nūmis. Propterea

Hieronymus Adriani concubinum eum vocat.

- 14 **C**Fuit Acanthus puer speciosus, quem poete fingunt in flo-
rem sui nominis conuersum fuisse.
- 15 **C**Aeginā Asopi regis Bœotiae filiā ob excellētē pulchri-
tudinem adamauit Iupiter, iacuitq; cum ea in specie ignis.
Ouidius, Aureus vt Danaë, Asopida luserit ignis.
- 16 **C**Forma iprimis visenda & amabili fuisse ferunt inter Græ-
cos Alcibiadē, sicut inter Romanos Scipionē Demetrium
cognomēto. Plutarch⁹ in eius vita. Hoc inqt Alcibiadi con-
cessit natura sibiq; cū paucis cōmune, vt nō mō in pueritia
aut adolescētia sed ēt in omni ætatis gradu maximū semp
decorē ac formosam hoīs speciem prætulit.
- 17 **C**Amaracum poetæ fingunt in herbam odoriferam mu-
tatum, idq; propter elegantē formā.
- 18 **C**Asterius fili⁹ fuit Veneris forma singulari, oīum tñ amo-
res respuens. Vnde Ouidius in Ibin. Filius vt Cereris fru-
stra tibi semper ametur, Destituatq; tuas vsq; petitus opes.
- 19 **C**Sex. Aurelius scribit Augustū fuisse mitē, gratum, ciuilis
animi, toto corpore pulchrū, sed oculis magis, quorū acies
clarissimorum syderum modo promicabat.
- 20 **C**Alfus filius fuit Gygarī Danorum regis, quē tā excellē-
ti forma, ac cæsarie extitisse scribit Saxo Grammaticus, vt
argenteis nitere crinibus putaretur.
- 21 **C**Amphimedon. Calēti⁹, Formosum Phiale prius arserat
Amphimedontē, Amphimedon Phiales maxia cura fuit.
- 22 **C**Herodot⁹ scribit Agaristā Clisthenis filiā adeo formosā
extitisse vt ad habēdas ei⁹ nuptias celebrata sint pcorū spe-
tacula & certamīa, q̄ speciosissimi qq; Græciæ adolescētes
- 23 **C**Barynes meretricis formā cōmēdat Hora⁹ (psluxerūt.
tius lib. 2. Car. dicens, Vlla si iuris tibi pietati Poena Baryne
nocuisset vnq̄, Dēte si nigro fieres, vel vno Turpior vnguī,
Credere, sed tu simul obligasti Perfidū poris caput, eni-
tescis Pulchrior multo, Iuuenūmq; pdis Publica cura.
- 24 **C**Briseis fuit adeo formosa, vt Achilles eius amore cōfla-
grauerit, eamq; quis ancillā plusq̄ puellas oēs adamauerit.
Horatius. Prius insolētem Serua Bryseis niueo colore Mo-

uit Achillem. Propertius lib. 2. Omnia formosam propter
Briseida passus, Tantus in erepto sæuit amore dolor.

- 15 **C** Credibile est Bersabeam Viræ vxorē elegāti fuisse for-
ma, q̄ sapientissimū illū regē & pphetā sanctissimū Dauidē
vsq; adeo titillauerit, vt solitæ religiōis oblitus, adulterio
& homicidio (Virinā enim deuouit morti) suā cōtaminaue-
rit sanctitatē. Vnde Stroza patet. Ille sacri vates opis Iesseiā
ples, Præfecit populo quē de^o ipse suo, Bersabeę capt^o for-
ma, tibi magne Cupido Cessit, nec Salomō tutior ipse fuit.
- 16 **C** Bellorophon a Sthenobæa Proeti Argiuorū regis vxorē
re propter formam adamatus, & ad venerem (cui tamen
assentiri noluit) postulatus est.
- 17 **C** Fuit & Batyllus Anacreontis poetæ amasius liberali for-
ma. Vnde Pontanus de Stellis. Nirea sic phibent, & amatū
a vate Batyllū, Picū oculis, fufumq; coma, roseūq; labellis.
- 18 **C** De Castore & Polluce Oui. Li. 8. Me. At gemini nondū
coelestia sydera fratres, Ambo cōspicui, niue candidoribus
ambo Vestabantur equis.
- 19 **C** De Chione Dædalionis filiā. Idē Oui. Li. 11. Meta. Na-
ta erat huic Chione, quæ dotatissima forma Mille procis
placuit bis septem nubilis annis.
- 30 **C** Cænis puella Thessalia a Neptuno compressa. Idē Oui.
Lib. 12. Meta. Clara decore fuit proles Elatea Cænis Thes-
salidum virgo pulcherrima.
- 31 **C** Cyllar^o. Idē Li. 12. Nec te pugnātē tua Cyllare forma re-
- 32 **C** Calisto, Idem Oui. Lib. 1. Fasto. Fœdera seruasset si non
formosa fuisset.
- 33 **C** Celeno. Idem lib. 4. Fasto. Neptuno Alcionem & te for-
mosa Celeno.
- 34 **C** Calypso Oceani & Tethyos filia. Ouidius de Pōto. An-
graue sex annis pulchram fouisse Calypson Aequoreæq;
fuit concubuisse deæ? Idem lib. 2. de Art. Litore constiterāt
illic quoq; pulchra Calypso.
- 35 **C** Cydippe ab Acontio ob formam adamata est, Ouid. in
Epis. Aut esses formosa minus, peterere modeste, Audaces
faciē cogimur esse tua: Tu facis hoc, oculiq; tui, quibus

- igneæ cedūt Sydera, q̄ flāme cā fuere meæ, Hoc faciūt flā
ui crines, & eburnea ceruix. Quasq; p̄cor veniāt ī mea col
la man⁹, Et decōr & vult⁹ sine rusticitate pudēres, Et Theti
dis quales vix reor eē pedes. Cætera si possem laudare, bea
tior essem, Nec dubito, totū qn tua pars sit opus. Hac ego
cōplex⁹, nō ē mirabile, forma Si pign⁹ volūi vocis hīe tuę.
- 36 C Cestum puerum cōmendat a forma Martia. Quāta tua
est phitas: quanta est p̄stantia. formæ Ceste puer, puero cas
stior Hippolyto. Te secum diana velīt doceatq; natare, Te
cybele secū vellet habere Phryga. Tu ganymedæo pote
ras succedere lecto, securus dñō basia sola dares: Felix q̄ te
nerū vexabit spōsa maritū. Et q̄ te faciet prima puella virū.
- 37 C Catulla. Idē Mar. li. 8. Formosissima q̄ fuere vel sunt, O
q̄ te fieri Catulla vellē, Formosam min⁹, aut magis pudicā.
- 38 C Proptius formā suæ Cynthiæ sic cōmendat. Et quascūq;
tulit formosi t̄pis ætas, Cynthia non illas nomē hīe sināt.
Idē. Illic formosæ veniāt choris heroinæ, Quas dedit Ara
giuis dardana p̄da viris. Quarum nulla tua, fuerit mihi
Cynthia forma Gratiōr. Idē. Fulua coma est, longeq; mā
nus, & maxima toto Corpore, & incedit vel Iouē digna
foror. Idē. Lilia nō dñā sunt magis alba mea. Idē. Post He
lenā hęc tērris forma secūda redit. Hac ego nō mirer si flā
gret nra iuuēt⁹, Pulchri⁹ hęc fuerat Troia pire tibi. Digna
qdē facies, p̄ qua vel obiret Achilles. Si qs vult fama tabu
las anteire vetustas, Hic dñam exēplo ponat in ante meā.
- 39 C Herodotus ait Candualis Sardium Tyranni vxorem se
minarum omnium fuisse pulcherrimam.
- 40 C De Daphnide Vir. in Buc. Formosi p̄coris custos, for
mosior ipse.
- 41 C Deiopeia Nympha. Virg. Aen. Sunt mihi bis septē p̄stā
ti corpore Nymphæ, Quān q̄ forma pulcherrima, Deio
peiam Connubio iungam stabili, propriamq; dicabo.
- 42 C Dido. Idem lib. 1. Aen. Regina ad templum forma pul
cherrima Dido Incessit.
- 43 C Deianira Herculis vxor. Oui. Lib. 9. Nomine siqua suo
tandem puenit ad aures Deianyra tuas, quōdam pulcher

- rima virgo, Multorumque fuit spes inuidiosa procorum.
- 44 **¶** Deiphile vxor Tydei, Adraſti filia. Statius lib. 2. Theb. Egregia Argiam nec forme laude ſecunda Deiphilem.
- 45 **¶** Diadumen⁹ Auguſti fuit p⁹guſtator, puer adeo ſpecioſus, vt in formæ certamine (q^d fiebat Elidi) meruerit palma.
- 46 **¶** Democles puer Athenienſis fuit adeo ſpecioſus, vt ex pulchritudine ſua pulcher Democles ab oⁱb⁹ vocaretur. Cui (quod paucis admodum formolis contigit) tanta quoq^{ue} extitit pudicitia^e cura, vt ad declinandam vim Demetrii (a quo petebat ad ſtuprum) ſe in plenum feruentis aque lebetem (cum aliter effugere non poſſet) cōiecerit. Plutarchus.
- 47 **¶** Coelius ſcribit Demetrium cognomento Poliocerem forma fuiſſe in primis amabili.
- 48 **¶** Euryalus Niſi amicus. Virg. li. 5. Aen. Euryalus forma in ſignis, viridique iuuet^a. Idē lib. 9. Et iuxta comes Euryal⁹, q^{ui} pulchrior alter Nō fuit Aeneadū, Troiana nec induit arma.
- 49 **¶** Endymion Lunæ amafius fuit admodum ſpecioſus. Val. ſlac. li. 8. Tū quoq^{ue} ſyderea clar⁹ p^{er}cul ora iuuet^a Lathmi⁹ æſtiua reſidet venator in vmbra, Dignus amore deæ. Stroza pater. Abſtulit Endymion tenera Latoida forma.
- 50 **¶** Fuit in Epheſtione auguſta adeo facies, vt victi Darii vxor cum pro Alexandro ſalutauerit, Ob quam formā ipſi quoq^{ue} Alexandro fuit chariſſimus.
- 51 **¶** Euridice Orphei vxor. Quin. libro ſecundo Orpheos. Hæc ſata Mercurio Eurydice formoſa, puellas Tam viſa ē ſuperare pares coeleſtibus aulis Quam iucunda Venus dominas ſupereminet omnes. Idem, Venerat Eurydice ſparſis formoſa capillis, Cui teretes digiti, cui flaua monilia, vultus Syderei, inſerto rubris candore papillis.
- 52 **¶** De Fabulla Martialis lib. 2. Bella es nouimus & puella, verum eſt, Et diues: quis enim poteſt negare?
- 53 **¶** Scribit Aelius Sabinus tantā pulchritudinē oris fuiſſe in filio Maximini, vt et caput eius iā morte nigrū, iam maceratum defluenti tabo, pulcherrimū tamen videretur.
- 54 **¶** Galathea Nympha. Ouid. lib. 13. Candidior folio niuei Galathea Liguſtri, Floridior prato, Longa procerior alno.

Splendidior vitro, tenero lasciuior hœdo, Leuior assiduo
detritis æquiore conchis, Solibus Hybernis, æstiuâ gratior
vmbra, Nobilior pomis, platano cōspectior alta, Lucidior
glacie, matura dulcior vna, Mollior & cynci plumis, & la-
cū coactō, Et (si nō fugias) riguo formosior horto.

- 55 **C**Nō aliam ob causam poetæ fabulant Ganimedem Ioui
miscere pocula q̄ ob elegantē speciē. Ouidius. lib. 4. Fasto.
Phryx puer in syluis facie spectabilis altis Turrigerā casto
iūxit amore deā. Hora. li. 3. Car. q̄lis aut Nire^o fuit, aut aq̄sa
- 56 **C**Glycera, Hora. li. 1. Car. Vrit me Gly/ (Raptus ab Ida.
ceræ nitor Splēdentis Pario marmore purius Vrit grata p/
teruitas, Et vultus nimium lubricus aspici.
- 57 **C**Galtes fuit adolescens forma speciosus, decēsq; in pri-
mis Reg. Ptolemæo propterea vsq; adeo charus, vt Ptole-
mæus ipse qbusdam (qui ad supplicium trahebant) eiusdē
patrocinio pepercerit. Author Cœlius.
- 58 **C**Gygis pueri formā describit Horatius lib. 2. Car. dicens.
vt puta nocturno renidet Luna mari Gnydiusq; Gyges.
Quē si puellarū infereres choro, Mire sagaces falleret ho-
spites, Discrimē obscurū solutis Crinib⁹, abiguoq; vultu.
- 59 **C**Veteres fabuloso cōfinxerūt inuolucro Gorgonē ppter
eximiiū venustatis decus, mentis inopes & stupidos reddē-
tem spectatores in saxa deformasse. Cœlius.
- 60 **C**Hippolytus Thesei filius fuit etiam pulcherrimus. Virg.
Ibat & hippolyti proles pulcherrima bello Virbius. Pam-
philus. Hippolytum superat formoso candidiore.
- 63 **C**Hylam Thyodamantis filiū ob formā adamauit Her cu-
les, & Nymphę rapuerūt. Mar. Pulcher Hylas tenerā mer-
sit in ora manū. Propti^o, Cui^o vt accēsa dryades cādore pu-
ellæ, Miratæ solitos destituere choros, Prolapsū leuiter fa-
cili traxere liquore. Tū sonitū raptō corpe fecit Hylas. Cui
pcul Alcides iterat respōsa. sed illi Nomē ab extremis flu-
tib⁹ aura refert. Idē, Formosū nymphis credere visus Hylā.
- 64 **C**Hias Athlantis ex Aethra filius. Ouid. lib. 5. Fast. Nondū
stabat Athlas humeros oneratus Olympo, Cum satus est
forma conspicendus Hyas.

- 65 **C**elebraſt et Hermiones Menelai filiæ pulchritudo. Vñ Propertius lib. 1. Tulicet Antiopæ formā Nicteidos, & tu Spartanam referas laudibus Hermionem.
- 66 **C**fuit tam elegās & cōcinna Hippodamiæ pulchritudo, vt ad impetrandas eius nuptias celebrata ſint certamina p corum. In quib⁹ cum victor euafiffet Pelops, puellā duxit vxorē. Propertio. Nec phrygiū falſo traxit cādore maritū Aduēta externis Hippodamiā rotis, Sed facies aderat nulis obnoxia gēmis, Qualis apellæis eſt color i tabulis. Idē lib. 2. Hippodamiā vocat Iſchomachē, ꝓ ꝓpter eam ortū ſit bellū Centauroꝝ. Qualis & Iſchomache Lapithę gen⁹ heroinæ Cētauris media grata rapina mero.
- 67 **C**hiera fuit vxor Telephi mulier oīum (quos Protheſilaus vidit) maxima & pulcherrima.
- 68 **C**Propoſita de muliebri pulchritudine certamiā pleriq; in locis legimus, ſicuti in Cereris Eleuſinæ feſto prope Alpheim. vbi victrix Herodice meruit palmam. Cœlius.
- 69 **C**Herodotus ſcribit Hippoclidem Tiſandri filium diuitijs & forma inter Athenienſes præcipuum fuiſſe.
- 70 **C**Hypſiphyle. Statius li. 4. Theb. Errāres ſubito pulchram in mœrore tuentur Hypſiphylē. Fuit Thoantis filia, a quo Thoantias appellatur.
- 71 **C**lulus filius Aenææ ex Creuſa. Virgil. lib. 5. Aene. Extremus, formaq; ante omnes pulcher Iulus. Idem lib. 7. Aen. primiꝝ duces & pulcher Iulus. Item. Quo litore pulcher Inſidijs curſuq; feras agitabat Iulus. Ouid. in Epi. Si quæras vbi ſit formoſi mater Iuli.
- 72 **C**Iuuentius Catulli amafius. Idem Cat. Mellitos oculos tuos Iuueci. Si q; me ſinat vſq; baſiare, vſq; ad millia baſiē trecēta, Nec vnq; ſaturū idēcor futurū eſt. Idē. Surripui tibi (dū ludis) mellire Iuueci Suauiolū dolci dolci⁹ ambroſiā.
- 73 **C**Iaſon. Medea apd Oui. Iaſoni loqns, Et formoſus eras, & me mea fata trahebāt, Abſtulerāt oculi lumina nra tui.
- 74 **C**Ioseph. Mātuanus in Maria. Sic alacer Sanſon, ſic & formoſus Ioseph.
- 75 **C**De Lauſo Mezentii filio Virgil. lib. 7. Aene. Filius hunc

Iuxta Lausus, quo pulchrior alter Non fuit, excepto Lau-
rentis corpore Turni.

- 76 **CL**auinię forma fuit origo belli inter Aeneā & Turnum,
quoq; vterq; eam sibi vxorem dari volebat. Virg. lib. 12. fla-
uos eius crines & roseās appellat genas, vbi ait. Filia prima
manu flauos Lauinia crines, Et roseas laniata genas.
- 77 **CC**atull^o de sua Lesbia sic ingt, Lesbia formosa est, quę cū
pulcherrima tota est, Tū oibus vna oēs surripuit veneres.
- 78 **CL**ygdi pueri formā cōmendat Pamphilus his versibus
Sapphiciis. Lygde, q forma superas cinoedū, Nobile, pul-
chrū tenerū, pteruū, Qui sacro pbet manib^o tonāti Nedar
eburnis. Lygde, q vincis nitidis ocellis, Qui miser disco ce-
cidit cruēto, Quē ferox syluis aper in iugosis Dēte pemit.
- 79 **CL**audomia. Catull^o. Quo tibi cū casu pulcherrima Lao-
- 80 **CL**ais Corithia meretrix fuit speciosissima. Oui. (domia.
lib. 1. Eleg. Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse
Dicitur, & multis Lais amata viris.
- 81 **CL**ycoris Cor. Galli amasia. Martia. lib. 6. Fœmina pferri
potuit tibi nulla Lycori. Propertio lib. 1. Et mō formosa q
multa Lycoride Gallus Mortu^o iferna vulnēra lauit aqua.
- 82 **PM**usę poeta formā Leādri pueri ex Abydo (q Hero puel-
lā adamauit, & ab ea redamat^o ē) multis laudib^o cōmendat.
- 83 **CL**ucretiæ formā tantū fecerunt Romani, vt eā suis mo-
numētis vbiq; celebrauerint, & vindicauerint a mortali-
tate, nec solum ob eximiam pulchritudinem, verū etiam
ob castitatem, q vim Tarquinii gladio sit vlta.
- 84 **CL**ycaste Priami filia tantę fuit pulchritudinis, vt Polyda-
mas Antenor ex Theano Hecubę sorōre filius, illam ex
concubina vxorē sibi copulauerit. Fuit & alia Lycaste, quę
ob pulchritudinem Venus vocabatur.
- 85 **CL**amia authore Plutarcho puella fuit speciosissima a De-
metrio adamata, q & tibiis optime cecinisse dr̄. Hęc pmo
canēdi modulādiq; suauitate gratiā sibi apud oēs cōpauit.
- 86 **CL**igurinus Horatii fuit amasius forma itidē excellēte, vt
ipsius poetę testimonio cōstat. Idē quoq; Lycum celebrat
dicens. Et Lycū nigris oculis nigtoq; Crine decorum.

- 37 **C** Leda. Stroza fili^o Formosę meruit q̄ Iupiter oscula Ledę.
- 38 **C** Maia Atlantis filia. Ouid. lib. 5. Fast. Quarum Maia suas
forma supasse sorores Tradit, & summo cōcubuisse Ioui.
- 39 **C** Tibullus Marathi amasii sui formam versibus cōmēdat.
- 40 **C** Magnes Smyrneus fuit adolescens oīum sui seculi pul-
cherrimus, cunctisq; p̄pterea gratissimus, sed maxime Gy-
gi Lydorum regi. Quod ferentes ægre parentes, capillos
ei toronderunt, vt aliqd de pulchritudine minueret. Indi-
gnatus verō Gyges, bellum mouit in Magnesios.
- 41 **C** Narcissus filius fuit Cepheⁱ, & Lyriopes, a multis Nym-
phis ob pulchritudinē amat^o, cui^o desiderio cum Nymphę
ipsę intabescerēt, mutat^o est in florē sui hoīs. Virg. in Bata-
rū. Nō illinc Narcissus abest, cui gloria formę Igne cupidi-
neo p̄prios exarsit in artus. Ouid. lib. 3. Meta. Multi illum
iuuenēs, multę cupiere puellę, Sed fuit in tenera tā dura
supbia forma. Nulli illum iuuenēs, nullę tetigere puellę.
Stroza pater. Qd̄ si me facies, qualē Narcissus habebat.
- 42 **C** Nisus Megatēsū rex ob pulchritudinē capillos aureos
ferē habuisse: Tibullus li. 1. Carmie Purpurea ē Nisi coma.
- 43 **C** Nireus filius Catopi & Alagię, puer fuit e Naxo admo-
dū speciosus, cuius formā Homerus suis carminib^o digna-
tus est. Horati^o li. 3. Car. Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab ida. Idē in Epodo. Forma q; vincas Nirea. Ouid.
lib. 4. de Pōtō. Tam mala Therfitē phibebat forma latere,
Quam pulchrā Nireus cōspiciendus erat. Propertius lib. 3.
Nirea nō facies, non vis exemit Achillem. Pontanus lib. 3.
de stellis. Nirea sic perhibent, & amatum a vate Bathillum
Pactum oculis, fulsumq; cōma, roseumq; labellis. Bapr. Pi^o.
Nirea diuinum facit immortalis Homerus.
- 44 **C** Nearchi formā cōmēdat Horatius lib. 3. Car. Ode. 30.
vbi ait, Ferē & leui recreare vērō Sparsum odoratis hume-
ris capillū. Qualis aut Nire^o fuit, aut aquosa Rapt^o ab Ida.
- 45 **C** Omphale regina Lydorum fuit lacie adeo pręstanti, vt
ei se submiserit Hercules. Propertius libro. 3. Omphale in
tantum formę processit honorem, Lydia Gygæo tincta
puella lacu. Vt qui pacato statuisset in orbe columnas,

Tam dura traheret mollia pensa manu.

- 96 **C**De Pyramo & Thyſbe Ouid libro. 4. Meta. Pyramus & Thyſbe iuuenum pulcherrimus alter, Altera (quas Oriens habuit) præſata puellis Cōtiguas habuere domos.
- 97 **C**Fuit & formoſus Paris dicēte Ouidio, Dux pari Priami de damno formoſe tuorum.
- 98 **C**Hoīum pulcherrimū fuiſſe p̄dicāt Phaona, quē inter la-
ētucas occultarit Ven⁹. Dicūtq; oblatū eidē ab ipſa Venere alabaſtrū vnguētī, quo cum ſe obliuiſſet, factus eſt omniūq; formoſiſſimus, p̄ptereaq; adamat⁹ a Mytilenæorū mulieri-
bus ſed maxime a Sappho poetria Scamandronymī filia. Eius formā Ouidius ſic deſcribit. Hunc ne p̄ Cephalo rape-
res aurora timebam, Et faceres, ſed te prima rapina tenet. Hūc ſi cōſpiciat, q̄ cōſpicit oīa Phœbe, Iuſſus erit ſomnos
p̄tinuare Phaon. Hūc ven⁹ in cœlū curru vexiſſet eburno,
Sed videt & Marti poſſe placere ſuo. Huc ades, inq; ſinus
formoſe relabere n̄ros, Nō vt ames oro, ſed q̄ amare ſinas.
- 99 **C**Phœdrus Elienſis Socrati Platonique familiaris, a dñō Lenone (dictū infandū) ob excellentē formā cōactus eſt ſe
proſtituere ſuoq; corpore queſtum facere.
- 100 **C**Plutarchus in Lucullo ſcribit Pręciam quādam fuiſſe in
vrbe Roma ſcēminam venuſtate formæ nulli ſecundam,
quæ ſua pulchritudine Cethegum ſibi deuinxerit, adeo vt
nihil probareſ Cethego, quod Pręcia nō iuſſiſſet.
- 101 **C**Partenopæū Meleagri & Atalante filiū, ſeu (vt alijs pla-
cet) Martis & Menalippes, forā fuiſſe libali ſcribit Statius. Pl̄chrior haud illi triſte ad diſcimē ituro Frōs fuit i ſyluis,
q̄lis iā Caſſide miſſa Partenopæ⁹ erat. Bap. Pius. Nireā diuī
nū facit imortal⁹ Homer⁹ Atcadaq; ipubē Partenopæa lyra.
- 102 **C**Páthea vxor fuit Abradatē viri nobilis apud Perſas, quā
Cyrus expugnatis Aſſyriorū caſtris duxerat captiuā. Abra-
data aut̄ abſenre, & apud Baſtrianos legatū agēte Araſpæ
Mœdo ſeruāda tradita eſt, q̄ apud Cyrū affirmavit nōdum
eſſe ortā, aut oīno inuentam tota Aſia pulchriorem.
- 103 **C**Psamniticus rex Aegypti Rhodopē meretricē ob pul-
chritudinem matrimonio ſibi iunxit.

- 104 **C** Magnus Alexander totius ppe Oriētis victor & ipera-
tor, Rhoxanam Satrapis barbari filiā mrimonio sibi iūxit
ob solā eius pulchritudinē. Vnde Curtius, Barbara, inquit,
opulētia cōuiuium (quo regem accipiebat) instruxerat, id
cum multa comirate celebraret, introduci triginta nobiles
virgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxane noīe exi-
mia corporis specie, & decore. Quā q̄q̄ inter electas pces-
serat, oīum tñ oculos cōuertit in se, maxime Regis, min⁹
iā cupiditatib⁹ iperātis iter obsega fortunæ, cōtra quā non
satis cauta mortalitas est. Itaq; ille q̄ vxorē Darii, q̄ duas fi-
lias virgines, qbus forma pter Rhoxanē cōparari nulla po-
terat, aut alio aīo q̄ parētes aspexerat, tūc in amore virgū-
culæ ita effusus est, vt diceret ad stabiliēdum regnū ptinere
Persas, & Macedones cōnubio iungi. Haftenus Curtius.
- 105 **C** Q. Carullus poeta Epigrāmaticus formam Roscii pueri
Amassii sui his versib⁹ celebrat. Cōstiterā exoriētē Aurorā
forte salutās, Cū subito a leua Roscius exoriē. Pace mihi li-
ceat coelestes dicere vīa, Mortalis vīsus pulchrior eē deo.
- 106 **C** Serranus. Virg. lib. ix. Et iuuenem Serranū, illa qui pluri-
ma nocte Luserat insignis facie.
- 107 **C** Sulpitiæ formā cōmēdat Tibulus lib. iij. dicens.
Illius ex oculis cum vult exurere diuos,
Accendit geminas lampadas acer amor.
Illam quicquid agit, quoquo vestigia mouit,
Componit furtim, subsequiturq; decor.
Seu soluit crines, fusis decet esse capillis,
Seu compsit, comptis est veneranda comis.
Vrit, seu Tyria voluit procedere palla,
Vrit, seu niuea candida veste venit.
- 108 **C** Fuit ēt in Semiramide eximia pulchritudo, & facies im-
perio digna. Vnde & mortuo marito Persis imperauit vsq;
ad prouectam filij ætatem. Ouidius lib. i. Eleg. Qualiter in
thalamos formosa Semiramis isse Dicitur.
- 109 **C** Spurina fuit egregius adolescens, qui cum fœminas vi-
rosq; ad libidinē solo decoro aspectu prouocaret, pulchri-
tudinē oris sponte vulneribus deformauit. Val. Max.

110. **C**Sisigambis vxor Darii nulli suæ ætatis scemine pulchritudine cessit teste Curtio. Quam tamē victo Dario Alexander non solum non violauit, sed & summam adhibuit curam, nequis captiuo corpori illuderet.
111. **C**Scribit Gellius Scipionē cognomento Demetriū apud Romanos forma fuisse amabili & elegante.
112. **C**Saxo Grammaticus li.8. Danicæ Historiæ scribit Suauildā reginā tantæ fuisse pulchritudinis, vt cū vineta liris exposita eēt egnis calcib⁹ obterēda, iipsis quoq; iumentis horrore fuerit art⁹ eximio decore p̄ditos, sordidis lacerare vestigijs.
113. **C**Turnum a forma pleriq; in locis cōmendat Virgil⁹. vt lib.vj. Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus auis atauisq; potens. Item. Ipse inter primos præstanti corpore Turnus Vertit arma tenens, & toto vertice supra est.
114. **C**Tisbe amasiā Pyrami. Oui. li.4. Me. Pyram⁹ & Tysbe iuuenū pulcherrim⁹ alter, Altera (q̄s Oriēs hūit) plata puell.
115. **C**Ferunt Albium Tibullum poetam Elegiographum corporis forma admodum præstanti fuisse. Vnde Horatius de eo loquens, Non tu corpus eras sine pectore, Dii tibi formam, Dii tibi diuitias dederant.
116. **C**Thetidem deam maris poetæ niueam & formosam faciunt, q̄ perpetuis aquis abluatur. Catullus, Te ne Thetis tenuit pulcherima Neptunine.
117. **C**Paulus Diaconus scribit Theodotē puellā genere Romanam forma fuisse cōspicua & mirabili, flauis p̄missisq; capillis ad pedes vsq; pendentibus, eaq; pulchritudine inescatum Cunibertum regē amore puellæ exarsisse.
118. **C**Tyro puella Salmoniæ filia ob formā Neptuno adamata est. De hac Proper. lib. ij. Vobiscū est Iope, vobiscum candida Tyro. Bap. Pius. Carmine cōspicua est Tyro pegasæa puella. Idē. Est Helene formosa illic, est candida Tyro.
119. **C**Violātillam Stellę poetę vxorē multis verbis cōmēdat Statius li. i. Syl. Sed maxime vbi Venerē sic inducit loquētem. Hæc ego formæ Egregiū mirata decus, cui gloria patrum, Et generis certabat honos, tellure cadentē. Excepi, fo uiq; sinu, nec colla genasq; Comere, nec pingui crinem

deducere amomo Cessauit mea nate manus, mihi dulcis
imago Profuit celsæ procul aspice frontis honores, Sug
gestumq; comæ, Latias metire qd vltra Emineat matres,
quâtu Latonia Nymphas Virgo præit, quâtumq; legomet
Nereidas exto. Idem paulopost. At tu pulcherrima forma
Italidum tandem merito possessa marito.

110 **C**Habuit Xerxes in exercitu. 68. myriades, quæ ratio ha
bet bis & quinquagies centu octoginta tria millia hoium.
Herodotus tñ scribit in tanto mortaliu numero neminem
fuisse pulchriorem rege ipso, aut proceriore statura.

111 **C**Sunt alij p multi pueri, & puellæ, in qbº elegas fuisse pul
chritudo memorat, vt Pyramus, Pelops, Idas, Castor, Pol
lux, Iason, Artaxerxes, Cyrus, Troilus, Patroclus, Hymen.
Ex fœmis Pasiphæ, Ariadne, Berenice, Hermiõe, Briseis
Penelope, Deidania, Ersilia vxor Romuli, Hero, Virginia,
Anaxerete, Antigone, Arachne, Arethusa, Arsinoe, Polixe
na, Pelagia, Lycaste, Iocasta, Hecuba Cassandra, Hesperie,
Cleopatra, Chœlia, Iulia, Sibyllæ, Vestales, Heroinæ, & aliæ
ppe infinitæ. Quas qui scire volet, Authores reuoluat, Stro
za pater libro Sexto Eroticon de quibusdã sic meminit.

Talis erat virgo Ceneia, talis & altum.

Per mare dictæo vecta puella boue.

Talis erat fului decepta cupidine nimbi,

Et quam sub falso lusit ore deus.

Talis erat vatum Omphale celeberrima cantu,

Talis & ideo rapta Lacœna proco.

CItem Pamphilus.

Oebalides, Cyparissus, Hylas, Dyadumenus, Atyr,

Phryx puer, & ficto Parthenopæus equo.

Cuius & in gremio posuit miserabilis ora,

Cum Stygiæ vates iret ad antra domus.

112 **C**Helene forma poetis oibus cantatissima laudem me
ruisset maximam, nisi ea Troiæ ruinam belliq; decennalis
causam attulisset. At nemo est, cui non sit odio, cum tantę
cladis & calamitatis venit in mentem. Paris apud Oui
dium formam illam Veneri comparat, dicens, His similes

vultus (quātinus reminiscor) hēbat, Venit ī arbitriū, cū Cithæra
meū. Si tu venisses pariter certamē in illud, In dubiū Vene-
ris palma futura fuit. Magna quē de te rumor pconia fecit,
Nullaq; de facie nescia terra tua ē. Nectibi p totā Phrygia
nec Solis ab ortu Inter formosas altera nomen hēt. Credis
& hoc nobis, minor est tua gloria vero, Famaq; de forma
pene maligna tua est. Propertius li. ii. Post Helenā hęc ter-
ris forma secūda redit, Digna quē facies, p qua vel obiret
Achilles, vel Priamus, belli cā pbāda fuit. Pamphilus, Cui
modo cedebat formoso Tyndaris ore. Baptiste. Pius, Carmi-
ne formosa est Cycno generata lacæna, Qua quondā in ci-
neres Troia superba ruit. Isocrates orationē scripsit de lau-
dibus Helenæ, vbi cumulatissime formā eius cōmendat.

¶ Damisella Textoris.

Floricomo quod adhuc Damisella quiescis in horto?
Et roseum pubens occulit herba caput?
Egredere, atq; animos populosi pasce theatri,
Vt Phrygiæ taceat publica fama deas.
Fatiloquis aufer palmam pretiumq; Sibyllis.
Liuor erit formæ buccina magna tuæ.
Nec timeas quod sis in agro generata nucoso,
Terra vbi fructifero surgit aprica iugo,
Nanq; tibi similem nullus parit angulus orbis,
Pulchrior & nulla viuit in vrbē Venus.
Præterea nunquid Dryades in montibus altis,
Nunquid in herbifero viuit Oreas agro?
Quid fuit Hippolyto, quid Apolline pulchrius? aut quid
Candidius nato Myrrha decora tuo?
His placuere tamen syluæ, montesq; supini,
Et placuit violis luxuriosus ager.
Vrbanas alii mirentur, amentq; puellas,
Tu mihi præ cunctis o Damisella places.
Sic inquam Damisella places, vt sordeat illa,
Quam peperit gelido lucida concha mari.
Et iaculatricis cultusq; decorq; Dianæ.
Atq; cerebrigenæ forma venusta dex.

His

His oculis si quando tuos contemplor ocellos,
Has mihi qui venas acrius igne coquunt.
Cynigenam præ te iuro nihil esse puellam,
Qua Danaïs cecidit Troia superba rogis.
Vror, & in modicas soluit me flamma fauillas,
Atq; animo vires deficiente cadunt.
Nec solum tantus vigilem me concremat æstus,
Lampade sopitum me quoq; torret amor.
Nam mihi dum thalamo comes esse videris eodem,
Aethereo nollem proximus esse Ioui.
Multa quidem in tenero surgunt tunc gaudia somno,
Felicemq; malus me facit esse sopor.
Verum ego cum falsa delusus imagine surgo,
Et somni video spem cecidisse mei,
Quas ego tunc lachrymas, & quæ suspiria mitto,
Maximus ex oculo riuus vtroq; fluit.
Vis dicam Damisella, thymo mihi dulcior Hyblæ,
Suauior atq; tuo terra Cilissa croco.
Non ita flammifera Briareus torreretur in Aetna,
Vt tua me facies, vt tua forma coquit.
Tu siquidem Graiæ speciosior ansere Ledæ
Pulchrior es prima candidorq; niue,
Blanda tibi ceruix fragat, quod & Attica cera,
Et quod virginea lilia secta manu.
Leuior est tibi frons detrita in litore concha,
Pulchrior & cynis vnda Caystra tuis.
Si talem in vinclis Venerem Gradiue teneres,
Plus tibi q̃ coelum vincula grata forent.
Sed quem non faciunt gemipomæ ardere papillæ,
Rugosa quis fronte Catonis eat?
Quas ego cum video, (libitinam afferte ministri)
Mammarum intuitus me facit exanimem.
Ergo breuem exanguis si fudero corpore vitam,
Hoc habeat carmen, qui teget ossa, lapis.
Non iaculis, nec aquis perijt, bibitoq; veneno,
Quem brevis angusto contegit vrna loco,

Hunc tu potius fecisti ardere papilla
 Acrior Oetheis o Damiella rogis.
 Cætera quid memorem venerandæ insignia formæ?
 Sunt tibi quos crines vellet habere Venus,
 Inq; genis ardet rubri tibi flamma pyropi,
 Mollior Hyblæis est tua lingua rosis.
 Quis tam formoso nollet sub corpore fulcrum,
 Aut (per quem incedit pes tuus) esse lapis?
 O quoties volui mutato vt corpore pulex
 In thalamo fierem te recubante tuo.
 Ipse tuis oculis (cum vult exurere diuos)
 Accendit faculas deliciosus amor.
 Dum loqueris, sedet in tenero tibi suada labello
 Cecropijs vngens omnia verba fauis.
 Dum rides, lepidio tanta est tibi gratia risu,
 Iratum vt facias ponere tela Iouem.
 Dum varias lepidis imples concentibus auras,
 Auriti veniunt ad tua verba dei.
 Est in foemineo virtus tibi mascula sexu.
 Quid sibi Saturni filia maius habet?
 Nec minor est forma morum præsignis honestas,
 Qua potes Argolicam vincere Penelopen.
 Tota deo incumbens, mitis, simplex, sine fastu,
 Sermonem atq; ipso tota pudica thoro.
 Tam tua te virtus, q̃ regia forma venustat.
 Quicquid agis, cœlum totaq; terra probant.
 Ah caueas, ne (dum Nucerino ludis in agro)
 Te premat ignoti subdola forma dei.
 Fecit olorinæ Lædam succumbere pennæ,
 Quem timet astringeri machina tota poli.
 Et Danaen lusit fictum mutatus in aurum,
 In taurum Europen, in Satyrum Asterien.
 Te quoq; (ni caueas) eludet Imagine falsa,
 Vrit enim summos hæc tua forma deos.
 Vrit, & ipse suo Neptunus in æquore feruet,
 Teq; cupit Nymæ his præposuisse suis.

Nomine cur ficto Damisellam te vocor fallor,

Verus amor nomen dissimulare nequit.

Nysia nomen habes, quod Nylium & Nirea vincas,

Quodque tibi flaua cedat vterque coma.

Nulla tulit similem, ventura nec afferet ætas,

Quam tibi præponat, non habet aula Iouis.

Deformes.

1 Brotheus	7 Galba	13 Philenis
2 Hipponax	8 Epictetus	14 Vetustina.
3 Corytheus	9 Hermippus	15 Gellia.
4 Therfites	10 Colomanus	16 Zoius Martialis.
5 Damon	11 Polyphemus	17 Socrates
6 Aesopus	12 Vulcanus	18 Alij plerique.

1 **B**Rotheus Vulcani & Minerue filius deformi facie dictus fuisse, Ob quam dum plerisque esset ridiculus, a dolore se in rogum proiecit teste Ouidio in Ibin. Quodque ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis, Des tua succedere membra cremada pyra.

2 **H**ipponactis poetæ iambographi deformitatem suis tabulis expresserunt Bubalus & Anterinus pictores, eaque imaginem, quod notabili esset vultus foeditate, proferre in ridendum circulis magno suo malo. Indignatus enim Hipponax utrumque suis Satyris tanto retalliauit foenore, ut ambo laqueo se profocauerint.

3 **C**aiunt & Corytheum quæpiam fuisse hominem notissimæ deformitatis, quique liberos suscepit patrem infelicissimæ forma referentes. Unde fluxit adagiū. Corytheo deformior.

4 **H**omerus scribit Therfiten omnium (qui ad Troiam venerunt) foedissimum fuisse, totumque hominem a capite ad pedes ita graphice depingit, & corporis vitia & animi morbos, ut dicas pessimum ingenium in domicilio se digno habitasse, inquit Erasmus. Unde adagium. Therfitæ facies. Ouidius Lib. 4. de Ponto. Tam mala Therfiten prohibebat forma latere, Quam pulchra Nireus conspiciendus erat.

5 **D**amon fuit pedotriba quispiam insigni clauditate deformis, qui cum crepidas retortis suis pedibus congruentes furto amisset, imprecatus est, ut eius pedibus conuenirent, qui surripisset. Author Coelius.

- 6 **C** Ferūt Aesopum e Phrygia fabulatorē oīum quoq; turpissimū extitisse. Fuit enim nigerrimus, vnde illi datū nō mē. Nam Aesopus & Aethiops idē fere significant. Corpore præterea gibbosus, verū ingenio (quo deformitatē illā pensauit natura) clarissimus. (Crobio.)
- 7 **C** Galbē iperatori corp^o fuit gibbo deforme, Authore Macrobio.
- 8 **C** Epictetus vero philosophus fuit claudus. Vnde & hoc distichon a Macrobio positum. Scruus Epictetus genitus sum, corpore claudus, Pauprte Irus, dijs & amicus ego.
- 9 **C** Hermippus poeta fuit Atheniensis, altero capt^o oculo.
- 10 **C** Colomanus rex Pannonioꝝ post Ladislāū dī fuisse ore improbo, luscus, claudus, gibbosus & lingua blesus.
- 11 **C** Virgilius scribit Polyphemū Cyclopē Siculū fuisse monocolum, vbi ait. Et telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua solum sub fronte gerebat. Idem. Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.
- 12 **C** Poetę q̄q; fabulant Vulcanū claudū fuisse, ac toto deformē corpe, dicūtq; ppea parētes ifanti nō risisse, suoq; cubili admisisse. Virg. Incipe pue puer cui nō risere parentes, Nec de^o hūc mēsa, dea nec dignata cubili ē. Ouid. Li. 2. Eleg. Vulcano Venerē, quis icude relicta Turpiter obliq̄ claudicet il/
- 13 **C** Martialis Philenē puellā luscā fuisse & altero pede. ro hippam oculo vī innuere Lib. 1. vbi ait. Oculo Philenis semp altero plorat. Quo fiat istud quæritis modo? Lusca est. Itē Li. 2. Cur nō basio te Phileni? calua es. Cur nō basio te Phileni? rufa es. Cur nō basio te Phileni? Lusca es.
- 14 **C** Idē author Lib. 3. ait Vetustinam tres habere dētes, tres capillos, pectus Cicadæ, crus formicæ, rugosam frontem, māmas aranearū cassibus pares, os rictibus crocodili simile, cantum ranarū & culicum, noctuæ visum, hirci foetorem, & plerasq; alias deformitatis inhonestas notas.
- 15 **C** Olim creditū est eos septē diebus formosos fore, qui leporem esitassent. Propterea. Idē Martialis Gellie deformitati illudēs, ait eam nunq̄ esitasse lepore, his verbis. Cum leporem mittis, semper mihi Gellia mandas, Septem formosus Marce diebus eris,

Si verum dicis, si verum Gellia mandas,
Edisti nunq̃ Gellia tu leporem.

16 **C**Idē Martialis Li. 12. Zoili sui deformitatē sic depingit.
Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
Rē magnam præstas Zoile si bonus es.

17 **C**Aiunt Socratē p̃m fuisse simis naribus, recalua fronte,
pilosus hūeris & repādis crurib⁹. Propterea cum duꝝ vxor
res Xantippe & Myrrho zelotypia quadā ī cōtentiōes ve
nirent, illis inter se iurgātibus dicebat. Quid pp me iurgia
simul exercetis, quē adeo deformē peperit natura?

18 **C**Afferunt & alia de forma phoꝝ. Zeussipp⁹ dī fuisse ceruī
ce curua. Aratus pāda, Zeno fronte contracta, Epicur⁹ cute
distēta, Diogenes barba comante, Socrates cadēte, Aristot
eles brachio exerto, Xenocrates crure collecto, Heracit⁹
oclis fletu clausis, Democrit⁹ labris risu aptis, Crhysipp⁹ di
gitis pp numeroꝝ īdicia cōstrictis, Euclides pp mensuram
spatia laxatis, Cleanthes pp vtrūq; corrosis. Author Sido
nius Li. 2. **C**Amasii deoꝝ & hominum.

1 Ganymedes Iouis	18 Hippolytus asinij Galli
2 Endymion Lunæ	19 Testylus voconij
3 Hylas, & Abderus	20 Ligurin⁹, & Lycist⁹ Hora.
Herculis	21 Roscius, & Theotimus
4 Hyacinthus Apollinis	Q. Catuli.
5 Branchus Apollinis	22 Agathon Euripidis
6 Ampelos Bacchi	23 Philinus Arati
7 Adonis Veneris	24 Iuuenicius Catulli
8 Cephal⁹ & Tithon⁹ Auroræ	25 Antinous Adriani
9 Atys Cybeles	26 Argilius Pausaniæ
10 Hippolytus Dianæ	27 Agathon Platonis
11 Pindarus Pānos	28 Theseus Minois
12 Amazonicus Val.	19 Chrysippus Laij
13 Cherinthus Tibulli	30 Magnes Smyrne⁹ Gygis
14 Lygdus Pāphili Saxi	31 Armodi⁹ Aristogitonis
15 Bathyllus Anacreontis	32 Philocles Epicuri
16 Lycus Alcæi	33 Aufilen⁹ Cœlij Veronēsis
17 Mystes Valgij	34 Alij nonnulli.

Forma est quoddam amoris illectamentū, quo nullum aliud magis efficax venenum ad irritandam venerem dari queat. Vrit. n. nō solum tactu, sed ipso quoq; intuitu, & venas incendio quodam populatur. Quo qui laborant, sic miseri pereunt, vt oēs alias reculent, & auersent voluptates. Nunc ergo (qm̄ prius locutus sum de formosis) subiungam liberalis formæ pueros, quorum pulchritudo deos ipsos nedum homines irretiuit.

1 **C** Ganymedem in primis fabulant poetæ Iouis esse amatum, quē ob formā Aquila pedibus in Ida corripuerit, & in cœlū euexerit. Virg. Quē præpes ab Ida Sublimē pedibus rapuit. Iouis armiger vncis. Ouidius lib. 10. Rex Iupitum quondam Phrygiæ Ganymedis amore Arsit. Et paulo post loquens de Aquila. Arripit Iliadem, qui nunc quoq; pocula miscet Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.

2 **C** Endymionē formosum pastorem Luna fert adamasse, adeo vt cœlo relicto in montē Lathmiū eius osculādi grā plerūq; descēderit. Ouid. li. 3. de Arte. Lathmi⁹ Endymion nō est tibi Luna pudori. Propertius li. 2. Nud⁹ & Endymion Phœbi cepisse sororē Dicitur, & nudæ concubuisse deæ. Strozzi. Abstulit Endymion tenera Latoida forma, Dum patrio niueas mōte reducit oues. Pontanus li. 1. de Stellis. Sed q̄q; properare viam timet, ipsa relicto Aethere (cogit amor) per amici deuia Lathmi Furtim saxa petit cōplexus iter amatos Attrectare suis tenerū Endymiona lacertis.

3 **C** Hylam Thyodamantis filiū adamauit Hercules, secūq; duxit cum Argonautis. Vbi cum aquas hauriens puer vr̄ne pondere fuisset demersus multis clamoribus ab ipso Hercule conuocatus est. Hinc natū adagiū. Hylam vocate. Val. Flac. li. 3. Arg. Rursus Hylā & rursus Hylā p lōga reclamatione, responsant syluæ, & vaga certat imago. Propertius lib. 2. Tādē haurire parat demissis flumina palmis, Innixus dextro colla trahēs humero. Cui⁹ vt accensæ Dryades candore puellæ Miratæ solitos destituere choros. Prolapsū leniter facili traxere liquore. Tum sonitū rapto corpe fecit Hylas. Cui pcul Alcides iterat responsa, sed illi Nomen ab

extremis fontibus aura refert. Bapt. Pius. Pyriton Theſeus,
iuuenis Phocæ^o Oreſtē, Falſiparēs genitū Thyodamāte de
us. Politianus, Sed ſuus Alcidaē pocula miſcet Hylas. Euri
ſtheū itē Hercuſ delitias fuiſſe teſtis ē Diotim^o apd^o Coeliū.

4 **C**Adamauit etiam Hercules Abderum puerulum, nō mi
nori, q̄ Hylam affectu.

5 **C**Hyacinthus Apollinis fuit amafius. Ouidius lib. 10. Te
quoq; Amyclide poſuiſſet in æthere Phœbus, Triftia ponē
di tempus ſi fata dediffent. Pamphilus, Hæc premis; & ve
luti tenerum formoſus Apollo Oebalidē puerum Iupiter
Iliacū. Plini^o li. 2. Hyacinthū comitat^o fabula duplex, Luſtū
præferens eiꝯ, quem Apollo dilexerat.

6 **C**Adamauit et Apollo Branchū puerū Theſſalum, quem
mortuū ſuis tēplis ſacrū hñi voluit. Itē Daphnē puellā, Pe
nei fluminis filiā, quā fugi. itē in laurū cōuertit, Mātuanus.
Quot ſtudiuit verbis Daphnē ſacundus Apollo Fleſtere.

7 **C**Ampelos puer ſpecioſus Baccho adamatus eſt. Ouidius
lib. 3. Faſt. Ampelon inſonſum Satyro Nymphaq; creatum
Fertur in Iſmarijs Bacchus amaſſe iugis.

8 **C**Adonis Cynarē ex Myrrha filius Veneri fuit chariſſim^o.
Oui. lib. 1. de Arte. Nec te prætereat Veneri ploratus Ado
nis. Propertius lib. 2. Teſtis qui niueū quondā ꝑcuſſit Ado
nim, Venantē idalio vertice durus aper. Illis formoſum fle
uiſſe palludib^o, illuc Diceris effuſa tu Venus iſſe coma. Pō
tanus li. i. de Stellis. Nec deploratū Veneri linquamus Ado
nim. Venantē quē durus aper ſub dente peredit.

9 **C**Cephalus & Tithonus clariſſimi fuerūt Auroræ. De Ce
phalo, Ouidius lib. 3. de Arte. Lathmius Endymion non
eſt tibi Luna pudori, Nec Cephalus roſeæ præda puden
da deæ. Stroza filius, Supprime lora precor, ſic a ſeniore
marito In tenero Cephalo ſuſcipiare ſinu. Ouidius in Epi
ſto. Sapphus ad Phaonem. Hunc ne ꝑo Cephalo rape
res Aurorā timebam. De Thithono. Stroza pater. Inuidiſ
ſe deos ꝑeribent, cum mollia cano Oſcula Tithono cul
ta puella daret. Propertius libro ſecundo. At non Titho
ni ſpernens Aurora ſenectam Deſertum Eoa paſſa iacere

domo est Illum sæpe suis decedens fouit in vlnis, Quam prius adiunctos sedula lauit equos. Itē. Cū sene non puduit talē dormire puellam, Et canæ roties oscula ferre comæ.

- 10 **C**Athys puer Phrygius Cybeles fuit amasi⁹. Catullus, Ternerū vidit Athyn, ppe marmor pelagi, Facit imperiū ille de mēs fugit in marmora fera. Ibi semp oē vitę spatiū famula fuit. Oui. li. 10. Hirsuto vertice pin⁹ Grata deū matri, siqdē Cybeleius Athys Exuit hac hominē, trūcoq; induruit illo.

- 11 **C**Amauit Hippolytum Diana cum ob formam, tum rarā in forma castitatem.

CPindari poetæ eiusq; carminū amatorē fuisse Pana fabulant. Author Plutar. in Numa Pōpilio. Syrinx quoq; Arca dica fuit Nympha, quam a Pane deo mire adamatā scribit Ouidius.

CAmasii hominum.

- 12 **C**Habuit in primis Val. Flaccus poeta Setinum in delitiis Amazonicū puerū, cuius formam cōmēdat Martialis.

- 13 **C**Tibullus suum Cherinthum, de quo lib. 4. ait. Est qui te Cherinthe dies dedit hic mihi sanctus, Atque inter sanctos semper habendus erit. Idem. Inuisus natalis adest, qui rure molesto, Et sine Cherintho tristis agendus erit. Idē quoq; magnopere dilexit Marathū puerum, De quo lib. 1. sic ait. Heu heu quā Marathus lento me torquet amore.

- 14 **C**Lygdum adamauit Pamphilus Saxus. Vnde li. 4. ait. Sed peterem Lygdum, Lygdus mea vita, meū cor, Lux mea, qui facie vulnera mille gerit. Eius quoq; formā multis locis magnopere extollit.

- 15 **C**Bathyllus fuit Anacreontis poetæ delitiū. Vñ Horatius in Epodo. Nō alr Samio dicūt arsisse Bathyllo Anacreōta Teium. Ab eodē quoq; adamatus est Megistheus puer. De vtroq; Politianus in Rustico. Nunc Samiū celebras (iubet Adrastæa) Bathyllū, Nūc tenerā Eurypilē, tenerūq; Megisthea laudas, Tandē acino passæ cadit interceptus ab vix.

- 16 **C**Lycū puerū adamauit Alcæus poeta Lyric⁹, de quo Horati⁹ li. 1. Carminū liberū & musas, Venerēq; & illi semper hærētē puerū canebat. Et Lycū nigris oculis, nigroq; Crine decoꝝ. Politianus in Nutricia, Ipse Lyci nigros oculos,

nigrūq; capillū, Exactosq; canis pugnax Alcee tyrānos.

- 17 **¶** Amauit Valgius poeta elegiograph⁹ Mysten, cui⁹ mortem multis lachrymis defleuit, dicēte Horatio. Tu semper vrges flebilibus modis Mysten adeptū, nec tibi vespero Surgente decedūt amores, Nec rapidū fugiente Solem.
- 18 **¶** Asini⁹ Gallus poeta fili⁹ Asinij Polliōis viri p̄sularis, pari quoq; affectu dilexit Hippolytū liberali forma adolescētē.
- 19 **¶** Voconi⁹ victor poeta hūit ī delitijs testylū pueg elegāte forma. Vnde Martialis. Testyle, Victoris tormentū dulce Voconi. Quo nemo est toto notior orbe puer, Sic etiā positis formosus amere capillis, Et placeat vati nulla puella tuo.
- 20 **¶** Ligurin⁹ Horatii fuit delitiū. Vñ li. 4. Car. scribit, Sed cur heu Liguriē, cur Manat rara meas lachryma p̄ genas? Cur facūda parū decoro iter verba cadit lingua silētia? Nocturnis ego somnis iam captū teneo. iā volucrē sequor. Amauit & Lycistū, de quo sic scribit in Epodo. Nūc gloriātis q̄ libet mulierculā Vincere mollicia amor Lycisti me tenet.
- 21 **¶** Amauit Roscium adolescentem. Q. Catullus Epigrammatista, de cuius forma hunc in modum scripsit. Cōstiterā exorientē aurorā forte salutans, Cum subito a læua Rosciuis exorit. Pace mihi liceat cōlestes dicere vestra, Mortalis visus pulchrior esse deo. Amauit & Theotimum, de quo sic scribit. Aufugit mi animus, credo vt solet, ad Theotimum deuenit, sic est, perfugium illud habet.
- 22 **¶** Arsit Euripides Tragœdiographus Agathonem puerulum, quem adultiorē quoq; amplexēbat arctius, suauibaturq; etiam spectante populo & in conuiuiis.
- 23 **¶** Pari affectu Aratus poeta Cilix Philnum adolescētulū deperiit, p̄ cui⁹ reditu e Chio insula, deos multa p̄catus est.
- 24 **¶** Catullus suos amores in Iuenciū his exprimit verbis. Surripui tibi (dū ludis) mellite iuueci, Suauiolū dolci dulcius Ambrosia. Verū id non ipune tuli, nāq; amplius horā Suffixum in summa me memini esse cruce. Quæ carmina plena sunt pruritus, multamq; præsēferunt lasciuia.
- 25 **¶** Antonius puer fuit elegātissime formæ ex Claudiopoli Bithyniæ ciuitate, quē Adrian⁹ imperator ad infamiā vsq;

- adamauit, vt etiā mortuo ciuitatē cōstruxerit, tēplūq; ete-
 xerit cū ara & eius effigiē curauerit imprimendā. Spartia-
 nus ait puerum illū ab imperatore muliebriter dilectum.
- 26 ¶ Pausanias Lacedæmonius authore Cœlio, Argilū spe-
 ciosa pulchritudine adolescentē amore venereo dilexit.
- 27 ¶ Gellius li. 12. ca. 11. citat hos Platonis versus amatorios
 de suo Agathone, quem vti meritoriū dilexit. Suauia dans
 Agathonī animam ipse in labra tenebā, Aegra etenī ppe-
 rans tanq̃ abitura fuit. Amauit quoq; Stellā ob īgeniī suauit-
 tatem, & elegatiā, de qua authore Plutar. sequētes versus
 lusit. Ardentes stellas lucens mea Stella tueris, Cœlum vti-
 nam fierē, te vt multo lumine cernā. Itē. Stella prius supe-
 ris fulgebas Lucifer, at nunc Hesperus ah fulges manibus
 occiduus. Hæc nouissima scripsit post eius mortem.
- 28 ¶ Minos rex Cretensīū susceptas cum Atheniēsis inimi-
 citias, ob mortem filij sui Androgei, lubens deposuit amo-
 re Thesei (quem depēbat) inescatus.
- 29 ¶ Laius a Pelope hospitio susceptus filiū eius Chrysiptū
 ita adamauit, vt secum Thebas rapuerit. Praxilla tñ apud
 Cœlium testis est hoc a Ioue perpetratum.
- 30 ¶ Gyges rex Lydorū Magnetē Smyrnenū eximia pulchri-
 tudine clarū vsq; adeo dilexit, vt bellū ī Magnesios moue-
 rit, q̃ puero capillos totū dissent, quo videre deformior.
- 31 ¶ Aristogiton Atheniēsis Armodiū īsigni forma adolescē-
 tem ēt deperiit. Author apud Volaterranū Thucydides.
- 32 ¶ Amauit Epicurus Philoclem eximium adolescentē ad
 quē solitus erat hoc modo scribere. Consumor ac deficio
 amabilem tuum ac diuinum ingressum sustinens.
- 33 ¶ Catullus facit Aufilenum Cœlii cuiusdam Veronensis
 amasium, vbi ait. Cœlius Aufilenum, & Quintius Aufile-
 nam Flos Veronensium depereunt iuuenum.
- 34 ¶ Inter meritos pueros ēt ponunt Euryalus Virgilianus,
 Parthenopæus Statianus, Cortallus Siculus Anacreontis,
 Harmodius Hippia, Aster Platonis, Piso Galbæ.
- ¶ Amasie deorum & hominum.
- ¶ Iam diximus Daphnen Penei fluminis filiā adamatam

Apollini Sappho ad Phaonem. Et Phœbus Daphnen, & Gnosida Bacchus amauit.

¶ Tyro Salmonei filia adamata est a Neptuno, & ab eodē compressa. Propertius lib. 1. Non sic Aemonio Salmonida missus Enipeo Tænarius facili pressit amore deus.

¶ Heben deam iuuentutis amauit Hercules. Idem Propertius lib. 1. Nec sic cœlestem flagrans amor Herculis Hebē sensit in Othæis gaudia prima iugis. Amauit q̄q; Iolen, & Omphalem reginam Lydorum. Idem Propertius lib. 3. Omphale in tantum formæ processit honorem Lydia Gygeo tincta puella lacu, Vt qui pacato statuisset in orbe colūnas, Tam dura traheret mollia pensa manu.

¶ Aliæ deorum & hominum amasiæ fuerūt, Ariadne Minois filia, Bacchi, Syrinx Nympha Panos, Hero Leandri, Phyllis filia Lycurgi regis Thracum, Demophoontis, Ariadne Thesei, Atalanta Meleagri, Cydippe Acontii. Iphis Patrocli, Similax Croci. Author Plinius li. 16. cap. 36. ¶ Clycera Pausiæ Sicyonii pictoris. Plinius lib. 21. ca. 2. & lib. 35. cap. 10. ¶ Sappho Phaonis.

¶ Campsape Alexandri, quā Alexander ipse muneri dedit Apelli pictori. Pli. lib. 35. cap. 10. ¶ Philace Stratoclis, Authore Plutarcho. ¶ Rhoxane Alexandri. Plutarch⁹, & Curtius. ¶ Echo Narcissi. Ausoni⁹. Cōmorit Narcisse tibi resonabilis Echo. Galēti⁹, Risit Liriopes flagratē filius Echo.

¶ Thysbe Pyrami. Stroza p̄r. Nō magis ifelix Thysbe di-

¶ Tyro Salmonei filia, Enipei. Properti⁹ li. 3. Testis Theffalico flagrans Salmonis Enipeo.

¶ Phœbe Castoris, Ilaria Pollucis, quę fuerunt Leucippi filię. Propertius lib. 1. Non sic Leucippis succendit Castora Phœbe, Pollucem cultū non Ilaira soror.

¶ Chloris, seu Flora dea florū Zephyri, a cuius nomine dicitur Zephyritis.

¶ Galathēa Nympha Polyphemum. Propertius libro. 3. Quine iā Polypheme fera Galathea sub Aetna, Ad tua rotātes carmina flexit equos. Stroza Pater. Nil magis horrendum Polyphemo senserat Aetna, Sæuior indomito

fratribus ille fuit. Dum tñ æquorea siccas in rupe capillos,
Exarsit visa te Galathæa Cyclops.

¶ Bersabea Dauidis. Idem Stroza. Ille sacri vates operis
Iesseia proles Præfecit populo quem deus ipse suo, Bersa-
beæ captus forma tibi magne cupido Cessit.

¶ Helena Paridis. Propertius lib. 2. Ipse Paris nuda fertur
periisse Lacæna, Cum Menelæo surgeret e thalamo.

¶ Acme Septimii. Catullus. Acmem Septimius, suos amo-
res, Tenens in gremio, mea inquit Acme, Ni te p'dite amo,
atq; amare porro Oēs ium assidue paratus annos, Solus in
Libya, Indiq; tosta Cæsis veniā obuius leoni. Idē. Vnam
Septimi^o miscellus Acmen Matuult, q̄ Syrias, Britanniasq;
Vno in Septimio fidelis Acme Facit delicias libidinesq;.

¶ Aufilena Quintii. Catullus Cælius Aufilenū, & Quinti^o
Aufilenā Flos Veronensum depereunt iuuenum.

¶ Atalanta Mimalionis Arcadici. Propertius. Mimalion
nullos fugiendo Tulle labores Sæuitiā duræ contudit Ia-
sidus. Nam mō Partheniis amens errabat in antris, Ibat &
hirsutas ille videre feras. Ergo velocem potuit domuisse
puellam, Tantum in amore preces, & bene facta valent.

Antigone Hæmonis Bœotii, quam cum iugulari fecisset
Creon, Hæmon ad mortuæ tumulum se interfecit. Proper-
tius lib. 2. Quid? non Antigones tumulo Bœotius Hæmō,
Saucius ipse suo corruiit ensē latus?

¶ Briseis Achillis. Horatius. Prius insolētem; Serua Briseis
niueo colore Mouit Achillem. Propertius libro secundo.
Omnia formosaz propter Briseida passus, Tātus in erepro
sæuit amore dolor. Item. Necnon exanimē amplectēs Bri-
xeis Achillem, Candida vesana verberat ora manu.

¶ Rhodope Charaxi fratris Sapphus. Sappho ad Phaonē.
Arsit inops frater victus meretricis amore, Mistaq; cū tur-
pi damna pudore tulit.

¶ Andromeda Persei. Sappho ad Phaonē. Cādida si non
sū, placuit Cepheia Perseo Andromede, priæ fusca colore

¶ Experie Nympha Aesaci. ¶ Lesbica Catulli. Catul/ (suæ.
lus. Nulla potest mulier tantum se dicere amatā Vere, quā

tum a me Lesbia amata mea est. Hæc vero nomine vocabatur Claudia. Amavit etiam Ipsithillam.

¶ Quintilia Calui licinii. Catullus. Certe non tanto mors immatura dolori est Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo. Propertius li. 2. Hoc etiam docti confessa est pagina Calui, Cum caneret miseræ funera Quintiliæ.

¶ Lyde Callimachi. Batthis Philetæ. Ouid. lib. 1. de Tristibus. Nec tantum Clario Lyde est dilecta poetæ, Nec tantum Coò Bathis amata suo.

¶ Beatrix Dantis Aligerii. ¶ Laureta Patrarchæ. Lycinia Horatii Hor. li. 1. Car. Me dulcis dñe musa Lyciniæ Cātus, me voluit dicere lucidū Fulgētes oculos, & bñ mutuis Fidum pectus amorib⁹. Amavit & Glycerā. De qua li. 3. Car. Me lentus Glycere torret amor meæ.

¶ Stella Platonis. Author Plutarchus.

¶ Violātilla Stellæ poetæ. Hæc Græce Hiātis. dr. Martia. li. 6. Perpetuā Stellæ dū iūgit Hiātida vati Leta Ven⁹, dixit, pl⁹ dare nō potui. Aliter vocat Asteris. Vide Statiū in Syluis.

¶ Leucadia Terentii Varronis Atacini. Hinc fluxit illud Disticon. Hęc quoq; pfecto ludebat Iasone Varro, Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.

¶ Dælia, Sulpitia, Nemesis, Neera Tibulli, De Nemese notum est illud, Vrit amatorem Nemesis lasciva Tibullus, In tota iuuit quem nihil esse domo.

¶ Hostia, seu Cynthia Propertii. Propertius ipse lib. 1. Illa vel angusto mecum requiescere lecto, Et quotūq; modo maluit esse mea, Quam sibi dotatę regnum vetus Hippodamiæ, Et quas Elis opes ante pararat equis. Idē lib. 1. Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis, Contractū nullis ante cupidinibus. Martia. Cynthia facundi carmen iuuenile Properti Accepit famam, nec minus ipsa dedit.

¶ Melenis Domitii Marfi, Mar. Nota tñ Marfi fusca Me/

¶ Cesennia Cn. Getulici Epigrammatistæ. (lenis erit.

¶ Bissula Aufonia Galli.

¶ Metella Ticide Epigrammatistę. ¶ Citheris, seu Lycoris Cornelij Galli. Hinc illud manauit. Gallus & Hesperijs &

Gallus notus Eois, Et sua cum Gallo nota Lycoris erit.
 ¶ Páphila Valerii Aeditui, De qua sic apud Gelliū scribit.
 Dicere cum conor cura; tibi Páphila cordis, Quid mi abs
 te quærá? mēbra labris abeūt. Per pectus miserū manat su
 biro mihi sudor, Sic tacitus, subitus, duplo ideo pereo.

¶ Chrisis. Q. Trabeæ Comœdiographi de qua sic scripsit.
 De iprouiso Chrisis vbi me aspexerit, Alacris obuiā mihi
 veniet, complexum exoptans meum, Mihi se dedet, For
 tunam ipsam anteibo fortunis meis.

¶ Nera Lycinii imbricis itidē Comœdiographi, de qua
 afferunt hi versus. Nolo ego Nera te vocēt, sed Nerienē.
 Cum quidem Marti es in connubium data.

¶ Propertius lib. 2. de plerisq; poetarū amasiis sic scribit.

Hæc quoq; perfecto ludebat lase ne Varro,

Varro Leucadiæ maxima flamma suæ.

Hæc quoq; lasciui cantarunt scripta Catulli,

Lesbia queis ipsa notior est Helena.

Hoc etiam docti confessa est pagina Calui,

Cum caneret miseræ funera Quintiliæ.

Et modo formosa qui multā Lycoride Gallus.

Mortuus inferna vulnera lauit aqua.

Cynthia quinetiam versu laudata Properti,

Hos inter si me ponere fama volet.

¶ Item Sidonius Apoll. li. 2. de alijs sic meminit. Sisq; opi
 do meminens, q̄ olim Martia Hortēsiō, Terentia Tullio,
 Calphurnia Plinio, Pudētilla Apuleio, Rusticana Symma
 cho, legentibus meditantibusq; candelas & candelevra te
 nuere. Reminiscere q̄ sæpe versum Corinna cum suo Na
 sone compleuit, Lesbia cum Catullo, Cesennia cū Getuli
 co, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, De
 lia cum Tibullo. Item Stroza pater lib. 1. Eroticon. Abstul
 lit ardentem Gallum formosā Lycoris, Carmine amatoris
 Cynthia clara sui est. Viuit ab insigni Nemesis celebrata Ti
 bullo, Viuit pelignis nota Corinna sonis. His addi possunt
 Lamia Demetrii, Phryne Timothei, Flora Pōpeii, Aspasia
 Periclis, Rhodope Psamnitici, & Antonii Cleopatra.

C Cinædi, Pedicones, & Pathici.

1 Aemylius	8 Ibycus	15 Cleocritus
2 Naso	9 Hipparchus	16 Thallus
3 Phædon	10 Libanius	Portius
4 Gargilianus	11 L. Papyrius	Socratio
5 Armodius	12 Theophrastus	Piso
Aristogiton	13 Ale. Abonotia;	17 Mamurra
6 Cratinus	chites	Cæsar
7 L. Quintius Fla-	14 Pausanias	18 Pindarus
minius	Argilius	

A Emylii cuiusdam Cinædi obscœnos amores mollesque delitias, Postremo infinitas libidines notat Catullus.

- 2 **C** Idem in Nasonem quēdam pathicū his iuehitur verbis. Multus homo es Naso, neq; tecum multus homo, sed Descendis Naso, inultus es & pathicus.
- 3 **C** Phædon philosophus cū adolescentulus Athenis esset in seruitute, a domino in lupanari constitutus est, vt psteret, & corpore faceret quæstum.
- 4 **C** Martialis lib. 3. arguit Gargilianū quēdā, vt cinædū & mollē, quē depilatoriis vnguētis faciē lauare p̄suesse dicit.
- 5 **C** Armodio & Aristogitoni apud Atheniēses mutua erat Veneris consuetudo.
- 6 **C** Cratinus Atheniēsis Comœdiographus notatus ē etiā pedarestiē, seu obscœni in pueros amoris.
- 7 **C** L. Quintius Flaminius vir p̄sularis puerū ardebat, a cui⁹ latere nunq̄ discedebat. Quētiā ad ei⁹ votū hoīem quēdā securi p̄cussit, dñi ille coram se aliquē optasset interfici.
- 8 **C** Ferunt Ibycum historicum patria Rheginū, infano puerorum amore exarxisse.
- 9 **C** Hipparchus Pisistrati filius stuprato Armodio Aristogitonis puero, vtriusq; coniurationē in se concitauit.
- 10 **C** Libanius Sophista Antiochenus Cōstantinopoli ob impudicos amores puerorū pulsus est. Demum Nicomedia (quo se receperat) eandem ob causam detrulius.
- 11 **C** L. Papyrius Publium adolescētē in vinculis tenuisse,

plagisq; & contumelijs (q̄ stuprū pati noluiſſet) affeciſſe dī. Quare ad Senatū delata, dānatus eſt lege lata, nequis in corpora libera ob æs alienū ius haberet. Volebat. n. hoc ſibi licere Papyrius, q̄ Publius eidem eſſet debitor.

12 ¶ Theophrastus philoſophus Nicomachum Ariſtotelis ſiliū ad præpoſteram vſq; Venerem adamauit.

13 ¶ Alexander Abonotichites copiam ſui corporis merce/ de faciebat. Author Lucianus.

14 ¶ Habuit Pausanias Lacedæmonius ſupri conſuetudinē cum Argilio adolescente.

15 ¶ Eraſmus in adagijs ait Cleocritū veteris Comoediæ ſcrip- ptorem maledictis proſciſſum, q̄ cinceus eſſet. Quā no- tam Argyrio cuidam inurit.

16 ¶ Catullus in Thallū adoleſcētē ipudicū his verbis iuehit. Cince de Thalle, mollior cuniculi capillo, Vel anſeris me/ dullula, vel hīnula mollicella. Idē q̄q; Portiū, & Socratio/ nē ſuis verſib⁹ ifamat, q̄ ſupri meritis a Piſone p̄tore p̄po/ ſiti ſint duob⁹ alijs adoleſcētulis. ſ. Veraniolo, & Fabullo.

17 ¶ Idē Mamurrā, Phormianū, & Cæſarem notat vt cince/ dos & pathicos, dū ait. Pulchre conuenit improbis cince/ dis, Mamurrę Pathicoq; Cæſariq;. Nec mirum maculæ pa- res vtriſq;. Sed & Suetoni⁹ ait nihil famā pudicitię Cæſaris leſiſſe, p̄ter Nicomedis regis Bithymię contubernium.

18 ¶ Laborauit hac infamia Pindarus poeta, qui in gremio pueri adamati obdormiſcens vitā efflauit, teſte Valerio.

¶ Molles, effœminati, & Elegantes.

1 Straton	11 Nitarus	21 Sardanapalus
2 Mecænas	12 Ariſtodemus	22 Attidius
3 Artemon	13 Andramytis	23 Diadumenus
4 Abron	14 Ariſtoteles	24 Miraces
5 Clifthenes	15 Ariſtophanes	25 Bacchus
6 Syri	16 Demoſthenes	26 Cæſar
7 Lyſicrates	17 Hortenſius	27 L. Sylla
8 Maſſyllienſes	18 Heliogabalus	28 C. Duilius
9 Argyrrius	19 Ariſtagoras	29 Clodius pulcher
10 Battalus	20 Agathon	

Theopompus

1 **T**heopompus scripsit Stratonem Sidonium mortales omnes superasse delicijs, & mollicie. Ad quod allusit Mirandula in hymnis. Quam quę Sidonium valebat purpura regem.

2 **C**Augustus ad Mecœnatem scribēs eiusdē molliciē, & delicias multis exp̄ssit locis, sed hoc maxime. Vale Mecœnas mel gentium, ebur Ethurię, lasar Arretinum, Tyberinum margaritum, Cilneorū Smaragde. Iaspi figulorum, Berille & carbunculi Porſenę. Annæus quoq; Seneca Mecœnatē vocat discinctum, mollissimasq; eius delicias, & portentosam orationem. Idem. Magnum inquit Romanę eloquentiæ daturus exemplum, nisi illū eneruasset felicitas.

3 **C**aiunt Artemonem quendā fuisse mollē adeo & solutū delicijs, vt nunq̄ pedibus itaret, sed semper lectica circūferretur, haberetq; duos vtrinq; famulos peluim æreā supra caput ferētes, nequid superne noxium excideret. Propterea factus est puerbio locus, Artemon versatilis.

4 **C**Fuit & Abron quispiā vitæ adeo corruptæ, & effœminatæ, vt locum paroemię sequenti reliquerit. Abronis vitam agens. De molliter, ac delitiose viuentibus.

5 **C**lithenes Comicoꝝ conuicijs laceratus est, q̄ parū vir haberetur, seq; cultu indecoro velut in mulierem transfiguraret. Quod fecisse dicitur Assyriorum rex Sardanapalus, vt liberius inter fœminas lasciuiret.

6 **C**Syri olim male audierunt ob morum molliciem. Vnde adagium. Syrus cum non sis, ne Syriſſa.

7 **C**Lysicrates abiit in vulgi fabulam, q̄ iam senio cōfectus capillos fucaret, vt speciosus videretur & iuuenis. Cuius modi ridentur apud Martialem Ollus, apud Horatiū vxor pauperis Ibyci.

8 **C**Massylienses luxu perditī muliebrē in modiū ornabantur, comis vnguēto delibutis, capillisq; religatis. Hinc ortum adagium. E Massylia venisti, in molles.

9 **C**Argyrthius fuit dux quispiā effœminatus, nihil habens viri præter barbam.

10 **C**Battalus fuit nescio quis tibicen, qui lasciua, & vinolēta

carmine cōplexus est fecitq; adagio locum. Battali similis. Coelius ait hunc primum oīum calceis fœmineis in scena vsum fuisse, artemq; tibiārum cōno remolliuisse. A quo fluxos, exolutos, & parum viros Battalos vocant.

- 11 **C** Coelius scribit Nitarum quendam fuisse, mollicie plusq; muliebri infamem.
- 12 **C** Dionysius apud eundē Coeliū testis est Aristodemū tyrannū apud Cumas ī Romanis antīq;atib⁹ mollē fuisse cognominatū, quod parū vir esset, ac pudicitia substrauisset.
- 13 **C** Ferunt Andramytem Lydoꝝ regem oīum primū fœminas Eunuchas fecisse, eisq; Eunuchorum vice vsum.
- 14 **C** Gaudebat Aristoteles mundo cultu, & elegāte, comāq; delicatius cōtondebat. Annulis pręterea digitos onerabat, & in hoc placebat sibi nimīū. Quo factum est, vt molliciei suspectus haberetur.
- 15 **C** Aristophanes Philostratū quēdā lasciuiuscule se ornātē Cynalopeca vocabat, vocabulo ex cane, & vulpe p̄cinato.
- 16 **C** Demosthenem tradunt cultu corporis nitido nimis, & accurato fuisse, adeo, vt molles (quibus lasciuebat) tunicalæ ab æmulis probro datæ sint. Quinetiam notatus est, vt parum vir, q; polluto esset ore.
- 17 **C** Eodem quoq; modo Hortensius orator probrosis laceratus est Satyris, quod circūspecte & morose indutus esset, q; manus eius inter agendum essent argutæ & gestuosæ. Sed & L. Torquatus eum Dionysia saltatriculæ nomine appellabat. Author Gellius.
- 18 **C** Traditum est Heliogabalum (qui supra oīa p̄digia fuit mollissimus) versatilia triclinia habuisse in quibus amicos qūq; ponere consuevit, eosq; violis & floribus opprimere, sic vt aliqui animam efflauerint. Author Lampridius. Idē quoq; quaternos canes ad currū iunxit, processit & in publicum iunctis quatuor cervis. coniunxit etiam Leones, & Tygres, Cybelē se & Liberū patrē vocans. habuit vehicula gemmata, & aurata. Atq; vt insaniā libidini adderet, iunxit etiam quaternas mulieres, nudusq; a nudis vectus est.
- 19 **C** Aristagoras quidā milesius cum in concionē p̄disset,

insolita apud Lacedæmonios vestitus mollicie, quidam ex Ephoris hoc eum dicto submonuit. Domi Milesia.

20 **C**Agathon fuit quispiā tibiçē, cantilenarum suauitate aures maiorem in modum deliniens, qucm infamia molliciei laborasse, testis est apud Erasmum Zenodorus.

21 **C**Sardanapalus ob insignem molliciem puerbio locum fecit. Fuit enim delicijs vīq; adeo effœminatus, vt inter eunuchos, & puellas ipse puellari cultu delitesceret.

22 **C**Attidius Melior Domitiani tēporibus tantæ fuit molliciei, vt nitidus appellari meruerit. Vnde Statius. Stat quæ perspicuas nitidi Melioris opacet Arbor aquas.

23 **C**Diadumenus fuit quispiā elegans iuuenis, cuius effigie Polycletus expressit iuuenta molliore.

24 **C**Fuit Miraces nescio qs cōcinnatulus, qui vnguentatos, auratosq; capillos ferē habuisse. De hoc Val. Flaccus lib. 1. Argon. Simul armiger ibat Semiuir, impubemq; gerēs sterilemq; iuuentā. Idē. Et grauidæ maduere comæ, quas florē Sabæo Nutrierat, liquidoq; parens signauerat auro.

25 **C**Bacchi mollicie Seneca in Hercule furēte his exprimit verbis. Non erubescit Bacchus effusos tener Sparxisse crines, nec manu molli leuē Vibrasse thyrsū, cum parū fortī gradu Auro decorum Syrma Barbaricum trahit.

26 **C**Fuit Iulius Cæsar adeo effœminat⁹, vt Curio pater quædam eum oratione omnium mulierum virum, & omniū virorum mulierem appellauerit.

27 **C**L. Sylla imperator chlamydato sibi, & crepidato Neapoli ambulare deforme non duxit.

28 **C**C. Duellius (q de Pœnis triūphauit) quotiescūq; epulaturus erat, ad funalē cereum præeūte tibicine & fidicine a coena domū reuerti solitus est. Author Val. Maxi.

29 **C**Clodius Pulcher eneruem & frigidā iuuentā egit, perditq; amore vulgatissimæ meretricis infamis fuit.

CViri muliebrem habitum mentiti.

1 Achilles

4 Clisthenes

2 Hercules

5 Cleocritus

7 Sardanapalus

3 P. Clodius

6 Euclides

G Ræcis ad expeditionē Troianā proficiscentibus, cum Thetis dea prævideret Achillē filium ibidem interfectū iri, eum ex antro Chironis dormientē rapuit, & puellaribus tunicis indutū, præmonitumq; ne se maculum cuipiā pderet. iter filias Lycomedis regis occuluit. Quarum vnā Deidamiam grauidā fecit, Pyrrhumq; ex ea suscepit. Verū cum Græci oraculo didicissent Troiam sinē Achille capi nō posse, missus est Vlysses vt Græcorū oīum astutissimus ad explorandā rei veritatē. Qm̄ iam facti suspicio & rumor ferebat. Vt ergo pderet Achillē, cistiferum se finxit, attulitq; mercatoris instar fusos, acus, monilia, & cætera id genus q̄ puellā decent, cū arcu & sagittis. Cum ergo Achilles relictis puellaribus instrumentis arcū intendisset, vires suas & sexum pdidit, & eo cōmēto repertus est. Ouidius lib. 1. de arte, Turpe nisi hoc matri precibus tribuisset Achilles, Veste virum longa dissimulatus erat. Quid facis Aecide, nō sunt tua munera lanæ, Ah titulos alia Palladis arte petē. Quid tibi cū calathis? clypeo manus apta ferēdo. Pensa qd in dextra (qua cadet Hector) habes? Reijce succinctos opofo stamine fusos, Quassanda ē ista Pelias hasta manu. Statius li. 4. Achil. Stat medius trepidāte domo, Peleia virgo Quærit. Per virginē Peleiam intelligit Achillem.

C Sicubi vnq̄ amor vires suas aut in mortaliū vllō docuerit maxime pbauit i Hercule, quē tot aliq̄ monstroꝝ domitorē coegit relicta (q̄ virū decet) virtute ad muliebres trāsire delicias, seq; in puellā trāsformare, & foeminā mentiri, vt liberi cū Omphale regina Lydog̃ lasciui-ret, qua ēt iubēte fusos & lanas rudib' illis manib' (qb' portēta subegerat) attrectauit. Quod ei magno dat pbro Deianira apud Ouidium loquens, Crassaq; robusto deducis pollice fila, Aequaq; formosæ pēsa rependis heræ. Itē apud Propertiū sic loquit. Idē ego Sidonia feci seruilia palla Officia, & Lyda pēsa diurna colo. Mollis & hirsutū cepit mihi fascia petus, Et manibus duris apta puella fui. Statius li. 1. Achil. Si Lydia dura Pēsa manu mollesq; tulit Tyrinthi' hastas. Latantius. Nam illud (inquit) nemo negauit, Herculem non

tantum Euristheo feruisse, sed etiā impudicæ mulieri Omphale, quæ illum vestibus suis indutū sedere ad pedes suos iubebat pensa facientem.

3 **T**ranquillus in Iulio scribit P. Clodium inter publicas bonæ deæ cæremonias penetrasse ad Pompeiam Q. Pompeij filiam & Syllæ neprem muliebri veste, & ppter ea Cæsarem cum ipsa Pompeia diuortium fecisse. Propterea Cicero quadam ad Lentulum epistola scribit Clodiū ipsum non pluris fecisse bonam deam, q̄ tres sorores.

4 **C**lithenes male audit, & Comicotum laceratus est satyris, q̄ parum vir haberetur, seq̄ cultu indecoro in fœminam transfiguraret. Vnde adagia nata, Clithenem video, & Clithene intemperantior.

5 **E**adem nota inuritur Cleocrito q̄ ad maiorem lasciuia tunicis & vestibus fœminam mentiretur.

6 **E**uclides Megaricus cum Socraticæ disciplinæ cupientissimus esset, neq̄ tñ auderet Athenas ire (vbi profitebatur Socrates) q̄ capitale foret, siquis Atheniensium Megaris aut Megarensium Athenis propter mutuū vtriusq̄ vrbis odium deprehenderetur, muliebri veste indutus ad audiendum philosophum sub ipsam noctem itabat, ac demum ipso auroræ diluculo reuertebatur. Author Gellius.

7 **O**mnium (quos eneruauit mollicies & deliciæ corruperunt) principē locū maiorēq̄ apud posteros ignominiam meruit Assyriorū rex Sardanapalus, qui eo illecebrarum se demisit, vt relicta maiestate (qua princeps tanto debet excellere, quanto sublimior est cæteris) positis masculi sexus indumentis mētī sit fœminā, interq̄ puellas & Eunuchos euratior spadone delituerit. Quæ fuit causa vt ab Arbactō pfecto, lasciuia tā corruptā peroso ad incendiū domus (in quā victus se receperat) & volūtariā mortē sit coactus.

Mulieres habitum virilem mentitæ.

1 Semiramis	5 Pelagia	Axiothea
2 Theodora	6 Ioanna Gallica	Philasia
3 Marina	7 Ioāna Anglica	Eugenia
4 Euphrosina	8 Lesthenia	

- 1 **L**onge vero aliter fecit Semiramis Assyriorum regina, quæ cum certo intelligeret, graue esse populo foeminâ partu principantem, mortuo marito virum mentita est, ut tantisper imperaret, dum filius Ninus) qui per ipuberem adhuc ætatē regnare non poterat) adulesceret, regnoque foret idoneus.
- 2 **C**laudabile fuit nec minus astutum Theodoræ virginis Antiochenæ commentum, quæ militis ad se stuprandam missi libidinem & furorem adeo verbis emolliuit, ut non solum a flagitio deterruerit hominem, verum etiam mutatis cum eo vestimentis exitum a carcere (quo per Diocletianum fuerat intrusa) & impunitatem meruerit.
- 3 **M**arina virgo natione Græca sexum quoque dissimulauit, sed honesta de causa, ut scilicet admitteretur in Cœnobium quoddam, in quo soli viri recipiebant, ubi ad mortem usque sanctissime vixit nomine Marini.
- 4 **E**uphrosina virgo Alexandrina cum animæ tenuis curiosa, corporis cultum nihili faceret, virum mentita, perfecta est in cœnobio, in quo prius degebat, ubi durauit. 36. annos nemini nota.
- 5 **P**elagia mulier fuit Antiochena voluptatibus & illecebri primū deditissima, ut quæ nulli rei attentius vacaret, quam corpori comedo. Tandem tamen meliore ducta spiritu, ubi aspernari coepit, quod pridem amabat maxime, virum se finxit. Et ne rediuius aliquis pristinae vanitatis fomes denuo repullularet, relictis hominum colloquijs secessit in solitarias nemorum latebras, ubi ad mortem persequeretur constantissime.
- 6 **N**ihil grauiore stomacho aut maiore animi indignatione excipiunt Angli, quam cum audiunt verba fieri de Ioana virgine Gallicana & bellatrice. Medij crepant & apud se non sunt pre furore, existimantque suam ibelliam & turpissimam fugam redargui, quotiescunque tam generosa tamque spiritus puellae aliquis incipit sermo. Habent per rediuium vlcerem, quod ab ea vestimentis armissisque virilibus induta instar leporum galeatorum fugati sint & extrusi Gallia, principante apud Gallos Carolo septimo.
- 7 **S**citum est ex Chronicis & a maioribus scriptum Ioannam Anglicam ab Ephebis sexum virilem simulasse, & tandem fato nescio quo aut fortuna volente ad pontificatum peruenisse.

nisse, in quo annis, circiter duobus sederit post Leonē quartum, neq; prius innotuerit facti veritas q̄ a quodam ex domesticis impregnata, tandem emiserit partum.

8 **¶** Dicæarchus apud Cœlium testis est Lastheniā Mantineā & Axiotheam Phlasiā Platone vsas præceptore, & ornatu virili auditorium nonnunq̄ intrasse.

9 **¶** Eugenia filia cuiusdam Philippi inter Romanos potentissimi, virum quoq; mentita est in cœnobio, quo se inclusit, vt domino commodius seruiret.

¶ Meretrices quædam.

1 Rhodope	Eumenia	29 Manulia
2 Baryne	Eutropia	30 Stagonion
3 Spatale	15 Maria Aegyptia	Anthis
4 Lais	16 Maria Magdal.	31 Sappho
5 Thais	17 Campaspe	32 Mintha
6 Phtyne	18 Leçna	33 Pandemus
7 Faucula	19 Lyde	34 Cynna
8 Flora	20 Cyrene	Salauaccha
9 Glycerium	21 Aspasia	Casaurium
10 Leontium	22 Pythonica	35 Abrotonum
11 Sinope	23 Timandra	36 Anticyra
12 Metra	24 Chione	37 Hermia
13 Nicera	25 Lycisca	38 Archidice
Aquilina	26 Philenis	39 Pyrrhine
14 Aphra	27 Faula	40 Coelia
Digna	28 Alce	

1 **R**hodope meretrix fuit Aegyptia, quę tãtas opes meretricio q̄stu sibi cõparauit, vt sup̄ba3 & magnificã in Aegypto Pyramidē cõstruxerit. Eã Sappho doricã vocat, & fratris sui Charaxi amicã his verbis, Arsit inops fr̄ vict^o meretricis amore. Mistaq; cū turpi dāna pudore tulit. Sūt qui putēt alterã fuisse Rhodopē Thraciã genere, quã Xantus Samius in Aegyptū detulerit, itidē meretricē Pyramidis illius Authorē, & Aesopi fabulatoris Phrygi cõseruã. Cui opinioni astipulat Plinius lib. 36. Nat. histor. de hac ēc memiuit Plutarchus in Nicia, & Herodotus in Euterpe.

- 2 **C**Baryne Romana fuit meretrix, quam Horatius suis carminibus illustrauit dicēs. Vlla si iuris tibi peierati Poena Baryne nocuisset vnquam.
- 3 **C**Simili modo Martialis de Spatale scribit. Nouit Lotutos Dasius numerare, poposcit Māmosam Spatalem pro tribus, illa dedit.
- 4 **C**Lais meretrix fuit Corinthia. ad quā propter formæ elegantiam Græci oēs turmatim conuolabant. Claudianus in Eutropium. Haud aliter iuuenum flāmis Ephyreia Lais, Et gemino ditata mari. Aristippo Cyrenaico cū ea fuit cōsuetudo, quod tñ flagitiū Philosophus sic defendebat, vt diceret multū inter se & cæteros Laidis amatores interesse, q̄ ipse haberet Laidē, Alij vero haberent a Laide, Author Laetanti⁹, qui etiā hoc ait. Quid ergo interfuit, quo aio plis ad meretricē famosissimā cōmearet, cū eum populus & riuales sui viderent oībus perditis nequiorē? Ab hac meretrice cū Demosthenes petiisset, vt sui copiā faceret, & illa decē Drachmarū millia pro cōcubitu poposcisset, pecunie magnitudine deterritus & expauidus philosophus, poenitere, inquit, tanti nō emo. Author Gellius, & post hūc Macrobius. Quā historiā Architrenius quoq; versibus mandauit. Nō patit̄ Lais dubio Demosthene, nec quem Mouerat euellit, pdendo pdigus auro. Non emit amplexus, thalamos quæ vendit, eментē. Fallit & emptorē, mox poenitet emptya voluptas. De hac meretrice meminit Properti⁹. Nō ita complebāt Ephyræ Laidos ædes, Ad cuius iacuit Græcia tota fores. Ouid. Multis Lais amata viris.
- 5 **C**Thais fuit itidē meretrix, quæ Atticam iuuentutē in suū amorē pellexit. Hæc suis carminibus celebrauit Menander poeta græcus, Vnde & Menādrea dicta ē. Proptius Turba Menandrææ fuerat nec Thaidos olim Tanta, in qua pplus Iusit Erichthonius. Martialis. Tale lēma ē Menādri Thais. Idē. Thaida nocte volo. Fuit & altera Thais, q̄ suāsu beati Panutli, ab ipudica vita ad honestatē morū se conuertit.
- 6 **C**Phryne meretrix Thespiensis (quæ ciuitas est Bœotiæ) olim in iudicium vocata, dū sibi timeret a sentētia iudicū,

sublatis tunicis corpus denudauit, Cuius pulchritudine p/
moti iudices, liberam abire permiserunt. Neq; tam profuit
puellæ Hyperidis actio & patrocinium, q̄ venustas formæ,
Authore Quintiliano. Eidem cū Apelles dedisset optionē
eligendę imaginis oīum (quas haberet) pulcherrimæ, nec
tñ ipse p̄dere voluisset, quę nā esset pulcherrima, hoc fabri
cauit cōmētū. Subornauit enim q̄ Apelli nūciaret officinā
cū signis & tabulis p̄flagrare. Quo tristi nūcio p̄mot⁹ Apel/
les, p̄contari cōcepit esset ne saluus su⁹ Cupido. Hoc itaq; do/
lo explorauit meretrix, quæ nā eēt tabula oīum ditissima.
De hac meminit Propertius lib. 1. Nec quæ deletas potuit
componere Thebas Phryne, tam multis facta beata viris.

7 **C**Faucula clunia Meretrix fuit alioqui tñ pientissima. Nā
Annibale Capuā tenente alimēta captiuis egētibus furtim
suppeditabat.

8 **C**Flora meretrix fuit. q̄ populum Romanū cōstituit hære
dein. Vnde floralia sacra eidē consecrata sunt, alio nomine
Latentia Vocat. De hac vide Gellii lib. 6. cap. 7.

9 **C**Glycerium Thespiensis fuit meretrix, quæ tabulam Cu/
pidinis (quam a Praxitele gratis acceperat) Thespiensibus
quoq; dono dedit.

10 **C**Leontium Gellius scribit fuisse meretricem, quę Theo/
phraſti libris doctissime responderit.

11 **C**Sinope scortū fuit nobile celebratæq; lasciuie, hinc Si/
nopissare, verbum est libidinari & lasciuire.

12 **C**Erifichthō quidā Theſſallus cum abſumptis facultatib⁹
ad extremā deuenisset inopiam, coactus est filiā (quam ha/
bebat liberali forma) Metrā noīe p̄stituere. Ad quā q̄ cō/
meabant adoleſcētes, corporis copiā non asſequebant, nisi
equos, boues, amplissimaq; deferret munera, quia nondū
id tēporis repertus fuerat gēmarum vsus. Porro Theſſali p̄/
iocum dicebant Metrā Erifichthonis, verti in ea omnia
quæ illi ab amatoribus donabantur. Vnde fluxit p̄uerbiū.
Mutabiliōr Metrā Erifichthonis.

13 **C**Niceta & Aquilina sorores, cum corporis quēſtu mere/
rent, missæ sunt a rege Dagne ad corrupendum beatum

Christophorum, inculcandum q̄ ei falsæ religionis cultum. Verum aliter res se habuit, Nam & ipsæ ad fidem cōuersæ sunt, & iussu regis interfectæ.

- 14 **C**Aphra fuit meretrix in Creta, quæ vna cū tribus ancillis Digna, Eumenia, & Eutropia, cūctis se p̄stiruebat. Tādē tñ a Narcisso Hierosolymarū episcopo, ad bonam frugem reuocata, voluptati repudiū misit, & christianam secuta est religionē, pro qua ēt martyrium passa est.
- 15 **C**Maria Aegyptia annos nata duodecim relictis parētib⁹ Alexandriā se cōtulit, vbi. 17. annos corporis sui copiā fecit cuiq̄q; petēti, adeo vt cū non haberet stipem quam nautis exolueret, corpus suū obtulerit p̄ nauo. Tādē aut cum ad adorandā crucē (in qua pepēderat Christus) vna cū alijs profecta, ab oībus ob impudicā repelleret vitam, cœpit protinus moueri pœnitentia, & corpus conterere, qđ prius voluptati deuouerat. Profecta ergo trans Iordanē secessit in latebras nemorū, vbi tribus (quos secum tulerat) panibus annos. 17. vixit, Perstititq; adeo feruētē & durauit, vt vestimentis putrefactis remanserit nuda, membris oībus æstu denigratis. Peractis illis. 17. annis, durauit aliis. 30. mansitq; sine cibo, gratia spiritali abunde pasta.
- 16 **C**Eodē modo Maria Magdalene Syri & Eucharie filia Lazariq; & Marthæ soror, aliquot annis voluptatibus indulgit, adeo vt peccatricis meruerit nomen. Demum tamē vbi ad Christi in Simonis leprosi domo recumbentis pedes se puoluisset, suisq; rigasset lachrymis, capillisq; absterfisset, & delibuisset vnguento, veniam impetrauit.
- 17 **C**Plin. scribit Cāspen meretricē fuisse forā ad modū libali, quā Alexāder Apelli pictori eā depeūtis dono dederit.
- 18 **C**Authorum monumentis celebrat Læna meretrix, quæ nullis tormentis cogi potuit, vt Atmodium & Aristogitonem tyrānicidas pderet. In hoc Anaxarchum imitata, qui cum simili de causa torqueret, præcisam dentibus linguā in tortores expuit. Authores Plinius & Lactantius.
- 19 **C**Lyde scortum celebratur Horatio lib. 2. carminum dicēti. Quis deuium scortum Eliciet domo Lyden.

- 20 **C** Ferunt scortū quoddā fuisse noīe Cyrenem, quæ in peragenda venire duodecim figuris vſa ſit, Author Erasmus in explanatione illius adagii Duodecim artium homo.
- 21 **C** Aspasia meretrix fuit, cuius gratia & ſuaſu Pericles Samios expugnauit, Author Plutarchus.
- 22 **C** Idē i Phocione ſcribit Pythonicā fuiſſe meretricē, quā Harpalus Alexandri domesticus ſupra modū adamauerit.
- 23 **C** Eodem teſte Alcibiades Athenienſis meretricē habuit chariſſimā Timandram nomiue, quæ mortuo tumulū pro facultatibus ſuis magnificū erexit. Cum hac oppreſſus eſt Alcibiades ipſe a Lyſandro.
- 24 **C** Chione nomen eſt ſcorti apud Martialem lib.1. dicētē. A Chione ſaltem, vel Laide diſce pudorem, Abſcondunt ſpurcas hæc monumenta lupas.
- 25 **C** Apud eundem notatur Lyciſca, vt fellatrix & lupa, his verbis. Facere in Lyciſcā, Paule me iubes verſus, Quibus illa lectis rubeat, & ſit irata. O Paule malus es, irrumare viſ ſolus. Itē apud Iuuenalem, Nomen mentita Lyciſcā.
- 26 **C** Philenis meretrix fuit, quā Philochrates poeta Græcus ſuis carminib⁹ lacerauit, De hac ēt meminit Martialis li.7.
- 27 **C** Verrius apud Lactantium teſtis eſt Faulam Herculis ſcortum fuiſſe.
- 28 **C** Alcen quandā fuiſſe meretricē palā eſt ex verbis Gellij li.4. ſcribentis. Dicebat Pythagoras ſe Euphorbum primo fuiſſe, deinde Pyrandrum, deinde Callidenam, deinde ſœminam pulchra facie meretricē, cui nomen fuerit Alce.
- 29 **C** Manulia fuit meretrix, Cui Hoſtilius Mācinus diem dixit ad populum, & de ambulacro eius noctu lapide iſtus eſſet. Author Gellius.
- 30 **C** Apollodorus p̄dit meretriculas quaſdam fuiſſe Aphias. ideſt, Apuas cognominatas, qđ minutulę forēt, albęq; oculis grādiōribus. Noīa eis fuere Stagonion & Anthis.
- 31 **C** Scribit Coeli⁹ Sapphone Leſbo meretricē fuiſſe, ſed nō poetriā, qm̄ Lyricā Scandronymi fuit filiā altera a ſcorto.
- 32 **C** Fingūt fabulæ Minthā Plutōis fuiſſe pellicē, quā Proſerpina dolis circūuenerit & in hortē ſem mētā cōmutauerit.

- 33 CPādem⁹ meretriculæ cuiusdā fuit nomē. Authore Cœ/
 34 Aristophanes in Comœdijs scripsit Cynnā, Salā, (lio.
 uachā, & Casaurinū fuisse Athenis celebres & forma exu/
 peranti meretriculas.
 35 CAbrotonum meretricis nomen est, quam Themistoclis
 fuisse matrem Amphicrates apud Cœlium prodit in libro
 de viris illustribus.
 36 CFuit Anticyra meretrix, quā inde nuncupatā ferūt, q̄ cū
 mētis emotæ hoibus furentibusq; discūberet, vel q̄ Nico/
 stratus medic⁹ moriēs elleborivm ei magnam reliquerit.
 37 CHermia fuit meretrix, cui præ nimio amore sacra fecit
 Aristoteles, eiusq; laudibus hymnos dicauit. Vnde ab Eūri/
 medōte seu Demophilo accusat⁹ relictis Athenis (vbi. 30.
 annos docuerat) Calciden se recepit. Author Origenes.
 38 CHerodotus in Euterpe scribit Archidicē Græcam fuisse
 meretriculā, cuius amore īsaniēs Charaxus frater Sapph⁹
 Mitylenem redierit.
 39 CInter Corinthias meretrices nominantur Lais, Cyrene,
 Leæna, Sinope, Pyrrhine, Siccyone.
 40 CMartialis li. 7. Epigrā. notat Cœliā, q̄ cuiusq; petēti cor
 poris sui copiā faceret. Vide versus ī historia de libidinosis.

CLenones & Lenæ.

1	Dipſas	3	Cinnarus	5	Hylaria
2	Crobylus	4	Silo		

- 1 **D**ipſas nomē est Lenæ, quā Oui. li. 1. Eleg. suis carmini/
 bus insectat, q̄ puellā suam meretticia arte instrueret.
 Sic aut scribit. Est quædā (quicūq; voler cognoscere Lenā
 Audiat) est quædam noīe Dipſas anus &c.
 2 **C**robylus Leno fuit scelestissimus. Is duo scorta domi
 alebat, quoz lenociniis quā plurtimos adolescentes in per/
 niciem alliciebat, allestos compilabat furto. Vnde natum
 adagium. Crobyli iugum, quod de conuentu & societate
 duorum hominum (qui pari sunt improbitate) dici cōsue
 uit. Erasmus in Chiliadibus.
 3 **C**Timeus apud Erasmum testis est Cinnarum quempiām
 fuisse, patria Selinusum, arte lenonem, qui quo ad viue/

bat, pollicebatur se facultates omnes veneri consecraturū,
Cæterum moriens populo diripiendas exposuit.

¶ Catullus iuehit in quēdā Silonē, quē vt lenonē arguit.

¶ Aphra meretrix (quā diximus a Narcisso Hierosolyma
rum episcopo a turpi & imundo quæstu reuocatā fuisse)
ma rem habuit Hylariam, quæ solis Lenociniis victum si-
bi comparabat.

- 6 ¶ Claudianus Eutropiū incescit vt peritissimum lenonez,
eiufq; hac in re astutiā describit his verbis. Acutū Aggredit
lenonis opus, nec segnis ad artē Mens erat, officiūq; capax,
oēsque pudoris Hauserat insidias, custodia nulla tuēda Fida
toro, nulli poterāt excludere vēstes. Ille vel grata Danaen
sub turre latētē Eliceret, fletus dñi fingeat amātis, Indo
mitasque mora, pretio lenibat amatas, Lasciuasque iocis, nec
blandior vllus emitis Ancillę tetigisse latus, leuiterque redu-
ctis Vestibus, occulto crimen mandare susurro. Idem paulo
post. Quis enim cōmittere veller Lenoni thalamum?

¶ Latinus minus Domitiani adeo idulsiit vxori suæ Thy-
mellæ, vt eā velut ipurissim⁹ leno, alijs pstitueret, & a mœ-
chis nōnunq; cederet. Huic ex notissimis Thymelies adul-
teriis, & opprobrio Latini, nouā psonā in scena fecerūt mī-
mographi. Martialis. Qua Thymellen spectas, derisorēque
Latinum, Illa fronte precor carmina nostra legas. Idem ad
Marianum. O quā dignus eras alapis Mariane Latini.

¶ Placet in mediū afferre verba scitu dignissima, quibus
Aegidius Maserius familiaris meus doctissimus, lenarum
dolos & perniciē ad vnguē exprimit. Turpissimum (inquit
in Valerium Flaccum) leuariū studium, quæ virgineas men-
tes melle perungunt, vt fel infundāt. Promissis euerberāt,
molliunt dulciloquiis, honestatis specie & vtilitatis dāna
ingerunt & inhonesta, opportunum tempus aucupātes la-
queos tendunt, quos vix Lucretia vitaret, Escam parant
quam vel satur Hippolytus sumeret, Arma mouent, quæ
virginitatis dea Aegide non ppulsaret. Munera ostendūt
(Danaen omitto) inconcussū Penelopes animum euer-
sura. Minas obiciunt, quas Susanna expaueret. Quot

quæso Proserpinas his harpagonibus Pluto conripit: Hæc & alia multo plura, Mafetius.

¶ Proci diuersarum mulierum.

¶ Hippoclides Tifandri fuit filius, qui cū multis, aliis iuuenibus Clisthenis Sicyoni filiam ambiuit. Author Herodotus, qui filiam illam Agaristam vocat, aliosq; eius procos enumerat Smyndridem, Sybaritē, Syritanum, Damasum, quos ab Italia ad certamen venisse scribit. Venerunt eodē teste ex Ionio sinu Amphimnestrus Epidamnius, Aetolus, Meges. E Peloponneso Leocides Phidonis Argiuorū tyrāni filius Amiāthus, Archas, Laphanes, Heleus. Ex Attica Megacles Alcmeonis filius. Ex Ethruria Lysanias. E Thesalia Diaſtorides, Crannonius. Ex Molossis Alcon. Conue nerant autē in Græciam, vt in Olympico certamine vires suas ostentarent, quoniam pater puellæ Clisthenes Aristonyme filius pclamauerat, ei se daturum filiam, quē in certamine præstantissimum reperisset.

¶ Proci Hippodamiæ Oenomai filiæ numerant Marmax, Alcathus Parthaonis filius, Euryalus, Eurymachus, Cro talus, Acrias Lacedæmonius, Capetus, Lycurgus, Lasius, Chalcodus, Tricolonus, Aristomach⁹, Prias, Pelagus Aeo lius, Cromi⁹, Erythrus Leuconis filius. Alii tñ enumerant Merinnes, Hippotous, Pelops, Oponcius, A carnan, Eury machus, Eurylochus, Autemedon, Lasius, Chalcon, Trico ronus, Alcathus, Aristomachus, Crocalus. Coelius scribit Marmaca omnium primum venisse Hippodamiæ p cum, & ante alios ab Oenomao necatum. Equasq; eius tradunt Vocatas Partheniam & Eripham, quas quum iugulasset Oenomaus, iussit sepeliri.

¶ Absente Vlyſſe proci ex diuersis locis contuenerunt, vt castitati Penelopes insidiarentur, fueruntque Dulichii. 12. Samii. 24. Zacynthii. 20. Ithacēses. 22. ex quibus hi ab Ho mero nominantur. Antinous, Eurynous, Eurymachus, Leocritus, Neso, Pyſander, Hesippus, Agalus, Leocles, Ampinomus, Demotholomeus, Medon præco, Euphe mus citharædus. Quos oēs reuersus Vlyſſes occidit. Qui

diana Penelope nonnullos his verbis enumerat. Dulichii, Samiiq; & quos tulit alta Zacynthos Turba ruunt in me luxuriosa proci. Quid tibi Pisandrum, Polybon, Medon, taq; dirum Eurymachiq; audias, Antinoiq; manus Atque alios referam? quos oēs turpiter abiens Ipse tuo partis sanguine rebus alis. Itus egens, pecorisq; Melanthus author edendi Vltimus accedunt in tua dāna pudor. De Antinoo Propertius libro quarto meminit Penelopen quoq; neglecto rumore mariti, Nubere lasciuo cogeret Antinoo.

¶ Fuit Hippomenes vnus ex procis Atalantæ virginis Arcadicæ, quæ cum amatoribus certabat cursu. Vnde Statius libro primo Sylvarum. Vidi ego & imitti cupidū decurrere campo Hippomenem.

¶ Claudianus libro primo de raptu facit Martem & Apollinem Proserpiinæ (priusq; a Plutone rapta fuisset) procos, vbi ait. Personat aula procis, pariter pro virgine certant. Mars donat Rhodopen, Phœbus laquei Amyclas, Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu. Virgilius, Ouidius, & Ausonius inter procos Didenis numerant Hiarbā Getulorum regem. Propterea Dido ipsa apud Ausonium sic loquitur. Sed furias fugiens, atq; arma procacis Hiarbæ Seruauī fateor morte pudicitiam. Saxo grammaticus facit Otharum quendam fortissimum, procum Syritæ virginis pudicissimæ, Hildigisleum vero Theutonicū Sygnis puellæ, Sigari cuiusdam filiæ.

¶ Riuales, seu eiusdem puellæ amatores.

¶ Anausis (de quo meminit Vale. Flaccus li. 6. Argon.) rivalis fuit Stiri Albani.

¶ Excandescit Catullus in Raudum riualet, vt puellæ suæ furem, vbi ait, Quæ nax, te mala mens miselle Raude Egit præcipitem in meos iambos?

¶ Idem Catullus ægre fert Lesbium riualet sibi ob pulchritudinem a Lesbia præpositum, abi ait, Lesbius est pulcher, quid ni, quem? Lesbia malit, Quam te cum tota gente Catulle tua. Idem Catullus vocat Mamurram Phormianum & Cæsarem socios riuales, Quam durū sit autem

& intolerabile riuale pati, Propertius docet illis versibus.
Te socium vitæ, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus amice meis.
Lecto te solum, lecto te deprecor vno,
Riualem possum non ego ferre Iouem.

¶ Raptores diuersarum puellarum.

1 Pluto rapuit Proserpi.	13 Catheus Siliam
2 Eurytus Hippodamē	14 Telepolemus Astio.
3 Theseus Ariadnen	15 Ajax Telamonius
4 Paris Helenam	Tecmessam
5 Tarquinius Lucre.	16 Iason Medeam
6 Telamon Hesionen	17 Hercules Pyrenen
Achilles Briseidam.	18 Iupiter Aeginam
& Diomedam	19 Castor Phœben
7 Boreas Orithyam	Pollux Ilairam
8 Romulus Hersiliam	20 Apollo Marpissam
& Sabinas	21 Axus Perhibiam
9 Pyrrhus Androma.	Iupiter Europen
10 Ajax Cassandram	Hercules Augen
11 Nessus Deianiram.	Dryope Hylam
12 Apharetus Marpissam	22 Cephisus Lirioopen.

Rapuit Pluto Proserpinā, Cereris filiā, vñ a Claudia
no infernus raptor dī. Ouid. Raptor agit currus, &
noīe quēq; vocādo Exhortatur equos. Syllius li. 4.

Hac Stygius quodā stimulatē cupidine raptor Ausus adire
diem, mœstoq; Acherōte relicto, Illicitas egit currum per
inania terras. Tum rapta præcepit Eunnæa virgine cessit. Pō
tanus de stellis. Hinc etiam Graii vates, Aetneia furta, Et ra
ptus Siculæ toties fleuere puellæ.

1 ¶ Eurytus Cētaurus Hippodamen rapuit. Ouidius lib. 12.
Eurytus Hippodamen. alij quam quisq; probabat, Aut po
terat rapiunt.

3 ¶ Theseus Ariadnen Minois regis filiā, & Helenā ipsam,
priusquā Paris non offensa tñ eius virginitate. Ouidi. Te
quoq; qui rapuit, rapuit Minoida Theseus. Idē li. 1. de Ar
te. Forma viros neglecta decet, Minoida Theseus. Abstulit
a nulla

a nulla tempora comptus acu. Rapuit & Anaxonam Trœzeniam foeminam.

¶ Paris Helenā, vnde fax belli Troiani secuta est. Ovidius lib. 12. Victus es a timido Graiæ raptore maritæ. Idē in Epistola Hermiones. Tyndaris ideo trans æquora ab hospire rapta Argolicas p se vertit i arma man°. Sidonius. Raptor depopulat° ē Amyclas Prædā trans pelagus petēs sequacē.

¶ Tarquinius sext° Lucretiæ virginis Romane pudicitiam p vim expugnauit. Cuius rei dolore manū sibi intulit puella. Hūc raptū graphice describit Ovidius li. 2. Fasto. Seneca in Octauia. Nata Lucreti stuprū sæui passa tyranni.

¶ Telamon Græcus Hesionē puellā Troianā & Achilles Briseida. Ovidius in Epistola Acontij. Aesionē Telamon, Briseida cepit Achilles. Vtraq; victorē nēpe secuta suū. Idē Achilles rapuit Diomedā Phorbantis filiā e Lesbo.

¶ Boreas Orithyā filiam Erichthei Athenarū regis. Ovidius lib. 1. Eleg. Si satis es raptæ Borea memor Orithiæ. Propertius lib. 3. Infelix Aquilo raptæ timor Orithiæ.

¶ Romulus Sabinas & Hersiliā. Ovidius de arte. Primus sollicitos fecisti Romule ludos, Cū iuuit viduos rapta Sabina viros. Pāphilus. Romani si forte duces rapuere Sabinas.

¶ Pyrrhus Achillides Lanassam Herculis neptem, & Andromachen.

¶ Ajax Oilei filius Cassandrā. Ovidius in Ibin. Utq; ferox perijt, & fulmine, & æquore raptor.

¶ Nessus Cētaurus Deianiram Herculis vxorem, vt scite docet idem Ovidius lib. 9.

¶ Euenus Martis & Stropæ filius ex Alcippa Oenomai filia Marpissam suscepit, quam Apharetus visam ex chorea rapuit. Author Plutharchus in Paralellis.

¶ Sili mō Cathe° nobilissim° adolescēs Saliā virginē Anij Tuscorū regis filiā adamauit vsq; ad raptū. Idē testis ibidē. Tlepolem° Astyothiā ex Ephyra Peloponnesi vrbe rapuit.

¶ Ajax Telamonis filius Tecmessam. Horatius. Mouit Aiace Telamone natū Forma captiux dominū Tecmessæ.

¶ Iason Medeam Aetæ Colchorum regis filiam, quam

postea reliquit superinducta Creula.

- 17 **¶** Hercules Pyrenem virginem Bebryciam, a cuius nomine montes Pyrenæi nomen sumpserunt. Syllius. Nomen Bebrycia duxere a virgine colles, Hospitis Alcidae crimen, qui sorte laborum Geryonis peteret cum longa tricoloris arua, Possessus Baccho seu a Bebrycis in aula Lugēdam famæ sine virginitate reliquit Pyrenem.
- 18 **¶** Iupiter Aeginem rapuit prope Acrocorinthum.
- 19 **¶** Castor Phœben, Pollux Ilairā sorores Leucippi filias, Propertius li. 1. Non sic Leucippis succedit Castora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira soror.
- 20 **¶** Apollo Marpissam Eueni filiam & Idæ vxorem. Idem Propertius, Non Idæ & cupido quondam discordia Phœbo Auecta externis Hippodamia rotis.
- 21 **¶** Axus Oceani filius rapuit Perhibiam. **¶** Iupiter Europam. Seneca. Modo per fluctus raptam Europam, Taurum tergo portasse truem.
- 22 **¶** Hercules Augen. Idem Seneca. Arcadia nempe virgo Palladios choros Dū nectit Auge, vim stupri passa excidit. Dryope Nympha Hylam.
- 23 **¶** Rapiuit Cephissus fluuius Liriopem nympham, vt fabulantur poetæ, & ex ea suscepit Narcissum. Ouidius lib. 3. Meta. Cœrula Liriopē, quam quondam flumine curto Implicuit, clausæq; suis Cephissus in vndis Vim tulit.

¶ Nutrices diuersorum hominum.

1 Philix Domitiani	12 Eupheme musarum
2 Policha Oedipi	13 Amalthea Iouis
3 Barce Sichei	Melista
4 Charme Scyllæ	Adrastea
5 Caieta Aeneæ	Ida
6 Beroe Semeles	14 Ino Bacchi
7 Aceste filiarum adra.	15 Hypsiphyle Arfiones
8 Acca laurētia romu.	16 Caphyrna Neptuni
9 Nyfa Bacchi	17 Spaco Cyri
10 Amicla Alcibiadis	18 Euryclia Vlyffis
11 Hellanice Alexandri	19 Coryna Ariadnæ.

- 1 **P**hilix nutrix fuit Domitiani, quæ domini cadauer. populari Sandapila per vespillones exportatum in suburbanum suo latina via funeravit. Author Suetonius.
- 2 **P**olicha nutrix fuit Oedipi, quem pater Laius deuoverat, quod eius manu periturum se ab oraculo didicisset.
- 3 **B**arce nutrix Sichei Phœnicum ditissimi & mariti Dido, nis. Virg. lib. 4. Aene. Tum breuiter Barcen nutricem affata Sichei, Annam chara mihi nutrix huc siste sororem.
- 4 **C**harme Scyllæ puellæ. Vnde Virgilius in Cyri. Illa autem quid nunc me inquit nutricula torques?
- 5 **C**aieta Aeneæ. Virg. lib. 7. Aen. Tu quoque littoribus nostris Aeneia nutrix Aeternam moriens famam Caieta dedisti. Martialis. Seu placet Aeneæ nutrix, seu filia Solis.
- 6 **B**eroe Semeles, quæ fuit mater Bacchi. Ouidius lib. 3. Meta. Ipsaq; erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.
- 7 **A**ceste nutrix fuit filiarum Adraſti. Statius lib. 1. Theb. Tunc rex longæuius Aceſten (Natarum hæc altrix, eadem & fidissima custos) Imperat acciri.
- 8 **A**cca Laurentia Romuli fuiſſe nutricem testis eſt Plinius li. 18. Cap. 2. Itē Statius li. 1. Syl. Iā ſecura parēs Thuſcis regnabat in vndis Ilia, portantē laſſabat Romulus Accam.
- 9 **N**yſa Bacchi fuit nutrix, quam Plinius ait ſepultam fuiſſe ſe prope Scythopolin.
- 10 **H**abuit Alcibiades nutricem nomine Amyclam. vel (ut alij legunt) Amydam, Pædagogum vero zopirum. Teſtis Plutarchus in Lycurgo & Alcibiade.
- 11 **F**uit & Hellanice nutrix Alexandri, teſte Curtio.
- 12 **E**upheme nutrix fuit muſarū, quæ filium noie Erotum ſuſcepit Parnaſi incolam, & venationi deditum.
- 13 **A**malthea & Meliſſa Iouē infantulū caprino lacte fouerūt, hinc orta fabula, qua poetę nutritū a capra fabulati ſūt. Pontan^o. Poſt hinc & pec^o Oleniū, & Iouis inclyta nutrix. Alij tñ dicunt Iouē ab Adraſtea & Ida Meliſſei filiabus nutritum, vt docet Eraſmus in illo adagio. Copiæ cornu. De Meliſſa Pontanus li. 2. de amore Coniugali. Qualem cū teneris lac inſtillaret alūnis, Spirabat niueo dia Meliſſa ſinū.

- 14 **C**Ino fuit nutrix Bacchi. Ouid. in Ibin. Vt teneri nutrix, ea
de matertera Bacchi. Stat. li. 2. Syl. Quid te post cineres de
ceptaq; funera mris Tutius Inoo reptatē pectore Bacche?
Ammoni⁹ grāmatic⁹ ponit Fesulā vnā e Bacchi nutricib⁹.
- 15 **A**rchemorus filius Lycurgi regis Thracum nutrice ha-
buit Hypsiphylem, quē cum infantem in herba reliquisset,
depastus est a serpente, Statio auctore.
- 16 **C**aphyrna seu Calphurnia Oceani filia Neptunum edu-
cavit vna cum Rhodijs. Testes Annius in Berosum, & Cal-
derinus in Statium.
- 17 **E**spaco nutrix fuit Cyri, quā dictio quoniam Medorum
lingua canem significat, factū est, vt Cyrus creditus sit nu-
tritus a cane. Testis Herodotus in Clío.
- 18 **E**ryclea seu Euryclia nutrix fuit Vlyssis, de qua Ouidius
in Epistola Penelopes intelligit, dicēs. Hoc faciunt custosq;
boum, longæuaq; nutrix. (Plutarch⁹.
- 19 **C**oryna nutrix fuit Ariadnē, quā rapuit Theseus, author
Plinius lib. 28. Cap. 7. Soryram & Salpem obstetrices fa-
cit, quarum etiam placita in quibusdam morborum reme-
dijs citat. Idem lib. 32. Cap. 6. de Salpe meminit.

Ancillæ quædam.

1 Cibale Simili	10 Gyge parysatis
2 Lathris Cinchiæ	11 Tressa Thaletis
3 Cypassis	12 Rhodope Iadmonis
4 Phyllisphoei	13 Elos Athamantis
Briseis Achillis	14 Chionia Anastasiæ
5 Galanthis Alcmenæ	15 Lardana
6 Ocrysia Tanaquilis	16 Titula
7 Tecmessa Aiakis	17 Plecusa Dianæ
8 Naëra Cleopatæ	18 Melissa
Charmione	Lagopice
9 Agar Abrahæ	Proconnessia
- 1 **C**ybale ancilla fuit pauperis cuiusdam Simili, cuius pau-
pertatem Virgilius describit in Moreto, Idem ibidē.
Exiit interea Cybale quoq; sedula panem.
- 2 **L**athris ancilla fuit Cynthiæ Propertianæ. Idem lib. 4.

Deliciæq; mee Lathris, cui nomen ab vsu est.

- 3 **C**Cypassis ancilla fuit Corinnæ. Ouidius lib. 2. Eleg. Comendis in mille modis perfecta capillis, Comere sed solas digna Cypassi deas.
- 4 **C**Phyllis Troiana Phoei, Bryseis Achillis. Horatius, Nesit ancillæ tibi amor pudori Xanthiæ Phoeu, prius insolentem Serua Briseis niueo colore Mouit Achillem.
- 5 **C**Galantis ponitur ab Ouidio ancilla Alcmenæ matris Herculis lib. 9. vbi ait. Vna ministrarum media de plebe Galantis Flaua comas aderat faciendis strenua iussis.
- 6 **C**Plinius lib. 36. Cap. 27. facit Ocrisiam Tanaquilis reginæ ancillam. Huius vultum obscurare, nec mores fortuna potuit, Plutarcho teste de Romanorum Fortuna.
- 7 **C**Tecmessæ Aiakis Telamonij. Cassandra Agamænonis. Horati. Mouit Aiace Telamone natū Forma captiuę dñę Tecmessæ, Arsit Atrides medio in triūpho Virgine rapta.
- 8 **C**Naera & Charmione duæ fuerunt Cleopatrx ancillæ, quæ spontaneam dominæ mortem secutæ sunt, ac suis gladijs se confoderunt. Author Plutarchus.
- 9 **C**Agar ancilla fuit Abrahæ, a cuius nomine Agareni dicti sunt, qui & Sarraceni a Sarra eiusdem Abrabæ vxore nominantur. Iosephus lib. 1. Antiquitatum.
- 10 **C**Gyge ancilla fuit Parysatis reginæ Persarum & matris Cyri. Author Plutarchus.
- 11 **C**Thressa Thaletis fuit ancilla, quæ Thaletem ipsum in foueā collapsum obiurgasse dicitur, quod cœlestia scire cuperet, cum ne prospicere quidem potuisset, quæ ad pedes essent. Author Theodoricus Cyrensis.
- 12 **C**Herodotus in Euterpe scribit Rhodopen Thraciā ancillam fuisse Iadmonis Samij.
- 13 **C**Elos ancilla fuit Athamantis, a cuius nomine dicta est vrbs Achaic Alos.
- 14 **C**Chiona beatæ Anastasiæ fuit ancilla.
- 15 **C**Lardana apud Herodotum nomen est ancillæ, a qua fluxerunt Heraclidæ.
- 16 **C**Titula seu Philotis nomen est ancillæ Romanæ apud

Plutarchū in Camillo, & apud Macrobiū li. 1. Saturnaliū.

- 17 **C**Plecusa fuit ancilla Dianæ, de qua Martialis li. 2. Et cecidit sectis ista Plecusa comis Ancillas Dianæ ponit Ovidius li. 3. Meta. dicēs. Ismenis, Crocale sparsos per colla capillos Colligit i nodū, quīs erat ipsa solutis. Excipiūt laticē nymphæq; hyalæq; thanisq; Et psecas, & Phiale, funduntq; capacib⁹ urnis. Apud eūdē lib. 7. Lagopice nomē est ancillæ.
- 18 **C**Chrysippus p^hs adeo fertur intentus fuisse argutis logicis, vt ad mensam etiam fame periturus fuerit, nisi ancilla Melissa cibum in os ingessisset.

CProconnesia ancilla est apud Pliniū, q̄ eiusdē diei coitu alterū dño similem alterū procuratori eius peperit.

CEunuchi & Spadones.

CAristonicus fuit Eunuchus Ptolemæi. Phileterus Lysimachi. Dorotheus p^hsul Antiochen⁹ natura fuit Eunuchus.

CFauorinus quoq; p^hs Arelate oriundus fuit Eunuchus Hadriano principi maxime infensus. Propterea tria de se mira p^hdicabat, se Gallū græcissare, Eunuchū mœchū putari, inimicū imperatori viuere. Hyacinthus & Proth⁹ Eunuchi fuerūt Eugenix filix præfecti sub Maximiano.

CNarses fuit Eunuch⁹ Iustiniani principis cubicularius, & Cartulario & Bibliopola princeps copiarū fact⁹ post Belisariū, q̄ multis reb⁹ p^hclare gestis tādē siue inuidia siue fortuna, siue ppli accusatiōe i odiū Iustiniani & ei⁹ vxoris deuenit, adeo vt ip̄erator lras ad eū dederit plenas ignominie, qb⁹ eū monebat, vt ad colū, p^hsum, & lanas rediret. Tū ille iratus ducā (ingt) tale p^hsum, talemq; ordiar telā, quā nō facile sit vobis explicare. Itaq; vt iniuriā vlcisceret, Lōgobar⁹ dōs Romā iadiū iuader cupiētes puocauit. Paul⁹ Diacon⁹.

CParthenius & Calocerus Eunuchi Tryphonix vxoris Decij, martyres facti sunt sub eodem principe. ¶ Ananias, Azarias & Misael pueri nobiles, natiōe iudæi fuerūt, quos Nabuchodonosor captos duxit Babylonē, & ibidē castrauit, deditq; Aphanā Eunuchorum p^hfecto. ¶ Paronetenus fuit Spado, quem Plinius ait ingēti pretio fuisse emptum.

CArnaces Eunuchus fuit, quem Themistocles accepit in

deditionē. Plutarchus in Aristide. ¶ Tyreus Eunuchus fuit & cubicularius vxoris Darii. ¶ Didimus fuit quispiam Eunuchus, qui vxoris suæ copiā oībus faciebat, vt eo ditesceret mō. ¶ Photinus fuit Eunuchus Ptolemæi qui in gratiā Cæsaris victoris, Pompeium suavit interimendū, Lucanus. Ausus Pompeium Letho damnare Photinus. ¶ Ganymedes fuit Eunuchus & nutricius Arsinoes, de quo Lucanus lib. 10. A famulo Ganymede dolis peruenit ad hostes Cæsaris Arsinoe. ¶ Bagoas fuit spado, qui Alexandrum obsequio corporis sibi deuinxit. Author Cœlius.

¶ Cor. Tacit⁹ scribit Pelagonē fuisse Spadonē, quē Nero Cœturiōni & manipulo ministrū regiū p̄posuerit. ¶ Possidius fuit Eunuchus Messalinæ vxoris Claudii Tiberii, cui imperatrix ipsa, post triumphū Britannicū inter militariū fortissimos arma insignia tanquā participi victoriæ donō dedit. Author Sex. Aurelius. Hic Iuuenale dicit Posides, saty. 14. vbi ait. Vt spado vincebat capitolia nostra Posides. ¶ Sporus fuit Spado Neronis. quem Nero ipse exectū formare in mulierem tentauerat. Hic dominum iuuat ad inferendam sibi mortem. Sextus Aurelius. ¶ Fuit Menophilus Mithridatis Pontici regis Eunuchus. Author Ammianus Marcellinus. ¶ Amantius fuit Eunuchus Iustini imperatoris. ¶ Hermotimus Xerxis. Author Herodotus.

¶ Candaces Aethiops natione fuit Eunuch⁹ & Christi discipulus. ¶ Sylla & Cotta cū vnico testiculo nati sunt. Author Blondus. ¶ Halotus fuit Eunuch⁹ Agrippinæ, & prægustator Cæsaris Claudii, qui suā impatris, boleto medicato dñm interfecit. Author Suetonius. ¶ Bothis Eunuchus fuit Statyræ & Rhozanæ sororū Mithridatis.

¶ Bagous a Persis dicitur spado, hinc Ouidius. Quem penes est dominam seruandi cura Bagoe.

¶ Hermias Eunuchus fuit trapezite cuiusdam, qui Athenas p̄fectus, Platonē, Aristotelemq; audiuit. Strabo lib. 13.

CIncestuosi.

1 Anchemolus	2 Artaxerxes	3 Tereus
Casperia	Atossa	Philomela

PRIMA PARS

4 Menephthon	Berenice	34 Papyrius
5 Caunus	20 Theodoricus	Canusia
Biblis	21 Capronia	35 Gidica
6 Myrrha	22 C. Caligula	Phædra
Cynara	23 Commodus	36 Tucia
7 Macareus	24 Aufilena	37 Syfmthrias
Canace	25 Nereus	38 Agrippina
8 Cleopatra	Doris	39 Perdix
9 Themison	26 Phoenix	Polycaste
10 Oedipus	27 Phinidæ	40 Claudius Cæsar
Iocasta	Cleopatra	Agrippina
11 Cydon	28 Pto. Philadel.	41 Io. Armeniacēsis
12 Thyestes	Arfinoe	42 Cambyfes
Europa	29 Hypermeſtra	43 Scythes
13 P. Clodius	30 Hæmon	Opœa
14 Secundus phs	Rhodope	44 Philippus
15 Antiochus	31 Leucon	Christiana
16 Stratonice	32 Armitus	45 Nycteus
17 M. Antonius	Medulina	Nyctimene
Fauſtina	Cyanippus	46 Domitianus
18 Ant. Caracalla	Cyane	Iulia
Iulia	33 Valeria	47 Crispinus
19 Ptolemæus	Valerius	

EXPLANATIO.

Anchemolus filius Rheti Marrhubiorū regis nouer-
cam ſuā Caſperia ſtuprauit. Virgi. lib. 10. Hinc Sthe-
lenum petit, & Rheti de gēte vetuſta Anchemolū
thalamos auſum inceſtare nouerca.

Cartaxerxes puellā Aroſſam pditiſſime adamauit, Quo
factū eſt, vt poſt frequentē veneris cōſuetudinē, eam in ma-
trimoniū duxerit, cōtēptis Græcorū legib⁹. Author Plut.

Tereus rex Thraciū Martis filius ex Biſtonide Nympħa,
Philomelam filiam Pandionis regis Athenarum, vxoris
ſuæ Prognēs ſorore ſtuprauit. Ouidius li. 6. Meta. Faſſuſq;
nefas & virginē & vnā Vi ſupat, fruſtra clamato ſepe parē

te. Aufoni⁹, Intulit incestā tibi vim Philomela ferus Thrax.

- 4 **¶** Menephron iacuit cum matre. Ouidius li. 7. Metamor. Dexterā Cyllene est, in qua cum matre Menephron Con-
cubiturus erat sæuarum more ferarū. Quintianus in Cleo-
pol. Flagret si matris amore Menephron.

- 5 **¶** Caunus Mileti ex Cayne filius, cui⁹ esset forma liberali,
adamatus ē a sorore Biblide ad incestū vsq;, cui⁹ pœnitētiā
postea se interfecit. Oui. li. 9. Biblis Apollinei correpta cu-
pidine fratris Nō soror vt fratrē, nec qua debebat, amauit.
Idē lib. 1. de Arte, Biblida qd reterā, vetito q̄ fratris amore
Arfit, & est laqueo fortiter vltā nefas? Architreni⁹, Biblisq;
soror: a fratri. Alii dicūt Biblidem ab ipso Cauno repulsam
sibi mortē intulisse. Petrarcha. Biblida qui vetito cantaret
amore furētē. Calētiū. Quas nō p̄ terras, quæ nō p̄ littora
Biblis, Teq; tuamq; gemēs Caune secuta necem est.

- 6 **¶** Myrrha Cynarē Cypriorū regis filia, rē habuit cū p̄re, &
ex eo ꝑcubitu suscepit Adonidē. Oui. li. 10. Accipit obscœ-
no genitor sua viscera lecto, Virgineosq; metus leuat, hor-
raturq; timentē. Plena p̄ris thalamis excedit, & impia diro
Semina fert vtero, cōceptaq; crimina portat. Stroza pater,
Et ignaro subdita Myrrha patri. Architrenius, Hic p̄ris am-
plexus vsurpat Myrrha. Calētiū, Myrrha patris vetitū po-
tuit temerare cubile. Proptius li. 3. Crimē & illa fuit patria
succēsa senecta, Arboris in frondes cōdita Myrrha nouē.

- 7 **¶** Macareus filius Aeoli rē habuit cū sorore Canace. Oui.
lib. 1. Trist. Nobilis est Canace fratris amore sui. Idē in Epi-
stola Canaces. Cur vnquā plus me frater quā frater ama-
sti? Et tibi non debet quod soror esse, fui? Idem in Ibin. Vtq;
sua Macareus, sic potiare tua. Idem. Biblidos & Canaces si-
cut facis ardeat igne, Nec nisi per crimen sit tibi fida soror,
Calentius, Tentauit Canace fratria fulchra soror.

- 8 **¶** Cleopatra a fratre (quem pro marito habebat) polluta
est. Vnde Lucanus lib. 8. Degener incestæ sceptris cessure
sororis. Et lib. 10. Miscuit incestā ducibus Ptolemæida no-
stris. Idem, Nupsit soror impia fratri, id est Ptolemæo. Sido-
nius. Profugisq; bibax Antonius armis Incestam vacuat pa-

trio Ptolemaida regno.

9 **C**Martialis scribens ad Fabullum lib. 12. arguit Themisonem quendam incestus cum sorore, ubi ait. Quare non habeat Fabule queris Vxorem Themison? habet sororem.

10 **C**Oedipus mortuo patre Laio (quem ignotum occiderat) nescius & imprudens duxit Iocastam matrem suam, ex qua suscepit Etheoclem & Polynicem. Statius li. 1. Theba. Scandere quinetiam thalamos hic impius haeres Patris, & immeritae gremium incestare parentis Appetit, proprios monstro reuolutus in ortus. Oui. in Ibin. Nec plus aspicias, quam quem sua filia rexit, Expertus scelus est cuius uterque parens. Claudianus in Etropium. Oedipodes matrem natam duxisse Thyestes Cantatur. Idem in Ruffinum. Hac auspice tede Oedipodem matri, natam iunxere Thyesten. Idem apud Senecam sic inducit loqui. Occidi patrem, sed matrem amavi, prohi loqui hymenaeum pudet. Idem quoque scribit. Egit in ortus semet, & matri ipsius foetus regessit, quique neque mos est feris fratres ipse sibi genuit.

11 **C**Statius lib. 2. Theb. ait Cydonem quendam adamatam a sorore. Eius verba sunt haec. Et male dilectum misere Cydona sorori.

12 **C**Thyestes rem habuit cum Europa fratris vxore, & cum Pelopeia filia. Ouid. Filia si fuerit, sit quod Pelopeia Thyesti, Myrrha suo patri, Nyctimeneque suo.

13 **C**M. Tullius Cicero postulauit P. Clodium inimicum incestus cum sororibus. Ait enim eum non plures fecisse bonam deam, quam tres sorores. Plutarchus & Valerius de Luxuria authores. Cicero quoque lib. 1. Epistolarum ad Atticum, multis in locis de hoc Clodii incestu meminit.

14 **C**Secundus philosophus cum matri nescienti esse filius, se commiscuisset, & illa facto cognito sceleris horrore intulisset sibi mortem, ipse quoque cum incestus poenitentia, tum dolore maternae mortis aeternum tacuit, ut vlceretur vocem, quam in concubitu matri innotuerat. Author Diogenes.

15 **C**Antiochus Sother rex Syriae, cum Stratonicen nouercam impatienter deperiret, indulgentia patris obtinuit.

Author Volaterra in Geogra.

- 16 **C**M. Antonius imp. consuetudinem veneris habuisse dicitur cum Faustina sorore, ex qua & Lucillam genuit, quam L. Antonio fratri copulauit.
- 17 **C**Antonius Caracalla imp. cum Iuliam nouercam impotenti amore deperiret, Vellem inquit si liceret. Quibus verbis ostendebat se eius concubitū appetere. Tū illa, si libet, licet, respondit, Leges dat imperator, non accipit. Quibus verbis audacior factus Caracalla, nouercam ipsam sibi copulauit, cuius filiū Getam paulo ante interfecerat. Authores Sextus Aurelius, & Aelius Spartianus.
- 18 **C**Ptolemæus Euergetes Berenicen sororem adamatam in matrimonium duxit.
- 19 **C**Theodoricus Francorum rex fratris a se interfecti filiam duxit in vxorem.
- 20 **C**Fuit & Ioui deorum maximo stupri frequens consuetudo cum Cerere & Iunone sororibus, vt volunt poetæ, qui cum deorū furta carminibus suis detegūt, nihil aliud faciūt quam quod indicant non esse iis credendū, quos stupris, incestibus, & adulteriis contaminatos docent.
- 21 **C**Capronia virgo Vestalis cōpta incestus, laq̃o suffocata ē.
- 22 **C**Caligula tres sorores suas stupro cōtaminauit, ob quem incestū Iouem se vocabat. Authores Sex. Aurelius & Tranquillus, cuius verba sunt hæc. Cum oib⁹ sororib⁹ suis stupri consuetudinē fecit, plenq; cōuiuio singulas infra se vicissim collacabat, vxore supra cubāte. Ex his Drusillam vitasse virginem prætextatus adhuc creditur.
- 23 **C**Commodus quoq; imperator (qui natus est eo die, quo Caligula) sorores constuprauit, concubinasq; sub oculis suis constuprari ab amicis iubebat. Lampridius.
- 24 **C**Aufilena quædam proscindit a Catullo, quod patruo se prostituisset, & ex eo genuisset liberos. Hæc sunt ei⁹ verba. Aufilena viro contenta est viuere solo Nuptarum laus est laudibus eximiis, Sed cuius quāuis potius succumbere fas est, Quā matrem fratres efficere ex patruo.
- 25 **C**fabulant poetæ Nereū maris deum, iacuisse cū Doride

- forore, & ex ea suscepisse Nymphas, quas Nereides vocāt.
- 26 **C**Phoenix Amyntoris filius rem habuit cū patris pellice, Author Domitius Calderinis in Ibin Ouidii.
- 27 **C**Phineus duos habuit filios, qui nouercam Cleopatram Dardani Scytharum regis filiam violarunt. Vnde & a patre excæcati sunt. Ouidius in Ibin.
- 28 **C**Ptolemæus Philadelphus stupri cōsuetudinē fecit cum Arsinoe sorore, vt Herodes Antipas cū Philippi ffrīs vxor.
- 29 **C**Hypermetra cōcubitū fratris (quem deperibat) nocturno tpe affecuta est. Ouidius in Ibin. Quæq; sui Venerē iunxit cū fratre mariti Locris in ancillæ dissimulata necem.
- 30 **C**Hæmon Rhodopen filiā pro vxore habuit, Diis incestū vindicātib⁹ ambo in mōtes pueri sunt. Ad qđ allusit Oui. in Ibin dicēs. Nec tibi sigd amas, felicius Hæmonæ cedit.
- 31 **C**Leucon interfecit Oxilochum regem Ponti fratrem suū, vt eius vxore frueretur.
- 32 **C**Arūtius cū Bacchi sacra despicaret, vlciscēte numine in ebrietatē lapsus, filiā Medullinā corrupit. Quod egre ferēs puella, patrē ipsum interfecit. Plutarchus in Paralellis.
- C**Idē quoq; p̄tiguit Cyanippo, q vlciscēte Baccho (cuius sacrificia itidē sp̄nebat) lapsus in ebrietatē, Cyanen filiam stuprauit, a qua postea iterfect⁹ est. Author Plutarch⁹ in Paral.
- 33 **C**Valeria Tusculana Valerio patri (quem deperibat) fraudē ancillæ concubuit. Quod vbi rescuiuit Valeri⁹, intulit sibi mortem. Idem Author.
- 34 **C**Papyrius Romanus noīe, Papyrii volucris filius, sorore noīe Canusiā grauidā fecit: Rei certior factus p̄r, vtriq; gladium misit, quo se interfecerūt. Author Idē Plutarchus.
- 35 **C**Gidica Pomminii Laurentini vxor, Cōminiū priuignū adamauit vsq; ad incestū. A quo repulsā passa, laqueo se suspendit, Quo mortis genere periit Phædra, ab Hippolyto priuigno itidē sp̄reta. Testis idē Plutarchus in Paral.
- 36 **C**Luciam virginem Vestalem incestā fuisse testis est Plini⁹ lib. 28. capite. 2.
- 37 **C**Sysmithritas Persarum satrapes duos ex matre liberos suscepit. Nam Authore Curtio, apud Persas parentibus

stupro coire cum liberis fas est.

- 38 **¶** Scribit Cor. Tacitus Agrippinam se plerunq; ad incestū obtulisse Neroni filio, cū per vinū & epulas incalesceret.
- 39 **¶** Perdix venator fuit ifando mris Polycastes amore cor-
reptus, quā & cōtaminauit, Vnde perdicis libido abiit in p-
uerbiū, pro efferata, turpi, atq; infami. Author Cœlius.
- 40 **¶** Claudius Cæsar Agrippinam Germanici fratris filiā no-
uercam duobus liberis superinduxit, cuius insidijs & vene-
nis postea interfectus est. Sextus Aurelius.
- 41 **¶** Ioannes Armeniacensis sororem suam duxit vxorem.
Author Pontanus de Obedientia.
- 42 **¶** Herodotus scribit Cambysem regem Persarum, vni ex
sororibus stupri intulisse, eaq; mortua, alterā iuniore it-
dem violasse & vxorē duxisse, quam postea interfecerit.
- 43 **¶** Scythes rex Scytharū Opœam nouercam duxit in ma-
trimonium. Author idem Hero,
- 44 **¶** Philippus frater Alfonsi decimi Hispaniæ regis, Christia-
nam Dacię regis filiam & fratris sui vxorē sibi per vim co-
pulauit, spreta religione, ac sacerdotio, cum esset abbas &
præsul Hispalensis.
- 45 **¶** Nycteus rex Aethiopiæ cum Nectimene filia cōcubuit.
Ouidius libro. 2. Meta. An quæ per totam res est notissima
Lesbon Non audita tibi est patrium temerasse cubile Ny-
ctimenen, auis, illa quidem, sed conscia culpæ Cōspectum
lucemq; fugit tenebrisq; pudorem Celat & a cunctis expel-
litur æthere toto.
- 46 **¶** Domitianus Iuliam Titi fratris filiā adamauit, coegitq;
ad abigendum conceptum, vt culpam tegeret. Vnde Iuue-
nalis satyra secūda. Qualis erit nuper tragico pollut⁹ adul-
ter Concubitu, qui tunc leges reuocarat amaras, Omnibus
atq; ipsis Marti, Veneriq; timendas, Cum tot abortiuus fœ-
cundam Iulia vuluam Solueret.
- 47 **¶** Iuuenalis Satyra quarta, Accusat Crispinum quod virgi-
nem vestalem stuprauerit. Hęc autē eius verba. Corruptor
& idem Incestus, cu; quo nuper vittata iacebat, Sanguine
adhuc viuo terram subitura sacerdos.

Adulteri & adulteræ.

1 Paris	13 Ioānes duodeci	26 Constantinus
Helena	14 Vgolinus (mus	27 Cæsar
2 Aegystus	Isabella	Posthumia
Clytemnestra	15 Lug. Gonzaga	Lolia
3 Leuina	Messalina	Tertulia
4 Thelesina	16 Fabia	Muria
Proculina	Petronius	Seruilia
Lectoria	17 Vectius Valens	Iunia
Aufilena	18 Eudemus	28 Augustus
5 Hippia	Liua	Terentilla
6 Pompeia	19 Alcibiades	Drusilla
7 Agrippina	Thimea	Saluia
8 Domitianus	20 Sallustius	Citiscenia
Chritheis	21 Phaon	29 Frigga
9 Dauid	22 Molurus	30 Deuteria
Bersabea	23 Fauorinus	31 Dagulphus
10 Conradinus	24 Phocas	32 Aesopus
11 Egica	25 Zoe (go	33 Gyges
12 Limone	Michael paphla	34 Aripertus

EXPLANATIO.

1 **P**aris, quod Helenā Menelai vxorē rapuerit, & Helena qd' maritū reliquerit, inter adulteros numerātur. Oui. in Epist. Sit facie quāuis insignis, adultera certe est, Deseruit socios hospite capta deos. Idem. Quid petis tanto nisi turpis adultera bello? Hora. Iam nec lacenæ splēder adulteræ Famofus hospes.

2 **C**lytemnestra amore Aegysthi, quo cum mœchari consueuerat maritum Agamēnona Troia redeuntem interfecit, Propertius lib. 3. Quid ve Clytemnestrę, propter quam tota Mycenis Infamis stupro stat Pelopæa domus. Ouidi⁹ lib. 1. de remedio. Quæritur Aegystus, quare sit factus adulter, In promptu causa est, desidiosus erat. Stroza pater. Ar. sit in Aegystho furiosi mater Orestis.

3 **M**artialis arguit Leuinam mulierem, quod casta vene-

- rit Baias, & adultera redierit. Hęc eius verba. Incidit in flāmas venerēq; secuta relicto Cōiuge, Penelope venit, abitq; Helene. Idē quoq; arguit adulterii Paulā aliā fœminam.
- 4 **C**Idem lib. 1. de Thelesina, scribit. Vxorem nolo Thelesinam ducere, quare? Mœcha est. sed pueris dat Thelesina, volo. Idē lib. 6. Et nubit decimo iam Thelesina viro. Quæ nubit toties non nubit, adultera lege est.
- C**Proculina quoq; Lectoria, & Gellia ab eodem notātur vt adulteræ, vt a Catullo notatur Aufilena.
- 5 **C**Hippia, Iulienalis. Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos.
- 6 **C**Suetonius scribit Iulium Cæsarem diuortium fecisse cū Pompeia vxore Q. Pompeii filia & Syllæ neptē, qđ fama ferret, eā a P. Clodio inter sacra bonæ deæ adulteratam.
- 7 **C**Iulia Agrippina mater Neronis adulterii consuetudinē fertur habuisse cum Domitiano. Iulienalis. Cum tot abortiuus fœcundam Iulia vuluam Solueret.
- 8 **C**Homerus poetarū maximus natus est ex adulterio matris Critheidis, virginis Cumanæ. Author Plutarchus.
- 9 **C**Dauid lumen sapientiæ & religionis speculum cū Berſabea vxore Vriæ adulterium commisit, cui sceleri adiecit ipsius Vriæ mortem, quem bello perdendum exposuit.
- 10 **C**Conradinus ip̄erator Cōradī fili⁹, vt vxore comitis Cāsertani potiret, virū honoris sp̄e ablegauit. Volaterranus.
- 11 **C**Egica rex Hispaniæ Fasillam ducem Tudensem (vt eius vxore potiretur) interfecit.
- 12 **C**Hippomenes filiam Limonem in adulterio deprehensam equo famelico deuorandā exposuit. Ouidius in Ibin. Solaq; Limone poenam ne senserit nīā, Et tua dente ferox viscera carpat equus. Idem. Vtque nouum passa est genus, Hippomenia poenæ.
- 13 **C**Cum turpissimū sit ab his virtute nos supari, quos antecellim⁹ dignitate, nihilomin⁹ Ioānes duodecim⁹ Pōt. max. exuta mox hōestate relegataq; verecūdia greges meretrici aluit. Quib⁹ flagitijs nō defuit vltio. Ad extremū enī dephēsus in adulterio ibidē iterfectus ē. Platina, & Sabellic⁹.

- 14 **C**vgolinus Gonzaga princeps Mantuę cū Isabella vxore Luchini Vicecomitis Italię mōchatus est. Volaterranus.
- 15 **C**Ludouicū Gonzagā in adulterio deprehensum Mātuanī capite punierunt.
- C**Messalina vxor Claudii Tiberii primo clā, mox passim quasi iure adulteriis vtebat. Ex quo factō plures metu abstinentes extincti sunt. Dehinc atrocius accensa nobilissimas quasq; nuptas & virgines turpitudinis suę cōites delegit, coegitq; mares vt adessent. Quod siq; recusaret, ficto crimine in ipsum oēmq; eius familiā iubebat sēuiri. Quin etiam (quod turpius est multo) puocauit ad lecti palēstraz vnā ex ancillis, quę meretricio quāstū victū sibi quāritabat. Sextus Aurelius. De hac Iuuenalis Satyra sexta. Claudiū audi. Quę tulerit, dormire virū cū senserat vxor, Ausa Palatino tegētē pręferre cubili Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos Linquebat, comite ancilla non amplius vna, Et nigrū flauo crinen abscondente galero Intrauit calidum veteri centone lupanar. Et sellam vacuā atque suam, tūc nuda papillis Excepit Blanda intrantes, atq; æra poposcit. Mox lenone suas iam dimittente puellas Tristis abit, sed qđ potuit tm̄ vltia sellā Clausit adhuc ardens rigida tentigine vuluę, Et lassata viris nondū satiata recessit.
- 16 **C**Fabia Fabii Fabricani vxor dum Petronium Valentinū liberali forma adolescentē (quo cum adulterii consuetudinem habebat) maxime deperiret, maritū interfecit, vt adultero frueretur securius. Plutarchus in Paral.
- 17 **C**Plinius lib. 19. ait Vestū valentem medicū fuisse adulterio Messalinę imperatricis nobilitatum.
- 18 **C**Idem ait adulteria fuisse in domibus principū, vt Eudemi in Liuiō, Drusi Cęsarīs, & Valentis medici i Messalina.
- 19 **C**Alcibiades Atheniensis cum Thimea Agidis regis vxore libidinari solitus est. Author Plutarchus. Erat ei ingeniū ad ea omnia quę voluptatem pariunt maxime procliuē, luxurięq; & incontinentię deditissimum.
- 20 **C**M. Varro apud Gellium testis est C. Sallustium historiarū scriptorē deprehensum in adulterio ab Annio Milone,

& Ioris cæsum, dataq; pecunia dimissum. Cicero improperat ipsi Sallustio, quod paternâ domû vëdiderit, vt adulterij pœnam declinaret.

- 21 C Cœlius scribit Phaonem spectabili formâ adollescẽtem a Mitylenæorum mulieribus ardentèr adamatum. Vnde factum, vt in adulterio deprehensus, iugularetur.
- 22 C Hyettus vir qdâ Arguius, Molurû quendâ in adulterio cum vxore deprehensum interfecit. Author idẽ Cœlius.
- 23 C Fauorinus p̃hs cû Eunuchus foret, & Androgyn^o; adulterasse tñ viri cõsularis vxorẽ creditus est. Idem Testis.
- 24 C Qui imperatorum vitas scripserũt, testant Phocâ imperatorem diuersis adulterijs infamem fuisse.
- 25 C Zoe imperatrix Romanum Argyrophylum maritũ interfecit, quo liberius mœcharetur cû Michaele Paphlagone, qui imperio successit. Bap. Egnatius.
- 26 C Constantinus Monomachus imperator, concubinam egregia admodum forma loco legitimæ vxoris habuit, quam efflictim deperijt. Idem Egnatius.
- 27 C Corrupti Iulius Cæsar plurimas illustres fœminas; vt Posthumiâ Seruij Sulpitij, Loliâ Aulij Gabini, Tertuliam M. Crassi, & Cn. Põpeij Mutiâ. Sed añ alias dilexit M. Bruti matrẽ Seruiliâ, cui & sexagies sestertiũ gẽmam mercatus est. Corrupti quoq; Seruiliæ filiâ Iuniam Tertiâ. M. Crassi vxorẽ. Dilexit & reginas, vt Euriẽ mauram Bogudis vxorem, sed maxime Cleopatrá, cum qua & cõuiuia in primâ lucẽ sæpe protraxit, & eadẽ naue thalamoq; pene Aethiopia tenus Aegyptum penetrauit. Author Suetonius.
- 28 C Exercuit & Augustus adulteria, vt cû Liuiâ, quâ cû grauidam reddidisset tegẽdi sceleris causa; nuptias festinauit, vt obiecit Antõnius. Abduxit & fœminâ consularẽ e triclino, viro corâ, quâ rursus ad conuiuũ rubẽtib; oculis, & incõptiore capillo reduxit. Rẽ quoq; habuit cû Tertuliâ, Terentillâ, Drusillâ, Saluiâ, & Citisceniâ. Author Suetoni^o.
- 29 C Saxo Gramaticus ait Friggam Othimi Danorum regis vxorem cuidam familiariũ se stupro subiecisse.
- 30 C Gregorius Turonẽsis scribit Deuteriam quandâ fœminâ

nam a Theodeberto Francorū rege adulteratam.

31 **C**Idem ait Dagulphum abbatein in adulteria admodum procliuem fuisse.

32 **C**Scribit Macrobius Aesopū libertū Demosthenis, cōsciū adulteri (quod cū Iulia patronus cōmiserat) tortū diutillime perseuerasse non p̄dere patronum, donec alijs conscijs coarguentibus Demosthenes ipse fateretur.

33 **C**Plato in secundo de Rep. scribit Gygen stuprasse Candaūlis Lydorū regis vxorē, quod & cōfirmat Herodotus.

34 **C**Aripertus Clotarij filius Francorum rex, ob amorem in ancillas, cum vxore diuortium fecit.

CSolon suis legibus voluit fas esse deprehēdenti mœchū interficere in ipso adulterio. Zalencus legē tulit, vt q̄squis mœchus aut adulter deprehensus fuerit, erutis oculis poenas lueret. Adulteri poenam apud Romanos ex Catonis oratione refert Gellius lib. 10. Cap. 23.

1 A Pasiphae

CAlij Libidinosi, & Lasciui.

2 Ajax

10 Childericus.

39 L. Torius.

3 Cælia

21 Gordianus.

40 Sardanapalus.

4 Alexander

22 Agutius.

41 Pygmalion.

5 Hipparchus

23 Xerxes.

42 Adolefcēs athē.

6 P. Clodius

14 Messalina.

43 Ant. Caracalla.

7 Q. Flaminius

25 Arellius

44 Diony. iunior.

8 Iuliæ

16 Crassus.

45 Orpheus.

9 Palemon

27 Surinas

46 Rufus.

10 L. Papyrius.

28 App. Claudius

Gallus.

C. Plotius.

29 Tigillinus.

47 Cæsar.

11 Philip. Macedo.

30 Papilus.

48 Thamyras.

12 Semiramis.

31 Hosti⁹ princeps

Thalo.

13 Victorinus.

32 Agrippina.

49 Cretenses.

14 Aristo.

33 Eunus.

Chalcidenfes.

15 Tullus Stellus.

34 Sotades.

50 Sophocles.

16 Demetrius.

35 Socrates.

Aeschylus.

17 Theodegostill⁹.

36 Nero.

51 Lufius.

18 Caligula,

37 Galuia.

52 Bagoas.

19 Commodus.

38 Timarchus.

53 Cicero.

54 Pindarus.	62 Tiberius Cęsar.	66 Aristoteles.
55 Agathocles.	63 Domitianus.	67 Hercules.
56 Crathis.	64 Nicomedes.	68 Periander.
57 Pausanias.	65 Amythone.	69 Alchidas.
58 Proculus.	Thelesippa.	70 Anthia.
59 Heliogabalus.	Megara.	71 Gemellus.
60 Augustus.	Athis.	72 Catilina.
61 Celmis.	Cidno.	73 Aufidius.

EXPLANATIO.

- 1 **P**asiphae solis filia & vxor Minois regis Crete, taurum ad coitū vsq; fertur adamasse, ex quo & biforme illud monstrum Minotaurū suscepit. Propertius. Vxorē quondam magni Minois (vt aiunt) Corrupti torui candida forma bouis. Idē li. 3. Testis Cretæi fastus q̄ passa iuueni Induit abiegnæ cornua falsa bouis. Virgil. Et fortunatā si nunq; armenta fuissent, Pasiphaen, niuei solatur amore iuueni.
- 2 **F**uit in Aiace Oilei filio tantus libidinis feruor, vt temperare sibi nequiuert, quin Cassandram Priami filiam in templo Palladis oppresserit. Quo factum est, vt dea iniuriā vlciscente fulminatus sit in mari cū aliquot alijs Græcis, vt docet Virg. lib. 1. Aened.
- 3 **I**mmoderatam Cæliæ libidinem notat Martialis lib. 7. Epigram. scribens.
Das Cattis, das Germanis, das Cælia Dacis,
Nec Cilicum spernis, Cappadocumq; toros.
Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe fututor,
Nauigat, a rubris & niger Indus aquis.
Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum,
Nec te Sarmatico transit Alanus equo.
Qua ratione facis, cum sis Romana puella?
Quod Romana tibi mentula nulla placet.
Herodotus apud Coeliū testis ē Persas a Græcis didicisse pueris abuti. In quos debacchari solitū Alexandrū scripsit Athenæus, cum etiā Bagoan inspectante theatro vniuer-

so suauisari plerūq; nō erubuerit. Cōtra tñ plerūq; sentiunt, ferūtq; tāta castitate p̄ditū fuisse, vt p̄ter vxorē, & Bersanem e Damasco viduā mulierē nullā aliam cōplexus fuerit.

5 **C** Hipparchus Pisistrati filius, cum Armodium, & Aristogitonem excellenti forma pueros per vim p̄dicasset, coniurationem in se concitauit. Iuuenes enim probriū egredientes non prius finem insidijs fecerunt, quam eum de medio sustulerint, libidinem, hominis, magis quam tyrānidē pertæsi. Author apud Volaterranum Thucydides.

6 **C** Iam docuimus quomodo P. Clodius p̄ter stupratas sorores, mulierem mentitus inter publicas bonæ deæ ceremonias ad Pompeiam Q. Pompeij filiam furtim penetrauerit, eāq; adulterauerit. Plutarchus in vita Cice.

7 **C** Q. Flaminius vir p̄sularis puerū impudice deperijt, adeo vt quocūq; p̄ficisceretur, nunq̄ ab eius latere discederet. Quoq; magis iseruiret amasio, quēdā in cōuiuio securi percussit, cum puer aliquē se p̄sente oprasset interfici, licet hoc in foeminæ gratiā factum dicant nōnulli. Volaterranus.

8 **C** Coactus est Augustus Iulias filiam, & neptem omnibus libidinum probris contaminatas relegare. Constat filiam infamem fuisse vulgatis per vrbe[m] adulterijs.

9 **C** Ferūt Palemonē Grāmaticū flagrasse libidib⁹ i mulieres vsq; ad oris infamiā. Tranqllus de illustribus grāmaticis.

10 **C** L. Papyrius. Publiū adolescentem in vinculis tenebat & afficiebat plagis, quod ei⁹ stuprū pati nollet. Re ad Senatū delata dānatus est Papyrius, lata lege, neq; in corpora libera ob æs alienū ius haberet. Liuius lib. 8. Idē in T. Veturium adolescentē fecisse dicūt C. Plotius, authore Valerio.

11 **C** Habuit Philippus Macedo Alexandrum adolescentem Olympiadis vxoris suæ fratrem non ad alium vsum, quā ad stupri consuetudinē. Trogus libro octauo.

12 **C** Semiramis Assyriorū regina, q̄ masculinam virtutē semper prae se tulit, & oīum calculis laudata est, ad extremum tantis delicijs tantoq; pruritu libidinis incaluit, vt mortuo marito nō admiserit solū, at ēt puocauerit plerosq; ex suis militibus, q̄ forma eēnt elegātiorē, quos postea crudeliter

- necabat. Diodorus li. 3. Produnt & nōnulli eā a Ninō filio interemptam, cū eius congressum appeteret. Trogus lib. 2. Et (quod oīum longe turpissimū est) equum ab ea adamarum vsq; ad coitum, Iuba testis est apud Plinium lib. 8.
- 13 **¶** Victorinus tyrannus (qui Galeni temporibus Gallias rex) causa libidini in matronas interfectus est apud Agrippinam. Trebellius Pollio.
- 14 **¶** Aristo Ephesus genus fœmineum perosus cū asina concubuit, ex eoq; cōcubitu genita est puella, cui a ciurib⁹ asininis nomē inditū Onosceli. Author Plutarchus in Paral.
- 15 **¶** Idem ait Publium Stellum (quem Fuluium alij vocant) mulierem odio equæ se cōmiscuisse, ex qua formosam susceperit puellam, Hipponam nomine.
- 16 **¶** Demetrius Poliorcetes Antigonī filius Democli laudabilis formæ adolescentulo stuprum inferre voluit. Quod cum per inualidas ætatis vires puer non posset aliter effugere, in proximum feruentis aquæ lebetē se coniecit, ibiq; mortuus est. Idem Demetrius Lamiæ alijsq; scortis talenta. 250. erogauit. Author Plutarchus.
- 17 **¶** Non erubuit ip̄erator Caligula sororibus suis congregi, quarū ambas exoletis suis p̄strauit, quo facilius eas in causa Aemylij condēnaret, tanq̄ adulteras. Liuiam Horestillam C. Pisoni nuptam, sibi iunxit, & intra bienniū repudiavit, repudiatā relegauit. Loliam Paulinam C. Mēmio ablatam coniunxit sibi, breuiq; missam fecit, interdicto cuiusq; in p̄petuum coitu. Cesoniam adamauit, quam amicis plerunq; ostēdit nudam. M. Lepidum & M. Nestorem Pantomimū dilexisse fers̄ cōmercio mutui stupri. Valerius Catullus cōsulari familia iuuenis, stupratum se ab eo & latera sibi contubernio eius defessa vociferatus est. Author Suetonius.
- 18 **¶** Cōmodus imperator sorores cōstuprauit, suasq; concubinas vidēs, ac volens ab amicis cōstuprari passus est. Adolescens infamauit omne genus hoīum, quod erat secum, & ab oībus est infamatus. Habuit in delicijs hoīes appellatos nominibus verendorum vtriusq; sexus, quos libentius oculis suis applicabat. Author Lampridius.

- 19 **C**Idē Cōmodus cū. 300. concubinis, quas ex matronarum meretriciūq; delectu ad formę speciē cōstituerat, ac trecētis alijs puberibus exoleris (quos ex plebe & nobilitate collegerat i palatio) bacchabat & lasciuiebat. Idē Lampridius.
- 20 **C**Childericus Francoꝝ rex ob libidinem in matronas regno pulsus est, demum tñ restitutus. Volaterranus.
- 21 **C**Gordianus Iunior (q cū p̄e ip̄eravit) totus fuit mulierofus, ac libidini deditus. concubinas habuit. 22. & ex oibus ternos & quaternos liberos, Vñ & Priamus sui seculi vocatus ē, & a nōnullis p̄ cauillū Priapus. Author Capitolinus.
- 22 **C**Vgutius princeps Florentinus interfectus est a ciuib⁹, ob procliuem in fœminas libidinem. Volaterranus.
- 23 **C**Xerxes rex Persarum eo lasciuia se demisit, vt Spintrij nouarumq; voluptatum repertoribus prœmia cōstituerit. Author Val. Max. & Cicero lib. 1. Quæst. Tuscula.
- 24 **C**Messalina Claudij Cæsaris coniux ad certamen Veneris elegit nobilissimā ex p̄stitutis ancillā mercenarię stipis, eaq; die, ac nocte supauit, qnto, ac vicesimo cōcubitu. Author Plini⁹ li. 10. Ca. 61. Prius citauim⁹ Iuuenalis carmē, de hac insatiata ei⁹ libidine. Vide in adulteris. De hui⁹ Libidine inexplibili meminit ē Corneli⁹ Tacitus libro vndecimo.
- 25 **C**Idem Plinius scribit Arellium celebrem fuisse Romæ pictorem paulo ante diuum Augustum, qui semper alicuius amore fœminæ flagrauerit.
- 26 **C**Crassus Romanoꝝ ditissimus vni e fratribus mortuo illius vxori cōgressus est, & ex ea filios aliquot procreauit. Author Plutarchus.
- 27 **C**Surinas Parthoꝝ ditissimus & secūdus a rege, ducentas pellices habebat in castris. Idē Author in vita Crassi.
- 28 **C**Appius Claudius decēuir Virginiam puellam plebeiam, sed forma excellentem (quam Virginius pater L. Icilio Tribunicio viro & expertæ virtutis homini desponderat) per vim stuprauit, cum nec pretio, nec spe posset allicere. Quæ fuit causa abrogandi magistratus decemuirorum, quē admodum reges prius ob stupratam Lucretiam eiecti fuerāt. Author Liuius, & Cicero lib. 2. de finibus.

- 29 **T**igillinus fuit quisq̃iam inter Romanos vitę corruptis-
simę, qui per impudicitiam multa a Nerone cōsecutus est,
quem ad omne corruerat Cor. Tacitus lib. 17.
- 30 **M**artialis lib. 7. taxat Papillum quēdam velut cunnilin-
gum, & irrumatorem.
- 31 **H**ostius princeps quidā fuit obscenitatis perditissimę,
p̃feruidaęq; libidinis Augusti temporibus, vtrique veneri
masculę scilicet & muliebri deditissimus, qui fecit specula
eius notę, vt imagines multo redderent maiores. Cū ergo
veneri se daret, ea ita disponebat, vt cum virum pateretur,
oēs admissarii sui motus in speculo videret, ac deinde falsa
ipsius membri magnitudine tāquā vera gauderet. Author
Seneca lib. 4. quęstionum naturalium.
- 32 **A**grippina filii Neronis cōcubitum desiderasse fertur.
Author Cli. apud Tacitum lib. 14.
- 33 **A**usonius inuehiē suis carminibus in quendā Eunū, quē
vt liguritorem & irrumatorem taxat.
- 34 **S**otades poeta fuit iambograph⁹ impurissimus, qui ver-
sus adeo Pathicos, Cynædicamq; Venerem spirantes con-
scripsit, vt ab ei⁹ lectiōe casti abhorrerēt oculi. Quo sc̃m ē,
vt Sotadica poemata puerbio locuz fecerint. Politianus in
Nutricia. Pars quoq; Sotadicos ceu destituere cinædos.
- 35 **C**onuenit inter multos Socratem (qui tamen Apollinis
oraculo mortalium sapientissimus est habitus) Athenis in-
ius fuisse vocatum, & ab Anyto accusatum, quod puerorū
mores corrumpere. Theodoritus Cyrensis author. Quod
etiam Tertulianus confirmat.
- 36 **Q**uin multa sint exempla crudelitatis in Nerone, libidi-
nis quoq; non pauciora turpissimam eius vitam infamant.
Quorū hęc præcipua. Rubricę vestali virgini vim iutulit.
Puerū Sporum exectis testibus in muliebrem naturā trans-
figurate conatus est, quē & solēni nuptiarum officio ad se
cū dote perductum pro vxore habuit. Propterea emana-
rat iocus, bene agi potuisse cum rebus humanis, si Domi-
tius eius pater talē habuisset vxorem. Præterea matris con-
cubitum appetiit, cum qua (dum in lectica vna veheretur)

libidinatus est, Viros & fœminas ad stipites quôq; deligauit. ut eorû inguina & iuaderet & delamberet. Dotyphoro liberto (sicut ipsi Sportus fecerat) denupsit, voces, & eiulat⁹, vim patiëntiâ virginû imitatus. Hæc Trâquillus. De hac ei⁹ portentosa libidine Cornelius Tacitus abunde scribit.

37 **E**fuit Galuia Crispillina magistra libidinum Neronis, digna discipulo magistra. Author idē Tacitus lib. 17.

38 **E**schines criminosa & virulenta oratione Timarcū de ipudicitia accusauit apud Atheniēses. Gelli⁹ cap. 3. libri. 18.

39 **E**cicero lib. 2. de finibus ait L. Toriū Balbū ita vixisse, ut nulla tā exq̄sita posset iueniri voluptas, qua nō abūderet.

40 **E**oēs libidinū voluptates expiri voluit Assyriorū rex Sardanapalus, dū viriles perosus tunicas, in mulierē se trāsformauit, relictaq; regni cura, lasciuiæ se totū deuouit, ac p̄dē dū cōmisit. De eo Trogus li. 1. & Cice. li. 5. Quæst. Tuscul.

41 **E**quid iam mirū debet videri, si cōcinna & elegās puellā rū forma viros torreat, & ad venerē titillet, cū ēt repiunt, qui inanimatarū rerū amore, & desyderio itabuerint? Aīnt enim Pygmalionē quendā fuisse, q̄ statuā formosam dilexerit, eamq; ceu egregiā aliquam Nymphā, & frequētibus osculis suauiar⁹ sit, & lecto dignatus. Vñ Quintian⁹ in Cleopoli. Cōcedat honori Pygmalio, licuit cui eburnea mēbra puellæ Cōplecti, & pulchro componere corpora lecto.

42 **E**adolescēs quoq; Atheniensis ipaciosum fortunæ simulachrum, ad tantam adamauit infaniam, ut ipsum & artissime complecteretur, & suauiare⁹ blandissime. Quo desyderio cum indies acrius intabesceret, impatiēs amoris perrexit ad senatum, extentisq; precibus rogauit fieri sibi statuarū potestātē, largum auri cumulū paratus erogare. Quā in re cum repulsam passus esset, ad statuā ipsam corpus cōfodit. Cœlius cap. 32. libri septimi.

Est & aliud simile exēplum apud Plinium de puero, qui Praxitelis simulachro cōgressus sit, Cuius concubitus reliquæ maculæ fuerunt indices. De hoc Quintian⁹. Cedat Praxiteles, cui⁹ muliebris imago: p̄c. acē ipulit ad coitū iuuenē.

43 **E**Antonius cognomento Caracalla Iuliā nouercā in ma

trimonium duxit. Author Aelius Spartianus.

- 44 **C**Dionysius iunior cum se in locrensiū urbē p̄tulisset per summā lētitiā virgines ei⁹ loci p̄stuprabat, quas pulso paulopost in exiliū tyrāno ciues peremere ip̄actis sub vngues acubus, ossibusq; in mortario attritis. Author Cœlius.
- 45 **C**Ferunt Orpheum Thraca detestandæ in mares libidinis principē & repertorē fuisse, cum tñ aspernaretur fœminas. Cœlius cap. 30. lib. 8. Vnde Ouidius lib. 10. Meta. Ille etiam Thracum populis fuit author, amorem In teneros transferre mares, citraq; iuventam Aetatis breue ver, primos decerpere flores.
- 46 **C**Catullus Rufi cuiusdam Bononiensis libidinē amarulē re lacerat, quod mulieris magæ os irrumaret. **C**Satyr⁹ fel le aspergit quendā Gellium patruī sui irrumatorē, m̄risq; & sororis stupratorem. **C**Conuitijs quoq; p̄scindit Gallū quendā, qui vt facilius posset fratrum suorū liberos & vxorem in suam libidinē allicere, ipse leno eos supra cōmittere docuit. Hæc aut Catulli verba. Gallus homo est bellus, nam dulces iungit amores Cū puero, vt bello bella puella cubet. Gallus homo est bellus, nec se videt esse maritū, Qui patruus patruī monstret adulterium.
- 47 **C**Nihil prope (quod virum perfectum deceat) Cæsari de fuisse, si pudicitia famā seruasset tenacius. Verum, seu malis artibus, siue natura hoc cacoethes pestilensque virus est vsq; adeo inhæsit, vt Curio pater quadā eum oratione omnium mulierum virum & omnium virorum mulierem appellauerit. Quod (vt cætera taceamus exempla) portentosa fam eius libidinem satis arguit Suetonius.
- 48 **C**Sunt q dicāt Thamyrā primū flagitiosis puerorū amoribus, ac p̄posteris cōcubitus fœditate pollutū, cum cœpisset efflētū deperire Hymenæū Calliopes, & Magnetis filiū. Alii tñ Thaloni Cretēsi rei tā p̄brosæ initia cōtribuūt, qui Rhadamentum adamauit. Cœlius lib. 8. cap. 30.
- 49 **C**Aristoteles prodit permissam fuisse in Creta masculam Venerem, lata quoq; de hoc lege. Traditum est, & Chalcienses in Euboiā, pueriles amplexari amores ad stuporē

vsq. Idem Cœlius ibidem.

- 50 **C**Sophocles & Aeschylus hac peste famam suam corrupe-
runt, non tacentibus theatris.
- 51 **C**Lusius Marii ex sorore nepos, cū Trebonio pudicæ san-
ctitatis militi vim & stuprum vellet inferre, ab eodē inter-
fectus est. Vide caput de Castitate.
- 52 **C**Deuinxit sibi Alexādrum Bagoas spado, nec alio obse-
quio, quā ipudica sui corporis copia. Propterea cum Orsi-
nes Persa nobilissimus Alexādrū eiusq; amicos munerib⁹
cumularet, soli Bagoæ nihil honoris detulit. Rogatus cau-
sam, respōdit se amicos regis non scorta colere. Cœlius ca.
30. libri octauī.
- 53 **C**Sallustius impingit Ciceroni, quod filiam habuerit pel-
licem matris, Sed inimici verba fidem non capiunt.
- 54 **C**Testatū est Græcorum monumētis Pindarū nouem ly-
ricorum principē in gremio dilecti pueri mortuū in gym-
nasio repertū. Valerius de mortibus nō vulgaribus.
- 55 **C**Ferunt & Agathoclē Siciliæ tyrānū forma & venustate
corporis præeminentē diu vitam stupri patientia exegisse.
Propterea Timæus dixit illū primū quo gratis flore scortū p-
miscuū, ipudētissimo cuiq; expositū. Iustinus lib. 22.
- 56 **C**Crathis pastor cum in venerem esset pcliuior, Capram
oīum formosissimam deperire cœpit, cui cōgrediebatur fre-
quenter, demumq; vti amicā grate amplexabatur cū multa
suauitate. Quod cōtemplatus hircus zelotypiæ œstro
cōcitatus, dormiētē Crathim cornib⁹ inuasit & interfecit.
Hoc ex Græcis aduocāt Cœlius & Volaterranus.
- 57 **C**Pausanias dux Lacedæmonius Argillum forma conspi-
cum adolescētē mire dilexit, sed amore Venereo. Habe-
bat enim puerum pro scorto. Cœlius Cap. 62. lib. 16.
- 58 **C**Proculus īperator cētū Sarmatas virgines bello captas
intra dies. 15. (vt ipse gloriabatur) grauidas reddidit, magno
libidinis argumēto. Flauī⁹ Vopiscus, & Sabellic⁹ in exēplis.
- 59 **C**Collegit Heliogabalus naturæ monstrū lenones, mere-
trices, exoletos, & subactores ppe innumeros. quibus adie-
cit natos hoīes. i. mutoniatos, quoniā his ad libidinez &

flagitium utebat scelestissime. Quocirca Lampridius ad
 Constantinum imperatorem, de p̄digiosa eius venere scri-
 bens ait. Quis ferre posset principem per cuncta caua cor-
 poris libidinē recipientem, cum ne belluam quidem talem
 quisquā ferat Romæ? Habuit insuper emissarios, qbus nihil
 aliud erat negocii, nisi vt bene nasatos perquirerent, eosq;
 ad aulā perduceret, vt illis se compollueret.

- 60 **C**ferūt Augustū inter duodecim Catamitos, totidēq; puel-
 las accubare solitū. Idē abiecta vxore Scribōia, amore alie-
 ne cōiugis possessus, Liuiā quasi marito cōcedēte sibi coniun-
 xit. Cumq; esset luxurię mancipiū, eius tñ vitii seuerissim⁹
 fuit ultor. Testis Sex. Aurelius, M. Antoni⁹ dicebat eū ado-
 ptionē auiculi stupro meruisse. Ferē & Aulo Hircio in Hi-
 spania trecētis millib⁹ numū se subtrauisse. Idē solit⁹ est sub-
 urere crura nuce ardēti, q̄ mollior pilus surgeret. Suetoni⁹.
- 61 **C**celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorū
 Rheam violauit stupro. Suetonius apud Erasum.
- 62 **T**iberius Cæsar authore Trāquillo sellariā excogitauit
 sedem arcanæ libidinū, in quā accersiti puellæ, & exole-
 toꝝ greges, mōstruosiq; ꝑcubitus reptores triplici serie cō-
 nexi incestarēt se corā ipso. In syluis quoq; Venereos locos
 cōmentus est, qbus impenetrabat ꝑstantes. Instituit & pue-
 ros ꝑmæ teneritudinis (quos pisciculos vocabat) vt natāti
 sibi inter fœmina versarent, ac luderēt, lingua morsuq; sen-
 sim appetētes, Eosq; quasi infantes firmiores, nec dū tñ la-
 cte depullos inguin ceu papillæ admouebat. Ferē & in sa-
 crificādo, quondā facie ministri Acerrā præferētis nequiuis-
 se abstinere, qn pene vix duꝝ re diuina peracta ibidē statim
 seductum cōstupraret, fratresq; eius tibicinē, qbus tñ postea
 crura infregit, quod flagitium mutuo exprobrabant.
- 63 **E**xercuit imperator Domitianus assiduitatē nimix libi-
 dinis, quā Clinopalen. i. lecti palēstrā vocabat. Inter vulga-
 tissimas meretrices quādoq; natasse diciť. Fratris filiam ad-
 huc virginē alteri collocatā ultro corruptit. Suetonius.
- 64 **N**icomedes rex Bithiniæ stuprū Cæsari intulit, non sine
 maxima vtriusq; nota, theatricisq; conuitijs. Extant enim

C. Licinii versus. Bithynia quicquid & pedicator Cæsar vñ quam habuit. Dolabella quoq; Cæsarem ipsum pellicem reginæ vocabat. Curio stabulum Nicomedis, & Bithynicā fornicem. Et Bibulus proscripsit collegā suum Bithynicā reginam, cui dicebat regem antea fuisse cordi, nunc esse regnum. Et C. Memmius obiecit ad cyathum & vinum Nicomedis stetit, cū reliquis exoletis pleno cōiuiuo accubantibus. Gallico deniq; triūpho milites eius inter cætera carmina illud pronunciauerunt. Gallias Cæsar subegit, Nicomedes Cæsarem. Author idem Suetonius.

- 65 **C**Amythone, Thelesippa, Megara, Atthys, Cidno, ancille fuerunt Sapphus, quibus Sappho ipsa ad libidinē utebatur. Eas enim subagitabat, & mutuo ab eis patiebat. Vnde in eius epistola ad Phaonē legit. Vilis Amythone, vilis mihi Candida Cidno, Nō oculis grata est Atthys, vt añ meis.
- 66 **C**Fuit Aristoteles in amore tam infelix, vt pellici sacra faceret. Author Mirandula in suis super hymnos suos Annotationibus.
- 67 **C**Hercules tanta in fœminas licentia fuisse fertur, vt quingenta virgines vna nocte dicatur stuprasse. Author Io. Fr. Mirandula, & Theodoritus Cyrensis.
- 68 **C**Periander Corinthius (qui tamē inter septem sapientes Græciæ numeratus est) rē habuit cū melissa vxore, vel (vt alijs placet) meretrice mortua. Author Herodotus lib. 5.
- 69 **C**Alchidas Rhodius formoso cuidam simulachro se commiscuit, reliquitq; indices tam immoderatæ libidinis maculas. Author Plinius.
- 70 **C**Anthia vxor Præti regis Argiuorum Bellerophonem ad stuprum voluit inducere.
- 71 **C**Gemellus Tribunitius lupanar domi suæ iſtituit, in quo Mutiam, & Fuluiam fœminas illustres, nobilemq; puerus Saturninum prostituit.
- 72 **C**Fecit Catilina multa supra, cū virgine nobili, & cū sacerdotē Vestæ. Postremo vt Aurelia Orestilla fruere filiū suū p̄ certo interemisse credit, quod ea nubere illi dubitaret, t̄m̄ priuignū iam adultū. Sallustius & Valerius authores.

73. **C**Aufidius crebris fuit adulteriis famosus, & matronarum frequētissim^o corruptor apud Romanos. Iuuenalis Saty. 9. Notior Aufidio mœchus celebrare solebas. Martia. Procuratorē vultu q^{uo} pferat ipso, Acrior hoc cui⁹ nō erit Aufidi⁹.

CAmatores quorundā aīaliū, & aliarū rerum.

CSemiramis adamauit equū, vt diximus. Pasiphae taurū. Aristō Ephesus asinā se cōmiscuit. Fuluius equā. Hortensius orator amauit Murenā, quā atratus multos dies fleuit. Aristomachus solensis tāto apum amore captus est, vt duo de sexaginta annis nihil aliud fecerit. Hyliscus quoq; Thasius apes coluit in desertis. Morum arborem ætate Plinii adamauit Passienus Crispus, bis consul, osculari, cōplectiq; eā solit⁹, atq; ēt cubare sub ea, vinumq; illi effundere.

CMultorū quoq; lris pditū est amatā a Xerxe platanū. Iā diximus Crathidē pastore amore Caprę exarsisse, Puerum Atheniēsem, & Pygmalionē statuas adamasse, Alchidam Rhodiū ad statuā se pstituisse. Iuni⁹ Pisciculus simulachrū vnus e Thespiadibus pari feruore complexus est. Antonia Drusi Murenā adeo dilexit, vt ei in aures & monilia addiderit. Cyparisso rātus fuit in Ceruā amor, vt ea mortua, prę dolore q; expirauit. Pōtius Pilatus legat⁹ Caii principis, imagines Atalantę & Helenę nudas a Cleophanto Corinthio pictas earum libidine captus, rapere conatus est.

CAmati a diuersis animalibus.

CEgesidemus apud Plinium testis ad Hermiā puerū adamatum a Delphino vectumq; per Mariā. Cumq; tempestate suborta periisset Hermias amasii perditū dolore Piscem in sicco expirasse. Varia sunt ibidem exempla, de pueris ab huiusmodi piscibus adamatis. Argis puer Olemus nōmine adamat⁹ est ab anserē. Glaucē quādam cytharistria ab Ariete. Lacydi philosopho anser adhæsit ppetuus cōmes, nusq; ab eo nō in publico, non in balneis, nō noctu, nō interdiu digressus. Plinius cap. 22. libro. 10. Apud Cilicię Solos, Xenophontis puerum formā præcellentem dilexit canis. Coelius lib. 7. Spartæ quoque adolescentem Graculus. Nicander apud Coeliū testis est gallogallinaceo eē amoris.

intellectum in hominē. Quod necui videat fabulosum, ait
Secūdū (qui pincerna regius fuit in Bithynia) a Gallo ama-
tū eximie, cui nomē foret Cētaurus. Pueri nomē fuit Am-
phiochus, genere Olenius. In Leucadia virginē in tm̄ ada-
mauit Pauo, vt ea mortua cōmoreret. Educata a virgine
apud Seston urbē Aquila retulit gratiā, aues p̄mo, mox de-
inde venatus aggerens. Quin dū mortuæ virginis cremarē
tur ossa, in defunctæ rogū se cōiecit volucris, simulq; cōssa
grauit. Author Pli. lib. 10. cap. 1. Vrsus filiā cuiusdā patrisfa-
miliæ in agro Suetico, cū ancillulis lusum egressam, detur-
batis comitib⁹ rapuit, exceptaq; vnguib⁹ præ se leniter fe-
rens, ad notā nemoris latebrā deportauit. Cuius egregios
artus nouo genere cupiditatis aggressus, petitiā laniatā præ-
dā in vsum nefariæ libidinis vertit. Effectus enī ex raptore
amator, famē cōcubitu soluit, ardorēq; gulæ Veneris satie-
tate pēsauit. Author Saxo Gramatic⁹ li. 10. Histor. Danicæ.

CElotypi.

Cyrce filia solis Venefica ægreferens Scyllam Nymphā
amatam a Glaucō deo marino, fontē (quo illa se lau-
re consueuerat) infecit venenis. Quo factum est, vt Scylla
in monstrum marinum sit conuersa.

Cphanus cum Vxorem haberet adulterii suspectam, atrii
fōres sic occlusit, vt non nisi cum stridore sonituq; possent
aperiri, Verum cum illa per regulas adulterum intromitte-
ret, vicini per iocum dicebant. Phani ostiū. Quo puerbio
innuebant aliquid seruatiū frustra. Erasmus in Chiliadibus.

Croctis suspicata maritū Cephalū alteri⁹ foeminæ amo-
re captū, eundē in syluas secuta ē, delituitq; i dumis, vt ob-
seruaret clanculū, qd maritus faceret. Cū aut vepres (in qui-
bus latebat) aliquantū mouisset, Cephalus arbitratus eē se-
ram, eaz iaculo cōfodit. Plutarchus in Paral. idē memorat
de vxore Cyniappi, & vxore Aemylii adolescentis.

CDirce vbi sensit maritum suum Lycum amore Antiope
captum, puellam raptam tauri ceruicibus alligauit. Quo
tormento cruciata Antiope, tantisper vociferata est, dum
a vicinis sit concursum. Erasmus in Adagiis.

CMemmius Romanus cum ageret Tarracinæ, deperibat in quandam mulierculā non sine Largio quodā riuāli. Cū hoc igitur cum aliquando rixa incidisset eo iracundiæ puerus est Memmius, ut ipsi Largio brachium mordicus arripuerit. Vnde fluxit adagium in vulgus. Lacerat lacertū Largi mordax Memmius. Erasmus.

CHelena post mortem Menelai a Megapentho, & Nicostrato filijs Orestis fugata in Rhodum, ad Polyzo uxorem Tlipolemi peruenit, quæ iussit eam arbori suspendi ob viri zelotypiam. Pausanias apud Volaterranum.

Castissimi.

1 Penelope	24 Alfonsus.	48 C. Gracchus
2 Daphne	25 Etelfrida	49 Chiæ mulieres.
3 Biblia	26 Bellerophon	50 Trebonius
4 Asbylus	27 Baldraca	51 Euripides
5 Cæstus.	28 Xenocrates	52 Iulianus imp.
6 Lucretia	29 Dula	53 Syritia
7 Alexander.	30 Euphrosina	54 Dryas
8 Democles	31 Edeltrudis	55 Patauina
9 Amœbeas.	32 Eduardus tertius	56 Diogenes
10 Apollonius	33 Petrus Vrseolus	57 Pōtius Aufidianus
11 Clitomachus	34 Vandegisillus	58 Pub. Meuius.
12 Chrysanthus	35 Fara	59 Q. Fab. Serui.
Daria	36 Vuenceslaus	60 Pub. Attilius
13 Ictus	37 Cazinitus	61 Hippo.
14 Hippolytus	38 Héricus primus	62 Theutonicæ mu.
15 Origenes	39 Iulianus martyr	63 Amator
16 Publius	40 Isacius	64 Leo pont.
17 Pausanias.	41 Ludowicus ep̄s	65 Bñdictus abbas
18 Sophronia	42 Triptolemus	66 Augustinus
19 Spurina	43 Sulpitia	67 Io. Anachoreta
20 Veturius	44 Melanio	68 Arsenius
21 Zenobia	45 Rhodogune	69 Pion
22 Amos	46 Pontia	70 Vrfinus
23 Anianus	47 Scipio	71 Hilario

72 Euagrius.	78 Cyane.	87 Fr. Gonzaga
Bernard ⁹ abbas	79 Medulina	88 Rhodul. Gonzal
Aniumarus	80 Absalon	89 Pastor (ga
Frâcis ⁹ Afisias	81 Cōstâtinus imp.	90 Hugo Carthusiē
73 Iudith	82 Hieron Syrac.	91 Fusca (fis
74 Anna	83 Martia	92 Lyfidice
75 Effenii	84 Eugenia	93 Philotera.
76 Timoclia	85 Ioâ. Malatesta	94 Theano
77 Damon	86 Ludo. Senesca	95 Dugna.

E X P L A N A T I O.

- P** Enelope Icarī filia nullis procorū blandimētis, nullis pollicitationibus adduci potuit, vt absente per viginti ānos marito Vlysse, castitatē corrūperet. Vnde Propertius lib. 3. Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas, Quæq; terunt factus Icarīoti tuos. Idem, Nec fida Eudnæ, nec pia Penelope. Idem libro secūdo Penelope poterat bis denos salua per annos Viuere, tam multis fœmīa digna procis. Ouidius lib. 3. Eleg. Pēlope mansit (quāuis custode careret) Inter tam multos intemerata pcos. Claudianus. Penelopesq; suū decus est, cui tanta paratur Scæua pudicitīæ. Idem Penelope trahat arte pcos, fallatq; fures Stamina nocturnæ relegens solertia telæ.
- 2** **C** Daphne Penei filia fuit seruandę castitatis adeo studio, vt pcos oēs reiecerit, ipsumq; Apollinē quāuis ppetua iuuenta, in tonsisq; crinibus speciosum. Ouidius lib. 1. Met. Multi illā petiere, illa auersata petentes Impatiēs, expersq; viri nemora auia lustrat. Nec quid Hymen, quid amor, qd sint connubia, curat. Et paulo post. Illa velut crimen tædas exosa iugales Da mihi perpetua virginitate frui.
- 3** **C** Biblia vxor Duilli Romani (qui primus nauali certamine triumphauit) tantæ fuit pudicitīæ, vt suo seculo castitatis norma, & speculum videretur.
- 4** **C** Plato de Rep. testis est Asylum athletā Crotoniatam ppetua virginitate p̄ditum fuisse ob studium cursus.
- 5** **C** Martialis libro octauo. Cæsti pueri castitatem, & formā cōmendat

cōmēdat his verbis. Quāta tua ē pbitas, q̄ta est p̄stātia for/
mæ Ceste puer, puero castior Hippolyto. Te secum Diana
velit, doceatq; natate, Te Cybele secū vellet h̄re Phryga.

- 6 ¶ Lucretia ob acceptū a Tarquinio stuprum, temeratamq;
pudicitiam, facinus sua morte vindicauit.
- 7 ¶ Alexandrū Macedonē sunt q; libidinis arguāt. Cōtra tñ
reperiunt exēpla, q̄ hoc ipsum refellāt, & i eo doceāt casti/
tatē. Nā & victi Darij vxorē filiasq; captiuas nō solū nō cor/
rupit, at etiā edicto cauit, neq; aliqd in eas moliret. Præter
vxorē & Bersanen e Damasco viduā, ac regiā mulierē, nul/
lā aliā cōplexus ē. Puerorū insup abstinētissimus, quorū vi/
ginti millia ad militarē disciplinā, iubebat erudiri, cū tamē
ætatis illius hoīes mascula, & p̄postera libidine passim ob/
brutescerent. Curtius lib. 3. & Célius Cap. 8. libri sexti.
- 8 ¶ Democles puer dubiū maiore pudicitia, an forma cor/
poris elegātiore, cū videret se ad stuprū sollicitari a Deme/
trio Poliorcete, nec alr vim tyrāni iportunā posset effuge/
re, i p̄ximū feruētis aque leberē se p̄iecit, ibiq; ad mortē du/
rare maluit, quā qd inhonestū perpeti. Testis Plutarchus.
- 9 ¶ Amœbeas citharædus tāta fuit castitate, vt vxorē (quā
hēbat formosā) nūq; attigerit. Aelian^o apud Volaterranū.
- 10 ¶ Apollonius Tyanæus phis a puero titillatiōes Venereas
adeo repressit, & cōrudit, vt p̄signis in eo nosceret castitas,
a qua nunq; postea reclinauit. Cœlius lib. 8. Cap. 6.
- 11 ¶ Fuit in Athleta Clitomacho tanta castitas, vt si forte ca/
nes vidisset coeuntes, statim vultum auerteret. Aelianus
apud Volaterranum.
- 12 ¶ Chrysanthus Alexādrinus eiusq; vxor Daria noīe virgi/
nes manserunt in coniugio.
- 13 ¶ Ictus Tarentinus athleta nobilis, cū certo sciret corpo/
ris vires eneruari libidine, toto vitę tpe durauit expers ve/
neris, vt palcēstricis ludis esset accōmodatio. Volater.
- 14 ¶ Hippolytus Thēsei filius, cum a Phædra nouerca ada/
maretur supra fidem, nullis tamē precibus adduci potuit,
vt ei congredetur. Seneca. Exorsus omne fœminæ no/
men fugit Immitis annos celibi vitæ dicat.

- 15 **C**Origenes Adamantius virilia sibi amputauit, ne molestam sibi Venerem experiret. Imitatus Hierophantes Atheniensium sacerdotes, qui sorbitione cicutæ se castrabant, quo mundius in sacerdotio viuerent.
- 16 **C**Publi⁹ adolescens L. Papyrii cliēs & libert⁹, cū dñi stuprū pati nōllet, in vincula & carcerē piet⁹, & multis postremo plagis affectus ē. Maluit tñ egregi⁹ adolescens oīa tormēta corporis expiri, q̄ p̄postera illa Venere p̄taminari. Liui⁹ lib. 8.
- 17 **C**Pausanias Macedo p vim stuprū passus ab Attalo, p̄uocauit ad Philippū, iniuriāq; nō sine magna querimonia ad eū detulit. Quē cū ridētē facin⁹ eoq; risu p̄bantē cōspiceret, iram in eū cōuertit, exegitq; vltionē ab iniquo iudice quā a stupratore non poterat. Trogus author libro nono.
- 18 **C**Sophonra Romana mulier, cum vim & stuprum Decij principis non posset efugere, gladium mariti consensu arripuit, eoq; corpus sibi confodit. Eusebio teste.
- 19 **C**Spurina adolescens, cum egregia sua forma decoroq; aspectu viros, & mulieres ad libidinem concitaret, faciem, & pulchritudinem oris, sponte vulneribus deformauit. Author Valerius Maximus de Verecundia.
- 20 **C**Veturius carcerē, plagas, diuersaq; tormēta maluit pati, quā Cœlio Plocio stuprādū se p̄mittere. Valeri⁹ d Pudicitia.
- 21 **C**Zenobia regina Palymireorū, tanta fuit castitate, vt ne cū viro suo qdē, nisi plis cā p̄gredere. Trebellius Pollio.
- 22 **C**Amos Aegyptius, mulieri (quam in matrimonium duxerat) nunquam congressus est, quin etiam eidem amorem virginitatis in animum induxit.
- 23 **C**Anianus Alexādrinus ep̄s, beati Marci Euangelistæ discipulus, oculum sibi perforauit, quod intuitu parū pudico transeuntes foeminas aspexisset. Sabellicus in exemplis.
- 24 **C**Alfonsus secundus Alfonsi Catholici nepos, & Hispaniæ rex nunquam vxori congressus est. Vnde & casti meruit cognomentum. Volaterranus in Geogra.
- 25 **C**Etelfrida Angliæ regina post primum partum abstinuit a viro. Volaterranus.
- 26 **C**Bellerophon Glauci Corinthiorū regis fili⁹, cū a Sthev

- nobeā vxore Proeti Argiuorū regis efflictim adamaret, nūc
lis tñ p̄cib⁹ iduci potuit, vt cū ea stuprū pmitteret. Torteli⁹.
- 27 **C**Baldacra puella generis obscuri, pegrinæq; conditionis
quis multarū rerū ob paupertatē esset indigna, noluit tñ cor
poris sui copiā facere Othoni imperatori, quis montes &
maria (quod aūt) pmitteri. Volaterranus in geographiā.
- 28 **C**Xenocrates p̄hs, cum magnā castitatis opinionē sibi cō
parasset, accessit ad eū Phryne meretrix, petijtq; p̄tē lecti,
quā mille p̄cessit. Nec tñ vllō noctis tpe attigit puellā, quis
formosissimā. Hinc illa mane rediēs dixit se nō a viro, sed
a statua venire. Quod argumentum est magnæ castitatis.
Nam proxime voluptates magis titillant & multos (quo
rum mores in tuto positi videntur) seducūt, & euerberant.
Laertius, & Valerius de continentia.
- 29 **C**Dula maluit a milite qdā interfici, quā ab eodē violari.
- 30 **C**Euphrosina virgo Alexandrina, virum mētita, domū pa
tris Panuti⁹ reliquit, ne ad nuptias cogeretur,
- 31 **C**Deltrudis regina, duobus in Anglia regibus nupta, casti
tatem semp̄ illibatā seruauit, vtroq; ad pudicitia inducō.
- 32 **C**Eduardus tertius Anglorū rex vxorem (quam duxerat)
nunquā attigit, Matrem Euinam) quam adulteri⁹ suspectā
habebat) in cōnobiū relegauit. Volaterranus.
- 33 **C**Petrus Vrseolus dux Venetorū, post susceptū filiū, vxorē
nunq̄ attigit. Quod vtriusq; voto factū est. Volaterranus.
- 34 **C**Vādegisfillo comiti Palatino (q sub Dagoberto rege flo
ruit) cū p vim data esset vxor, eā ad amorem castitatis idu
xit. Quo factum est, vt vterq; in cōnobio se incluserit.
- 35 **C**Fara virgo fuit Gallica clarissimis orta natalibus Hera
clio ip̄erate. Quā dū parentes Hagericus, & Leodegunda
p vim cogere vellēt ad matrimoniū, in tātas prupit lachry
mas, vt inde cæcitatem contraxerit.
- 36 **C**Vuenceslaus filius Borfinoi regis Bohemorū perpetuā
seruauit castitatem.
- 37 **C**Cazimirus quoq; rex Poloniae perpetuo celebs, & ca
stus mansit. Volaterranus.
- 38 **C**Henricus primus ip̄erator, p̄petuam in matrimonio ser

- uauit castitatem cum vxore Sinegunda. Baptista Egnatius.
- 39 **C**Julianus martyr, & Basilissa vxor impolluti quoq; manserunt in coniugio.
- 40 **C**Isaci^o Comnen^o iperator tãta fuit p̃tiner̃tia, vt vxorẽ nũq̃ inire voluerit post pl̃e semel ex ea susceptã, quis tũ ad morbi remediũ medici p̃sulerẽt, vt coitu frequentiore vteretur.
- 41 **C**Ludouicus ep̃s Tolosan^o Caroli secũdi Siciliae regis fili^o ea fuit castitate, vt nulli p̃rsus fœminã p̃terq; matri, & sororibus verba faceret, ne vel colloquio sanctitatẽ corruperet.
- 42 **C**Triptolemo Cereris filio cum pleraq; virgines amplissimam offerret dotẽ, vt cũ eo nuptias cõtraheret, aspernabatur oēs & reiciebat. Ouidius i Ibin. Filius vt Cereris frustra tibi semp̃ amef, Destituatq; tuas vsq; petitus opes.
- 43 **C**Pudicissima fœmina semel matronarum sententia iudicata est, Sulpitia Paterculi filia. Author Plinius lib. 7. & Valerius vltimo capite octauo.
- 44 **C**Melanio q̃da odio mulierum in solitudinẽ demigravit, perq; auia montiũ & nemorũ cane vno feras insectari solit^{us} est, nec vnq; domũ reuocari potuit. Vñ natũ adagiũ. Melanione castior. Erasmus. Huius Melanionis meminit Pontanus li. 1. amorũ dicẽs. Melanion ñros nequeat sufferre labores, Hyleã quis senserit ille manum. Non labor huic fuerat varios cõtemnere amores: Vna sed Iasidi cura placere suã.
- 45 **C**Rhodope Darij filia, mortuo marito nutrice dedit morti secundas nuptias suadentem.
- 46 **C**Cor. Tacitus scribit Pontiam quandam Romanã fœminam nullis verborum lenocinijs, aut pollicitationibus ad adulterium cum Octauio tribuno plebis committendum impelli potuisse, quin ab eodem interfici maluisse.
- 47 **C**P. Scipio Africanus expugnata Carthagine Hispaniã ciuitate, virginem empestiuam forma egregia, & nobili viri filiã, perductam ad se, patri inuiolatã reddidit. Author Gellius lib. 6. Cap. 8. Idẽ Scipio in oib; locis qbus hostẽ superauit, abstinuit semper victrices manus a captiuis mulieribus, Plutarcho in eius vita, & Liuius lib. 26. testibus.
- 48 **C**Quãdiu C. Gracchus Sardiniam prouinciã administra-

uit, nulla meretrix introiuit eius domum, nulli pueri eximia facie ei ad scyathum steterunt. Idem Gellius.

- 49 **C**Chia mulieres tanta fuerunt castitate, vt neq; adulteriū, neq; illegitimus concubitus apud eas vnq̃ prodatur accidisse. Plutarchus de virtutibus mulierum.
- 50 **C**Trebonius pudicæ sanctitatis miles Lustum Marij ex sorore nepotē, castitati suæ stuprū & insidias molientē dedit morti. Plutarchus in Apophthegmatis. Hinc Cicero sub principiū orationis Milonianæ Pudicitia cum eriperet militi tribunus militaris in exercitu C. Marij propinquus eius iperitoris interfectus ab eo est, cui vim afferebat, facere enī pbus adolescens periculose, quā perpeti turpiter maluit.
- 51 **C**Ferē Euripides ppetuo mulierum odio cōflagrasse, siue ga natura esset talis, abhorreretq; a mulierū cōtū, siue qd̃ duas habuerat vxores simul p Atheniēsū decreto, quarū matrimonij cum pertæduisset, toti sexui bellū induxit. Gellius Cap. 27. libri septimi, & post eū Cœlius lib. 13. Cap. 19.
- 52 **C**Iulianus imperator tanta enituit castitate, vt post amissam coniugem nihil vnq̃ Venereū attigerit. Author Ammianus Marcellinus lib. 25.
- 53 **C**Syritha Syualdi regis Danorum filia tantæ fuit pudicitia, vt cum ob elegantiam formæ magna procoꝝ frequentia peteret, neminem tñ inspexerit. Saxo lib. 7.
- 54 **C**Dryas Fauni filia aspectū viroꝝ vsque adeo refugit, vt i publicum prodire nunq̃ visa sit. Quo factū est, vt vetitum sit, ne eius sacris interessent mares. Author Plutar.
- 55 **C**Olim tanta fuit Patauinarum mulierum castitas, vt non nisi operta facie prodirent in publicū. Cœlius li. 7. Cap. 17. Vnde Martialis. Tu quoq; nequitias nostri lususq; libelli Vda puella leges, sis Patauina licet.
- 56 **C**Diogenes tragœdus ab vxore perpetuo abstinuit.
- 57 **C**Pontius Aufidian⁹ vbi rescuit filiā a Fannio Saturnino pædago suo corruptā, vtrūq; puniuit morte. Val. Max.
- 58 **C**Publius Meuius libertū (quē vnice diligebat) pp illatū filiæ iam nubili osculū interfecit. Idē Valerius de pudicitia.
- 59 **C**Q. Fabius Seruilianus, cum suspectam haberet filij pudic

ritia, eum morti dedit, demum voluntario secessu conspectum patriæ vitans exulauit. Idem Valerius.

- 60 **C**Pub. Attilius Philiscus filiam suâ interemit, quod stupri se crimine coinquinasset. Idem Valerius.
- 61 **C**Hippo mulier Græca capta a nautis, cum pudicitia suâ stuprû & infidias parari sensisset, noctu se i aquas precipitè dedit, maluitq; mori pudica, quâ ipudica viuere. Idem Valerius.
- 62 **C**Captiua Theutonicorû coniuges Mariû victorè orarût, vt ab eo virginibus Vestalibus dono mitterent, affirmâtes æque se, atq; illas virilis concubitus expertes futuras. Quare nō impetrata, laqueis sibi nocte p̄xima spiritum eripuerunt. Valerius, & Hieronymus in Epistola ad Gerontiam.
- 63 **C**Amator (qui postea Altrissiodorensis fuit Antistes) cum vxorē eleganti forma clarisq; natalibus ortam duxisset, eā tñ ad studium castitatis induxit, tñ aberat, vt ei congrederetur. Sabellicus in Exemplis.
- 64 **C**Leo pontifex manum (qua aliquando osculum matronæ contigerat) vltro sibi abscidit, quod inde secuta esset tanta quædam libidinis appetentia. Sabellicus.
- 65 **C**Benedictus Abbas ad icesam recordationē mulieri a se visæ castigandâ, vsus est crebra corporis volutatione super sentes. Sabellicus.
- 66 **C**Noluit beatus Augustinus habitare cum sorore, ne aliqua titillatio carnis, aut pruritus suboriretur. Interrogatus cur hoc faceret, quoniam iquit malum videre fœminam, peius alloqui, pessimum attingere. Sabellicus in exemplis.
- 67 **C**Nulla vnquâ fœmina a Ioanne Anachoreta visa est, nec ab vlla videri voluit.
- 68 **C**Arsenius abbas viros omnes iuxta & fœminas ad sanctiorem vitæ cultum refugiebat.
- 69 **C**Pion Ausonij abbatis discipulus, dū congressum quoq; mulierum solícite declinaret, precibus expugnatus, vt sororem morbo laborantem inuiseret, alieno ductu, clausisq; oculis eius domû subiit, ac retro abiit. Sabellicus.
- 70 **C**Vrsinus Nursiæ presbyter moriens cum vxorem (quam multis ante annis ad se venire nulla de causa pmiserat) ad

motam sibi cognouisset, Facesse inquit mulier. Nōdū penitus extinctus est ignis. Idē Sabellicus in exemplis.

- 71 **C**Hilario abbas ingenitā corpori cōcupiscētiā alloquens, dicere solebat, Conficiam te inedia, vt de cibo cogites, nō de voluptate. Idem author.
- 72 **C**Euagrius quōq; abbas ad reprimendā veneris tentiginē varia tormenta membris suis irrogauit. Nā & corp⁹ inedia confecit, & hibernas plerūq; noctes in puteis egit. vt Bērnardus abbas in lacu, Animumarus Tamanensis in vepribus, Franciscus A sissias in Hybernis niuib⁹. Author Sabellicus.
- 73 **C**ludith mulier vidua, cum ad recens connubium impelleretur, ciliciū ornatu prætulit, obiecitq; libidini ieiunium, vigilias somno, & ocio laborem, inquit Sabellicus.
- 74 **C**Anna Phanuelis filia post septimū nubii annū vidua facta, ad qrtū vsq; octogesiū caste vixit. Sabellic⁹ in exēplis.
- 75 **C**essenii populi Syriæ vltā olim duxerūt alienaz ab omni mulierum commertio Venere abdicata, inquit Plinius.
- 76 **C**Timoclia mulier Thebana, stuprum a quodam Barbaro Thraciū p̄cipe p vim passa, iuriā hoc mō vltā ē. Odio. n. dissimulato dixit stupratori se scire locū, vbi plurimū esset auri, pductusq; ē ab ea ad pfundissimū puteū, q fuit i remotiore dom⁹ parte. Quo cū Thrax explorabūdus venisset, & iam iā pñ⁹ imineret puteo a Timoclia (q a tergo stabat) delect⁹ est i p̄ceps, & saxis obrut⁹. Author Sabellicus i exēplis.
- 77 **C**Damon Peripolta insigni forma adolescens, Videns Romanū quendā p̄fectū Cherone, stuprū sibi p vim machinari, quia prius blandiendo nihil profecisset, ad pudicitiz munimem aliquot socios conuocauit, qui oēs fuligine tincti, ne agnoscerent, p̄fectū in foro sacrificatē obtrūcarūt.
- 78 **C**Cyane virgo Syracusana violetā ab ebrio patre pudicitiam ægreferēs, apprehēsum capillis stupratore ad arā traxit, eūq; pro victima cecidit, ad pacādaz pestē, quapropter facilius Syracusæ laborabāt. Author Plutarchus in Paral.
- 79 **C**Medullina quoq; virgo Romana ab ebrio patre in te nebris violata, vt stupri authorem agnosceret, digito eius anulum detraxit. Vbi ex pignore patrem esse comperit,

eundem ad aram gladio confodit. Idem author.

- 80 **C**Abſalon Amon fratrē occidit, quod imodeſte Thamar ſororē communem deperibat, eiꝫ vim intulerat.
- 81 **C**Constantinus imperator Criſpum filium capite puniuit, quod nouercam Fauſtam ſupri compellafſet.
- 82 **C**Hieron Syracuſanus Epicarmum poetā Comicū multa uit, & præſente ipſius coniuge, laſciuioſos recitaſſet verſus.
- 83 **C**Marcia Varronis filia, cum ſuo ſeculo ſculpendi, pingendiꝫ arte inſignis haberet, abſtinuit ſemp ab effingenda virili figura, ne pudibunda quoꝫ exprimeret.
- 84 **C**Eugenia virgo Philippi proconſulis Alexādrini filia, cū ab imperatore Commodō ſtuprum ſibi timeret, Monachi habitum mentita eſt & nomen.
- 85 **C**Ioannēs Malateſta vxorem nomine Franciſcam in complexu Pauli Malateſtæ fratris ſui deprehenſam gladio trāſfixit vna cum adultero,
- 86 **C**Ludouicus quoꝫ Normaniæ Senefchalus Carlottam vxorē cū Ioanne Lauerno eius adultero, morti dedit.
- 87 Frāciſcus Gonzaga Agneti adulteræ caput adimi iuſſit.
- 88 **C**Rhodolphꝫ quoꝫ Gonzaga cū vxorē adulteriꝫ cōpertā hēret, eā vna cū adulterio in concubitu dephēſam occidit.
- 89 **C**Paſtor præſbyter, & Anachoreta matrem ad ſe venientem ſella clauſa reppulit, cauſa ſeruandæ caſtitaſis.
- 90 **C**Hugo Carthuſienſis p̄ annos. 15. mulieris faciem nunq̄ videre voluit.
- 91 **C**Pontanus lib. 1. Tumuloꝫ, Caſtitaſē Fuſcæ matronæ ſequenti laudat Epitaphio. Centiū Fuſca procos habuit, nec caſtra cubile Polluit, aut ſancti iura verenda tori. Centiū Fuſca p̄cos Riſit, coluitꝫ maritū, O raram in longa poſteritate fidem. Hoc virtutis opus dura inter & aſpera ſeſe Erigere, & fortes exeruiſſe manus. Viue Fuſca igitur celebris poſt fata, fidemꝫ Teſtantur, nullo marmora victa ſitu.
- 92 **C**Lyiſdice Græca mulier, cum lauabatur præ inſigni quadam pudicitia ſubuculam non exuebat.
- 93 **C**Philotera quoꝫ alia mulier itidē Græca, cū in balneum deſcēderet, tm̄ corporis ab iſeriori patre ſolebat detegere

quātū aque īmerferat, subucula paulatim ad superiora sub ducta. Cumq; aquis lota emergeret, eadē ratione superiora corporis amictu obtegere.

94 ¶ Theano Pythagorica vestē induēs cū brachiū nudasser, cuidā se itūeti cupidinisq; effato, Pulchrū, dii bōi brachiū. At nō publicū inqt illa. Plutarch⁹ in pceptis cōnubialibus.

95 ¶ Cū Attila Pānoniē rex Agleiā oppugnaret, Dugna foemē naq; nobilissima, neqd idignū a sordissimis hostib⁹ pateret, mox vt īgressū hostiū captāq; vrbē p̄sensit, e sūma turis ob uoluto capite ī Natissam fluiū se p̄cipitē dedit, metumq; amittēdē pudicitie mēorabili exitu terminauit. Pau. Diaco⁹ nus li. 15. reg. Romanarū. ¶ Mulieres doctē.

1	Corinna Theb.	19	Zenobia	41	Istrina
	Corina Thespia	20	Alpaides	43	Cassandra fidelis
	Corinna Ouidi.	21	Catherina Senē	44	Themistoclea
	Myrtis	22	Delbora (sis	45	Proba Valeria
2	Erinna	23	Hildegardis	46	Amalthea
3	Sappho	24	Ioāna Anglica	47	Elisabeta
4	Polla	25	Luceia Mima	48	Baptista prima
5	Aspasia	26	Lasthenia	49	Iflora
6	Cleobulina		Axiothea	50	Damifella
7	Carnificia	27	Michale	51	Minerua
8	Cornelia	28	Diotima	52	Manto
9	Lælia	29	Themiste	53	Nicostrata
	Hortensia	30	Arete	54	Catherina Costis
	Licinæ	31	Dama	55	Fabiola
	Mutæ	32	Thargelia	56	Marcella
10	Anastasia	33	Musca	57	Eustochium
11	Damophila	34	Charixena	58	Genebria
12	Hypathia	35	Moero	59	Constantia
13	Leontium	36	Agallis	60	Blesilla
14	Pamphila	37	Telesilla		Nossis
15	Praxilla	38	Hipparchia		Agacle
16	Phemonoe	39	Cassandra Pria.		Anyte
17	Sosipatra	40	Claudia		Myto.
18	Theano	41	Eudocia		

1 **C**Orinne tres fuerūt. Prima Thebana, seu Tanagræa, Archelodori, & Procratiæ filia, & Myrtidis discipula, quæ Lyricorum principē Pindarum quinquies vicisse, & epigrāmatū qnq; libros edidisse se f. Cœlius cap. 1. lib. 8. De hac Propertius lib. 2. Et sua cum antiquæ cōmittit scripta Corinnæ. Statius lib. 5. Sylvarū. Sophronaq; implicitum, tenuisq; arcana Corinnæ. Baptista Pius. Nec tetigit dulcem trina Corinna lyram. Idem. Non tres dulciloquo præstet sermone Corinnæ. Politianus. Sed Tanagræa suo, mox iure poetria risit. Secūda fuit Thespia veterū q; monumentis celebrata plurimum. Tertia floruit Ouidii temporibus, poetæ charissima. De hac Martialis. Norat Naso nem sola Corinna suum.

2 **E**rinna poetria Teia aut Telia (est enim Telos insula prope Cnydon) floruit Dionis Syracusani temporib;. Scripsit Dorica lingua elegās poema, trecētis versibus absolutum. Aliāq; item Epigrāmata. Ferunt eius carmīa ad Homericā accessisse maiestātē. Mortua est annos. 19. nata. De hac Propertius li. 2. Carminaq; Erinnē nō putat equa suis. Baptista Pius. Erinnā crederet Græcia docta suā. Idē. Nō melior: coluisse sacras Erinna sorores. Fuit cōtemporanea Sapphus. In eam elegans est apud Græcos distichon, cuius talis habetur sensus. Quanto Erinna in lyricis Sappho præstātor, tāto Sapphus gloriā Erinna ex ametrīs præcellit.

3 **S**appho Lesbica Lyrica floruit temporibus Alcæi, & Stesichori poetarū. Maritū habuit Cercylā ditissimū virū ex Andro, ex quo filiā suscepit Clío noīe. Scripsit Lyricorū libros nouē. Præterea Epigrāmata, Elegias, Iābos & Monodias. Carmini Sapphico (cuius inuētrix fuit) dedit nomen. Sunt qui dicāt aliā fuisse Lesbīā, poetriā quoq; quæ adolescentē Phaonem adamauerit, & e Leucade in aquas se demiserit. Vtracūq; fuerit, vnā tñ cōmēdāt Latini poetæ. Statius li. 5. Sylvarū. Stesichorusq; ferox, saltusq; ingressa viriles Nō formidata temeraria Leucade Sappho. Sidoni. Aut quod

tōposuit puella Lesbi. Bapt. Pius. Mascula quęq; suos cātāt moritura calores, Leucadii Sappho crimen, honorq; freti.

- 4 **¶** Polla argētaria Lucani fuit vxor testimonio Martialis. Hęc ē illa dies, quę magni cōscia partus Lucanū populis, & tibi Polla dedit. Tāta dicitur fuisse doctrina, vt maritum iuuerit, in emēdandis tribus primis libris Pharsalię. Statius lib. 2. Syluarū. Huc castę titulū, decusq; Pollę, Iucunda dabis allocutione. Sidonius. Quid quod duplicibus iugata ledis Argētaria Polla dat poetas, Eadē inceptos a marito p multos versus pficiebat pari grauitate & elegantia.

- 5 **¶** Aspasia Mulier Milesia magna doctrine fama clauit. In studiis Phicis abūde pmouit. Rhetorice exercuit. Fuit Periclis magistra, & tandē vxor. Plutarchus in Pericle.

- 6 **¶** Cleobulina Cleobuli Lindii q fuit vnus ex septē sapiētib; Gręcię filia scripsit Aenigmata quędā versibus hexametris, quorū hoc vnū adhuc extare fertur. Est vnus genitor, nati bona pignora bis sex, Triginta cuius natę, sed dispare forma. Hę niueę aspectu, nigręq; coloribus illę, Atq; immortales oēs moriuntur ad vnā. Laertius.

- 7 **¶** Cornificia soror Cornificii poetę elegantissima scripsit Epigrammata.

- 8 **¶** Cornelia vxor Africani & mater Gracchorū Epistolas religt ornatissime scriptas, vnde & filiorū fluxit eloquētia. Vnde Quintilianus. Nam Gracchorū eloquentię (inquit) multū cōtulisse accepimus Corneliā matrē, cuius doctissimus sermo in posteros quoq; est epistolis traditus.

- 9 **¶** Idē de filiabus Lęlii & Q. Hortęsi sic inqt. Lęlii filia redidisse in loquēdo paternā eloquētiā elegātiorē dicitur. Et Q. Hortęsi filię oratio apud Triūuiros habita legitur, non tū in sexus honorē. De Hortęsia ēt meminerunt Valerius. & Appianus lib. 4. bellorum ciuiliū. Liciniarū quoq; in dicendo lepos a patre L. Crasso emanauit. Mutię duę filię ab vtroq; parente eloquentiam didicere.

- 10 **¶** Anastasia discipula Gryfogoni martyris fuit & vxor Publii Romani, cuius totus simulato verbo euitauit. Scripsit epistolas ad Gryfogonum, quibus conquerebat facultates

suas a sacrilegio viro absumi, seq; in carcere detineri. Hæc ad palū cremata est, q; sanctis ministraret. volaterranus.

- 11 **C**Damophila Græca vxor Pamphili socia Sapphus poetriæ, poemata scripsit amatoria, & Dianæ laudes. Theophrastus in vita Apollonii.
- 12 **C**Hypathia mulier Alexadrina Theonis Geometræ filia, & vxor Isidori Philosophi, vixit iperæte Arcadio. Scripsit in Astronomiâ. Professa est Alexadræ varia disciplinarum genera, magno & frequēti auditorio, cōuolantibusq; turmatim, & vndecūq; discipulis. Suidas apud Volaterranum.
- 13 **C**Leontiū Græca adolescētula philosophicas disciplinas adeo sectata est, vt et non dubitauerit cum magna sui nois laude in Theophrastū philosophū alioqui laudatissimum scribere. Plinius in præfatione historiæ naturalis, suppresso tamen Leontii nomine.
- 14 **C**Pāphila scripsit cōmētarios i Grāmatica. Citat a Gellio.
- 15 **C**Praxilla Sicyonia fuit poetria, q; in suis carminibus Adonidem inducit ab inferis interrogatū, qd apud superos pulcherrimū reliquerit, respondere, solem, cucumeres, mala. Quod cū vehemēter insulsum videret, cucumeres & mala cum sole cōponere, fluxit inde puerbium. Stultior Praxile Adonide. In hoies nullius iudicii. Vide Erasum.
- 16 **C**Phemonoe prima Apollinis Delphici vates fuisse, carmenq; Heroicū inuenisse dicit. Suidas apud Volaterranū.
- 17 **C**Sosipatra vates fuit lyda multis disciplinis cumulatiissima, quam propterea creditum est a numinibus quibusdam fuisse educatam. Eunapius apud Volaterranum.
- 18 **C**Theano mulier fuit apud Locros in Lyricis præcellens. Coelius. Alia fuit Metapontina, seu Cressa genere, mulier Pythagoræ vxor Brotini Crotoniata, q; scripsit cōmentarios in phiā, de virtute, Poemata quoq; & Apophthegmata Pythagoræ. Author Laertius. Theodoritus Cyrēsis ait Theanon vxorē fuisse Pythagoræ, eoq; defuncto scholas cū Telange, & M. Nefarcho filijs regendas suscepisse.
- 19 **C**Zenobia regina Palmyreorū Græci, Aegyptiq; sermone fuit peritissima, & latini non ignara. Scripsit Epitomen

in Oriētalē, Alexādrināq; historiā, Herēnianū & Timolaiū filios lris erudit. Elegātissimas oñones ad milites suos plerunq; habuit, quas galeata recitabat. Pollio Trebelli⁹. Vsa ē ad Græcas literas Longino philosopho Vopisco authore.

- 20 **C**Alpaides virgo cū religionē magno cultu amplecteret, cœlitus meruit scripturæ sacræ bibliorūq; sensum percipere.
- 21 **C**Catharina Senēsis puella adeo profecit in sacris literis, vt libros scripserit cum Theologorum doctrina conferendos. Volaterranus.

- 22 **C**Delbora mulier de tribu Effraim vaticinio claruit
- 23 **C**Hildegardis virgo Germana, spiritu quodā imbuta prophético multa prædixit de futuris, scripsitq; aliquot catholicæ doctrinæ libros. Hanc epistolis suis dignatus est beatus Bernardus. Scripsit super Benedicti disciplina, triginta Theologas quæstiones eruditissime absoluit. Excellentiū virtute viroꝝ vitas scripsit, de altaris sacramento. Omilias in Euangelijs. Præterea in medicina, Quæ simplicia, & quæ cōposita tollēdis egritudinibus prosint. Itē carmina & epistolas testimonio Apostolicæ authoritatis comprobatas. Quo factum est, vt Eugenius tertius, Anastasius quartus, Adrianus quartus pontifices, Conradus tertius, & Federic⁹ primus Cæsares ad eam plerunq; scripserint.

- 24 **C**Ioāna Anglica ab Ephebis viꝝ mērita, Athenas se cōtulit, vbi lris studiose adeo operā ipertiuit, vt Romā rediens, paucos haberet doctrina pares & sacris lris. Vnde tñ apud oēs beneuolentiæ & authoritatis sibi demeruit, vt artibus illis pontificatum sit adepta, post Leonem quartum cū vir esse crederet. Sabellicus libro primo nonæ Enneadis.

- 25 **C**Luceia Mima Authore Plinio centum annis in scena pronunciauit.

- 26 **C**Lastheniam Mantineam, & Axiotheā Phlasiā Platone vsas præceptore scribit Plutarchus, ornatuq; interim virili auditorium ingressas. Testis etiam Laertius.

- 27 **C**Michale Centaura mulier docuit Thessalas remedium amoris. Seneca.

- 28 **C**Diotima & Aphasía mulieres adeo in philosophicis p,

- mouerunt disciplinis, vt alterā Diotimam appellare magi-
 stram, alterius lectionibus interesse nō erubuerit Socrates
 philosophorum omniū longe optimus. De Diotima me-
 minit Plato in Symposio, & de Aspasia in Menexemo.
- 29 ¶ Lactantius ait philosophos nullas vnquā mulieres phi-
 losophari docuisse, præter vnā ex omni memoria The-
 mistem. Sed quæ nam hæc & cuias fuerit, non docet.
- 30 ¶ Arete mulier eo doctrinæ cōscēdit, vt filiū ēt institueret,
 qui appellatus est Aristipp⁹. Fuit Cyrenaica, & Aristippi pa-
 tris Socratici dogma secuta est. Mortuo patre scholam re-
 xit in philosophia magno & frequenti auditorio.
- 31 ¶ Dama Pythagoræ filia, & ipsa phiæ sectatrix, ingeniū &
 doctrinā in exponendis paternis sententiarum inuolucris
 exercuit. Hipparchus apud Laertiū hanc Damonem vocat.
- 32 ¶ Thargeliam quoque fœminam sola illustrauit philoso-
 phia. De hac Plutar. in Pêricle.
- 33 ¶ Ferunt & Muscam poetriā fuisse Lyricā, quæ & Epigrā-
 mata scripserit, & Lyricos nomos. Cœlius cap. 1. lib. 8.
- 34 ¶ Fuit & inultorū carminum author Charixena, cuius me-
 minit Aristophanes Comicus, eodem Cœlio authore.
- 35 ¶ Celebratur idem Mœro condito in Neprunū hymno.
- 36 ¶ Fuit Agallis Corcyræa illustris in arte grāmatica, cui in-
 uentum pilæ nōnulli ascribunt. Idem Cœlius ibidem.
- 37 ¶ Telefillā i poetica illustrē celebrat Pausanias, cui ēt apud
 Argos ante Veneris tēplū statua sit erecta. Hæc Thelesillidē
 vocat Plutar. in lib. de virtutibus mulierū, de Argiuis mu-
 lieribus loquēs, vbi de Thelesillide sic scribit. Eam mulierē
 poeticæ disciplinæ fuisse peritā memoriæ p̄ditū est. Nāq; pa-
 tribus nobilissimis orta, cū valetudine aduersa laboraret,
 ab oraculo r̄sum accepit, studiose musas a se colēdas esse,
 si amissam valetudinē recipe veller. Quapropter ipsa deo-
 rū p̄ceptis obtēperans, oē studiū operāq; ad musicos cātus,
 atq; ad harmonias cōuertens breui tpe amissam valetudi-
 nem recepit, atq; ob artis poeticæ disciplinā, plurimū apud
 cæteras mulieres famæ ac laudis est consecuta. hæc ille.
- 38 ¶ Philosophicis quoq; disciplinis valde excelluit Hipparchus

- chia mulier græca. Vide q̄ de Hipparchia scribit Laertius.
- 39 **C**assandra Priami filia, vaticinio & doctrina illustris habita ē, & apud hostes in Lacedæmone, tēplo fuit insignita.
- 40 **C**Statius Papinius vxorē habuit noīe Claudiam, magno ingenio, doctrina non vulgari pręditam. Crinitus.
- 41 **C**eudocia Theodori iunioris vxor pręter egregiam formam, singularemq; pudicitiam etiā literis excelluit, adeo vt librum quendam emiserit. Baptista Egnatius.
- 42 **C**lstrina Scytarū regina, Aripithis vxor, Sylē filiū gręcam linguā, lrasq; edocuit. Author Herodotus ī Melpomene.
- 43 **C**Politianus magnis laudibus cōmendat Cassandrā fidelem Venetam puellā, quā ait pro lana librū. pro fuso calammum, stilū pro acu tractasse, Latinasq; epistolas scripsisse, Sic enim de eā in principio cuiusdam epistolę meminī. O decus Italię virgo. quas dicere grates, Quas ve referte parem, quod ēt honore mutuarū literarū non dedignaris? Mira profecto fides tales proficisci a fœmina (quid fœminā dico?) immo vero a puella & virgine potuisse? Non igitur iam musas, nō Sibyllas, nō Pythias obiciant nobis vestrusta, secula. Nō suas Pythagoræ philosophātes fœminas, Non Diotimā Socratē, nec Aspasiā, Sed nec poetrias illas Græca iactent monumenta Telefillam, Corinnam, Saphon. Anyten, Erinnā, Praxillam, Cleobulinam.
- 44 **C**Themistoclea soror fuit Pythagorę, cuius placitis & opīnionibus, plerisq; in locis vsus est Pythagoras.
- 45 **C**Proba Valeriā Romana puella gręcis latinisque literis eruditissima trūcatos Virgilii versus, ad fidem & mysteria catholicę religionis conuertit, fecitq; de Christi gestis & eius morte opus nobilissimū, quod Centones appellauit.
- 46 **C**Amalthę Sibyllę Cumanę libris non secus ac diuinis oraculis in imperii administratiōe populus Romanus semper vsus est.
- 47 **C**Elisabeta abbatissa Germanica multas orationes ad suū conuentus sorores conscripsit, opusque de viis, quibus ad deum itur.
- 48 **C**Baptista priā Galeatii Malatestę Pisauriēsis pncipis filia

& Guidoni Mōteseltrēsi Vrbinatium comiti matrimonio copulata cum doctissimis viris, plerunq; magna sui laude disputauit. Libros quoq; de humana fragilitate, & de vera religione conscripsit.

49 **E**liota Nonarolla Veronēsis philosophiā verbo & opere p̄fessa est. Scripsit qñq; ad Nicolaum quintum & Pium secundum pontifices. Scripsit quoq; dialogū, quo disputatur vter grauius peccauerit, Adam ne, an Eua, Quibus literarū laudibus adiecit perpetuum virginitatis votum.

50 **D**amifella Triulcia Mediolanēsis virguncula annos nō amplius quatuordecim nata iam cōepit eloquētiā insuescere, bonasq; imbibere disciplinas, adeo vt nouū terris prodigiū esse videret. Patrē habuit Ioānē equestris & Senatoriē dignitatis virū, matrē Angelā līarū nō expertē. Qui ambo musis innutriti, si iā quoq; iisdē artibus voluerunt institui, in qbus adeo p̄fecit, vt cū latine vel scriberet, vl' loqueret, oēs traheret in admirationē, ita vt pleriq; dicerent pariētī matri affuisse musas obstetrices. Habuit orōnis genus lusculentū & sparsū fruge bonarū lectionū vsq; ad luxuriē. Nūquā loq̄bat, qñ verboꝝ aculeos auditorū ais iprimeret. Dicētē oēs suspiciebāt, & ab ei⁹ s̄mone p̄debāt attoniti. Fuit p̄terea tā fecunda tāq; tenaci memoria, vt vel Mithridati par haberet. Nā siquē vl' publice cōcionatē aut declamatē audisset, reuersa a p̄fessu, oīa ad vnguē vbatim syllabatq; repetebat. Latinis insup nō p̄tēta līris, Græcarū studio deflagruit, quas vsq; ad promptū & peculiarē didicit sermonē. Ne multis agam, pp̄ īmensas corpis & animi dotes, lusum est in eā sequētibus versibus, q; circūferebātur passim.

Quid facis in terris Damifella Triulcia: cœlum

Ingeniis debet talibus esse domus.

At scio, quid facias, flores cum coniuge ditis

Non legis, ad stygios vt rapiare lacus.

Cura tua est virtus, & iter meditaris ad astra,

Nam virtus comites tollit ad astra suos.

Placuit nobis propter morum eius puellæ honestatem, p̄cipuamq; formam corporis mentiri & configere nomen

Amasīæ

- 50 **C**Amafia non ad lasciuiam, sed carminis argumentum, quam & nos Damisellam vocauimus.
- 51 **C**Minerua Iouis primæ filia nō aliā ob cām relata ē in numerū deorū, quā pp bonæ artiū (quæ fuit iuentrix) pitia. Vñ & veteres illę Athenę sui noi immortalitatē mutuatę sūt.
- 52 **C**Manto Tyresia vatis filia (quæ Mantuæ nomē indidit) doctrina quoq; & vaticinijs claruit, adeo, vt ex pecudum fibris, extorumq; intuitu futura presentisceret, ac presagiret.
- 53 **C**Nicostrata seu Carmentis græcas literas impense docta, plerasq; ex latinis primū reperit. Quo coniectare licet mulierem versatili ingenio, variaq; doctrina fuisse præditam.
- 54 **C**Catherina virgo Costi Alexandriæ regis filia sacris literis partim studio, partim diuini spiritus afflatu deo imbuta, vt accersitos a præ vndecūq; doctissimos viros & phos ad persuadendā idolatriā, referendāq; vnius dei religionē, viuacissimis terruerit argumentis, suæq; opinioni attraxerit, ne dum non succubuerit eorum rationibus.
- 55 **C**Fabiola Romana mulier cum magno studio sacras lras amplecteret, Prophetias, Euangelia, & Psalmos frequentissime reuoluebat, vt iterata plerūq; lectio amorē diuinæ religionis (qua deflagrabat) augeret vehemētius. Vñ & beatus Hieronymus librū de veste sacerdotali, eidē nuncupauit.
- 56 **C**Marcella Romana pp sacras literas (quas egregie callebat) frequentibus epistolis a beato Hieronymo salutata ē, Ad eā enim scripsit de mūdi contēptu, de decē noibus, quibus apud Hæbreos dicitur deus, de fide nostra & hæreticorū doctrina, de blasphemia in spiritū sanctū, de studio Theophili episcopi Alexandrini, & alia id genus permulta.
- 57 **C**Eustochium Paulæ mulieris Romanæ filia, Latinarum, Hebraicarum, & Græcarū literarū studijs plurimum excelsit. Vnde & suo tempore nouum orbis prodigium vocata est, Ingenium sacris literis deuouit maxime, atq; adeo, vt Psalmos hebraice legeret cursim & mira celeritate. Qua in re amorem beati Hieronymi multum sibi demeruit.
- 58 **C**Genebria mulier natione Veronēsis tpe Pij secūdi pontificis Romani, sua egregia eruditione meruit nomen im-

mortale. Eplās scripsit luculētas & maxima refertas doctri-
na. Recitabat decoro gestu, voce virili pmista suauitate.

59 **C**onstātia Alexādi Sfortiæ vxor numeratur iter claras
mulieres & excellētes doctrina. Ab infantia bonis discipli-
nis operā dedit, adeo vt iparata quoq; disertissime loque-
ret. Habebat assidue præ manib⁹ opa Hieronymi, Ambro-
si, Gregorij, Ciceronis & Lactātij. Valebat et scribendis ex-
tpe carminibus, nō sine magna multoꝝ admiratione. Qd
sine pceptore ferebat didicisse. Nec fuit tā illustri foeminæ
germen simile. Habuit enim filiā Baptistā noīe, tāta doctri-
na, vt doctissimos quoq; sua terreret eloquentia.

60 **C**blefillā græce & latine ad miraculū vsq; doctā innuunt
verba Hieronymi ad Paulā eius matrem ita scribentis. Sī
græce audisses eā loquentem, latine eā nescire putares. Si
in Romanum sonū lingua eius se verterat, nihil omnino
peregrinum sermo redolebat.

CPolitianus in Nutricia plerasq; mulieres doctas & erudi-
tas his carminibus enumerat.

Non illi Praxilla suos, prædoctaq; Nossis
Contulerint Myrtisq; modos, non dulcis Agacles,
Non Anyte, non quæ versus Erinna trecentos
Castalio ceu melle rigat, non candida Myto,
Non Telefilla ferox, Non quæ canit Aegida sæuæ
Pallados, effusum crimen vittata Corinna.

CMusæ nouem.

Calliope

Euterpe

Erato

Clio

Melpomene

Terpsicore

Thalia

Polyhymnia

Vrania.

Musas poetæ fingunt esse Iouis & memoriæ, seu Mne-
mosynes filias, quod doctum oporteat fœcūda esse
memoria. Dicunt insuper has musicæ præesse & carminū
inuentrices vocāt, quod Musa cantum significet, & poesis
proxime ad Musam accedat, cū præsertim & numeris con-
sitet & psodia, Fingunt earū sedē esse in Helycone Bœotix
monte ppe Phocidem, a quo vt a cōfinibus locis diuersa
meruerūt noīa. Vocant sigdē Heliconides & Heliconiades.

ab Helicone. Parnasides a Parnaso Phocidis monte, vbi et
singunt habitare. Aonides & Aonia, ab Aonia, q̄ est p̄pin-
qua Phocidi. Cytherides a Cytherone Bœotia monte,
Pierides a Pieria regiōe Macedonia, vbi et Musarū dom-
esse dī. Thespiades a hespia oppido Heliconi propinquo.
Pegasides a Pægaso equo Bellerophontis, q̄ pedum vngu-
lis fontē a terra dicit̄ eliciuisse, sacru Musis, noie Hippocre-
nen, a quo & Hippocrenides dicuntur, Libethrides a Libe-
thro Macedonia monte sibi sacro. Pymplæides seu Pym-
plææ, vel a Pymplæo Macedonia fonte, vel mōte Orcho-
menoriū. Castalides quoq; pari ratione dicuntur a poetis a
Castalio fonte Parnasi, quem et sacrum Musis fabulantur.
Supereſt vt hæc oīa testimonijs confirmemus. Virgilius in
Eucolicis. Nymphæ noster amor Libethrides. Columella
libro vñdecimo. Nunc vos Pægasidū comites. Acheloidas
oro. Ouidius in epistola Sapphus. At mihi Pegasides car-
mina dictant. Idem ibidem. Nec mihi Pierides subeunt,
Dryades ve puellæ, Nec me Thespiadū cætera turba iuuat.
Lucretius libro tertio. Adde Heliconiadum comites, quo-
rum vnus Homerus. Ouidius libro quarto Fastorum. Pan-
dite mandati memores Heliconis alumnæ. Statius libro
primo Sylvarum. Nūc opus Aonidum comites tripodūq;
ministri. Idem libro secundo. Et superet Pymplæa sitim.
Sidonius. Hippocrinisatas iungebat Pægasus alas. Dicunt̄
etiam Aganippides & Aganippææ ab Aganippe Bœotia
fonte. Marullus. Nec melior vita scientia est, Exemploq;
Aagnippidum. Item Ilissiades a fluuio Athenarum, Ligyæ
ob canorum genus. Corycides a colle vel antro apud Del-
phos. Mnemosynides a memoria. Calliope dicitur bona
vox, Clio gloria vel celebritas, Erato amor vel cātus amo-
ris, Thalia cantus lasciuia, Melpomene cantus, Terpsico-
rē exultās choreis, Euterpe cōcētus suauitas, Polyhymnia
multitudo cantionū & hymnoꝝ. Varia sunt carū inuenta,
Clio inuenit̄ historiam, Thalia Georgiam & circa plantas
pragmatiā, Euterpe mathemata, Terpsicore Pædiā, Erato
Orchesim, Polyhymnia lyrā, Melpomene cantū, Vrania

Astrologiā, Calliope poësim. Musis in Helicōne rē primū diuinā fecerūt Othus & Ephialtes, sacri illis dixerūt montem, quas tres tm̄ intelligi voluere. Meleten, Mnemen, Aœden. Nouem postea fecit Pierus Macedo, noibus (quæ nūc habent) impositis, inqt Cœlius Cap. 8. li. 10. ¶ Pyrrhus rex is q̄ aduersus Romanos bellū gessit, Achatem in annulo habuisse dī, in qua nouē musæ, & Apollo citharā tenēs spectaret. Non arte (inqt Plinius lib. 37.) sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, vt musis quoq; singulis sua redderētur insignia. De musarū officio vide Diodorum libro quinto, & Ciceronem libro tertio de natura deorum.

¶ Gratia tres.

Pasithea

Egyale

Euphrosyne

Quas vocamus Gratias Latinæ, Græci Charites vocāt. Hesiodus posuit Aeglen, Euphrosynen & Thaliā. De his Mantuanus. Properate sorores Gratia ab Orcho meno, tu primum Aglaia decoro Letitiā præ te ore ferens, tecumq; Thalia Cincta sacrum viridi strophio caput, Euphrosyneq; læta genas, Læta os roseū vaga lumina læta. Homerus vnā ex his Pasithea vocat. De Euphrosyne Baptista Pius. Gestibus Euphrosyne, blādus amos oculis. Pingunt aut facie virginū, hilari vultu, vestibis lucidis & fluētibus, Itē vt iuuenes, manibusq; cōplexis seipsas inspicientes. Inducunt a poetis saltātes verno tempore. Vnde Horatius. Iunctæq; Nymphis Gratia decentes Alterno terram quatiunt pede. Politianus in Rust. In medijs resoluta comas, nudata papillas Ludit, & alterno terram pede gratia pulsat. De Pasithea Statius lib. 2. Pheb. Non hoc Pasithea blandarum prima sororum. Fingūtur Iouis & Eurynomes fuisse filia & Veneris pedissequæ. De his vide Cœliū Ca. 2. lib. 12. & Volaterranum in Philologia.

¶ Sibyllæ decem.

Perfica

Libyca

Cumæa

Erithrea

Samia

Cumana

Hellepontia

Phrygia

Tyburnina

Delphica

F Verunt primis seculis puellæ vaticinio spiritu afflatæ & futura præfagientes: quas Sibyllas dixerunt. Decem autem scribit fuisse Varro. Cumana proprio noīe vocatur Amalthea, a Virgilio Deiphobe. Tyburtinam veteres Albuneam appellarunt. De Cumana loquitur Tibullus libro secundo dicens. Hæc dedit Aeneæ sortes, postquam ille parentem Dicitur & captos sustinuisse lares.

C De noībus Sibyllarū meminit Mátuan⁹ i Maria scribēs. Disparitas facit ista fidem, nā Persica primum Hæc cecinit, post hanc Libycæ telluris alumna, Delpnicaq; & Cumas veniens a Chalcide virgo, Antiquumq; trahens cognomen ab æquore rubro, Et Samia, & regi quæ terna volumina Prisco Attulit, angustæq; fretum quam nominat Helles, Et Phrygio nutrita solo, quæq; ardua tecta Tyburis, & magnæ coluit iuga proxima Romæ. Politianus in Nutricia quasdam enumerat his verbis.

Quin & veteres prompsere Sibyllæ
Carmen, Amalthea, & fati Marpesia diues.
Herophileq; idæa genus, prædoctaq; Sabbe,
Demoq; Phygoq; & veri gnara Phaennis
Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia longos
Phæmonoe commenta pedes, & filia Glauci.
Deiphobe. Sed hæc forte noīa sunt aliarum Phœbadum,
Herophile ex Ioue & Lamia Neptuni filia genita est. Prædixit excidiū Troiæ & Helenæ raptum. Lactantius scribit Amaltheā eādem esse cū Herophile seu Demophile. Qui oīum vaticinia volūt cognoscere, videāt Lactantium.

C Noīa quarundam foeminarum illustrium.

C Hecuba vxor Priami, Andromache Hectoris, Creusa Aeneæ, Arthemisia Mausoli, Monyma Mithridatis, Ersilia Romuli, Herpilida Aristotelis, Hipsicrathea Mithridatis, Amastris Xerxis, Hermodicē Midæ, Semiramis Nini, Fundania Varronis, Plotina Traiani, Cassandane Cyri, Atossa Darij, Sarra Abrahamæ, Penelope Vlyssis, Dido Sichæi, Portia Bruti, Poppea Neronis, Eurydice Orphei, Pyrrha Deu-

calionis. ¶ Pirictione mater Platonis, Ceres Proserpina, Agrippia Neronis, Alcmena Herculis, Veturia Coriolani, Olympias Alexandri, Helena Constantini, Critheis Homeri, Beronice Ptolemæi Philadelphi, Ilia Romuli, Elbia Ciceronis, Aurelia Iulij Cæsaris, Alcimede Iasonis. ¶ Cassandra filia Priami, Hestione Laomedontis, Helena Lædæ, Musæ Iouis, Proserpina Cereris, Aegina Aesopi, Andromeda Cephei, Ariadna Minois, Hipermestra Danaï, Niobe Tantalæ, Polixena Hecubæ, Deidamia Lycomedis, Europa Agenoris, Hypsipyle Thoantis, Ino Cadmi, Lauinia Latini regis, Maia Atlantis, Antigona Iocastæ, Manto Tyresis, Vesta Saturni, Direptis Mithridatis, Dionassa Lycurgi legumlatoris. ¶ semiramis regina Assyriorum, Camilla Volscorum, Nicaula seu Saba Aethiopum, Athalia Hebræorum, Thomyris Scytharum, Hester Persarum, Cleopatra Aegypti, Zenobia Palmireorum, Amalasuntha Gothorum, Theolinda Longobardorum: Radegundis Franciæ, Cassiope Aethiopum, Harpalice Amazonum, Hippolyte Magnesiæ, Teuca Illyriorum. ¶ Item Minerua, Rhea, Iuno, Isis, Diana, Delbora, Medea, Nicostrata, Penthesilea, Sappho, Iudith Hebræa, Lucretia, Chœlia, Irenè imperatrix, Ioana Gallica, Briseis, Phyllis, Dirce Erigone, Iuturna soror Turni, Oenone amica Paridis, Amazones omnes, Sibyllæ, poetrix, Atalata venatrix, Nyssa, Scribonia, Victoria, Elpinice, Faunia, Hiparetha, Locris, Macaria, Metella Myrrha, Nycia, Olbia, Papyria, Perictoria, Phestias, Phila, Phitais, Sandane, Seruilia, Sophonisba, Stratonice, Teretia, Testa, Tymeia, Timoclia, Naufica, victorina, Sisigabis, Cæcilia, Panthea, Phedalia, Thargelia, Mammea, Theodora, Phya, Nitocris, Euryale, Hiera. Sunt & aliæ prope infinitæ, quorum nuda nomina crederent in volumen. Non ego commentarium hac in re volui contexere, cum quod esset operis prope infiniti, tum etiam ne alienis vestigijs insisterem. Nam hoc iam negotium præmoliti sunt, Boccati & aliquot alij. Si cui videbor inaudita comminxisse nomina, legat Plutarchi vitas. Reperiet eorum (quæ videntur inusitata) partem non modicam.

¶ Stroza pater illustres quasdam foeminas
sequentibus verbis enumerat.

Magnanimam Tomyrim, fortem propone Camillam,
Ft subeat menti Penthesilea tuæ.

Adde & Amazonias reliqua de stirpe sorores,
Respice Carmentam, respice Penelopem.

Vlta nephas animo, propriaq; Lucretia dextra,
Inuiçto occurret clara pudore tibi.

At rapidum nando transmittere Chloëlia Tybrim,
Ausu, suis animis præmia digna tulit.

Quid te commemorem vestalis Claudia virgo,
Qua stetit attoniti vindice fratris honos?

Quis ve tuum dignis nomen Cornelia tollat
Laudibus? aut animum Portia castra tuum?

Quis te prætereat generosi pectoris Hester,
Non bene damnatos protinus vlta Syros?

Quis ve Palæstina genitam te stirpe virago,
Spem taceat patriæ subsidiumq; tuæ?

Si fortasse peres exempla recentia, nonne
Cognita perpetua laude Mathildis erit?

Sponte opibus spretis regnum Violanta reliquit,
Seq; sacri sociam maluit esse chori.

¶ Mulieres bellicosæ & masculæ virtutis.

1 Penthesilea	11 Ioāna Gallica	21 Margarita
2 Camilla	12 Artemisia	22 Gaditanæ
3 Cleopatra	13 Amazones	23 Germanæ
4 Helerna	14 Atalanta	24 Bellouacæ
5 Candace	15 Thomyris	25 Lesbica
6 Semiramis	16 Delbora	26 Amalasuntha
7 Hippolyte	17 Hasbite	27 Maria puteol.
8 Zenobia	18 Tyburna	28 Bona Longob.
9 Hypsicratea	19 Teuca	29 Arabicæ
10 Valasca	20 Lacæne	30 Titula

1 **P**enthesilea Amazonū regina, muliebrē aspernata mol
licie operibus semper (q̄ viæ decent) innutrita ē. Troia
nis fauit contra Græcos, fuitq; vexillifera & turmas equinū

duxit. Propertius libro tertio Ausa ferox ab equo quondā
oppugnare sagittas Mæotis Danaum Penthesilæa rates,
Aurea cui postquā nudauit cassida frontem, Vicit victorem
candida forma virum. Virgilius libro primo Aeneidos.

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis.

Penthesilæa furens, mediusq; in milibus ardet,

Aurea subnectens exertæ cingula mamme

Bellatrix, audetq; viris concurrere virgo.

Pamphilus. Non probo peltatas inter quæ tela cateruas

Hectore sub forti sanguinolenta tulit.

- 2 **C**unabula Camillæ Voscorum reginæ manifestum futu-
re virtutis lumen promiserunt. Nam ab ipsa iam tum itan-
tia, nō molliculis iuoluta ē pānis, nona blādiētib⁹ nutricu-
lis educata, sed a patre Merabo in mediis syluarū latebris
ferio lacte pasta ē. Relictis demū crepūdijs paulo puectior
facta neq; tractādīs isucuit lanis, nec fusos aut pēsa manib⁹
accepit, sed ferinis amicta pellib⁹ fundas coepit circūagere,
cōplicare arc⁹, sagittas torq̄re, ceruos & capreas lassare cur-
su. Cui virtuti adiecit studiū virginitatis. Orto demum iter
Turnum & Aeneā bello, Rutulis adhæsit, fuitq; ductrix co-
piarū. Quā eius virtutē Virgilius i fine septimi sic describit.
Hos super aduenit volūca de gente Camilla

Agmen agens equitum, & florentes ære cateruas.

Bellatrix, non illa colo, calathis vè Mineræ

Fœmineas assueta manus, sed prælia virgo

Dura pati, cursuq; pedum præuertere ventos.

Illa vel intacte segetis per summa volaret

Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas.

Vel mare per medium fluctu suspensa tumentī

Ferret iter, celeres nec tingeret equore plantas.

- 3 **C**leopata Aegypti regina Dionysii Auletis filia, cum
mortuo iam Cæsare Antonium lasciuientibus momordis-
set oculis, & in amorē sui pellexisset, præter Syriæ & Ara-
biæ regnum ausa est Romahum quoq; imperium sperare.
Cum ergo magis ac magis in dies cretceret libido, impe-
rium ipsum ab Antonio petere non dubitauit. Quod cum

exorasset, sumptis cū eo armis, in Augustū eiusq; generis Agrippā cōpias duxit, mouitq; bellū, cui⁹ fortuna anceps aliquādiu pepēdit. Victis ad extremū Antonianis effrenata mulier cecinit receptui, ac se in pedes dedit cum adultero. Quos secutus victor August⁹ ita oppōsit, vt neglecta pacis cōditione Antonii ad inferēdā sibi mortē cōpulerit. Quo extincto vbi nullū rebus afflictis subsidiū vidit Cleopatra, brachiū Aspidi mordendū prēbuit, ne in triumphū captiua raperetur. De hac Propertius lib. 3. sic inquit.

Scilicet incesti meretrix regina Canopi.

Vna Philippæo sanguine adusta nota,
Ausa Ioui nostro larrātem apponere Anubim,

Et Tyberim Nili cogere ferre minas.

Romanamq; tubam crepitanti pellere sistro,

Baridos & contis rostra liburna sequi.

Fœdaq; Tarpeto Conopea tendere saxo,

Iura dare statuas inter & arma mari.

4 **C**helerna Iani filia, mortuo patre apud Tyberim regna-
uit, præfuitq; viris sine viri auxilio.

5 **C**apud Meroem quoq; principata est Candace regina, &
imperauit Aethiopum genti.

6 **S**emiramis regnādi libidine tota pruriens petiisse fert^r a
marito Nino, vt quinq; dies tm̄ imperaret, & sceptro vte-
retur. Quod cum exorasset, satellitibus iussit, Ninum vt in-
terficerent. Hoc itaque modo regnum consecuta, Assyriis
tantisper dominata est, dum a Nino Iunioris filio interfecta
sit, quod eius concubitum rogasset. Eadem muros Babylo-
nis condidit, aut a Nitocri regina conditos auxit & condi-
dit. De hac Mantuanus lib. 3. de Calami. Rex erat Assyriis
Ninus, atq; Semiramis vxor, Extincti post fata viri victrici
bus armis Protulit imperii fines, per Bactra per Indos.

7 **H**ippolyte Amazonū regina cum instar cæterarū bello
insuesceret, ausa est arma capere in Theseū, a quo expugna-
ta & in vxorē ducta est. Propertius, Felix Hippolyte nuda
tulit arma papilla, Et texit galea barbara molle caput.

8 **Z**enobia Palmireorū regina post mortē Odenati mariti

sui imperiū arripuit in Syria, Nec dubitauit arma capere in Aurelianū imperatorē, a quo victa & in triūphū ducta est. Cum aut pbro daret ipsi Aureliano, quod de ea triūphasset, Nihil inquit me pudet de foemina triūphasse, quæ virtute plusq̃ virili sit prædita. Pontanus. Qualis & Aethiopū quondā sitientibus aruis. In suluū regina gregē sese armat, & audet sola pedes sese irato obiectare leoni, Insigniq; arcu, & duplici Zenobia telo. De eius bellica virtute abūde meminerūt Flavius Vopiscus & Trebellius Pollio.

9 **C** Hypsicratea Mithridatis cōiux in oī bellorū discriminē adiutrix astitit marito. Quinetiā capillos sibi rasit, ne ferendē galeæ essent impedimēto. Plutarchus in vita Pōpei.

10 **C** Valasca Bohemorū regina facta cum cæteris mulieribus coniuratione, de excutiendo viroꝝ principatu, copiarū dūctrix bellum mouit, interfectisq; viris foeminas oēs asseruit in libertatē, Adeo vt amazonum instar multos annos principatæ sint sine viris. Volaterranus in Geographia.

11 **C** Regnante apud Gallos Carolo septimo cum Angli oīa populabūdi passim irrūperent, & iam p̃spero fortunæ Zephyro adiuti nihil sibi non pollicerent, desperatis Galloꝝ rebus adfuit Ioāna magni spiritus virguncula, quæ attritos Gallos animans ad vltionē & libertatis gloriā, prima belli cāpum ingressa, nō prius suos hortari & ipsa certare desiit, quā hostē in fugā verterit reportata victoria.

12 **C** Artemisiā reginā Cariæ, & Mausoli iugē mirātur Græci, qđ irrūētes Rhodios classe exuerit, insulā qđ domuerit erecta in vrbe statua, q̃ ciuitati stigmata videret inurere. Herodotus ad hūc modū de ea scribit. Verū (inquit) Artemisiæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionē aduersus Græciā secutē, qđ defuncto viro nulla adaesta necessitate, sed p̃stātia animi atq; virilitate in militiā cōcessit. Nomē ei erat Artemisiæ Lydami filiæ, Paternū gen^o ex Halicarnasso, maternū ex Creta. Hæc Halicarnassæis & Cois, & Nisyriis, & Calydniis qnq; cū naualib^o venit oī copia instructis.

13 **C** Vulgata est & nota Amazonum virtus, quæ reiecto virorum & principatu & cōmertio solæ sibi imperauerunt,

suamq; libertatem armis defenderunt.

- 14 **C**Atalāta venatrix fuit Arcadica, vibrandis iaculis & arcubus complicandis assuefacta, quæ inusitatae magnitudinis aprum vniuersae formidolosum Aetoliae prima aggressa ē & vulnerauit vna cū Meleagro. Pontanus lib. 3. de Stellis de hac puella, de eiusq; virtute sic meminit.

Qualis in Actolum campis Mealeagria virgo
Strauit aprum, primamq; manu strigente sagittam
Intorquens, aula est spumanti occurrere monstro.
Mox læta & spoliis, famosa & cede superba.

- 15 **C**Thomyris Scytarū regia potētissimo Persarū regi Cyro, bello cōgressa ē, ipmq; & vita & castris spoliavit ad viciscē dā filii mortē, quē ille p̄us occiderat. Author Herodo. li. 1. vbi nō Scytarū reginā sed Messagetarū vocat. Scytas aut̄ p̄ Massagetis intelligi docet Strabo libro vndecimo.

- 16 **C**Delbora mulier bellatrix, imperauit Israelitis, quos ab incursionibus vicinorū plerūq; rutata est, quorumq; rēp. & imperium variis auxit honoribus.

- 17 **C**Virtutē Hasbites foeminæ bellis exercitę sic describit Syl
Hæc ignara viri, vacuoq; assueta cubili (lius li. 1.
Venatu & syluis primos defenderat Amos.
Non calathis mollita manus, operata ve fuso.
Dyctinnam, & saltus, & anhelum impellere planta
Cornipedem, ac strauisse feras imimitis amabat.

- 18 **C**Idem libro secundo ait Tiburnā Sagunthinā fuisse foeminam Murri vxorem, & bellatricem.

- 19 **C**Teuca Illyricorum regina, viris fortissimis imperauit, & Romanorū vires fregit sæpenuimero. Fuit Argonis vxor, De hac Plinius, & Florus meminerunt.

- 20 **C**Lacene mulieres viroꝝ obibant munera, sese in gymnasio, in bello, in venatione exercentes. Hę cum viris in certamen aduersus Messenios fortiter descenderunt.

- 21 **C**Margarita Henrici sexti Britanniae regis conuux aciem viri deficientem restituit.

- 22 **C**Gaditanę mulieres, a partu statim surgunt, ministeriaq; domus obeunt.

- 23 **T**olim Germanorum mulieres, inclinată aciem, & iam ad Triarios vrgentem restituerunt.
- 24 **T**ellouacæ mulieres a Carolo Burgundiorū duce longa obsidione fatigatæ, mœnia defenderunt, & obfessorē e scalis in fossas vrbis detruserūt, reportatis ad suos vexillis.
- 25 **T**esbia puella murorum parte machinis Turcarum deiecta, oppidanis fugâ aut deditiōē meditantibus salutē peperit. Obtulit enim se primâ impetui & iaculis inimicorū pro tutandis ipsius muris.
- 26 **A**malasuntha Gothorū regina principata est apud Ra-uennam, Burgundiones & Alemanos Liguriâ populantes Italia pepulit, adiuvante Theodato, quem regni cōsortem susceperat. Voleterrānus.
- 27 **M**aria Puteolana a Puteolis Cāpaniæ vrbe nomen adeptā, bellica virtute maxie floruit ætate Frācis̃ci Petrarchæ. Erat laborē apprimē patiēs ab ipsa, iam inde adolescentia. Abstinebat vino, Erat parca cibi & verboꝝ. Reiciebat collos, pensa, fufos, & lanas, & cætera q̃ muliebrē decēt molli ciem. Gaudebat arcubus, iaculis, pilo, galea, scuto. Noctes perpetuas qñq; vigilabat, nec dormiebat nisi coacta idque sub dio. & humi, reclinās caput in secutū pro puluinari. Inter armatos versabatur. Quod quis ipudētē specie pferat, nihil tñ vehēmētius curauit, quā studiū virginitatis, in qua permansit ad mortem vsq;. Cultum corporis aspernabatur. quibus artibus bellicosa admodum facta est.
- 28 **B**ona Longobarda bellatrix itidem puella floruit anno domini. 1468. Nupsit Brunorio Parmensi egregio bellatori. A teneris annis lustrabat syluas venatricibus stipata canibus, Maritum in omni discrimine comitabatur. Quē cum Alphonſus rex Siciliæ aliquando certa de causa in vincula cōieciſſet, miserta captiui fœmina ad diuersos principes in instar Pegasarij cursoris cucurrit, vt ab eis literas & patrociniū obtineret pro viri salute, quod obrinuit.
- 29 **A**rabiçæ mulieres suos maritos ad bellum comitantur. iisdēq; armis accinctæ, eidē piculo vitā exponūt. Pontanus lib. 1. de amore coniugali. Felices Arabum gentes, quibus

vxor in armis Astat, & audaci strenua fert equo. Illa sudes, hastaq; viro, iaculumq; ministrat, Adiuuat, & nulli non fauet ipsa loco, Cūmunisq; vtriq; labor, fortunaq; belli, Atq; idem casus, vitaq; morsq; manent.

- 30 ¶ Cum Latini & Volsci iunctis copiis impetum fecissent in Romanos, petiissentq; siue ad quædā belli occasionē, seu ad suæ prolis incremētū dari sibi ingenuas ad cōnubia virgines, ancilla quædam Romana noīe Titula, vel (vt quidam scribunt) Philotida primores vr̄bis monuit, vt se reliquasq; ancillas in morem nobilis sponsę ornatas, eas maxime, quæ amabili forma & liberali essent aspectu, ad hostes mitterent, testata se curaturā vt ea res male verteret inimicis. Eius cōsilio cū principes vr̄bis paruissent, vna cū reliqs puellis in castra inimicorū profecta est, vt facinus egregius, & maius quā vt a fœmina factum credatur, ausa est moliri. Cum enim vidit Latinos iam periculi securos, viuos sepultos & somno stertere, dormientibus gladios subduxit. Deum altissimam conscendens arborē, Romā versus, vt cū principibus conuenerat, inflāmatā facem intendit. Quo signo Romani paratū & excubātē exercitū adducētes, dormientē hostem adorti sunt, multisq; interfectis beneficio puellæ victoriā cōsecuti sunt. Plutarchus in Camillo.

¶ Amazones.

Harpalice	Artemisi	Molpodia
Antianyra	Hippolyte	Thomyris
Antiopa	Orithya	Myrina
Lampedo	Thalestris	Marthesia
Minythia	Allæa	Strongylis.
Harpe	Eribie	Euryale
Parthoe	Archenis	Philippis
Phœbo	Menalippe	Cœleno
Penthesilæa		

A Mazones Scythicę fuerunt mulieres ad Tanaim & Thermodoonta fluuios habitantes. Vñ Claudian⁹. Thermodoontiaca Tanaim fregere securi. Syllius lib. 8. Perstreper & tellus, & Amazonius Themodon, Hęc cū

nuptias seruitutē esse, nō matrimoniū opinarentur, auimū nubendi omiserunt. Duxerunt rēp. sine viris. Solebāt inire finitimos, ne gēs periret. Siqui mares nascerētur interficiebant. Virgines non ocio neq; lanificio, sed armis, equis, venationibus & sagitis exercebāt, Infantibus dexteriores inurebant māmās, ne sagitarū ictus impediret. Duæ primum his reginæ fuerūt Marthesia & Lampedo, quæ maiore Europe parte suis armis potēter subacta, Asiæ quoq; nōnullas ciuitates occupauere. Marthesiæ successit Orithya, seruata in omne æuum virginitate cōmēdabilis. Hac principāte cū Antiopē sorore, bello petitiæ sunt ab Hercule, quas cum viciisset, Antiopē & Menalippen rapuit Hercules, Theseus Hippolyten. Orithiæ successit Penthesilea, quæ dum Troianis suppetias ferret, ab Achille iuxta multorū opinionē interfecta est. Quæ mortua reliquæ iam egre se tutantes ad Alexandri etatem durauerunt. Huius Minythia concubitū per dies. 14. obtinuit, vt filium haberet paternæ virtutis heredem. ¶ Molpodia nomē est Amazonis apud Plutarchū. quæ Theseus in bello contra Amazonas interfecit. ¶ Myrina regina fuit Amazonū, quæ triginta millia peditum, & duo millia equitū in exercitu habuisse dicit. Diodorus li. 4. Cæterum Peltem & securim primæ omniū inuenerunt. Vnde securigeræ & peltiferæ dicunt, Pelta quoq; & securis Amazoniæ & Penthesileæ dicunt. Ouid. in eplā Phædræ. Priā securigeras inter virtute puellas. Val. Flac. lib. 1. Vtq; securigeras stimulauerit ira careras. Statius lib. 12. Nō cū peltiferis atq; hæc tibi pugna puellis. Horat. lib. 4. Car. Amazoniā securi dextras obarmer. Ouid. li. 2. de Ponto. Nec tibi Amazonia est p me sumēda securis. Mātuanus. Penthesilea nō inferiora securi. Amazonū quædā poetarū carminib⁹ celebratae sunt. ¶ Harpalice. Virg. li. 1. Aeneid. Vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice, volucrēq; fuga puertit Hebrū. ¶ Pēthesilæa. Idem, Ducit Amazonidū lunatis agmina peltis Penthesilæa fures, mediisq; in millib⁹ ardet. ¶ Hippolyte. Seneca in Agamēnone. Vidit Hippolyte ferox pectore e medio rapi Spoliā & sagittas. Claudianus. Inter fremētes

Hippolyte rubas Strictam securim languida poneret.

CHarpe. Valerius Flaccus libro. 6. Qua Pelta vacat, iamq;
ibat in Harpem. Menalippe. Virg. Threiciam sexto ipolia/
uit Amazona baltheo. Porro autem Stephanus Byzantius
scribit Amazones Sauropatidas a Græcis fuisse appellatas,
q; lacertis vescerent, quas illi Sauras vocât. De earū mori/
bus pauca admodū Curtius refert lib. 5. de gestis Alexandri
his verbis, Vestis nō toto Amazonū corpori obducit. nam
læua pars est ad pectus nuda, cætera deinde velant, nec tū
sinus quem nodo colligūt infra genua descendit. Altera pa/
pilla intacta seruat, qua muliebris sexus liberos alant, Adu/
ritur dextra, vt arcus facilius intendât, & tela vibrent. Stro/
zapater lib. 1. Eroticon de quibusdā sic meminit.

Virginitas vltro seruata, & bellica virtus

Magnum Orithyæ contribuere decus.

Lampedon, Hippolyten, Menalipen iane videmus

Illustres inter nomen habere viros.

His quoq; se comitem merito Marthesia iungit.

Nec caret Anthiope laude, Nec Harpalice.

De Amazonib; meminerunt Trogus lib. 2. Herodotus li. 4.

Valerius Flac. lib. 5. & Diodorus Siculus lib. 4.

CBella & alia quædā mala a mulieribus orta.

Bellum Græcorum in Troianos ortū est ab Helenæ ra/
ptu. Ouid. lib. 1. Elegia. Qualis ab Europa Phrygiis ad/
uecta carinis, Coniugibus belli causa duobus erat. Proper.
lib. 2. Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli, Europæ
atque Asiæ causa puella fuit. Idem lib. 1. His olim (vt fama
est) vitis ad prælia ventum est. His Troiana vides funera
principiis. Seneca. Quisquā dubius ad thalamos eat, Quos
suadet Helena: pestis exitiū, Lues, Vtriusq; populi: Cernis
hos tumulos ducū, Et nuda totis ossa (quæ passim iacent)
inhumata campis: hæc hymen sparsit tuus, Tibi fluxit Asiæ,
fluxit Europæ cruor.

CPelops cum Phrygiæ regno successisset, bellum mouit
in Oenomaum patrem Hippodamiæ ppter puellam ipsaz
adamatam, & negatam sibi in matrimonio.

CAlia fuit Hippodamia Atracii filia & vxor Pyrithoi, quā tū mero calefcētes & aſtuātes libidine Cētauri rapuiſſent, bello petiti ſunt a Pyrithoo. Vñ puellā ipſaz Proptius Iſcomachen vocat. Iſco enim grēce ſignificat habeo, & mache dicitur pugna. Verba ei⁹ ſunt hec. Qualis & Iſcomache Lapithæ genus heroinæ, Cētauris medio grata rapina mero. Idem. Aſpera Centauros eadē demētia iuſſit Frāgere in aduerſum pocula Pyrithoi. Ouid. lib. 14. Helene nō pluribus eſſet Sollicitata procis, nec quæ Lapitheia mouit Prælia.

CArchelaus rex Macedoniæ interfectus eſt ab adoleſcēte Crateua nomine, quē habebat in delitiis, quod ei pmiſſam filiam, alteri poſt habuerit. Volaterranus.

CArchilochus poeta Iambographus Lycambem ſocerū ad præpoſterā laquei mortem impulit, propter eius filiam ſibi in matrimonio denegatam. Vnde Ouidius. Poſt modo ſi perges, in te mihi liber iambus Tincta Lycambeo ſanguine tela dabit.

CPericles propter Aſpāſiam concubinam, Samios infeſtos, Mileſiis debellauit. Plutar.

CT. Coruncanum liberius in legatione ad Teucam Illyricorum reginam locutum regina ipſa interfici iuſſit violato gentium iure. Liuius & Florus.

CPropter Cryſeidem filiā Cryſæ (qui ſacerdos fuit Apollinis) ab Agamēnone raptā Apollo peſtem in caſtra Græcorum immiſit, quæ nō prius deſiit ſerpere, q̃ patri ſuo reddita ſit puella. Tortellius.

CPropter Lauiniā Latini regis & Amatæ filiā ortū eſt bellum inter Aeneā & Turnū, dum vterq; eā ſibi in matrimonium dari cuperet. Pōtanus lib. 4. de Stellis. Hinc atrox bellum exoriſ, pro cōiuge certat. Hinc Rutulum manus, hinc fulgentibus Arcadis armis. Ac tādē victor poti⁹ regnoq; toroq; Sed ſato cadit infelix caua ad antra Numyci.

CRoma condita cum Romulus ad augendum vrbis populum, Sabinorum ſcēminas rapuiſſet, inde bellum ortum eſt & motum a maritis raptū vlciſci & raptas repetere volentibus. Propertius libro. 2. Cur exempla petam Graium?

Tu criminis

Tu criminis author. Nutritus duro Romule lacte lupæ,
Tu rapere intactas docuisti impune Sabinas. Per te nunc
Romæ quidlibet audet amor.

¶ Mortuo Menelao Megapeth⁹ & Nicostrat⁹ Orestis filij
Helenā i Rhodiū fugauerūt, vbi a Polyzo Thpomeni vxore
arbor suspēsa ē ob zelotypiā. Pausanias apd Volaterranū.

¶ Lyfimachus filius Agathoclis filiū Agathoclem (cuius
auspicijs multa bella feliciter gesserat) veneno sustulit insti-
gante Arsinoe nouerca Ptolemæi sorore. Volaterranus.

¶ Lucretius poeta amore foeminæ in furorē versū ama-
torium hausit poculū, quo spiritū efflauit. Volaterranus.

¶ Tullia pcurauit, vt maritus suus Seruius. Tullius a Tar-
quinio superbo interficeretur.

¶ Sanson cū Dalidæ vxori crinē fatālē ostendisset, in quo
p̄digiosæ vires consistebāt, dormiens ab eadē rās incidit
in manus inimicorum. (Ia se suspēdit.

¶ Iphis egregia forma adolescēs spret⁹ ab Anaxarete puel

¶ Deianira author fuit duelli iter Herculē & Nessum Cē-
taurū, atq; ēt mortis ipsi⁹ Herculis. Seneca. O turpe fatum,
foemina Herculae necis author feref. Fuit etiā cā belli inter
eundē Herculē & Acheloum. Vñ Claudianus. Herculeas vī-
dit fluuio luctāte palæstras Mœnibus ex altis. Calydon, pre-
cumq; laboris Deianira fuit. (pheras.

¶ Achab rex Israelitoꝝ suāsu Iezabelis vxoris, occidit p̄-

¶ Chilpericus Clotharij filius opera Fridegūdis seu Fride-
gundæ vxoris, dum venatu rediret, interfectus est.

¶ Seleucus Callinicus rex Syriæ dum nouercam Bereni-
cem Ptolemæi sororem expulisset, ab ipso Ptolemæo bel-
lo peritus est. Iustinus lib. 27.

¶ Deiphob⁹ insidijs Helenę (quā post mortē Paridis piugē
duxerat) occisus ē toto corpe ihonestis plagis deformato.

¶ Amphiaras vates cum præuidisset se periturū Thebis,
si eo ad bellum proficisceretur, coniecit se in latebras & oc-
culuit. Et tamen prodidit vxor Eryphile spe habēdi moni-
lis aurei, quod gerebat Polynices. Itaq; vxoris fraude co-
actus ire Thebas, hiatu terræ absorptus est.

Euander Pallantis Arcadum regis nepos, suasu Nicostre matris occidit patrem suum. Tortellius.

Edwardus Anglorum rex & martyr, vxoris suæ fraude occisus est.

Pterelas Thebanorum rex, proditione filiae, Polydices interfectus est a Creonte.

Nisus quoq; Megarēsis rex obsessus a Minoe rege Cretæ, proditione Scyllæ filiae (quæ Minois amore tenebat) fatalem amisit cinem, atq; ita ab hoste interfectus est. De utroq; Ouidius. Filia neue magis capiti sit fida parentis. Quam tua vel Pterela, vel tua Nise fuit.

Cleopatra causa fuit belli inter Ptolemæum Philopatorē patrem suum & Alexandrum Syriæ regem.

Gandulphus martyr dum vxorem adulterū increparet, eiusdem insidijs interfectus est ab adultero.

Hippolytus a Phædra nouerca stupri falso accusatus, dū Thesei patris furorē velle declinare, discriptus est ab equo.

Propter Hermionem Orestes Pyrrhum occidit.

Othocarus rex Bohemiæ instigatus ignauia & timoris ab vxore Margarita, q̄ cum Rhodulpho Cæsare foederis inisset, bellum mouit, in quo profligatus est. Volaterranus.

Ioram Israelitarum rex suasu Athaliæ vxoris infinita peccata commisit flagitia.

Isis cā fuit, cur Mercurius mādato Iouis Argū occiderit.

Luchinus Italiæ comes mouit bellum in Vgolino Gonzagam propter Isabellam vxorē suam ab ipso Vgolino viatam Volaterranus.

Martia meretrix Antonium Commodum Imperatorem (cuius erat concubina) fecit occidi ab Athleta quodā, quo cū adulterij consuetudinē habebat. Sextus Aurelius.

Rodericus Gothorum rex, cum filiā Iuliani cuiusdam præfecti (qui Tingitanā provinciā administrabat) adulterasset, dolore animatus pater, Sarracenos conuocauit, mouitq; bellum, in quo septingenta vtriusq; milia hominum perierunt. Volaterranus.

Alexāder instinctu Thaidis meretriculæ Persēpolim Vra

dem combussit. Curtius lib. 5. Ebrio (inquit) scorto de fāta
re ferente, sentētiam, vnus & alter; & ipsi mero onerati a
sentiuntur, rex quoq; fuit audior, quam patientior. Quin
igitur vlciscimur Grāciam, & vrbi faces subdimus. Omnes
incaluerant mero. Itaq; surgunt remulenti, ad incendendā
urbem, cui arinati pepercerant. Primus rex ignem regiā
iniecit, tum conuiuā, & ministri, pelliceq;. Author etiam
Coelius Cap. 1. lib. 8.

Violata Lucretia cā fuit exigendi regū principatu, quē
admodum per Virginiam Triumviri desierunt.

Octauia soror Augusti ab Antonio repudiata; causa fuit
belli ciuilis.

Antiochus dum bellum gereret in Romanos, vino &
veneri dies multos indulsit, cum puella quadā Chalcidē,
quā deperibat. Ex quo factum est, vt mollicie illa delicijsq;
corruptus hosti victoriā reliquerit. Liuius lib. 36.

Stefilea mulier fuit admodū elegāte vultu & rara in alijs
pulchritudine, cuius spectabilis forma causa fuit externarū
litium inter Aristidem & Themistoclem, cum ab eorum
vtrōq; adamaret. Plutarchus in Themistocle.

Ouidius libro secundo Eleg. de quibusdam bellis & alijs
multis malis, quorum authores extiterūt foeminae, ad hūc
modum scribit.

Nec belli est noua cura mei, Nisi rapta fuisset

Tyndaris, Europæ pax Asiæq; foret.

Foemina syluestres Lapithas populūq; biformē

Turpiter apposito vertit in arma mero.

Foemina Troianos iterum noua bella mouere

Impulit in regno iuste Latine tuo.

Foemina Romanis iterum nunc vrbe recenti

Immisit soceros, armaq; sæua dedit.

Vidi ego pro nivea pugnantes coniuge tauros,

Spectatrix animos ipsa iuuenca dabat.

Item Horatius lib. 4. Ser. Nam fuit ante Helenam cunus

reterrima belli Causa. Item Pamphilus Saxus.

Baccatum caperet coniux vt auara monile.

Iuit ad infernas Amphiaras aquas.
 Tyndaris ad Phrygij vultum cor flexit amantis,
 Et Menelæam liquit iniqua domum.
 Vertit opes Asiæ, disiecit mœnia Troiæ,
 Hæctora vulneribus fodit & Acacidem.
 Fraude Clytemnestræ clarus mactatur Atrides,
 Fraude cadis natæ tu quoq; Nise tuæ.
 Ad Ptolemæam nam munera transtulit urbem,
 Cæsaris & magni sceptrum beata Numæ.
 Quæ tenuit Pharium meretrix scelerata Canopum,
 Opponens latij stridula sinistra tubis.
 Vincula, faces, ferrum, letalia spicula, virus.
 Sub roseis claudit quæq; puella genis.
 Mantuanus. Hinc veniunt rixæ, veniunt & iurgia & arma.
 Sæpe est dire multo cū sanguine mortes. Hinc quoq; dilectis
 eversæ mœnib⁹ vrbes. Idē Egloga. 4. Quæ crimina nō sunt.
 Fœminea tentata manu, dedit hostibus arcem,
 Decepta ornatu brachi Tarpeia sinistri.
 Sæuit in natos manibus Medea cruentis.
 Tyndaris ægæas oneravit nauibus vndas.
 Scylla hostem sequitur patri furata capillum.
 Fratrem Biblis amat, subicit se Myrrha parenti.
 Concubitus nati longæua Semiramis ardet.
 Causa necis vati coniux fuit Amphiarao.
 Occidere viros nocturnis Belides armis.
 Orpheia membratim Cicones secure poetam.
 Cognita luxuriæ petulantia Pasiphaæ.
 Phædra pudicitiam contra crudeliter ausa est.
 Decepit iudæa virum Rebecca, suamq;
 Progeniem velans hircino guttura tergo.
 Porrigit Alcide coniux fatale venenum.
 Decipit Hippodame patrem Lauinia Troes.
 Implicat ancipiti bello, Bryseis Achillem
 Depulit e castris, demens Bryseide factus
 Fulminat Atrides, & sentit Apollinis iras.
 Eua genus nostrum felicibus expulit aruis.

IDas & Lynceus Aruenes & Apharei filij pro Leucippi & liabus Phœbe & Ilaira aduersus Castora & Pollucē prope Spartā dimicarunt. In quo congressu perijt Castor. Poluci autem profuit immortalitas. ¶ Contra tamen nōnullę reperiuntur fœminę, quę maximi quandoq; boni authores extiterunt, sed breui admodum numero.

¶ **C**Dominica vxor Valentis imp. Gothos ad euertendam Constantinopolim irruentes pacauit. Paulus Diaconus.

¶ **A**nno verbi incarnati circiter. 412, cōstituerat Ataulphus Gothorum rex, urbem Romā, vel diripere, vel expugnare saltē, eamq; Gothiam appellare, nisi Placida Honorij, soror & vxor ipsius barbari ferocientem animum & iam paratum sceleri verbis emolliuisset. Idem Diaconus.

¶ **C**luguldis soror Childeberti Hermogillum Lemogilpi Gothorum regis filium, & maritum suum ad christianam conuertit pietatem. Volaterranus.

¶ **C**lotildis regina Franciæ Clodoueum regem maritum suum Childerici filium, eodem modo ad cultum sacriæ religionis induxit. Volaterranus.

¶ **P**ompeia Plautina Iulianum imp. maritum suum auertit ab extorquenda populo pecunia & colligendo fisco. Author Sextus Aurelius. His adduntur Helena Constantini mater, Monica Augustini, & nonnullę alię.

¶ **C**Nouercæ quædam.

Ino. Hippodamia. Casperia.

Phædra. Stratonice. Iulia.

Gidica. Ida. Iuno.

Opœa. Eriboea. Alfrida.

Martina. Nuceria.

INo Phryxi & Helles Athamantis filiæ fuit nouerca. ¶ Hippodamia Chryssippi. ¶ Casperia Archemoli. ¶ Phædra Hippolyti. ¶ Stratonice Antiochi Sotheris. Iulia Antonij Caracallę. ¶ Gidica Cōminij. ¶ Ida Phinidarū. ¶ Iuno Herculis. ¶ Opœa Scylis regis Scytharū. ¶ Eriboea Mercurij. ¶ Alfrida Eduardi secūdi Angloꝝ regis. ¶ Martina Cōstātini Heraclij quē veneno sustulit. ¶ Nuceria vxor

Hebji, nouerca fuit firmi, quē morti dedit. Author Plutar-
chus in Parall. **T**extrices & Lanificæ.

Pholoe. Pamphile. Arachne.

Closter. Penelope.

Pholoe Cretensis fuit foemina, lanificij & texturæ ad-
modum perita. Virgilius lib. 5. Aeneid. Olli serua. dat
opèrum haud ignara Mineræ. Cressa genus Pholoe, ge-
miniq; sub vbere nati.

Prima telas texere, easq; retorqueri inuenit in Co, Pam-
phile mulier Platis filia. Author Plinius lib. 11. Cap. 22.

Arachne (vt fabulant poetæ) cum esset lanificij peritissi-
ma, ausa est Mineruā eius artis inuentricē ad certamē puo-
care, A qua victa, in araneā mutata est, q̄ nunc quoq; nere
non desinit, suisq; filis, hæret adhuc pensilis. Architrenius,
Nobile surgit opus, leuius quā torsit Arachne, Pollice Ly-
da man^o & vestib^o ipluit aurū, Pectinis igenio nulli cessura.

Fusos in lanificio reperit Closter filius Arachnes Linū
& Rhetia Arachne ipsa, Authore Plinio.

Fuit & optima textrix Penelope poetarū testimonio.
Ouidius, Nec mihi quærenti spaciosam fallere noctē, Lassa-
ret viduas pendula tela manus. Vnde & tela Penelopæa &
icariotis dicitur, quod Icarī filia fuerit Penelope. Idē Oui-
dius li. 3. de Pont. Morte nihil op^o est, nihil Icarionide tela:

Vestales quædam virgines.

Oppia. Claudia. Fonteia.

Marcia. Minutia. Flronia.

Posthumia. Sextilia. Tutia.

Caia. Suffecia. Licinia.

Vidibia.

Oppia vna fuit ex vestalibus, quæ cōniperta stupri viua
defossa est. Stroza filius Vestalis virgo læsi damnata
pudoris, Contegor hoc viuens Oppia sub tumulo. Liuius
libro vigesimo secundo hanc Opimiam vocat.

Fuit Fonteia Vestalis soror M. Fonteij, qui cum Galliæ
exercitui præesset, accusatus est prouinciæ malè admini-
stratæ. **M**arcia Item incesti dānata. **M**inutia ppter ele-

gātē corporis coltū venit ī suspiciōē libidinis. Vñ & viua defossa est. Liuius lib. 8. ¶ Flōronia pūcta stupri sibi mortē intulit metu grauioris supplicij. Liui^o libro vigesimo secundo. ¶ Posthumiā Vestalē nimis corporis cult^o stupri q̄q; suspēctā fecit. Pontificū tñ absoluta est sentētia. Liui^o libro q̄to. ¶ Stupri damnata est Sextiria, vt etiam Tutia. Authore Liuiō. ¶ Thraciæ Caiæ, siue Suffetiæ statua posita est Authore Plinio. ¶ Plurarchus in Gracchis ait Liciniā fuisse vnā e Vestalibus. Plotinus accusauit M. Crassum incestus cum Licinia, vt testatur idem Plutar.

¶ Vbidia Vestalis fuit, quam Messalina misit ad pacandum Claudium maritum suum, quem iratum sibi intellexerat. Cornelius Tacitus.

¶ Ferunt Geganiam & Bereniā vestales a Numā primum sacratas fuisse, deinde Camilliam & Tarpeiam. His autem virginibus annorum triginta ab rege castitas pręscripta est. Plutarchus in vitā Numę.

¶ Fuit & Cornelia vestalis virgo, quam stupri cōuictā Domitianus imperator deffodi iussit, stupratoribus ī comitio ad necem cęsis. De hac Cōrnelia vide vndecimam epistolam libri quarti Plinij.

¶ Claudia virgo fuit vestalis, quę cum in stupri venisset suspiciōē, ad testimoniū & argumentū suę pudicitię simulachri Cybeles hārens ī Tyberis vado, cingulo suo cinctū traxit cum naui in qua erat, quā tñ multa hominum millia vestigio educere nequiuērant. Propertius lib. 4. Vel tu quātardā mouisti fune Cybelem, Claudia turritę rara ministra deę. Huius rei meminerunt Liuius libro vigesimonono. Lactantius lib. 2. & Ouidius libro quarto Fastorum.

¶ Exercitus numerosi.

1 Exercitus Tartarorum.	7 Exercitus Amuratis.
2 Exercit ^o Pōpeiij Cęsarem.	8 Exercit ^o Brēni & Senonū.
3 Exercit ^o Cęsarīs in Pōpeiū.	9 Exercitus Theodorici.
4 Exercitus Mardonij.	10 Exercitus Tamburlani.
5 Exercitus Hiēroboam.	11 Exercitus Antigoni.
6 Exercitus Athilę.	12 Exercitus Antiochi.

PRIMA PARS

13 Exercitus Annibalis	34 Exercit ⁹ Neuiorū i Cēsarē.
Exercitus Hispanorū in An-	35 Exercitus Luculi in Mi-
nibalem.	thridatem.
14 Exercitus Achæorum.	36 Exercitus Persei.
15 Exercitus Atheniensium in	37 Exercitus Tigranī Arme-
Syracusanos.	niæ regis.
16 Exercitus Artaxerxis.	38 Exercit ⁹ Terētij Varronis.
17 Exercitus Darij in Alexan-	39 Exercitus T. Q. Flaminij.
drum.	40 Exercitus Eumenis.
18 Exercitus Alexandri.	41 Exercit ⁹ Radagasi Gotho-
19 Exercitus Antigoni.	rum regis.
20 Exercitus Seleuci & Antio-	42 Exercitus L. Acmylij & C.
chi.	Attili.
21 Exercit ⁹ M. Antonij in Par-	43 Exercitus Vestigis.
thos.	44 Exercitus Gallorum.
22 Exercitus Parthorū in Anto-	Exercit ⁹ Q. Fabij Maximij
nium.	45 Exercitus Aruernorum.
23 Exercitus Antonij i Cēsarē.	46 Exercitus Besoftris.
24 Exercit ⁹ Cēsarī i Antoniū.	47 Exercitus Nini in Bactria-
25 Exercitus Crassi in Parthos.	nos.
26 Exercitus Carthagenensiu	48 Exercitus Xerxis.
in Siciliam.	49 Exercitus Græcorum in
27 Exercitus Demetrij.	Troianos.
28 Exercitus Marij & Catulli.	50 Exercitus Troianorum in
29 Exercitus Mithridatis.	Græcos.
30 Exercitus Pōpei i piratas.	51 Exercitus Moſis.
31 Exercitus Pelopidæ in Sy-	52 Exercitus Hierosolymag.
racusanos.	53 Exercit ⁹ Caroli Martelli.
32 Exercitus Heluetiorum.	54 Exercitus Antiochi.
33 Exercitus Ariouisti Germa-	

EXPLANATIO.

- 1 **B** Ela quarto Andreæ Hierosolymitani filio apud Pā-
nonios regnante Tartari cum quingentis armatorū
millibus Pannoniam ingressi sunt, a quibus supera-
tus Bela aufugit. Volaterranus.
- 2 **C** Pompeij in Cæsarem dimicantis acies habuit. 40. millia

peditum, equitum in sinistro cornu septē millia, in dextro quinq;. Præterea Oriētis auxilia, totam vrbis nobilitatem, Senatores, Prætorios, Cōsulares. Eutropius.

- 3 **C** Cæsar in acie habuit peditum, 34. millia, equites nō amplius mille. Author Eutropius.
- 4 **C** Mardonius Persa (quem Xerxes apud Salaminem reliquit, vt dispalatos milites resarciret) habuit in exercitu peditum ducenta millia, equitum viginti millia. Victus est tñ apud Plateas a Pausania Lacedæmonio turmis longe minoribus stipato. Coelius cap. 62. libri. 16.
- 5 **C** Hieroboam rex Israelitarum in exercitu (quem contra Abiam Iudeorum regem duxit) habuit. 80. millia bellatorum. Abias vero. 40. Iosephus octauo Antiquitatum.
- 6 **C** Habuit Athyla rex Hunnorum in exercitu quinquaginta armatorum millia. Sabellicus.
- 7 **C** Amurathes rex Turcarum Pānoniā cum cētum hoīum millibus ingressus est, quā bis domuit. Volaterranus.
- 8 **C** Senonum dux Brennus (qui primus Romanam superbiam rerudit) habuit. 300. millia.
- 9 **C** Theodoricus Clodouei primi filius in Italiā cū. 80. millibus traiecit, qbus impetu repentiū Belisarii copias fregit, omnemq; transpadanā subiugauit regionem. Vola.
- 10 **C** Tamburlanus Scytarū rex Euphratē fluuiū cum sexcētis peditū millib⁹, egrū vero trecētis traiecit, quo numero Asiā minorē obtinuit. Regē Turcæ Pazāitē captiuū duxit, Scytas, Medos, Albanos, Mesopotamiā, Parthiā, Persiam, Armeniam sibi subiugauit. Volaterranus in geogra.
- 11 **C** Exercitus Antigoni habuit peditū viginti millia. Equites trecentos.
- 12 **C** Exercitus Antiochi. 300. millia armatorum, quibus Romanos inuasit. Falcatis etiam curribus, & Elephātis aciem instruxit. Author Sextus Aurelius.
- 13 **C** Certum nō est quantę fuerint Annibalis copię. Alii cētū millia peditum, & viginti equitū fuisse dicūt. Quidā aiunt addita ex Gallis & Liguribus. 80. millia peditū, decē equitum. Plutarchus ait Annibalē habuisse in armis ad cētum

& quinquaginta bellorum millia in expugnatione Saguntis, Etropius centum quinquaginta millia peditum equitum viginti. Quamvis autem exactus ad hunc numerus dari nequeat, hoc tamen argui potest numerosum habuisse exercitum, quod amissis in Alpium traiectu triginta millibus, adhuc Romanorum potentiam non expauerit.

¶ Hermandici Arbocolani, Olcades, & Carpentani Hispaniae populi supra centum hominum millia in Annibalem a Vacceis eiusdem regionis populis redeunte armaverunt. Authore Plutarcho, quam tamen multitudinem Annibal multis prius interfecit in fugam vertit, & post hanc victoriam cunctos trans Iberum populos ad deditionem compulit praeter Saguntinos.

14 ¶ Achaeorum exercitus in Cleomonymem ducem Spartano fuit viginti millium peditum, equitum mille.

15 ¶ Athenienses in Syracusanos certaturi duce Alcibiade, habuerunt supra centum, & quadraginta triremes, Centum, & quinque millia peditum, tum sagittarios, & funditores mille & trecentos. Tormentorum praeterea, ac machinarum expugnandis urbibus copiam ingentem. Plutarchus in Alcibiade.

16 ¶ Exercitus Artaxerxis regis Persarum in Cadusios, habuit triginta peditum millia, pedites mille. Sabellicus.

17 ¶ Certatus in Alexandrum Darius habuit sexcenta hominum millia. Plutarchus scribit, Dario fuisse decies centena millia militum. Q. Curtius minorem illi facit copiarum numerum libro quarto cum ait, Summa totius Darii exercitus equites 45. millia, pedestris acies. 200. millia expleuerat.

18 ¶ Copiarum Alexandri qui minimam asserunt numerum, tricena millia peditum, equitum vero quinquaginta fuisse tradunt. Fere in Asiam traiecisse cum millibus armatorum non amplius. 48. Volaterranus. Justinus lib. 11. scribit eum tamen habuisse peditum triginta duo millia, equitum quatuor & quingentos, naues centum. 82. Hac tam parua manu (inquit idem) uniuersum terrarum orbem, utrum sit admirabilius, vicerit, an aggredi ausus fuerit incertum est.

19 ¶ Antigonus Philippi filius, & pater Demetrii Poliorcetae Macedoniae regis habuit in exercitu contra Seleucum Syriae principem & alios reges supra. 70. millia peditum

equitum vero decem millia. Item Elephanthos. 71.

20. Seleucus vero & Antiochus eius filios armarunt in ipsum Antigoni. 24. millia peditum, equites supra decem millia. Elephanthos quadringentos, currus centum & viginti.
21. Bellans in Parthos M. Anronius habuit. 60. Romanorum peditum millia, & his auxilia equitum adiuncta. Hispanorum, & Gallorum decem millia, Ceterarum nationum equitum peditumque trecenta millia. Plutarchus.
22. Parthorum vero exercitus in Antonium habuit. 40. millia equitum.
23. Exercitus Antonii contra Cæsarem habuit peditum centum millia, Equitum. 22. Naues quingentos. Plutarchus.
24. Exercitus Cæsaris contra Antonium habuit naues ducetas quinquaginta peditum. 80. millia, equitum. 21. Idem Plutarchus in Antonio.
25. Exercitus Crassi contra Parthos habuit peditum legiones septem, equitum quatuor millia ac totidem velites.
26. Carthaginenses Siciliam cum septuaginta milibus militum, ducentis triremibus & mille nauibus inuaserunt. Quos tamen superauit Timoleon dux Corinthiorum, eorumque castra diripuit desideratis decem millibus.
27. Demetrius Antigoni & Stratonius filius, & Macedonie rex habuit in copiis, peditum decem millia, equitum decem naues quingentas.
28. Exercitus Marii & Catuli contra Cimbros habuit quinquaginta hominum millia cum trecentis militibus. Plutarchus.
29. Mithridates rex Ponti habuit peditum centum millia, equitum decem, currus facaltos nonaginta, Coelius ad hunc modum de Mithridate. Habuit (inquit) equitum. 50. peditum. 250. millia. Machinatum vero ac omnis bellici instrumenti par eius summa. Depugnabant cum eo reges Dynastarumque Armeniarum, ac Scytharum, qui circa Pontum incolunt supraque Maotidem paludem.
30. Pompeius in bello contra Piratas habuit quingentas naues, peditum centum & viginti millia, equitum quinque. Plutarchus.
31. Pelopidas dux Thebanorum duxit contra Syracusanos septuaginta millia militum.

- 32 **C**Heluetiorū in Galliam Aquitanicam irrumpere volentium tempore Iulii Cæsaris exercitus habuit trecenta hominum millia. Volaterranus. in geogra.
- 33 **C**Credibile est Ariouistum Germanorum regem numerosas habuisse copias, vel hoc vno argumento, qd̄ a Cæsare victus octoginta militū suorū millia amiserit, authore Plutarcho. Scribit Eutropius fuisse in exercitu Germanorū qui sibi Gallias subiicere parabat, 440. millia.
- 34 **C**Neruii (quos Lucanus rebelles vocat, quiq; nostro tempore Tornacēses vocātur) in bello contra Cēsarem sexaginta hominū millia amiserunt. Eutropius lib. 6. scribit eos habuisse in exercitu. 272. millia.
- 35 **C**L. Luculli copiarū in Mithridatē Armeniæ regē fuerunt triginta millia peditū, equitū duo millia cū quingentis
- 36 **C**Perseo Macedoniæ regi i Paulū Aemylium dimicaturū fuisse quatuor millia equitū peditū vero. 48. millia.
- 37 **C**Tigrani regi Armeniæ, fuisse ducēta quinquagintaquinque armatorum millia cōtra Romanos, qui e tāto exercitu peditum centum millia equitum vero quinquaginta Lucullo duce interfecerunt.
- 38 **C**Terētius Varro p̄sul & Aemylī Pauli collega hūit i exercitu octo & octoginta hoīum millia p̄tra Carthaginēses.
- 39 **C**Quintius Flaminius in bello contra Philip̄ppum Macedoniū regem habuit. 26. millia hominum.
- 40 **C**Habuit Eumenes rex Pergami in exercitu cōtra Macedones. 36. millia bellatorum.
- 41 **C**Radagasus Gothorum rex (qui floruit Arcadii & Honorii Imperatorum temporibus) habuit in exercitu supra ducenta bellatorū millia. Author Paulus Diaconus.
- 42 **C**L. Aemylius & Attilius consules principio sui cōsulatus quatuor legiones vrbanas in Gallos armauerunt, quarū singulis quinq; millia & ducenti pedites, equites vero trecēti inerāt. Habebāt & ex sociorū auxiliis triginta millia peditū. Equitum vero duo millia. Cui numero Thusci & Sabini septuaginta addiderūt millia, vbi primū Galli Appēninū trāsire nunciati sunt, Post hos vmbri & Sarsennatæ Appēnini

incolæ viginti millia ptulerūt. Samnites. 70. millia peditū, Equitum septē millia. Iapigenses, & Mesapii. 50. millia peditū, Equitū. 16. millia Lucani. 30. millia peditū, Equitum tria millia. Marfi, Maricini, Ferētani & Vestini peditum. 20. millia. Eoq; modo cæteræ toti⁹ Italię vrbes suas suppetias contulerunt, ita vt numerus excreuerit ad septies centena millia peditum, Equitum vero. 70. millia. Author Polybi⁹, qui dum forte suis mendaciis Gallos deprimere, Romāos vero laudare studet, sua spe fallitur. Nam si ita est, nihil accedit Gallis opprobrii, quin potius plurimū laudis meruerunt, q̃ Italiæ (quæ totius orbis se vocabat imperatricem) tm̃ terrorem incusserint, vt nullo, quālibet numerofo exercitu se satis tutos opinaretur. Sed age, quid egerunt Gallie Non dubitarunt (vt est gens ipsa periculi cōtēnens, & vitæ suæ prodiga) contractis vndiq; tot centuriis, quinquaginta nō amplius millia opponere. De hoc Italiæ nūerofo exercitu. Vide Volaterranum de Gallorum rebus gestis.

43 ¶ Vestiges rex Gothorum post Atalaricum filium Amalasunthæ reginę, ad obsidionē vrbs Romæ cum ducentis armatorū millibus profectus est. Vولاتerra.

44 ¶ Scriptores (qui gloriam Gallogū, non nisi retortis oculis possunt inspicere) aiunt ducenta Gallogū millia profligata fuisse a. Q. Fabio maximo triginta vix millib⁹ stipato. Hoc aut quā fabulosum sit, cæcis pateat, vel hoc vno argumento, q̃ eo tpe quo altera manu orientem, altera occidentem cōplecti se gloriebant, Brenno senonum duci, nec in suis pomœriis, atq; adeo sterquilliniis resistere potuerint.

45 ¶ Soli Aruerni (modica Gallorum portio) ducenta bellatorum millia obiecerunt Aemyliano Maximo ad Isaræ, & Rhodani confluenta. Strabo.

46 ¶ Sesostris rex Aegypti (q̃ insuetā seruitiū Arabiā subegit, maximā Libyę partē occupauit) habuit ī pedestrib⁹ copiis sexcenta peditū millia, equitū vero. 24. Curruū bello aptorum octo millia & viginti. Diogenes lib. 2.

47 ¶ Ninus Assyriorum rex armavit īn Bactrianos decies septies centena millia peditū, equitum, ducēta. Curruū. 100.

millia; auctor apud Diodorum Ecclēfias.

48 **C**Xerxes rex Persarum in Græcos dimicaturus habuit de regno suo septingenta millia, de auxiliis trecenta, Rostratas naues mille, & ducentas, Onerarias ad tria millia. Toto numero habuit tria millia nauium, in quibus fuerunt hominum Myriades. 23. Terrestris autem exercitus fuit centum, & septuaginta Myriades, Equitum octo. Herodotus lib. 7.

49 **C**Ad vindicandum Helenæ raptum, Græci armauerunt in Troianos 886. bellatores millia. Volaterranus.

50 **C**Contra vero Troiani habuerunt, 676. millia, Carinas circiter mille. Author Dares Phrygius.

51 **C**Exercitus sub Mose habuit 63. millia. Imbellis autem populi 550. millia. Tota summa millies mille, & centum quinquaginta Iosephus lib. 3. Iudaicæ hist.

52 **C**Obsessis a Vespasiano Hierosolymis undecies centena millia ferro & fame perierunt. Author Iosephus.

53 **C**Carolo Martello Gallo regi fuerunt trecenta armatores millia. Porro autem Lacedæmones prædibant in bellum cum tibiarum modulatione, ut suauissimo cantu deliniti non remiserent periculi. Pari modo Cretenses caneant cithara.

54 **C**Massagetæ rubras induebant tunicas, ne vulneratorum cruor terrorem cæteris afferret.

CParthi in fuga sagittas a tergo iaculant. Lucanus. Ocyor & missa Parthi post terga sagitta.

CHabuit Antiochus in expeditione quam in Parthos mouit octingenta millia armatorum & trecenta lixarum millia, ex quibus coquorum, pistorum, scenicorumque maior fuit humerus. Iustinus lib. 38.

CBella in quibus multum cruoris effusum est.

1 Bellum Abie in Hieroboā. 8. Bellum Caroli Martelli.

2 Bellum Phacee regis. 9. Bellum Cyri in Scytas.

3 Bellum Adadi regis Syriæ. 10. Bellum Milciadis.

4 Bella Cæsaris. 11. Bellum Claudii Neronis &

5 Bellum Gedeonis. Liuii Salinatoris.

6 Bellum Athylæ. (nię. 12. Bellum Scytarum. (neliū.

7 Bellum Ladislai regis pāno 13. Bellum M. Claudii, & C. Cor

14. Bellū Eriose regis Hispanie. 10. Alia pleraq; bella.
 15. Bellū Ednardi quarti. 21. Bellū Annibalis in transitu
 16. Bellū Claudii impatoris Alpium.
 17. Bellū Cosrois regis Persia. 22. Bellū Scipionis contra An-
 18. Bellū Roderici. mbalem. (Salos)
 19. Bellū Q. Fabii. 23. Bellū Aetolorū cōtra Thef

EXPLANATIO.

1. **A**bia Iudeorum rex bellās in Hieroboam regē Isra-
 elitarū quingenta millia ex eius exercitu deleuit.
 Iosephus lib. 8. Antiquitatum.
 2. **¶** Phaceas rex vno die deleuit ex copiis Achab Iudaorū
 regis post Ioathā. 120. millia bellatorū. & dūcēta vtriusque
 sexus millia captiua duxit.
 3. **¶** In bello Adadi Syriæ regis contra Achab Israelitarū re-
 gem perierunt fere hominum centum millia, ruina muro-
 rum vigintiseptem millia. Iosephus.
 4. **¶** C. Cæsar dictator predicare solitus dicit vnderies cētū
 & nonaginta millia pter eos qui ciuilibus belis perissent,
 suo ductu, & auspiciis cæsa. Sabell. in Exemplis.
 5. **¶** Gedeon nocte vna apud Iodarnem centum, & viginti
 millia Madianitarum interfecit.
 6. **¶** In agro Tholosano Attila rex Hunnorum cōgressus est
 cū Aeno, & Theodorico Gothorum regibus. In quo cōfli-
 ctu. 120. millia viroꝝ decubuerunt. Paulus Diaconus.
 7. **¶** Quantā suoz stragē acceperit Ladislaus rex Pannoniæ,
 dum in Amuratem regem Turcæ cōfigeret, hinc auspici-
 ti licet, quod ex ipsis etiā victoribus quadringenta millia
 post pugnā desiderata sint. Sabellicus in exemplis.
 8. **¶** Carolus Martellus Galloꝝ rex Abidiramū Visigothorū
 regē (qui in Galliā hostiliter irruerat) ad Burgadalam do-
 muit, Ceciditq; eius exercitu. 385. millia, cum tū franci nō
 amplius mille perierint. Sabellicus in exemplis.
 9. **¶** Cyrus Persarum rex traiecto Araxe cū ducentis milli-
 bus in Scythas profectus, tam infelicitē bellauit, vt ne nū-
 cius quidem tantæ cladis superfuerit. Sabellicus.
 10. **¶** Milciades Atheniensū dux in Marathone Atticæ capō

centum millia ex Darii Persarum regis exercitu profligauit. Sunt et qui ducenta dicant deleta. Sabellicus.

- 11 **C** Claudius Nero, & Liuius Salinator sexaginta Poenorum millia apud Metaurum Umbriae Fuium ceciderunt, dum Asdrubal fratri suo Annibali suppetias ferre conaret. Plutarchus.
- 12 **C** Viscodonia, seu Hadrianopolim Thraciae urbe, cum cepissent Scythae, in ea centum hominum millia iugulata sunt. Volater.
- 13 **C** M. Claudius. & C. Cornelius consules quinquaginta Galorum millia profligarunt.
- 14 **C** Frisla filius Alphonfi Catholici regis Hispaniae. 50. millia Sarracenorum in bello occidit. Volaterranus.
- 15 **C** In bello Eduardi quarti Anglorum regis contra Scotos, perierunt Scotoe. 60. millia, Anglorum septem solum. Idem Volater.
- 16 **C** Claudius secundus imperator. 320. millia Gothorum cecidit ad Martinopolim, & nauium merxit duo millia, author Trebellius Pollio.
- 17 **C** Gesroes rex Persarum Palestinam cum Hierosolyma, ac nongentis millibus christianorum euerit. Volaterranus.
- 18 **C** In bello Roderici regis Gothorum contra Sarracenos. 700. millia hominum utrinque perierunt. Idem Volaterranus.
- 19 **C** Q. Fabius Allobrox de exercitu Bituiri Aruernorum regis 120. millia hominum cecidit. Liuius. lib. 61.
- 20 **C** Caesa sunt ab Alexandro ex Darii exercitu peditum centum millia equitum decem. Curtius lib. 3. **C** Caesa sunt a Crasso. 12. millia de Spartaci exercitu. **C** Caesa ad cannas Romanorum 50. millia. Liuius & Plutarchus aiunt caesa fuisse apud Cannas ex Romanis ad. 40. millia peditum, equitum vero duo millia & septingentos. Polybius maiorem facit interfectorum numerum. In eo bello periit Paulus Aemilius consul Terentii Varonis collega. Quanta fuerit clades illa hinc argui licet, quod aurei annuli Romanis equitibus qui in bello ceciderant, de tracti, modii unius ac dimidii mensuram excesserint. Eutropius scribit viginti consulares periisse in eo bello, Senatores captos aut occisos. 30. viros nobiliores, trecentos pedites, quadraginta millia, equites tria millia & quingentos.
- C** Caesa ad Granium flumen a Lucullo ex Mithridatis copiis

copijs hominum viginti millia, præter captos. ¶ Cæsa sunt a Pompeio ex liberis nouem millia. Cæsa a Sylla ex Marianis viginti millia. ¶ Decem millia ex Mithridatis exercitu a Pompeio. ¶ Cæsa a Ptolemæo ex Demetrii exercitu. 50. millia. ¶ Cæsa ab Alexandro Persarum. 22. millia. ¶ Cæsa a Parthis, Romanorū decem millia duce Crasso. Cæsa ex Scipionis & Catonis exercitu a Cæsare quinq; hominū myriades. Cæsa a Mithridate septē Romanorū millia. Cæsa a Lucullo, ex Tigranis Armeniæ regis exercitu pedum centū millia, equestrum quinquaginta. Cæsa octo millia Ciliciū a Lucullo. Cæsa. 80. millia Germanorū sub Ariouisto duce a Cæsare. Cæsa Pœnorū. 40. millia a Scipiōe. Cæsa. 15. millia Romanorū ad Thrasimenū. Cæsa. 60. millia Neruiorum a Cæsare. Cæsa. 30. millia hoium de exercitu filiorum Pompeij a Cæsare. Cæsa in bello Macedonū contra Lacedæmonios quinq; millia, & trecenti, ex Macedonibus trecenti, & nō amplius. Cæsa in vrbe Hierosolymitanæ excidio vndecies cētena millia. Cæsa a Britanis Romanorū. 70. millia ducibus Petilio, & Suetonio. Author Cornelius Tacitus. Cæsa paulopost a Romanis Britanorum. 80. millia. Quam cladē ægreferēs Boudicea eorū regina veneno clausit vitam. Cæsa a Gratiano imp. triginta Alemanorū millia, apud Argentariū oppidum. Author Sextus Aurelius. Cæsa ab Annibale ex Romanis. 18. millia duce Fuluius prætor. ¶ Annibal in trāsitu Alpiū amisit supra triginta millia hominum, non tm̄ in conflictibus cōtra montanos susceptis, verū etiam pp̄ angustias asperitatesq; viarū, in qb̄ superadis tm̄ insumpsit laboris & opæ, vt qbusdā in locis p̄ ingentia saxa, igni acetoq; putrefacta sibi aperuerit iter. Plutarch⁹. ¶ In cōflictu Scipionis Africani contra Annibalem apud Zamā Africæ ciuitatē, cæsa sunt aut capta ex Carthaginēsiū copijs supra quadraginta millia. Annibal tm̄ effugit incolumis. Victor demū Scipio cum suo arbitrio leges & conditiones pacis iponeret, eorū naues qbus maxime cōfidebāt, quingētas numero cremari iussit. Plutarch⁹ & Liui⁹ lib. 3.

¶ Aetoli & Latini Tito Quintio Flaminio duce, triginta

Theſſalozꝝ millia oppreſſerũt, & Philippiũ Macedonũ principẽ ad fugã impulerũt. Vñ tale ẽ apud Plutarchũ Epigramma: Fletibus & buſto indecores terdena viator Theſſaliã optem⁹ millia i hoc tumulo. Martẽ ſub Aetolũ domiti, & virtute Latinum. Quod Titus imẽſa duxit ab Italia. Emathiã cladẽ trux ſpũs ille Philippi, Ceruozꝝ curſu præpetere lapſus abijt. Hęc Alcæus poeta in Philippi vituperium edidit.

Bellicofĩ viri, cum illuſtribus victorijs.

1 Alexander	22 Codrus	42 T. Sempronius
2 Xerxes	23 Idanthyrſus	43 Mál. Capitoliũ
3 Arſaces	24 Arturus	44 M. C. Marcellus
4 Tamburlanus	25 Leonidas	45 C. Marius
5 Amurathes	26 Clodoueus	Porſena
6 Seleucus	27 Theodericus	46 Cocles
7 Antiochus	28 Carol ⁹ Martell ⁹	47 Scipio African ⁹
8 Cyrus	29 Carol ⁹ Magn ⁹	48 Scipio Aemyliã
9 Darius	30 Gedeon	49 M. Sceua
10 Mithridates	31 Cleophantus	50 Paul ⁹ Aemylius
11 Annibal	32 Conon	51 Aurelianus
12 Aratus	33 Pompeius	52 Iuſtinianus
13 Cleomenes	34 Cæſar	53 L. Sicini ⁹ Dẽtat ⁹
14 Demetrius	35 Marcus Anto.	54 M. Sergius
15 Epaminundas	36 Attilius regul ⁹	55 Veſpaſianus
16 Lyſimachus	37 Acilius	56 Manl. Torquat ⁹
17 Pyrrhus	Cynegyruſ	57 Auguſtus
18 Philipp ⁹ Mace.	38 Acilius	58 M. Probus
19 Timoleon	39 Furi ⁹ Camillus	59 Nonulli Romã
20 Ceneus	40 M. Curruſ	60 Gylippus
21 Archidamus	41 T. Q. Flamini ⁹	61 Alij pleriq.

Alexander Macedo Philippi ex Olympiadẽ filius, tñ nomẽ bellica virtute ſibi cõparauit, vt recẽs quoq; ſic ſemper eius memoria. Viginti natus annos Thebas euertit, Traiecto Helleſponto Ilium pfectus eſt, vbi animaduẽſo Achillis ſepulchro Achillẽ ipſum felicẽ prædicauit, q̃ laudum ſuarum præconẽ habuiſſet Homerũ Dariũ Perſarũ regẽ ad Graniũ flumẽ pdomuit cæſis viginti Perſarũ mille

bus, vbi Dariū ipsum cum vxore, & filiabus captiuum duxit, quem tñ iterum donauit venia. Vex vbi tertio rediret graisset copias, victo regnum eripuit. Eius tñ interfectore bellum supplicio affecit. Scythas demū laceſſuit. In india Porū regē numerosis armatū copijs, & quatuor cubitis cū palmo pcerū fudit, cui & pēpercit. Curti⁹ & Plutar. autho.

2 **C**Xerxes rex Perſarum centena millia armauit in Græciā. Athon montem aceto dirupit, diruptū fecit puium velis. Cum Themistocle congressus est, & apud Salaminem ab eodem victus. Post aliquot annos cum Cimone Athenienſium duce manū conſerens, cum fortunam vbiq; nouercā experiretur, voluptati se dedit.

3 **C**Arſaces obscuræ conditionis homo collecta Scytharū exulum manu Parthos subegit. Syriæ regem ſelecucum, & Hircanos redegit in ſeruitutem.

4 **C**Tamburlanus Scytharum rex Medos, Albanos, Meſopotamiā, Perſiā, Parthiā, & Armeniā ſubiugauit. Traiecto cum 600. millibus peditum, eqtū vero trecētis Euphrate Aſiā minorē obtinuit. Regē Turcarum Pazaitē captiuum in laqueos cōiecit, tāta feritate, vt enim iſtar belluę Clatris incluſum, ſecum ſemper duxerit, & ſub mēſa in modum canis micās, & fruſtilla comedere iuſſerit, equumq; aſcenſurus, eius humeros pro ſcabello pedibus conculcauerit.

5 **C**Amurathes rex Turcarum Theſſalonicam urbem vi captam dirupit, Epirum & Aetoliā ſubiugauit. Pannoniā cum centum armatorum millibus ingreſſus eſt. Pannonios bis bello fudit.

6 **C**Seleucus Nicanor rex Syriæ Babylonem cepit, Baſtrianos expugnauit, Penetrauit ad Indiam. Cōpoſitis in Oriente rebus Lyſimachum domuit & interfecit. Trogus lib. 15. & Volaterranus in Geographia.

7 **C**Antiochus maximus Syriæ rex Babyloniam, Aegyptū, & Iudæam patrio adiecit imperio. Græciam cum ſexaginta millibus intrauit.

8 **C**Cyrus Aſtyagem regno Perſarum expulſo translato in Perſas Medoꝝ iperio. Babylonios cum Crœſo Lydoꝝ rex.

ge domuit, quem primo venia donatum, ac secundo rebel-
lantem vira, & regno spoliavit. Subacta Asia, ac toto Oriē-
te aggressus est Scythas, vbi a Thomyri eorum regina vi-
ctus est, & interfectus.

- 9 **C**Darius Istaspis filius Babylonios perdomuit, Ionas na-
uali prælio superavit. Atheniēsis congressus est, sed ma-
gno suo incommodo.

- 10 **C**Mithridates Phraatis filius, Parthorū auxit imperiū. Ar-
menios nunq̃ antea subiugum missos adortus est. Babylo-
nios accepit in deditiōē, fratre interfecto, quem subditi re-
gno p̃fecerant ob ipsius Mithridatis crudelitātē. Cū Roma-
nis bellū gerēs Crassum cū filio, ac toto exercitu deleuit.

- 11 **C**Annibal Amilcaris fili⁹ viginti annos natus Sagūthū ex-
pugnauit. In Italiā quinto mēse superatis Alpibus ab Hispa-
niā puenit. Apud Ticinū Cornelii Scipionē p̃rem Africani
maioris occurrētē supauit. Sempronii cōsulē apud Trebiā
ingēti clade affecit. C. Flaminiū quoq; p̃figauit ad Trasime-
nū, interfectis ex ei⁹ copijs. 2 s. millib⁹. P. Aemiliū, & Teren-
tium cōsules cū exercitu deleuit apud Cannas, vbi senato-
res. 90. alij ad. 4 s. millia perierūt, vbi & annuloꝝ modij tres
repti sūt. Inde oīum metu accessit p̃xie Romā, & ad tertiū
vsq; lapidē Claudiū Marcellū Romanorū ducē iterū fudit,
& ad extremū vict⁹ a Scipiōe, Romā liberauit metu. Liui⁹.

- 12 **C**Aratus dux Sicyonius collecta coniuratorum manu pa-
triam seruitute liberauit, expulsiq; Nicoclem tyrannum.
Composito patriæ statu dux Achæorū factus, eorū Remp.
annos. 24. felicissime administravit. Locridem, & Calydo-
niam depopularus est, Acrocorinthū expugnauit, Macedo-
nibus inde repulsis Argæorū tyrānos Aristonicum primo,
deinde Aristippū bello sustulit. Aetholos Achæis inimicos
plerūq; debellauit, Sublatus demum dicitur, & veneno po-
tus a Philippo Macedonum rege, cui erat formidolosus.

- 13 **C**Cleomenes dux Lacedæmoniorū Aratum ducē Achæo-
rum multis affecit cladib⁹. Argos antea nulli expugnatum
in potestātē recepit. Annos. 14. felicissime imperauit, suisq;
reliquit multas illustres victorias.

- 14 **C**Demetrius Poliorcetes Antigoni Macedoniae regis filius traiecit Euphrate Babyloniam occupauit. Athenas a Cassandri & Ptolemæi imperio redemit. Cyprum expugnat. Ptolemæo nauali bello recepit. Bororios accepit in deditiōem. Pyrrhum ab oppugnatione Thessaliæ repressit. Ad extremū fortuna insidiante venit in manus Antiochi.
- 15 **C**Epaminundas Thebarum princeps, cum Lacedæmonijs congressus multas victorias rettulit. Traiectus lancea, & in castra semianimis relatus, ubi audiuit saluū esse scutum suū, nec ab hostibus raptum, Bene res habet inquit, mortē hāc morior lubens, Atq; ita veluti gratulabundus expirauit. Mātuanus. Thebanumq; ducem strictos ea misit in hostes, Qui sua pro populo moriens complectitur arma.
- 16 **C**Lyfimachus Agathoclis filius leoni famelico, Alexandri iussu datus in prædam (q̃ Calistheni captiuo ad remedium calamitatis dedisset venenū) manū amiculo inuolutam in os leonis intulit, arreptaq; lingua ferā exanimauit. Quo illustri facinore cōciliatus ē Alexandro. Trogus lib. 18.
- 17 **C**Pyrrhus Epirotarū rex Leuinū consule apud Heracleā bellog; nouitate turbauit. Ad vigesimum ab vrbe lapidem castra posuit. Curio, & Fabricio cōgressus est. Argos obsedit, ubi regulæ iactu ad extremum fertur perisse.
- 18 **C**Philippus Macedo Athenienses vicit, Traiecit in Illyricum, Larissam urbē cepit, expugnauit Thessaliam & Methonem Magnesiæ urbem. Dux a Thebanis delectus contra Phocenses, eos diripuit, Olynthios deleuit, Arisbam Epiri regē regno deiecit. Byzantiū obsedit, ubi longa mora consumptus, ad Piraticam se conuertit, Scythas stratagemate superauit. rebellātes iterū Athenienses domuit.
- 19 **C**Timoleon dux Corinthius Syracusas a Dionysii tyrannide liberauit, tyrānum in exiliū misit. Leontinog; principem nomine Icerem bello captum interfecit. Mamercum Catanæ tyrānum in fugā vertit. Leptinum (qui Apoloniā p vim ceperat) captū & vinctū Corinthū misit. Carthaginēses in Sicilia irrūpentes superauit, eorumq; castra diripuit.
- 20 **C**Ceneus Thessalus, cum multis interfuisset prælijs, nund

- in lēdi potuit. Hinc natū puerbiū. Inuulnerabilis vt Cene⁹.
 Erasmus. Nestor apud Ouidium lib. 12. Vestro fuit vnicus
 æuo Contēptor ferri, nulloq; forabilis ictu Cycnus, at ipse
 olim patientē vulnera mille Corpore nō læso Perrhebum
 Cenea vidi, Cēnea prhebu, q factis iclyt⁹ Othryn Incoluit.
- 21 **C**Archidamus Lacedæmoniorum princeps Methonē ad
 Athenienses deficientē recepit. In bello contra Pylon pri-
 mus e naui profiliens, nec vulneratus est, nec scutū amisit,
 Aduersus Amphipolim strenue decertauit. Tandē infimu-
 latus, quod Agnoni Thraciæ regi faueret, dānatus est.
- 23 **C**Codrus Atheniensium rex, cum in bello Peloponnesia-
 co, accepisset ab oraculo victricē fore gētē, cuius princeps
 bello periret, relictis vestibis imperatorijs, gregariū se sin-
 xit. militē, eoq; modo inimicis occidendū se præbuit.
- 24 **C**Idanthyrus Scytharū rex bello res magnas gessit, mul-
 tū Asiæ subiugauit, & totā ppe Aegyptum peruagatus est.
- 25 **C**Arturus rex Britaniæ adeo bellica virtute excelluit, vt
 quadringentos, & sexaginta viros in prælio solus interfece-
 rit, ac regna plurima suæ adiecērit ditioni. Vtebat galea au-
 rea in qua sculptū Draconē præferebat. Ferebat clypeū, in
 quo picta erat Christi paræ genitricis effigies, vt in oī discri-
 mine, rebusq; oībus eā semp haberet præ oculis velut ad-
 iutricem. Vtebat lancea ardua, & inusitati ponderis, quam
 secum deferri semp volebat. Cantatissima est eius virtus,
 & recens prope memoria frequensq; fama in ore oīum.
- 26 **C**Leonidas Spartanus quatuor, nec amplius suoz millib⁹
 stipatus, ausus est manum conferere cum numerofo illo &
 oīum post hoīes natos populosissimo Xerxis Persæ regis
 exercitu apud angustias Thermopylarum, vbi parta victo-
 ria, imortale quoq; sibi nomen peperit. Idē quoq; milites
 solebat hortari, vt pranderēt tanq apud inferos cœnaturi,
 quo verbo iubebat eos esse vacuos metu. Iustinus lib. 2.
- 26 **C**Clodoueus Gallog rex Alemanos domuit, Gothos re-
 gno suo expulit. Alaricū eoz regē cecidit. Aliaq; permul-
 ta egit facinora, qbus docuit gentē suam ad arma natam.
- 27 **C**Huius filius Theodericus Turingiā cū rege subiugauit.

Traiecit in italiã cu3.80. millibus armatorũ. Belisariũ copias
repentino fregit impetu. Transpadanam regionem vicit.
Decem Burgundiorum millia, Gothis auxilio misit.

28 ¶ Carolus Martellus Pipini primi fili⁹ Aureliãos vno ipe
tu fudit. Traiecto Rheno Alemanos, Sueuos, Bauaros, re
gno Francorum adiecit. Sarracenos ab Eudone duce in Aq
taniã vocatos profligauit cæsis ex eorundem exercitu
385. millibus. Amorrheum alterum eorum regem suppe
tias Athirno apud Narbonem obfesso ferentem deleuit.
Gothos (qui Hispaniam citeriorem Galliaẽ partem annos
iam. 300. turbauerant) profligauit, Omnem postremo Gal
liam Francorum regno subiecit. Volaterranus.

29 ¶ Carolus magnus Pipini secundi filius, euidentis virtutis
Gallicę reliq̃ argumentũ. In primis Aqtanorũ regẽ Himul
dũ in deditiõẽ accepit. Accersitus ab Adrião pōtifice, Lō
gobardos cũ duce Desiderio Italia expulit, quã annos iam
704. possederãt. Domũ reuersus bellũ Saxonũ (quod ānos
prope. 34. durauerat) quãuis interpolatũ p̃secutus est. Quos
subiugũ redactos ad Chriãanẽ quoq; pietatis cultũ iduxit.
Aigolandũ Sarracenũ. Hispanosq; male de Christo sentien
tes subiugauit. Beneuentanorũ (q̃ duce Araiso in Romanũ
pontificẽ tumultũ parabant) repressit. Taxilonem Bauariaẽ
ducẽ res nouas molientem sola pacauit legatione. Hũnos
(qui Pannoniam occupauerant) magnis affectit cladibus.
Godefredũ Normanorũ ducem Francorũ socios vexãtem
ĩn potestate suã redegit. Leonẽ tertium Pont. a Romanis
expulsum suã sedi restituit. Cui tantã virtuti adiecit amo
rem literarij, quas vsq; adeo, & amabat, & mirabãt, vt Par
thiensem Academiaẽ primus instituerit. Erat corpore pro
cerò vastis p̃ter consuetudinẽ viribus. Volaterranus.

30 ¶ Gedeon iudex Hebræorũ percussit quatuor reges Ma
dianitarum Oreb, Zeb, Zebeã, & Salmanam. interfecitq;
ex eorum exercitu. 120. millia hominum apud Iordanem
nocte vna. Iosephus lib. 5. Antiquitatum.

31 ¶ Fecit Themistocles filiũ suum Cleophantum in equestri
facultate adeo strenuum, yt equis rectus insisteret, & rectus

laculareſ, aliq; permulta efficeret ſtupenda. Cœlius Cap.
11. octauī librī.

- 32 **C**Conon dux Athenienſiuꝝ fuit bellica virtute clariffim⁹,
qui Lyſandrum Lacedæmoniorum ducem terreſtri prælio
vicit, & Athenarum reſtituit libertatem. Iuſtinus libris qn-
to & ſexto factum adagium. Bellum Cononi curæ fuerit.
- 33 **C**Pompeius magnus Syllæ primū partib⁹ adhæſit. Domi-
tiū expugnauit. De Iarba rege Mauritanix triūphauit nō
dū patiētib⁹ annis. Cōtra Sertoriū in Hiſpaniā pfect⁹ Me-
telli copijs ſe piungens, eū cū tota factiōe ſuſtulit. Piraticū
bellū tribus ꝑfecit menſibus. Triūphauit de Mithridate re-
ge Ponti. Tigranē vicit regē Armeniæ, quē tñ ad genua ſua
ꝑuolutū regno reſtituit. Iberos, Albanos, Iudæos debella-
uit capto eorū rege Ariſtobolo, & in triūphum vna cū filio
Tigranis ducto. Reuerſus ex oriente triūphum egit biduo,
Prænotatis victorū gentium titulis. Ad extremū verſo for-
tunæ Zephyro victus a Iulio Cæſare in campis Phariſalicis,
coactus eſt velut profugus ad Aegypti regem Ptolemæuꝝ
ſe recipere, vbi hoſpitis (cui ſe commiſerat) ꝑſidia iſerſe
ctus eſt. Author Plutarchus & Plinius.
- 34 **V**ictor Pompeij Cæſar Galliam omnē decennio ſubegit,
eamq; redegit in prouinciæ formam. Germanos ponte ſu-
per Rhenum fabricato maximis affectit cladibus. Aggreſ-
ſus eſt Britanos ignotos antea, ſuperatiſq; pecunias & obſi-
des imperauit. Macedoniam tranſgreſſus, Pompeium ꝑ. 4.
pene mēſes maximis obſeſſum operibus ad extremū Phar-
ſalico prælio fudit, & fugientē Alexandriā ꝑſecutus occi-
ſum vt deprehendit, cum Ptolemæo rege bellum difficilli-
mum geſſit. Victor Aegypti regnum Cleopatrx, fratriq;
xiuſ minori permittit. Ab Alexandria Syriam, & inde Pon-
tum tranſiit vrgentibus de Pharnace nūcijs, quem Mithri-
datiſ magni filium multis iam ſucceſſibus præferocē intra
quintū (qua affuerat diem) vna proſtigauit acie. Dehinc
Cornelium Scipionem Pompeij ſocerū & Iubam reliquias
partium in Africa reſouentes deuicit, & Pompeij liberos
i Hiſpania. Conſectis bellis quinquies triumphauit. Primū

triumphum egit Gallicum sequentē Alexandrinū ex victo, & interfecto Ptolemæo. Huic proximū Africanū ex Iuba debellato. Deinde Ponticum de Pharnace. Nouissimū, Hī spaniēsem de Pompeii libris. Reslante demū Fortuna, cū optimatiū partibus esset formidolosus, Bruti, Cassii, & aliorum cōiuratione, tribus & viginti vulneribus in senatu cōfossus est. Suetonius, & Plutarchus.

35 **C**M. Antonius Triumvir interfecto Cæsare foedus cū Lepido, & Augusto cōtraxit. Brutū & Cassiū Cæsaris interfectores vicit in Macedōnia. Profectus in Asiā multos in oriente reges debellauit. Antigonū iudæorū regē securi percussit. Phaanti Medorū regi congressus, cum victor euassisset, victū ad Araxem vsq; persecutus est. Armeniæ regem, Alexandriā duxit in triumphū. Cum ergo vidit se positū in gremio luxuriantis fortunæ (in quo parum sibi cauet mortalitas) delitiis captus incidit in amorem Cleopatrx, quā repudiata Octauia Augusti sorore sibi copulauit. Hinc orta fax belli ciuilis. Hinc Augusti nata indignatio, cui apud Actium congressus & ad extremum victus, profugit in Alexandriam, ibiq; gladio se confodit. Ex Plutarcho.

36 **C**Attilius Regulus cōsul, fufis Salētinis triūphauit, prim⁹ Romanorū ducū in Africā classe traiecit. Quassata Almaris classe naues longas. 63. oppida. 200. ac totidē hominum millia cepit. In Africa portētoſe magnitudinis serpenterem occidit. Captus demū insidiis Xantippi Lacedæmonii mercenarii militis, miserabili exitu ab inimicis enecat⁹ est.

37 **C**C. Acilius Cæsaris miles nauali ad Massiliā prælio, iniecta in puppim hostiū dextra, & obtrūcata eā læua apprehendit. Nec ante dimicare desiit, quā captā pfundo mergeret, Atheniēsez illū Cynegirū imitat⁹, q̄ icōſectāda Xerxis classe, idē legi fecisse. Authores Suet. Plut. & Herodo. lib. 6.

38 **C**Acilius Belisarii miles solus ad portam Pintianā Gothorum repressit impetum. Author Procopius.

39 **C**Furius Camillus Faliscos obsedit. Veios decennali obsidiōe domuit, Gallos Senones Romā pepulit, eisq; vexilla Romanorū exorsit. Quinto dictator Celtas iterū Romā

petentes ad Anienem fluuiū supauit. Liuius & Plutar.

40 **C**M. Curius Dentatus triūphauit de Samnitibus, Iterum de Sabinis. Tertio de Lucanis ouans urbem ingressus est. Pyrrhum Epirotarum regē ex Italia pepulit, Legatis Samnitum aurū offerentibus respondit se male imperare aurū habentibus, quam accipere. Sabellicus. De Pyrrho ab Italia per Curium fugato. Claudianus, Sublimi certe Curium canit ore uetustas, Aeaciden Italo pepulit q litrore Pyrrhū. Idem. Plus fuga laudatur Pyrrhi, quā vincla Iugurthæ. Idē Plena datur Curio pulsi victoria Pyrrhi.

41 **C**T. Q. Flaminius eius Flamini filius (q ad Thrasymentum Annibali inauspicate cōgressus cecidit cū exercitu (Philip pū Macedonię regē plio fudit, castris exiit. Thessaliā iuuāribus Aetolis, & Acarnanibus vexauit. Ciuitates (quæ sub Philippo erāt) per præconē liberas esse pñciauit. Demeatrium obsidem accepit, quē postea pecunia mulctatū in regnum restituit. Nabin Lacedæmonioꝝ tyrannum subegit. Legarus in Græciā contra Antiochū, & Aetolos ad confirmandas in fide Romanoꝝ ciuitates missus est. Plutarchus.

42 **C**Titus Sempronius Gracchus Gracchoꝝ pater Celtiberos in deditiōē accepit, prætor Galliam domuit. Subiugauit Sardinia, cuius incolas plurimos exposuit uenales. Liuius.

43 **C**Manilius Capitolinus ob Capitolium a Gallis defensum nomen sortitus annos. 16. natus militem uolūtariū se obrulit, Militaribus donis. 37. a suis ducibus donatus est. Cicatrice habuit. 33. in corpore. Plinius.

44 **C**M. Claudius Marcellus (Gallos qui se Insubribus iunxerant) iuxta Padum uicit interfecto eorū ducē Viridomaro. Annibalem inuictissimum ducem primus apud Nolam superauit. Vnde Claudianus. Primus fulmineum lento luctamine Pœnum Cōpressit Fabius campo post ausus aperto. Marcellus uinci docuit. Contra Syracusas pfectus, trienio urbem oppugnauit. Tandē interfectus est ab exercitu Annibalis apud Venusiam. Authores Plutarchus & Liuius.

45 **C**C. Marius septies consul Iugurtham captum in triumphum duxit. Cimbros in Gallia, Teutones in Italia oppressi

fit, deq; his triumphauit. Apuleium, & Glauciam prætores
 seditiosos interemit. Syllā victum coegit Minturnis delite
 scere inter paludes. Spiculatorē Gallum ad inferendā sibi
 mortem missum, vultus maiestate deteruit. Plutarch⁹. De
 Teutonibus & Cimbris per Mariū triūphatis, Claudianus.
 Hæc & Theutonico quondam patefacta furori Collo cate
 nati vidit squalentia Cimbri.

- 46 **C** Porfena rex Ethruscorum dum Tarquinius in urbem re
 stituere tentans ianiculū cepisset, Horatius Cocles p ponte
 sublicio stetit, sustinuitq; hostilem impetum, donec pons a
 tergo frangeretur, quo cum in Tyberim decidit. Liuius li.
 2. Vnde Mantuanus. Ipsa quoq; armatum docuit transmit
 tere Coclem, Flumen & excisis excludere pontibus hostē.
 Sabellicus. Quiq; sibi pontem passus post terga reuelli, Ipā
 licet contra staret Ethrusca phalanx.
- 47 **C** Scipio Africanus annū agens. 17. principio secundi belli
 punici ductus in castra, circūuentū ab hostibus patrē libera
 uit. Post Cannensem cladē, cū iuuetus de relinquēda Italia
 cogitaret, ipse gladio supra capita erecto iurare singlos coe
 git se nō relicturos patriā. Mortuo in Hispania p̄re, cū oēs
 id bellū refugerēt, spōte se obtulit natus annos. 24. vbi Car
 thaginē nouā vno die expugnauit. Asdrubalē supauit. Ma
 sanissæ nepotē in bello captū auo remisit. Syphacē regē vi
 cepit. Annibalē ex Italia accersitū superauit, Carthaginēq;
 Romanis fecit tributariā. Reuersus Romā triūphauit. Con
 sul in expeditionem Asiaticā p̄fectus, oīa suis auspiciis re
 xit. Antiochū sub iugū misit. Accusatus demū quod prædā
 Asiaticā non totā in ærariū contulisset, Linternū secessit in
 villā suā. pertæsus ingratitude vrbis. Plutar. & Liuius.
- 48 **C** Scipio Aemilianus Pauli Aemylī filius Numantiā euer
 tit, Carthaginem penitus sustulit.
- 49 **C** M. Scæua Centurio Cæsaris in Gallia solus in acie resti
 tit. Cum in hostes rueret, & iam telo femur trāsfixus esset,
 protususq; caput ictu saxi, clypeo & galea desiectis, gladioq;
 fracto, duplici lorica munitus se in mare proiecit. Et cum
 natando puenisset ad suos. Parce (inquit) imperator. Arma

perdidi. Valerius de fortitudine. Tranquillus scribit eū effosso oculo, trāfixisq; humero & femore, ac clypeo cētū & viginti foraminib⁹ terrebrato, castelli cōmissi portā nō reliquisse.

- 50 **¶** Paulus Aemylius Aemylii Pauli consulis collegæ Terentii Varronis filius, de Liguribus triūphauit. Perseum Macedoniæ regem cepit, demum in triumphum duxit. Proconsul in Hispania cum Vascetanis & Lusitanis aduerso Marte pugnavit. Anno tamē sequenti Lusitanos fudit cæsis ex eorum exercitu. 18. millibus. Captis vero. 3300.

¶ Aurelianus imperator irrumpētes in Italiam Sarmatas bello fudit, e quibus vno die octo & quadraginta sua manu interfecit. Zenobiam quoq; Palmyræ reginam in triumphum duxit. Profectus in Galliam Tetricum subiugauit, Mox in Aegyptū traiciēs, regionē pacauit, sublato firmo factiones ibidem suscitante. Romam postremo reuersus de his omnibus triumphauit. Flavius Vopiscus.

- 51 **¶** Iustinianus imperator Persas domuit, Vandalorum gentem deleuit. Africam Romano imperio totā restituit. Gothos iterum in Italiam irrumpentes fudit. Mauros Africa infestātes cum Athila rege subiugauit. Quæ magna ex parte auspiciis Belisarii gessit. Propter tot victorias dicebatur Alemanicus, Gothicus, Alanicus, Vandalicus, Africanus. Vide Paulum Diaconum lib. 18. rerum Roma.

- 52 **¶** L. Sicinius Dentatus pp ingentē fortitudinem Achilles Romanus vocatus est. Pugnavit in hostē. 120. præliis Cicericem auersam nullā, aduersas. 45. tulit. Coronis datus est aureis. 8. Obsidionali vna, Muralib⁹ tribus, Ciuicis. 14. Torquibus. 83. Armillis plus centū, & sexaginta Hastis. 18. Phaleris itē quinquies, vitiesq;. Triūphauit cum imperatoribus suis triūphos nouē. Author Plinius & Gellius.

- 53 **¶** M. Sergius (vt scribit Plinius) secundo stipendio dextrā manum perdidit. Stipendiis duobus, ter & vities vulneratus est. Bis ab Annibale captus. Bis vinculorum eius profusus. 20. mensibus nullo non die in cathenis, & cōpedibus custodit⁹ Sinistra manu sola quater pugnavit, duob⁹ equis insidēte eo suffossis. Dextrā sibi fecit ferream, eaq; religata

præliatus est. Cremonam obsidione exemit. Placentiā tu-
tatus est. Duodena castra hostium in Gallia cepit. Vicit etiā
Fortunam. Huius rei testis est etiā Solinus, & Pontanus de
Fortitudine bellica.

84 **C** Cornelius Tacitus prodit Vespasianū consueſſe anteire
agmen. Locum castris capere, cibo fortuito, veste habituq;
vix a gregario milite discrepante, legiones habuisse exer-
citas bello. noctu stetiſſe in excubiis, milites strata gemati-
bus, dolisq; bellicis instruxiſſe.

85 **C** Manlius Torquatus, Gallum prouocantem scuto, & gla-
diis duobus armatum, ornatumq; torque, & armillis, viri-
bus, adoleſcentia, magnitudine, & virtute antestantem cæ-
teris occidit, mortuo torquem detraxit, eamq; sanguinolē-
tem collo suo imposuit. Quo factō ipse posteriq; eius Tor-
quati cognominati sunt. Gellius cap. 13. noni libri.

86 **C** Augustus imperator Catabros, Aquitanos, Rhetos Vin-
delicos, Dalmatas Romano subiecit imperio. Sueuos Cat-
tosq; deleuit, Sicambros in Galliā trāstulit Pānonios sti-
pēdiariis adiecit Getarū populos, Basternasq; laceſſiros bel-
lis ad p̄cordiā impulit. Obsides accepit a Persis, creādīq; re-
gis arbitriū. Ad eū Aethiopes, Indi, Scythæ, Garamātes le-
gatos cū donis miserūt, Bella ciuilia qnq; gessit Mutinēse,
& Actiacū aduersus M. Antoniū. Philippēse in Brutum, &
Cassiū. Perusiniū aduersus L. Antoniū Triūviri fratrem. Sicu-
lū aduersus Sextū Pompeiū Cn. Pōpeiū filiū in Bello Mutinē-
si, nō modo ducis sed et militis functus est munere. Nā aq-
lifero legionis suę grauiter vulnerato, ipse aquilā humeris
subiit diuq; portauit. Quod fuit argumentū, & indiciū ma-
gnæ fortitudinis. Ex Sexto Aurelio, Tranſilo, & Appiano

87 **C** Probus imperator bello Sarmatico tribunus transmiſſo
Danubio multa fortiter fecit Donatus est hastis puris qua-
tuor, Coronis vallaribus duabus, ciuica vna, vexillis puris
quatuor, armillis aureis duab⁹, torq; aureo vno, patera vna
librarū quinq; ad rē diuinā. Pōtan⁹ de Fortitudine bellica.

88 **C** Sabellicus in Elegiis Romanos quosdam bellicosos his
verbis enumerat.

- 59 Et quem deceptæ plectentem crimina dextræ
Cernere magnanimus Porsena non potuit.
Tercentum Fabios, assessorumq; Camillos
Nec quibus agnomen Africa terra dedit.
Non Catulos, Deciosq; duos, geminosq; Catones
Non capitolini nomina magna laris.
Nec taceat Cossus, nec te Marcelle relinquit,
Non Curios parcos, Fabriciumq; senem.
Tollat in immensum Syllam, Mariosq; feroces,
Pompeiosq; duos, Cæsareamq; domum.
- 60 C Gylippus vir Lacedæmonius bello strenuus, Athenien-
ses multis bellis multisq; cladibus affecit. Tibullus libro. 4.
Non magni potior sit fama Gylippi.
- 61 C Pericles nouices victor pro patria tropheum statuit.
- 62 C Diomedes Tydei filius solus comitâte tm̃ Vlyssæ noctu
ausus est irrûpere in castra & exercitû Rhesi Thraciæ regis.
Claudianus in sextû consul. Honorii. Nunc mihi Tytidem
attollant carmina vatum, Quod iuncto fidens Ithaco. pa-
tescens Dolonis Indicio, dapibusq; simul, religataq; sôno
Thracia sopiti penetrauerit agmina Rhesi. Graiaque retu-
lerit captos ad castra iugales. Ouidius i Epistolis. Ausus es
o nimium nimiumq; oblire tuorû Thracia nocturno tangere
castra dolo, Totq; simul mactare viros adiutus ab vno.
- 63 C Sût & alii pleriq; virtute bellica memorabiles, vt ex Tro-
ianis, Priamus, Aeneas, Hector, Paris, Deiphobus, Troilus.
Ex Græcis Agamænon, Menelaus, Achilles, Ajax vterque,
Patroclus, Vlysses, Nestor Diomedes. De Achille, Catull⁹.
Nô illi bello quisquâ se pferet heros. Horatius. Scriptor ho-
noratum si forte reponis Achillê, Impiger, iracundus, inexo-
rabilis, acer, Tura neget sibi nata, nihil nô arroget armis
- 64 C Bellicam Aeneæ virtutem Diomedes apud Virgilium
libri vndecimi sequentibus aperit versibus.
Munera (quæ patris ad me portastis ab oris)
Vertite ad Aeneam, steterimus tela aspera contra,
Contulimusq; manus, experto credite, quantus
In clypeum assurgat, quo turbine torqueat hastam.

Si duo præferea tales idæa tulisset
 Terra viros, vltro Inachias venisset ad vrbes
 Dardanus, & versis lugeret Græcia fatis.
 Quicquid apud puræ cessatum est moenia Troiæ.
 Hectoris Aeneæq; manu victoria Graium
 Hæsit, & in decimum vestigia rettulit annum.
 Ambo animis, ambo insignes præstantibus armis.
 His addunt Adrastus rex Argiuorū, Agesilaus, Brennus,
 Cambyses, Catilina, Cimon Atheniēsis, Crœsus, Euander,
 Iugurtha, Iason, Hercules, Pacorus rex Parthorū, Perseus,
 Theseus, Pyrrhus, Pyrrhus Achillides, Tideus, Thrasybulus,
 & alii pleriq; poetarū carminibus cantatissimi.

Fortissimi fortitudine corporea.

1 Herilus	16 Taurea Iubellio	Vffo
2 Gratianus	17 Tritanus	Fresicus
3 Cleomedes	18 Agatho	Starcatherus
4 Milo	19 Tideus	31 Amelongus
5 Titormus	20 Seleucus	32 Odenarus
6 Cacus	21 Firmus	33 Sinerdis
7 Monychus	22 Maximinus	34 Dioxippus
Rhoetus	23 Aristomenes	35 Euthymus
8 Scinis latro	24 Fufius Saluius	36 Carolus magnus
9 Turnus	25 Athanatus	37 Telamon
10 Iunius Valens	26 Attilius	38 Peleus
11 Lyfimachus	27 M. Seruilius	39 Periclymenus
12 Polydamas	28 Bithon	40 Nestor
13 Sabinus Syrus	29 Cynegrius	41 Theseus
14 Sanson	L. Glaucus	42 Hercules
15 Scyllis	30 Skyodus	43 Corbulo

EXPLANATIO.

- V**irgilius libro octauo Aenei. fingit Herilū tres alas habuisse, ter letho sternēdū fuisse. Nec aliā ob cām (vt cōiicere est) quā pp inusitatas. & portētofas hominis vires. Sic autem loquitur Euander Maronius.

Et regem hac Herilum dextra sub tartara misi,
Nascenti cui tres animas Feronia mater
(Horrendum dictu) dederat, terna arma mouenda,
Ter letho sternendus erat, cui tunc tamen omnes
Abstulit hæc animas dextra, & totidem exuit annis.

2 **C**Gratianus pater Valentiniani imp. funarius est appella-
tus, quod vernalicium funem portanti quinque milites non
possent extorquere. Sextus Aurelius.

3 **C**Cleomedes Astypalæus Iacchum Epidamnium pugile
armatū vnico ictu inermis occidit, occisi latera aperuit, &
iniecta manu eduxit intestina. Ob quā feritatē cū a iudicib⁹
in ius vocaret, per forū abiens, columnā (qua ludi literarij
domus fulciebat) disiecit, eaq; ruina pueros oēs adobruit.
Alii dicunt fugientem in Mineræ templo arcam ingres-
sum operculo se obtexisse, vbi nusquā repertus sit. Plutar.
in vita Romuli, & Crinitus cap. 1. libri. 15.

4 **C**Milonem Crotoniatam (dum cōstitisset) nemo vestigio
educebat, Malum tenenti nemo digitis poterat extorque-
re. Plinius. In Olympia bouem per stadium retēto anhelī-
tu portauit, quem ictu pugni interfecit, & vno die integrū
deuorauit. Cum aut nimia neruorū fiducia arborem vellet
diducere, brachiis hincinde constructis, & deficiente cona-
tu retētus, lupis fuit præda. Iuuenalis Satyra decima. Viri-
bus ille Confusus periit, admirandisq; lacertis. De Milone
meminerunt Gellius cap. 16. lib. 15. Valerius de mortib⁹ nō
vulgaribus, & Cœlius cap. 11. libri quarti.

5 **C**Titornus Bulse qua fuit quispiam procero corpore viri-
busq; portētosis, cuius vires cum Milo vellet experiri, il-
le in Euenum descendens per magnum arripuit alpidem,
quem ad se potraxit, & inde ppulit, bisq; & ter hoc ipsum
effecit, postea erexit, erectūq; & humero impositus ad. 50.
vlnas vexit. Hunc autem lapidem vix emouebat Milo.
Aliud item roboris sui argumentum exhibuit Titornus.
Maximi enim tauri pedem corripuit, furentemq; & inde
proripere se cupientem constantissime retinuit. Quod vi-
dens Crotoniates, O Iupiter inquit, an alterum nobis
proseminasti

proseminasti Herculem hunc? Coelius Cap. 69. li. 11.

- 6 **C**Poetæ scribunt Cacus immanē fuisse latronē, Vulcani filiū, ignes & flāmas ore vomētē, q boues cauda raptos, in ueris vestigijs causa tegēdi furti in speluncā traxerit. Fabulantur quoq; tam prodigiosis fuisse viribus, ut cauernā suā obice montis pstrueret. Oui. li. 1. Fast. Ille aditū fracti præstruxerat obice montis. Vix iuga mouissent quinq; bis illud onus. Nitē hic humeris (cœliū quoq; sederat illis) Et vastū motu collabefactat onus. Quod semel euulsum est, fragor æthera terruit ipsum, lētaq; subsedit pondere mollis hum⁹. Scribens demū eius cōfictū in Herculem, subiungit. Prima mouet Cacus collata plia dextra, Remq; ferox saxis, stipitibusq; gerit. Queis vbi nil agit, patrias male fortis ad artes Cōfugit, & flāmas ore sonāte vomit. Quas q̄ries p̄stat, spirare Typhoeā credis, Et rapidū Aetneo fulgur ab igne iaci.
- 7 **C**Monychus nortien. est Centauri, q arbores, & saxa pro tellis iaculabatur. Lucanus lib. 6. Pharsa. Aspera te Pholoes frangentem Monyche saxa. Ouidius in Ibin. Quiq; trabes pressas ab humo mittebat in auras. Iuuenalis Satyra prima. Quātas iaculeē monychus ornos. ¶ Idem quoq; fingit de Rhoeto Cētauro. Lucan⁹. Teq; sub Oethreo torquētē vertice vulsas Rhete ferox (quas vix Boreas iuerteret) Ornos.
- 8 **C**Scinis latro fuit ppe Corinthiū, qui summas arbores in terrā cōplicabat, hisq; alligatos hoīes discerpebat, truncis cū magno ipetu in aera laxatis. Ouidius in Meta. Occidit ille Scinis magnis male viribus vsus, Qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto Ad terrā late sp̄suras corpe Pin⁹.
- 9 **C**Quantē fuerint Turni vires, hoc licet arguere, quod singulari certamine Saxum antiquum ingens (campis quod forte iacebat Limes) in Aeneam contorserit. Authore Virgilio. Vix illud lecti bis sex cēruice subirent. Qualia nunc hominum producit corpōra tellus.
- 10 **C**Iunius Valens (qui in prætorio Augusti meruit) vehiculā cum culeis sustinebat. Carpēta comprehensa vna manu retinebat contra nitentibus iumentis. Rusticellus mulū suū tollebat, inquit apud Plinium Varro.

- 11 **C**lysimachus leonem (cui Alexandri iussu fuerat expositus) strangulauit arrepta eius lingua. Plinius.
- 12 **C**Græcorum monumentis proditum est leonem insolita magnitudine confectum in Olympo monte a Polydamate athleta inermi. Eundem quoque scribitur in arma bouum intrasse, ubi tantum magnitudine insignem altero posteriorum pedum arripuerit, ferociterque, & præbido impetu persilientem non dimiserit prius, quam in eius manu ungulam reliquerit. Narrat et quadrigas totam vi concitatas constantissime retinuisse. Qua fortitudinis fama promotus rex Darius Artaxerxis filius, virum magnæ mercedis pactione Susa pellicuit. Eo cum venisset Polydamas, tres omnium Persarum fortissimos (qui una ex puocatione arma susceperat in aduersum) solus contrucidauit. Cui inusitato robore confidens dum forte fortuna cum aliquot alijs in spelunca recuberet ad mensam, conuulsusque super scopulus ruinam minaret, & omnes ad fugam impelleret, solus ibidem remansit fore sperans, ut saxum decidens facile sustineret, quo tamen oppressus est. Paulianias apud Cœlium Cap. 56. libri septimi.
- 13 **C**Sabinus Syrus vir fuit memorandæ fortitudinis, qui tempore Titi Vespasiani primus Hierosolymæ muros ascendit. Iosephus lib. 7. belli Iudaici.
- 14 **C**Sanon mille quondam Philistæos asini maxilla interfecit. Ligatum domum concussit, ac diruit, eaque ruina oppressit quamplurimos. Portas urbis euellit. Capillis demum a Dalida meretrice rasis, in quibus robur fatale continebatur, venit in hostium manus.
- 15 **C**Scillis Sicyonius classis Persicæ (qua Xerxes Græciæ bellum inferebat) anchoras natando urinandoque præcidit. Paulianias apud Volaterranum.
- 16 **C**Taurea Iubellius Campanus vir fuit memoranda fortitudine, qui in castris Annibalis Claudium Asellium Romanum ingenti hominem robore ad duellum prouocauit. Idem capta a Fulvio Capua, uxorem, liberos, ac se postremo ante pedes imperatoris gladio confodit. Lilius lib. 26.
- 17 **C**Tritanum hostem ex puocatione dimicantem iermai dextra vno digito superauit, & postremo correptum in castra traxit. Plinius lib. 7.
- 18 **C**Agatho vir fuit Athenis monstrosæ fortitudinis, & max

gnitudinis octo pedū in ipsa etiā adoleſcentia, vaſta co-
ma, hirsutis oculis, & iunctis, vt vnus ppe videret, Leta fa-
cie, naſo aquilino, ceruice toroſa, pectore vaſto, cruribus
breuibus & extrema incuruatīs. Erat ei tegmen lupina pel-
lis, frequens cū apris, lupis, & tauris cartamē, quorū vulne-
ra oſtētabat. Veſcebat lacte aſinino. Cratera ſibi iuſſu Hero-
dis oblatū reſpuit, dicens haud purū eē, quod odore mulie-
bri offenderet. author Philoſtratus citate Volaterrano.

19 ¶ Tydeus Oenei Calydoniæ regis filius, cū Mycenis mor-
raret, neminē ſibi viribus conferendum reperit, Miſſus ad
Etheoclē legat⁹, Thebanos ad quodlibet certaminis genus
puocauit, oiumq; euasit victor. Quod cū ægreferrent inſi-
dias in opportuno loco tetēderūt. Cōſtituerūt enim iuue-
nes oium fortiſſimos q tranſeuntē illac Tydeum intercipe-
rent, & obtruncarent. Quos oēs tñ interfecit. Tortellius.

20 ¶ Seleucus Nicanor Syriæ rex corpore fuit ingenti & ro-
buſto, adeo vt rauz ſylueſtrē in Alexandri ſacrificio elapſo
ſeſe opponens, vtraq; manu tenuerit.

21 ¶ Firmus imperator (quem Aurelius latronem Aegyptiū
vocabat) ſtatura fuit ingenti, oculis promicantibus, capil-
lo criſpo, fronte vulnerata, fuſco vultu, reliquū corp⁹ pilo-
ſus, & hiſpidus. Ita vt Cyclops vulgo diceret. Robore autē
adeo inſignis, vt Triarium vinceret. Nam & incudē pectori
ſuperpoſitam, tundentibus fabris cōſtanter pertulit, cū re-
ſupinus, & in manus curuatus pēdere magis videret quam
iacere. Flauius Vopīſcus, & poſt eum Crinitus.

22 ¶ Legimus Maximum Imperatorem) qui Thrax fuit) ap-
pellatū fuiſſe Milonē ſui ſeculi, quod is hamaxas traher-
et, Rhedam honeſtam propelleret, equo ſi pugnū dedis-
ſet, dentes ſolueret, ſi calcem, ciura frangeret, aliaq; item
plurima perficeret, fidē vix capiētia. Author Capitolinus.

23 ¶ Ariſtomenes Meſſenius ſolus. 300. Lacedæmones occi-
dit. Tandē vulneratus, & captus poenā p cuniculos ſubter-
raneasq; cauernas effugit. Iterū captus, cuſtodibus ſomno
ſepultus, acceſſit ad ignē, & lora combuſſit. Tertio captum
cum Spartani diſſecuiſſent, introſpexiſſentq; qualis eſſet,

- reperitus est hirsuto corde. Author Plinius lib. 11. Cap. 37.
- 24 **C**Fusus Saluius duo centenaria pondera pedibus, totidē manibus, & ducenaria duobus humeris contra scalas ferebat. Idem Plinius Cap. 20. lib. 7.
- 25 **C**Plinius ait se vidisse Athanatum quendam prodigiosæ ostentationis, quinquagenario thorace indutū, cothurnisq; quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi.
- 26 **C**Attilius, seu Acilius Cæsaris miles nauali apud Massiliā prælio hostilē ingressus puppim, abscissa dextra vmbonē sinistra retinuit, eousq; vultibus terrens, vt prostratis oibus nauē occuparit victor. Author Plutarchus in Cæsare.
- 27 **C**M. Seruius vir consularis, tricies & vigesies in singulāri certamine pugnauit, ac semper trucidauit hostem. Idem Plutarchus in Aemyllo.
- 28 **C**Bithon quidam (vt apud Coelium testis est Pausanias) taurū humeris gestabat, cuius memorabilis & prodigiosæ fortitudinis indicem habuit statuam Argis.
- 29 **C**Cynegyus Atheniēsis in bello Persico magna pertinacia in cōsectandis hostibus vsus est. Nā & nauē onustā dextera manu tenuit, ea amputata sinistrā iniecit. Quam & ipsam cū amisisset, nauē mordicus arripuit, morsuq; retinuit furenti similis. Authores Trogus & Herodorus. Idem quoq; dicit accidisse Lucio Glaucō viro Romano, vt utrāq; amiserit manum, cū Asdrubalis nauem detinere voluisset.
- 30 **C**Skyoldus, Vffo, Fresicus, Stacatherus nomia sunt apud Saxonē Grāmaticū, hoīum magnis viribus, & magno robore p̄ditorū, quorū Skyoldus Lothēri Danorū regis filius, cū ab adoleſcētia venandi studio flagraret, immanē (cui nemo audebat congregi) beluā subegit, quæ futurā in eo fortitudinem ominata est. Idē postea repertum miræ magnitudinis vrsū, & insolite grāditatis cingulo detinuit, sociisq; præbuit occidendū. Cōplures quosq; spectatæ fortitudinis Athletæ ab eodē superati sunt. E quibus Attalus & Scarus illustres fuere. Vffo maiore erat corpore, quam vt armis vti posset alienis. Oblatis cōpluribus gladijs, manu capulum stringens frustillarim singulos agitādo cōminuit. Nec erat

canti rigoris gladius, quē nō ad primæ cōditionis motū, in
varias partes effringeret, ac dissolueret. Author Saxo li. 4.

CVbbo Fresicus Haraldī regis miles, p̄ter vndecim, quos
in acie vulnerauerat, viginti quinq; delectorum, pugilum
interfecit. Idē nemine propius cum ipso cōgredi auden-
te, sagittis impetitus. 144. ictibus prius perforatus est, quam
lapsis corporis viribus genua reclinaret.

Starcatherus iam senex gemino cinctus ense, totidē ba-
culis infirmam senecturē iuuabat. Cui cum populariū qdā
illudēs, inutile & supuacū dixisset gladioꝝ vsum, ac pro-
pterea alterū sibi donari p ludibriū petisset, iussū accede-
re spē petitionis Starcatherus gladio transuerberauit. Ad
cuius facti vltionē, cum duo Hatheri milites magno equo-
rum cōcursu aduolassent, vtrūq; occidit. Facti causam per-
contāti Hathero respōdit se semp p̄cenas ab irrisorib⁹ exi-
gere solitum, nec vnq̄ impune sibi a procacibus insultatū.

31 CPaulus Diaconus scribit Amelongū Romualdi Longo-
bardorum regis militē, quendā Græcum equitantē, ictu
baculi sella excussisse, & in aera supra caput suū leuasse.

32 CFerunt Odenatum Zenobiæ Palmyreorum reginæ (de
qua Aurelius triumphauit) maritum primam ætatem exer-
cuisse in capiendis Leonibus, pardis, vrsis, ceterisq; syluestri-
bus feris. Famē insuper, æstus, frigora, pluuias vbiq; ptulisse.
Quibus duratus bellicas postea difficultates tum aduer-
sus alios, tum maxime aduersus Persas tulerit. Pollio Tre-
bellus, & Pontanus de fortitudine.

33 CSmerdis frater Cambyſis solus arcum ad duos digitos
complicabat, quem nemo Persarum poterat incuruare.
Author Herodotus libro tertio.

34 CDioxippus Alexandri fuit miles fortissimus, q̄uocatus
a Corrago milite, eundē claua interfecit. Curtius.

35 CEuthymus Athleta patria Locrensis, cū ingenti esset ro-
bore, saxū miræ magnitudinis allatum humeris pro porta
Locrensiū statuit, quod miraculi gratia visebatur. Idem
quoq; Themeseum quēdam reddere, compulit, quæ cuiq;
magno fœnore extorserat. Erasmus & Volaterranus.

- 36 ¶ Fuit Carolus magnus (vt iā dictū est) p̄cero corpore, vastisq; p̄ter humanā p̄suetudinē virib⁹. Cuius rei haud dubia sane reliqt argumēta, tā p̄claris, tāq; multiplicib⁹ victoriis.
- 37 ¶ Telamon propter insignem corporis fortitudinem Herculis amicus habitus est, & Hesione possidere meruit.
- 38 ¶ Peleus feras omnes (ad quas discerpendas fuerat missus) viribus sustulit.
- 39 ¶ Periclymenus congressum Herculis sustinere ausus est.
- 40 ¶ Nestor apud Ouidium lib. 12. vires suas sic exprimit. Tūc ego debuero capienda ad pergama mitti. Tunc poterā magni si non superare, morari Hectoris arma meis.
- 41 ¶ Theseus Aegei filius Herculeæ virtutis æmulus Scyronem, & Procastem latrones, Scinin arbores cōplicantem, Creontem Thebarū tyrannum, Minotaurum monstrū biforme, Centaurosq; plurimos interfecit, & (vt fabulantur poetæ) ad inferos descēdit cū Pyrothoo, vt Proserpinā raperent. Quæ oia Phyllis apud Ouidiū declarat his verbis.
- Cum fuerit Scyron lectus, toruusq; procustes,
Et Scinis, & Tauri, mistaq; forma viri.
Et domitæ bello Thebæ, fusiq; bimbres,
Et pulsata nigri regia ceca dei.
- 42 ¶ Si poetarum verba fidem capiunt, nemini dubium est, quin oīum (qui prodigiosis viribus extiterē) laudē multis interuallis excefferit fortissimus ille Iouis & Alcmenę filius Hercules. Qui odio noueræ Iunonis agitat⁹ multa passus est, & plerisq; naturæ portentis expositis a quibus tū semper rediit victor. In primis dum adhuc esset infans, duos angues ætatis gutturibus elisit. Prouectior factus in Lerna palude certamen suscepit cū Hydra rediuiuis capitibus pullulāte, dum vnicus amputabatur vertex, Leonem Nemæum toti populo formidolosum, precibus Molorchē pastoris (a quo susceptus fuerat hospitio) interfecit, Alceum item in Thessalia non minus terribilē. Aprum in Mænalio Arcadiæ monte, cuncta vastantem, itidem iugulauit. Ceruam æripedem & aureis cornibus decoram cursu arripuit. Harpyas voluctes immundas virgineum præferentes

vultum prope Stymphalum Arcadiæ lacum sagittis confudit. Taurum furiosum & flamas vomentem distentis faucibus iugulauit in Attica, Acheloum in varias formas se conmutantem vicit. Diomedem regem Thraciæ equos hospitem cruore pascentem occidit, Busyrim reges Neptuni & Libyæ filium hospites mactantē & adiacentes Nilo regiones, latrocinij deprædantē itidem interfecit. Antæum Gygantē (cui terra mater suppeditabat vires) lucta superauit, Abylam & Calpen columnas in occidente posuit. Aurea mala sustulit Hesperidibus, interfecto (qui eorum custos erat) dracone. Geryonatricorporē vita spoliauit & armorum. Amazonum reginæ Balteum abstulit. Cacum Vulcani filium & latronem flammam ore vomentem medio sustulit. Centaurum Deianiræ raptorem confodit iaculis, Hesionā Laomedontis filiam liberauit a monstro. Troiam deleuit. Lacinium latronem in Italia peremit, Cœlum humeris (ut ad exprimendas vires fingit) sustulit, Iunonem in papilla vulnerauit, velut laborum suorum authorem. Descendit ad inferos, ibique Cerberum rapuit, raptum & catenis vinctum in auras eduxit. Theseum liberauit, Lycum Thebarum regem (quod Megaræ uxori suæ stuprum inferre voluisset) morti dedit. Vnicum fuit monstrum cui non potuit superare, Amor. Vnde Ouidius. Quem non mille feræ, quæ non Scheleneius hostis. Non potuit Iuno vincere, vicit Amor.

- 43 **C** Corbulo fuit quidam ætate Nerōis fortissimus, procero admodum corpore, qui res clarissimas gessit in Armenia. De quo Iuuenalis satyra tertia, Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res Impositas capiti.

C Gyantum quorundam nomina & aliorum inusitatæ magnitudinis hominum.

1 Cœus	4 Enceladus	10 Porphyrio
Iapetus	5 Tityus	Adamastor
2 Typhœus	6 Polyphemus	11 Antæus
3 Alcœus	7 Aegæon	12 Asiræus
Othos	8 Briareus	13 Atlas
Ephialtes	9 Numas	14 Gyges

15 Agatho	Gabbara	Tuyfco
16 Porus	21 Pufio	27 Hercules
17 Araanthas	Secundila	28 Artaches
18 Christophorus	23 Goliath	29 Oromedon
19 Oiestes	24 Maximus	30 Harthbenus
20 Orion	25 Offotus	31 Gëmagog
21 Etion	26 Naa	

EXPLANATIO.

Quoniam de prodigiosis viribus facta est mentio, de
 cens & congruum videatur, vt subsequantur Gy-
 gantes, & qui inusitata fuerunt corporum magni-
 tudine. Finguntur autem Gygantes, terre filij, vn-
 de & terrigenę vocantur a Lucano scribente. Aut si terrige-
 nę tentarent astra Gygantes. Dicuntur & impetum fecisse
 in deos, eosq; cœlo detrudere voluisse, cuius rei causa dei
 omnes mutatis formis delituerint. Vnde Ouid.
 Emissumq; ima de sede Typhoea terra
 Cœlitibus fecisse metum, cunctosq; dedisse
 Terga fuge, donec fessos Aegyptia tellus,
 Ceperit, & septem discretus in hostia Nilus.
 Huc quoq; terrigenum venisse Typhoea narrat
 Et se mentitis superos celasse figuris,
 Duxq; gregis (dixit) sit Iupiter inde recuruis
 Nunc quoq; formatus libycis cum cornibus Ammon.
 Delius in Coruo proles Semeleia capro,
 Fele soror Phœbi, niuea Saturnia vacca,
 Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibis ales.

Idem Ouidius libro primo Metâ.

Ne ve foret terris securior arduus æther;
 Affectasse ferunt regnum cœleste Gygantes,
 Altaq; congestos struxisse ad sydera montes.
 de somnio Ro. Voluere Gygantes
 Turribus aerijs cœlos æquare, Deumq;
 Trudere de regno, & rerum ditione potiri.
 Sed pater indignans animis opus impulit audax
 In latus, & gentem mersit sub mole superbam.

Mantuan^o

Idem in Syluis.

Terrigenas olim sublimia corpora fratres
Fama est in superos arma tulisse deos.

Sed pater iniecto deiecit fulmine montes,
Atq; rebellantes sustulit igne viros.

Fuerunt ingentis statux, vnde & ex his nonnulli cœlum hu-
meris dicuntur sustinuisse, vt Atlas, Hercules. Fulmine oēs
perculsi sunt ob prædictam impietate. Pugna illa vocatur
Gygatomachia. ipsi vero aliter dicunt Phlegæi fratres a
Phlegra valle Macedonia, vbi cū cœlestibus pugnauere.
Seneca in Thyeste. Nunquid frui via Phlegæos alta per
hostes, & Thessalicum Thessa premitur Pelion Ossa? Di-
cuntur & Titanes. Idē Seneca in Hercule furente. Titanas
ausos rumpe re imperium Iouis. Antiquitus sic formaban-
tur, vt eorū pedes in draconum volumina desineret, quod
ea ratione factum est, vt intelligeremus eos nihil rectū aut
sublime cogitasse, cum detorti eorū gressus ad inferna de-
mergatur. Author Vectius apud Macrobiū. Ea est causa,
quā obrem vocent a poetis Anguipedes & serpentigeri.
Oui. li. 1. Meta. Qua centū quisq; parabat Iniicere Angui-
pedum captiuo brachia cœlo. Pontanus, Tu ne deus, tu ne
anguipedes victore Gygates? Stroza filius in Gygatoma-
chia. Anguipedū vires, imaniaq; arma Gygatū, Assertosq;
polis montes, sedemq; Tonantis Affectatam homini, disie-
ctaq; ab æthere monstra Sicania æternas subter iuga pēde-
re pœnas, Lætitiāq; decum domitæ post prælia Phlegæ
Est animus memorare. Eadē ratione vocantur serpentigeri
ab Ouidio li. 4. de Tristi. vbi ait. Sphingaq; & Harpyias, ser-
pentigerosq; Gygantas. Nunc seriatim dicendū est, de his,
quorum frequentior est apud scriptores mentio.

2. Virgilius lib. 1. Georgicorū de quibusdā sic meminit. Tū
partu terra nefando Cœlumq; Iapetumq; creat, sæuumq;
Typhoea, Et cōiuratos cœlū rescindere fratres. Ter sunt co-
nati iponere pelio ossam, Scilicet atq; ossæ frondosum im-
ponere Olympū. Ter p̄ extructos deiecit fulmine mōtes.
De Iapeto Syllius libro 1. Apparet p̄cul. Inarime, quæ

turbine nigro Fumantem premit lapetum flamasq; rebellis
Ora reiectantem.

- 2 **C**De Typhoeo seu Typhone Virgilius lib. 9. Tum sonitu
prochyta alta tremit, durumq; cubile Inarime Iouis impe-
riis iposta Typhoeo. Valer⁹ Flaccus li. 1. Horror abest. Sici-
lia pressus tellure Typhoeus. Virg. in Cyri. Addit aurata cō-
fixus cuspide Typho. Luca. lib. 4. de hoc & quibusdā aliis.
Nondum post genitos tellus effœta Gigantes
Terribilem Libycis patrum concepit in antris.
Nec tam iusta fuit terrarum gloria Typhon.

Aut Tityus Briareusq; ferox, cœloq; pepercit. Seneca. Nō
tam ferum Typhonem neglecto Ioue Irata tellus edidit
quondam parens. Ab hoc Typhœo vocantur fulmina Ty-
phoea. Virgilius. Nate patris sūmi q tela Typhoea tēnis. Ea-
dem ratione Aetna Typhois dī, quod obrutus sit in Sicilia.
Oui. Arua Phaon celebrat diuersa Typhoidos Aetnæ. Mā-
tua. Tendit ab Hispanis ad regna Typhoidos Aetnæ. Hunc
Gigantē poetæ Anguipedem vocant & centimanū. Poli-
tianus in Ambra. Seruabat Tethys Anguipedi iurata Ty-
phoeo. Manilius li. 2. Astron. Anguipedē alatos vngues Ty-
phona ferentem. Ouidius lib. 3. Meta. Nec quo centimanū
deiecerit igne Typhoea. Claudii. in Alaricum. Ipsumq; Iou-
uem turbante Typhoeo (Si fas est) timuisse ferunt, cū bra-
chia centum, Montibus amaret totidem.

- 3 **I**nter Gigantes ēt numerantur Aloëus Titani filius, ge-
miniq; eius filii ex Iphimeridæ a Neptuno venata geniti
Orthos & Ephialtes. Virgilius in Culice. Nam victus sedet
immanis serpentibus Orthos Deuictū mœstus procul aspi-
ciens Ephialtem, Conati quondā cum sint incendere mun-
dum. Idem lib. 6. Aeneidos. Hic & Aloidas geminos ima-
nia vidi Corpora, qui manibus magnum rescindere cœlū
Aggressi, superisq; Iouē detrudere regnis. Claudianus de
Victoria Stiliconis. Cum gemini fratres (genuit quos asper
Aloëus) Martē subdiderint vinclis, & in astra negatas Ten-
tarint munire vias, steteritq; reuulsis Pene tribus scopulis
cœlesti machina cœlo, Idem. Moriensq; Ephialthes In la-

tus obliquā proiecit languidus Ossam. Lucanus lib. 6. Impius hinc prolem superis imisit Alceus. Virgilius in opusculo de obitu Mæcenatis. Fudit Aloidas summi moderator Olympi. Mantuanus de Cala. In superos eadem natos armauit Aloï, Qui domitū grauib. Martē tenuere catenis.

- 4 **E**nceladū poetæ fabulant in Sicilia fulminatū, vt Othū in Creta, Typhoeum in Campania. De hoc Virgilius lib. 2. Aeneidos. Fama est Enceladi semustū fulmine corpus Vrgeri mole hac, ingentemq; insuper Aetnā Impositā ruptis flāmam expirare caminis. Et fessum quoties motat latus, intremere oēs Murmure Trinariā, & coelū subtexere fumo. Idē in Aetna. Murmure Trinacrio morientē Iupiter Aetna Obruit Enceladū, vasti qz pōdere mōtis Aestuāt, & petulās expirat faucib⁹ ignes. Claudian⁹. Aetna Gigāteos nunq̃ tacerit triūphos Enceladi bustū q̃ saucia mēbra reuinct⁹, Spirat exhaustū flagrātī pectoris sulphur, Et q̃ties detrectat on⁹ ceruice rebellī In dextrū leuūq; latus, tūc insula fundo Vel litur, & dubiæ nutāt cū incenibus vrbes. Seneca i Medea. Queq; anhelantē p̃mēs Titana, tātis Aetna feruebit minis.

- 5 **T**ityus Gigas fuit nouem iugerum, qui cum Latonē vim vellet inferre ab Apolline sagittis cōfossus est, & ad inferos detrusus, vbi a vulture corrodiē, fibris & iecore semp renascētib⁹. Virgilius lib. 6. Aeneidos. Necnon & Tityum terrę omniparētis alūnum Cernere erat, cui tota nouē per iugera corpus Porrigit, rostroq; immanis vultur adūco Immortale iecur tondens foecundaq; poenis Viscera, nec fibris requies datur vlla renatis. Ouidius lib. 1. de Ponto. Sic inconsumptū Tityi semperq; renascens Non perit, vt possit sæpe perire iecur. Tibullus. Porrectusq; nouē Tityus per iugera terræ Assyduas atro viscere pascit aues.

- 6 **P**olyphemus Cyclops Neptuni filius ex Thoa, propter immanē corporis molē numerat inter Gigantes. De hoc Virgilius libro tertio Aeneidos. Nam quantus, qualisq; cauo Polyphemus in antro Lanigeras claudit pecudes, atq; vbera pressat. Stroza p̃r. Nil magis horrendū Polyphemo senserat Aetna, Sæuior indomitis fratrib⁹ ille fuit. Politia

- mus. Lothophagos, vinoq; grauē Cyclopa per antrū Expōr
rectū, ingens humanaq; frustra vomentē Mistā mero.
- 7 **C**Aegæon Gygas est, quē nonnulli eundem cum Briareo
faciunt. Fuisse fertur centimanus, vnoq; istu centum scopu
los in Iouem torfisse. Virgilius lib. 10. Aeneidos.
Aegæon qualis, centum cui brachia dicunt,
Centenasq; manus, quinquaginta oribus ignem,
Pectoribus arsisse, Iouis cum fulmina contra
Tot paribus streperet clypeis, tot stringeret enses.
Hunc poetē fabulantur a Neptuno fuisse alligatum maris
Aegæi scopulis. Statius.
- 8 **C**De Briareo. Claudianus. Quæ brachia centum Briareus
aliis numero crescēte lacertis. Tot simul obiectis posset cō/
figere rebus. Virg. lib. 6. Aeneidos. Et centum gemin⁹ Bria
reus, & Bellua Lernē. Horatius. Nec si resurgat centimanus
Gygas, diuellet vnquam.
- 9 **C**Inter hos ponit Numas, quem aiunt sub Prochyta con/
clusum. Syllius libro duodecimo. Apparet Prochite sæuū
fortita Numanta. De Numate seu Mimante (vt alii legūt)
Claudianus. Occurrit cū fratre Mimas, Lemnūq; calētem,
Cum Lare Vulcani spumantibus eruit vndis.
- 10 **C**De Porphyrione & Adamastore, Sidonius. Hic rotat ex
cussum vibrans in sydera Pindū Enceladus, rapido fit mis/
siliis Ossa Typhæo, Porphyrium Pangæa rapit, Rhodo/
penq; Adamastor. Claudianus. Sæuusq; Adamastor Ad dē/
pellendos iaculū dum quæreret hostes. Idē Claudianus in
Gygant. Te Delphica laurus Stringat Porphyrion. Et pau
lo post. Porphyrion trepidū conat vellere Delon.
- 11 **C**Anteus Gygas fuit in Libya pceri corporis, cui in Her/
culem luctanti terra mater augebat vires, quotiescunq; eā
attigerat. Lucanus lib. 4. Hoc quoq; tam vastas cumulauit
munere vires Terra suis foetus, quod cum tetigere paren/
tem, iam defecta vigent renouato robore membra.
- 12 **C**Fuit & Astræus vnus e Titanibus, qui contra deos arma
sumpsere. Hic ex Aurora ventos genuisse fertur.

- 13 **C**Atlantem poetæ fabulant Gygantē oīum maximū, qui
cœlū humeris sustinuerit. Quod lingit pp eiusdem nomis
montē in Mauritania tantæ altitudinis, vt nubes continge
re videatur. Virgilius, Vbi cœlifer Atlas Axem humero tor
quet stellis ardentibus aptum. Ouidius li. 5. Fasto. Hinc sata
Pleyone cū cœlifero Atlante Iungitur.
- 14 **C**Gygem Hesiodus in Theogonia facit cœli & terræ filiū
& Briarei fratrem. Ouid. Centimanumq; Gygem.
- 15 **C**Claudianus in Gyganthomachia ponit Pallāta in nume
ro Gygantum, cum ait fuisse transformatum in lapidem a
Pallade. Sic autē ait. Primumq; furētē longius, in faciē saxi
Pallanta reformat. Est & Pallaneus nomē Gygātis apud
eūdē, vbi scribit. Sed turbidus irā Pallaneus, oculis aduersa
ruētibus atrox Ingredit̃, cecasq; manus in Pallada tendit.
- 16 **C**Pontanus libro tertio de Stellis quosdam enumerat se
quentibus verbis.
Iam manus Anguipedum cœloq; irata iuuentus
Insultat portis, iamq; ex Adamante securim
Porphyrus quatit, & postes diffringit apertos.
Immittitq; acies Briareus, atq; agmina densat.
Quintianus in Cleopoli.
Ecquid Achillæum corpus miremur, Orestem,
Pallanta, atq; Erycen, Polyphemon?
Horatius item lib. 3. Carminum. Sed quid Typhoeus & va
lidus Numas, aut qd minaci Porphyrion statu, Quid Rho
rus, euulsisq; truncis Enceladus iaculator audax contra so
nantem Palladis Aegida possent?
- 17 **C**Sūt & alii q excreuisse dicunt in Gygātēā ppe magnitu
dinē. Nā Agatho Atheniēsis (q floruit ætate Adriani princi
pis) adhuc adolescēs fuisse dicūt altitudinis octo pedum.
- 18 **C**Fuit & Porus rex in India quatuor cubitis & palmo pro
cerus, quem Alexander bello vicit.
- 19 **C**Ferūt beatum Christophorum fuisse longitudinis duo
decim pedum.
- 20 **C**Arāthas Bebrycius octonis cubitis longus fuisse tradit̃.
COrestis corpus oraculi iussu refossum, septem cubitorū

- fuisse monumentis prodit. Authore Plinio. Architreñius. Staturam cubitis septem distendit Orestes.
- 21 **C**In Creta terræ motu rupto monte iuentū corpus stās 46. cubitorū, quod alii Orionis, alii Erionis fuisse tradunt. De Erione seu Echione Gygante Claudianus. Hic vero in teritum fratris miratur Echion Inleus.
- 22 **C**Aetate Plinii visus est nouem pedum ac totidem vnciarum homo Gabbara nomine, ex Arabia aduectus. Architreñius, In his quinq; pedes pduxit Gabbarus artus.
- 23 **C**Fuerunt semipede maiores Pusio & Secundilla, quorum corpora miraculi gratia asseruata sunt in conditorio Sallustianorum hortorum. Plinius.
- 24 **C**Goliath Gigas fuit, quē Dauid fundę verberare deiecit in terrā & interfecit. Politianus in Nutricia. Psallentēq; deo regē, q turbie fundæ Ista Philistęo secuit puer ora Gigati.
- 25 **C**Quam Procerus extiterit Maximinus iperator hoc satis argumento cōstat, quod vxoris dextrocherio (id est ornamento brachiorū) pro annulo vtref. Capitolinus.
- 26 **C**Saxo grāmaticus ait Offotum fuisse Gigantē, & pastorem, cuius armenta tutabat canis Biornonis cuiusdam.
- 27 **C**Berosus libro decimoquinto antiquitatū Noa reponit inter Gigantes & astrologos. Facit & Tuysconem Gigantem, cuius filius Mannus apud Sarmatas regnauerit ætate Semiramidis. De Manno & Tuyscone meminit Tacitus in libello de populis Germaniæ.
- 28 **C**Inter Gygantes quoq; numeratur Hercules, quem fesso Atlante cœlum humeris subiisse ferunt.
- 29 **C**Artachees vir fuit inter Persas procerissimus ætate Xerxis, vt cui quatuor oīno digiti deessent a longitudine quinq; regionum cubitorum. Author Herodotus.
- 30 **C**Oromedon quoq; nomē est Gigantis apud Propertii lib. 3. scribentem. Te duce vel Iouis arma canā, cœloq; minantem Cœum & Phlegreis Oromedonta iugis.
- 31 **C**Saxo grāmaticus ait Harthbenū fuisse quendam ex Helsingia, q raptas regū filias stupro scēdare gloriæ loco dicebat, illū perimere solitus, a quo pagendæ Venenis vsu pro

hibere, Aitq; tantā in eo corporis magnitudinē extitisse,
vt nouē cūbitis proceritatis eius dimensio tenderetur.

32. ¶ Fuit & Gemagog Gygas cubitis duodecim pcerus. Archirrenius. Cubitis ter quatuor altum Gemagog Herculeas suspendit in aera lucta. Idem. Gemagog arduitas Corineis fracta lacertis:

¶ Nani & Pumiliones.

Conopas	M. Tullius	Sisiphus
Andromada	Molon	Lucius
Manius Maximus	Pygmæi	

Nani dicuntur Homuntiones breuiculi & modice ab humo extantes, vocant aliter Pumiliones & Pumili. Statius. Mirant Pumilos ferociore, Talis fuit Conopas in delitiis Iuliae neptis Augusti, duos pedes & palmum longus, authore Plinio. Cuiusmodi etiā fuisse fertur Andromeda liberta Iuliae Augustae.

¶ Manium Maximum & Marcum Tullium equites Romanos, binum cubitorum fuisse, author est Varro apud Plinium.

¶ Duo fuerunt Molones, nota corporis breuitate, quorum alter histrioniam exercuit, alter latrociniiis famosus est, Inde natum adagium. Pusillus, quantus Molon.

¶ Pygmæorum qui longissimi sunt, duos pedes & quadrantem non excedunt, hinc prouerbiū. Pygmæo breuior. Mantuanus. Inter Pygmæos non pudet esse breuem. Habitant in extrema parte montium Indiae, horum mulieres quinto anno pariunt, & senescunt octauo. Infestantur maxime a gruibus, in quas turmatim prodeunt, & nihilominus vincuntur. Claudianus libro primo in Eutropium. Pendula ceu paruis moturę bella Colonis Ingenti clamore grues aestiua relinquunt Thracia, cum repido pmutant Strymona Nilo. Iuuenalis saty. 13. Ad subitas Thracum volucres, nubęq; sonoram Pygmæus paruis currit bellator in armis. Mox ipar hosti, raptusq; p aera curuis Vnguibus a saeva fert grue. Si videas hoc Gētib' in nrīs risu q̄tiere, sed illis Quāquam eadem assidue spectentur praelia, ridet Nemo.

ubi tota cohors pede non est altior vno.
CM. Antonius Syfiphum pumilionē habuisse fertur itra
 bipedalem staturam, ingenio tamē viuacem. Beroaldus in
 Suetonium. Augustus exhibuit spectaculis Lucius adolefcē
 tulum honeste natum bipedali minore. Suetonius.

Aloidae 2 Tyndaridae 3 Attridae
 Othos Castor Agamēnon
 Ephialtes Pollux Menelaus

ALoide dicti sunt Othos & Ephialtes ab Alceō. Cygan
 te. cuius vxorem Iphimēdiam cōpressit Neptunus, &
 ex ea suscepit gemina, qui cum Alcei putarentur esse filii,
 dicti sunt Aloide, vt iam diximus.

CEo quoq; modo Tyndaridae vocati sunt Castor & Pol
 lux, quod crederentur Tyndari filii, cum tamen ex concu
 bitu Iouis Læda geniti essent. Hinc clara gemini signa Tyr
 daride micāt. Ouidius. Tyndaride fratres, hic eques, ille pu
 gil. Simili ratione vocatur Helena Tyndaris.

Atride vocantur Agamēnon & Menelaus, Ab Atreo pa
 rente. Horati⁹ de Agamēnone. Arsit Atrides medio in triū
 pho Virgine rapta. De Menelao Virgilius libro vndecimo.
 Atrides Protei Menelaus ad vsq; columnas Exulat.

CCyclopes.

Brontes Pyragmon Telechines
 Sreropes Aemonides Populi.

CCyclopes ministri fuerunt Vulcani in Sicilia, quos poe
 tæ monoculos dicunt, Neptuni filios ex Amphitrite.
 Dicuntur Ioui fulmina cōficere apud Liparam, quæ est vna
 ex Aeoliis insulis, Fabricam ferrariam primum in Creta re
 peterunt. Omnium præcipui fuerunt Brontes, Sreropes,
 Pyragmon. De quibus Virgilius libro. 8. Aeneidos. Ferrum
 exercebant vasta Cyclopes in antro, Brontesq; Sreropesq;
 & nudus membra Pyragmon. Ouidius libro. 4. Fasto. Hinc
 mare Trinacrium candens vbi tingere ferrum Brontes, &
 Sreropes, Agmonidesq; solent, Claudianus de tertio con
 sularu Honorii. Vobis iam Mulciber arma Præparat, & Si
 cula Cyclops icude laborat, Brontes innumeris exasperat
 ægida

ægida signis, Festinat Steropes, nescit thoraca Pyragmon,
 Ignisfuisq; gemit lipare fumosa cauernis. Idem Claudian^o
 li. i. de raptu. Nunq̃ tãto sudore Pyragmon, Nec Steropes
 pstruxit op^o. Stati^o lib. 4. Syluariũ. Telechines populos inter
 Cyclopes reponere vñ, vbi ait. Tale nec Idæis qcquã Tele/
 chines i antris, Nec stolidus Brontes, nec q̃ polit arma deo/
 rum Lemnius, exigua potuisset ludere massa. Hos aut oc/
 cidisse fert Apollo, pp fulmina Ioui fabricata, qb^o perierat
 filius Aesculapius. Hinc extrusus deor̃ contubernio, exu/
 lauit in Thessalia, vbi Admeti regis fuit armentarius.

¶ Curetes.

Celmis

Acmon

Damnameneus

Curetes seu Corybantes ministri fuerũt Cybeles, qbus
 ferrariam fabricam nonnulli referant acceptã. Horum
 noĩa citat Erasmus ex Græcis carminib^o, q̃ Latina fecit. Illic
 habitabant Montigenæ Phryges Idæi, gens arte celebris.
 Celmis Damnameneusq; ingens, Acmonq; supbus Mon/
 tanæ docti cultores Adrastæ. A qbus ars Vulcania primis
 esse reperta Dicũt, & nigrũ nemoroso in monte repertum.
 In varios vsus monstrarũt cudere ferrũ, Impositumq; igni,
 miro splendescere cultu. Propter hoc inuentũ (quod illis
 ascribit) æra & ferra vocantur Corybantia. Virgilius lib. 3.
 Aeneidos. Hinc mater cultrix Cybele, Corybantiaq; æra.
 Tertullianus. Iuppiter cretam suã Romanis fascib^o concuti
 sineret, oblitus illud antrũ Idæũ & æra Corybantia. Horũ
 præcipuus fuit Celmis, a quo ferrũ solidissimũ cudebatur.
 Hinc natũ Adagiũ. Celmis in ferro, de his, qui præter mo/
 dum suis fidũt viribus tanq̃ inexpugnabiles, aut q̃ in sua ar/
 te magnopere excellunt. Cuiusmodi sunt hæc. Rostius in
 scena, Antæus in arena, Hercules in claua.

¶ Athletæ pugiles & palæstræ,

1 Brotheas	4 Buthes	Iphycus
Ammon	Eryx	Phyleus
2 Castor	5 Eutymus	Polydorus
Pollux	6 Clytomedes	7 Agesidamus
3 Amycus	Ancaus	8 Ageias
	Officina	

PRIMA PARS

9 Archias	25 Nicedorus	38 Heraclides
10 Asbylus	26 Polydamas	39 Iacchus
11 Autolycus	27 Theagenes	40 Iscomachus
12 Cleomedes	28 Androgeus	41 Topsius
13 Cleomachus	29 Antæus	42 Buthus
14 Clitomachus	30 Pithodemus	43 Starcatherus
15 Corœbus	31 Dares	44 Hama
16 Democrates	Entellus	45 Phaillus
17 Demarchus	32 Corycus	46 Cyllon
18 Diagoras	33 Patrobius	47 Callias
19 Epitherfes	34 Hylas	48 Pyrrhecmen
20 Ictus	Phegeus	Degmenus
21 Ergoteles	Lycus	49 Anenicon
22 Hypenus	35 Aegles	50 Phrynon
23 Marullus	36 Glaucus	51 Glaucon
24 Milo	37 Eurydamas	52 Alii nonnulli

EXPLANATIO.

Athletæ dicuntur pugiles & luctatores, aliter Pancratiastæ a Pancratio ludo gymnico, de quo Propertius. Et patitur duro vulnera Pancratio. Gellius ait vnum ex liberis Diagoræ Rhodii fuisse Pancratiastem. Athletarum nomine dicebant, qui manibus pedibusque quasi omni ope, omnibusque (ut dicitur) vnguiculis coniuncti certabant. Vocantur et Palæstritæ a palæstra luctatione, de qua Virgilius lib. 6. Aeneidos, Pars in gramineis exercent membra palæstris. Palæstrici item dicuntur, qui morus gestusque formant, ut in Palæstra brachia recta sint, nec indoctæ rusticæ ve manus nequa in preloendis pedibus inscitia. Ne caput, oculique ab alia corporis parte dissideant, Hæc ars Chironomia dicitur, quam veteres ingenuis liberis necessariam putauerunt, videturque non nihil ad Histroniam spectare & oratoriam. Hanc qui non didicerunt, A palæstri vocantur, quod motu flexuque corporis ac omni habitu nullam omnino venustatem leporemque præferant. In Gymnicis artificibus sunt etiam Pyctæ id est pugi-

les, & Dromeis. i. cursores, quales a Virgilio ponuntur lib. 5. Aeneidos, ubi ad patris Anchisæ tumulū exequiales celebrat ludos. Sunt & alia permulta Athletarū genera, ut Discoboli qui discum in sublime iaculantur, qui frequēs erat antiquis ludus. Hælici, qui cursus pernecitate contendunt, Qualis Virgilianus ille pedibus lōge melior Lycus. De antiqua puerorū instructione Plautus, Ante solē (inquit) exorientem nisi in palæstram veneras gymnasii profecto haud mediocris pœnas penderes. Ibi cursu, luctādo, hasta, disco, pugilatu, saliendo sese exercebant magis quam scorto. Sed hæc fuerunt græcorū exercitia, quibus non utebantur Romani. Gymnici Agones dicebantur in quibus nudi exercebant Athletæ, quos i Arcadia primus reperit Lycaon. Hinc Gymnasia vocant exercitii loca, quæ a corporibus ad animorum exercitia postea traducta sunt. Athenis tria fuerunt Gymnasia. Lyceum, Academia, Cynosarges. Fuit Lyceum Aristotelis schola, Academia Platonis. Apud Cynosarges pueri exercebant, qui nec a patre, nec a matre, ciuitatis ius habebant. Porro moris erat, ut luctaturi ceromate. i. oleo cerato perfunderentur, quos qui vngebant, vocabantur ceromatistæ. Vnde Lucanus liquidam vocat palæstram lib. 9. dicens, Arcados authoris citharæ, ligdeq; palæstre. Vinctam Statius lib. 6. Theb. Ante alios erat vincta Pales. Eadem ratione madidam oleo palæstram vocat Calentius. Post vinctiōnem demum inspergebantur puluere, ut corpora ceromate & sudore lubrica mutuas luctantium prehensiones admitterent. Hinc factus prouerbio locus. Citra pulueris tactum, ubi dicimus rem aliquam sine discrimine & labore partam. Pulus ille vocatur Aphæ. Cæterum ubi Fabius lib. 1. institutionum ait bonum esse, ut futurus orator Palæstricis det operam, non de his loquebatur, quibus pars vitæ in oleo consumebat, sed de illa Chironomia, quæ est formādorū gestuum ac motuum norma, quā ab Athletica palæstra multum distare constat. Palæstræ tamen appellatione rē Athleticā omnem complectimur. Pugilatus (qui Græce Pygmen dicitur) cæstib⁹ fiebat. Cuiusmodi fuit illa

Daretis in Entellum cōcertatio apud Virgilium. Qui saltu certabant, plūbeis qbusdā pilis & massulis (Halteres Græci vocāt) utebant, qbus vtraq; manu se liberabāt. Hoc adhuc nostri temporis faciūt Histriones funambuli, q ne corporis mole in hanc, vel illam partem rapiant, præpilatis perticis vacillationē impediūt. De his intelligit Iuuenalis. Et lassata manu ceciderūt brachia massa. Cursoꝝ alij stadiodromi vocabant, q stadiū percurrabant, & qescebant in limite. Alij Diaulodromi, q peracta meta eo demū reuertebant, vnde cursum inierant. Dolichodromi dicebant, q sexies stadiū curriculo obibant. Inter Athletas ē et erant Actochiristæ, q summis iter se manibus depugnabant, nullo cōplexu hæretes. Qui quinq; certabant generibus lucta pugilatu, saltu, cursu & Pancratio Pentathli vocabant. Xystici, q per hylæm exercebant in portu. Nam Xystos. latā porticū significat. Sciamachi dicebant, q sub tectis vmbatilem pugnam fingebant, nō veram, quæ fiebat in sole & puluere, qualis est Lanistarū pugna, q digladiandi artem phtent, quiq; numeros oēs impetendi, cædēdi, inferendiq; & vitādi vulnera, atq; ēt vbi pūctim cēsumq; feriendū sit, discipulos docēt, vt si qū in puluere prodeundū sit, & vulnificū certamen, tuent se meli⁹, & inimicos iuadāt cauti⁹. Panis quo utebant Athletæ, dicebat Colyphiū. Nūc ad eoꝝ nosa veniendū ē, q vel vnico palæstræ genere aut multis clari extiterunt.

1 **CO**uidius lib. 5. Meta. facit Brotheam & Ammonē pugiles cæstibus claros, vbi ait. Hinc gemini fratres Brothealq; & cæstibus Ammon Inuicti, vinci si possent cæstibus enses.

2 **CE**x duobus Tyndaridis alter fuit equatu clarus, alter pugilatu. Idē Ouidius lib. 8. Tyndaridæ gemini præstantes cæstibus alter, Alter equo. Idem alibi. Tyndaridæ fratres hic eques, ille pugil. Politianus. Vixq; bonum frenis Castora frater amet. Statius in Syl. Siue cathenatis curuatus mēbra palæstris staret, Amyclea conceptum matre putares.

3 **CF**uit Amycus Bebrycorū rex filius Neptuni cæstibus clarus, qbus aduenas in Syluis interficiebat. Hūc occidit Polylux. Sidonius. Sparta Terapnæa pugilem cum Gymnade

pinguem Stratum Bebrycis Amycum suscepit arenis. Val.
Flac. lib. 4. Argon:

Illuin insperata turbatum fraude furem

Oebalides prima refugit, cum detonat ira.

Territus ipse etiam atq; ingentis conscius ausi

Sæuit inops Amycus nullo discrimine sese

Præcipitans, audiusq; viri (respectat ouantes

Quippe procul Minyas cæstu velatur, vterq;

Iruit, hos inter Pollux subit, & trucidat ultro

Aduolat ora viri.

¶ Denum victor Pollux sic loquitur.

Ac super insistens Pollux, ego missus Amyclis,

Et Ioue natus ait, nomen mirantibus vmbis

Hoc referes, sic & memori noscere sepulchro.

¶ Cæstibus ergo valuerunt Amycus a Polluce interfectus,

Butes Amyci filius, & Eryx, quem Hercules dedit morti.

4 ¶ Butes Amyci fili⁹, & Eryx Buthæ illustres fuerunt pug-

les, Buthem Dares interfecit, Eryx magister fuit Entelli, cu-

ius cæstus Entell⁹ ipse in Dareta certatur⁹ protulit. Ferè etiã

Eryx in Herculem certasse victusq; succubuisse. De vtroq;

Virgilius lib. 1. Victorem Buthem immani corpore, q se Be-

brycia veniens Amyci de gente ferebat, Pertulit, & fulua

monibūdum extendit arena. Idem. Vbi nunc nobis deus il-

le magister Ne quicquam memoratus Eryx? Et paulopost.

Hæc german⁹ Eryx quondam tuus arma gerebat, His ma-

gnum Alcidem contra stetit, his ego fuetus, Dum melior

vires sanguis dabat. Verba sunt Entelli in Daretem. Sido-

nus. Vnius mortem libeat decernere cæstu. Cessit Eryx Si-

culus, simili nec floruit arte.

5 ¶ Euthymus fuit patria Locrensis, q saxū miræ magnitu-

dinis ad Locrensum portas humeris vexit, vt iam dixim⁹.

Aelianus apud Erasmm.

6 ¶ Nestor (vt est apud Homerum) cum adhuc iuuenis eēt,

vicit pugnis Clytomedea, Lucta Ancæum, Iphyclum pe-

dum velocitate, Phylea & Polydorum iaculatione.

¶ Agesidam⁹ Locrēsis fuit Olympionica, quæ ab inimico

- prope victum cū vnxisset Ilas socius, acrior ad cōflictū rediens euasit victor, In cuius laudē Pindar^o scripsit hymnū.
- 8 C Fuit & Ageſias Syracusanus Soſtrati filius nobilis Olympionica.
- 9 C Archias Hyblæus fuit præco, q tres ordine vicit Olympiadas & Pythica, ſtatua cum Epigrammate ob virtutē illā decoratus. Iul. Pollux apud Volaterranum.
- 10 C Asbylus Olympionices fuit Crotoniata, ter in Olympia continua ſerie victor, quem perpetua virginitate fuiſſe præditum ferunt.
- 11 C Autolycus nobilis fuit Pancratiastes, cui ſtatua poſita eſt in Prytaneo, id erat locus Athenis in arce digniſſimus vbi iudices de negociis Reip. pertractabant.
- 12 C Cleomedes Athleta Aſtypalēſis genere. De cuius robore iam diximus in cap. de viris, p̄diſoſo robore præditis.
- 13 C Cleomachus fuit pugil Magnēſius, de quo nihil reperitur, præterquam quod in cuiuſdam cinædi & ancillæ amore incidens corruptiſſimis euaserit moribus. Strabo.
- 14 C Clitomachus Palæſtritam non tam commēdant vires, quam pudicitia, quod etiā coeuntes canes ſine horrore nō poſſet inſpicere, aut in conuiuiis aliquid impudicum pmittere. Aelianus apud Volaterranum.
- 15 C Corœbus patria Eliēſis prim^o curſu vicit in priā Olympiade.
- 16 C Democratē Athletā, facto in palæſtra circulo, (piade. dimouere nemo poterat.
- 17 C Ferunt Demarchum Parrasiū Olympionicam guſtatis pueri (qui immolabatur) extis in Lupum fuiſſe cōmutatū. Decimo demum poſt anno priſtinæ formæ reſtitutum.
- 18 C Diagoras Rhodius victor in Olympia, cum eodem die tres filios victores coronari vidisset, expirauit gaudio. Auctor Gellius.
- 19 C Epitherses Metrodori fili^o vicit i quatuor certaminib^o.
- 20 C Elito Tarentino Palæſtrite tanta fuit gloriæ libido, vt toto vitæ tempore caſtus vixerit, ne venereo concubitu corpus eneruaret, fieretq; propterea inutilior ad certamē. Aelianus Volaterrano citante.

- 21 **C**Ergoteli Athletę Cretensę Pindarus hymnum consecra-
uit ob eximias vires. Cursu vicit in Olympia.
- 22 **C**Hypenus Athleta primus diaulo vicit.
- 23 **C**Marull⁹ fuit Athleta, q̄ relicta post modũ palestra ludum
Romę apuit, fuitq; latini sermōis exactor diligētissim⁹. Vo
- 24 **C**De Milone Crotoniata, prodigiosisq; eius (laterranus.
viribus, & stoliditate temeritate, iam diximus.
- 25 **C**Nicedorus Mantineus Pictes ab adolescentia totum se
palestre deuouit, vbi maximā promeruit laudem. Factus se
nior cœpit philosophari, legibusq; & institutis consulere.
- 26 **C**Polydamas Pancratiastes leonem occidit inermis, tau-
rũ apprehenso pede retinuit, insiluit in equos aurigis dete-
ctis, agitados miro impetu detinuit currus, saxo ad extre-
mum in cauerna oppressus est, dum eius ruinę sese satissas-
cere posse consideret. valerius & Pausanias apud Coeliuz.
- 27 **C**Theagenes patria Thasius. 140. coronas e certaminibus
retulit victor.
- 28 **C**Androgeus Minois regis Cretę filius, cū omnes palæ-
stra superaret, ab Atheniensibus & Megarensibus hanc ei
gloriam inuidentibus, interfectus est. Cuius mortē Minos
pater vltus est bello. Tortellius.
- 29 **A**ntæ⁹ gigas Libycus, & egregi⁹ luctator, ausus est cū Her-
cule i certamē descendere, cui cū Terra mater vires tactu au-
geret, p̄structis in aere mēbris & faucibus ab ipso Hercule
ingulatus est. Hęc eorū luctā describit Politian⁹ hoc modo.

Incaluere animis dura certare palæstra
Neptuni quondam filius, atq; Iouis.
Non certamen erant operoso ex ære lebetes,

Sed qui vel vitam, vel ferat interitum.
Occidit Antæus. Ioue natum vincere fas est,
Estq; magistra Pales Græcia, non Libya.

CSimile duellū amoris in Pana deū cōfinxit Stroza fili⁹.
Cuius carmina qm̄ ingeniosissima mihi visa sint, adieci.
Pan & amor quondam luctā certare volentes

Deponunt calamos ille vel ille sacros.
His onus alarum, villosę nebridos ille,

- Proiçit hic arcus, proiçit ille pedum.
 Tum liquido exutos artus perfundit oliuo,
 Cecropiæq; modum seruat vterq; Pales.
 Conseruere manus totis conatibus ambo,
 Robore Pan fidens, dexteritate puer.
 Aspera pugna fuit, primisq; assultibus anceps,
 Nunc Pana aiebant vincere, nunc puerum.
 At demum alato pensauit cornua saltu,
 Panaq; qui vincit omnia, vicit Amor.
- 30 Pythodemus luctator fuit egregius, cuius statuas fecit Dy
 nomenes. Plinius.
- 31 CDaretem virg. fingit fuisse nescio quem iactanticulum,
 suisq; viribus immodice fidentem, q̄ in ludis illis (quos ad
 Anchisæ tumulum celebrabat Aeneas) cū sibi nimium blan
 diretur, vt vnūquemq; magnifico sermōe lacesseret, ad ex
 tremum coegerit Entellū, q̄uis capularē & prope viribus
 effoctū, cēstus arripere. A quo magna noīs infamia supera
 tus, ppe semianimis in castra suorū relatus sit, Vnde natum
 adagium Hieronymo positum, Dares Entellus; prouocas.
- 32 CCoricus luctator cum neminē reperiret priorem, aut pa
 rem, cuiusq; viribus succūberet et adagio sequenti fecit lo
 cū, Luctari cū Coryco, de his, q̄ aliqd supra vires molitur.
- 33 CPatrobis libertus Neronis, tanto palæstræ studio tene
 batur, vt arenam a Nilo vsq; iuberet sibi afferri in theatrū,
 qua spargeretur. Plinius Cap. 12. lib. 35.
- 34 De Hyla, phegeo & Lyco Ausonius ad hūc modū scribit.
 Doctus Hylas cæstu, Phegeus catus arte palæstræ,
 Clarus Olympiacis est Lycus in stadiis.
 An possent omnes venturo vincere agone,
 Ammonem Libyæ consulere deum.
 Sed deus vt sapiens, dabitur victoria vobis
 Indubitata quidem, si caueatis, ait.
 Ne quis Hylam cæstu, ne quis certamine luctæ
 Phegea, ne cursu te Lyce prætereat.
- 35 CAegles Olympionica dum in sacro certamine sortitio
 inter ipsos & aduersarios nō bona fide fieret, repente (cum

prius esset mutus) in eum qui id faciebat, sese videre, quid faceret, magnum in clamavit. Orisq; vinculo solutus, recte postea semper locutus est. Gellius.

- 36 ¶ Fuit Glaucus Carystius pices coronatus. 1 s. Olympia de, quem Pythia ter vicisse ferunt. Isthmia decies. Is in agro colendo vomerē (qui ab aratro casu exciderat) manu loco mallei in suū locū restituit. Duct⁹ postea a p̄re in Olympiā, cū ab aduersariis p̄ficere plagis, & iam succūbēs deficeret, in clamavit p̄siliēs pater, percutite qua aratri. Quo ille stimulo concitatus, irruensq; violentius velut impetu capto, aduersariū vicit, statuamq; meruit. Coelius cap. 28. lib. 6.
- 37 ¶ Fuit Eurydamas Pyctes Cyrenæus patria, q aduersariis plagari vi & frequētia dentes saepenumero excutiebat.
- 38 ¶ Erunt Heraclidē fuisse pugilē, infiniti ppe cibi, potusq; capacem. Non reperiēbat illi par in potādo. Alios ad ientaculū inuitabat, alios ad prandiū, ad coenā alios, Postremos ad comestationē, Recedētib; primis, iungebant secundū. Oib; sufficiebat solus. Coelius lib. 16. cap. 16.
- 39 ¶ Iacchus Epidamnus fuit Pyctes, quē Cleomedes Astypalensis ictu pugni interfecit, ac demū interfecti laceribus apertis intestina exeruit. Crinitus cap. 1. lib. 1 s.
- 40 ¶ Iscomachus Crotomates victor fuit in stadio, quo tpe M. Valeri⁹ & P. Posthumi⁹ Tubert⁹ p̄sules Romę creati sūt.
- 41 ¶ Topsius luctator fuit egregi⁹, Dionis Alexandrini frater.
- 42 ¶ Buthus Athleta vicit in Pythiis ludis. Idem bouem integrum vno die deuorauit, quod de Milone Crotoniata dicitur. Erasmus in Chiliadibus.
- 43 ¶ Starcatherum Saxo Grammaticus prodit Athletā fuisse, qui nulli mortalium suo tpe, viribus & virtute cesserit. De cuius præclaris facinoribus multa commemorat.
- 44 ¶ Hama apud Saxones Gymnicis palmis clarissimus habitus est, adeo, vt magno militaris pompæ tripudio duct⁹ sit ad conflictū, & Starcathero inter danos fortissimo, sed capulari oppositus. Cum ergo in conflictum ambo descendissent, asterētq; hinc & inde numerosi spectatores, vt suę partis victori gratularentur, Starcatherus primo quidē insultu

propter inualidas vires pene resupinatus est. Verum ubi pudore resumpsit vires, & se sibi restituit, medium hamæ corpus dissecuit. Idem Saxo lib. 6.

41 **C**Phailus fuit Athlera fortissimus, in cuius honorē Alexander Macedo multas exuias dono Crotoniatis misit. Pontanus de magnificētia.

46 **C**Cyllon fuit Olympionices Atheniensis, affectatæ tyrannidis compertus.

47 **C**Callias Atheniensis tyranni Pisistrati inimicus, in equorum cursu palmam obtinuit, in quadrigario fuit secundus, in Pythiis primas meruit. Herodotus lib. 6.

48 **C**Pyrrhecmēn luctator fuit Aetolus, qui degmenū Epeū singulari certamine vicit. Volaterranus in Geographia.

49 **C**Auenicon fuit Pancratiastes ex Anthedone vrbe.

50 **C**Phrynon dux fuit Atheniēsū, Pācratiastes clarissimus, quē Pyrtacus Mytilenæ^o singulari p̄tendēs certamine, recte sub clypeo latēte iuoluit, atq; hoc modo supauit. Laertius.

51 **C**Glycon nomen est luctatoris fortissimi apud Horatium in epistolis scribentē. Et quia desperes inuicti membra Glyconis, Nodosa corpus noli prohibere chiragra.

52 **C**In honorē defuncti Archemori (q; filius fuit Lycurgi regis Thraci) ānui Agones instituti sūt. Stati^o li. 6. Thebaidos, quosdā enumerat ex his q; ibidē certauerūt, quorū hęc sunt noīa. Hippomedon iactu disci p̄stās, Phlegias, Alcidamas, Lacon, Capaneus, Aetolus, Agyllē^o, Tyde^o, & alii nōnulli.

CGladiatores.

1 Bithus	4 Turbo	7 Gracchus
Bacchius	5 Marrianus	8 Cilix
2 Ersenius	Spiculus	Sergiolus
Pacidianus	6 Veianus	9 Glyco
3 Spartacus		

CLadiatoꝝ genera sunt, reatiarii, secutores, Mirmilloes, Hoplomachi, Thraces. Horū magistri dicūtur Lanistæ, hi gladiaturā domi exercebant, instituebantq; tyrones, quos vēdebāt munerarii. Erāt Munerarii spectaculoꝝ exhibitores, qui ludos gladiatorios populo exhibebant.

A Græcis dicunt Agonothetæ. Martialis. suspectam velut
 emptor, aut Lanista. Retiarii pugnabāt in Mirmillonē, vo-
 cabulo a rete deducto, quod sub scuto ferebāt, vt inuolue-
 rēt inimicū. Mirmillones nomē habuerūt a Mirmillonio,
 genere armaturę Gallicę, quo utebantur. Iuuenalis saty. 6.
 Nobilis Euryalū, aut Mirmillonē exprimat infans. Pinnira-
 pi dicebant retiarii, q pugnātes aduersus Mirmillonē. pinā
 hoc est summitatē galeæ rapiebant. Iuuenalis saty. 3. Pinni-
 rapi cultos iuuenes, iuuenesq; lanistæ. Retiarii tunica ute-
 bant & fuscina Iuuenalis. Vicit & hoc monstrū tunicati fu-
 scina Gracchi. Suetonius. Retiarii ingt tunicati quinq; nu-
 mero gregatim dimicātes sine certamine vllō totidē secu-
 toribus succubuerāt, cum occidi iuberent, vnus resumpta
 fuscina oēs iteremit. Secutor galeā ferebat & clypeū falcēq;
 supinā, Retiari⁹ galerū tm. De hoc Iuuenalis saty. 8. Nec ga-
 lea frontē abscondit, mouet eē tridētē. Postq vibrata pendē-
 tia retia dextra Ne quicq effudit, nodū ad spectacula vultū
 Erigit, & tota fugit agnoscēdus arena. Credam⁹ tunice, de
 faucib⁹ aurea cum se Porrigat & lōgo iactet spira galero.

1 **I**nter gladiatores præcipui habent Bithus & Bachius,
 qui pares fuerunt arte, & pares audacia, Hinc natum ada-
 gium. Bithus cōtra Bachium, cum duo æqualiter improbi
 cōtendunt inter sese. Horatius, Vt non Cōpositi melius cū
 Bitho Bachius. Nam cū multos interfecissent, tandem con-
 gressi mutuis vulneribus se confoderunt.

2 **E**rsenius & Pacidian⁹ gladiatores itidē fuerūt nobilissimi.
 A qbus natū Adagiū pcedēti sile. Ersenius cum Pacidiano.
 Cicero de pfecto oratore. A me aut (quo maximis minima
 cōferā) gladiator par nobilissimū inducī. Aeschines tan-
 quā Ersenius, nō spurc⁹ homo, sed doctus & acer. Cū Pacid-
 diano hic imponitur, optimus longe post hoīes natos.

3 **S**partacus gladiator fuit Thrax genere magnis viribus
 præstās, q vna cum Chryso & Oenomao, effracto Lentuli
 ludo gladiatorio Capua erupit cum septuaginta gladiator-
 ribus. Qui oēs collecto exulū & fugitiuorū nō paruo exer-
 citu, bellum ingens concitarunt, adeo vt mitti Crassum

PRIMA PARS

- oportuerit, qui peditos eorum conatus reprimeret. Authores Appianus li. i. bellorum civilium, Plutar. in Crasso, & L. Florus. Unde Lucanus, Ut simili causa caderes, qua Spartacus hostis. Horatius. Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer.
- 4 **T**urbo faciens genitium Turbonis, nomen est gladiatoris apud Horatium libro secundo Sermonum. Corpore maiorem rides Turbonis in armis.
- 5 **M**artianus nomen est Gladiatoris apud Plutar. in Galba. **I**dem ait Spiculum fuisse Gladiatorum, quem Romani Neronis statuis subiectum in foro perdiderint.
- 6 Horatius facit Veianum gladiatorem in principio epistolatum, ubi ait. Veianus armis Herculis ad postes fixis latet abditus agro, Ne populum extrema toties exoret arena.
- 7 **G**racchus nomen est Retiarum apud Iuvenalem saty. 8. scribentem. Nec clypeo Gracchum pugnantem aut falce supina. Damnat enim tales habitus, & damnat & odit.
- 8 **C**ilix apud eundem Iuvenalem nomen est gladiatoris ubi ait. Sic pugnas Cilicis laudabat & ictus. Apud Martialem furis nomen est. Sergiolus apud eundem Iuvenalem saty. 6. nomen est gladiatoris ubi ait. Nam Sergiolus iam raderet guttur Coeperat.
- 9 **A**pus Horatium Glyco nomen est gladiatoris ubi ait. Et qua desperes inuicti membra Glyconis. Fuit & eiusdem nominis tragoedus Neronis aetate, de quo Persius saty. 5. Feruebit saepe insulso coenanda Glyconi.

Compositores & actores.

1 Paris	9 Nicostratus	18 Cyliscus
2 Genesius	10 Cytheris	19 Fauo
3 Roscius	11 M. Ofilius	20 Spinter
4 Aesopus	12 Saculio	21 Castor
5 Pylades	13 Satyrus	Docilis
Hylas	14 Thymeles	22 Demetrius
6 Stephanio	15 Polus	Stratocles
7 Rubrius	16 Callipides	Hæmus
8 Astidamas	17 Theocritus	Antiochus

Histriones vocantur ludiones & gesticulatores. quod ocu-
los spectatorum suis oblectant ludis. Theatricorum enim
artificum alii vocantur Gymnici, alii scenici. De
Gymnicis non nihil dictum est in Athleticis. Scenici vocantur
qui scenicos Agonas exercent, alter Dionysiaci velut pa-
tri libero dicati. In his sunt comædi & tragædi, id est fabu-
larum actores. Item Mimi, Pantomimi, Archimimi, Etho-
logi, Ethopœi, qui omnes significant alienæ personæ simulato-
res, & Hypocritas, Latine vocantur Histriones, vel ab His-
tria, ex qua primum venerunt, vel quod Hister vocabulo
Thusco significet ludionem. Mimi dicuntur imitatores, qui
dicta, facta, moresque hominum & naturas imitantur, Quamvis
etiam Mimi dicantur poemata, sine reuerentia lasciuia imi-
tantia, ut apud Ovidium. Scribere si fas est imitantes turpia
Mimos. Pantomimi omnium personarum imitatores & effecto-
res. Suetonius in Caligula. Nestorem Pantomimum enim
inter spectacula osculabatur. Bibaculus scriptor egregius
ob eximiam imitationem Pantomimus vocabatur. Si Venus
Ieporem in horoscopo respexerit, faciet Pantomimos &
Mimologos, inquit Iulius Maternus. Archimimi sunt Hi-
strionum principes, Ethologi sunt fictores morum & affe-
ctuum cuiuscunque personæ. Cicero lib. 2. de oratore. Mimos-
rum est enim Ethologorum, si nimia est imitatio sicut obscœ-
nitas. Quibus verbis Cicero nimiam & velut Mimicam in
oratore culpam imitationem. Sunt & Ethopœi Histriones, qui
mores imitantur eius personæ, quam sustinent. Unde Etho-
pœia morum alienorum imitatio, quæ aliter vocatur Mimesis.
Inter scenicos quoque ponunt Thymelici, saltatores, Chy-
ronimi, Thymelici sunt citharædi, citharistæ, lyristæ, tibi-
cines. Thymelici, actiones suas in Orchestra peragebant,
Comici & Tragici in scena, Thymelici autem dicuntur vel a
Thymele muliere, quæ prima saltationem docuit, vel quod
Thymele apud Græcos histrionicam significet. Martialis
lib. 1. Qua Thymelē spectas, derisoremque latinum. Chyro-
nomi sunt gesticulatores, & Chironomia saltatio gesticu-
latrix. Iuuenalis satyra sexta. Chironomon Lædam molli

Saltante Batyllo, vbi Leda nomen est saltationis, Batyllus histriionis. Idem laty. s. Saltantē spectas & Chironomona volanti Cultello. Saltationis species antiquus fuerūt Pyrrhica, quæ & Enopolia a quibusdā dicūt, id est pacata. Hinc Pyrrhicarii & Pyrrhiciſtæ dicunt saltatores armati. Trāgillus in Cæsare dictatore. Furius Leptinus stirpe prætoris & a Calpurnius senator quondā actorq; causæ Pyrrhicæ saltauerūt. Nomen autē sumpſit a Pyrrho inuentore. Cordax saltatio est obscœna & Comica. Tertium genus saltationis Sicinnis appellat, quæ satyrica esse dicūt. Plinius li. i. Saltationē armatam Curetes docuere, Pyrrhiceū Pyrrhus, vbi armatam a Pyrrhica distinguit, quas tamē easdē esse sentit doctissimus Budæus, a quo bonam horū fragmentorū partē emēdicauit. Est & alia saltatio, quæ Eumelia dicūt, id est pacata. Prodiit historiæ Romanorū histriiones pulſos Italia a Nerone, cuſ ppter eos varie factiones ortæ sunt, & adeo vehementes, vt ad compescendā fautorū cōtentionē milites theatro assignare iuberetur. Vñ & Tranquillus. Pantomimorū inquit factiones simul cuſ ipsis relegatæ. Restituti sunt demum per Neruam, sed iterum postea sublatis a Traiano.

1. ¶ Paris histrio libertus fuit domitiæ Neronis amicitæ, qui solitus erat luxus Neronis intendere tpe cœnæ, eiusq; animum demulcere, authore Cornelio Tacito. de hoc intelligit Iuuenalis, Exurit, intactam Paridi nisi vendit Agauē. Quod, non dant pccres, dabit histrio. Trāquillus ait eum a Nerone occisum, quasi grauē aduersariū. Idem scribit Domitianum repudiasse vxorē Paridis histriionis amore perdētam. De hoc Paride Pantomimo, est elegās apud Martialē epitaphium, quod hic pp festiuitatē subiunxi. Quisquis Flaminia teris viator, noli nobile præterire marmor. Urbis delitiæ salesq; nili, Ars & gratia, Lusus & voluptas, Romanū decus & dolor theatri, atque omnes Veneres Cupidinesq;, Hæc sunt condita quo Paris sepulchro.

2. ¶ Genesius Arelatenſis patria Mimis fuit apud Diocletianum, qui Christianos turpissimis gestibus irridebat. Tandē & ipse sub imperatore passus est.

- 3 **R**oscius Gallus Comoedus fuit vt oīum peritissimus, ira & notissimus, q̄ gestus & p̄nunciationis exercitatione eo venit pr̄stantia, vt si quempiam in arte sua perfectum velimus dicere, eū vocemus velut Rosciū in scena. Persona primus vsus est in scena, q̄ obliquis esset oculis, turpisque aspectu. Scripsit librū, quo histrioniam cōparauit eloquentiē. Cicero grauissima oratione populū obiurgauit, q̄ agente Roscio tumultū mouisset. Idem li. 1. de oratore. Quā soleo (inquit) s̄pe mirari eorū impudentiā, qui agunt in scena gestum, spectante Roscio. Quis enim iē cōmouere pōt, cuius vitia ille nō aduertat? Porro aut̄ fuit Roscius, L. Syllē adeo charus, vt annulo aureo ab eodē dictatore donatus sit. Tantū pr̄terea tū gratia, tum gloria, vt mercedem diurnam de publico mille denarios sine gregalibus acceperit. Macrobius cap. 7. lib. 3. Horatius de eo scribit. Clament perisse pudorē Cuncti pene patres, ea cum reprēdere coner, Quæ grauis Aesopus, quē doctus Roscius egit.
- 4 **A**esopus fuit tragædus, amicus Cicerōis q̄ ex histrionia tātas opes sibi cōparauit, vt patinam haberet. 600. sesteritiis taxatam, filiūq; reliquerit adeo diuitē & prodigiū, vt vniores aceto liquefactos, coenis apponeret. Plinius ait patrem posuisse in patina aues cantu aliquo aut humano sermone vocales millibus sex singulas coempras nulla alia inductū suauitate, nisi vt imitationē hominis manderet, dignus filio, a quo deuoratas diximus margaritas.
- 5 **D**ion Cassius prodit Neruam Cocceum gladiatoribus theatricis, Mimisq; & saltatoribus maxime oblectatum, e quibus vnum pr̄ ceteris (cui nomen erat Pylades) dilexerit. Fuit hic Pylades Histrionica clarus. Hylam discipulum vsq; ad æqualitatis contentionē eruditione prouexit. De vtroq; abunde meminit Macrobius lib. 1. Saturnaliorum. Augustus Cæsar authore Tranquillo Hylam Pantomimū in atrio domus suæ nemine excluso flagellis verberauit, p̄tore licentiam Histrionis culpante. Pyladē quoq; vrbe atq; Italia summouit, quod spectatorem (a quo exhibebatur) demonstrasset digito conspicuumq; fecisset.

- 6 **¶** Stephanio et nomen est Histrionis, quē Suetonius togatariū vocat, qđ primus togatus saltauerit fabulas dicēte Plinio. Minus miror Stephanionē, qui primus togatus saltare instituit. Hūc Augustus per bina theatra virgis cæsum relegauit, quod circūtonsam in puerilem habitum matrona ei ministrasse comperisset.
- 7 **¶** Rubrius apud Plinium Histrion dicitur, cui L. Plancus cognomen imposuit.
- 8 **¶** Astydamas fuit Histrion Morsimi filius, cui statua in theatro ponenda decreta fuerat, quod in agendo Parthenēam sese gnauiter ac scite gessisset, Itaq; titulum cōscripsit, quo suas ipse laudes complectebatur. Vnde natum Adagiū. Lau das teipsum Astydamæ in modum. Erasmus.
- 9 **¶** Nicostratus fuit Comœdiani actor talis apud Græcos, qualis apud Romanos fuisse traditur Roscius, Propter cuius artis peritiā reliquit locum sequenti prouerbio. Ego faciam omnia more Nicostrati. Suidas apud Erasinum.
- 10 **¶** Cyteris fuit mima, cum qua M. Antonius post Pharsalicam pugnam vectus est curru, quem generosi spiritus leones trahebant. Author Plinius lib. 8.
- 11 **¶** Idē scribit M. Osiū fuisse histrionē & Comœdū, qui cū pplo admodū placuisset natali die suo, cuiuſq; hret, edita coena calidā potionē in pultario poposcerit, simulq; personam eius diei acceptā intuens, corona e capite suo in eam trāstulerit, taliq; habitu rigens nullo sentiente expirauerit.
- 12 **¶** Saculo nomē est histrionis apud Plutarchū, quē Brutus in Bello contra Antonium captiuum cepit.
- 13 **¶** Fuit & Satyrus apud Græcos histrion, qui Demosthenis lingua præpediti ac propterea ingrati populo sic formauit vocem, vt nō prior Demosthenes, sed alter videretur. Author Plutarchus.
- 14 **¶** Thymele mulier prima saltationē docuit. Hinc Thymelici dicunt saltatores Mimi. Martialis. Qua Thymelen spectas, derisoremq; Latinum. Iuuenalis. Attendit Thymele, Thymele tūc rustica discit. Huius Thymeles maritus vocabatur Latinus, q fuit Domitiani imperatoris, de quo Suetoni⁹.

¶ Polus

- 15 **¶** Polus histrio fuit fama celebri in terra Græcia, q̄ gestus & vocis claritudine & venustate cæteris antestabat. Egit tragœdias poetarū. Athenis ēt Electrā Sophoclis vnam cum Orestis ossibus gestatē. Quem actum scite adeo & docte absoluit, vt Imagines rerum verbis exprimēs spectatores ad fletum & lachrymas concitauerit.
- 16 **¶** Fuit Callipides gesticularius & tragœdianū histrio inter Græcos clarus. Qua in re plurimum se mirabatur. Itaq; vbi Agesilaō regi occurrisset, arrogātius eū salutauit subde illi se ostentans arbitratur fore, vt comiter a rege exciperet. Verū cū seriis rex intēderet, nec aduerteret ad Callipidem, Nō admodū (inquit) nosse me videris o rex. Tum subridēs Agesilaus. An nō es (inquit) Callipides ille dicelictas? id est mimus, Spartanorū vocabulo. Quib⁹ verbis ludioni tumorē retudit. Fuit autē Callipides adeo gestuosus, vt Simia gesticulosiorē Græci eū dixerint. Quāobrē p̄nunciatio illa tā elegans & arguta, reddebat hoīem tardiozem. Author Plutarchus in Apophth. Laconicis, & in vita Alcibiadis.
- 17 **¶** Fuit Theocrines primum Tragœdiarum actor, deinde calumniator & Sycophāta. Vnde & Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Aeschinem, tragicum Theocrinē vocat. Erasmus in Chiliadibus.
- 18 **¶** Cyliscus nomē est tragœdi apud Pliniū lib. 35. cap. 10.
- 19 **¶** Faou fuit Archimimus, qui in funere Vespasiani imperatoris, personam eius tulit, viriq; (vt moris erat) facta & dicta imitatus est. Interrogatis itaq; ab eo p̄curatoribus exequiarum, quāti constaret funus, vt audiuit sestertium centies exclamauit, centum sibi sestertia darent, ac se vel in Tyberim proiicerent. Quibus verbis taxabat imperatoris avaritiam, qui indignaretur tantam impēsā in funere suo factam fuisse. Suetonius in Fl. Vespasiano.
- 20 **¶** Spinter fuit histrio, a cuius nomine vocatus est Lætulus Spinter, quod ei⁹ similitudinē referret maxime. Valerius.
- 21 **¶** Castor & Docilis histrionum sunt nomina, apud Horatium in epistolis scribentem. Ambigitur quid enim, Castor sciat an Docilis plus.

Demetrius, Stratocles, Hæmus & Anthiochus egregij fuerūt Histriones, de qbus Iuuenalis satyra. 3. Nec tñ Antiochus, aut cū molli Demetrius Hæmo. Stratoclis & Demetrii meminit Fabius Capite vltimo libri. 11. Institutionum oratoriariū, diuersam amboꝝ virtutē cōmēdans his vbis. Maximos actores Comœdiæ Demetriū & Stratoclē placere diuersis virtutibus vidimus. Sed illud minus mirū qđ alter deos, & iuuenes, & bonos patres, seruosq; & matronas, & graues anus optime, Alter acres senes, callidos, seruos, parasytos, lenones, & oīa agitatoria melius repræsentaret. Fuit enim natura diuersa. Nam vox Demetrii iucundior, illius acrior erat. Errauit Domitius Mersus in Iuuenalem, de his Histrionibus loquens, dicensq; Papiniū meminisse Hæmi Histrionis illo suo carmine. Huc intrent faciles Hæmi puellæ. Vbi legēdū est emi verbū modi īfiniti, id est puellæ venales, & q̄ facile emunt. Idq; pp naturā phalecii carminis, quod in tertia sede trocheum solum recipit.

¶ Ludi & spectacula diuersa.

1 Actia	17 Spectacula Augusti	25 Spectacula Firmi
2 Buberiæ	18 Spectacula Caligule	26 Spectacula Heliodora
3 Pythia	19 Spectacula Cæsaris Claudii	27 Spectacula Philippi.
4 Iuuenalia	20 Spectacula Neronis	28 Astragalus
5 Olympia	21 Spectacula Domitii	29 Pila.
6 Nemæa	22 Spectacula Adriani	30 Latrunculi
7 Aeacea	23 Spectacula Antonii Pii	31 Alea
8 Dionysia	24 Spectacula Gordiani	32 Turricula
9 Ludi Circenses		33 Par, impar.
10 Venationes		34 Nuces
11 Ludi seculares		35 Carthæ
12 Taurii		36 Sorriiri digitis
13 Plebii		37 Discus
14 Gladiatorii		
15 Scenici		
16 Spectacula Cæsaris		

EXPLANATIO.

- 1 **A**tria ludi fuerūt quinquēnales instituti apud Aētiū Epiri p̄mōtorii ab Augusto post Antoniū, & Cleopatrā superatos in honorē Apollinis Aētiaci.
- 2 **C**Buberiæ ludi fuerūt a bobus appellati, qm̄ a veterib⁹ gratia boum instituti sunt. Vocantur etiam boalia.
- 3 **C**Pythia vocabant̄ ludi Apollinares, instituti in honorem Apollinis post interfectum Pythona serpētem. Horatius. Qui Pythia cantat Tibicen, didicit prius, extimuitq; magistrum. Sabellicus. Heroica carmina Phæbo. Delphica post cæsum cecinit Pythona iuuentus. Hos ludos instituit Cæsar cæsaribus Atheniēsis. Lilius scribit ludos Apollinares voros fuisse ad expellendum ab Italia Annibalem. De his ludis Ouidius libro primo Metæ. Ne ve operis famam delere vetustas, Istituit sacros celebri certamine ludos Pythia, perdomitæ serpentis nomine dictos.
- 4 **C**Cornelius Tacitus scribit Neronē instituisse ludos Iuuenalium vocabulo, in qbus nō nobilitas vlla, non ætas, aut aēti honores erant ip̄edimento, quo minus Græci Latiniq; histriones artem exercerent vsq; ad gestus modosq; parum viriles. Quin & fœminæ illustres deformia meditabantur. Fieri quoq; iussit conuenticula, & Cauponas, vbi posita erant irritamenta luxus, vnde corruptis moribus accessit libidinum colluies post natos homines lōge maxima Iuuenalia seu Iuuenales ludi celebrātur pompatico rerū omnium apparatu, cum quis ex adolescētia egrediēs, in iuuenilē migrabat ætatē. De his Baptista Pius in Annota.
- 5 **C**Olympia ludos in honorem Iouis constituit Hercules apud Elidē, & Pisam Græciæ oppida, vbi Gymnicū certamen fiebat quinto quoq; anno. In his qui dimicabat, vocabatur Olympionices. Hic Hercules stadiū fecit tanto ceteris maius, quanto mensura pedis eius ceteris præpollebat.
- 6 **C**Nemæa fiebant, in honorem Archemōri Lycurgi regis Thracum filii, quem ab Hypsipyle nutrice in herba relictum serpens interfecerat.

- 7 **C**Aeacea fiebant de Aeaco apud Aeginā. ¶ Marathonea ob taurum a Theseo interfectum, vbi phiala argentea dabatur præmium. Thebis ēt fiebāt Heraclea Oenomaus primus apud Elidem ludorum spectaculum, equorumq; cursum edidit. Apud Romanos Romulus in Sabinariū raptu. Vnde Ouidius. Primus sollicitos fecisti Romule ludos. Ad certamina Gymnica non admittebant sceminae. Vnde Statius. Exclusæq; expectant præmia matres. In ludis illis certabatur quinq; generibus, disco, hasta, saltu, iaculatione, lustratione. Qui in omnibus vincebat, vocabat Pentathlus.
- 8 **C**Dionysia fiebāt in honorē Bacchi, vbi maxia bibēdi licentia pmittebat. His itererāt pplis, & athlete passim coronari. Oīum certaminū p̄cipua quatuor fuerūt genera. Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia, quorū p̄mia erant Oleaster, laurus, apiu, pinus. Fiebātq; in honorē Pelopis, Apollinis, Archemori, & Palemonis. Aliqui ad Iouē, & Neptunum Olympia, & Isthmia referūt. Vnde Statius li. 1. Theb. Non aliter, quā Pifæo sua lustra tonanti Cum redeunt.
- 9 **C**Ludi Circenses qui fiebant in Circo, vbi loca erant, & subsellia equitibus patribusq; designata. Primus Circū designauit Tarquinius Priscus. Spectaculum faciebant equi pugilesque ex Ethruria maxime acciti. De his Tranquillus in Cæsare. Circensib⁹, inquit, spatio Circi ab vtraq; parte producto in gyrū. Eurippo addito, quadrigas, bigas, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes. Troiam lustraturna duplex maiorum, & minorū puerorū. Troia autē erat equestre simulachrum, seu vmbatica equitū pugna, In qua equi in orbem se inuicē petebant. Huius ludi originē Virg. lib. 8. sic describit. Hunc morē sacrorū, atq; hæc certamina primus Ascanius (lōgam muris cum cingeret albam) Retulit, & priscos docuit celebrare Latinos. Idem. Troiaq; nūc pueri Troianum dicitur agmen.
- 10 **C**Venationes erāt spectacula, in quibus positæ in theatro feræ, vt Tygres, Elephanti, & Leones Gladiatoribus cōgredebantur, vsq; ad mortem, & casum alterutrius partis. Suetonius. Venationes editæ per dies quinq; ac nouissime

pugna diuisa in duas acies quingenis peditibus, Elephātis vicenis, tricenis equitibus, hinc & inde commissis. In venationibus, & Gladiatorii soli conducti, aut damnati, & ambitiosi ad ostentationē suarum virium adhibebantur, quoniam maximum vitæ discrimen imminebat.

- 11 **CL**udi Seculares in honorem Apollinis, & Dianę instituti, fiebant centesimo quoque anno, præcone per compita clamante. Venite ad ludos, quos nemo mortalium vidit, neque visurus est. Hos instituisse fertur Val. Publicola pro exactos reges. Celebravit Philippus imperator anno post urbem conditam. 1000. In quibus fuerunt Elephanti. 30. Alces. 10. Tygres. 10. Leones mansueti. 40. Leopardi mansueti. 30. Hyenæ decem. Gladiatorum fiscalium patria mille. Hippotamus quoque Rhinoceros, Arcoleontes, Camelopardi, Onagri, & Equi feri. De Ludis secularibus meminerunt Politianus in Miscellaneis. Valerius de Institutis antiquis, & Censorinus de die natali.
- 12 **CT**aurii ludi fiebant in honore deorum iserorum, auctore Festo.
- 13 **CP**lebei instituti sunt exactis regibus pro libertate aut recōciliatiōe plebis post secessionē in Auentinū, auctor Asconius Perſianus. De his Liuius lib. 24. Plebei ludi (inquit) a M. Aurelio Cotta, & M. Claudio Marcello ter instaurati sunt.
- 14 **CG**ladiatorii instituti sunt ad exercendam armis iuuentutem, ut iuuenes ipsi (si quādo res postulare) assuescerent non expauescere congressum hostilem.
- 15 **CL**udi Scenici dicuntur a scena, in qua celebrabantur a theatricis actoribus. Instituti sunt ob pestilentiam accitis ex Heſtruria ludionibus ad tibicinis modos saltatibus. Ludi scenici fiebant in theatris, venationes, & gladiatorii in Amphitheatris. Ludictos, & Scenicos actores Cēſoria dānauit nota, ut improbos mente, & nihili homines. Propterea Laberius eques excusauit sese pro Epigrammata a Cæsare coactum in histrionicā inuitū descendisse. Nero eam ob causam infamis habitus est. Macrobius lib. 2. & Volaterranus in Philolo.
- 16 **CS**pectacula varii generis edita sunt a diuersis principibus, Cæsare exhibuit munus gladiatorium. Ludos et regionatim urbe tota & per omnium linguarum histriones. Item

Circenses Athletas. Naumachiâ i foro depugnauit. Furius Leptinus stirpe prætoris, & Q. Calpenus senator quondâ actorq; caularum, Pyrrhicam saltauerunt. Venationes edidit per dies quinq; sublati metis, quo latius dimicaretur. Athletæ cucurrerunt per triduum. Defossus est in monte Coelio lacus ad nauale præliû, in quo biremes, ac triremes Tyriæ, & Aegyptiæ classis magno pugnatû numero cõfîxerû. Ad quæ spectacula tm̃ cõfluxit hoîum, vt præ turba elisi, & exanimati sint plurimi, & in his duos senatores.

- 17 **C**De spectaculis Augusti sic scribit Trâquillus. Spectaculorum assiduitate, & magnificentiâ oēs antecessit. Fecit nōnû, quâ vicatim. Athletas quoq; extructis, i campo sedibus ligneis, Nauale præliû circa Tyberim. Ad scenicas quoq; , & gladiatorias operas, equitibus Romanis qñq; vsus est. Milites secreuit a populo, Multis e plebe ordinem assignauit, Prætextatis cuneum suû & proximû pædagogis. Fœminis gladiatores spectare solum ex superiore loco cõcessit. Virginitibus vestalibus locû in theatro separatû cõtra prætoris tribunal dedit. Voluit primû subsellioꝝ ordinē vacuû senatoribus relinqui. Athletarû spectaculo muliebrē semouit sexum. Athletis priuilegia pfirmavit. Histrionû licentiam compescuit. In Circo aurigas, cursoresq; , & confectores ferarû pduxit. Troiæ ludum edidit frequētissime pueroꝝ delectu. Exhibuit Rhinocerōtē apud septa, Tygrim in Scena. Anguē. 50. cubitoꝝ pro comitio. Nulli Græco certamini interfuit, quo nō pro merito certantiû quemq; honoraue- rit. Spectauit studiosissime pugiles maxime latinos nec legitimos atq; ordinarios solum, sed & cateruarios oppidanos, inter Angustias Vicoꝝ pugnantes temere, ac sine arte. De his Blondus Flavius lib. 2. Romæ triumphantis.

- 18 **C**Caligula impator munera edidit gladiatoria, quibus in seruit cateruas Afroꝝ , Căpanorûq; pugilum ex vtraq; legione electissimoy. Nec spectaculis semp ipse p̃sedit, sed interdû magistratibus, aut amicis p̃sidenti munus iniunxit. Scenicos ludos varii generis fecit, quosdâ nocturnos, accensis totavirbe luminibus. Panaria cum obsonio viritim

cedit. Edidit & Circēses, plurimos a mane vsq; ad vespēra, interiecta mō Afrīcanarū venatione, mō Troiē decursiōe. Minio, & Chrysocolle cōstruit circū. Hasticos ludos egit Syracusis, in Gallia Lugduni Miscellos id est multiugis ludicris varijsq; ludiōibus refertos. Itē certamē Græce latīnæq; faciūdiæ, in quo victoribus victi p̄mia cōtulerūt, & eorū laudes cōponere coacti sunt. Qui autē maxime displicuissent, scripta sua spōgia lingua ve delere iubebant, nisi feruulis obiurgari, aut in propinquo flumine mergi maluissent. Ide imp. Mirmillonē rudib; secū dimicātē & spōte p̄stratū pfodit ferrea sica, & more victorē cū palma discurret.

19 C Cēsar Claudius fecit lares ludos quasi anticipatos ab Augusto, nec legitimo tēpori reseruatos. Circo maximo mar moreis carceribus auratisq; metis exulto, propria senatoribus cōstituit loca promiscue spectare solitis, & super quadrigarum certamina, Troiæ lusum exhibuit. Exhibuit & Thessalos equites, qui tauros per spacia Circi agebant, insuliebantq; defessos, & ad terram cornibus detrahebant. Itē Pantheras, quas conficiebat equitum Prætorianorū turma ducibus tribunis. Tranquillus.

20 C Nero edidit Iuuenales, Circēses, & scenicos ludos, item Gladiatorium munus. Iuuenalibus senes quoq; consulares anusq; matronas recepit ad lusu. Circēsibus loca equiti secreta cæteris tribuit. Exhibuit & Camelorū quadrigas. Ludos pro æternitate ip̄erij susceptos, appellari maximos voluit, in quibus pleriq; ex vtroq; ordine, & sexu partes ludicras sustinuerūt. Nouissimū eques Ro. per Catadromum decurrit, insidens Elephantō, Fabulā Afranij togatā, incendiū noiē (quo Troiæ ruina cōtinebat) induxit, concessitq; scenicis, vt ardentis domus supellectilē diriperent, ac sibi haberent. sparsit & missilia oīum rerū, id est varij generis munera, q̄ erāt occupantiū. Singula quotidie millia auium cuiusq; generis. Exhibuit et ad ferrū quadringentos senatores, sexcentosq; equites Ro. ad cōficiendas feras in arena. Item Naumachiā aqua ex mari proximo inducta in qua innabāt belluæ. Item Pyrrhicas saltatiōes per ephebos

quibus peracta opera, diplomata, & priuilegia ciuitatis Ro-
manę singulis obrulit. Fecit ęt, vt Taur⁹ Pasiphaę i ligneo
iuuencę simulachro abditę iniret, quod multi spectantius
crediderūt. Instituit & quinquęnale certamę more Gręco
triplex, musicū, Gymnicū, equestre. Magistrōs toti certamę
ni p̄posuit consulares. Orationis carminisq; latini coronā
(de qua honestissimus quisq; p̄tenderat) ipsorum consensu
arripuit. Scipio Africanus expugnata noua, Carthagine vr-
be Hispanię, ludos gladiatorū magnifico apparatu ibideq;
exhibuit, quibus illustrissimi pleriq; viri interfuerunt.

21 **C**Domitianus spectacula edidit magnifica, & sumptuosa
i Amphitheatro & Circo, vbi p̄ter bigarū, & quadrigarū cur-
sus duplex ęt cōmisit p̄liū equestre, ac pedestre, & i Am-
phitheatro nauale quoq; Venationes, & Gladiatores exhi-
buit, noctib⁹ ęt ad lychnos. Pugnas p̄terea nō viroq; modo
s; & fœminarū. Toto Gladiatorij spectaculi tpe, habuit añ
pedes suos puerulū coccinatū, portentoso paruoq; capite,
cū quo plurimū fabulabat. Edidit Nauales pugnas effosso
circa Tyberis lacu, quas iter maximos ibres spectauit. Fecit
& ludos Seculares. Instituit & quinquęnale certamę Capi-
tolino Ioui triplex Musicū, Equestre, & Gymnicum. Fecit
certamen Gręci latiniq; sermonis. Celebrauit & i Albano
monte quotannis quinquatria Minerę.

22 **C**Adrianus imp. fabularū recitationem omnis generis in
theatro ad scenā & Orchestrā dedit. Histriōes Aulicos pu-
blicauit. In Circo multas feras & sepe cētū leones interfecit.

23 **C**Antonin⁹ Pius munera edidit, in quibus Elephanti, Cro-
curę, Rhinocerotes, Crocodili, Hippotami, & omnia ex
omni terrarum orbe animalia, etiam Tygres fuere. In mu-
nere publico tam magnanimus fuit, vt centum leones vna
missione simul exhiberet sagittis interfectos.

24 **C**Gordianus imp. duodecim populo Romano spectacu-
la per singulos. 12. dies dedit. Ita vt gladiatorum nōnunq;
quingenta paria, & nunq; minus centum quinquaginta fe-
ras libycas vno die, quādoq; mille ediderit. Erat ei sylua, in
qua habuit Ceruus ducentos, Britanos equos feros. 30

Oues feras albas. 1000. Decem aureas capreas, quas inaurari fecerat. Strutiones Mauros miniatos. 300. Onagros. 30. Apros. 150. Ibices. 200. Damas. 200. Quę omnia populo dīripienda cōcessit, die muneris quod sextum edebat.

15 **¶** Philippus Arabs imp. seculares ludos & munera edidit Circensia. In qbus dati sunt Elephantī. 32. Tygres. 20. Leones mansueti. 60. Hyenæ. 100. Gladiatorum fiscalium paria 1000. Rhinoceros vn⁹. Archoleōtes. 10. Camelopardali. 10. Equi feri. 40. Leopardi mansueti. 30.

16 **¶** Heliogabalus quaternos canes ad currum iunxit, eoq; modo vectatus est. Idem iunctis. 4. Ceruis in publicū pcessit. Sed & leones coniunxit se Cybelem appellans. Iunxit & Tygres se Liberū patrē vocans. Iunxit et quaternas mulieres, nudusq; a nudis vectus est.

17 **¶** Firmus imperator, vectus est ingentibus Strutionibus, adeo vt magis volare, quam gestari videretur.

18 **¶** Sunt & singularium ludorum nomina, vt Astragalus, Sphæristerium, Latrunculi, alea, par impar, & alii id genus. Astragalus latine talus ludus, & Ossiculorū pedis pūctura, qbus Apollonius in Argonauticis pueq; Cupidinē ludentē ponit. Volaterranus ait Germanos, & Transpadanos hunc adhuc ludum obseruare. Homerus scripsit Elpenora lapsu scalarum exanimatum esse, cum fregisset Astragalon id est iuguli coniuncturam.

19 **¶** Ludus pilę repertus est ab Anagalli puella Cercyrea, vel a Pytho quodā s̄m Plinium, aut Lydis s̄m Herodotū. Vocatur aliter Sphæristerium. Tranquillus in Flauio vespasiano. Valetudine p̄spera vsus est, quāuis ad ruendā eam nihil amplius, quam fauces cæteraq; mēbra sibimet ad numerū in Spæristerio defricaret. Pila primū lusit Phacia iuuentus. De hoc ludo Homerus in Odyssea locut⁹ est, cuius versus latinos fecit Volaterra. Ille pilam dextra missurus ad astra reflectit Terga retro, rursusq; ad magnum protinus ictum Consurgens terram procumbit pronus ad imam.

30 **¶** Est & ludus latronū, seu latrunculoꝝ de quo Martialis, Insidiosorum si ludis bella latronum, Gemmeus iste tibi

miles, & hostis erit. Seneca. Latrunculis ludimus. Volaterra
 nus ait Magiolinum Florētiniū fuisse in eo ludo adeo exer
 citatum, vt memoriter per alium luderet minime respi
 ciens, aduersario tamen diligenter aduertente.

31. ¶ Aleam Palamedes reperit in castris Græcorum contra
 Troianos, dum esset in ocio. Lusoria tabula vocat Phimiū
 seu aleatoriū. Aleæ tessera duodecim habet pūcta. Martia
 lis. Hic tibi bisfeno numerat tessera pūcto, Calculus hic ge
 mino discolor hoste perit. Aleatoriū ēt quādoq; pro aleæ
 ludo sumitur. Sidonius. Atq; illic Aleatoriū lassis cōsupto
 Sphæristerio satiat. Qui alea ludunt, vocantur aleatores &
 aleones. Catullus. Nisi impudicus & vorax & aleo. Sueto
 nius scribit Domitianū imp. (quoties ocium esset) alea se
 oblectasse. Alea Romanis legib⁹ erat vetita. Hora. Seu ma
 nis vetita legibus alea. Hinc Cice. Lenticulū collusorē An
 tonii, de alea condēnatū fuisse scribit. Cū autē alea dicat oīs
 ludus in varietate fortunę cōsistens, factū est, vt pro pericu
 lo periculiq; dubitatiōe accipiat. Lucanus, Placet alea fati
 Alterutrū mersura caput. Liuius. In dubiam imperli serui
 tiq; aleam imus. Cæsar dubitās, an traiecturus esset copias.
 vltra Rubiconem aduersus Pompeiū, rādem relicta cūcta
 tione, Eatur (inquit) quo deorū ostenta & inimicorū iniqui
 tas vocat, iacta est alea. Petronius arbiter tradit Cæsarē di
 xisse. Iudice Fortuna cadat alea. Aleā iacere ille dī, q se pe
 riculis Fortunæq; cōmittit. Dicimus ludere aleā. Trāgillus
 in Augusto. Aliquādo vt vincat, ludit assidue aleam.

32. ¶ Turricula, seu fritillus id est quod apud Græcos Pyrgus
 dicitur. Erat enim vasculum in modum turriculæ, quo in
 clusæ tessere iactabātur ad tollendā ludentis fraudē. Mar
 tialis. Quærit composita manus improba mittere talos, Si
 me misit, nil nisi vota fecit. Fritillus autē dicitur tabula luso
 ria, quo texeræ coniectæ agitæq; mittuntur in alueolū.
 Iuuenalis Satyra. 14. Paruoq; eadem mouet arma fritillo.
 Martialis. Dum blāda vagus alea december, Incertis sonat
 hinc & hinc fritillis. Martialis lib. 13. Hęc mihi charta nu
 ces, hæc est mihi charta fritillus.

- 33 **L**udere par impar moris fuit antiquus, qđ illo carmine Horatiano pstat. Ludere par impar, eqtate i arūidine lōga.
- 34 **L**udere nucibus, nostri temporis pueruli ab antiqs didicerunt. Nam & maiores hoc vsos fuisse ludo, docet illud Persianū. Et nucibus facimus qđcūq; relictis, Cū sapimus patruos. Noces autē relinqre, est omissis studiis, & nugis puerilib⁹ ad grauiora magisq; seria pueri. Hinc ē ortæ illi dicē di figuræ. Nunq̃ a nucib⁹ recedere, Redite ad noces, Noces obicere, Noces intermittere, Nucib⁹ indulgē, Noces repetere.
- 35 **C**hartarum, sortium, ac diuinationis ludi a perditis hominibus inuenti sunt, qui quāuis nostro quoq; seculo damnenē adeo, vt piaculum videat, illis tñ adhuc luditur.
- 36 **S**ortiri digitis, ludus fuit Italorū, maxime pastore, vt repente porrectis digitis vterq; numerū diuinet. Mantuanus Aegloga. 1. Sortiri digitis res iniucunda, voluptas Magna prius tanti dū mens erat inscia morbi. Simile est illud. Micare digitis. Cicero li. 2. de diuinatione. Quid est enim fors? Idem ppe modū, quod micare, quod talos iacere, qđ tesseras. M. Varro, Micādū erit cū græco, vtrū ego illius numerum, an ille meū sequat. Nemesianus. Digitos iactare micantes. Vnde natū adagiū. Dignus quo cū in tenebris mices. i. cui secure credas, & iniurato fidē habeas, Is enim quo cum in tenebris micamus, pōt nos fallere, si velit. Erasmus.
- 37 **H**abebāt & Lacedæmonii ludū, quo discum seu lapidē rotūdū iaculabant in sublime Cuius inuentorē fuisse aiunt Lycurgum. In eo enim disco, quo in ludis Olympiacis utebantur, Lycurgi nomen incisum erat, authore Plutarcho. De hoc ludo meminit Martialis in Apophoretis dicens. Splendida cum volitent Spartani pondera disci, Este pcul pueri fit semel ille nocens. Et Statius lib. 5. Sylvarum. Illic Oerhalio non funderet æra disco Graiorū vis vlla virum. **P**orro autē veterū monumentis prodit summos viros & multa laude præsignes lusu nō abstinuisse. Nam Herculem illum, portentorum domitorem, Iouis & Alcmenę filiū ferunt, cū puerulis sapius colluisse, eoq; mō curas animi remisisse. Coelius capite vltimo quinti libri, & Volaterranus.

¶ Ab Alcibiade quandoque deprehensus est Socrates cum Lamprocle infantulo colludēs. ¶ Agefilaus cū filio arundinem interdum equitabat, qui puerulis mos est, alludēte Horatio. Ludere par impar, & equitare in arundine longa. ¶ Tarentinus Archytas cum pueris de famulicio lusus agitabat, hisq; oblectabatur plurimum dum agitarēt cōuiuia. Author Cœlius. ¶ Volaterranus ait Cosmum medicē iam senem & patriæ principem necotib⁹ paruis colluisse, & ex his cuidam, auenam in medio foro aptasse.

⊕ Scæuola interpres legum, curas animi lapillis, & fritillo qñq; discutiebat. Vñ Mantuanus in Syluis. Maximus interpres legū, luisse lapillis Scæuola narratur, curasq; fugasse fritillo. Idē de Socrate sic inquit. Socraticos ēt ludos, pueriliq; acta Legimus atq; senem studiis iuuenilibus vsum.

⊕ Gymnasia.

Craneum	Prytaneum	Musæum
Cillatauium	Canopum	Serapeum
Lyceum	Pœcile.	Iseum
Academia	Tempe.	

Gymnasium proprie dicebatur locus, in quo nudi palæstricæ oleo peruncti concertabant. Nūc pro quocunq; exercitiij loco solet accipi. Vnde & Gymnastes præceptor. Gymnasiarcha Gymnasii magister. ¶ Craneum Gymnasiū erat apud Corinthū. ¶ Est & Cyllaraiū gymnasiū nomen apud Plutarchū in Cleomene. ¶ Lyceū Academia, Prytaneum Canopus, Pœcile, Tempe gymnasia Athenis fuere. Nam & Canopiū agnoscit Philostratus, in Herodis Attici vita. Pœcile vero porticus varia a Latinis appellatur. Nobilitata etiā præter picturam Marathonicæ pugne, Zenonis Stoici conuentu. Vnde a porticu Stoici dicti. ¶ Lyceū Aristotelis, Academia Platonis scholæ fuerūt. Versus. Cicerōis Inq; Academia vmbrifera, nitidoq; Lyceo Fuderunt claras fecundi pectoris artes. De Prytaneo Cicero lib. 1. de Oratore. Et vt ei victus quotidianus in Prytaneo publice præberetur. ¶ Musæum & Serapeū, & Iseum publica Alexandria auditoria fuerunt, a musis, & Serapi, & Iside dicta.

Stadia diuerſa.

Stadium. 12. noſtros efficit paſſus. Hoc eſt pedes. 625.
Hoc Cēſorinus Italicū vocat. Olympicū pedibus. 600.
conſtat. Pythicū circiter mille. Vitruuius ſtadiatas domorū
porticus appellat prælongas, & magnificas.

Telorum Bellicorum & gladiorum nomina.

Lingula	Clunaculum	Plumbatæ
Sparus	Secespita	Onagri
Manobarbulus	Sica	Scorpiones
Materis	Cateia	Catapultæ
Runa	Nouacula	Aclides
Sibinus	Parazonium	Verutum
Veruina	Paltum	Venabulum
Machæra	Pugio	Gesa
Sariſſa	Hæſta	Anſatæ
Harpe	Hæſtile	Phalarica
Acynacis	Triphorum	Semiphalarica
Copida	Sagitta	Soliferrea
Framea	Iaculum	Lancea
Aeganea	Tragula	Rumigeſtri
Ancyle	Pilum	Mefanculæ
Sigymnum	Falces	Scibones
Geus	Harpagones	Enſis
Dolones	Fuſtibili	Caia
Spatha	Iſſi	Telones
Culter	Cæſtra	

CEXPLANATIO.

Telorum vocabula Gellius lib. 11. cap. 25. multa po-
nit ad hūc modum. Hæſta, Pili, Phalarica. ſemipha-
larica, ſoliferrea, geſa, lancea, Rumigeſtri, ſaces, tra-
gulæ, frameæ. Mefanculæ, Cateiæ, Romphææ, Scorpis,
Scibones, Silices, veruta, enſes, ſicæ, mecheræ, ſpathæ, lin-
gulæ, pugioes, Clunacula. ¶ Lingulam veteres dixerūt gla-
diolū oblungū in ſpecie linguæ factū. Cuius meminit Ne-
uius apud eundē Gellium. Sine mihi gerere morē videar

lingua, verum lingula. Domitius in Martialem ait lingula
 ē capi pro instrumento, quod ad similitudinē lingue con-
 flatū vsui esse potest ad aromata tractanda, vt in illo versu
 culo Martialis. Gracilesq; lingula, cæteriq; charthæq;

⊕ Romphea genus est teli Thraciæ natiōis, Valerius Flac-
 lib. 6. Argon. Aequaq; nec ferro breuior, nec Romphea li-
 gno. Mantuanus mediā pduxit dicēs. Quā gerit, aduersus
 feriat Romphea cohortes. Sparta minimi generis sunt ia-
 cula, a spargēdo dicta. Sunt aut Rustica tela in modū pedis
 recurua. Virg. lib. 10. Agrestisq; manus armat Sparus. Nam
 vtrūq; dicimus in masculeo, & neutro genere. Sallustius.
 Cæteri; vt quosq; casus armauerat sparis, aut lanceis. Alij
 pacitas fides portabāt. Lucil. Tū spara, tum murices portā-
 tur, tragula porro. ▯ Manobarbulus genus est teli similis
 plūbeæ pilæ, quo utebant milites, q manobarbuli diceban-
 tur. ▯ Materis telū est oblongū breuius tū lancea. Sisenna.
 Gallia materibus, Sueui lanceis cōfugiunt. ▯ Runa teli ge-
 nus, latā habētis cuspidē. ▯ Sabina, seu Sibinis telū est ve-
 nabulo simile, Illyrijs peculiare. Ennius. Illyrijs restāt, sicis,
 sibinisq; fodētes. ▯ Veruina telū est simile veru. Sidonius.
 Cui noster sermo erit p veruina. ▯ Machæra græce gladiū
 seu cultrū latine significat. Apuleius. Cōminabat sese cōci-
 surum eū machæra frustratim. Plautus. Si tibi est machæra,
 & nobis est vrbina domi. Quod adagiū dici solet, cū malū
 malo opponit. Vrbina enim ē genus est teli. Sarissa dicitur
 hasta prælonga, Macedonū genti peculiaris. Vnde & Ale-
 xandri stipatores sarissophoros vocat Curtius. Liuius. Præ-
 longas hastas Macedones Sarissas vocāt. Luca. lib. 8. Primū
 Pellæas arcu fregere Sarissas. Ouidius libro duodecimo.
 Qui clypeo, gladioque, Macedoniaq; Sarissa Conspicius.
 ⊕ Harpe incuruus est Mercurij gladius, quo vsum ferunt
 Perseum. Luca. Et subitus ppes Cyllenida sustulit Harpen.
 Harpen alterius monstri iam cæde rubentem. Ponta. lib. 4.
 de Stellis. Quæ Martē clypeo, galeaq; adamantideq; Har-
 pe Instruxit. ▯ Acynacis gladius est Parthorum genti pecu-
 liaris. Hora. lib. 1. Car. Vino & lucernis Mœdus Acynacis

immane quātiū discrepat. Curtius lib. 5. de gestis Alexandri.
 Strictosq; Acynace interfecturus videbat, ni ppe Bessus Ba-
 thrianiq; depcarent. ¶ Idē Curtius ait Copidas esse gladios
 leuiter curuatos, Falcibus similes, qbus appetebāt belluariū
 manus. ¶ Framea gladius est Marti peculiaris. Iuuenalis.
 Et Martis frameam, & Cyrrhæi spicula vatis. Martiano Ca-
 pella. Gradiui frameā nō ausus poscere falcē. Cornelius Ta-
 citus vbi de populis Germaniæ loquitur, frameas p hastis vī
 accipere dicens. Rari gladijs, aut maiorib⁹ lanceis vtuntur.
 Hastas, vel ipsosq; vocabulo frameas gerūt angusto, & bre-
 ui ferro. sed ita acri, & ad vsum habili, vt eodē telo, prout
 ratio poscit, vel cōmin⁹, vel eminus pugnēt. Et eques qdē
 scuto, Frameaq; content⁹ est, pedites & missilia spargunt.
 ¶ Aeganea species ē leuioris iaculi, authore apud Cœlium
 Eustathio. ¶ Est & Ancyle iaculū quoddā, q q vtunt, vocā-
 tur Ancylistæ, quis ē Ancyle significet ansam iaculi. ¶ Si-
 gymni iaculi genus est, author Cœli⁹ ex Lycophrone.
 ¶ Geus, siue Geum dicitur telum omnino ferreum. ¶ Dol-
 nes tela sunt bellica, a lādēdo dicta, auctore Donato. Nā
 dolos Græce læsio dicitur. Syllius lib. 3. Nec tereti dextras in
 pugnam armata Dolone. Tranquillus in Claudio Cæsare.
 Reperti & equestris ordinis duo in publico cum Dolone,
 ac venatorio cultro præstolantes. Seruius enarrans illud
 ex, 7. Aenei. Pila manu, sæuosq; gerunt in bella Dolones,
 ait Dolonem flagellum esse, intra cuius virgam lateat pu-
 gio. Hac dictiōe vsus est Alphen⁹ iuriscōsultus, Digestis ad
 legem Aquiliam. Ille (inquit) flagello, quod in manu habe-
 bat, in quo Dolon inerat, verberare tabernarium cœperat.
 Spatha genus est gladij. Iulius Capitolinus de Maximino
 imp. Fecit & spathas argenteas, fecit etiam aureas, & oīo
 quicquid pulchritudinem eius posset iuuare.
 ¶ Culter seu Cultrum (vtrūq; enim dicimus) proprie dice-
 batur gladius victimariorū, quo scindebant victimæ, hinc
 cultrarij dicebant victimicidæ. Propertius. Cum fallenda
 meo pollice cultra forent. Eius prope generis sunt Cluna-
 culum, & secespita. ¶ Clunaculum dicitur a scindendis

victimarum clunibus. ¶ Seceſpita a ſecādo gladius erat fer-
 reus, & oblongulus, manubrio eburneo rotundo. quo Fla-
 mines, Flamiſcæ, & Pontifices utebant ad ſacrificia. Trā-
 quillus in Cæſare Tyberio. Nā & inter pontifices ſacrifican-
 ti ſimul pro ſeceſpita plūbeū cultrum ſubiiciendū curauit.
 ¶ Sica gladius eſt occultus & inuaſorius. qui icluſus ligno
 formā habet baculi. Hoc q̄ vtunt, Sicarii vocant. Horatius.
 Siquis erat dignus deſcribi, q̄ malus, aut fur, Quod inœ-
 chus foret, aut ſicarius Martialis libro. 11. Inuaſit medicus
 Sica Phreneticus Eucli. ¶ Cateia gladius eſt falcatus Ger-
 manis olim frequēs. Syllius. Panda manus eſt armata Cate-
 ia. Pontanus lib. 1. de Stellis. Armaq; Pilaq; Cateias. ¶ No-
 uacula culter eſt raſorius, cuius artifices dicunt Nouacula-
 ri. Martialis de ferramētis tonſoriis Tondendis hæc arma
 tibi ſūt apta capillis, Vnguib⁹ hæc lōgis, vtilis illa genis.
 ¶ Parazonium gladii genus, quod accingi ſolet zonæ.
 ¶ Paltum teli genus eſt, ſeu minoris iaculi, quod in itinere
 torquetur. ¶ Pugio genus teli, ſeu gladij breuiuſculi a pu-
 gnando dicit, vel q̄ punctim feriat, vel q̄ punctim teneat.
 Hinc diminutiū Pugiunculus. Cicero Hiſpanienſem Pu-
 giunculum Cn. Piſonem appellat. Haſta dicit, quod ſtans,
 vel a ſtante ferri ſoleat. Vnde & aſtile deductum, Moris
 erat antiquitus haſtam ſubiicere rebus quæ exponebantur
 vanales per auctiōē. Hinc haſtarium dicebatur auctiona-
 ria illa venditio. Tranquillus in Auguſto, Ipſum bonaque
 eius ſubiecit haſtæ. Haſtici ludi qui haſta conficiunt. Idem
 author in Caligula. Edidit & peregre ſpectacula in Sicilia
 Syracuſis haſticos ludos. Haſta pura dicitur, niſſo ferro præ-
 pilata. Virg. Ille vides pura iuuenis qui nititur haſta. Sueto-
 nius in Claudio. Poſidem ſpadonem Britanico triumpho
 inter militares viros haſta pura donauit. Haſtis puris enim
 milites ob fortitudinem donabant. Hinc ſcribit Plinius Si-
 cinium Dentatū donatū fuiſſe haſtis puris duodeuiginti.
 ¶ Triphorum dicit telum longitudine triū cubitorū, quod
 Catapulta mittit. Ennius. Aut permaneret paries ꝑcuſſus
 triphoro. ¶ Sagitta iaculū quod arcu mittit. Hinc ſagittare
 verbum,

verbum, id est iaculari. Hieronymus, vt sagittent in oculis imaculatum. Sagittarius, qui sagittas itorquet. Traquilus in Flauio Vespasiano. Syriacū pmissit exercitū. Hinc. 40. millia sagittariorū. Sagittarios equestres Græci Hippoxotas vocāt. Omnium optimi sagittarii sunt Parthi, qui fugientes, & auersi iaculant, & lædūt pinde ac diuersi, Lucan⁹. Ocyor & missa Parthi post terga sagitta. Fiunt et cōposita sagittifer, & sagittipotens. Cicero in Arati Phenomenone. Mense sagittipotēs solis cū sustinet orbē. Rufus Festus. Membra sagittigero cedūt postrema reuecto. ¶ Iaculū, quicquid iaci pōt. Hinc iaculari verbū. Iuuenā. Saty. 1. Et quātas iaculetur Monycus ornos. Dicimus et iaculo & eiaculo. ¶ Traquila a traiciendo, vel qđ infixa scuto trahat. Metaphorice pro dolo capīt. Plautus. Traquilā in te iniicere adornat. ¶ Pilum dici pōt qnq; pedum hastile. Sulpitius ait Pila Romanorū esse missilia trium pedū. vtrinq; prefixa ferro trigono vnciæ nouē. Luca. Infestisq; obuia signis Signa, pares aquilas, & pila minātia pilis. ¶ Falces, Harpagones, fundę, sustibalę, plūbatę. Onagri, Scorpiones numerant a Vegetio inter tela naualia. Fundis qui vtunt vocant funditores. ¶ Catapulta dicitur velox iaculū, vel sagitta. Plautus Atq; ita te neruo torquebo, vt catapultę solent.

¶ Acilides Seruius ait tela eē adeo antiqua, vt nec vsquam cōmemorent in bello. Legit tñ, qđ sint clauę cubito, & semis factę eminētib⁹ hinc inde acuminib⁹, quę ita in hostē iaciunt religatę loro, vel lino, vt peractis vulneribus possint ad dños redire. Putat tñ esse teli genus, qđ p flagellū in imēsum iaci potest. Virg. lib. 7. Aenei. Oscorumq; man⁹, reretes sunt Alcides illis Tela, sed hęc lento mos est aptare flagello. ¶ Verutū ē telū breue & angustū Authore Nonio. Sallust. in. 3. Hist. Auxiliūq; manebāt i modū Veruti militaris. ¶ Gesa Galloꝝ sunt tela. Virg. lib. 8. Aenei. Duo quisq; Alpina coruscat Gesa manu. Seneca in Hippolyto. Et rigida molli Gesa iaculari manu. ¶ Venabulum Venatiū hasta lato præpilata ferro. Ouidius in Epistola Phedrę. Siue tenes lato venabula cornea ferro. ¶ Ansatę sunt iaculamētę

cum Ansis. ¶ Sequētia iaculoꝝ noīa, enumerantur a Crinī
ro, vbi de teloz generib⁹ meminit. Spari, Cateiæ, Frameæ,
Caiæ, Rumigesti, Mesancule, Sabini, Gesa, Veruta, Aclides,
Romphea, Lanceæ, Pila, Sarissæ, Scibones, Tragulæ, Telo
nes, Hastæ, Sudes, Phalaricæ, Iff, Faces, Semiphalaricæ, Cē
stra, Soliferrea, Scorpii.

¶ Propria Gentium tela.

¶ Framea Germanoz. Romphea Tracum. Lancea Hispa
norum, Vnde Varro apud Gelliū ait Lanceā non latinum,
sed Hispanoz esse verbum. Pila Romanoz. Iff Boiorum.
Sarissæ Macedonū, Sibini Illyricoz. De peculiaribus qua
rundam gētium telis. Mantua. lib. i. de Calami. sic inquit.
Martia fert Macedo teretes in bella Sarissas, At Scythicæ
longis vtuntur Amazones hastis, Romul. dæ certant pilis,
celeresq; cateias Barbarus aduersos Gallus iaculat in ho
stes, Parthus equo versis pugnat fugiente sagittis.

¶ Tela & Sceptra deorum.

¶ Harpe gladius est Falcat⁹ Mercurii. Vñ & Ouidius Har
pen vocat Cyllenidē lib. s. Meta. vbi ait. Brachia tendentē
Cyllenide cōfodat Harpen. Hoc ēt gladio vsus est Perseus
cum interfecit Medusam. Idem Ouidius li. s. Meta. Vertit
in hūc Harpen, madefactam cēde Medusæ Acrisioniades.
¶ Frameā poetæ vocāt Martis hastā. ¶ Simulachro Apol
linis apponebat arcus, sagittæ Clypeus & Lyra. Claudian⁹.
Mars clypeo melior, Phœbus præstantior arcu.

¶ Sceptrum, & fulmen Ioui tribuuntur. Vnde & poetæ Io
uem appellant fulminatorē, fulminigerū, fulguratorē, to
nitrualē, sceptrigerum. Quintianus in Orpheo. Astāt cœ
licolæ intenti, quæ fulminiger rex Præcipitat. Bap. Pi⁹. Iun
xit Agenoridæ sceptrifera ipse tonans.

¶ Claua fuit Hercules telum. Ouidius in epistola Deiani
ræ. Instruxitq; manum claua domitrice ferarum. Idē li. i. s.
Vulnera clauigeri quæ fecerat Hercules arcus.

¶ Fuscina telū fuit trifulcū, insigne Neptuni, vt apud Priā
peiam. Neptūni Fuscina telū. Martialis lib. i. Fuscina dente
minax nexu fuit anchora curuo. Dicif & tridens velut tres

habēs dentes. Neptunus apud Virgilium lib. 1. Aenei. Notū illi imperiū Pelagi, sæuumq; tridentē, Sed mihi sorte datū. Lucanus lib. 4. Aequorei rector facias Neptune tridentis. Oui. lib. 8. Met. Regna vagæ dixi sortite tridentifer vndæ.

¶ Impossibilia factū.

¶ Ioui Fulmen, Herculi clauā, Homero versum subtrahere, tria hæc olim credita sunt impossibilia, authore Macrobio lib. 5. Saturnaliorum. Quod & si fieri posset, aliū tamē nullū deceret, vel fulmen præter Iouem iacere, vel certare præter Hercule robore, vel canere, quod cecinit Homerus.

¶ Machinæ quædā bellicæ, & tormenta.

1 Bombarda	6 Sambuca	13 Colubrina
Testudo	7 Exostrea	Serpentina
Falx	8 Telenon	14 Arcubalistæ
Aries	9 Scorpio	Carrobalistæ
2 Vineæ	Onager	15 Malleoli
3 Plutei	10 Cochleæ	16 Harpagæ.
4 Musculi	11 Balista	
5 Turres	12 Phalarica	

CEXPLANATIO.

- 1 **B**ombardam Galli vocant machinam, a bombo, & ardeo, vt autumat noster Nicolaus Beraldus, excrucabile prorsus inuentum, quo nihil fulmini magis simile, luce, impetu, & odore teterrimo. Cuius iuentori (vt inquit ille) robur & æs triplex circa pectus erat, illum parētis crediderim sui ceruicem, & penetralia sparsisse nocturno cruore Hospitis. Ille Venena Colchica, & quicqd vsquā concipitur nefas tractauit, qui tam horrendam primus machinam cōmentus est in hominum perniciem, castrorūq; & ciuitatum ruinam, ceu paruz essent tot arcus, tot sagittæ balistæ, scorpiones, Onagri, arcubalistæ, cuspides, lanceæ, conti, hastæ, nisi & hoc muetum multo omnium pessimū ingeniosa in sui perniciem mortalitas excuderet. Graphiæcam tormenti huius descriptionem, vide apud eundē Beraldum in Rusticum Politiani, ex versibus Ioannis Mariæ.

Catanei. Ricardus Bartholinus Bombardam vocat tutrifragam nouo sed tamen puenienti epitheto. De Bombarda, Pamphilus saxus. Si possem cœli sublimia testa ferire, Per me tota Iouis regia corrueret. Volaterranus ait Bombardā primam a Germanis dono venetis datā, cum hi apud Clodiam fossam Genuenses obsiderent.

T Vegetius ait testudinem machinā fuisse bellicā, de materia, ac tabulatis cōtextā, quæ ne exurereſ incendio, coriis, vel ciliciis centonibusq; vestiebat. Hæc intrinsecus accipiebat trabē adunco præfixā ferro, quod falx vocat, ab eo qđ incurua est, vt de muro lapides extrahat. Idē ait caput eius vestiri ferro, appellariq; arietem, quod frontem habeat durissimā, quæ subruat muros, & arietū more retrocedat, vt cum impetu vehemētius feriat. Habet aut testudo machina similitudinē cū testudine vera. Nam sicut hæc modo reducit modo pfert caput, sic illa interim reducit trabem, & qñq; exerit. Testudinem Ammianus Marcellinus describit hoc modo. Testudo cōpaginat immanis axibus roborata, Lōgissimis, ferreisq; clauis aptata, & ptegit coriis bubulis, virganūq; recenti textura. Atq; limo aspergunt eius supma vt flāmeos detrahet, & missiles casus. Cōferuntur aut eius frontibus trifulcæ cuspidēs præacutæ, ponderibus ferreis graues, qualia nobis pictores ostendunt fulmina, vt quicqđ petierit, exertis aculeis abrumpat. Hanc itaq; molem palis & funibus regēs numerosis intrinsecus miles, languidiori muroꝝ parti admouet. Et nisi desuper pugnātiū vires pua luerint, collisis parietibus aditus facit ingēntes. Hæc Helio polis dicit, Eiusq; author Demetrius Antigoni filius Rhodo aliisq; vrbibus oppugnatis Poliorcetes est appellatus. De testudine Páphilus. Cōtextis equites clypeis sub mœnia tendunt, lūcta simul nomen scuta dedere mihi. Idē Ammianus de ariete ad hunc modū scribit. Erigit abies vel ornus excelsa, cuius sūmitas duro ferro peludit, & plixo, arietis formā efficiens. quæ huic machinamēto vocabulū indidit. Hæc vtrinq; suspēsa trāuersis asseribus & ferratis retrocedens, rursus ad obuia quæq; rūpenda ptrudit istibus va

lidissimis, instar assurgētis, & cedētis armati. Qua crebitate
velut reciproci fulminis impetu edificiis scissis in rimas cō
cidunt structuræ, laxatæ muroꝝ. De Ariete Virg. Labat Ari
ete, crebro Ianua, & emoti p̄cūbunt cardine postes. Ouid.
li. 11. Meta. Nec leuius pulsata sonat, quā ferreus olim Cū
laceras aries, balista ve cōcutit arces. Hinc arietare verbū. i.
cū impetu p̄cutere. Virgi. Arietat in portas, & duros obice
postes. De Ariete Pāphilus, Rumpo fores, muros quatio,
demolior arces. Cornua ferrata sub trabe dura gero.

- 2 **V**ineę (quas aliter Cattos vocāt) fiebāt hoc modo. De li
gnis leuioribus machina colligabāt, Lata pedibus octo al
ta pedibus septē, longa. 16. Huius rectū munitione duplici
tabulatis cratibusq; contexebāt. Latera sepiebant vimine,
ne saxoꝝ telorūq; ipetu penetrarent. Extrinsecus aut ne in
misso p̄cremaret incēdio, crudis ac recētibus coriis, ac cen
tonibus operiebat. Multis in ordinē iunctis se supponunt
milites, q̄ tuti penetrāt ad excuāda muroꝝ fūdāmēta. De
vineā Proper. li. 4. Dūq; aries murū cornu pulsabat ahenō.
Vineaq; inductū, lōga tegebat opus. Lucan⁹. Adoperta leuū
succedit Vineā terra. Pāphi. Saxus. Martis nō Bacchi nra est
vindemia, cur sic Me dicāt, latus hoc signat utrūq; meum.
- 3 **P**lutei contexebantur ad similitudinē cassidis e vimine.
Ciliciis protegebantur, coriis ternisq; rotulis, quarum vna
in medio, duæ in capitibus opponebātur. Admoueantur
in quācūq; partem more carpēti, & applicabātur muris.
Horum munitione protecti obsessores sagittis, fundis, &
missilibus obsessos, de ppugnaculis ciuitatis exturbabāt,
vt scalis ascendendi faciliior pateret occasio.
- 4 **M**usculi dicuntur, minores machinæ, qbus protecti ob
sessores vr̄bis fossatum (verbum est Vegetii) cōportatis li
gnis, & lapidibus complent, & solidāt, vt turre ambulatori
ę sine impedimento admoueātur, & applicentur muris.
Minores sunt vineis, & Pluteis firmiores. Vocantur autem
a similitudine musculorū piscium. Nam quēadmodum illi
cum minores sint, tñ Balenis auxilium adminiculūq; exhib
ent, ita quoq; hę machinę subsidio sunt ambulatoriis tuis

fibus ad parandam viam, præmuniendaq; itinera.

¶ Turres ambulatoriæ sunt machinamenta trabibus tabularisq; compacta, crudis coriis & centonibus cõmunita, ne hostili crementur incendio. Fiebāt interdum tanta p̄ceritate, vt & muros, & lapides turres altitudine superarent. Voluebātur multis rotis arte mechanica suppositis. Cum muris admovebantur præsens erat ciuitatibus piculum. Nam sursum versum habebāt scalas, quibus irrumpebat in urbē. Deorsum versum arietes, quorū impetu diuellebant muri. In earū fastigio collocabātur sagittarii, qui obsessos cõtis, & saxis missilibus protrudebant, eoq; modo capiebāt ciuitatem sine mora. Obsessis enim nulla spes erat auxilii, cū supra se aspicerent altio rem hostium murum.

¶ Sambuca fiebat ad similitudinem citharæ. Nam vt in cithara sunt chordæ, ita in trabe, quæ turri admovebat, erant funes, qui pontem de superiori parte trocleis laxabant, vt descenderet ad murum, exibantq; statim bellatores, & per eam transeuntes moenia urbis inuadebant.

¶ Exostra pons erat turris ambulatoriæ, per quem obsessores in muros obsessarum urbium transmeabant.

¶ Telenon machina fiebat hoc modo. Trabs vna in terrā præalta defigebatur, in cuius vertice connectabat altera longior dimensa medietate eo libramēto, vt depresso vno capite, erigeret alterum, In vno quoq; capite cratibus, & tabulatis cõtinebatur machina, in qua pauci collocabantur milites. Depresso itaq; per funes altero trabis capite, altero vero (in quo erat) eleuato imponebantur in murum.

¶ Obsessi ab obsessore machinis tutabātur se, balistis, arcubalistis, Onagris, scorpiõib⁹, fustibalis, & sagittarijs fundis. Scorpiones machinæ sunt, quæ Vegetii tpe dicebantur manubalistæ. Ideo aut̄ nomen hoc traxerunt, quod paruis subtilibusq; spiculis inferrent mortē. Aliter Scorpio vocat̄ Onager, q̄ asini fieri cum a venantibus agitant̄, ita eminus lapides post terga calcitrando emittunt, vt perforēt pectora sequentiū, aut p̄fractis ossibus capita ipsa displodant. Saxa aut̄ per Onagrum contortis non solū equi elidebantur

& hoies, sed etiam hostium machinēta frangebantur. De scorpione & eius forma, vide Marcellinum lib. 13.

10 **C**ochlæ dicebantur rotundę machine, quibus per circuitum obsessores conscendabāt in muros inimicorum.

11 **C**alista bellicū erat tormētū ex ferro, aut Taxo, aut osse, quo magni lapides emittebant, vt ait Sulpitius. Oui. lib. 1. de trist. Quā graue balistæ mœnia pulsat onus. Cicero li. 2. Quest. Tus. vt enim balistæ lapidū, ita reliqua tormēta telorū. Balista formabat ea magnitudine, vt lapides. 120. pōdo eiacularē, Balista maior saxa p̄torquet. Hæc a Phœnicib⁹ reperta ē. De hac Syllius lib. 1. Phocais effundit vastos balista molares. Balista minor hastā iacit, & parua spicula. De hac videt̄ intellexisse Lucan⁹ lib. 3. Pharsalię, dicēs. Neq. n. solis excussa lacertis Lācea, sed tenso balistæ turbine rapta Haud vnū cōtēta lat⁹ trāsire quiescit. Sz pandēs perq; arma viā, perq; ossa, relicta Morte fugit, sup̄est telo post vulnera curius. Funib⁹ neruisq; tendebat. Hæc quāto maior fuerat, tāto longi⁹ eiacularat, & emittebat spicula, Cū dirigebat ab exercitatis hoib⁹, penetrabat quodcūq; p̄cussisset. Agnoscebaturq; interdū letale vulnus priusq̄ telum cerneretur. De Balista Pāphilus Saxus. Nil vallū, nil terra tumens, nil mœnia profunt. subsequitur telum magna ruina meū. Fīguram balistæ describit Marcellinus lib. 13.

12 **C**Phalarica genus erat teli, qđ ex phalis, id est turribus ligneis intorquebat. Erat aut̄ p̄fixa valido ferro in modum hastæ intra tubū. Cuius hasta sulphure, resina, bitumine & stuppis conuoluebat. infuso oleo, quod incendiariū vocabāt & e balista emittebat. Lucan⁹. Hūc aut̄ torrilib⁹ vibrata Phalarica neruis Obruat, & aut vasti muralia pōdera saxi. Hunc aries ferro balistaq; limine portæ Submoueat. Pāphilus Saxus. A summa veniens contorta Phalarica turre, Quæ ferit, in cineris fulminis instar agit.

13 **C**Inter nostri t̄pis machinas habent̄ Colubrina, & Serpentina, qđ oblongę fiant habeātq; effigiē prope serpentis, & Colubri. Idem Pāphilus. Vis, sonitus, rabies, motus, furor, ipetus, ardor Sunt mecū, Mars hæc ferreus arma timet.

- 14 **C**Arcubalistæ, & Carrobalistæ, dicebantur minores machinæ, quæ curriculis ferebantur.
- 15 **C**Malleoli erant quædam missilia, quæ arcu iacebant materiam habentia ad cōburendum. Liuius. Aliqui venerunt ferentes stuppā, picem, & malleoios, inter machinas etiam numeratur Trifaces, Cataphractæ, Plumbatæ, Tribali.
- 16 **F**alces, & Harpagæ armorum genera sunt apta muroꝝ oppugnationi. Sisenna apud Nonium. Falces iniectas comminuunt, Puteos propius collocatis Harpagis deijciunt, mittunt e turribus.

Varia armorum genera & bellogum instrumenta.

1 Galea	7 Thorax	9 Pharetra
2 Ancyle	8 Phaleræ	Corytus
3 Parma	Ephippia	10 Lorica
4 Pelta	Stapedes	11 Umbo
5 Cætra	Frenum	
6 Ocrea	Capistrum	

- 1 **G**alea dicitur Cassis, seu ferreū capitis tegumētū, a galeo, quo veteres vsi sunt. Ouidius ī Epistolis. Er galeaz pressa sustinuisse coma. Ea ornata cristis, & pennis maiore solet incutere terrorē. Vnde Virgilius lib. 8. Aeneid. Terribilē cristis galeā, flāmasq; vomētē. Mantuanus in Alphonso. Pennicomas tollunt galeas, ac more latino Picturata ferunt longis hastilia rostris. Idē significat Cassis. Dicimus et Cassida. Propter. Aurea cui postq; nudauit cassida frontem.

- 2 **A**ncyle dicitur breue scutum Nonio. Hoc ex utroq; latere recisum erat, ut nullus videretur angulus, & summum infimumq; latus eius medio pateret. Ferunt ancylia principante Numa Pompilio cœlitus fuisse demissa. Ouidius libro quarto Fast. Ecce leui scutum versatū leniter aura Decidit, a populo clamor ad astra venit. Idem libro quito. Ecce ancyle vocant, quod ab oī parte recisum est, Quaq; oculi spectes, angulus omnis abest.

- 3 **P**arma fuit breue scutū peditibus peculiare. Virg. lib. 11. Ense levis nudo, parmaq; inglorius alba. Dicimus & parmula. Horatius. Tecum Philippos & celerem fugam Sensi

reliſta non bñ parmula. Ouidius libro duodecimo. Fulua
iubis Caſſis. nec onus caua parma ſiniſtræ.

- 4 **P**elta dicitur clypeus Amazonum, in modum Lunæ re-
curuus. Virgilius. Ducit Amazonidum lunatis agmina pel-
tis. Idem libro vndecimo. Fœminea exultât lunatis agmî-
na peltis. Statius lib. 5. Syl. vellet Amazonia latus interclu-
dere pelta. Trâquillus in Nerone. Securibus peltisq; Ama-
zonicis inſtruendi. Hinc peltiferę dicunt Amazones. Ouid.
Qui modo peltiferas fudit Mæotidas armis.

- 5 **C**ætra ſcutū eſt loreū, quo vtunt Afri. & Hiſpa. Luc. li. 7.
Illic pugnaces cōmouit Iberia Cætras. Virgilius. Læuas Cæ-
tra tegit. Cætrati dicuntur, qui vtuntur huiusmodi ſcutis.

- 6 **O**creæ dicuntur crurum munimenta. Apuleius. Ille ga-
lea caput, ille crura ocreis inuoluit. Hinc Ocreati Ocreis or-
nati. Plinius. Ad reliquos vſus laborioſe euellitur ocreatis
cruribus. Vegetius, Pedites ſentati præter cataſtractas, & ga-
leas etiam ferreas, ocreas in dextris cruribus cogereñt ac-
cipere. Virg. li. 7. Aeneidos. Alii thoracas ahenos, Aut ocre-
as leues lento ducunt argento.

- 7 **T**horax dicitur ferreū peſtoris munimentū, & quicquid a
collo ad coxendicem ptenditur in anteriori corporis par-
te. Thoracati, Thorace induti. Plin⁹. Parrhaſius pinxit Na-
uarchum Thoracatum. Fiebant olim Thoraces cratibus co-
ſtariū ferreis, vnde & vexiles vocantur Statio, & multiplices
lib. 12. vbi ait. Multiplicē tenues iterāt thoraca cathenæ.

- 8 **P**haleræ ornamenta ſunt equorum, qui inde vocantur
Phalerati. Virgilius lib. 5. Aeneid. Primus equum phaleris
inſignem victor habeto. ¶ Ephippia ſunt ſtragula, quibus
equi integunt, vel ſellę eis ad inſidendū poſitæ. Cato. Fuit
mihi equus ſine ephippio. Equi ephippiarii dicunt, quibus
imponuntur ſellæ, ne graui inceſſu vulnerent ſeſſorē. Ehip-
piati equi ſuis phaleris ornati. Horati⁹ adagiū fecit. Optat
ephippia bos piger, optat arare caballus, vbi q̄s vult ea cu-
rare, quorum eſt ignarus.

Capiſtrum, & frenum vincula ſunt capitis equorū. Mar-
tialis. Paret purpureis aper capiſtris.

CStapedes machinulae sunt ferreae, quibus pedes sustinent equitantes.

- 9 **C**Pharetra repositorium sagittarum, quod & pro sagittis interim capiat. Martia. Duo tela mea deprome pharetra. Oui. li. 1. Met. Deque sagittifera proposit duo tela pharetra. Sciantem et de in quod recedunt sagittae et Corytus theca est arcus, & quaque sagittae. Virg. lib. 10. Coryti quoque leues humeris, & letifer arcus. Syl. lib. 15. Turba ruunt, stridentque sagittiferi Coryti.

- 10 **C**Lorica dicitur ferreum corporis munimentum, quale apponebat antiquis regum, & imperatorum statuis. Dicitur autem Lorica, velut conexa loris. Squalebat ferri laminis, ut crustis cochlearum. Vitruvius. Non pariet lorica testacea ledi latera. Modestus. Centuriones nimium bellicosas loricas transuersis cassidum cristis (ut a suis facilius noscerent) habebant. Martia. Inuia Sarmaticis domini Lorica sagittis. Hinc loricare est armare, seu lorica induere. Plinius de Ichneumone in Aspidem certaturo. Mox (inquit) ubi pluribus eodem modo se coriis loricauit, in dimicationem pergit.

- 11 **C**Vmbo dicitur pars clypei eminentior. Capitur & pro toto clypeo. Virg. lib. 10. Sed sustinet aereus vmbo. Statius libro decimo octauo. Euboicum duris rupunt vmbonibus agmen.

CDiuerfa nomina ad militiam spectantia.

1	Exercitus	Ordinarii	Liticines
	Tribuni	Augustales	Aenatores
	Ruffuli	Aquiliferi	12 Mensores
	Rutili	7 Imaginarii	33 Torquati
	Flexumines	Signiferi	Candidati
	Trossuli	8 Tesserarii	14 Antesignani
	Myrias	9 Campigeni	Vexillarii
2	Legio	10 Metatores	15 Aquiliferi
3	Cohors	Beneficarii	16 Draconarii
4	Turma	Librarii	17 Primipilus
5	Phalanx	11 Tubicines	18 Manipulus
6	Hastati	Cornicines	19 Nauarchus
	Pilani	Buccinatores	20 Bellatores

Imbelles	38 Lancearii	Megistanes
21 Velites	Doryphori	Monarcha
22 Pelrati	Macherophori	Dinastes
23 Catafracti	Enfiferi	Hecatontarchus
24 Hastati	Sarissophori	Nauarchus
25 Scutati	Spathiferi	Strategus
Cetrati	Mucronigeri	Archipolis
Clypeati	Cultriferi	Agoronamus
26 Ferentarii	Teligeri	Eparchus
27 Arcitenentes	Iaculiferi	Ethnearchus
Sagittarii	Spiculigeri	Genearcha
28 Zoarchus	Hastigeri	Irenarches
Therarchus	Hastiliferi	Philarchus
Ilarcha	Vrbiniiferi	Cosmoarchus
Chiliarcha	Tortores	Democraticus
Nyriarcha	Scorpionarii	Ephorus
29 Tyrones	Balistarii	Decearchus
30 Classiarii	Arcubalistarii	Decarchus
31 Rorarii	Colubrinarii	Tetrarcha
32 Exauكتورati	Funditores	Dubenus
33 Gregarii	Pyrobolarii	Trierarchus
34 Triarii	Clauigeri	Demarchus
35 Elaphri	39 Imperator	Archon
36 Accensi	Rex	Suffes
37 Dimachæ	Dominus	

EXPLANATIO.

- 2 **E**xercitus dicitur magnus militum numerus, ab exercitatione. Cui preest, qui legiones cum suis auxiliis comministrat. Eiusque officium consistit non solum in danda, sed etiam obseruanda disciplina. Is vocabatur a Romanis tribunus militaris, cui iubebatur parere milites. Eius itererat milites in castris continere, ad exercitationes pducere, clauis portare vigilias interdum circuire. Annonæ & comestibus consulere, comescere tumultus militares, delicta secundum auctoritatem castigare, audire comilitonum querimonias,

& id multa genus alia. Dicebatur aut tribunus a tribu, quoniam Romulus primus milites ex tribu legit. Tribunos militum alii dicebantur Ruffili, qui creabantur in exercitu. Alii comitatus qui designabantur in comitiis. Dicti sunt, & Rutili, quod Rutilius Rufus legem de his creandis ab exercitu, quoniam tulit. Equestris ordinis nomen saepe mutatum est. Nam qui ad egratium trahebantur primi Flexumies, postea Trossuli dicti sunt, cum oppidum in Thuscis eo nomine soli sine peditatu cepissent. Miles suberat centurioni, Centurio tribuno, Tribunus legato, Legatus Consuli, Consuli dictatori, Centurio centum peditibus praerat. Is erat, quem nunc primipilum dicimus. Myrias continebat decem millia, Hinc Myriarches, qui decem millibus praest.

CLegio a delectu militum dicta est auctore Nonio. Romanorum legiones habebant singulae sena millia, & interdum amplius, ubi res postulabat. Differebant autem ab auxiliatoribus. Nam auxiliatores producebantur ad praelium ex diuersis locis, nec disciplina inter se, nec notitia, nec affectione consentientes, alijsque institutis utentes, & dissimili armorum usu. Iungebanturque legionibus adminiculi non principalis subsidii loco. Legio autem propriis cohortibus constabat, habebatque grauis armaturae principes hastarios, triarios, & antesignanos. Item leuis armaturae ferentarios, sagittarios, funditores, balistarios, ut proprios, unoque animo & pari consensu castra munientes. Erat in legionibus tanta armorum exercitatio, & fiducia, ut nusquam legantur plures fuisse legiones, quam duae. Quis legionum matriculis inseri volebat. hoc est numerari inter legionarios, solebant iurare, idque sacramentum dicebant. Iurabant autem per deos, & imperatoris maiestatem se fidem seruaturum inuiolatam, aeternumque famulatum suo principi exhibituros, militiam nunquam deserturos, nec recusaturos mortem pro Republica. Habebat legio decem cohortes. Quarum prima habebat pedites. 1105. Equites loricos. 132. Secunda pedites. 555. Equites itidem. 66. Tertia pedites. 555. Equites itidem. 66. Quarta pedites. 600. Equites. 66. Quinta totidem. Haec autem primae ordinabantur in prima acie, tanquam magis strenuae. Sexta pedites. 555. Equites. 66. Septima pedites. 555. Pedites. 56. Octa

ua nona, & decima singula totidem. His decem cohortibus perficiebat legio, quæ hæbat peditum. 6000. Equites. 732. A numero, & ordine legionum milites dicebantur Primani, Secundani, Decumani, primæ & secundæ, aut decimæ legionis.

- 3 **C** Cohors diuidebatur in. 10. manipulos. Manipulus i. 120. milites. Manipulum autem Varro ait esse minimam exercitus manum, quæ unus sequitur signum. De quo verbo Ouid. Illa quidem fœno (sed erat reuerentia fœno, Quatum nunc aquilas cernis habere tuas) Pertica suspensos portabat longa manipulos, Unde manipularis nomina miles habet. Luca. lib. 1. Convocat armatos exemplo ad signa manipulos. Hinc manipulares milites dicti a manipulo fœni quod sequebantur. Cohortem Ephor apud Plutarchum affirmat quingentos esse viros, Callisthenes vero septingentos. Quidam alii (inter quos est Polybius) nongentos.

- 4 **C** Centuria dicebatur centenarius militum numerus, cui qui præerat, vocabatur centurio.

C Constat Turma ex. 32. equitibus. Varro turmam ait dictam esse mutata e in u, quasi ternam, quod terdeni milites ex tribus tribubus Lucerum, Rhamnium, & Tatiensium fiebant. Sidonius vocat turmas terrificas decenti epitheto, ubi ait, Etiam terrificis diffuderat Attila turmis In campos se Belga tuos. Horatius minaces, aratas & alipedes, Sylli. Hastatas Valerius Flac. Cristatas Claudianus, Pugnaces Sabellicus, vagantes Lucanus. A turma fit aduerbiū turmatim.

- 5 **C** Phalanx dictio est Macedonica quadrata acie, & cuneum militare proprie significans, quoniam pes pedi, clypeus clypeo, vir viro in acie conferebatur. qui mos erat Macedonum peculiaris. Curtius, Macedones, inquit, phalangem vocant peditum stabile agmen, cum vir viro, & armis arma conferta sunt. Capitur tamen pro quovis exercitu. Virg. lib. 6. Aeneidos. At Danaum pueres, Agamemnoniaque phalanges, ut videre virum. Stroza filius. It noctes animosa phalanx, innexa trilici Perctora thoracum tunica. Quoniam autem vocabulum est Macedonicum phalanx, proprio epitheto vocatur Sarissigera a Sarissis Macedonum hastis. Quintianus in Cleopoli. Regna Sarissigerasque simul ducere phalanges.

- 6 **C** Porro aut Hastati dicunt, qui pugnant Hastis. **P**ilani q pilis. **O**rdinarii dicunt, qui in prælio præsunt, & primos ordines ducunt. **A**ugustales dicebatur, qui ab Augusto ordinariis iuncti fuerat. **A**quiliferi, qui portabant aquilam Romanorū insigne. Lucanus. Pares aquilas, & pila minantia pilis. Constat (inquit Suetonius) Augustum Aquilifero legionis suæ graviter laqueo, aquilam humeris subiisse.
- 7 **I**maginarii, vel imaginiferi, qui imperatorum portabant imagines. **S**igniferi, qui signa portant.
- 8 **T**esserarii, qui tesseram per contubernia militum nuntiabant. Tessera autem vocatur præceptum ducis, quo ad bellum, aut aliquod aliud opus mouetur exercitus. Tranquillus in Galba Soleni sorte spectaculo plaudentes inhibuit data tessera, ut manus penulis continerent.
- 9 **C**ampigeni dicuntur antesignani, ideo quod eorum opus, atq; virtute exercitii genus crescit in campo.
- 10 **M**etatores, qui præcedentes locum diligunt castris.
Beneficiarii, qui tribunorū beneficio promouentur.
Librarii, qui in libros rationes ferunt ad milites pertinentes.
- 11 **T**ubicines, Cornicines, Buccinatores, qui tuba, æreo cornu, vel buccina committere solent prælium, ut liticines, qui lituo canunt. Marcellinus. Post exactum iam diem occinente liticine reuocatus inuictissimus miles, prope supercilia Rheni tendebat. Dicunt et ænatores. Suetonius in Cæsare dictatore. Inter eos (inquit) & ænatores, rapta ab uno tuba perfluit ad flumen. Marcellinus. Cum superesset exiguum noctis, ænatorum clangore ductore urbem, ut mox casuram terribili corona cinxerunt. Buccinatores auctore Vegetio ornamentum erant totius legionis in ingressu conflictis, & eius reditu. Hinc per metaphoram buccinator pro laudatore solet accipi.
- 12 **M**ensores, qui in castris demetiunt loca, in quibus tentoria milites figunt, vel hospitia in ciuitatibus præsent.
- 13 **T**orquati simplices, & torquati duples, quibus torques aureus solidus virtutis fuit præmiu, quem quæ meruisset, propter laudem interdum duplas consequerebat annonas, duples, duas.
Candidati milites dicunt, qui privilegiis muniunt, reliqui

vocant municipes, quod pro munera facere militiam cogantur.

- 14 **Antesignani** dicebant milites, qui erant ante signa quos tanquam duces reliqui sequebantur. Apuleius. Antesignani nostri (stri partem) qua manus humerum subit). Et per articulum medium temperato profus abscedimus.

Vexillarii & vexilligeri, qui vexillum gerunt. Idem Apul. Tunc itaque (inquit) sublimis ille vexillarius noster Lainathus T. Livius. Ordo (inquit) sexagenos milites, duos Centuriones, vexillarium unum habebat. Idem author est sub uno vexillo fuisse homines. 180. Vexillationes antiqui nominaverunt alas equitum.

- 15 **Eadem ratione Aquiliferi** dicebantur, qui aquilas Romanorum signa ferebant. Sueto. in Caesare dictatore. Inclinata (inquit) acie solus saepe restituit, obstitit fugientibus, retinensque singulos, & cœtoris faucibus convertens in hostem, & quod adeo plerumque trepidos, ut aquilifero morati cuspide sit comminatus.

- 16 **Draconarii** qui dracones ferebant in vexillis, ut aquilas. Claudianus. Stant bellatrices aquilæ, sæviq; dracones. Primum signum (inquit Vegetius) Legionis est aquila, quam aquilifer portat. Dracones etiam per singulas cohortes a Draconariis feruntur ad prælium.

- 17 **Primipilus seu primipilaris**, dicebatur centurio. qui 4. centurias. i. 400. milites regebat in acie prima, eratque caput legionis. Tragicus in Tiberio. Cum (inquit) Pollentina plebs funus eiusdem primipilaris non prius ex foro misisset. Idem in Caligula. Testamenta primipilarii (qui ab initio principatus, neque illum, neque se heredem reliquissent) ut ingrata rescidit.

- 18 **Manipuli seu Manipulares** dicebantur signiferi, qui imperante Romulo, cum Romani Latini sub uno centurione bellum aggressuri essent, Maniplo herbae haste alligato pro signo utebantur. Ovid. Unde manipularis nomina miles habet.

- 19 **Nauarchus** dicebatur navis princeps, qui in bello navali remigibus & militibus exercendis quotidianam curam & iugem exhibebat industriam.

- 20 **Bellatores** qui ad decertandum instruuntur, armisque aduersarium inuadunt.

Imbelles in exercitu dicuntur, qui sequuntur copias ad

- aliū quā conflictus vsum, vt medici, tabernarii & serui.
- 21 **V**elites dicunt leuissimæ armaturæ milites. Hi loricā nō induebāt, nec ocrea muniēbant. Nō clypeū aut scutum graue ferebāt, sed telis tm̄ utebantur & sagittis. Ouid. in Ibin. Vtq; petit primo plenū flauentis arenæ Nōdū calfacti velitis hasta solū. De velitib⁹ v̄r̄ intelligere Cæsar apud Suetoniu loquēs, Scitote (inqt) paucissimis his dieb⁹ regē affuturū cū decē legionib⁹ egrū. Triginta leuis armaturæ. A velitibus fit velitari verbū. i. leuiter cōtendere, & velitatio leuis cōtētio. A leui armatura velites aliter dicebātur expediti.
- 22 **P**eltati inter leuis armaturæ milites numerabant a Pelta breui paruoq; scuto, quo utebātur cum contis Sarissa paulo breuioribus.
- 23 **C**atafracti dicunt qui non solum sua corpora, sed etiam quos lorica vndiq; muniunt, Hos Marcellinus Catafractarios vocat, vbi ait. Et ne qua interueniret mora, adhibitis catafractarijs solis & ballistariis parum ad tuendū rectorē idoneis, præcurso eodē itinere ad arua Succorū peruenit. Est etiā catafracta militaris lorica, siue thorax. De Catafractis Marcellinus. Sparsiq; (inqt) Catafracti equites (quos clibanarios dicitāt) personatim thoracum muniti Ligaminibus, & lumbis ferro cinctis. Idem inter quas (inqt) Catafractarii erāt, sagitarii, formidabile genus armorum.
- 24 **H**astati dicuntur, qui manus cōferunt, & cominus hasta decertant, vnde & Tranquillus in Caligula hasticos vocat ludos, qui hasta conficiebantur.
- 25 **S**cutati Cætrati & Clypeati, q scuto & clypeo se præmuniunt. Nam Cætra scutum est breue & loreum, quo (vt iam diximus) utebātur Afri & Hispani. Syllius. Barbarica plaudentem carmina Cætra. Frequēs est apud Liuiū Cætratorū mētio. Scutatos Marcellinus & Scutarios vocat. Nec Scutarios (inqt) adeste didicerat. Item Suetonius in Augusto. Affuit & cliētibus, sicut Scutario euocato quōdā suo. Scutigerulus a Plauto dicit armiger, qui gerit scutū domini in bello. De clypeatis, Marcellinus. Et incedebat hinc inde ordo geminus armatorum clypeatus & cristatus.

Ferentarii

- 26 **F**erētarii equites dicunt, q̄ eminus solent dimicare, quorum alii iaculis, alii arcu vtuntur. Ferentarii ēt dicebātur ab auxilio ferendo, erantq; leuis armaturæ milites excursu leues, armis grauib⁹ nō ipediti, ense tm̄ & telis istructi. Salustius. Postq̄ eo vetū est, vñ a Ferētariis plū cōmitti posset.
- 27 **A**rcitenentes & Sagittarii qui arcu vtuntur & sagittas in torquent, vocantur etiam sagittiferi.
- 28 **V**bi pugnabat Elephantis, qui vni tm̄ p̄erat vocabatur Zoarchus, ab aīalis p̄fectura, Qui tribus Tetrarchus, Qui quatuor Epiterarchus, Qui octo, ilarcha, Generali vocabulo Elephātoꝝ p̄fectus dī Elephantarcha, author Aelianus. **C**hiliarchæ dicebant, q̄ mille militibus p̄erāt. Chilas enim dicit millenarius numerus. Curtius lib. 5. Nouē qui fortissimi iudicati eēnt singulis militū millibus p̄æfcturi erāt. Chiliarchas vocabāt. **M**yrīarchē qui decē millibus p̄erāt. Herodotus li. 7. Chiliarchas, id est tribunos q̄ mille, & Myriarchas qui decē millibus p̄sunt, delegerant.
- 29 **T**yrōnes dicuntur noui milites, fortes tm̄ & robusti ad p̄ferendos labores militiæ, quorū prima exercitatio vocat̄ Tyrocinium, velut rudimentū. Vnde & Tyrunculi dicūt̄ ēt, q̄ sunt rudes ī re aliqua. Trāgllus ī Cæsare. Tyrōnes neq; ī ludo neq; p̄ lanistas, sed ī domib⁹ p̄ egtes Ro. ac ēt p̄ senatores peritos armōꝝ erudiebat. Idē ī Nerone. Tyrūculum militē positū ad custodiā aditus cū eū ornari & vinciri cathenis, sicut argumentū postulabat, videret. Hieronym⁹ ī fœmineo genere, Tyrūculas puellas vocat. Tyrocinū ēt p̄ter illud militare rudimentū, dicebat̄ ab eruditis, cum adolescentuli togā sumebāt, & ponebāt barbā, eloquentiamq; ī foro auspicabātur. Nā tunc ēt dicebant̄ Tyrōnes. Seneca ī Decla. Ille ī foro primū dicit̄, Tyro dicit̄ est.
- 30 **C**lassiarii dicebant̄ buccinatores, q̄ cornu ducebant exercitū, quiq; Classici canebant īperatore p̄sente. Classiarii ēt dicunt̄ remiges, & frequētius milites ī classib⁹. Cor. Tacit⁹. Anicetū centurione classiario comitatū. Trāgllus ī Cæsare Tyberio. Vñ dānatos post longa & exgita tormenta p̄cipi tari corā se ī mare iubebat, excipiēte Classiarioꝝ manu,

- 31 **C**Rorarii testimonio Varronis dicebant, qui primi omnium in conflictum prodibant, erantque levis armaturæ, ut velites, Nec dimicabant acriter, sed leui quadam contentione prelium tentabant, quemadmodum ros prius inchoat, quam pluuia.
- 32 **E**xactorati milites dicebant, quod obligatione militari & stipendio soluti erant, habuerantque missionem. Hoc autem verbum quoniam in mala parte capitur, ut apud Lapidium, qui scribit Alexandrum tumultuantes legiones exactorauisse. Nam orta quodam seditione militari, non timuit conscedere tribunal, & oratione seruissima tumultuantes increpare, quibus omnes armati circumfisterent. Postremo illis adhuc frementibus cum iclamasset, discedite, arma deponite, omnes depositis armis sagulisque militaribus ad diuersoria recesserunt. Tunc unam legionem totam exactorauit, quam mox loco suo restituit. Sile est deinde Traulli de Cesare dictatore scribentis, Nonam legionem apud Placentiam quam adhuc in armis Pompeius esset totam cum ignominia missam fecit.
- 33 **G**regarii milites dicebant vulgares non electi. Tranquillus in Augusto. Nam cum spectaculo ludorum gregarium militum in 14. ordinibus sedentem excitari per apparitorem iussisset.
- 34 **T**riarii milites erant omnium fortissimi, qui in postrema legione numero prete collocabantur, In his autem sita erat tota spes & ultimum perfugium. Erant omni armorum genere instructi, Genu posito subsidebant, ut si primam aciem vinci contigisset, ab his integro prelio victoria repararetur. De his modestus ad hunc modum scribit. Hi ut regeti & integri inuaderent hostes, post ultimas acies sedere consueuerunt, & siquid in primis ordinibus accidisset, de eorum viribus reparationis spes tota pendebat. Hinc formatum adagium. Res ad triarios rediit, ubi prope desperata victoria, resque eo periculi redacta est, ut extremo conatu summisque viribus sit enitendum, quibus si nihil proficiatur, iam nullus relictus est effugii & salutis locus.
- 35 **E**laphri dicebantur equites leuiter armati, qui discursu faciles erant, iacebantque missilia seu sagittas.
- 36 **A**ccensi dicebantur qui ministerio ac seruitio publice adiciebantur legionibus, cum fas non esset milites (qui pecunia publica alebantur) cuius seruire, dicebanturque accensi velut accedentes.

37 **C**Dimachæ dicuntur, qui duplici pugne genere decertant, equo scilicet, & ut pedites, ubi regio non est apta equitatu. Hos primo ferunt institutos ab Alexandro, qui est triginta puerorum millia, ad militarem disciplinam curauit instruenda.

38 **C**Finguntur et quique huiusmodi nomina a nominibus telorum ut Lancearii, Doryphori id est spiculatores, Dory enim græce, lanceam significat latine. Tranquillus in Nerone. Et cum affatim defuisset, ut conficeretur a Doryphoro liberto.

CMachærophori a ferendis Machæris gladiis. Cicero, Machærophoris centum sequentibus miros risus nobis ediderat. Ensisferi a ferendis ensibus. Sarristophori a Sarrisis, quas Macedonium hastas esse diximus. **S**pathiferi a Spathis.

Mucronigeri, Cultriferi, Cultelliferi, Teligeri, Teligeruli, Iaculiferi, Iaculatores, spiculiferi, spiculatores, Hastigeri, hastiligeri, Urbiniferi eadem forma dicuntur. **T**ortores quandoque dicuntur, qui lapides tormentis iaciunt. Unde & tortores balistarum vocat Ammianus.

CScorpionarii qui scorpionibus seu machinis iaculantur. Eiusdem notæ sunt Balistarii, Arcubalistarii, Colubrinarii.

CFunditores & fundibularii, qui funda lapides intorquent. Sallustius. Ipsa cum expeditis cohortibus adhuc funditorum & sagittariorum delecta manu.

CPyrobolarii qui ignitas glandes tormentis eiaculantur. Clauigeri a ferenda Claua, græce vocantur Corynophori.

39 **C**Sunt & quædam principatum & præfecturarum nomina ut Imperator, Rex, Dominus, qui in malam partem olim accipiebatur pro tyranno. Virgil. Vendidit hic auro patriam, dominumque potentem imposuit. **M**egistanes dicuntur procures & primates. Cor. Tacitus. Et Megistanes Armenios, (qui primi a nobis defecerant) pepulit sedibus. **M**onarcha, seu Monarches vnicus omnium princeps, & Monarchia principatus ipse. **H**ecatontarchus centum hominum vel ciuitatum princeps.

CDynastes dominus regni, Dynastia potentatus. Cicero ad Atticum. Erit nebulo iste cum istis Dynastis in gratia. **N**auarchus princeps nauis.

Strategus dicitur perfectus militaris, & Stratagea praefectura ipsa. Vnde & legimus Thraciam fuisse diuisam in Strageas. so. Ita enim vocant praefecturas.

Archipolis princeps ciuitatis. Agoranom⁹ apud Plautum vocatur aedilis, vbi ait in Captiuis. Hunc fecerunt sibi Aetoli Agoranomū. Eparchus dicitur prouinciae praeses. Eparchia puicia. Ethnearches princeps gentis. Ethnarchia principatus. Genearcha generis princeps. Genesis ē generatio. Irenarches seu Irenarcha, qui praeficitur in ciuitate ad auferendas discordias, pacandosq; tumultus ciuiles. Philarchus amator imperii, Latine dici potest imperii candidatus. Cosmoarchus mundi princeps. Democraticus qui fouet principatū populi. Democratia populi principatus. Ephorus dicitur praefectus & supinspector. Ephori magistratus erant tales apud Lacedaemonios, quales apud Romanos Tribuni plebis. Cicero lib. 3. de legibus. Quare nec Ephori Lacedaemoniae sine causa a Theopompo oppositi regibus nec apud nos consulibus tribuni. Dicearchus iustus princeps. Decarchus qui decem praest militibus. Tetrarcha, qui quartam regni partem obtinet. Dubenus apud antiquos capiebatur pro domino. Pacuius. Tum dubenus seruos ligatos pessime verberat. Trierarchus praefectus triremis. Cicero actio. ne. 3. in verrem. Quae de re Charidemum Chium, testimonium priore actione dicere audistis, cum esset Trierarchus.

Demarchus populi princeps, qui tribunus plebis. Archon summus erat magistratus Athenis, sicuti Carthagini Suffes, Romae dictator. De Suffete Liuius lib. 28. Mago ad colloquiū Suffetes Gadinatorum, qui summus est poenis magistratus, cum quaestore elicit, laceratosq; verberibus cruci affigi iussit.

Sagittarii & Iaculatores peritissimi.

1 Apollo	3 Chorineus	6 Lycoras
2 Hippocoen	4 Asylas	7 Mopsus
Mnestheus	4 Acastus	8 Ilerdes
Eurytion	5 Paris	9 Alcon

10 Enarus	20 Andreas Agida	Gortyniaci
11 Deucalion	rius	29 Cydonii
12 Aethalides	21 Getæ	30 Orientales
13 Catenes	22 Scythæ	31 Lycii
14 Domitianus	23 Ithyræi	32 Erithæi
15 Toko	24 Parthi	33 Scoti
16 Aspar	25 Sarmatæ	34 Gothi
17 Hercules	26 Cretenses	35 Arimaspi
18 Eurytus	27 Dictæi	36 Aetoli
19 Cōmodus	28 Gnosiaci	37 Balearici

EXPLANATIO.

1 **I**nter sagittarios principē locū obtinet Apollo, quē ideo poetæ sagittifer & sagittipotem dicunt. Vnde Claudianus. Mars clypeo melior, Phœbus præstātor arcu. Horatius libro priō. Carminū. Nec te metuende certa Phœbe sagitta. Valerius Flaccus. Arcupotens aduerte precor nunc deniq; Apollo.

2 **H**ippocoon, Mnestheus, Eurytion sagittarii fuerunt, qui teste Virgilio contenderunt de palma, & vna iaculati sunt in ludis illis exequialibus, quos Aeneas ad tumulū patris Anchisæ celebravit, cum relicta Africa in Italiam nauigaturus rediit per Siciliam. Verba autem poetæ sunt hæc.

Hyracidæ ante omnes exit locus Hippocoontis,
Quem modo nauali Mnestheus certamine victor
Consequitur, viridi Mnestheus euinctus oliua.

Tertius Eurytion, tuus o clarissime frater
Pandare, qui quondam iussus confundere fœdus,
In medios telum torfisti primus Achiuos,
Tunc validis flexos incuruant viribus arcus.

3 **I**dem Virgilius lib. 9. ait Chorineū Italum fuisse peritum iaculatorem, Asylam vero Troianum, arcu & sagittis nobilem. Hæc autē eius verba. Emathiona Liger, Chorineum. sternit Asylas. Hic iaculo bonus, hic longe fallēte sagitta.

4 **C**acastus venator fuit sagittis clarus, qui cū Meleagro ad

occidendū aprū) qui Calydonā vastabat, pfectus est. Ouid.
lib. 8. Meta. Leucipusq; ferox, iaculoq; insignis Acastus.

5 **C** Fuit Paris adeo sagittandi peritus, vt Achillē solo pede
vulnerabilē telo traiecerit. Vir. li. 6. Aenei. Dardana qui Pa
ridis direxti tela, manusq; Corpus in Aeacidæ, magnas ob
euntia terras. Oui. in epist. Paridē sic loquētē iducit. Ne ve
putes, nō me misi cōminus esse timendū. Figit in iusso no
stra sagitta loco. Statius lib. 3. Sylvarum. Sic fixum Paridis
manu potentis Peliden Thetis obruit cadentē.

6 **C** De Lycota Ouid. lib. 12. Iaculatorēq; Lycotā Sternit.

7 **C** Mopsum Cretensem ab arte sagittandi commendat Syl
lius Italicus lib. 1. his verbis.

Cres erat ærisonis Curetum aduectus ab antris,
Dictæos agitare puer leuioribus arcus.

Pennata saltus assuetus arudine Mopsum.

Ille vagam cœlo demisit sæpe volucrem,

Ille prucul campo linquentem retia ceruum

Vulnere sistebat, reueretq; inopina sub ictu

Ante fera incauto, quam sibila poneret arcus,

Nec se tum pharetra iactauit iustius vlla,

Eois quāquam certet Gortyna sagittis.

8 **C** Illerdes fuit iaculator quispiā, qui tam certis iaculabatur
ictibus, vt etiam volucres in medio aere tantū percuteret.
Syllius. Iam socius volucresq; vagas deprehendere nube
Assuetus Iaculis idem & bellator Illerdes, Cui ludus nullā
cursu non tollere damam.

9 **C** Alcon Cretēsis fuit sagittarius, cuius filium cū rapuisset
Draco, tanta arte sagitta direxit, vt illæso filio Draconem
ipsum confecerit. Val. Flac. lib. 1. Argon. Vacua nam lapsus
ab arbore, paruū ter quater ardēti tergo circūuenit anguis.
Stat procul intendens dubiū pater anxius arcum. Sidoni?
Vetuiſſes Castora frenos. Pollucem cæstus, Alconem spicu
la nosse. Politianus in Epigramatis.

Vidit & implicitum puero pater anxius anguem,

Intendit dubia cornua flexa manu.

Inq; feræ fauces calamus sic torſit, vt audax

Terruerit natum non minus angue senex.

Sed nunquam pius errat amor, puer hoste perempto

Saluus erat, stupuit morte direpta salus.

Victor ab hac pharetram quercu suspendit & arcum,

Fortunæ atq; artis quæ monumenta suæ.

10 **C**Saxo grāmaticus scribit Enarū fuisse sagittariū magno corporis artiq; robore præditū, q̄ tanto rigore arcū inten-
debat, vt excussum ab eo iaculi nulla rerū duritia sisteret,
quo minus citato motu, vniuersum penetraret obstaculū.

11 **C**Deucalion Hyperæsi filius ex Hypso nymp̄a, fuit etiā
peritus sagittarius. Valerius Flaccus libro primo Argon.
Deucalion certus iaculis.

12 **C**Aethalides præco fuit insignis, qui pp eloquentiā Mer-
curij filius creditus est. Hunc et telis claruisse testis est Val.
Flac. lib. 1. dicens. Hic numerosa phalanx, proles Cyllenia
certus Aethalides subitas neruo redeūte sagittas Cogere.

13 **C**Catenes miles fuit, q̄ istib^o adeo certis destinata feriebat,
vt aues quoq; ab ipsis nubibus exciperet. Author Curtius
lib. 6. de gestis Alexandri.

14 **C**Fuit Domitianus imperator doctus adeo sagittarum, vt
iter distētos viri pcul positi digitos tela transinitteret. Au-
thor Sext^o Aureli^o. Tranqllus ait cētenas varij generis feras
ī albanō secessu sagittis plerāq; ab eo p̄fossas multis vidēti-
bus. Ex idustria ita quarūdā capita nōnunq̄ figebat, vt duo
b^o istibus, q̄si cornua effingeret. Nōnunq̄ ī pueri pcul stātis
p̄bentisq; p scopo dispēsam dextrę man^o palmā, sagittas tā
ta arte direxit, vt oēs p īterualla digitorū inocuē euaderēt.

15 **C**Toko miles fuit quispiā authore Saxōe, doctus adeo sa-
gittator, vt sermone inter conuiuas temulentius habito ia-
ctauerit tanto iaculandi vsu se præditum, vt exiguū quāli-
bet pomum, baculo procul & longissime remoto superpo-
situm prima spiculi directione feriret.

16 **C**Pontanus Asparem quendam Garamanta a præstantia
torquendorum missiliū his verbis cōmendat. Hinc Aspar
Garamas, quo non præstantior alter Aut torquere manu ia-
culum, aut dare vulnera funda.

- 17 **C**Docuit Hercules, quanta sagittandi arte clareret, dum Centaurum Nessum quauis remotum & ceruam æripedē certo traiecit ictu, Harpyasq; volucres in medio confecit aere, dicente Sēneca. Petiit ab ipsis nubibus Stymphalidas. Et alibi. Tensus hac arcus manu Astris ab ipsis detulit Stymphalidas. His ego citatam gressibus vici feras, Radianti clarum fronte gestantem caput.
- 18 **C**Eurytus rex Oechaliæ pater Ioles Herculem sagittandi artem docuit.
- 19 **C**Cōmodus impetator Faustinae & Marci principis filius centum ictibus in arena totidem feras strauit, tam validis virib⁹, vt multas vno cōficeret ictu. Adeo certa fuit illi manus, vt quicquid oculo destinasset, iaculo & sagitta contineret. Herodianus lib. 1. & Sabellicus in exemplis.
- C**Nihil erat tam paruū tamq; exiguū, quod plumbea enei tormenti pila non concuteret Andreas Agidarius, si illud populo consequi posset. Sabellicus in Exemplis.
- 20 **C**Getæ Scythæ, Ithuræi, Persæ seu Parthi, Sarmatæ, Cretenenses, Arimaspi, & omnes prope Oriētales arcu & iaculis clauerunt.
- 21 **C**De Getis Scythiæ populis Ouidius lib. 5. de Trist. Sarmaticæ maior, Geticæq; frequentia gētis, Per medias ī equis itq; reditq; vias. In qb⁹ est nemo, q non Coryton & arcū, Telaq; vipea lurida felle gerat. Idē. lūcta pharetratis Sarmatis ora Getis. Et lib. 1. de Ponto. Dura pharetrato bella mouente Geta. Hinc arcus Geticus. Idē lib. 3. de ponto. Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu. Et sagitta Getica. Idem in Ibin. Deniq; Sarmaticas inter, Geticasq; sagittas.
- 22 **C**De Scythis Septentrionalibus populis Claudianus. De spoliis Scythicos arcus, aut rapta Gelonis Cingula. Plinius lib. 4. Vt sit plane arcus Scythici forma.
- 23 **C**Ithyra seu Ithura vrbs est in Tauro monte Parthiā versus, cuius habitatores Ithuræi arcu & sagittis clauerunt, quod quēadmodū ī cæteris arguit poetarum epithetis, cū arcū vocāt Ithuræum, sagittas Parthicas, nervos Geticos, pharetras Sarmaticas & ita in cæteris. Sabellicus in Oracu

10. Quæ turba pharetris Certat Ithuræas sumptis imitauer
 artes. Mātuan^o in Fastis. Rostraq; Ithyræo iactare Cydonia
 neruo. Lucanus lib. 7. Ithuræis cursus fuit inde sagittis.

24 ¶ Parthi seu Persæ Oriētales populi, sagittis claruerunt, vt
 fugientes a tergo iacularent^r, auerſiq; ſequētes hoſtes læde
 rent perinde ac diuerſi, vt iam diximus. Lucanus. Ocyor &
 miſſa Parthi poſt terga ſagitta. Mantua. in Alphonſo, nec
 Parthica tanto Agmine p^r coeli nubē ſe fundit arundo. Ca/
 tullus. ſiue in Hyrcanos, Arabasq; molles, Seu Sacas, ſagit/
 tiſerosq; Parthos. Ouidius libro. 1. de Reme. Vince Cupidi
 neas pariter, Parthasq; ſagittas. Io. Frā. Mirādula. In mollī
 pharetratae Perſidos vrbe.

25 ¶ A Sarmatis Scythiæ populis doctiſſimis iaculoꝝ, Arcus
 vocat^r Sarmaticus. Ouidius lib. 1. de Ponto. Moris oblitus
 patrii contendere diſcam Sarmaticos arcus. Idem. Aut ego
 Sarmaticas videor vitare ſagittas. Martialis li. 7. In viā Sar
 maticis domini^r lorica ſagittas. Seneca in Thebaide. Sagit/
 ta qualis parthica velox manu Excuffa fertur.

26 ¶ Cretēſes oēs hac ēt arte clariſſimi extiterūt. Virgilius in
 Cyri. Attica Cretæ ſternebant cura ſagitta. Apuleius libro
 vndecimo. Inde primigenii Phryges Peſinunticā nomināt
 domini matrē. Hinc Authoſthones Attici Cecropiam Mi
 neruam, illinc fluctuantes Cyprii Paphiam Venerē, Cretes
 ſagittiferi Diānam Dianam.

27 ¶ Inter inſulæ Cretæ populos, præcipui ſagittarii fuerūt
 Diētæi, Gnoſiæci, Gortyniæci, Cydonii a Diētæ, Gnoſo,
 Gortyna & Cydone vrbib^o diētæ. De Diētæis Syllius li. 13.
 Diētæa per auras Tranat, & in mediū perlabitur vrbis arū/
 do. Statius lib. 4. Thebei. Diētæaq; tela Ipſam & Amyclæas
 humeris aptaſſe pharetras.

28 ¶ De Gnoſo & Gortynia vrribus Cretæ, Lucanus. Gno/
 ſosq; agitare pharetras Docta, nec Eois peior Gortyna ſa/
 gittis. Idem. Diētæa procul ecce manu Gortynis arundo.
 Val. Flac. Pleniq; redit Gortyna pharetris. Pāphilus Saxus.
 Superat fuga volatus, & Gortyniacas leuis ſagittas.

¶ A Cydone Cretæ oppido tela Cydonia dicuntur, quod

- eius loci incolæ peritî fuerint sagittarii. Virg. Ire libet Partho torq̃re Cydonia cornu Spicula, tanq̃ hæc sit nostri medicina doloris. Statius li. 7. Theb. Cydonæas anteibûnt gesa sagittas. Claudianus. Quæ vires iaculis, vel cû Gortynia tēdis Spicula, quâ felix arcus, certiq; petitor Vulneris, & certum mentiri nescius ictum, Scis quo more Cydon, qua dirigat arte sagittas Armeni⁹, refugo quæ sit fiducia Partho.
- 30 ¶ De Orientalibus populis Valerius Flac. lib. 1. Quos neq; Iber, neq; tuta suis Aurora sagittis Sustinet. Per Aurorā intelligit Orientales. Syllius libro duodecimo. Eois quâquâ certet Gortyna sagittis. Statius libro tertio syluag. Et eas iaculo damnare sagittas.
- 31 ¶ Lycia regio minoris Asię populos habuit peritos iaculâdi. Vnde Virgil. Lycias vocat sagittas lib. 8. dicens. Ille mihi insignem pharetram, Lyciasq; sagittas Discedens, pharetramq; auro dedit intertextam.
- 32 ¶ Erythrę quoque siue Erythra Asię ciuitas arte sagittandi claruit. Sidonius. Forte sagittiferas Euan populat⁹ Erythras
- 33 ¶ Crinitus ait Scotos (qui vicini sunt Britanis) in dirigendis sagittis acres esse & egregios.
- 34 ¶ Paulus Diaconus ait Gothorum gentem nullo armorū genere magisq; arcubus vti consueſſe.
- 35 ¶ Arimaspi populi iuxta Riphæos in torquendis sagittis (quarum sunt peritissimi) alterum inflectunt oculum, vt altero melius cernant. Hinc & nomen traxerūt. Nam & Ari Scythice vnum, & maspos oculum significat.
- 36 ¶ Ferunt Aetolos populos funditores fuisse peritissimos, longeq; iaculari solitos.
- ¶ In Balearibus (quę sunt insulę maris Hispani) primū repertus est vsus fundæ, & adeo celebratus, vt matres filios suos aliis auib; vsci non paterentur, nisi quas funda fuisse adepti. Virg. lib. 1. Georg. Stuppea torquentur Balearis verbera fundę. Statius li. 10. Roboraq; & grauidas fūdæ Balearis habenas.

Venatores.

1 Helymus

Panopes

2 Lausus

3 Amycus	11 Crane	Britona
4 Ornitus	12 Adonis	21 Crocus
5 Cephalus	13 Capophorus	22 Hippe
Procris	14 Priscus	23 Philoctetes
6 Atalanta	15 Aconteus	24 Nicias
Meleager	16 Mopsus	25 Perdix
7 Abas	17 Orion	26 Melanio
8 Calisto	18 Actæon	27 Endymion
9 Diana	19 Arethusa	28 Gargilius
10 Hippolytus	20 Amimone	29 Mithridates

E X P L A N A T I O .

- 1 **H** Elymus & Panopes Acestæ regis Sicilia comites, venatores fuerunt teste Virgilio libro quinto Aeneidos. Tum duo Trinactii iuuenes, Helymus Pano/pesq; Assueri syluis, comites seniores Acestæ.
- 2 **C** Fuit & Lausus Mezentii filius, ferarum debellator maximus. Virgilius libro septimo Aeneidos. Lausus equū do/mitor, debellatorq; ferarum.
- 3 **C** Idem vocat Amycum ferarum vastatorem libro nono, vbi ait. Inde ferarum vastatorem Amycum, quo non felicius alter Vngere tela manu, ferrumq; armare veneno.
- 4 **C** Idem libro vndecimo. Ornitum quendam intet venatores reponit, his verbis. Procul Ornitus armis Ignotus, & equo venator Iapige fertur.
- 5 **C** Cephalus Atheniensis Proctridis maritus venator fuit, quem poetæ fabulantur ab Aurora adamatam. Ouidius in epistola Phædræ. Clarus erat Cephalus syluis, multeq; per herbam Conciderant illo percutiente feræ. Nec tamen Auroræ malæ se præbebat amandū, lbat ad hūc sapiens a sene diua viro. Idem lib. 1. Meta. Cephalum sic inducit loquentem, Sum nemorum studiosus ait, cædisq; ferinæ.
- 6 **C** Eius quoq; vxor Procris venationi vacasse arguitur testimonio eiusdē poetæ scribentis. Montibus errabat studiis operata Dianæ. De Cephalo Stroza pater. Venanti Cephalo cura minor ne fuit.

- 7 **C**Atalāta mulier fuit Arcadica, quæ tumentes vteros for-
minarū laboresq; cōceptū perosa, virginitati ac venationē
se totā deuouit, adeo vt immanē aprum toti formidolosum
Arcadię prima percussit cū Meleagro. Oui. lib. 8. Meta. Ve-
nit Atalante Schoeni pulcherrima virgo. Rasilis huic sum-
nam mordebat fibula vestem. Crinis erat simplex nodum
collectus in vnū. Ex humero pendens resonabat eburnea
lēuo Telox̄ custos, arcū quoq; lēua tenebat. Idē. Celerē Te-
geæa sagittā Imposuit neruo, sinuatoq; expulit arcu, Fixa
sub aure feri sūmū distrinxit arūdo Corp⁹, & exiguo rube-
fecit sanguine satas. Pōtanus li. 3. de Stellis de eadē sic me-
minit. Qualis ī Aetolū cāpis Mealeagria Nōgo Strauit aprū
primāq; manu strigēte sagittā Intorqns, aulā ē spumāti oc-
currere mōstro, Mox lēta & spoliis, famosa & cēde supba.
- 8 **A**bas Centaurus inter venatores reponitur verbis Oui-
diū libro. 12. scribentis. Et Pholus, & Melaneus, & Abas p-
dator aprorum.
- 9 **C**Calisto Lycaonis regis Arcadię filia venatrix fuisse dici-
tur. Quod docet Ouidius lib. 2. Fastorum.
- 10 **C**Dianā poetæ fingunt ppetuo venādī studio duci. Quod
iō fabulant, vt doceāt magnopere his cauēdā esse desidiā,
qbus curę est virginitas. Nā (vt inqt Seneca) amor iuuentē
gignit luxu, Ocio nutrit iter læta fortunæ bona. Et Ouidi.
Ocia si tollas, periere Cupidinis artes. De Diana idē Oui.
li. 2. Fasto. Mille feras syluis Phœbe venata redibat. Idē. In-
ter Amadryadas iaculatricēq; Dianā. Idē in epist. Phædrę.
Arcus & arma tuę tibi sint imitāda Dianæ. Virg. Notior vt
iā sit canib⁹ nō Delia nostris. Vide Senecā in Hippolyto.
- 11 **C**Ferunt & Hippolytū Thesei filiū sese in cōsectandis feris
exercuisse studio virginitatis, & ocii vitandi causa. Stroza
pater. Segnior Hippolytus syluis canibusq; vacauit. Phæ-
dra apud Ouidium. Si Venerem tollas, rustica sylua tua est.
Et apud Senecā in tragœdiis. Idē familiares, & domesticos
inuitat ad venationē dicens. Ite vmbrosas cingite syluas.
COuidius lib. 5. Fasto. ait Cranen fuisse nympham lustran-
dis syluis deditam. Hæc eius verba. Inde sata est Nymphe,

Cranen dixere priores, Nequicq̃ multis sepe petita procis.
Rura sequi, iaculisq; feras agitare solebat, Nodosasq; cau-
tendere valle plagas.

- 12 **C**Adonis Cynaræ ex Myrrha filius dum venaret, ab apro
interfectus est. Ouidius li. 1. de Arte. Cura deæ syluis aptus
Adonis erat.
- 13 **C**Carpophorus fuit Romanus quispiã imperatori Domi-
tiano charissimus pp venãdi peritiã. Nã imperator ipse co-
studio delectabat adeo, vt siqũ esset ociũ nihil curaret ar-
dentius, quã feras insequi. De Carpophoro Martialis li. 1.
Sũma tuæ Meleagre fuit, quæ gloria famæ. Est quota Car-
pophori portio fusus aper. Ille & p̃cipiti venabula p̃didit
vrsõ, Primus in Arctoi q̃ fuit axe poli. Strauit & ignota spe-
ctadũ mole leonẽ, Herculeas potuit q̃ decuisse manus. Et
volucrẽ lógo porrexerit vulnere pardũ, Præmia cũ laudis fer-
ret, adhuc poterat. Idẽ Martialis. Dorica quam certo vena-
bula dirigit ictu, Fortis adhuc teneri dextera Carpophori.
Ille tulit gemĩos facili ceruice iuuẽcos, Illi cessit atrox bu-
balus atq; Bison. Hunc leo cum fugeret, præceps in tela cu-
currit, I nunc, & lentas corripe turba moras.
- 14 **C**Idem lib. 12. Ad Priscum venatorem hoc modo scribit.
Partius vtaris moneo rapiente veredo Prisce, nec in lepo-
res tam violẽtus eas. Sæpe satisfecit prædæ venator, & acri
Decidit excussus, nec rediturus equo.
- 15 **C**Aconteum venatorem fuisse docet Statius lib. 7. Theb.
Donec Flãmatus Aconteus Strage virũ, cui sueta feras p̃-
sternere virtus. Syllius lib. 16. Et cuius nunq̃ fugisse hastilia
cerui Prærapida potuere fuga, venator Aconteus.
- 16 **C**De Mopso Cretensi venatore iam diximus in Cap. de
Sagittariis.
- 17 **C**Orion venator (vt fabulantur poetæ) cum virib⁹ fidens
gloriaret nullã esse ferã, quam nõ conficeret, diis insolens
verbum vlciscentibus contigit, vt terra scorpionem pare-
ret, a quo vulneratus occubuit. Pãphilus. Errauit, quoniã
cecidit venator Orion. Idẽ. Valle sequebat iaculis venator
Orion. Sæpe vagas ista retibus atq; feras.

- 18 **C**Nota est Aëteonis fabula, qui Aristæi filius, indignatione Dianæ (quam inter venandum nudam repeterat) mutatus in ceruū, & a suis canibus dilaniatus dicitur, vt scribit Ouid. libro tertio Metamor.
- 19 **C**Arethusa virgo fuit venatrix Diane comes. Vnde Virg. libro quarto Georgicorū. Et tandem positis velox Arethusa sagittis. Ouid. libro quinto Metamor. Arethusam sic loquētem inducit. Nec me studiosius altera saltus Legit, nec posuit studiosius altera casses.
- 20 **C**Amimone Danaï filia, & venatrix fuit, quæ dum in syluis iaculo se exerceret, Satyrū læsit, & postmodū a Neptuno ibidem compressa est.
- 21 **C**Britona nymphea Martis filia inter venatrices puellas & Dianæ comites numeratur.
- 22 **C**Crocum poetæ dicunt venatorem fuisse Musarum precibus in astra relatum.
- 23 **C**Hippe mulier Chironis Centauri filia, in Pelio Thessalię monte sese exercuit venando, vbi deorum cōmiseratione in equam mutata est, dum patris indignationē expauesceret. Alio nomine Thea dicitur.
- 24 **C**Philoctetes cum cruciaretur nō ferendis doloribus, pro pagabat tamen vitam aucupio sagittarū, cōfigebat tardus celeres, stans volantes, pennarūq; contextū corporis tegumenta faciebat. Author Cicero lib. 5. de finibus.
- 25 **C**Nicias fuit venator quispiam, qui dum venandi studio feras immissis canibus præceps iniecit, in fornacē carbonariā decidit, vbi canib⁹ circūgannitibus & rapta veste cōnatibus dominū educere, crematus est, Authore Cœlio.
- 26 **C**Perdix venator fuit, qui infanda correptus libidine matris congressus fecit, vt Perdicis libido in prouerbiū abiret. Huius abunde meminit Cœlius cap. 2. s. lib. 16.
- 27 **C**Ferunt Melanionem quendam odio mulierū & seruandæ castitatis desiderio psectandis feris se totum deuouisse, nec vnquā a solitaria illa & vmbatili vita reuocari potuisse. Erasmus in Chiliadibus.
- 28 **C**Endymiona pastore poetæ dicūt qñq; in mōte Lathmo

vacasse pfectadis feris. Valerius Flac. li. 8. Argon. Lathmus æstiuæ residet venator in vmbra Dignus amore deæ.

- 29 **C**Horati^o li. 1. Epist. ait Gargiliū venatorē fuisse, q spectāte pplo ceruos cū plagis & venabulis p mediū forū iubebat trāsire ac demū emptū aprū palā referre, vt cepisse, aliqd videre. Hęc ei^o vba. Venemur vt oliz Gargili^o, q mante plagas, venabula suos Differtū transire forū, pplm^q iubebat, Vn^o vt e multis pplo spectāte referret Emptū Mulus aprū.

- 30 **C**Ferunt Mithridatē venandi studio adeo intentū fuisse, vt septem annis, neq vrbis, neq ruris tecto uteretur. Coelius & Patricius de regno authores.

CCæterum Casses, Plagæ, Retia, Venabula, instrumenta sunt venatoria, Est & Podostrabe venatorium instrumentū capiendis feris concinnum,

CCanum quorundam nomina.

1	Lycisca	Oribasius	Lycisca
2	Hylax	Nebrophono	Harpolos
3	Vmber	Lelaps	Melaneus
4	Lelapa	Theron	Lachne
5	Volantes	Pterelas	Labros
6	Gargitius	Agre	Aglaudos
7	Canis Alcibiadis	Hyleus	Hylactor
8	Canis Biornonis	Nape	Corax
9	Pilaster	Pœmenis	Charon
10	Vertagus	Harpya	Lycitas
11	Scymnus	Ladon	20 Harpalagus
12	Graucis	Dromas	Tigrina
13	Issa	Canarche	Falco
14	Perfes	Sticte	Serpens
15	Chiron	Tigris	Ragonia
16	Mera	Alce	Ichthia
17	Hyrcanis	Leucon	Helor
18	Aura	Asbolus	Hippocētaurus
19	Melampus	Lacon	Lethargus
	Pamphagus	Aello	Lampurus
	Dorceus	Ptous	Stagrus

	Acalanthis	Philax	Actis
22	Catenarius	Taxis	Leuson
	Lucernarius	Xiphon	Augo
	Canis Attali	Phonax	Polyfibia
	Aristogiton	Phlegon	Stichon
23	Agrus	Arce	Spude
24	Cnnis Alexandri	Cheuton	Bryas
	Pheræi	Hylæus	Hebasterros
25	Canis Xantippi	Medas	Crauge
	Canis Pyrrhi	Porthon	Cænon
26	Psyche	Sperchon	Thyrbas
	Thymus	Lorge	Cæuon
	Porpax	Bremon	Aether
	Styrax	Thybris	Noes
	Aechine	Thallon	Gnomon
	Lonche	Rhome	Stibon
	Fochos	Antheus	Horme
	Phrura	Getheus	

EXPLANATIO.

- 1 **L**ycisca nomē est; canis apud Virgil. in Buccolicis dicē
tē. Excipere insidiis multū latrāte Lycisca. Palladius
Soran^o. Nō lep^o itrepidū timido fugat ore Lyciscā.
- 2 **C**Hylax itidem nomen est canis. Virgilius in Buccolicis.
Nescio quid certe est, & Hylax in limine latrat.
- 3 **C**Vmber. Virgilius libro duodecimo. Ac Viuidus Vmber
Hæret hians. Sed fortasse Vmber vocabulū est appellatiuū
pro cane Vmbriæ. Valerius Flac. lib. 6. Argon. Quā ceruos
vbi non Vmbro venator edaci Non Pinus petit hærentes.
Pontanus. Vel audaci pereat laniatus ab vmbro.
- 4 **C**Lelapa canis est apud Ouidium libro. 7. Met. Poscor, &
ipse meū consensu Lelapa magno (Muneris hoc nomen)
iandudum vincula pugnat Exuere ipsā sibi.
- 5 **C**Volātes. Stroza p^r. Ille pedū cursu p^rstans, animoq; Volā
tes Occubuit trucibus pestis acerba feris. Strauerat imanē
scuo certamine taurū, Herculeæ qualē nō domuere man^o.
CGargitius

- 6 Gargitius canis fuit Cerberi Epirotici frater, q Geryonis tri
corporis suabat armēta, Hūc Hercules vna cū dño interfe
cit. Incolæ mortuo sepulchrum erexerūt. Mantuanus. Ge
ryone triplicis caulas, armēta canenq; Gargitium, Libycis
certare leonibus ausum.
- 7 **C**Alcibiades iusitata magnitudīe canē emit. 70. minis quē
amputata cauda spectāte pplo ducebat vinctū, vt garrulorū
& iportune loq̄citatīs hoīum linguas ea ī re occuparet, ne
qd deterius in eius nomē obloquerent. Plutarchus testis.
- 8 **C**Biorno quidē inter Danos spectatē virtutis adolescens,
canē habuit horrēdæ acerbītatis & formidolosæ, quæ sola
plerunq; bisseos viros oppressit, & Offori gygantis inter
pascua tutata est armentum. Saxo grāmaticus lib. 6.
- 9 **C**Pilaster. Pōtan^o ī Lepidina. Cū canere iciperē, atrox hic
dente Pilaster Latrat, ibi ipsa fuga septē, insidiasq; reliqui.
- 10 **C**Vertagus canis est apud Martiale, Nō sibi sed dño vena
tur Vertagus acer Illæsum leporem qui tibi dente feret.
- 11 **C**Scymnis etiam nomē est canis fictum a Baptista Pio scri
bente. Vertagus, aut Gallo nutritus Scymnus in aruo Præ
cipiti sequitur lustra ferina pede.
- 12 **C**Graucis nomen est catellæ, qua Arethusa absentis mari
ti desiderii solabat. Propertius lib. 4. Graucidos & catulæ
vox est mihi grata querētis. Illa tui partē vēdicat vna tori.
- 13 **C**Issa nomen est Catellæ, quā Publius habuit in delitiis.
Martialis. Issa est passere nequior catulli, Issa est purior
osculo columbæ, Issa est blandior omnibus puellis, Issa est
charior Indicis lapillis, Issa est deliciæ catella Publi. Idē ali
bi. Publius exiguæ si flagrat amore catellæ.
- 14 **C**Apud historicos legit Perses fuisse catellus filiæ Aemy
lii Pauli.
- 15 **C**Chiron canis fuit Codri poetæ pauperrimi. Iuuenalis.
Et rucubans sub eodem marmore Chiron.
- 16 **C**Mera canis fuit Icarī patris Erigones, cui^o ductu Erigo
ne ipsa cadauer patris ab agrestibus interfecti reperit.
- 17 **C**Lysimachus canem habuit, cui Hyrcani, nomē reddidit
Durides author græcus. Hic accenso domini rogo iniecit

se flammæ, authore Plinio lib. 8. cap. 40.

18 **C**atalanta Arcadica venatrix canem habuit Auram nomine, quam cum interfecisset aper Calydonius, sepulchro ab indigenis ornata est.

19 **C**oidius lib. 3. Met. Atteonis canes his verbis enumerat. Dum dubitat, videre canes, primusq; Melampus.

Inde ruunt alii rapida velocius aura
Pamphagus & Dorceus, & Oribasus Arcades omnes.
Nebrophonosq; valens, & trux cum Lapape Theron,
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre.

Hyleusq; ferox nuper percussus ab apro
Deq; lupo concepta Nape, pecudesq; secuta
Poemenis, & natis comitata Harpyia duobus,
Et subscripta gerens Sicyonus Ilia Ladon,
Et Dromas & Canache, Stricteq; & Tigris, & Alce,
Et niueis Leucon, & villis Asbolus atris.

Præualidusq; Lacon, & cursu fortis Aello.
Et Ptous, & Cyprio velox cum fratre Lycisca,
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harposos, & Melaneus, hirsutaq; corpora Lachne,
Et patre Dictæo, sed matre Laconide nati
Labros & Aglaudos, & acutæ vocis Hylætor.

20 **A**lia quorundam nomina ponuntur apud Cœlium ex Aeschilo, vt Corax, Harpyia, Charon, Lycitas.

Hylax, Harpalagus, Lycisca, Tigrina, Melampus, Falco, Serpens, & Ragonia, Ichthia, Helor nomina sūt canū apud Mantuanū lib. 4. de Trophæis Gonzagæ scribentem.

Volat acer Hylax, volat ocyus euro
Harpalagus, referensq; lupum toruo ore Lycisca.

Et Tigrina notis tergum maculosa, Melampus
Aequiparans candore niues, vestigia tantum

Ima niger, Falco levis Ilia, lumine Serpens
Sanguineo, mordax Ragonia, & Ichthia regis

Delitiæ, nomen patriæ sortita marinæ:

Et truculentus Helor certare Leonibus audens.

21 **F**uit Hippocentaurus canis Xenophontis.

Ciethargus Hippámōis, q̄ ēt cū mortuo dño tumulat⁹ ē.
Clampurus apud Theocritum in Daphnide & Menalca
 nomen est canis.

Apud Herodotum Syagrus.

Capud Aristophanem Acalantis.

- 22 **C**elebrant ēt Catenarius & Lucernarius, & canis Attali,
 q̄ tanto fuit oris rictu, vt oblatum cibum deglutiret.

Fuit & Aristogiton canis Cydimachi.

- 23 **C**Agrus canis fuit Vlyſſis, q̄ reuerſum ab expeditione Tro-
 iana dominū poſt annos viginti fert agnouiffe. Vñ Stroza
 filius. Non tibi Laerte, tibi nō Eume, neq; ipſi Telemacho,
 neq; Penelope, at tm̄ cognitus Agro, Agro, iam laſſis clau-
 denti lumina fatiſ, Quem ſyluis Ithacus paſcebat, ī alta pri-
 uſquā Pergama fatalem Scyro eduxiſſet Achillem.

- 24 **C**Alexander Phæreus Theſſaliæ tyrannus canem habuit
 inuſitatæ magnitudinis terribilem & oib; pernicioſum,
 præterq̄ hiſ a quib; cibum capere conſueuerat. Hunc autē
 dormiens Alexāder pro forib; cubiculi ſui iubebat excu-
 bare ſuſpectum habens populum, quem nullo non die va-
 riis tormentorū generib; opprimebat.

- 25 **C**Plutarchus in Themiftocliſ vita canē Xantippi q̄ p̄r fuit
 Pericliſ, celebrat, quod dñi peregre nauigantiſ abſentiā &
 deſideriū cū ferre nō poſſet, in mare deſiluerit, ei; nauē
 in Salaminē vſq; natādo ſecutus ſit, vbi canē ipſum periſſe
 memorat, & in memoriā facti ſepulchrum meruiſſe.

CCanis Pyrrhi Epirotarū regiſ, in togum domini ſe cōie-
 cit. De natura canum qm̄ prolixè & abunde locuti ſumus
 in Epithetiſ noſtriſ, plura loqui nūc ſuperſedimus.

CCetera nomina canum in præcedenti poſita Catalogo,
 legūtur apud Xenophontem in libro de venatione.

CEquorum & equarum celebrum nomina.

1	Cyllarus	5	Pagaſuſ		Thoeſ
2	Rhæbuſ	6	Ation	8	Aſchetuſ
3	Aethon	7	Pholoe		Cygnuſ
4	Equi Turni		Iriſ		Cromiſ

PRIMA PPARS.

Aethion	15 Harpya	27 Equus Biornonis
Cydon	Pedafus	28 Equus Artybii
Podarces	16 Equus Medicis	29 Equus Seianus
9 Tagus	17 Equi Rhesi	30 Equ ⁹ Nicomedis
10 Garganus	18 Aethon	31 Equus Antiochi
11 Lampon	19 Harpyinna	32 Equus Dionysii
Panchates	Psylla	33 Equæ Neronis
Pelorus	20 Equa Hecratidis	34 Equus Augusti
12 Harpe	21 Pasaces	35 Scythius
Cireus	22 Equæ Cimonis	36 Hirpinus
13 Lamus	23 Equus Tyberii	Corithe
Sicoris	24 Parthenia	37 Equus Troianus
Ilerdas	Eripha	38 Equi Parthorum
Theron	25 Boristhenes	39 Equi Alcibiadis
14 Bucephalus	26 Equus Cæsaris	

EXPLANATIO.

- 1 **C**yllarus equus fuit Castoris. virgil. lib. 3. Geor. Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllar⁹ & quorum Graii meminere poetæ, Vbi Pollucē p Castore equoq; domitore posuit poetica licētia, vt Quas illi Philomela dapes pro Progne. Itē reuocato a sanguine Teucris p Dardanū, inquit Seruius. Statius lib. 1. Sylvarum. Et pauē aspiciens Lædæus ab æde propinqua Cyllarus. Idem lib. 6. Thebaidos. Tua furto lapsa propago Cyllare, dū Scythici diuersus ad hostia pōti Castor Amyclæas remo pmutat has benas. Seneca ī Hippolyto. Frenis Castorea nobilior manu Spartanū pōteris flectere Cyllariū. Propertius libro. 2. Non mihi si magnus Castoris irer equus. Idē lib. 3. Potaq; Pollucis Lympha salubris equo. Bap. Pius. Cyllarus Oebalii, domitus Pollucis habenis Cedat, & Aeripedi pagase iuncte Thoę. Politian⁹. Iamq; deo parēs Cyllarus Oebalidę. Claudianus. Seruiretq; tuis cōtēpto Castore frenis Cyllarus. -
- 2 **C**Mezentius pater Lausi equum suum Rhebum noīe his verbis alloquit apud Virgilium li. 10. Rhebe diu (res siqua diu mortalib⁹ vlla est) Viximus, aut hodie victor spolia illa

cructa, Et caput Aeneæ referes, Causiq; dolorum Vltor eris
mecū, aut aperit si nulla viā vis, Occūbes pariter.

- 3 **¶** Aethon fuit equus Pallantis Euandri filii, quem Virgi. li
bro vndecimo ait in exequiis domini sui collachrymasse.
Post bellator equus positus insignibus Aethon It lachry/
mans, guttisq; humectat grandibus ora.

- 4 **¶** Equos Turni Virgilius libro duodecimo magnis laudi/
bus commendat his verbis.

Poscit equos, gaudetq; tuens ante ora frementes,
Pilunno quos ipsa decus dedit Orithyia.

Qui candore niues anteirent, cursibus auras,
Circumstant properi aurigæ, manibusq; laceffunt.

Pectora plausa cauis, & colla cōmantia pectunt.

- 5 **¶** Pægasus Neptuni & Medusæ fili⁹ equus fuit alatus, quo
Bellerophon expeditionē sumpsit cōtra chimæra. Hic Sa/
xo in Helicone pedis vngula pcusso fontē noie Hippocre
nen aperuisse dī. Oui. li. 3. Fast. Suspice, Gorgonei colla vi/
debis equi. Credit hic cæsæ grauida ceruice Medusæ San/
guine respersis p̄siluisse comis. Huic supra nubes, & subter
sydera lapso Cœlū p̄ terra, p̄ pede pēna fuit. Idem li. 4. de
Ponto. Sed tm̄ virt⁹ alios tua p̄terit oēs, Añ alios q̄rū Pēga
sus ibat equos, Ausoni⁹, Pægasus volucer actus a Lycia nō
vltra Ciliciā p̄meauit. Sidonius. Da sacris laticis loquacita/
tē, Quē fodit pede Pægasus volāti, Cognato madidus iu/
bā veneno. Politianus. Cesserit huic pauidas submittēs Pē
gasus alas. Claudianus. Ipse tibi famulas prēberet Pegasus
alas, Portaretq; libens, melioraq; pondera passus Bellorō
phōreas idignaref habenas. Oui. li. 4. Met. Eripuisse caput
collo p̄enisq; fugacē Pēgasō & fr̄z m̄ris de sanguie natos.

- 6 **¶** Arion fuit equus, quem Neptunus dedit Adraſto. Stati⁹
lib. 1. Syl. Hūc & Adraſtæus visum extimuiſſet Arion. Pro/
pertius lib. 2. Qualis & Adraſti fuerit vocalis Arion, Tristis
ad Archemori funera victor equus. Stati⁹ lib. 4. Thebaidos.
Volucres portis auriga sub ipsis Comit equos, & iam inde
iugo luctatur Arion. Idem huius equi virtutē & alacritatē
lib. 6. describit hoc modo.

Ducitur ante omnes rutilæ manifestus Arion
 Igne iubæ, Neptunus equo (si certa priorum
 Fama patet) primus teneris lesisse lupatis
 Ora, & littoreo domitasse in puluere fertur,
 Verberibus parcens, etenim insatiatus eundi
 Ardor, & hyberno par inconstantia ponto
 Sæpe per Ionium, Libycumq; natantibus ire
 Interiectus equis, omnesq; assuetus in oras
 Cœruleum deferre patrem. stupuere relicta
 Nubila, certantes euriq; notiq; sequuntur.

Caufonius. Cyllarus atq; Arion inter Argos Nemeamq;
 senuerunt. Claudianus. Si dominus legeretur equis, tua po-
 sceret vltro Verbera Nereidum stabulis nutritus Arion. Idē
 A quibus haud vnquam palmam rapturus Arion. Idē. Hoc
 latus astringi velox optaret Arion, hoc propriū vellet cin-
 gere Castor equum.

7 CPholoe, Iris, Thoes, nomina sunt equaq; Admetia apud
 Statium lib. 6. Theb. scribentem. Nominibusq; cient Pho-
 loen, Admetus & Irim, Funalemq; Thoen.

8 CAlia equorum nomina ab eodē ponunt his verbis. Ra-
 pidum Dana eius augur Aescheton iſcrepitat, meritūq; vo-
 cabula Cygnum Audit, & Herculeuz, Styrior Cromis, Eu-
 neon audit Igneus Aethion, tardūq; Cydona laceſſit Hip-
 podamus, Phariumq; Thoacen rogat ire Podarcen.

9 CDe Tago Sylli^o li. 1. Iā Tag^o auratis agnoscebat i armis.

10 CDe Gargano idem Syllius libro. 4. Nos Gargane vocant
 superi ad maiora, videsne Quantus erat Chrixus? Iam nūc
 tibi præmia pono.

11 CLampon, Panchates, Pelorus, Camphasus nomina sunt
 equorum apud Syllium libro nono.

De Lampone scribit hoc modo.

Euolat ante omnes, rapidoq; per aera cursu

Callaicus Lampum fugit, atq; ingentia tranat.

CExultans spatia, & ventos post terga relinquit.

CDe Panchate, Sed p̄ximus ibat Astur Panchates, patriū
 fons alba nitebat Inſigne, & patrio ſpes oīs concolor albo.

CDe Peloro, Cyniphio rector radiabar fronte Peloro Cāphasus, ipse asper, nec q̄ ceruicis amaret Applausæ blandos sonitus, clausumq; crueto Spume⁹ ad morsu gauderet mandere ferrum. At docilis freni, & melior parere Pelor⁹ Non vnquam effusum sinuabat deuius axem.

- 12 **C**Harpe apud eundem nomē est equæ matris Pelori, vbi ait. Eductum genitrix effuderat Harpe Nobilis.

CIdem de Cyreo. Percussus vocibus altis Spectantum Cereus, fertur sublime per auras.

- 13 **C**Lamus, Sicoris, Ilerdas, Theron etiam noīa sunt equorum apud eundem lib. 16. vbi ait. Tum Lamus & Sicoris, p̄ les bellacis Ilerde Et Theron potator aquę sub nomine Lethes. Idē. Nec patiens vltra tollit sese æquore Theron Igne⁹ & plenum præteruolat Hesperon ire.

- 14 **C**Equū Alexandri Bucephalū a capite bouis noīatū & talē tis. 13. emptū testis est Cares apud Gelliū, vbi ornat⁹ erat, armatusq; ad plū nullū aliū sessorē p̄ter dñm admisit. Idē in bello Indico sagittis vndiq; p̄fossus, regē e medijs hostib⁹ licet exanguis & moribūd⁹, viuacissimo cursu retulit. Atq; vbi extra teli iactū portauit, dñi iā superstitis secur⁹ ibidem expirauit. Quod bñficiū Alexāder p̄saut oppido i honore equi p̄dito, vt docet Plini⁹ lib. 6. & lib. 8. vbi ait. Propter q̄, Rex defuncto eidē duxit exequias, vrbēq; tumulo circū dedit noīe eius. De hoc Stroza pater. Gloria nobiliū tegor hic insignis equorū Raptus iaudito funere Bucephalus. De hoc equo Curti⁹ ad hunc modū scribit. Excepti sunt quidā, inter quos equus regis, Bucephalū vocabāt, quē Alexāder non eodē (quo cæteras pecudes) aīo q̄stimabat. Nā ille nec indorso insidere suo patiebatur alium, & regem (cū vellet ascendere) sponte sua genua submittens, excipiebat, credebatq; sentire, quem veheret. Bucephali equi meminit Plutarchus in Alexandro.

- 15 **C**De Harpyia & Pedaso Politianus in Ambra. Quos Ze/phiro peperit geminos Harpyia Podarge Et te captiuo funalem Pedase collo.

- 16 **C**Idem Politianus sequenti hexastico Laurentij Medicis

equum ornauit.

Et volucrem, & Zephiros cursu præuertitur ipsos,

Quem tibi misit equum barbara laure Nomas.

Cesserit huic pauidas submittens Pægasus alas,

Iamq; deo parens Cyllarus Oebalidæ

Hunc aut carceribus, vel meta cernere in ipsa

Laure licet, medio non licet in stadio.

17 **C** Claudianus in sextum Honorij consulatū, equos Rhefi Thracum regis cōmendat sequentibus versibus.

Graiaq; retulerat raptos ad castra iugales,

Quorum (si qua fides augentibus omnia musis)

Impetus excessit Zephyros candorq; pruinas.

18 **C** Aethon apud Homerum lib. 8. Iliados nomen est vnus equorum Hectoris.

19 **C** Harpyssa & Psylla equæ fuerunt Oenomai, quibus cōtendebat cursu ī proco filiæ suæ Hippodamiæ. Hos suis versibus dignatus est Lycophron.

20 **C** Plinius ait equam Hecratidis Thessali, quāuis prægnantem vicisse in Olympia.

21 **C** Plutarchus in Artaxerxe scribit equum Cyro fuisse immitem, & effrenem Pasacem nomine.

22 **C** Cimon Atheniēsis equabus suis (quibus ter Olympia vicerat) monumenta erexit.

23 **C** Equus Tyberij Cæsaris videbatur flāmas ore euomere, ī dicio magnæ alacritatis. Coelius Capite. 26. libri octauī.

24 **C** Parthenia, & Etipha equæ fuerūt. Marmacis vnus ex pcis Hippodamiæ, quas Oenomaus puellę pater iugulauit, & post modum sepeliri iussit. Idē Cælius Cap. 55. lib. 11.

25 **C** Boristhenes equus fuit Adriani imperatoris, quo in venando propter alacritatem plerūq; utebatur. Dion Cassius ait imperatorem mortuo sepulchrum fecisse, columnāq; erexisse cum epigrammate inciso.

26 **C** Iulius Cæsar auctore Tranquillo, utebat equo insigni, pedibus prope humanis, & in modum digitorum ungulis scissis, quem maxima cura aluit, honorauitq; statua, quod aruspices eo imperium orbis terræ significari dixissent, tuq;

etiam quod nullum aliū sessorem reciperet.

- 27 **C**Biorno quidam inter Danos clarissimus, equum habuit præstanti corpore, & tanta velocitate præpetem, vt annuē quem cæteri nequirent, indefessus obstrepentē solus vorticem superaret. Saxo Grammaticus lib. 6.
- 28 **C**Artibius Persarum dux equum habuit, q̄ primo pugne cōgressu in hostes lanianos morfu assurgebat, calcibusq; & ipulſu lōge lateq; faciebat stragē. Author Herodotus.
- 29 **C**Gellius scribit equū Cn. Seii de genere equorū Diomedis progenitum, & a Cor. Dolobella centum millibus sestertiis emptum fuisse inusitata magnitudine, sed eo tamē fato, vt quisquis eum haberet, is cum omni domo, ac familia misere periret. Quod experti sunt M. Antoni⁹, Cor. Dolobella, C. Cassius eius possessores.
- 30 **C**Equus Nicomedis regis Bithyniæ tanto fuit in dominū affectu, vt eo mortuo oblatū recusauerit cibum, & inedia se confecerit. Author apud volaterranum Aelianus.
- 31 **C**Equus Antiochi capto vel mortuo domino, Cēteretriū quēdam e Calathis alumni sui victorem domitis frenis excussit, & in terram deiectum pedibus ad mortem proculcauit. Plinius cap. 42. libri octauī.
- 32 **C**Equus a Dionysio Syracusarum tyranno relictus in salebra, & luto vbi se expediuit, domini licet ingrati vestigia tamen secutus est. Idem Plinius ibidem.
- 33 **C**Nero equas habuit Hermaphroditas ex agro Treuerico, quas carpento suo subiuges ostendebat.
- 34 **C**Equus Augusti sepulchrum a domino meruit.
- 35 **C**Scythius primus fuit oīum equorū a Neptuno pductus.
- 36 **C**Hirpinus nomen est equi apud Martialē lib. 3. Epigramma, vt Corithe nomen equę apud Iuuenalē Satyra octaua. De Hirpino Martialis. Hirpini veteres qui bñ nouit auos: De utroq; Iuuenalis. Sed vānale pecus Corithę posteritas, & Hirpini si rara iugo victoria sedet.
- 37 **C**Celebrat Maronis carmine equ⁹ Troian⁹, quē Græci diuina Palladis arte edificarūt, acernisq; trabibus cōtexuerunt Epeo machinę authore. De hoc Proptius lib. 3. Mœnia cū

Graio Neptunia pressit aratro Victor Palladiae ligno artis equo. Idē li. 4. Læserat abiegni vëter aptus equi. Hūc Lucretius li. 1. Durateū. 1. lignēū vocat, vbi ait. Nec clā Durateus Troiāis Pergama ptu Infiāmasset equo nocturno Graiuge

38 ¶ Equi Parthorū hippice herba pasti famē sitimq; (uariū. multos dies perferunt. Ad quod allusit Propertius libro. 4. Quod sine aqua Parthus millia currit equus.

39 ¶ Alcibiades equos qbus postea in Olympia vteret, tanta cura & studio enutriuit, vt ad qnquēnalē ludorū celebritatē septē quadrigas pduxerit, qđ antea nemo vel regū, vel priuatorū hoīum adhuc fecerat. Vñ equorū (quos eo duxerat) alacritate secūdiū & quartū victor euasit. Qđ indicāt versus Euripidis apud Plut. quos Donat^o Acciaolus hūc ī modū latinos fecit. Formosa ples Cliuia te nūc canā. Quā illo superbā pmiis vidit die Graiorū Olympia chorus, cū viceras. Et mox pararas tres quadrigas tibi victorias labētū cursu rotis. Iā voce pco tūc ad astra te tult, Bis cūctū oliuā frōde pallētis caput.

¶ Equi Achilles.

Balius

Aethon

Lampus

Xanthus

Podargus

¶ De Balio, & Xantho Politianus in Ambra. Balium Xanthumq; iugales Quos Zephyro peperit geminos Harpyia Podarge. Et te captiuo finalem Pedase collo Igneus exstulmat Claudianus. Et flauum Xāthum spreuisset Achilles. Virgilius lib. 3. Georgicorū. Martis equi biuges, & magni currus Achilles. Claudianus in Epigrā. Frenaq; & volucrē Xantum Baliumq; decerent.

¶ Equi Martis.

Dimos

Phobos

¶ Hi duo numerant a Seruio inter equos Achilles. Poetæ tñ Pauorem & terrorem Martis equos faciunt. Vnde Statius. Frena ministrat equus Pauor armiger.

¶ Equi Solis.

Pyrois

Eous

Aethon

Phlegon

DE his nominibus Ouid. lib. 2. Meta. scribit. Interea volucres Pyrois, Eous, & Aethon Solis equi, quartusq;

Phlegon hinnitibus auras Flammiferis implēt, pedibusq;
repagula pulsant. Pyrois Pyroentis, flectitur, vt Simois. Va-
lerius Flac. lib. 5. Argon. Et formidantē patrios Pyroēta do-
lores. Sunt q dicant Xanthū inter equos Solis numerari pp
dictū Martialis. Quid cupidū Titana tenes? Iam Xāthus, &
Aethon Frena volūt. Thomas Rhadinus. Equi quatuor q
aurei licet forent, colere tñ quisq; pprio noscebat. Pyrois
rubiens, Eous candicans, Aethon coruscās, Phlegon nigri-
cans, hinnitibus flammiferis, elatis naribus auras implebāt,
erraticis cursibus vagabantur incerti. Sabellicus, Hic equi/
dem ambigue, vergit qua lucidus Aethon.

CEqui Plutonis.

Orneus

Alaster

Abaster

Ethonis

Amatheus

Nonius

Nycteus

De quatuor primis nominib⁹, Claudianus libro primo
de raptu sic meminit.

Orneus crudele micans, Ethonisq; sagitta

Ocyor, & stygii sublimis gloria Nycteus

Armenti, ditisq; nota signatus Alaster

Stabant ante fores iuncti, sæuumq; fremebant,

Craftina venturę spectantes gaudia prædæ.

CAurigæ, & equorum domitores.

1 Automedon Achillis

Hectoris

2 Phaethon Solis

Enipeus

3 Idæus Priami

Cabrior

4 Metiscus Turni

9 Myrtilus Oenomaï

5 Naubolus Laii

10 Menon Idomenei

6 Cirnus Melampodis

Mnestheus Diomedis

Durius Pelori

Mydon Pylemenis

Atlas Camphasi

11 Amphitus Castoris

Iberus Panchatis

Telchius Pollucis

7 Iolaus Herculis

12 Sphærus Pelopis

8 Arceptolemus

13 Baton Amphiarai

PRIMA PARS

14 Cebares Darii	20 Erichthonius
15 Patiramphis Xerxis	21 Astir
16 Belona martis	22 Felix Ruffatus
17 Picus	23 Castor
18 Mesapus	24 Philides
19 Anniceris	25 Tigellinus Neronis

EXPLANATIO.

- 1 **A**utomedon fuit Achillis auriga. Virgilius libro. 12. Aeneidos. Vna ingens Periphas, & equorum agitator Achillis Armiger Automedon. Ouidi⁹ lib. 5. de Trist. Nunqd Achilæos inter feta plia fidi Deferuit leuitas Autolomedontis equos. Idem libro. 1. de arte. Curribus Automedon lentisq; erat aptus habenis. Idem lib. 2. Quantum erat Calchas extis, Telamonius armis, Automedon curru, tantus amator ego. Pontanus lib. 3. de Stellis. Qualis & Automedon currus moderator Achilli.
- 2 **C**phaethon Solis filius dum currum patris regendum suscepisset, equis ignotum aurigam excutientibus cecidit in Padum cælo passim conflagrante. Hic equi Phaethontis pro equis Solis solent accipi. Virg. li. 6. Aenei. Auroram Phaethontis equi iam luce vehebant. Ouid. lib. 2. Met. hic situs est Phaethon currus auriga paterni.
- 3 **C**Idæus fuit auriga Priami. Virg. lib. 7. Aeneidos. Idæumq; etiam currus, etiam arma tenentem.
- 4 **C**Metiscus Turni. Idem lib. 12. Aurigam Turni media inter lora Metiscum excutit. Aufoni⁹. Nec celeres mulas ipse Metiscus agas.
- 5 **C**Naubolus Lai regis Thebarum. Statius. Naubolus Hipposides tu^o mitissime Lai Hospes, adhuc currus securaq; lora tenebat.
- 6 **C**Cirrus Melampodis, Durius Pelori, Atlas Camphasi, Iberus Panchatis equorum fuerunt aurigæ. De Cimo Silius lib. 16. Quo Cirne ruis (Nam Cirrus agebat) verbera dimitte, & reuoca moderatus habenas. Iberus ad Panchatem apud eundem sic loquit. te ne Astur certante feret quisq;

æquore palmam Erepto: cōsurge, vola, plabere campum.
¶ Durius ad Pelorum. Quo ruis, aut quisnā hic rabidi cer/
 taminis est mos.

- 7 **¶** Ferunt etiam Iolaum Herculis fuisse aurigam.
- 8 **¶** Arceptolemus, Enipeus, Cabrion Hestoris aurigæ fuis/
 se memorantur. Mortuo Arceptolemo successit Cabrion
 eius frater.
- 9 **¶** Myrtilus auriga fuit Oenomai, cui⁹ ruina mari Myrtoo
 nomen iposuit. Oui. in Ibin. Proditos vt sæui perlitq; auri/
 ga tyranni, Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ.
- 10 **¶** Tortelius ait Mēnonē fuisse aurigā Idomenei, Mnestēū
 Diomedis, Mydonē Pylemenis ducis Paphlagonum.
- 11 **¶** Amphitus, & Telchius Castoris, & Pollucis aurigæ fue/
 rūt testimonio Plinii li. 6. scribētis. Sunt q cōditā eū ab Am/
 phito, & Telchio Castoris, & Pollucis aurigis putant. Am/
 mianus. Vbi (inqt) iter ciuitates alias Phasis est noīe fluuii
 dictitata, & diofcorias nūc vsq; nota, Cuius authores Am/
 phitus, & Telchius Spartani traduntur aurigæ. Castoris, &
 Pollucis. Alii dñt (inter quos Strabo li. 11.) Castoris, & Pol/
 lucis aurigas fuisse noiātos Rhecā, & Amphistratum.
- 12 **¶** Legitur in Troezeniorū historia Sphærum fuisse Pelopis
 aurigā, q̄q; alii in Olympia fuisse Cyllā tradant. Cœlius.
- 13 **¶** In Illyria ciuitas fuit Harpya prope Enchelyas, in quam
 Amphirai auriga Baron absorpto domino se contulit. Au/
 thor Cœlius.
- 14 **¶** Cebares fuit equiso, cuius astu Darius regnum Persarū
 adeptus est. Nam cum magi inter se pacto conuenissent, vt
 is cuius equus primus hinniret, regno potiret: Cebares ma/
 num vuluæ equinæ prius admotam, naribus equi præbuit
 olfaciendam. Quo odore irritatus equus primus dedit hin/
 nitum. Author Herodotus.
- 15 **¶** Patiramphis fuit Xerxis auriga. Idem Herodotus. Post
 quē (inqt) ipse Xerxes vehēbat curru equorū Niseorū, p/
 cedente auriga, cui nomen erat Patirāphi Otanis filio.
- 16 **¶** Poetæ Bellonā Martis aurigam faciunt, flagello arma/
 tam sanguineo, vt docet Statius.

- 17 **P**icus fuit equorum domitor dicente Virgilio lib. 7. *Læt*
uaq; ancyle gerebat Picus equum domitor.
- 18 **I**dem de Mesapo. At Mesapus equum domitor Neptu-
nia proles. Idem lib. 10. Subit, & Neptunia proles Insignis
Mesapus equis. Idem libro duodecimo. Et Mesapus equū
domitor Neptunia proles.
- 19 **A**nniceris Cyrenęus nobilis fuit equorū agitator, q̄ artē
Platoni ostentaturus, ante Academiā currus iunxit, saepeq;
eundem cursum iisdē vestigiis nihil delirando repetiit.
- 20 **E**richthonius Atheniensis quadrigas primus iunxit. Pō-
tanus lib. 3. de Stellis. Qualis Erichthonius currus, & qua-
tuor ausus Iungere equos, rapidisq; rotis insistere victor.
- 21 **A**styr Mēnonis fuit auriga, a cuius nomine Astures po-
puli Callæcis proximi dicti sunt.
- 22 **C**ōstat Felicem Russatum fuisse aurigam verbis Plinii li-
bro. 7. scribentis. Inuenit in actis Felicis Russati aurigę, iam
igne illato in rogiū eis, vnū e fauentibus iecisse sese. Rus-
satus Lacerta fuit auriga sub Domitiano, teste Probo.
- 23 **I**nter eos (qui egratu claruerūt) Castor principē locū ob-
tinuit. Politianus. Vixq; bonū frenis Castora frater amet.
- 24 **P**hilides fuit quispiā Atheniensis equorū nutritor, a quo
cū Themistocles equum dono postulasset, passusq; esset re-
pulsam, minatus est se domum eius continuo lignēū equū
facturum. Quo ænigmate significabat se propinquorum
accusationes & crimina in eum coniecturum. Plutarchus
in Themistocle.
- 25 **T**igillinus fuit homo pauperrimus in vrbe Roma, qui
egestate pressus & inopia aurigam se Neroni prębuit, eiq;
longa scelerum oīum consuetudine tandem charus adeo
factus est, vt ad pręfecturam cohortis prętorię conscen-
derit. Tacitus libro. 17. De hoc Tigillino intelligi debet qđ
scribit Iuvena. satyra. 1. Dicens. Cum fas esse putet curam
sperare cohortis, Qui bona donauit pręsepibus, & caret
omni Maiorum cęsu, dum peruolat axe citato, Flamineaq;
puer Antomedon nam lora tenebat Ipse lacernatę cum
se iactaret amicę.

¶ Currus deorū quibus aialibus trahantur.

1	Currus Bacchi Lyncibus, & Tygribus	Currus Lunę bobus
2	Curr ^o Leucothoes Delphinis	Cutrus Nemesis Gryphib ⁹
3	Currus Cybeles Leonibus	Currus Solis equis.
4	Currus Veneris Cynis	Currus Saturni serpētib ⁹
5	Currus Theridis Delphinis	Currus Martis equis
6	Currus Neptuni equis	Currus Prothei Phocis
7	Currus Dianę Ceruis	Currus Oceani Balenis
8	Currus Iunonis Pauonibus	Currus Tritonis piscibus.

Currus Bacchi lyncibus, & tygribus. Propertius de Ariadna rapta a Baccho. Lyncibus in cœlum vecta Ariadna tuis. Ovi. in epist. Phædræ. Inq; capistratis tygribus alta sedet. Idē lib. 3. Meta. Quem circum tygris simulachraq; inania lyncū. Idem lib. 4. Tubiugū pictis insignia frenis Colla premis lyncū. Idem li. 1. de Arte. Iam deus in curru (quē summū texerat vuis) Tygribus adiunctis aurea lora dabat. Virg. lib. 3. Geo. Quid lynces Bacchi variæ? Idē lib. 6. Aenei. Liber agens celso Nisæ de vertice Tygres. Statius lib. 4. Theb. Effienæ dextra læuq; sequunt Lynces, & vda mero lambunt retinacula tygres. Stroza pater, Lyncibus aduectā Cnosida Bacche tuis. Tempora pampinea redimita Ariadna corona Tygribus inuehitur candide Bacche tuis. Syllius libro. 7. Qualis odoratis descēdes liber ab Indis Egit pampineos frenata tygride currus.

- 2 ¶ Currus Leucothoes dea marinę Delphinis. Virg. i. Cyri. Illa etiam magnū iunctis quæ piscibus equor, Et glauco bipedum curru metitur equorum Leucothoe.
- 3 ¶ Currus Cybeles leonibus Virg. lib. 3. Aenei. Et iuncti currum dominæ subiere leones. Ouid. lib. 10. Dente premunt domito Cybeleia frena leones. Catullus. Vbi iuncta iugare soluens Cybele leonibus. Claudianus in consulatu Manlii Theodori. Perfussiq; ruant populo pallente leones, Quales Mygdonio curru frenare Cybelle Optet, & Herculei mallent fregisse lacerti. Mantuanus. Magna deū mī grandi turrita corona, Quę ligat Idæo Libycos temone leones.

PRIMA PARS

- 4 **C**urrus Veneris cynis. Oui. li. 10. Iunctisq; p aera cynis
 Carpit iter. Syllius li. 7. Tum matris currus niueos agitabat
 olores. Statius lib. 1. Syl. Thalamiq; igressa superbū Limē
 Amychæos ad frena citauit olores. Idem lib. 3. Dum petit
 & molles agitāt Venus aurea cynos. Horatius li. 4. Car. ad
 Venerem. Tempestiuus in domo Pauli purpureis ales olo
 ribus Comestabere maximi. Currus Veneris etiam trahitur
 columbis. Claudianus. Venus hic inuecta columbis Tertia
 regali iungit connubia nexu. Marullus. Ipsa lasciuo Venus
 alma partu, Læta nunc iunctis vehitur columbis.
- 5 **C**urrus Thetidis Delphinis, quemadmodum & Leuco
 thoes. Tibullus. Vecta est frenato cœrula pisce Thetis.
- 6 **C**urrus Neptuni equis. Virg. libro. 5. Iungit equos curru
 genitor, spumatiq; addit Frena feris, manibusq; oēs effun
 dit habenas. Syllius lib. 3. Extremāq; petit Phœbæa cubilia
 Thetyn Frenatis Neptunus equis.
- 7 **C**urrus Dianæ ceruis. Claudianus. Dixit & exemplo
 frondosa fertur ab Alpe Trans pelagus cerui currum subie
 re iugales.
- 8 **C**urru Iunonis trahunt Pauones. Ouidius lib. 2. Mer.
 Habili Saturnia curru Ingredit liquidum pauonibus aera
 pictis. **¶** Curru Lunæ boues. **¶** Curru Nemesis Gryphes.
 Curru Solis equi. **¶** Curru Saturni serpentes. **¶** Curru
 Martis equi. **¶** Curru Prothæi Phocæ. **¶** Curru Ocea
 ni Balenæ, Curru Tritonis pisces.
¶ De his omnibus Politianus in Ambra.
 Bistonis Mars instat equis, Tu iungis olores
 Phœbe Terapnæos, Getica Mars fulgurat hasta,
 Contendis tu Phœbe fides, arcusq; retendis,
 Lyncas agit Bromius, Pauos Saturnia pictos,
 Tardos Luna boues, annosas Delia ceruas,
 Gryphes Hyperboreos Nemesis, Cytheræa columbas,
 Fert pedibus pinnas puer Arcas, crine galerum.
¶ Item Io. Fran. Mirandula.
 Paphios non iungit olores
 Cypria, terribilem non concinit egida Pallas,

Non

Non volucres sequitur ceruos pharetrata Diana,
 Nectere odoriferos loris assueta Laconas.
 Non iunctis fertur Iuno super æthera paus,
 Dum Samon, aut testa inuisit Carthaginis altæ.
 Cynthia nec bobus charum Endymiona fatigat.
 ¶ Item Pamphilus Saxus.

Candida torquatas poscit Cytheræa columbas,
 Lascium numen victima blanda decet.
 Dyndima frenato Cybele petit alta Leone,
 Magnanimus magnæ conuenit ille deæ.
 Obliquos Sol clarus equis cito præterit axes,
 An decet ut tardo peruolet astra boue?
 It per sydereos rex falcifer anguibus orbes,
 Quid mirum, gelido si placet hydra seni?
 Tygri Bacche petis placidi vineta Timoli.
 Horrerent pauidæ tympana rauca feræ.
 Per freta pisce sedens, madidus nat cœrula Triton,
 Obruit vnda furens, sit licet acer equus.

¶ Nauigiorum diuersa genera.

1 Myoparo	12 Fasellus	21 Sorillum
2 Paro	13 Geseorta	22 Sclata
3 Acatium	14 Horia	24 Trieris
4 Anquiromach ⁹	Halius	25 Samena
5 Baris	15 Lembus	26 Hippago
6 Catafscopium	16 Linter	27 Liburnus
7 Celox	17 Monoxylon	28 Embolon
8 Corbita	18 Ponto	29 Lenunculus
9 Cydarus	19 Profumia	30 Onerariæ
10 Cymba	20 Scapha	31 Actuariæ
11 Cyrcerus	21 Schedia	32 Aliæ.

EXPLANATIO.

MYoparo genus erat nauigii, quo utebatur Piratæ
 auctore Nonio. Cicero lib. 3. de Rep. Nā cū quæ-
 retur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infes-
 tum vno Myoparone, Eodē (inquit) quo tu orbem terræ.

Sallust. lib. 4. hist. Mariq; placido a duobus prædonū Myo-
paronibus circūuenta. Sidonius. Litoribus Oceani curui s
inerrare cōtra pandos Myoparones, quorū quot remiges
videris, totidem te cernere putes, Archipyrratas.

2 **E**rant & Parones genera quædā nauium. Varro. Jamq;
duos Parones habebant instructos. Budæus ait Paronem
hodie vocari Brigantinum.

3 **A**catium nauis erat actuariā. Iulius Pollux ait fuisse velum
in naui maximū, sicut minimum dolonem.

4 **A**nquiromachus nauigium est aptum ferēdis anchoris,
cæterisq; nauticis instrumentis.

5 **B**aris erat cymba, qua Aegyptii suorum cadauera ad tu-
mulū cōportabāt. Propertius li. 3. Romanāq; tubam crepi-
tāti pellere sistro, Baridos & cōtis rostra Liburna sequi. Hu-
ius nauigii meminit Herodotus libro secundo.

6 **C**ata scopium dicif nauis exploratoria, vt Cata scopus
circumspector, quod ethymo dictionis cognoscitur. Cæsar
in commentariis. Litteris celeriter in Siciliam cōscriptis, &
per Cata scopium missis.

7 **C**elox dicif breue nauigiū a celeritate. Apuleius. Qui ce-
locē regere neq; onerariā petit. Plautus in Aulu. Quo hāc
celocē cōferā? Varro. Nautę remiuagā mouent celocem.

8 **C**orbita nauis est tarda, & grandis. Plaut⁹ in Penulo. Tar-
diores, q̄ Corbite sunt in tranquillo mari. Dicunt aut Cor-
bitæ, q̄ in earum malo corbes pro signo suspenderentur.

9 **C**ydarum Calepinus ait esse nauiculæ genus, sed quale,
vt in plerisq; tacet.

10 **D**e Cymba Virgilius libro sexto Aenei. Genuit sub pō-
dere cymba Sutilis. Ouidius libro primo Meta. Occupat
hic collem, cymba sedet alter adunca.

11 **C**yrceus nauis est prægrandis Afiana. Plautus apud No-
nium. Cū percontor portitores, ecq; nauis venerit ex Asia,
negant venisse. Conspicatus sum interim Cyrceum, quo
me maiorem non vidisse censeo. Idē Aedificat nauim Cyr-
cerum, & merces emit.

12 **C**asellus est nauigium Campanum eodem Nonio teste.

Sallustius li. 3. histo. Et forte in nauigādo cohors vna, grādi fasello vecta a cæteris deerrauit.

13 **C** Geseorta naui est, quam nonnulli profumiam vocant. **¶** Alius dicitur brevis scapha.

14 **C** Horiam Nonius ait nauim esse piscatoriā. Plautus in ru-
dente. Mea opera laboratur & Rete & horia. Diminutiū
est horiola. Idem. Malo hunc alligari ad horiam, vt semp
piscetur, & si sit tempestas maxima.

15 **C** Lembus dī naucula brevis, & velocissima. Plautus. Dū
hæc agunt, Lembo aduehit tuus pater pauxillulo. Virgil.
Lembū si forte remisit, Atq; illū in p̄ceps p̄no rapit alueus
amni. Plinius lib. 7. ait. Cyrenenses fuisse repertoies lembi.

16 **C** Linter dicit naucula cauatis arboribus facta. Hac vtebā
tur quondā Germani Danubiū habitātes. Nonius ait Lin-
tres naues eē fluminares, nisi qs forte legat fluuiales, aut flu-
minares. Ouid. ad Liuiā. Quē semel umbrifera nauita Lin-
tre tulit. Sidonius. In pugnā Pirata coit, pars Lītre cauata.

17 **C** Monoxylon dicit naui ex integro ligno, & nō cōciso
in trabes. Monon enim vnū, & Xylon lignum dicitur,

18 **C** Pōtones dicunt, qb̄ pōtiū loco vtimur in traiciēdis flu-
uiis. Apuleius. Et si vado nō poterūt, pōtonibus trāsibunt.

19 **C** Profumia genus est nauigii speculatorii, Cæcilius apud
Nonium. De nocte ad portū sum puectus profumia. Idem.
Qui pro gubernatore se gerens prope vertit profumiam.

20 **C** Scapha naucula est in ligno cauata. Horatius lib. 3. Car-
mi. Tum me biremis præsidio scaphæ Tutum. Vegeti°. Sca-
phas quoq; de singulis trabibus excauatas cū longissimis
funibus, interdū etiā ferreis cathenis legio portat. Nonius
ait scaphas nauculas esse, q̄ maiores naues cōsequuntur.

21 **C** Schedia nauigium est rude & impositum & trabibus in-
ter se connexis factum, Cuiusmodi sunt rates.

22 **C** Sorillum nauigium est lstricum, quod lino & Sparto cō-
feritur, & condensatur.

23 **C** Stelata naui est lata, quales forte sūt, quibus equi & cur-
rus transuehuntur. Antiqui stlatum, & stlites pro latum &
lites dicebant.

- 24 **T**rieris naus est magna, quam remiges tribus vtrinque remorum ordinibus impellunt, Latine triremis dicitur & trium ordinum naus, quemadmodum quadriremes & quinque remes apud antiquos legimus, & apud Græcos Hepteres, Enneres, & Deceres, quæ naues septenarium, novenarium, denarium ordinum significat. Biremem primum fecere Damasthenes auctore Plinii. Triremem Ammocles Corinthius, Quadriremem Carthaginenses, Quinqueremem instituit Nesichthon Salaminius, Sexordinum Xenagoras Syracusanus, Decoremem Nesigiton. Instituit Alexander magnus a duodecim ordines, Ptolemæus Sother ad quindecim. Demetrius Antigoni ad triginta, Ptolemaeus Philadelphus ad. 40. Ptolemæus Philopator ad. 50.
- 25 **P**lutarchus in vita Periclis ait Damenam esse quandam nauim rotundam, & concavam & in ventris similitudinem formatam, Vt mare percurrere, ac celeriter conuerti possit. Atque hoc illi indictum nomen, quod in Samo primum reperta sit, & a Polycrate tyranno ibidem ædificata.
- 26 **H**ippago, seu Hippagium naus est lata, & expansa, qua equi & currus transmittuntur.
- 27 **L**iburni dicebantur bellicæ naues, & velocissimæ a Liburnia Dalmatiæ partæ, cuius exemplo fabricantur, vel quod Liburni populi olim nauibus citissimis Ioniû mare insulasque prædarent. Hinc naues leuitate præstantes Liburnicas dixerunt. Hora. in Epodo. Ibis Liburnis inter alta nauium Amice pugnacula. Dicimus & Liburnica. Suetonius in Augusto. vtrobiq; parte Liburnicam demersa. Dicunt etiam Liburnæ. Lucanus, Ordine contentæ gemino creuisse Liburnæ. Vegetius lib. 4. de re militari de Liburnicis ita scribit. Augusto dimicante Asiaco prælio, cum Liburnorum auxiliis præcipue victus fuisset Antonius, experimento certaminis paruit esse Liburnorum naues cæteris aptiores.
- 28 **E**mbolum genus est nauigii velocissimi. Alii ponunt pro rostro æreo, quod ex prora nauium eminet.
- 29 **L**enunculus dicitur naus piscatoria. Sallust. apud Nonium. Primo inducit forte per noctem in Lenunculo piscantis.
- 30 **O**nerariæ naues dicuntur negotiatoriæ, & pro onera tardæ.

¶ Actuarij vero dicuntur agiles, & prestares celeritate. Sallustius. His actuariæ naues circiter. 30. Onerarij decem erant.

31. ¶ Nauium appellationes apud Gellium libro vndecimo cap. 25. sunt Gauli, Corbitæ, Caudicæ, Hippagines, Cercurii, Celoces, Oxia, Remieculi, Actuariæ, Profumiæ, Geseortæ, Orioles, Cattæ, Scapha, Pontones, Nustucia, Media, Phaselli, Parones, Myoparones, Lintres, Caupulica, Mare placidæ, Cydarum, Rataria, Catafscopium.

32. ¶ Porro autem nauem primi excogitarunt Tiphys, & Argonautæ, vel Tyrii, vt mauult Tibullus scribens. Prima ratem ventis credere docta Tyros. Danaus nauem primus in Græciâ ex Aegypto aduexit. Nā prius ratibus nauigabatur in mari Rubro ab Erythra repertis. Antiqui fiebant ex corio circūfute in Oceano Britanico, In Nilo ex papyro, scirpo, & arundine. Longa naue primū Iasonē nauigasse testis ē Philostephan⁹. Egesias hoc tribuit Parrhalo, Ctesias Samiræ, Stephanus Semiramidi, Archimach⁹ Aegæoni, Bibliographi Noæ. Onerariam Hippus Tyrius inuenit. Lembum Cyreneses, Cymba Phœnices, Celocem Rhodii, Cercurū Cyprii, Sydeni obseruationē in nauigādo Phœnices, Remum Copæ, Latitudinē eius Plateæ, vela Icharus, malum, & Antemnā Dædalus, Testas lōgas Thasi, Rostra Pisus. Tyrrheni anchoram, Anacharsis Harpagones, Adminicula Tiphis, Classē primus depugnauit Minos. ¶ Naumachia vocat pugnā nauticā, Naumachiarii qui nauale præliū cōmittunt. Suetonius in Claudio. Sed cum proclamantibus Naumachiariis, aue imperator, morituri te salutant. ¶ Nauis vocabulū est generale. Naualia nauium stationes. Nauarchus nauis princeps, Nauclerus, seu Naucleriacus ductor. Nauta, & nauita idem. ¶ Carina dicit cōcauitas nauis, & capitur pro tota nauī. Virg. Frondentesq; ferunt remos, natat vincta carina. Carinare instar carinæ formare. ¶ Puppis pars posterior nauis, pra anterior, preta rector proræ. ¶ Rates dicuntur rudes, & imolitæ trabes iter se cōnexæ. Ratis tū capitur pro nauī. Ouid. lib. 4. de Ponto. Et freta veliuolas non habitura rates. Ratiarii ratis ductores. ¶ Classis capitur pro

PRIMA PARS

multitudine nauium, & quique pro vnica naui. Virgi. Et Lycia
 ductore classis Orontē. ¶ Remiges naute qui remos agunt,
 Remigare remos agere. ¶ Helciarum qui maiores naues su-
 ribus trahunt canabinis aduersus vndas. ¶ Ruderes dicuntur
 funes nautici Lucanus li. 8. Aut laqueum collo tortosque apra-
 re rudentes. ¶ Anchora ferrum est repandum, & utrinque acutum,
 quo sistunt naues. Vnde adagiū. Nauis tua fulta est duabus
 anchoris. ¶ Antennae infra sunt amnem ante secantia, vique
 nauibus facientia. Virgi. Cornua velarum obuertimus ante
 mram. ¶ Vela duntaxat linea, vel canabina tegmina, quae dispassa
 malo nauis alligantur, ut ventos recipiant, hinc mare veliuo-
 lum. ¶ Carbasus linum est tenuissimum, quo vela nauium fie-
 bant quodam, vnde & carbasa pro velis accipi solent. ¶ Trāstra ta-
 bulae sunt, in quibus sedent remiges, vel per quas ad regimen na-
 uis deambulant. ¶ Celeuma dicitur clamor nauticus. ¶ Naulum
 & portorum merces nautarum, & portitorum. ¶ Vriatores dicuntur
 natatores subaquatiles, Vrinari, seu vrinare sub aquis natare.

¶ Propria quaedam Nauium nomina.

1	Argo	Scylla	8	Paralus	
2	Pistris	5	Tygris	Salaminia	
3	Chimera	6	Centaurus	9	Thalamegos
4	Centaurus	7	Triton		

1 **A**rgo dicitur fuisse prima nauium, qua Iason, Tiphys, Ca-
 stor, Pollux, & alii (quos inde Argonautas dicimus)
 profecti sunt Colchos ad rapiendum vellus aureum. Sumpsit
 autem nomen ab Argo architecto. Vnde Valer. Flac. lib. 1. Ad-
 charum Tritonia deuolat Argum, Moliri hunc puppem
 iubet, & demittere ferro Robora, Peliacas etiam comes exit
 ad umbras. Vel ab Argiuis, qui in ea nauigarunt. Hanc nauim
 poetae multis ornant epithetis. Vocant in primis fatidicam,
 & loquaculam, quod beneficio Mineruae facta sit ex quercu
 dodonea, quam Sophocles tradidit fuisse non tam verbosam,
 at est futuri praesagiam, ut in periculis Argonautas moneret.
 Vnde Claudianus. Licet omnia vates In maius celebrata

ferant, ipsamque secādis Argois trabibus iactent sudasse Minervam. Nec nemoris navim vinxisse carentia sensu Robora, sed tēso teneri Iouis augure Lūco Arbore p̄saga tabulas aiāsse loquaces. Seneca in Medea. Ipsaque vocē perdidit Argo. Val. Flac. Prima deū magnis canim⁹ freta peruvia nautis, Fatidicāque ratē. Vocat̄ p̄terea Pagasæ, a Pagasa vrbe Theb. salie, apud quā fuit edificata. Itē Pelias a Pelio mōte, Tritonis quā bñficio Mineræ & ingenio facta est. Magnesis seu Magnesias a Magnesia regione Macedoniæ proxima. Argoa & argiua ab argiuis nautis. Quæ oīa testimonijs sequētib⁹ p̄firmant̄, Ouid. lib. 7. Mera. Iamque fretū Minyæ Pagasæ puppe secabāt. Val. Flac. lib. 1. Et Oebaliū Pagasæ puppis alūnum Spectet. Statius lib. 5. Theb. Pelias intacti late subit hostia ponti Pinus. Ouid. in Epistolis. Phryxam petijt Pelias arbor ouem. Val. Flac. lib. 8. Si modo Peliacæ nō suꝫ captiua carinē. Idem. Sequiturque volantē Barbara Palladiā puppem ratis. Magnesis seu Magnesias. Ouid. in Epistolis. Cur vnquam Colchi Magnesida vidimus Argo. Pontanus lib. 5. de Stellis. Appulerat myforū agris Magnesias Argo. Val. Flac. lib. 7. Horruit Argoæ legio ratis. Manilius. Argi uamque ratem per aplustria summa. De Argo Propertius libro primo. Namque ferunt olim Pagasæ naualibus Argon Egressam longe Phasidos isse viam.

- 2 **C** Pistris, Centaurus, Chimera, Scylla, nomina sunt nauium apud Virg. lib. 5. Aeneid. De pistris & eius rectore Mnesteo sic inquit. Velocem Mnesteus agit acri remige Pistrim.
- 3 **C** De Chimera. Ingentemque Gyas ingenti mole Chimerā.
- 4 **C** De Cētauro & Scylla. Sergestusque (dom⁹ tenet a quo sergia nomen) Centauro inuehitur magna, Scyllaque Cloanthus, Cœrulea.
- 5 **C** Apud eundem lib. 10. Tygris nomen est navis, cuius rector fuit Massicus, Hęc eius verba. Massicus grata princeps secat æquora Tygri.
- 6 **C** Est & Centaurus nomen alterius navis, cuius rectorē vocat Cypauonem, vbi ait. Filius æquales comitatus classe caeteras Ingentem remis Centaurum prouocat.

PRIMA PARS

- 7 **T**riton nauiſ fuit cuiuſdam Auleſtis . Idem . Hunc vehit immanis Triton.
- 8 **C**œlius ex teſtimonio iſterpretum Ariſtophanis ait duas Athenis naues fuiſſe publico muneri deſtinatas, ex quibus ſalaminia euocatos ad iudicium ſubueheret, Paralus vero aueheret. Delphos ad rem diuinam.
- 9 **T**halamegos nomen fuit nauiſ, quam Ptolæmeus Philopator in delitijs habuit Nilo per nauigando longitudine ſexcentorum pedum, latitudine quinq; & quadraginta, altitudiue pedum paulo minus ſexaginta. Budæus de Aſſe.

Argonautarum nomina.

Tiphys	Leodocus	Phalerus
Iaſon	Idmon	Eribotes
Caſtor	Iphitus	Peleus
Pollux	Euphemus	Menoætius
Melampus	Deucalion	Phlias
Amphiarauſ	Amphion	Erginus
Teſtor	Climinus	Lacon
Theſeus	Iphiclus	Meleager
Coronus	Nauplius	Aethalides
Eurydamas	Oileus	Echion
Iphidamus	Cepheus	Admetus
Cius	Amphidamas	Canthus
Epitropus	Ancæus	Idas
Telamon	Eurytion	Zethes
Hercules	Mopſus	Calais
Hylas	Tydeus	Erix
Orpheus	Periclymenus	Amyrus
Aſterion	Philochtheres	
Talaus	Butes	

Argonaute (vt iam diximus) dicunt heroes alli, qui in Argo naui Colchos profeſti ſunt ad rapiendum vellus aureũ. Sunt qui dicat fuiſſe duo & quinquaginta numero. Alij quatuor addũt. Sed pagæ refert de nũero. Val. Flac. li. 1. ſeriatim multos enumerat. De Zete & Calai. Qui. lib. 6. Met. vellera cum Minyis nitido radiantia villo

Per mare non notū primæ petiere carina. Propertius li. 2.
 Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles. Hunc super &
 Zetes, hunc super & Calais. Omnium summi & principes
 fuerunt Tiphys & Iason. Vnde Ouid. li. 1. de Arte. Tiphys ī
 Aemonia puppe magister erat. Eam ob rē Argo ipsa vocat
 Iasonia. Ruffus Festus. Puppis Iasoniæ depictaq; terga cari
 næ. De Argonautis copiose meminit Diodorus lib. 5.

¶ Nautæ nonnulli.

1 Tiphys	7 Canopus	13 Mandro
2 Mnesteus	8 Saro	14 Phrontis
Sergestus	9 Amarfiades	15 Amyclas
Cloanthus	Naufitheus	16 Colæus
3 Palinurus	Pheax	17 Phereclus
4 Telo	10 Ariamenes	18 Pelorus
5 Phoceus.	11 Petitus	
6 Opheltus	12 Acestæus	

1 **D**E Tiphy licet iam satis dixerim^o, adhuc tñ testimo
 nia adiiciem^o. Virgi. Aeglo. 4. Alter erit tñ Tiphys,
 & altera quæ vehat Argo Delectos heroas. Ouid.
 in episto. Quid mihi cū Minyis, quid cum Tritonide pinu.
 Quid tibi cum patria nauita Tiphy mea. Seneca in Medea.
 Quæq; domitorem freti Tiphyn nouam firmare docuisti
 ratem. Idem. Ausus Tiphys pandere vasto Carbasia ponto,
 legesq; nouas scribere ventis.

2 ¶ Mnesteus, Sergestus, Cloanthus nautæ fuerunt Aeneæ.
 Virgilius libro quarto Aeneid. Mnestea, Sergestūq; vocat,
 fortemq; Cloantum.

3 ¶ Fuit & Palinurus gubernator nauis Aeneæ. Virgil. lib. 5.
 Ipse gubernator puppi Palinurus ab alta. Mātuanus in Al
 phonso lib. 5. Nam neq; in hæmonia Tiphys prudētor Ar
 go Nauta, nec Ioniis melior Palinurus in vndis.

4 Telonē massiliēse^o Lucan^o a nauigādi astrorūq; peritia lau
 dat lib. 3. vbi ait. Dirigit huc puppim miseri q̄q; dextra Te/
 lonis. Qua nullā meli^o pelago turbāte carinē Audiuerē ma
 nū, nec lux ē notior vlli Crastina, seu Phebū videat, seu cor

- 5 **C**Idem cōmendat Phoceum quendam vrinatorem adeo natādi peritum, vt mergeret se, ac demum emergeret cum vellet. Hæc eius verba. Pugna fuit vnus ī illa Eximius Phoceus, animā seruare sub vndis, Scrutariq; fretum, siqd merfisset arenis, Et nimis affixos vnci cōuellere morsus, Adductum quoties non senserat anchora funem.
- 6 **C**Opheltes fuit nauta & circūuētor scelestissimus, De quo Sidonius: Qui vigor in pedibus frustra tibi natus Ophelte.
- 7 **C**Canopus authore Plinio fuit gubernator nauis Menelai, a quo hostium Nili Canopicū nomen sumpsit, vbi ictu Aspidis mortuus ē ille. Huius canopi meminerūt Strabo libro vltimo, & Seruius in vndecimū Aeneidos Virgilii.
- 8 **C**Fuit Saro quispīa nauta, q morib⁹ suis inelegatib⁹ & iurbanis sequēti adagio locū fecit. Sarōe magis nautic⁹. Erasmo.
- 9 **C**Simonides apud Plutarchum testis est Amarfiadē Phereclum fuisse gubernatorē nauis Thesei in Cretam ad Minotaurum nauigantis. Philochorus ibi ait, Naustheum & Phæacem rectores fuisse eius nauis.
- 10 **C**Idē ī Themistocle ait Ariamenē Xerxis fuisse nouarchū.
- 11 **C**Eodem teste Petitiū fuit gubernator nauis, in quam Pompeius post fugam conscendit.
- 12 **C**Acessæus fuit ignauus quispiā nauta, qui vt nauigationem prorogaret, dicebat se Lunam magis opportunā expectare. Vnde natum Adagium. Accessæi Luna, in comperēdinatores, qui semper causas comminiscuntur, quo negocium differant. Erasmus.
- 13 **M**andro fuit quispiā nauicularius, q aspitāte fortuna tadē factus est impator, vnde etiam factus adagio locus. Fuit & Mandroni ficulna nauis. In eos, q pter meritū ad opes euecti, pristinæ cōditiōis nō meminerūt. Eodē Erasmo teste.
- 14 **C**Phrontis nauta fuit Menelai filius Onetoris, cæsus a Phœbo.
- 15 **C**Amyclas nauta fuit, ad quem tempore belli ciuilis accessit Cæsar, vt ab eo trāsueheretur in Italiam. Lucanus lib. 5: Molli confurgit Amyclas Quem dabat alga, toro.

- 16 **¶** Herodotus in Nelpomene ait Colæum fuisse gubernatorem cuiusdam nauis Samiorum.
- 17 **¶** Phereclus fuit architect⁹, q⁹ naues Paridis ad raptū Helenæ ituri fabricauit, vñ & nauis p⁹po epithero Phereclæa d^r.
- 18 **¶** Pelorus fuit gubernator nauis Annibalis fugientis.

¶ Portitores.

- 1 Phaon 2 Phorchus 3 Charon.

1 **C** Oelius scribit Phaonē fuisse portitorē, eoq⁹ se fouisse artificio. Hic cū venerē trāsuexisset, vnguētū ab ea ferretur accepisse, quo delibut⁹ factus est hoīum pulcherrimus.

2 **¶** Phorchus græce Porthmeus, latine portitor dictus est, quod per mare deferret Colonias teste Beroso.

3 **¶** Charon dicitur portitor inferorum. Virg. lib. 6. Aeneid. Portitor ille Charon. Idem. Portitor has horrendus aquas & flumina seruat Terribili squalore Charon. Properti⁹ lib. 3. Exoranda canis tria sunt latrantia colla, Scandēda est torui publicā cymba senis. Idem li. 4. Vbi portitor ara recepit, Obserat ombrosos lurida porta rogos.

¶ Portoriū, Porthmenū, Telonariū, minerval, stips Charōtica naulum d^r portitorū merces. Seneca de Charōte. Hūc seruat amnem cultu & aspectu horridus, Pavidosq⁹ naues squalidus gestat senex. Idē in Oedipo. Quinq⁹ capaci turbi da cymba flumina seruat, durus senior, nauita Charon.

¶ Piscatores & Vrinatores.

- 1 Dyctis 3 Scyllias 5 Ichthyophagi
- 2 Herminius 4 Nicola⁹ Calapiscis 6 Petrus aplus.

1 **D** yctis fuit piscator quispiam, qui educauit Perseuz, de quo Staius libro secundo Syl. Fluctinagus volucrem comebat Persea Dyctis.

2 **¶** De Herminio piscatore, Syllius li. 1. Nec minus Herminium primis obtrūcat in armis, Assuetum Trasymene tuos prædantibus hamis Exaurite lacus, patriæq⁹ alimenta senectæ Ducere suspenso per stagna licentia lino.

3 **¶** Herodotus ait Scylliā fuisse vrinatorem Sicroniū Themistoclis ætate, qui ē in naufragio ad Peliū factō, multam pecuniā Persis seruauerit, plurimamq⁹ sibi lucratus sit.

PRIMA PARS

4 **C**Nicolaus quidā Calapiscis cognominatus ex Appulia oriūsus, a puero aquis assuetus degebat inter marinas beluas multos dies cōtinuos illæsus, & p̄funda pelagi scrutabatur, futurasq; tēpestates prædicebat. author Volaterra.

CPlinius ait Ichthyophagos populos Troglodytis vicini nos natare seu maris animalia.

CEcclesiastici dicunt Petrum apostolum omniū pontificū primum fuisse piscatorem professione.

CPericula marina.

1	Charybdis	3	Malea	5	Scyrtes
2	Scylla	4	Caphareus		

1 **C**Harybdis periculū est marinū in Sicilia ppe Taurominitanū littus, qđ crebris aquarū vorticibus infremere, assiduusq; fluctuū cōcursibus rapta absorbere dī. Ouid. li. 4. de Ponto. Nec potes infestis cōferre Charybdim Achæis, Ter licet epotet, ter vomet illa fretum. Tibullus lib. 4. Nec violēta suo cōsumpsit in ore Charybdis, Vel si sublimis fluctu p̄surgeret imo, Vel si interrupto nudaret gurgite pontū.

2 **C**Scylla, saxum est in mari Siculo mare ipsum reddens importuosum & plenum periculi, quod assiduus aquarum cōcursibus latratum videtur emittere. Poetæ fabulant Scyllā Phorci filiam mutatam in monstrum superne virgineum, inferne vero piscem, & sex caninis capitibus latrans, cum se lauisset in fonte, quod Circe veneno infecerat. Oui. li. 7. Meta. Cinētaq; sæuis Scylla rapax canib⁹ Siculo latrare p̄ fundo. Pli. lib. 3. In eo freto est scopulus Scylla. Item Charybdis amare vorticosus, Ambo clara sæuitia. Cicero actio ne. 6. in Verrem. Non enim Charybdim tam infestam neq; Scyllam notis, quam istum in eodem freto fuisse arbitror. Seneca in Medea. Quid cum Siculi virgo Pelori rabidos vtero succincta canes Omnes pariter soluit hiatus.

3 **C**Malea promontorium est Laconia scopulosam, quod per. 10. millia passuū in mare protensum periculosam reddit nauigationem propter aduersos vētorum flatus. Hinc natum prouerbiū. Cum ad maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. Est autem penultima dictionis indifferens.

Virgi. Ionioq; mari, maleq; sequacibus vndis. Statius li. 4.
Theb. Quod Pylos & dubius vitata malea carinis. Idem in
Achill. Nec vndisonæ quos circuit vnda Maleæ.

- 4 **C** Caphareus mōs est Euboie altissim^o Hellepōtū versus,
importuosus & formidolosus pp scopulog; freqntiā & cre
bro vndanū vortices. Hic Nauplius rex Euboie mortē filii
Palamedis, Vlyssis dolo interfecti vltus ē. Nā cū Græci Tro
ia redirēt, Nauplius facē in xrice mōtis posuit, vt loc^o fidē
portus faceret. Quo cū venissent, multi naufragiū fecerūt.
Sta. in Achil. Cū reduces Danaï, nocturna; signa Capha
reus Exeret. Seneca i Aga. vbi saxa rapidis clausa vorticib^o
regit Fallax Caphare^o, æstuat scopulis fretū, Feruetq; semp
fluctus alterna vice. Idem. Hinc petræ Capharides, Hinc oē
voces reddit Herculeas nemus. Sidoni^o. Fixusq; Caphareū
Cautib^o inter equas flāmā ructabat Oileus. Valer. Flac. lib. 1.
Et face sæua In tua mox Danaos acturus saxa Caphareu.

- 5 **C** Syrtis duo sunt loca in finibus Africæ Aegyptum ver
sus, vbi mare fert esse vadofum & importuosum pp aquas
reciprocas. Seneca. Et amica nautis ante promitter vada in
certa Syrtis. Syllius lib. 17. Et semper naufraga Syrtis.
Ouid. lib. 12. Elegia rū de quibusdā sic meminit.

Cum domina Libycas ausim prærumpere Syrtes,
Et dare non equis vela ferenda Notis.

Non quæ virgineo portenta sub inguine latrant,
Nectimeam vestros curua Malea sinus.

Nec quas submersis ratibus saturata Charybdis,
Fundit, & effusas ore receptat aquas. Sidonius. Syrenas
pereuntibus placentes.

Vitatas tenebras, facemq; Naupli. Et Scyllæ rabidum vo
racis inguem.

Vel taurominitana quos Charybdis Ructatos scopulos
cauat profundo.

C Piscinarii.

Sergius Orata

Licinius murena Vedius Pollio

Horrensus

Fulvius hirpinus

C Piscenarii dicuntur, qui piscinas habēt referras piscibus

PRIMA PARS

east; magno studio curant. Ostrearū viuaria, Primus oīum Sergius Orata inuenit, optimumq; saporem Lucrinis adiu dicauit. Ex Plinio & Macrobio.

¶ Licinius Murena reliquorum piscium viuaria primus in stituit. Lucullus ad piscium receptacula mōtem excidit iuxta Neapolim maiore impēdio, quā villam ædificauerat, admissio mari. Varro scribit M. Catonē vticensē (cum hæ res testamēto Luculli seu Lucilii esset relictus) pisces de piscina eius. 40. millibus vēdidisse. Murenarū viuaria excogitauit C. Hirrius, qui cœnis triumphalibus dictatoris Cæsaris sex millia murenarū mutua appēdit, & dedit in pōdus.

¶ Vedit^o Pollio, cū piscinas magno studio coleret, solebat suos suos occidere, eosq; piscib^o vorādos p̄bere, vt hoīum cruore pasti delicatores essent. ¶ Curauit & piscinas hortē sius Orator) Murenāq; adeo dilexit, vt mortuā multos dies attrat^o fleuerit. ¶ Antonia Drusi Murenæ quā diligebat, inaures addidit. ¶ Coclearū viuaria p̄m^o instituit Fuluius Hir

¶ Pisces diuersi.

(pinus.

1 Ancipenser	18 Cephalus	36 Chupea
2 Alofa	19 Concha	37 Dactylus
3 Attilus	20 Congrus	38 Delphinus
4 Aurata	21 Cybium	39 Draco
5 Anguilla	22 Coracinus	40 Echeneis
6 Alec	23 Cytharædus	41 Elops
7 Aries	24 Cetus	42 Echinus
8 Aphya	25 Cyprinus	43 Exocætus
9 Astacus	26 Channa	44 Encraules
10 Acus	27 Cantharus	45 Galeus
11 Anthia	28 Cestreus	46 Glanius
12 Aelurus	29 Cancer	47 Gobio
13 Aulopa	30 Cordilla	48 Glaucus
14 Barbo	31 Canicula	49 Crus
15 Bocas	32 Coruus	50 Garus
16 Balena	33 Callionymus	51 Gerres
Cammarus	34 Charace	52 Hippocampus
17 Carpio	35 Coclea	53 Hircus

54 Higrophœnix	89 Orphus	115 Sargus
55 Iulides	90 Orcynus	116 Synodon
56 Lampetra	91 Orchis	117 Silurus
57 Loligo	92 Oxyringus	118 Scombrus
58 Lutariæ	93 Otia	119 Sphyræna
59 Lupus	94 Pectunculus	120 Salmo
60 Lucerna	95 Pelamis	121 Salpa
61 Lagnis	96 Peloris	122 Solea
62 Lepus	97 Phyfeter	123 Stella
63 Leo	98 Phoca	124 Scolopēdra
64 Locusta	99 Polypus	125 Scorpius
65 Lucius	100 Priftis	Equilla
66 Labrax	101 Pfitta	126 Simia
67 Mugil	102 Paffinaca	127 Sagittarius
68 Murena	103 Phagrus	128 Spongia
69 Murex	104 Pauo	129 Strombus
70 Mustella	105 Pholis	130 Squatina
71 Mullus	106 Phuca	131 Sparulus
72 Myrus	107 Pediculus	132 Thymallus
73 Merix	108 Porcus	133 Torfio
74 Melanurus	109 Pardalis	134 Trochus
Mena	110 Phyfallus	135 Triffa
75 Mus araneus	111 Pharus	136 Trocta
76 Mus marinus	112 Phagurus	137 Thynnus
77 Musculus	113 Purpura	138 Trichia
78 Merula	114 Pompilus	139 Triton
79 Margarus	115 Pinna	140 Testudo
80 Melandria	116 Perna	141 Torpedo
81 Miluago	117 Platanifta	142 Trigla
82 Myrinus	118 Pulmo	143 Voligo
83 Mytulus	119 Passer	144 Vitulus
84 Minutal	120 Rhombus	145 Verribulum
85 Narica	121 Rana	146 Vrtica
86 Nautillus	122 Raia	147 Vua
87 Ostrea	123 Sepia	148 Alii pleriq;
88 Orca	124 Scarus	

Scripserunt de piscium natura Oppianus, Aristoteles, Plinius, & aliquot alii magnæ celebritatis viri, q̄ qm̄ acutē adeo & diligenter negociū hoc attigerunt, vt nihil posteris reliquisse videantur, Vacantis esset opere multa molliri velle post illos, quorum nec vmbra quidē possit quiquā ptingere. Propterea satis erit nobis quædā admodum pauca decerpere, quæ notiora & maiori emolumento futura videbunt. Nam nihil indiscussum relinquere velle, illud esset rerexere telam Penelopes. Dicamus ergo de piscibus, quorum nomina apud authores frequentiora sunt. Piscis Græce Ichthys dicitur, vnde Ichthyophagi populi Troglodytis vicini, qui vescuntur piscibus. Ichthyopolæ piscium venditores, qui & Cetarii vocant, Ichthyopolium forum piscaliū. Capiuntur pisces, hamis, nassis, tragulis, excipulis. Qui piscantur, vocantur hamiotæ, vt faciebat Augustus animi laxandi gratia. Tranquillus scribit Neronem aureo rete piscari solitum.

¶ Piscium, alii teguntur corio & pilis, vt vituli, hippotami, Alii corio tātum, vt Delphini. Cortice vt testudines, Silicum duricia, vt Ostree, conchæ, Crustis, vt locustæ, Crustis & spinis, vt Echini, Squamis vt Carmio, aspera cute, vt squatina, qua lignum & ebor poliunt, molli vt Murenæ, Alii nulla, vt Polypus. Quæ pilo vestiuntur, animal pariunt. Spirant pisces, Nam & pulmonem habent, aut aliqua pulmonis loco viscera. Annotata est enim in quibusdam æstiuo calore anhelatio, & i aliis oscitatio. Interim quoq; dormiunt. Oua pariunt, quæ squamis integuntur. Coeunt plerūq; in occurſu, paruo contactu, mensibus Martio, Aprili, Maio. Autūno pauci, vt Salpa & Sargus. Piscium alii sunt plani, vt Rhombi & Soleæ, aliqui longi, vt Murena, conger. Placet Aristoteli nullas esse piscibus mamas, nec meatum vllum genitalium perspicuum sed excrementorum tantum locum. Partes quoq; audiendi, odoradi, sentiendi nullas esse perspicuas præter oculos. Sunt qui gregatim errant more armentorum, volant aliqui, vt accipitres, hirudines, sepia. Sentiunt hyemen procellosam, cuius horrore multi limo,

limo se puoluunt, alii sub petris glomeratim cōquiescūt, nōnulli ima petiūt, q̄ sentiāt sūma pelagi tēpestatib⁹ obnoxia. Redēte vero serenitate p̄siliunt, & libēter litus p̄spiciunt. Partu differūt inter se. Lupus bis anno parit, Mulster, Cæteri semel ac diuersis tēporibus. Prægnātes gaudēt aquis dulcib⁹. In Africa tñ ferunt viuere nōnulli in feruētī palude. Sunt qui colorē mutāt. Nā menæ hyeme candidæ fiunt, æstate nigriores. Mutat & Phycis reliquo tpe candida, vere varia. Amicitias inter se & inimicitias exercēt. Inimici sunt Delphinus & Balena, Cæstres & Lupus, Murena & Cōgrus. Sunt & q̄ docilitatē nescio quā prę se ferunt. Nā in Lymira fonte Lyciæ ter fistula euocati veniūt ad auguriū teste Plinio, Hierapoli Syriæ in lacu Veneris, ædituorū vocibus parent vocati, exornati auro veniūt adulātes, Scalpuntur, ora hiātia manibus inserēdis præbent. In Stabiano Cāpaniæ ad Herculis petrā Melanuri in mari panē abiectū rapiūt, iidēq; ad nullū cibū (in quo hamus sit) accedunt.

1 **A**Acipenser piscis est, qui squamis ad os versis cōtra aquā nando meat. Fuit olim in magna mēsas dignatiōe & inuētus rarus, vt docet Cicero ī libello de Fato, apud quē dī Scipioni Numātio acipenserē esse paucorū hoīum. Qd̄ ēt docuit Plaut⁹ scribēs. Qui mihi in mari Acipēser latuit, cuius latus in latebras dedā meis dētib⁹. Martia ad Palatinas Acipēsera mittite mēsas, Ambrosias ornēt munera rara dapes. Calepin⁹ Acipēsem legit, atq; vtrūq; dici Acipēsis & Acipēser. Plī. scribit hūc pisceē suo tpe ignobilē fuisse. Hūc p̄mus apposuit mensis Calonius præco, homo postremæ gulæ.

2 **A**losa piscis est de Clupearum genere, qui alio nomine Chryssa dicit̄. Alosæ dicunt̄ esse laudatissimæ in Tyberi.

3 **A**tilus piscis est inertia pinguescēs. Frequēs est in Pado, adeo vt ad mille quandoq; libras capti sunt, qui nisi iugis boum extrahi potuerunt.

4 **A**uratæ, pisces sunt oīum timidissimi, qui in maris refluxu sub littoralīū arborū radicibus se occulūt, ibiq; frōdium agitatione exterriti facile capiunt, quadā velut deditione. Eorum viuaria primus instituit Sergius Orata, inde nomen

adeptus. Martialis. Non omnis laudem pretiumq; Aurata meretur. Hic piscis nomen accepit ab auri colore. Comendantur Auratae, quae sunt ex Lucrino lacu, Coeunt attritu ventris & oua concipiunt.

1 **C**Anguillae pisces sunt oblongi, volubiles & serpētib⁹ similes, qui piscium soli exanimēs nō fluitant. Dicuntur Anguillae, qđ anguib⁹ siles sint. Viuunt annis. 8. durant sine aqua senis diebus. Generant scopulorū attritu, sine coitu, sine ouo, nec est alia earū pcreatio. Frequēs habet lacus Benacus authore Plī. Vescuntur limo & eduliis, siqs apponat, sed plurimae dulci humore viuunt. Gaudent aqua semper affluēte & effluēte, quae nisi limpida fuerit, breui intereūt. Aestiuo tpe de lacu in piscinā trāslatae viuere nequeūt, hyeme vero mutationē loci tollerant facillime. Reperiunt in Gange tam inusitata magnitudine, vt tricenos pedes impleant. Optimae & prae pingues capiunt in Timauro lacu. Reperiuntur et in limosis locis ppe Syracusas, tanta multitudine, vt piscari volentibus lata adsit praeda. De anguilla Iuuenalis Satyra. s. Vos anguilla manet longē cognata colubrae. Aristo. ait Anguillam neq; marē esse, neq; foeminam.

6 **A**lec piscis est, qui sola aqua nutrit. Martia. Cui portat, gaudēs ancilla paropside gaudēs Alecē, sed quā protinus illa vorat. Diminutiū est alecula. Colu. lib. 9. Datur Cammarus, & riuālis alecula, vel siqua sunt incremēti parui fluuiorū aīalia. Capitur et alec pro salso liquamine. Martialis lib. 3. Capparin & putri cepas alece natantes.

7 **A**ries piscis est, qui grassatur vt latro, & grādū nauium in solo stantium occultus vmbra expectat, siquē nandi voluptas inuitet, raptamq; praedam adnatās mergit.

8 **A**phyae pisciculi sunt, qui ex aqua & pluuiā procreantur. Aphyā in ignem, Prouerbiū est de rebus, quae celeriter intereunt & absumunt, vel quae statim conficiuntur. Nā aphyā piscis admotus igni protinus decoquitur.

9 **A**stacus piscis est, qui si longius a mari exportatus dimitatur, ad eundē irrepit locū vbi captus fuerat.

10 **A**cus piscis est gracilis iustū vteri tps non expectans, sed

abrupēs vterū & matrē interimens. Pariūt enim Aci cōfractō vtrē, multitudie part⁹ exigui p̄tii, Gr̄ce dicunt Bello nes. De his Martia. li. 10. Et sati⁹ tenues ducere credis A cos.

11 **¶ Anthia** piscis est frequēs apud Chelidonias insulas. Cel^{er}iter capitur, paruo nauigio, & cōcolori veste, eadēq; hor² per aliquot dies continuos piscator enauigat certo spatio, escāq; p̄icit. Solus hic mltos dies ad piscatores accedit in comitatus, Postremo greges inumeros adducit, quos si inuolauerit Hamiota, parit ductori. Pr̄terea Anthiē cū vnū hamo teneri viderint, spinis (quas in dorso serratas hñt) lineā secare tradunt, ea qua tenet extēdente, vt p̄cidi possit.

12 **¶ Aeluri** pisces sunt, quorum oculi ad vices Lunæ aut ampliores fiunt, aut minores.

13 **¶ Aulopa** piscis est magnitudine ingentis Thynni, ceruice firmissima, oculis patētibus atq; amplis, dorso cœruleo, ventre albente, corpore linea aurei coloris discriminato, quæ a vertice ad caudam desinit.

14 **¶ Barbo** piscis est, geminam habens barbam in labro inferiore. Alio nomine vocatur mulus. Vnde & Cicero in paradoxis mulos vocat barbatulos.

15 **¶ Bocas** pisciculus est, vocē quādā magitui simikē reddēs.

16 **¶ Balena** piscis est oium maximus, q partū lacte nutrit. Spi rat nō brāchiis, sed fistula quadā, In frōte gerit ora, Fertur summa aqua, Hebetat sensibus ob corporis molē. Propterea duce idiget, q plōg⁹ & alb⁹, & capite p̄cero, angusta cauda præit, extremaq; balenā cōtingit, & tanq̄ temone ad eā regendam vtit. Sole ardente balena interdum exit ad litus, & prostrata dormit in arena. Reperiuntur balenæ in mari indico quaternum iugerum, & elephantis quintuplo maiores. Sunt & prægrandes in mari Britanico Iuuenalis saty. 10. Quātum delphinis balena Britanica maior. Balenis infestæ sunt Orcæ, repertosq; earū vitulos morsu lacerant.

¶ Camarus piscis est vilissim⁹ quē Columella iubet coniscī in piscinas ad nutriēdos maiores pisces, de quo Martia. Cōcolor in nostra cammare lance rubes. Iuuenalis saty. 1. Sed ubi dimidio constrictus cammarus ouo.

- 17 **C** Carpio piscis est nobis frequēs, & in Benaco laudabilis.
- 18 **C** Cephalus ē nomen est piscis. Ambrosius. Ille sinus maris Cephalos alit, lupos ille. Ille saxatiles. Sordidi sunt Cephalii. Summo pelago quique vrinātes sese abluunt. Oua eorum nō attingunt, vnde & numerosi sunt. Cū adoleuerūt, corripunt a ceteris, Marini flumineis præstant.
- 19 **C** Concha est de genere cancroꝝ. Conchæ & Ostrea dicuntur pisces testæ firmioris. Et testæ ipsæ duriores vocantur Cōchæ. Ouidius. Ostreaque & conchis tuta fuere suis. Columella. Implicitus conchæ limax. Conchis optimis abundat lucinis, Bibada indiæ insula, & mare rubrum.
- 20 **C** Congrus seu conger etiam genus est piscis, quē inter saxatiles ponit Plinius. Similis est anguillæ, durior tñ carne & sapore inferior. Grillum Nicander vocauit.
- 21 **C** Cybium piscis est ita scissus, vt medium pateat æque in omnes partes ad similitudinem tesserarum.
- 22 **C** Coracini pisces sunt Nilo peculiare. Martialis. Princeps Niliacis raperis Coracine matellis, Pelle prior est gloria nulla gulæ. Coracinus oculos frequenter mouet.
- 23 **C** Citharædus piscis est, qui a cauda ad verticē lineas habet instar neruorum musici instrumenti distentas. Vnde nomen accepit. Frequens est in mari rubro.
- 24 **C** Cetus piscis est maximus in Atlantico mari. Ambrosius. Virtute mitigauit mare, Disciplina Cetos strauit. Pli. li. 12. scribit, Cetos sexcetoꝝ pedū longitudinis, & trecetoꝝ latitudinis intrasse in flumen Arabiæ, Sunt enim tantæ magnitudinis, vt si aquis supernatent, insulæ videantur. Dicimus et cete in neutro genere & plurali numero. Statius libro. 1. Achil. Armigeri Tritones eunt, scopulosaque cete. Cetarii dicuntur maiorū piscium venditores.
- 25 **C** Cyprin^{us} piscis ē fluuitalis palatū hūis carnosus, p lingua.
- 26 **C** Channa piscis est mollis carnis. Hyatulā Gaza cōuertit.
- 27 **C** Cantharus piscis est Zalotypus, qui pro consorte ad internicionem cum suo genere pugnat.
- 28 **C** Cestreus piscis est, qui reliquis mutua deuoratione victi tantibus solus ab alioꝝ carnibus abstinet, ideoque non capis.

esca, sed in limū addit sese, quo ibidem pascit. Vbi vero in metu caput occuluit, arbitratur totum corpus esse tutum. Nonnulli ferunt hunc piscem deuorari a Congro, vt Cōgrā a murena. Theodorus Gaza mugilem fecit latine.

- 29 **C**ancrī pisces sunt multipedes & prapostere gradientes, vt Calētiū in Croaco sequētib⁹ verbis graphice describit.

Illis dena pedum vestigia, denaq; in arcus

Crura recuruantur, laterumq; a margine ludunt.

Ambiguumq; iter est, & denius vsus eundi,

Inq; humeris erecti oculi, ceruicibus vllis

Non hærent capita alta, latent sub pectore dentes.

Monstrum ingens, quo non aliud natura creatat

Deterius, visuq; horrendum & moribus audax.

A dextra læuaq; gradum nituntur, & æquo

Per terras auidi atq; vndas discrimine currunt.

Et dirum geminā minitantur forpice bellum,

Faucibus armati, & curuā testudine testī.

Reperiuntur in Phœnicia litorales. cancti tantæ velocitatē, vt comprehendi nequeant.

- 30 **C**ordillæ pisculi sunt, de quib⁹ Martialis lib. 3. Ne nigrā cito raptus in culinā Cordillas madida tegas papyro,

- 31 **C**anicula piscis est foetus suos a partu natātes deuorans, vt eos ab omni iniuria tueatur.

- 32 **C**oruu piscis marinus fuluus est, e stagno nigricās, Alga vescitur & bis parit in anno.

- 33 **C**allionymus piscis habet multum fellis in dextro latere, in sinistro vero iecur.

- 34 **C**harace piscis pinnas habet vtrinq; maximas. Caudam auri fulgore purpureis dissectam lineis.

- 35 **C**ocleæ tam aquatiles quā terrestres exerunt se domicilio, binaq; seu cornua protendunt, cōtrahuntq;, Oculis carent, ideo corniculis prætentant iter.

- 36 **C**lupea pisciculus est, q venā quandā in syluri faucib⁹ mēra cupidine appetēs, Sylurum ipsum morfu exanimat.

- 37 **C**dactylus piscis est e genere cōcharum ab humanorum vnguīum similitudine appellatus. Remoto in tenebris lu

mine, alio fulgore claret, lucet in ore madentium, in manibus, in solo & veste, decidentibus guttis, ut et natura illa videatur esse in succo, quem habet in corpore.

- 38 **D**elphini pisces sunt puerulorum amatores. Foemina mulieris instar habet vbera, quibus copioso lacte mares pascit. Parui vna gregatim natant. Parvulus foetus comitantur et adultos. Cito adolefcunt. Decem annis ad summam perveniunt magnitudinem, Agunt vere coniugia. Pariunt catulos decimo mense, & aestivo tempore. Vivunt annis. 30. In terram quicquid erumpunt incerta de causa, & statim tellure tacta moriuntur. Linguam habent contra naturam aquatilium, mobilem, breuem & latam, non differentem suillae. Hominem amant, arte musica mulcent. Pro voce gemitum edunt humano simile. Dorsum habent repandum, & rostrum simum, unde & Simonis nomine gaudet. Obvia navigiis veniunt, alludunt et quibus plena praetereunt vela. Nullum est animal, quod celeritate non excellant. Paruos semper aliquis gravior natu comitantur, ut custos. Plinius ait visos esse, quod de sanctum portaret ne laceraretur a belluis. Si quis eorum captus fuerit, ceteri adnata, supplicantium specie captum reposcentes. Varia sunt apud Plinium exempla de eorum amore in pueros. De delphinis Ovi. li. 3. Mera. Falcata novissima cauda est. Qualia dimidia sumant cornua Lunae. Undique dant saltus, multaque aspersione rorant, Emerguntque iterum, redeuntque sub equora rursus, Inque chori ludunt specie lascivaeque iactant Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflant.

- 39 **D**raco marinus, caput & oculos habet ad similitudinem terrestrem, reliquum corpus, ut ceteri pisces. Squamas habet profundas, aculeosque solo tactu venenum relinquentes. Apprehensus dextra manu renititur. Correptus vero laeva obsequitur.

- 40 **E**chæneis pisciculus est, qui naues qualibet impetuoso vento concitatas, adhærens retinet. Plinius est (ingr) parvus admodum piscis, petris assuetus. Echænis appellatus. Hoc carinis adhærente naues tardius ire creduntur. Inde. Latini Remoram vocant & remiliginem. Lucanus libro. 6, Non puppim retinens Euro tendente ruderes, In mediis Echæneis aquis, oculique draconum. Fertur hic piscis fluxum gravidarum

utero sistere, partusq; ad puerperium continere.

41. **C**Elops piscis iter raras delicias quodā hītus est. Alio noīe acipenser dī. Plinius cōmendat Elopē Rhodiū. De Elope sic scribit Aelianus. Elopē quidā existimāt esse, quē Home rus piscē sacriū appellauit, inuentu rarē, nec nisi in mari Pā phylīo. Captus trahit magno acclamantū plausu.
42. **E**chini pisces habent pro pedibus spinas. Ingredi est his ī orbē volui. Propterea detritis sepe aculeis īueniunt. Ora habēt in medio corpore in terrā versa. Oua amara numero quina. Sæuitiā maris præfagiunt, ac propterea correptis se muniant lapillis, & calculū arripiūt, ne fluctibus excutian tur. Oua habēt plenilunijs hyeme. Frequentes sunt Echini apud Misenum promontoriū. Horatius. Miseno oriuntur Echini. Captū Echinum si concerpseris in frustra, & in ma re pieceris, paulopost partes cōuenire ac reuiuiscere aiūt.
43. **E**xocet⁹ piscis ē ī siccū sōni cā exiens. Hūc hēt Arcadia.
44. **E**ncraules pisces sunt minutissimi, albo colore p̄da cete rorum, qui tumatim conglobatimq; adeo feruntur, vt sca pha aut remis vrgentibus dissociari nequeant.
45. **G**aleus piscis est, qui pastinacam pisces venenatum pro sequitur, Authore Plinio.
46. **G**lanii pisces sunt quorum frequentia Glanio Cumarū fluuio nomen imposuit.
47. **G**obio piscis est præstantis saporis, & parui nutrimenti. Albus præstat nigro, Laudatissimis olim mensis adhibeba tur. De hoc Iuuenalis Satyra vndecima. Nec cupias multū, cū sit tibi Gobio tantum. Dicimus & Gobius. Mar. In Vene tis sint lauta licet conuiuia terris, Principium coenæ Gobi⁹ esse solet. Gobiones arena gaudent. Gregatim degunt, vnde & inter pisces gregales numerantur.
48. **C**laucus piscis est, qui tāta in sobolē charitate teneri dicitur, vt paruos foetus nunq̄ deserat, præstq; adsit eis contra noxia. In piculis solidos deuorat, deinde reuomit. Aristoteles enī ponit in genere serratorum & carmiuororum.
49. **G**rues pisces frequētes sunt ī Corynthio pelago, magni tudine pedū. Os & ceruicem habent grui aliti similem,

& squamas instar pennarum eius. Sunt graciles & prolixæ subultimq; natant. Fœminę libidine accensę maribus blandiuntur, eosq; salientes non patiunt. Hinc genitura i aquas decedente ex mari velut parente procreantur.

50. **C**Garus piscis est, cuius fel recens & inueteratum vino auribus vtilissimum est, authore Plinio.

51. **C**Gerres pisces sunt vilissimi & falsi ex genere locustarum. Martialis li. 3. Teq; iuuant Gerres, & pelle Melandria cana

52. **C**Hippocampus piscis est, cuius ventrem si quis ex aceto & melle hauserit, cōtra canis rabiosi morsum auxiliū sentiet.

53. **C**Hirci pisces sunt i Cyrenaico & Sardoo mari oberrantes cū Delphinis. Mares alba vitta frōtē hēnt redimitā. Fœminæ vero sunt cristatæ, vt galli gallinacci. Rapacissimi sunt, vt q hoies nauigiāq; iuolēt. Spū graui & vehemēti q̄ odore velut instrumēto ad ceterorū p̄dā vrunt. Vitulos marios iſectant maxime, quos proflatu pinde ac iaculo expugnat

54. **C**Higrophœnix piscis est in mari rubro, magnitudine lacertorum, ore semper hianti & oculis viridantibus, zonis distinctus binis altera a branchijs ad caudam aurea, altera argentea medium corpus intercidente. Maculis deide iterculantibus cœruleis.

55. **C**Lulides pisces sunt saxatiles, & morſu venenato.

56. **C**Lampetra piscis est a labendis petris nomen adeptus.

57. **C**Loligo piscis est, qui extra aquam sese offerens volitat. Caput habet inter pedes & vētrē, & cruorē nigrum instar atramenti. Vnde Horatius. Hic nigre succus loliginis.

58. **C**Lutarię dicuntur testudines, quę in dulci aqua viuunt, Has Græci Emydas vocant.

59. **C**Lupus piscis marinus dictus est a voracitate, & quod solus natet, Lenis est & mollis, Caneros marinos iſectat maxime. Habet nescio quem lapidem in capite. Fluiualis potior est marino. Pręstātissimi saporis capite in Tyberi fluuiio inrer duos pontes, authore Plinio. De hoc Martialis lib. 9. Appetitur posito vilis oliua lupo. Idem. Laneus Euganei lupus excipit ora Timaui, Aequoreo dulces cū sale pastus aquas. Hic piscis rete circūdatus arenas atat cauda, atq; ita

conditus euadit. Cum hæsit in hamo, tumultuoso discussa
laxat vulnera donec excidat insidiæ. Lupus & Mugil mu-
tuo flagrant odio. Plinius ait Lupoꝝ laudatissimos eẽ, q ap-
pellantur Lanati, a candore molliciaq; carnis.

60. **¶** Lucerna piscis est, qui lingua ignea per os exerta serenis
noctibus lucet, eodem Plinio teste.

61. **¶** Lagnis piscis ẽ sobolis amatissim⁹. Nā vbi formia enixa
est, mas curat cōes foetus, tutaturq; ab insidiis, atq; ẽt hamū
deuorat. Silis est ppe Siluro. Frequẽs reperit apud Mæan-
drū & Lycū Asiæ, itemq; apud Strymonē Europæ fluuios.

62. **¶** Lepus marinus gignit in limo vna cū Aphyis, quibuscū
aliqñ capitur. In magno mari reperit oīa similis terrestris,
p̄ter villos, quos aculeatos & erectos habet. Natat in sum-
ma aqua. Velocissimus est, ac propterea difficilis captu, nec
vnq̃ ad nassas aut hamos accedit. Siquis eum attrigerit aut
manu aut baculo (dū in morbo est) animi defectū incurrerit.

63. **¶** Leo piscis tegit concha Carabo similis, p̄terquā quod
gracilior est. Eius brachia cancris similia sunt.

64. **¶** Locustæ pisces sunt polypis inimici & murenis, q obliq;
cornib⁹ p̄cedūt in metu. Gignunt in limo s; diuerso. In cor-
noso Ostrea, in arenoso cōche, Incolę Cassi mōtis cōtra ter-
restres Locustas Iouis auxiliū iplorāt. Thessali Illyrii, & Lē-
nii ab his ẽt ifestant. Magnesi & Ephesi ordine militari in
eas p̄cedūt. In mari Indico Locustæ aquatiles quaterna im-
plent cubita. Sunt in India ternū pedū longitudinis, crurib⁹
& femoribus ferræꝝ Vsum præbentes, cum inaruerunt.

65. **¶** Lucius piscis est denticulatus. De quo Ausonius. Lucius
obscuras vlua coenoq; lacunas Obsidet.

66. **¶** Labrax piscis est lato oris rictu, qui escā totā vna cū ære
faucibus corripit, atq; ob id facile capitur. Prægrandes aut
Labraces apud Miletum Asiæ ciuitatem esse dicunt. Vnde
adagium. Labrax Milesius. In auidum & voracem.

67. **¶** Mugil piscis est capitosus, omnium (qui squamis integū
tur) velocissimus, adeo vt trāsuersa nauigia interim super-
natet. Ridetur eius natura, quod abscondito in metu capi-
te, totum se occultari putet. Coitus tempore, marem lineq;

alligatum & in mare proiectū fœminę sequunt̃ ad litus, & mares fœminā partus tpe. Bellum habēt Mugiles cū lupis. Sciunt esse in esca hamū, insidiasq; nō ignorāt. Auiditas tñ tanta est, vt cauda verberando excutiant cibos. De mugile Lippius Collensis. Cum caput est rectū credo mea mēbra latere, Per Venerem prędam fœmina virq; sumes.

- 68 **M**urena piscis est longitudine anguillę. Parit quocunq; tpe, eiusq; oua citissime crescūt. Vocātur a Latinis flutę, qđ in superfic. e aquarū fluāt, & supnatent. Cū in summis aquis apriçatur, sole torrefactę amplius se curuare aut aquis mergere nequeunt. Vnde Martialis. Quę natat in Siculo gran- dis Murena p̃fundo, Nō valet exustā mergere sole cutem. Fuit olim Murena in tantis delitiis, vt nomen Liciniorum familię dederit teste Varrone, & mortua defleta sit in pisci- na, & alia inaures ab Antonia Drusi meruerit. Principatum obtrinet in Sicilia, vbi prę pinguedine in summum pelagus erūpit. Habet ēt delicatā vrbs Hispanię Thartessus nomie, adeo vt inter cibos electiles numerata sit authore Gellio. Murenis infestissima est ferularū natura, hamū deuorant, admonentq; dentibus lineas, atq; ita erodunt. Licinius Ma- cer apud Plin. ait eas fœminei tm sexu esse, & concipere e serpētibus, & ob id sibilo a piscatoribus euocari, Aiam ha- bent i cauda, qua p̃cussa exanimant̃, verū ictu capitis raro. Laudantur inter saxatiles. Cōgros odio p̃sequuntur.
- 69 **M**urex piscis ē marinus ex genere cōchay, qui & cōchy- liū dīr. Plī. Cōchylia & purpuras oēs ore atterit. Ex eius hu- more fit color purpureus. Vñ & p̃ purpura solet accipi. Ho- ratius. Te bis afro inurice tinctę vestiūt lanę, Frequēs ē hic piscis & nobilis apud Tyrū, vbi vsum purpurę prębet. Virg. lib. 4. Aenē. Tyrioq; ardebat murice læna. Muricū cinis cū oleo tumores tollit, & mammas cū melle efficaciter sanat. Latent circa canis ortū tricenis diebus. Congregant̃ verno tpe purpurarū instar, mutuoq; attritu lentorē cuiusdā cærę saluant. Pariunt Vere. De murice Martialis. Sanguine de n̄ro tinctas ingrate lacernas Induis, & nō est hoc satis, esca sumus. Horatius. Murice Baiano potior lucrina Peloris.

- 70 **C** Mustella piscis est Murene similis, cui secundas in delirius partes nonnulli tribuunt. Sunt qui hirudinē eam vocāt a similitudine palustris Hirudinis, quæ sanguinem fugit.
- 71 **M**ullus piscis ter anno parit. Maritimorum voracissimus est. Alga vescit & humano cadauere. Moriens appetit & ficolor, cum multiplici squamæ rubentium mutatioe, Binas libras maximus non excedit, Geminā habet barbā in labro inferiori. Hinc barbatuli nulli dicunt a Cicerone libro ad Atticum secundo, ubi ait. Nostri autem principes digito se cœlū putant attingere, si nulli barbati in piscinis sint, qui ad manum accedant. Volater. putat nullū eū eē, quē hodie barbū dicim⁹. De Mullo Martialis lib. 2. Mullū dimidiū lupumque totum. Idē. Spirat in aduēcto, sed iam piger æquore mullus Languescit, viuum de mare, fortis erit, Fenestella ait Mullū accepisse nomen a colore molliorū calciamentorū. Cū expirat, versicolori squamæ mutatione nitescit. A sinio Celer tpe Claudii nullū octo millibus numum emit. Mullos septentrionalis gignit Oceanus & pars occidentis proxima.
- 72 **C** Myrus piscis est seu serpens maximus, cui si eruat oculus, frontique huius appendat, ophthalmiā dicitur sanare, pisci vero renasci. Ferūt præterea altero eum capi lumine, qui uiuentem non dimiserit. Plinius & Gaza oculatā eum vocāt. Volaterranus putat eundem esse cum Lampreda.
- 73 **C** Meryx piscis est, qui ruminare dicitur.
- 74 **C** Melanuri pisces sunt omnium timidissimi. Nam tranquillo cœlo & mari ima pelagi petunt, sequi petris multa obductos alga cōdunt. Per brumam vero cum ceteros viderint pisces undis agitados & ventis profundū petere, illi tunc confidentes superiora repetūt, iuxtaque litus spuma tempestatis operati feruntur ad ora piscatorum incogniti. Vescuntur obuiis quibuscūque, Ad hamum non accedunt, capiuntur sagena.
- C** Mena piscis est colorem mutans, nam hyemali tempore candidus est, æstiuo niger. De hoc Persius saty. 3. Menag, quod prima nondum defecerit orca.
- 75 **C** Mus araneus piscis est, qui visa orbita currus, statim uti pedicis impeditus capitur.

- 76 **M**ures marini exeūt in terrā. Oua pariūt, q̄ obruunt terrā, ac demū trigesima die refodiūt, & foet⁹ ad aquas ducūt.
- 77 **M**usculus piscis est, qui iter Balenæ, oculis eius pondere superciliorū obtusis, premaras dirigit, oculorumq; vice fungitur. Frequens est hic piscis in Stympiali Arcadia.
- 78 **M**erula piscis pluribus foeminis sui generis cōgreditur, easq; in recessu petrarum abditas tanq̄ in thalamis secum cōtinet. Zelotypus esse dicitur. Puerperium & mas curat, assistendo cibumq; foetæ ministrando.
- 79 **M**argari pisces sunt rotunda specie, q̄ gregatim natant, regē sectātes more apū. Quo capto cæteri attoniti capiunt facillime in mari rubro in locis p̄minentibus ac portuosiss. Cōdūturq; i doliis salsamētariis donec exsiccata carne durescāt i lapidē aurei coloris. Reperiunt in Indico & Britanico Oceano. In terra nō iueniūt nisi fossiles & adulterini.
- 80 **M**elandria piscis est cæsis quernis assulis similissima.
- 81 **M**iluago piscis est, q̄ quoties cernit extra aquā volitans, tēpestates mutari Trebius Niger apud Plinium author est.
- 82 **M**yrinum Aristoteles ait esse murenæ marem, qui generat, sed tñ hoc differre, q̄ murena varia & infirma sit, Myrinus vnicolor & robustus, dehresq; extra os habeat.
- 83 **M**ytulus piscis est in arenosis sponte proueniēs. Nullius est saporis, sed grassitudini gingiuarū, sordidisq; vlceribus medetur. Martialis libro. 3. Ostrea tu sumis stagno saturata Lucrino. Sumitur inciso Mytilus ore mihi.
- 84 **M**inutal piscis est maximus, quem Apitius addito liquamine, oleo & vino condiebat. De hoc Martialis. Hinc exit varium coquo minutal.
- 85 **N**arica piscis est minutulus, qui a nando nomen assumpsit. Plautus apud Festū. Naricam bonā atq; Canitam.
- 86 **N**autillus alius piscis, dictus quod nauigantis effigiē habeat. A quibuscūq; Pompilus dicitur.
- 87 **O**strea seu Ostreæ pisces sunt operi concha, qui nō vulgarem in cibus gratiā habent. Sergius Orata optimū saporem Lucrinis adiudicauit, quæ etiam cōmendat Martialis, Ebria Baiāno veni modo concha lucrino. Horatius. Non

ne lucrina iuuerint Conchylia. Gerarda sca stagnū est agri Volaterrani optimis Ostreis refertū. Horati⁹ cōmēdat quæ Circæis nascunt, vbi ait. Ostræa Circæis. Miseno oriuntur Echini. Omnium ostrearū, Conchylionū & cōcharū corpora Lunari potestate augeri & rursus minui testis est Plinius.

88 **T**orca piscis est magnitudinis miræ infestus balenis. Plin. scribit Orcae reflatu depressum, quandoq; nauigiū fuisse & immersum in oculis suis, quam in Ostiensī portu debellauerit Claudius imperator.

89 **T**orpus piscis est oblongus auguillæ similis.

90 **T**orcynus piscis est, qui mira sagacitate hamum vi deorsum trahit, vt sese illidat petris, & absoluat laqueo, aut laxa to vulnere profiliat.

91 **T**orchis piscis est rotundus & sine squamis, totusq; capite constans, & oīum durissimus, authore Plinio.

92 **T**oxyringus os habet prælongū in modū rostri, oculos fulgentes, alba supcilia, dorsum viridās, pennas priores nigras, reliquas albas, caudā prælongā & viridem, quā aurea linea mediā discriminat. Colit ab Aegyptiis vt Crocodilus.

93 **T**otia pisces aurem habent ventri coniunctam.

94 **P**ectunculus piseis est de genere molliū, extra aquā sese efferens sagittæ modo. Pectunculus Chius inter cibos electiles numerat a Gellio. Laudatissimi pectines reperiuntur Mytilenis teste Plinio, & Tarēti dicēte Horatio. Pectinib⁹ patulis iactat se mole Tarentū. Mobiles sunt pectines, adeo vt plerunq; retibus exilient & pene putentur volare.

95 **P**elamides appellatur thynni, cum annum tps excesserunt, morantur in luto. Iuuenalis Saty. 7. Quod vocis priū. succus Petasunculus & vas Pelamidū. Hox piscium copiā habēt Alyzones populi, Reperiunt & in angustiis Byzatiū.

96 **P**eloris piscis est de genere concharum, dictus a Peloro promontorio, vbi scatet. Horatius. Murice baiano potior lucrina Peloris. Pelorides Plin. teste emolliunt aluum.

97 **P**hyseter piscis ē marinus inusitata magnitudie, de quo Rufus i Arati Phænomenone. Delphinos virides, & Physeteras anhelos. Hos Plinius inter belluas marinas reponit.

- 93 **Phocæ** pisces sunt, qui & mugitu boues marini dicuntur. Virgilius lib. 4. Geor. Et turpes pascit sub gurgite Phocas. Ouid. lib. 1. Meta. Nunc ibi deformes ponunt sua corpora Phocæ. Hic piscis corio & pilis tegitur, Parit in terra pecudum more, & coit instar canum. In somno mugit, unde & vituli meruit nomen. Spirat & dormit in terra.
- 99 **Polypus** piscis est de genere mollium, a pedum multitudine nomen adeptus. Fraudulentus est & colore mutat. Itaque petris adherens plurimos pisces prodone non agnoscetes cassibus furtiue artis includit. Reddit enim colore petrarum, in quibus delictet. Tanta est in eo voracitas, ut nec a suo quod genere abstinere. Carabum piscem expauescit adeo ut coniectus in retia ubi illa fuerit, quique captus statim exanimetur. Aestiuo tempore usque sunt Polypi exire in agros, maritimasque arbores fructuum auditate scadere. Tanta est salacitate, ut effecto corpore nulla sit ei aut natandi, aut produm affectandi facultas. Fœmine breuior est vita, & facilius capitur. Rapaces sunt eius pedes. Vnde natum puerbum de hominibus furacibus, apud Plautum, Polypi sunt, quicquid attigerunt, tenent. Item aliud. Polypi mentem habet. In hominem, quod moribus est versatilibus. Est et Polypus narium morbus. Martialis lib. 12. Nasutum volo, nolo polyposum.
- 100 **Pristis** piscis est marinus angusti corporis & longissimi. Dicitur autem Pristis ab undarum sectione. Scindunt enim fluctus mirum in modum propter tenuitatem. Pristin Græci sectionem vocant. Plinius scribit Pristes esse in mari Indico. 200. cubitorum.
- 101 **Pistta** piscis est, quem nonnulli passerem dicunt Aristoteles. Torpedo occultit sese & pastinaca, & asellus, & rana, & pistta, & squatina.
- 102 **Pastinaca** piscis est quique natas, iterdum et volitans. Rostrum habet pacutum & venenatum, & cui nullum fere sit remedium. Pastinacæ iecur decoctum in oleo pruritum & scabiem non hominum modo sed & quadrupedum efficacissime sedat. Eiusdem radius ad alligatus umbilico faciles partus facit. Pinnas non habet. Latrocinat ex occulto transientes radio, quod telum est ei figens. Argumentum magnæ in hoc pisce solertiæ est quod cum sit piscium tardissimus, mugile omnium velocissimum in ventre habere quique reperi-

riatur. Cōtra suū iētū remedio ē cinere suo ex aceto illito.

103 **CP**hagrus nomen est piscis anguillæ similis & saxatilis.

104 **CP**aupo piscis est Varii coloris, rubentibus lineis, e genere ferratorum & solitariorum.

105 **CP**holis piscis ē de genere Rhomborū, qui mucore suo spumaq; cubile sibi subternit.

106 **CP**huca pisciculus solus piscium in alga nidificat.

107 **CP**ediculus piscis est parasitus Delphini. Eius enim prædam & escam sectatur, quam libenter impertit, propterea pediculi pingues sunt & obesi.

108 **CP**orcū Græci Astragoriscū vocāt. Cū capīt more porcorū gruit. Appion apud Plī. maximū piscium esse tradit.

109 **CP**ardalis piscis est similis terrestri, colore & maculis.

110 **CP**hyfalus piscis est colore smaragdi, venenatus, Qui si capiatur, more pilæ aut vesicæ intumescit.

111 **CP**hari pisces sunt, quos venerant, qui Syenem incolunt.

112 **CP**aguri pisces integuntur crusta. More serpentū senium exuūt, renouata crusta. Vocant a Palladio Cancrī marini.

113 **CP**urpura (quā aliqui Porphyram vocant) cōchyliorum voracissima est. Linguā habet prælongā semperq; vibrantem, per quā potitur præda, quā affectatur. Eius cruori maxima dignatio in tingendis lanis præcipue si lapidis ictu cedatur. Purpurarū quædam augentur insigni magnitudine, ut quæ ad Sigæum & Lectū Idæ promōtoria gignūt. Alię parvæ sunt, ut in Eurippo & Caria. Marinæ magnæ sunt & scabræ. Capiunt tempore verno, cum fauos extruunt, Flos inde extrahitur specie mēbranæ candicantis, qui contritus manū inficit. Purpuræ viuūt annis septenis. Latēt sicut murices cōtra canis ortū tricenis dieb⁹. Cōgregantur in verno tpe, mutuoq; attritu lentos; cuiusdā cerę saluant. Succum (quo tinguntur lanæ) euomunt cum vira. Propterea pisces viuas capere cōtendunt. Capiunt paruulis rarisq; cōchis, textu veluti nassis in alto iactis. Inest his esca, quā appetunt purpuræ, porrectisq; linguis infestār. At illæ aculeo exstimulatæ claudūt sese, cōprimuntq; mordentes, ita pendentes auiditate sua purpuræ tolluntur.

- 114 **P**ompilus concha munitur, quā connexā turbato mari natādo gerit, nec fluctibus oppleta testa deprimat. Trāquilō resupinat carinā mō, acetabulis vtrinq; premis vtens, & cartilaginē (quam in medio retinet) pro velis pandens. Si qñ metus beluā inuadentiū ingruit, repleta cōcha sub vndis sese dimittēs latitat. Rursus vitato piculo resilit pro funda perit ceu terrā oderit. Adnatat nauibus cū aliis suæ speciei, assultāsq; circa p̄globat. Eadē ē fere nautili natura.
- 115 **P**inna īmobilis inhæret saxi, custodemq; habet Pinnotherē, quo cum priuat, statim perit. Hic ei dapes suggerit, piscesq; in prædā deducit. Plinius vbi de Cancris loquitur. Pinnotherēs (ingr) vocat minimus ex omni genere, ideo opportunus iniuriæ. Huic solertia inanibus ostrearū testis se condere, & cum accreuerit, migrare in capaciores.
- 116 **P**erna piscis est ex cōcharū genere frequēs circa Pōrtas īfulas. Stāt aut Pernæ veluti fuillo crure lōgo in arena defixæ, hiātesq; q̄ limpitudo ē pedali nō min⁹ spatio. Cibū venant, dentes in circuitu marginū hñt pectinatim spissatos. Intus p̄spōdylo grādis caro est. Authore Plinio. lib. 32.
- 117 **P**latanistæ rostrum habent & caudā Delphi. Reperiuntur in Gange Indiæ magnitudine. 15. cubitorum.
- 118 **P**ulmones marini in Pelāgo diez hyemem portendūt. Montiu item sonitus, nemorumq; mugitus p̄dicunt. Eorū tineres adalligati p̄fluua purgant. Pulmonibus si cōfrice lignū, ardere videt, adeo vt facula ita præluceat.
- 119 **P**asser planus est, nomen traxit a passere auicula. Optimus in cibus iudicat. Passer & Rhombus situ tm̄ corporis differunt. Dexter resupinatus est illis, Passeri læuus.
- 120 **R**hombus piscis est planus, in deliciis quondā habitus. Laudatissimus fuit Rauennæ. De hoc Martialis. Quāuis lata gerat patella Rhombum, Rhombus latior est tamen patella. Commendatur etiam Adriaticus. Iuuenalis satyra quarta. Incidit Adriaci spatiū admirabile Rhombi. Est etiam Rhombus instrumentū incantatorum, quo fila torquebant, vt apud Martialem lib. 9. Quæ nunc Thessalico lunam deducere Rhombo.

Rana piscis est notissimus lato ventre, cæruleis variegatus maculis. Græce Vathracos dicitur. Ranarum terrestriu quædam in vepribus tantum viuunt, dicunturq; rubetæ, quibus in terra & in humore vita est. Aquatiles coeunt noctu extra aquam mare sceminam inuitante. Hydrium maxime reformidant, quo accedente clamore se glomerant & aduersus eunt turmatim. Earum coaxatio solito maior pluuiam portendit. In Seripho insula mutæ sunt. Hinc adagium. Rana Seriphia, In elingues. Theophrastus aquarum eius regionis frigiditati hoc tribuit. Ranæ insidiantur apibus aquatilibus, nec earum ictu sentiunt. Prima lingua eis coheret, intima absoluta a gutture, qua vocem mittunt. Rana quæ ab argumeto pilcatrix dicitur, setas habet quædam a cilijs extantes ac prolixas, quarum adminiculis natura monstrante struit insidias, latitans in limosis, auisq; locis. Frontem cum setis videndam loco elcæ pisciculis porrigit, illi accurrenres deceptiq; ac paulatim in arctum deducti ab ea rapiuntur. De eius usu in medicinis, vide Plinium.

112 **E**odem fere modo Raia pisciculos agit in prædam, Cathilaginem habet pro spina, auctore Plinio.

113 **S**epia venenoso est morsu. Quam videt insidias parari sibi, effuso atramento (quod habet per sanguine) sese abscondit. Perisus. Nigra quod si usa vanescat Sepia Lympha. Sepiæ mares varijs sunt & nigriores,stantiæq; maiores. Percussæ tridente sceminæ auxiliant. At scemina isto mare fugit. Sepiæ atramento tanta vis est, vt in lucerna addito, Aethiopes videri ablato priore lumine tradat. Anaxilaus apud Plinium.

114 **S**carus piscium solus natando vescitur & ruminat. Hunc piscem e Carpatio mari primus aduexit Optatus helipertius, præfectus classis sub Claudio principe, & inter Ostiensem & Capaniam oram disseminauit. Fuit quondam in honore mensarum. Aelianus hunc fallacissimum piscem esse testatur, Venerisq; gratia in prædam agi, sceminas eius generis per littus ductas. De Scaro Optianus inquit. Hic Scarus saxa frequentat. Quin mites inter pisces clamore tremendo intonat, & solus pallentes ruminat herbas: Mar-

tialis libro quinto. Nāq; quis nescit audum vorata decipi
 Scarum musca? Hic piscis inclusus nassis nō fronte erūpit,
 nec infestis viminibus caput inserit, sed aduersus caudæ istū
 bus crebris laxat fores, atq; retrorsum ita erumpit, quē lu
 ctatum eius si forte alius Scarus extrinsecus videat, appre
 hensa mordicus cauda nixum iuuat erumpētis. Tranqllus
 scribit Scarorum iocinora fuisse in patina Vitellij inter lau
 riores ciborū primitias. In hac (inquit) Scarorū iocinora,
 fasianorū & pauonum cerebella, linguas phoenicopterū,
 murenarum lactes, a Carpathio vsq; fretoq; Hispaniæ per
 nauarcos ac triremes commiscuit. Quod autem iocinora
 Scarorū & viscera iucundioris sint saporis, docet Martialis
 in xeniis, vbi ait. Hic scarus æquoreis qui venit obesus ab
 vndis, Visceribus bon^o est, cætera vile sapit. Quintilian^o ait
 Scarum nō capi in nostro mari. At eūdē capi in Siculo do
 cet Petronius arbiter dicēs. Ingeniosa gula est, Siculo Scar
 rus æquore merfus. Ad mēsam viuus perducitur. Hēr etiā
 Scaros Carpatium mare. Vnde Orat. Non me lucrina iuue
 rint cōchylia, Magis ve Rhombus aut Scari, Si quos Eois
 intonata fluctibus Hyems ad hoc vertat mare. Eois flucti
 bus dixit ppter mare Carpathium quod est in Oriente.

- 115 **S**argus mullum semper comitatur, antris inhabitat. Ex
 animalibus maxime capris sollicitatur. Prodest eius caro
 contra Presteris morsum.
- 116 **S**ynodon piscis est sociabilis, Carne vescitur, & mollia
 appetit. Euenit huic & hyatule, vt (quum pisces minores
 infestātur) venter procidat, quod is ori coniunctus sit.
- 117 **S**ilurus tāta est in prolem charitate, vt absumpta foemi
 na mas oua seruet, saepeq; vna capitur, dum filius captos
 subsequitur. Peculiaris est Nilo, quāquam & in Danubio
 reperiatur. Ambrosius. Captus est Silurus & inutilis prēda
 detecta est. Idem. Et Silurum qui minorum piscium visce
 ribus aluum replet. Grassatur hic piscis vbiq; est, omne
 animal appetens, equos innatātes saepe demergens, præci
 pue i Meno fluuio Germaniæ, & in Danubio. Lippus Col
 lensis Appetit omne aīal grassator dēte Silurus, Et summa

hātes p freta mergit equos. Iambus est i secūda pēametrā.
 118 **¶** Scombrus de genere est Thynnorum, vnde salsamenta
 sūt. In aquis sulphureum prae se fert colorem. Extra aquā
 vero, quem & ceteri. Ab huius frequentia & multitudine
 Scombraria insula inaris Hispani meruit nomen. Martia.
 Hesperius Scombri temperet oua liquor. Plini⁹ ait Scom-
 brum laudatissimum esse in sinibus Carthaginis.

119 **¶** Sphyrēna (quam Gaza Malleolum conuertit) latiore
 in nassis plagam vnde profiliat, quærit. Palatū carnosum
 habet pro lingua.

120 **¶** Salmo fluuiatilis in Aquitania præfertur marino. Inue-
 nitur in Rheno & Rhodano.

121 **¶** Salpa piscis coqui nō potest, nisi ferula percutiatur. Re-
 peritur apud Ebusum.

Lippus Collēsis. Salpa obscen⁹ ego dicor, nec decoquor
 vnquam Ni ferula cedens verbera multa dabis.

122 **¶** Sola plana est & lata, numeratur inter cibos lautiores.
 Lieni imposita medetur.

123 **¶** Stella insidiatur cōchylis. Eius natura tanti est feruoris,
 vt oīa contacta adurat. Paruam intus habet carnem, extra
 vero est duriore callo. Oēm peragit & cōcoquit cibū. Aīūt
 mala medicamēta nocere nō posse Stella marina vulpino
 sāguie illita, & affixa limini superiori, aut clauo greco ianue.
¶ Scolopendra, quam Gaza centipedem vertit, terrestri
 feræ similis est. Si quis eam attigerit, excitabitur ei pruri-
 tus, perinde ac si cōtigisset vrticam. Visæ sunt inusitata ma-
 gnitudine, capite caudaq; extātibus per vndas in modum
 triremium ferri, vtentes premigio pedibus sublati, equos
 habēt plurimos. Theophrastus apud Plinium scribit. Otre-
 rietes populōs a Scolopendris deletos. Porro scolopēdre
 hamo deuorato omnia interanea euomunt, donec hamū
 egerant, deinde resorbent.

124 **¶** Scorpius siccioris est carnis, bis anno parit, alga vescit.
 Varius est. Icesius medicus dixit stagnorū Scorpiones nigran-
 tes esse, marinos vero fuluos. Similitudinem habet cū scor-
 pena, licet Aristoteles discrimen ponat.

Squilla piscis est adhærens pinnæ in Lyri fluuio frequē-
tissimus. Vnde Martia. Cæruleus nos Lyris amat, quem syl-
ua maricæ protegit, hinc squillæ maxima turba sum⁹. De
hoc etiam Hora. Affertur Squillas inter murena natantes,
In patina porrecta. Et Plin. lib. 1. Epist. Mare non sane pre-
ciosis piscibus abundat, soleas tamen & Squillas optimas
egerit. Iuuenalis saty. 5. Aspice q̄ longo distinguat pecto-
re lancem, Quæ fertur domino squilla.

136 **S**imia piscis, ore, & colore similis est terrestri, dorso te-
studineo, fuluis circa collum maculis. Pinnas autem mo-
do pandit volanti similis.

137 **S**agittarius Echini specie, oculos hêt solidos & p̄lixos.

138 **S**pongiarū triplex est genus, Spissæ, ratæ, asperæ. Om-
nes ad saxa nascuntur, aut iuxta littus, Lutoq; aluntur. Nā
captæ, limo refertæ omnes cernuntur. Imbecilliores sunt
spissæ q̄ ratæ quod minus alte adhærent. Spongiæ mollis-
simæ sunt circa Lyciam. In hellesponto asperæ, densæ cir-
ca Maleam. Alit̄ur etiam conchis & piscibus. Intellectum
inesse his apparet, quia vbi auulforem sensere contractæ
multo difficilius extrahuntur. Quod etiā fluctu pulsante
faciunt. Viuūt esca, quia minutz in his cōchæ repertæ sūt.
Putrescunt in apricis locis. Ideoq; optimæ sunt in gurgiti-
bus viuētibus. Fistulas habent quasdam per quas pasci exi-
stimantur. Viuunt longo tēpote. Pessimum genus est eaz,
quæ Aplysiæ vocantur, quia erui non possunt.

139 **S**trombi e genere concharum, regem habent, quem se-
quantur, quocūq; concesserit. Hunc capienti aut aspicien-
ti, bonum omē portendi dicunt. Apud Bizantios Attica
Drachma proposita est illum expiscantibus.

140 **S**quatina de genere planorum, cutem habet rigidam,
quapropter asperitatem ligna & eburnea poliuntur. Nu-
meratur inter cartilaginea.

141 **S**parulus piscis est exiguus & vilissimus. Martialis. Res-
tibi cum Rhombo est, at mihi cum Sparulo.

142 **T**hymallus piscis est p̄ciosus, de quo Ambrosius. Neq;
te (inquit) inhonoratum nostra persecutione Thymalle

dimittam, cui a flore nomē inoleuit, seu Ticini vada te flu-
minis, seu ameni Athesis vmbra nutrierit, flos es. Quid spe-
cie tua gratius? quid suauitate iucundius? quid odore fra-
grantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spi-
ras. Cubitalis est eius magnitudo. Medius est inter Lupum
& Cephalum, Naribus admodum, herbam vnde cognomi-
natur, spirat, ad hamum non accedit.

143 **C**Tortio similis est Delphino præterq̃ rostro. Distat & tri-
stia aspectus. Abest enim illa lasciuia maxime. Tamen ro-
stris canicularum maleficientia assimilatus. Huc gignit ma-
re Ponticum.

144 **T**rochus est ingens corpore, ceruice & spina prominen-
tibus, vt supra vndas conspiciatur, Seipsum inire. Quare
Theodorus Gaza eum masculo foeminam vertit.

145 **T**rissæ laudatissimæ reperiunt in Tyberi, Eas hodie vo-
cari Romæ Lacias, Florentiæ Chepias, Neapoli Alosas tra-
dit Volaterranus. In Aegypto circa Moræ stagnū Trissas
flebilib⁹ nueris & melodiis esce vice deceptas expiscant.

146 **T**rocta piscis est voracissimus. Dentes habet continuos
Captus hami lineam præcidit. Stipatus multis suæ species
piscibus Delphino congregitur & depugnat.

147 **T**hynnus piscis est altero captus oculo. Quare natando
partem (qua videt) terram versus ap̃plicat. Hinc adagium.
Thynni more videre, quum quis obliq̃ aspexit. Vbi bruma
deprehenditur Thynnus, hibernat ibidem. Mox verè pro-
cedente multi vna exeunt in pontum Euxinum, ac maio-
res soli præsit cæteri gregatim veluti pecudes subsequun-
tur connexis inter se corporibus vt mutua iuuentur vmbra,
cōtra solis æstus. Strabo ait Thynnos miræ magnitudinis
esse in Hispania, quos glande vesci p̃odit. Membratim
cæsi ceruice & abdomine commendantur edulio recenti,
cætera asseruantur sale. Præcipua (inquit Plinius) magni-
tudine Thynni inuenimus talenta quindecim pependisse.
Eiusdem caudæ latitudinē duo cubita & palmum. Thyn-
norum captura est a Vergiliarum exortu ad Arcturi occa-
sum. Reliquo tempore latent in gurgitibus imis, nisi tem-

pore aliquo euocati aut pleniluniis. Pinguescunt intantli,
vt dehiscat. Non excedunt biennium. Thynnoscopos Bur
dæus vocat homines e litore Thynnos speculari solitos,
qui latine Thynnarij dicuntur.

148 **C** Trichias nonnulli Sardas vocant. Istum subeuntes non
remeant. Plinius. Intransitum (inquit) pontum, soli non
remeant Trichiaz.

149 **C** Tritonem Romæ se vidisse Pausanias dicit, colore ra
narum palustrium, squamoso corpore, branchiis sub auris
bus, naso & ore humanis, dentibus firmis, oculis glaucis,
manibus digitisq; similibus concharum testis, cauda sub
alutem vice pedum, vt Delphin.

150 **C** Reperiuntur testudines marine, & quæ in aquis dulcib;
viuunt, quas Lutarias appellamus. Testudo oua gignit in
terra, quibus arena obrutis statim ad mare redit, Mox die
bus sexaginta peractis iterum ad oua reuertitur, quæ are
na refossa vt iam animata cõpetit, paulatim deducit in pe
lagus. Reperiunt in India, quæ cõuexu scaphæ magnitu
dinẽ æquat. Et in Taprobane insula vsum lecti domibus li
gneis p̃bent. Chelonophagi populi testudinũ superficie ca
sas irẽgunt & carne vescunt. Troglodytæ cornigeras hñt,
quarum cornibus in natando, remiglo se adiuuant.

151 **C** Torpedinem si quis attigerit, morbo afficietur, a quo
illa suum nomen traxit. Quo etiam modo pisces in prædã
agit. Occultat enim se limo, & supra natantes facit torpere,
quos emergens deuorat.

152 **C** Trigla piscis est, qui a nostris Mullus & Barbo dicitur.

153 **C** Voligo piscis est a volando nominatus. Aliter dicitur
Loligo.

154 **C** Vitulus marinus, qui & Phoca dicit, animal est amph
bium, tam in aquis quam in terra degēs. Foetus parit in ter
ra, paulatimq; ad vndas assuefacit, sed non ante duodeci
mum diem. Breuissimus est a partu, postea tum euadit ma
ximus, albus vëtre, & dētibus frendēs. Ipse imbellis & ani
mo degener, non tm viribus quam vastitati corporis fidit.
Vescitur piscibus & humano cadauere. Vnde & piscatibus

Anit infidias. Pedes habet a scapulis manibus similes modo visæ, pedesq; posteriores quinis discretos digitis. Nunquam percutitur fulmine. Nullum animal grauiore premittur somno. Vñ Martialis: Dormitis nimirum gires, vituliq; marini. Iuba apud Plinium tradit vitulos marinos ternas heminas capere. Mitescunt interdum. Pilo vestiuntur. Canum modo coherent. Nunq; plures geminis pariunt. Educant matris foetum. Interficiunt difficulter, nisi capite eliso. In sono mugiunt. Tenet disciplinam, voceq; pariter & visu populum salutant. Pinnis quib; in mari vrant, humi quoq; vice pedum serpunt. Aut dextris eorum penis vi soporiferam esse, sonosq; allicere subditas capiti. eis oculi in mille colores trahunt sicut hyem.

115. **C** Vertibulum piscis dicitur a testæ duricie, adhæret suæ testæ, qua contegitur, habet duo foramina exigua, quibus humorem recipit & reddit.

116. **C** Vrtica adhæret saxi. Manum in fame depascitur, ut Polypus. Ora in medio corpore continet, & de medio saxo quasi de testa viuit. Adhærentes circa assultantesq; pisciculos corripit. Noctu vagatur, noctuq; mutatur. Vescit carne. Vim habet puritatis mordacem ut terrestres vrticæ. Frontis est carnosæ. Noctu pedines & Echinus perquirat. Dum ad motum sibi manum sentit, colorem mutat & contrahit. Tacta vredinem mittit, paulumq; si fuerit internalli abscondit. Ora ei in radices esse traduntur. Extremæ per summam tenui fistula reddit.

117. **C** Vva marina in vino putrefacta, iis qui inde biberint, terdium vino affert.

118. **C** Non reperiret finem hæc historia, nec etiã vires & ingenium sufficerent, si singulorum naturas verbis consequi vellem. Nam præter fluuiatiles pisces, Plinius ponit. 176. genera animalium in mari viventium. Multos dedit opera misimus, quorum hæc sunt nomina, Nereides, Elephanti Rotæ, Dromones, Cornutæ, Gladii, serræ, hippotami, Percæ, aselli, alopeca, box, baris, hanchus, balanus, vranoscopus, cynædi, chametrachea, glyciamerides, colycia, Pterodactylides, bales, echinophore, cucumis, Cynopus, Cynodexia, Erythrinus, hippos, hippurus, halipleur, mæa, metix mormylus.

Mytrocæ, Ophidion, Ostria, Phitarus, Tyndarides, Per-
cides, Rhina, Sargrus, Scylla, purus, Scorpena, sciadeus,
Sciæna, Smyrus, scepini, smarides, Tornus, Thurianus, the-
sa, Tethea, vrene, bopgyrus, Orphus, Rhacinus, mormy-
ra, Teragus, Labrus, epoda, Channe ex seipsa concipiens,
Glaucus ætate nūquam apparens, Pomphilius semper na-
uigiorum cursus comitans, Chironius in aquis nidificans, &
alia prope infinita huiusmodi nomina.

¶ Populorum diuersi mores & ritus varij.

¶ Agathyrsi populi Scythiæ vicini abundant auro. Capil-
los habent cæruleos, quos vna cum toto corpore diuersis
coloribus inficiunt. Virg. libr. 4. Aene. Cretesq; Dryopesq;
frémunt, pictiq; Agathyrsi. Mantuanus in Apollonia. Vsq;
Melanchlenos, vsq; ad pictos Agathyrsos. In eōmune cū
mulieribus coeunt. Nihil liuoris aut odij mutuo exercent.

¶ Aborigenes antiquissimi Italix populi vagierant & fi-
ne laribus.

¶ Alani Scythiæ populi carne vescūtur, nec panem mā-
ducant. Semper sunt pugnaces. Vnde Lucæ lib. 8. Et seque-
rer duros æterni Martis Alanos. Patiētissimi sunt laboris,
nam cētum millia cursu cōtinuo interdum conficiunt.

¶ Amazones Scythiæ mulieres dexteras mammas nascē-
tibus scēminis inurebant, ne ferendis armis essent impedi-
mento. Masculi sexus liberos interficiebant. Imperabant
sine viris. Vesciebantur lacertis & testudinibus.

¶ Ambrones Gallix populi quū subita maris inundatiōe sedes suas ami-
sissent, animū rapinis adiecerūt & latrocinijs. Androgynæ
ppli sūt in Africa vtriusq; naturę, vicib⁹ iter se coeūtes. His
dextera māma virilis ē, leua muliebris. Antropophagi Scy-
thiæ ppli hūana carne vescūt. Bibūt ossib⁹ hūanorū caputū.

¶ Areopagite Atheniensium magistratus iudicabant in tē-
plo Martis de cede & de statu reipū. prouidebant, idq; sub
dio. Arimaspi Scythiæ populi vnum habent in fronte ocu-
lum, vnde & nomen traxerūt. Nam arima Scytharum lin-
gua vnum signat, Spu vero oculum.

¶ Arymphæi populi sunt prope Riphæos montes iusti

eia & eq̄tatis obseruantissimi, & mira trāquillitate inter se degentes. Sedes illi nemora, alimēta bacce, Capillus iuxta foeminis virisq; in probro existimat. Ab ipso natali dicunt esse calui, simisq; naribus & ingenti mento. Studiosi nō sūt rei pecuariæ. Sub arbore quisq; cubitat. His nemō mortaliū iniuriā facit. Sacri. n. dicunt esse, nihilq; armorum possident, Cōtrouersias finitimorum dirimunt.

Aegyptij diuinarū rerum peritissimi fuerunt, vnde Macro. Aegyptū vocat artium matrē. Ab Aegyptijs Græci disci-egyptus
plinas oēs mutuati sunt. Diem obseruabant a media nocte in aliam. Hominū sunt antiquissimi. Olim gaudebāt vni-m. m.
guentis. Eorū mulieres septēnos quādoq; vno edebāt par-
tū. Seruūt omni mēse, vbiq; ibres estui non sunt. Apud
eos aliqui singula annoꝝ millia vixisse prodūtur, sed hoc
intelligendū est de annis mēstruis, qui terminantur lunæ se-
nio. Cepas & allium inter deos habent, Apim bouē colūt
pro numine, & quēdā animalia, vt canem, selem, accipitrē,
Ibin, lepidorum & oxirinchum pisces. Crocodilum etiā
venierantur, quem mortuum in vnis sepeliunt. Crocodili
adipē & grotos vngunt. Brassicā non edunt. Inuētores fue-pithu
runt picturæ. Mortuorū asseruant cadauera, vnguentis fœ-end. v.
torem impediētibus referta. Solertes fuerunt in reperiēdis
artibus, & in agnitiōe rerū indagāda sagaces, Furta omnia
ipone permittunt. Ventrem mortuorū eximunt, vt omnī
peccatorū causam. Flavius Vopiscus scribit Aegyptios esse
versificatores, epigrammatarios, & ad cantilenas publicas
propensos. Primo omnium Solem & Lunam deos putā-
uerunt, Solem Osirim, Lunam Isim nuncupātes. Idem ait
Aegyptios esse vētosos, furibundos, iactantes, iniuriosos,
& auidos rerum nouarum, Imperator Adrianus ad Seruia-
num cōsulem scribens dixit homines esse seditiosissimos,
Vanissimos, & iniuriosissimos. Et Quintus Curtius eos in-
famat vt gētem vanam nouādis quā gerēdis rebus aptio-
rem. Antiquitus frequētissime ea obibant munia, quę nūc
gerunt, & vectandis corpore oneribus quæstum faciebant.
Vnde Aristophanes apud Cælium. Curtus imposuit duos,

ac mortuos totidem, quos nec Aegyptij quidem tollerent
 cētum. Hinc adagium. Aegyptius laterifer. Erant & admi-
 rabiles in nectēdis machinis, proclines in vinum, cui⁹ quā
 essent inopes, excogitauerunt portionē ex hordeo. Viginti
 millia virium habitauerunt regnāte Amasi. Frequentissime
 afficiunt Elephantiasī morbo propter calores & aestū. Sale
 abstinent, nec panibus vescuntur sale conditis. Marcellinus
 vocat Aegyptios genus hominū cōtrouersum, & assuetu-
 dine perplexius litigandi semper laetissimū. Subfusci sunt,
 atrati, gracilēti, aridi, ad singulos motus exandescētes, cō-
 trouersi & reposcōnes acerrimi. Olim apud eos mulieres
 cauponabātur, & institoria obibāt munia. Viri intra domo-
 rum parietes texebāt, & operabānt muliebritet. Domi vē-
 trem exonerant, in publico vero vescunt dicentes ea quae
 sunt turpia in occulto fieri debere, quae honesta, in propa-
 tulo. Mulier neq; dei, neq; deae vlla sacerdos est, sed viri
 deorū oīum & deae. Sacerdotes de rasi sunt in funeribus.
 Omnes capillos nutriunt, barbā tamen tondent. Vescuntur
 cum feris, alijs frumento, alijs hordeo. Viri binas ves-
 tes habēt, foeminae singulas. Potant in poculis aeneis, quae
 singulis diebus purgant. Linea semper ferunt vestimenta.
 Virilia circuncidunt munditiae gratia. Sacerdotes lauantur
 quotidie, frigida interdū ter, noctu bis. Fabas neq; ferunt,
 neq; alibi natas comedunt. Robusta habent capita, salubri
 sunt corpore aeris beneficio, qui nunquam mutatur. Pane
 vescuntur, quem ex farre cōficiunt. Vicant piscibus par-
 tim crudis sole arefactis, partim salugine cōditis. Cothui-
 nicibus item, anatibus & quibusdam alijs auiculis. Minores
 maioribus natu cedunt, ac in via defleunt, venientibusq;
 assurgūt e sedili. Anni rationem primi excogitarūt,
 deinde in portiones duodecim, quae de lunae senio mēses
 nuncupantur, distribuerūt. Primi aras excitarunt, cōflauerunt
 simulachra, & templa construxerunt. Olim vesebantur
 herbis, palustriq; caule, quem Agrosim vocant. Onera
 capitibus gestare virorum est, humeris foeminarum. Foemi-
 nae stantes urinam egerūt, viri sedentes. Maribus nulla

necessitas alendi parentes, filiabus summa. Literas habent
 bifarias, sacras, & populares. In deorum cultum magno te-
 runtur studio. Sacerdotes amiculis vtuntur lineis, calceis pa-
 pyracris. Suillum pecus detestantur adeo, vt si quis porci *similis pe-*
 attigerit, cum indumētis omnibus in flumine abluae. Pro *cus*
 preterea subulcis interdicatur tēplis omnibus. Laneas vestes
 intulisse tēplo, profanū. Scelus itē, inuolutum eis cadauer
 condidisse. Decedente aliquo, muliebris familia caput ad
 vultū sibi deformat luto, excurrit deinde per urbē, ac plan-
 git. Viri se conuerberāt nudatis pectoribus. Muliebre cada-
 uer diutius domi asseruat, ne venerea scelerate a salutaris *Salutaris*
 quibus incumbit sepultura, ingnetur. Apud eos Amasis rex
 edicto cogebatur quotānis vnusquisq; destinato magi-
 stratu ratiocinari, quo se foueret artificio. Quod si qs non
 faceret, poena erat illi extremū supplicium. Proprietes se
 e lectulis solebāt suffire corpus resina, vt aerē expurgarent
 disgregatione. Idē Aegyptij sic obscenis voluptatib; ser-
 uierunt, vt hircum deum appellarint, quod salacissimum
 sit animal ad Venerem. Author Theodoritus Cyrensis.

¶ Andabatae populi clausis pugnant oculis.

¶ Atlantes degeneres sunt humani ritus, neq; vllorū noīum
 appellationē habent. Solem orientē, occidentemq; dira im-
 precatione contuent, vt exitiale suis agris. Neq; insomnia
 visunt, qualia ceteri mortales. Nulla vescuntur animāte.

¶ Arabes mitrati degūt, aut intonso crine. Barbā abradūt
 præterquam in superiore labro. Duas habent æstates, æ
 totidem hyemes, solstitia. 4. qui sunt inter æquinoctiale &
 tropicum Cancrī. Sagittas inficiunt veneno. Fratres filios
 honore anteeūt, quia maiores natu. Consanguinei oīa ha-
 bent cōmunia. Maximus tamen ætate in omni re præcedit
 ceteros. Communis item vxor, immo vero vna omnibus.
 Ingressurus ad eam baculum ante fores deponit. Omnes
 enim baculum gestant. Eo viso reliqui congressu parcutit.
 Illa tamen noctes agit cum seniore. Matri coire non cense-
 tur impiū. Cōgressus cū alterius sanguinis, foemina cense-
 adulterij, quod morte plectit. In predia inimicorū lapides

aggerāt, quo significant interituros mala morte, quā ea cōluerint, insidiis eorum qui lapides posuerunt. Abundant balsamo. Præter cæteros mortales fidem seruant inuolantam, Dionysium & Vraniam solos deorum esse arbitrantur. Quisq; permanet in patrio instituto.

CAgriophagi vescuntur leonum & pantherarū carnibus.

CArthabatitz instar ferarum quadrupedum sunt vagi.

CAstromi Indie populi sunt sine ore, corpore toto hirti. vescuntur frondiū lanugine. Halitu tantum viuunt in odore, quē narib⁹ trahunt. Nullus illis cibus, nullus pot⁹. Tantū radicū florūq; varios hñt odores & syluestriū malorū, quæ secū portant lōgiore itinere, ne desit olfact⁹. Grauiore paulo odore nō difficulter exanimantur. Pl. li. 7. & Strab. li. 15.

CAgri gentini impendio & sumptu magnifico mensas parabant & cōuiuia. Propterea Plato dicebat eos ædificare, ac si victuri perpetuo forent, itemq; conuiuari, velut semper morituri. Vtebantur lechytis & Xistris argenteis, habebantq; lecticas totas ex ebore.

CAethiopes Hesperij solebāt crines in nodum complicare. Martialis, Atq; aliter tortis crinibus Aethiopes. Aethiopes ipsi omnium sunt nationum serui. Viuunt sine institutis & legibus. Finitimorum præda sunt & cæterorum mantipia, Parentes ipsi liberos vendunt mercatoribus, & frumento mutant. Pontanius de obedientia. Olim nulla in re utebātur auro, quam pœnalibus catenis. Qui sunt ab eritā solis promissos habēt crines, q̄ ex Africa crispissimos.

CAxones atcole Axonis fluuij in sinibus Remōrum longis utebantur hastis. Lucanus libro primo. Longisq; leues Axones in armis. Aruerni olim gloriabātur se oriundos à Troianis, ac propterea dici volebāt Romanorum fratres. Lucanus libro primo. Aruerniq; ausi Latios se fingere fratres, Sanguine ab Iliaco populi.

CAquileienses tanta fide contra Maximinum pro senatu fuerunt, vt funes de mulierum capillis neckerent, quib⁹ sagittas excuterent penuria neruorum.

CAthenienses crudelissime sæuebāt in eos, qui a sua di

tionē defecerāt, adeo vt decreto iusserint manuū dextrarū pollices abscindi Aegīnetis quod rebellassent, ne amplius hastā ferre possent, aut remis inter nauigandū vti. Mitylenæos vero eādem ob causam cū puberibus iugulari statuerunt, & Samiorum frontes si corripērētur inuri stigmatē. Apud eosdem tanta fuit sepulchrorū cura, vt peremptos bello si quis dux honestare sepulchro neglexisset, capite plecteretur. Nefas non putabāt sororem in matrimonium capere. Lanificiū, oleū, vini vsum, serēdiq; frumēta docuerunt. Pueros statim ab initio erudiebāt, vt nādi vsum ppter bellica naualia & literas condiscerēt. Laborarunt tamē auaritię nota adeo, vt prouerbiū fluxerit. Atticus moriēs portigit manu. Fuerunt & impudētissimi. Vnde Atticus aspectus dedit etiā prouerbio locum. Insupet adulatores maximi. Publicis cōsiliis diuinos quosdā sacerdotes adhibebāt. Lubicri erant eum ad iram tū ad misericordiā. Suspiciones arripiebāt celeriter. Laudantibus arridebāt, ad opem humilimo cuiq; serēdam erāt promptissimi. Si quem mortuum reperissent in via, sepeliēbant. Nunquam immolabant bouem, cuius opera in curru aut aratro fuerāt vsi. Nulla pri⁹ puella tradebatur viro, q̄ sacra Dianæ obiiisset. Capillorū cincinnis aureas addebāt cicadas. Solebant magnos ex argentifodinis prouentus in plebem diuidere.

CArj Germanie populi habebant nigra scuta, tincta corpora. Nigras ad praelia noctes legebant, ipsaq; formidine atq; vmbra feralis exercitus terrorem inferebāt, nullo hostium sustinente nouum ac veluti infernum aspectum.

CAbani curam mortuorum agere nefas arbitrātur. Corpore sunt pręgrandi, nec inuenuisto, ingenio, minime furto aut subdolo. Vltra centum numerādo non progrediuntur. Pondera, mensuras, modum ciuilitatis & agricolationis nō norūt. Linguatum apud eos varietates sex & viginti. Deos habēt Solem, Iouem, Lunam, Sacerdos Lunę primas habet post regem. Sacris pręest seruis & sacrę religionis. Seruorum pleriq; numinis afflatu vaticinantur. Præcipuum ex his sacerdos annuis epulis saginat, mox ad imo

tationem producit. Admotus aræ seipsum gladio cōfodit. Plurimus senectuti habetur honos. Præciosa cū mortuis infodiunt, licet meminisse mortuorum habeant sceleris loco. Strabo. libro vndecimo.

¶ Apud Armenios rubētes quādoq; visuntur niues, quod loca illa scateāt minio. Persicis dii immolāt, & Anaitidem colunt, eiusq; ministerio nobilitate præstantes dedicant filias, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data mox traduntur viris velut augustiores factæ. Arcubus elarēt Armenia. Vnde Statius lib. 1. Syl. Arcuq; horrenda fugaci Armenia. Capillorum cultu luxuriāt. Claudianus. Hic mytra velatus Arabs, hic crine decoro Armenius.

¶ Ausus populi Africę capronas e frōte demisisse gaudēt. Virgines quotānis in honorem Mineruæ certamen edūt. Arma sunt lapides & fustes. Si qua ex ictu decesserit, falsa tenetur virgo. Quæ oīum præstantissime deprelia est a ceteris, armis decorata subuehitur curru per ambitū Tritonidis paludis. Promisueus illis cum muliere cōgressus.

¶ Afri pastores quadrimis filiis vertitis venas adhibita farina succida inurebāt cōpescēdis e capite fluctuōib⁹. Propterea iter oēs prospera vtūtur valetudine. Afrę mulieres supvestē nudas gestant capræ pelles sūmbriatas & rubrica litas. In Sica Africę ciuitate matronę corpore prostituto ex passiuo concubitu dotē sibi quærunt ex patria p̃suetudine.

¶ Abydenis mox fuit si quem ciuem aut hospitem conuiuiō exciperēt, vt post vnguētum & coronas infantes a multricibus inducerētur, circumferrenturq; suauandi.

¶ Arcades suis titulis suq; auspicio nullum hostem vnq; superarūt, verum alijs suppetias ferebant persæpe. Eorum vetustissima est origo adeo, vt glorientur se priores fuisse luna. Seneca in Hippolyto Aut te stellifero despiciēs polo Sydus post veteres Arcadas editum. Colebāt Pana deum pecoris. Oui. lib. 2. Fast. Pana deum pecoris veteres coluissent ferūtur Arcades, Arcadiis plurimus ille iugis.

¶ Solebant Assyrię grotos in viis proponere & exquirere a prætereuntibus, scirent ne remedium aliquod morbi.

Coma utebatur non admodum magna. Defunctos melle
tōdibant & cæra. Clypeos gestabant & pugiones. Clauas
item ligneas ferro inductas ac lineos thoraces. Deum quē
summum habēt, Adad vocant, deam vero, Adargatim.

Capud Atrios populos qui vel minima furantur, lapidi-
bus obruuntur.

Alexandrini fallaces fuerunt, alia semper cogitantes,
alia simulantes.

Adrimarchidæ virgines nupturas exhibēt suo regi, qui
pulchriorem & gratiorem sibi deuirginat.

Asbytae populi Lybie quadrigis vehuntur.

Bisaltæ Scythiæ populi nutriuntur equorum sanguine
permixto lacte, vt docet Virg. lib. 3. Geor. De his Claudsa-
nus. Dicite Bisaltæ, vel qui pangæa iuuenis scinditis.

Bathylli populi madent vnguentis Authore Plinio.

Boristhenidæ Scythiæ populi ppetuo frigore torquēt.
De his Propertius. Gloria ad hibernos lata Boristhenidas.

Britāni antiquitus omnes se inficiebant glasto. Est autē
Glastum herba similis plantagini. Propertius. Nunc etiam
infectos demens imitare Britānos, Ludis & externo tincta
nitore caput. Martial. Barbara de pictis veni Bascauda Bri-
tannis. Erant olim capillis pmissis, inhumani suis hospiti-
bus. Hora. Visam Britānos hospitibus feros. Nullā aut aliā ob-
causam se inficiebant, q̄ vt ea ratione horridiores viderē-
tur hostibus. Apud eos fratres cum fratribus, & cum liberis
patentes, vxores olim habebant communes. Præter vim
& audaciam nullum habebant ad prælia adiumentum.

Burgundiones dicti sunt, quod olim vicos habitarent,
qui eorum lingua Burgi vocantur.

Belgæ optime regebant currus cameratos. Lucanus. Et
docilis rector monstrati Belga Couini Cæsar in commens-
tarijs ait Belgas esse Gallorū fortissimos, quod ad eos mi-
nime commeent mercatores, qui comportēt, quæ ad mol-
liciem & effœminandos animos pertinent.

Bactriani, horridis sunt ingenijs & a Persarum luxu ab-
horrentibus, authore Curtio. Senio vel morbo confectos

canibus deuorādos obiciunt ad hoc de industria enutritis quos sepulchrales vocant. Mille quondam vrbes habitarunt. Apud eos qui pauca furatur, spuris dehonestari solent Bellicosi sunt & potentissimi.

¶ Babyloniorum mores corruptissimi fuerūt & ad irritas voluptates aptissimi. Liberos & coniuges cum hospitibus stupro coire (modo precium flagicij daretur) patentes maritiq; permittebant. In vinū & ebrietatem maxime erant effusi. Fœminarum cōuiuia ineuntium in principio modestus erat habitus, deinde summa quæq; amiculā auferrebant profanato pudore. Ad vltimum opus ima corporum velamenta projiciebant, non meretrices tantum, sed matrone & viri, apud quos comitas habet vulgati corporis vilitas, authore Curtio, libro qnto. Duabus vtuntur tunnicis, vna linea vsq; ad pedes demissa, altera super hanc laticia. Capita mitris velant, vnguentis toto corpore delibutū. Annulum signatorium singuli gestāt. Vbi virgines factę sunt nobiles, omnes vnum in locū congregāt, easq; circūfistente viroꝝ frequentia præco sigillatim vendit secundū ordinem formæ & pulchritudinis. Medicis nō vtūtur. Sepulchra eisdem sunt in melle. Vbi vir & maritus coiuerūt, sub dilutulum abluuntur ambo, nec vllum vas prius attingunt, quam se aqua perfuderint. authōr Herodotus.

¶ Bithyni conscendebant montium cacumina, ibiq; Iouem consalutabant.

¶ Bœotij rudes fuerunt & agrestes, maleq; audierunt stoliditatis nomine Horatius. Bœotum in crasso iurares aere natu. Plutarchus scribit Bœotos ab Atticis fuisse notatos tanquam brutos, stupidos, & pingues propter edacitatē.

¶ Brachmanes indorum sapientes dicebant præsentem vitam esse veluri cōceptum vitalem. Mortem v̄to egressum ad veram vitam. Item mūdum habere tempus initiale, tēdereq; ad interitū. Deum vniuersoꝝ opificē per cūcta meare. In philosophiæ cōmunionē vxores nō admittebāt. Abstinebāt ab oī carnis cibo. Subdiales agebāt & veritatē trēcipue amplexabant. Lineis utebantur amiculis.

¶ Bizanti

¶ Bizantij notati sunt a Græcis vt acolasti & intemperantes, quod in uenerem & uinum ferrentur præcipientes, plurimum enim uersabantur in caupona.

¶ Berbicæ certam ætatis metam transgressos perimunt, viros immolantes, mulieribus præfocatis.

¶ Ferunt Brutios pastores pecudibus equabusq; misceri solitos. Pontanus de Obedientia.

¶ Budini populi Scythiæ pediculos esitant. Cæsijs sunt oculis. Rei pecuariæ dant operam. Libero patri agunt trieterica & bacchanalia.

¶ Barcæ mulieres gustu vaccinæ & suillæ carnis abstinēt. Cimmerij populi perpetua caligant obscuritate. Homerus apud Erasmi. Illic sūt populiq; & mœnia Cimmeriorū, Nubibus & cæca assidue caligine tecta. Illos haud unquam radijs sol aspicit ardens, Nec quando astriferū curru perit arduus axem, Nec rursus ad terras magno deuectus olympo, Sed nox incumbit miseris mortalibus atra. Ouidius fingit domum somni esse in hac regiōe, ubi ait. Est ppe Cimmerios longo spelunca recessu Mons cauus, ignaui domus & penetralia somni, Quo nūquam radijs oriens mediusue, cadensue Phœbus adire potest, nebulæ caligine mixtæ Exhalātur humo, dubiæq; crepuscula lucis. De his Tibullus lib. 4. Cimmerion etiam obscuras accessit ad oras, Quis nunquam candente dies apparuit oratu, seu supra terras Phœbus, seu curreret infra.

¶ Chalybes habitant iuxta Paphlagoniā in Ponto. Optimo abundant metallo. De his. Val. Flac. lib. 4. Argon. Nō ita sit metuenda tibi sæuissīma quāquam Gens Chalybū, duris patiens cui cultus in aruis. Et tonat afflicta semp domus ignea massa. Idem lib. 5. Nocte sub extrema clausis telluris ab antris Peruigil auditur Chalybum labor.

¶ Casyri indorum ad Scythas uersi, humanis corporib⁹ vescuntur.

¶ Campani in Italia semp superbi fuerunt bonitate agrorum & fructuum, & urbis pulchritudine.

¶ Candeī seu Ophiophagi vescuntur serpentibus, quas

tum fertilissima est eorum regio.

CCyclopes & Lestrigões hūana carne olim vefcebanf.
CChoromādæ sunt sine voce, stridoris horrendi, hirtis
 corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.

CCirni qui Corficam incolunt, viuunt annis centenis
 quadragenis.

CIn Calingis Indie gente quinquēnes concipiūt foemī
 næ. Octauum vitæ annum non excedunt.

CColophonj & Castabalenses pp bella cohortes canū ha
 buere, quæ primę dimicabant in acie nūq̃ detrectantes.

CCauci septentrionales populi altos habitant tumulos,
 & casās nauigiis similes, a quibus quum recedit mare, fu
 gientes cum aquis pisces circa tuguria venant. Nullas ha
 bent pecudes, neq̃ aluntur lacte, vt finitimi. Vlua & palus
 stri iunco funes nechtunt ad prætexēda piscibus rhetia. Ca
 ptum manibus lutum ventis magis q̃ sole siccant. Potus
 non nisi imbre seruato scrobibus in vestibulo domus.

CChelenophagi Carmanie populi non alia quam testu
 dinum carne viuunt.

CCimbrorum mulieres amicos suos & affinitate sibi con
 iunctos solebant interficere, quos videbāt in bello turpi
 fuga salutem sibi quærere. Author Plutarchus.

CCyrenæi eo deliciarum prouecti sunt, vt legum condi
 torem habere Platonem concupiuerint. Qui tamen il
 lorum admiratus ignauiam, indignos duxit, quibus ob
 sequeretur.

CCarthaginenses humanas hostias immolabāt Herculi.
 Fraudulēti erant & mendaces, nō genere sed natura loci.
 Nō solum optimos, sed & ditissimos cēsebant magistrati
 bus admouēdos. Impossibile enim putabāt eum qui ege
 state premeretur, recte & incorrupte magistratum gerere
 posse. Aetate Annibalis Carthaginēses iaculari nesciebāt.
 Vnde & breuibz spiculis vtebātur manu. author Plutar
 chus in Marcello. Iidē acerbī sūt & tristes, facile magistra
 tibus parēt, subditis sunt molesti, perstāt in sentētiis perti
 naciter, ad iocos & vrbauitatem duriores, quā quos vlla

gratia mollire possis. author idē Plutarchus in Politicis.

¶ Cretenses ingrediebantur praelia præcinente tibicine. Author Gellius. Apud eos erat sapiētes quos prophetas vocabant, qui non tantum abstinebant carnibus, sed & cōtis omnino cibis. Apud eosdē lata quoq; lege passim per mittebat Venus mascula, amplexabanturq; pueriles amores vsq; ad stuporē. Author apud Cæliū Aristoteles. Nauigandi peritia, maritimarūq; rerum vsu principatū olim tenuerunt. Hinc natum adagiū, quod p̄ ironiam dici solet.

Cretēsis nescit pelagus. Masculis amorib; infantū flagrabāt, vt ad amatos vi corripere. Amore conciliabat nō tā forma quā roboris pstantia. Infamati sunt iprobitate, p̄fidia, mēdacio, & ignauiā. Liberæ pditionis pueri leges mādabāt memoriæ, mox deoꝝ hymnis animū adiciebant.

¶ Cilices hircos habēt villo tonsili, vnde vestes cōficiū, quas cilicia & cilicina dicimus. Martia. li. 7. Qualē sorpici bus mittit supinis Tonsor Cinyphio Cilix marito. Infames fuerūt imanitatis & crudelitatis nomine, ob assiduas hospitū deprædatiōes & pyratīcā, quam exercebāt. Hinc Plautus in Trinūmo. Latrocinatū aut in Asiam, aut in Ciliciam ibit. Cilices Xerxi in Græciam bellum mouenti cētum naues tribuerunt, teste Herodoto lib. 7.

¶ Cares populi mercede cōperunt militare, ac proinde vt viliores passim infamati sunt. Hinc adagium. Homūculus ex Caria. Canem diis imolabant. Vnde & Carica victima transit in prouerbiū de vili munusculo.

¶ Caspij parentes inclusos fame necant, quum annū. 70. ætatis excesserūt. Si quem autem aduolantes aues vnguibus ac rostris concerpserint, felicitatis argumentum suspicantur. Si a feris aut canibus conuellatur, non ita. Quod si a nullo attingatur, desient perinde ac infelicissimum. Strabo libro vndecimo.

¶ Coi lunoni sacrificantes seruos a conuiuio reiciebāt, vt sacrificarent liberius.

Curetes instar mollium puellatum comam fouebāt, nec succidebant.

Chalcidenses ardebant nefanda puerorum libidine. Laborabant etiam auaritiæ nota.

Chaldei vice numinis colebant ignem. Chaldeorum regio (inqt Marcellin⁹) estatrix philosophiæ veteris, vt memorat ipsi, apud quos veridica vaticinandi fides eluxit.

Calleci erant sine deo & numine. Mulieres monilla gestabant ferrea, comasq; circumnectebant galericulo atricoloris superiecto.

Cantabricæ mulieres oppressæ bello, filios leguntur interfecisse, ne in hostiles manus venirent. Ope rustico sumptum suum exercebant. Puerperæ viris ipsarum vice decubentibus administrabant. Editum infantem fluminis abluebant rhipis. Ferunt etiam Catabros olim iuris hostium factos & patibulo affixos in tanta supplicij diritate, nihilominus inde ac gestantes Pæana cecinisse. Eiusdem quoq; gentis illud erat, vt viri vxoribus numeraret dotem, filiasq; ex asse heredes constitueret.

Carmanis fuit peculiare, vt percussa faciei vena profluente inde cruorem vino permiscerent, propinarentq; amicitiae finem statuentes sanguinem gustasse mutuum. Mox vero vnguentis caput collinere, percutiendis vini exhalationibus, Apud eosdem nemini licebat vxorem ducere, nisi prius caput occisi hostis ad regem detulisset. Rex autem interfectorum caluarias in regia locabat. Linguas vero fauibus exertas & minutatim concisas, panesq; permixtas illis porrigebat degustandas, qui attulissent, author Strabo.

Chii calentes mero quum Spartam venissent, itassentq; ad curiam Ephorum, in curulibus magistratuum cellis, ventris onera per summam foeditatem deiecerunt. Hinc natum adagium. Chius omnia percatans.

Cercyrensis populis quoniam crebris seditionibus agitabatur moris erat gestare flagra ingentia ansis eburneis exornata.

Crotoniatæ erant egregij athletæ adeo vt in palestra victoriam sæpenumero reportarent.

Cercopes populi fuerunt in Epheso notæ fraudulentiæ, qui conati sunt ipsi etiam Ioui imponere. Hinc adagium.

Cercopum coetus, de improborum conuentu.

Calabriqueum pyris abundens, consueuerunt ea hospitibus affatim apponere, deinde saturos bellariorum vice domum auferre iubent, Horatio teste.

Apud Crestones populos singuli plures habent uxores. Quum autem vir aliquis moritur, tunc oritur magna disceptatio inter foeminas, quænam illi charius adamarret uiuentem. Id ubi compertum est, quæ beniuolentiæ & amoris palmam meruit, ad mortui tumulū ducitur exorata, ibique a propinquis maestatur & humatur cum viro.

Cilicypopuli vicini Persis pro pileis mittam ferunt.

Cyziceni notari sunt timidatis & molliciei.

Cadurci populi Galliæ in comētis culcitiarum ex suo lino palmam obtinuerunt.

Apud Dacos & Sarmatas ipsi etiā mares corpora sua succis herbarum linunt.

Derbices delicta omnia etiam minima ultimo digna supplicio censent. Tellurem deam agnoscunt. Rebus diuinis nullam adhibent foeminam, sed nec in mensam admittunt. Septuagenario gradiores iugulat aduocato ad epulas proximo quoque. Vetularum carnibus non vescuntur, sed prefocatas modo cōdunt. Si cui fatalis dies aduenerit ante metam præstitutam, sepeliunt. Strabo libro. 11.

Dardani sub Illyride populi ter tantum in vita balneis operā dabant. De Dardanis in hunc modū meminit Strabo lib. 7. Dardani (inquit) natio præsus agrestis, adeo ut sublimo spelūcas defossas incolat, degantque. Studio tamen capti musicæ, tibias & fides, & id genus instrumenta vsurpant.

Apud Danos foeminae plerique formam suam in virile habitum commutantes militiam adibant, omnesque perose delicias corpus & animum patientia de labore sesebant durare, totamque foemine æ leuitatis molliciem abdicantes, virilem exercere sæuitiam. Bella pro basibus interabant, manus telorum non relaxum obsequiis exhibebant. Author Saxo Grammaticus, libro septimo.

Cessedones Scytharum Asiaticorum populi solent parere

tum funera cantu prosequi, & cōuocatis vicinis cadauera ipsa alijs carnibus admixtis absumere, & ex ossib⁹ capitū cōficere sibi pocula. Apud eos quoties pater alicui decessit, oēs eius p̄pinqui pectora adducūt, cōciduntq; & mortuū aliis cōmixtū carnibus ei exhibent, a quo inuitati sūt ad conuiuiū. Caput tñ defuncti denudatū, purgatq; inaurant, eoque pro simulachro vtuntur, & quōtannis ceremonias eidē faciunt. Iustitiam obseruant diligētissime. Vxorē æque fortes sunt ac viri. Authores Herodotus in Melpomene, & Mela Pomponius sub principiū secūdi libri. **C**essei Iudæorum populi abstinebant vino, carnibus & vxoribus. Ieiuniis ita assueuerunt, vt ipsa in naturam verferint. Apud eos p̄prium nemo aliquid possidet. Omnibus in medio positis cōmuniter vtuntur. Habitant simul & cōueniunt quasi sodales. Quumq; pro cōmuni utilitate faciāt oīa, alia aliorum negocia sunt, quæ certatim peragunt, nō frigus, nō calorem, nō aliquam mutationē aeris formidātes. Quum a laboribus mercedē ceperunt, apud quæstorem deponunt. Is omnia diligenter pcurat, quibus egent. Pleriq; ex his nullas ciuitates colunt, neq; seruos habent, quādo omnes velut mater eadem genuit natura. Triplici regula vitam transigunt, amore in deum ardentissimo, virtutis cultu diligētissimo, charitate in p̄ximum feruentissima.

CApud Epi⁹ ephyros Locros si quis salutis causa vinum hausisset largius medico non i⁹perante, morte expiabat libera illa compotatio, perinde ac grāde aliquod scelus.

CApud Eleusinos capitale erat quicquā ex mysteriis in vulgus efferre, cuiusmodi erat adud Ro. sacra bonę dēæ.

CEphesi hēbant notulas quādam & voces magicas, quibus vtētes in omni negocio victores euadebāt. Hinc adagiū. Ephesiis vti literis. Ephesios barbaro & agresti p̄sus ingenio esse cōstat, vt qui Hermodorū philosophum propter excellētem eius doctrinam, & quia frugi esset, in exilium egerunt, dicentes. Nemo nostrum frugi esset. Authores Laertius & Pius papa.

Cænesij populi in oceano septentrionali tam grandes habent aures, vt iis nuda integant corpora.

Cænis Germaniæ populis mira erat feritas & foeda pertas. Nō arma, non equi, nō penates. Victus herba, vestitus pellis, cubile humus. Sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperabant. Idē venatus viros pariter ac foeminas alebat. Passim enim comitabatur, partemq; præde petebant. Viuebāt in syluis, quod beatus arbitrabantur, quā ingemere agris, illaborare domib⁹. Author Cor. Tacitus. De his quoq; abunde meminit Saxo Grammaticus lib. quinto & nono Historiæ Danicæ.

Celoni Scythiæ populi solebāt se pingere. Virgi. lib. 2. Geor. Eoasq; domos Arabū, pictosq; Gelonos. Claudianus. Membraq; qui ferro gaudet pinxisse Gelonus. Sanguinem equinum bibebāt cum lacte. Idem Virgi. Bisaltæ quo more solēt, acerq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopē, atq; in deserta Getarū, Et lac concretū cum sanguine potat equino. Sidonius. Aut ad paludicolas Sicābros, aut ad Caucasigenas Alanos, aut ad Equimulgos Gelonos. Sunt præterea sagittarij. Virg. lib. 8. Hinc lelegas, Carasq; sagittiferosq; Gelonos Finxerat. Multas singuli hñt vxores. Val. Flac. lib. 7. Argon. Hei mihi vel sæuo cōiunx non vna Gelono. De hostiū cutibus sibi indumēta, & equiste gmina conficiūt. Contēti viuunt suis finibus. Hora. lib. 2. Car. Intraq; præscriptū Gelonos exiguis equitare cāpis. Getæ nullos hñt in agris limites, sed fruges liberas & cōmunes. Horatius lib. 3. Car. Viuunt & rigidi Getæ, Immetata quibus iugera liberas Fruges & Cererem ferunt. Nec cultura placet longior annua. Gaudent sagittis & pharetris. Ouid. lib. 5. Trist. Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis. Integuntur ferarum pellibus. Idem Ouid. lib. 4. de Ponto. Hic mihi in Euxino bis tertia ducit æstas Littore, pellicos inter agenda Getas. Bibunt & equinum sanguinem permixto lacte. Sidonius. Solitosq; cruentum Lac potare Getas, & pocula tingere venis. Non vescuntur caribus. Solebant glim mortuis viris vxores interficere.

Ouid. de Getis sic scribit. In quibus est nemo, qui nō Coryton & arcū, Telaq; vipereo lurida felle gerat. Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago, Non coma, nō vlla barba reiecta manu. Dextera non segnis fixo dare vulnere culto. Quem vinctum lateri barbarus omnis habet. Mortem suorum lætitia prosequēbātur Getæ. Vnde Mātuanus, Threicios imitare Getas, qui extrema suorum Læticia celebrant, & dulci funera cantu.

¶ Garamantes in matrimoniorū expertes passim cum foemina deunt, nullas certas habent sedes. Sub cilicijis semper agūt. Mulieres seruilia vbiq; ministeria. semp. faciunt. Author Pontanus de Obedientia.

¶ Gamphasantes nudi præliorūq; expertes nulli externo congregantur. Obuios quosq; fugiūt ac reformidant. Habitant in parte Libiæ.

¶ Germani foeminas quasdam fatidicas tāquam deas habuerunt. Magnas olim ferebāt lanceas & hastas, angusto & breui ferro, quas frameas vocāt. Hoc telu & scuto contenti erant equites. Pedites & missilia spargebāt nudi aut sagulo leues. Scuta lectissimis coloribus distinguebant. Corpora suorum etiam in dubijs prælijs referebant. Scutū reliquisse præcipuū erat flagitium. Reges ex nobilitate, duces ex virtute sumebāt. Nec regibus infinita erat ac libera potestas. Neq; animaduertere, nec vincere, nec verberare quēquam nisi sacerdotibus licebat. Ad matres & cōiūges ferebāt vulnera. Nec illę numerare, nec exigere plagas pauebant. Cibos & hortamina ferebāt pugnātib; adeo vt memoriæ prodatur quāsdā acies inclinatās & iam labātes a foeminis restitutas pstantia precū & obiectu peritorū. Nec earū cōsilia aspernabant. Mercuriū colebant, cui certis dieb; humanis litabant hostiis. Hercule & Martem cōcessis aialibus placabāt. Lucos & nemora cōsecrabant, deorūq; appellabant nōminibus. Auspicia & sortes obseruabāt maxime. Equorū quoq; præfagia & monitus experiebant. obseruatis eorūde hinnitusibus. Nec vllū auspicio maior habebat fides. De minorib; principes consulta

bant, de maioribus omnes. ita tamen vt ea quorū penes plebem arbitriū erat, apud principes pertractarentur. Dierum numerū non cōputabant vt nos, sed noctium. Silentium p̄ sacerdotes, quibus ius erat coercendi, imperabatur. Rex vel princeps dicturus audiebatur magis autoritate suadendi, q̄ iubendi potestate. Si displicebat sentētia fremitu aspernabant. Si placebat, frameas cōcutiebant. Erat distinctio p̄cnarū ex delicto. Proditores & transfugas atq; horibus suspēdebant. Ignauos & ibelles & corpore infames cœno ac palude, iniecta insuper crate mergebant. In leuioribus delictis pro modo p̄cnarū, equorū pecorūq; numero conuicti multabātur. Principes qui iura per pagos vicosq; reddebāt, nihil neq; publicæ, neq; priuatę rei nisi armati agebāt. Nemini tñ prius licebat arma capere, quā ciuitas probasset. Tūc autem principū aliquis, vel pater vel p̄pinquus scuto frameaq; iuuenem ornabat. Hæc erat apud illos toga, hic primus iuuētę honos. In acie turpe erat principia a suis virtute vinci, turpe comitatu virtutem principis non æquare. Infame vero & per oēm vitā probrosum ducebatur, si qs superstes discessisset relicto principe. Princeps pugnabat pro victoria, comites p̄ principe. Si aliqua ciuitas longa pace aut ocio torpuisset, eaq; indigenæ adolescentes petebant vltro eas nationes, quæ bellum aliquod gererent, quia ingrata erat genti quies. Pigrum & iners putabant sudore acquirere, quod potuisset parari sanguine. Dum cessabant a bellis, non multum venatibus, plus per ocium transigebant dediti somno etq; boq;. Fortissimus quisq; sceminis senibusq; & infirmis viximo cuiq; rei domesticæ curam delegabat ipse quiescens. Gaudebant finitimarum gērium donis. Nullas habitabāt vrbes, nec patiebantur inter se iunctas sedes. Colebant diosc̄rēti ac diuersi, vt fons, vt campus, vt nemus placuerat. Vicos locabant non tamen connexis aut cohærentibus ædificiis. Suam quisq; domum spacio circūdabat, siue aduersus casus ignis remedium, siue inscitia edificadi. Apud illos nullus erat cementorū aut regularum vsus. Materia

ad omnia utebantur informi & citra speciem aut delectationē. Aperiebant & subterraneos specus, quos multo firmo onerabant, suffugium hyemi & receptaculū frugib⁹. Tegumen oībus erat sagum fibula vel spina confertū. Locupletissimi veste distinguebant non fluitante, vt Sarmatæ & Parthi, sed stricta & singulos artus exprimente. Gerebant & ferarū pelles, Nec alius foeminis quā viris erat habitus, nisi quod foeminæ sæpius lineis amictibus velabant, eosq; purpura variabāt, & partē vestis superioris immanicas nō extēdebant, nudæ brachia & lacertos. Contēti erant singulis vxoribus exceptis paucis, q non libidine sed ob nobilitatē multas ducebant. Dotē non vxor marito, sed vxori maritus offerebat. Intererant parētes & munera pbabant, non ad delitias muliebres quæsitæ, nec qbus noua nūpta comeretur, sed boues, scutū cum framea & gladio. In hæc munera vxor accipiebatur, atq; inuicē ipsa armorū aliquid viro afferebat. In ipsis auspicijs matrimonij, nupta monebat venire se laborū periculorumq; sociam, idem in pace, idem in prælio ausurā passuramq;. Hoc iūcti boues, hoc paratus equus, hoc data arma denū glabant. Literarum secreta viri pariter ac foeminæ ignorabant. Paucissima erant adulteria. Adulteram accisis crinibus nudatā coram ppinquis maritus expellebat domo, & per oēm vicum verberare agebat. Nemo illic vicia ridebat. Infantes nudi erant in domib⁹. Sua quēq; mater vberibus alebat, nec ancillis, aut nutricib⁹ delegabantur. Nullum erat deliciarū discrimen inter dominū & seruū. Inter eadem pecora, in eadē humo degebant. Sera iuuenū venus, nec nisi iam prouectis ætate & viribus concedebantur matrimonia. Sui cuiq; liberi erant hæredes sine testamento parentum. Si defuissent liberi, succedebant propiores cognatione. Conuictibus & hospitij indulgebāt amicissime, adeo vt nefas haberetur quemcunq; mortaliū accere testō. Hospites externos pro fortuna quisq; paratis excipiebant epulis. Abeūtib⁹ si qd poposcissent, moris erat cōcedere. Separatæ singulis sedes, & sua cuiq;

mensa. Diem nocteq; cōtinuare potando nulli erat pro-
brum. Crebræ in compotatiōibus rixæ, quæ sæpius cæde
& vulneribus, q̃ conuicijs transigebantur. Postea tamen
conciliabātur facile & deponebāt inimicitias. Nuda erat
oīum mens, & secreta pectoris aperiebant licentia ioci.
Potus erat his humor ex hordeo aut frumento in, similli-
tudinem vini corruptus. Cibi simplices, agrestia poma, re-
cens fera, & lac cōcretum. Famem expellebant sine appa-
ratu, & blandimentis. Aduersus sitim nō eadem tēperan-
tia. Spectaculorū genus hēbant hoc vnum. Nudi iuuenes
quibus id ludicrum erat, inter gladios & frameas saltu se
cōficiēbant. Exercitatio parabat artē, ars pecorem. Alea
sobrii inter seria exercebāt, tanta lucrandi perdendi ve te-
meritate, vt quum omnia defecissent, extremo ac nouis-
simo iactu de libertate & de corpore contēderent. Victus
voluntariam subibat seruitutem, & quamuis iunior ac ro-
bustior, alligari tamen se ac vānire patiebatur. Seruos hu-
ius cōditionis per commercia tradebant, vt se pudore vi-
ctoriæ exsoluerent, verberare seruum, ac vinculis & ope-
re exercere infrequens erat & rarū. Solebant tñ occidere,
non disciplina & seueritate, sed impetu & ira vt inimicū.
Fœnus & vsuras nesciebāt. Agri pro numero cultorum
per vices ab vniuersis occupabantur. Funerum nulla erat
ambitio. Corpora clarorum virorum certis lignis crema-
bantur. Struem rogi nec odoribus, nec vestibis cumula-
bant. Sua cuiq; arena inticiebātur. Sepulchrum cespes eri-
gebat. Monumentorum arduum honorem aspernaban-
tur. Lamēta & lachrymas cito ponebant, dolorem ac tri-
stitiam tarde. Fœminis honestum erat lugere, viris me-
minisse. Hæc præcedentia de Germanorum moribus col-
legimus ex Cor. Tacito. Priusquam pubertatem attigis-
sent, nesciebant opera, corporum nuditate gau-
dentes. Latrociniis non abstinebant. Crudis quandoq;
vescebantur carnibus. Fœminarum congressum ante vi-
cesimum annum sine probro non appeteabant. De his Se-
neca. Quid inquit, Germanis animosius? Quid armorum

rupidius, quibus innascuntur innutriturq; quorum una illis cura est, alia negligentibus? Quid induratus ad oem patientiā? Hos tamen Hispani, Galli, necnon Asia Scythiaq; molles bello viri antequam legio visatur, cadunt ob nullam re aliam opportunos, quā ob iracundiā. Horatius Germanos vocat caeruleos, ppter caesios oculos. Nā qui sub septentrione agunt, immanibus sunt corporibus, candido colore, directo capillo & ruffo, caesis oculis & multo sanguine. Qui vero ad axē meridianū vergūt, breviorib⁹ sunt corporib⁹, colore fusco, capillis vibratis, oculis nigricantibus, cruribus inualidis, sanguine exiguo.

¶ Gynæocratamenos Plinius lib. 6. appellat populos quosdam Amazonum vicinos, bello ab Amazonibus victos, ex eo sic dictos, quod victricibus obsequebant ad procreandā eis sobolem. Quo noīe Aristoteles libro secūdo Politicon eos appellat, qui in vxorio viuunt imperio.

¶ Gymnites Aethiopae nudi degunt.

¶ Cor. Tacit⁹ ait Cattis Germaniae populis dura esse corpora, strictos artus, minacem vultum, & maiorem animi vigorem. Multum habent rationis ac solertię. Præponūt electos, audiunt præpositos. Noscunt ordines, intelligūt occasionēs, differunt impetus, diem disponunt, vallāt noctem. Fortunam inter dubia, virtutē inter certa numerāt. Plus reponunt in duce, quā in exercitu. Oblato elephantū precio pudicitiam amatoribus subternūt foeminae, nullo inde præfloratae famae dispēdio. Virgines quū esse nubiles coeperint, in publicum a patribus producuntur ac currente iuuenum multitudine, ex qua datur illis optio eligendi, quem virum velint.

¶ Gymnosophistae torporem animi atq; ocium oderāt. nudi degebant in syluis. Ab exortu ad occasum pstabant contuētes solem immobilibus oculis. Feruentibus arenis toto die alternis pedib⁹ insistebāt. Apud eos omnes adolescentē ex diuersis locis & officijs conueniebant ob cibum. Magistri perrogabant, quid frugis ab ortu ad illud diei tempus fecissent. Qui nihil habebāt, quod offerret.

Impransi foras ad opus trudebantur.

¶ **C**Nō erubescabant Græci vinū bibere vnguento mixtū. Mendacij notā præter cæteros mortales sibi cōpararunt. Claruerunt tñ ingenio, laudis audiores q̄ pecuniæ. Vnde Horatius in arte. Graijs dedit ore rotundo Musa loq, præter laudem nullius avaris. Græcorum leges multa dāna bant eos q̄ clypeū non ensem aut lanceā amisissent.

¶ **C**etuli insidunt equis inornatis. Lucanus. Semperq; paratus Inculto Gerulus equo.

¶ **C**nidanum populorum Africæ vxores simbriarū copia perstreunt. Precium id concubitus est. Quo pluribus quæq; visitur exulta, eo plausibilior eius forma.

¶ **G**alli sagittas helleboro collinebāt, quod iis trāsfixisse feræ multo viderentur ad cibū deliciores. Rescindebāt tamē partes, quæ ambibant vulnus propter hellebori cōtagium. Cicero scribit Gallos iusiurandi, ac deorum religione non commoueri. Nam cæteræ gentes inquit, pro religionibus suis bella suscipiunt, Galli contra omniū religiones. Quinimo & cum dijs immortalibus gessere, & impetu hostili delphicum oraculum inuadere sunt ausi. Si quando vero metu perciti propitiandos deos arbitrat, humanis hostijs templa foedant. Strabo tamē ait Gallos esse simplices, & nulla morū malignitate. Vnde Martialis. Et tumidus Galla credulitate fruar. Cæsar Gallorū consilia incessit vt subita & repentina. Sed & Gallos oēs deditos religionibus tradit, verum affectos grauioribus morbis aut periculis, homines pro victimis imolare consueuisse. Hominem præterea diuinationi destinatum in tergo ferientes, ex ipso impatientiæ & torquendi modo vaticinia concipiebant. Quosdam sagittis consigebāt patibulo etiam in sacris ædibus suffixos. Arbitrabantur insuper se prognatos a Dite patre. Propterea temporum spatia metiebantur nō dierum, sed noctium numero. Vestes ferebant intōsas variiq; coloris, quas Braccas vocant. Di-
¶ **E**t sunt Galli a nīueo lactis colore, qui Galla dicif, quod eorum corpora lactis instar albescerent ob vehementem

hyemem. Vnde Virg. Virgatis lucet sagulis, tum lactea col-
 la Auro innectuntur. Mátuanus. Ignea mens Gallis & la-
 ctea corpora, nomen A candore datum. Vererum Gallos
 tum mores lóge discrepant, ab his qui nunc viuunt. Libe-
 ros enim ad conspectu suum venire prius nō patiebant,
 q̃ per ætatē adoleuissent, ac subeundis militaribus pericu-
 lis essent idonei. Viuētes amicis mutuo concedebāt, quę
 apud inferos creditorib⁹ exoluerent debitores. Viri quā-
 tas ab vxore pecunias nomine dotis acceperant, tanrūdē
 domesticarū fortunarū æqua æstimatione cum dote con-
 ferebant. Quicqd inde fructuū succrescebat, asseruabāt,
 eratq; eius, qui alteri fuisset superstes. Viri in vxores sicut
 in liberos vitæ & necis potestatem habebant. Si qua venefi-
 cij fuisset conuicta, a mariti sui p̃pinquis incendio alijsq;
 cruciatibus consumebat. Quæ viuētib⁹ chara fuissent,
 cū eisdem defunctis in funere cremabant, vel ipsa etiā ani-
 malia. De Rep. nisi in publicis concilijs nemini licebat lo-
 qui. Qui vltimus in cōcilium venerat, morti dabat. Et qui
 tumultuat⁹ esset, minister public⁹ vestes rescindebat, adeo
 vt reliquæ partes p̃rsus essent inutiles. Prolixas nutrebat
 tomas. Vestes auro pictas gestabāt, & hirsutis utebant sa-
 gulis. Promissis utebant fœminalibus. Pro tunicis scissos
 gerebāt amictus, vix pudenda natesq; velantes, lana qdē
 aspera & oblōgis villis. Vnde Martia. Me pinguis Gallia
 vestit. Et lib. 4. Accipe Sequanicæ pingue texitricis alūnā.
 Hastas alii, alij arcus, pleriq; fundas, nonnulli fustes, in bel-
 la ferebāt, oblongisq; utebant gladiis. Humi corpora re-
 supinabant ad quietem. Strabonis ætate stramentis sedē-
 tes coenitabant. Lacte & suilla carne vescebantur, feroci
 omnes ingenio. Ducebant maiore belli quam agrorum
 studio. Torques aureos p̃siles collo portabant. Victoria
 efferebantur, stupebant victi. Eorum (quos in bello ceci-
 dissent) capita equorū suorum ceruicibus appendebant.
 Mercurium præter cæteros deos venerabantur, quem
 omnium artium prædicabant inuentorē. Ituri in pugnam,
 quicquid manubiarum inde retulissent, vouebant Marti

fraudentes aliquid ex præda, graui supplicio puniebant. Nullum absq; pho faciebant sacrificiū. Existimabāt enim per diuinæ naturæ cōscios, sacra fieri oportere, tanq̃ diis p̃p̃inquiōres. Horū intercessiōe, bona a diis censebāt petenda, quorum consilio in bello & pace vterent. Vnde & Druide vetustissimi eorū sacerdotes solebāt curare & sacrificia publica & priuata. Religioēs itē interpretari, adulescentes disciplinis instituere, rerū naturalium causas scrutari, de cæde, de finibus, ceterisq; cōtrouersiis agnoscere, ita vt si quis decreto nō steterisset, eidem sacrificiis interdicerent. Sacerdotes ipsi hoīum congressum & sermonem declinabāt ne contagione polluerent. Vnus oib⁹ præerat, in cuius defuncti locū, suffragio alius sufficiebat. Animas credebant nō interire, sed in alia migrare corpora. Multa desideribus disputabāt, de mūdi & terrarū magnitudine, de rerum natura & potestate. Tanta fuit Gallicarū mulierum virtus, vt inter infestas ciuilis furoris acies quandoq; se immiserint, & lachrymis præcibusq; oblitterata discordia pacem procurauerint. Propterea quum de bello aut pace cōsultabant, mulieres adhibebantur. Hæ si qua incideret controuersia, sedebant arbitræ. Vehiculis utebātur, quæ Effeda vocamus, apud Celtas primum repertis. Virg. Belgica vel molli melius feret Effeda collo. Sylli⁹ ait Celtas ex vacuis mortuorū parentum capitibus inauratis pocula sibi factitasse. Hæc eius verba. At Celtæ vacui capitis circūdare gaudent Ossa (nefas) auro, & mensis ea pocula seruār. Quāuis autem Galli artium & disciplinarum ignari a plerisq; iudicati sint, antiquius tamen apud ipsos, quā Latinos aut Græcos floruerunt literæ. Nam vt scribit Beliothos, anno. 4. Nini, literis & legibus Celtas formauit Samothres dis cognomēto, & Celtiberos Tubal, a quib⁹ de mū mille post annis Græci suas acceperūt non a Cadmo. Nam quas primū aduexit rudes paulo ante excidiū Troianū Cadmus gētus, eas a Galatis traxerat, quas Galatæ & Mæones prius a Gallis susceperant. Non ergo Galli a Græcis, sed potius a Gallis, Asia & Græcia cū coloniis et

PRIMA PARS

literas & disciplinas susceperunt. Aliquod deinde annis post
 repertum literarum usum regnavit apud Celtas Sarron,
 qui ut hominum tum recentum ferociam contineret, publica
 primus instituit gymnasia, a quo Celtarum theologos &
 philosophos vocaverunt Sarronidas. Quinetiam dea illa dicendi pro-
 phetae Pitho nomine, quam alij suadam, Suadelam, leporē, fle-
 xanimam, Græci Psychagoga vocant, maximi loco nu-
 minis habita est apud Gallos, Quo tempore Romani lon-
 ge lateque imperabant, nulla gens vixit Romano populo ma-
 gis formidolosa. Cum nulla unquam gente Romanus ipse po-
 pulus intra extraque Italiam maiore hominum strage, maiori
 bus ducum & exercituum periculis debellavit. Nam licet ex
 eorum exercitu centum hominum millia quaque desiderata
 sint, nihilominus tamen animosi pugnam acius instaurabant,
 pudorem vlciscebant, ad unum interfici aut interficere vo-
 lentes. Certavit Romanis cum finitimis de principatu, cum
 Carthaginensibus de imperio, cum Gallis de vita semper.
 De his Strabo lib. 4. Vniuersa inquit natio, quam hæc ætas
 Gallicam vel Gallicam nominat, Martis studio & animo
 rum ardet impetu conferendæ pugnae alacritate impigra,
 semperque spectantes in Boream aut oceano propiores con-
 ferendis pugnis sunt audaciores. Florus de Senonibus sic
 inquit. Galli Senones, gens natura ferox, moribus incon-
 dita, ad hæc ipsa corporum mole perinde ac armis ingen-
 tibus adeo omni generi terribilis fuit, ut plane nata ad ho-
 minum interitum & urbium stragem videatur. Hi quon-
 dam ab ultimis oris & cingente omnia oceano, ingenti
 agmine profecti quum media vastassent, positos inter Al-
 pes & Padum sedibus, ne his quidem contenti per Italiam
 vagabantur. Romam quinetiam aggressi vniuersum popu-
 lum in Capitolium se suaque omnia recipere compulerunt.
 Quaquaversum transibant, non fulminantes, sed plane ful-
 mina videbantur, dolebantque expertem cruoris victoriam
 sibi concedi, ac sine ruina transitum patere. T. Liuius au-
 das armorum Gallicas gentes semper fuisse scribit. De his
 etiam Trogus apud Iustinum lib. 4. Galli inquit abundanti
 multitudine

multitudine quum eos non caperēt terræ, quę genuerāt, trecenta millia hominum ad sedes nouas quærendas velut peregrinatum miserunt. Ex his portio in Italia conſedit, quę & urbem Romā captam incēdit, & portio in Illyricos ſinus per ſtrages barbarorū penetrauit, & in Pannonia cōſedit. Gens aſpera, audax, bellicoſa, quę prima poſt Hercule alpium inuiſta iuga & frigore intractabilia loca tranſcēdit. Ibi domitis Pannonis p̄ multos annos cū ſiniſtimis varia belle geſſerunt. Hortante deinde ſucceſſu, diuiſis agminibus alii Græciā, alii Macedoniā oīa ferro p̄terentes petiuere. Tātūſq; terror Gallici nominis erat, vt etiā reges non laceſſiti vltro pacē ingenti pecunia mercarent. Libro item. 2. ſ. ait. Ea tempeſtate Gallorū iuuentus tantæ ſœcūditatis fuit, vt Aſiam oēm velut examine aliquo impleant. Deniq; neq; reges orientis ſine mercenſario Gallorum exercitu vlla bellā geſſerunt, neq; pulſi regno ad alios, quā ad Gallos confugerunt. Tantus terror Gallici nominis ſiue armorū inuiſta felicitas erat, vt aliter neq; maiestatem ſuā tutam, neq; amiſſam recuperare ſe poſſe ſine Gallica virtute arbitrarent. Plutarchus i vlt. M. Marcelli ait Gallos in equeſtri pugna egregios eē bellatores. De Gallis præter iam citatos auctores, copioſe meminit Ammianus Marcellinus ſub ſinem libri. 15.

¶ Hyperborei ſeptentrionales populi excoriatas beluarum pelles habent pro veſtimētis. virg. lib. 3. Geor. Talis Hyperboreo ſeptem ſubieſta Trioni, Gens effrena virum Riphæo tunditur Euro, Et pecudum ſuluis velantur corpora ſetis. Annoſo viuūt æuo. Domus iis nemora, luciſq; & deorum cultus. Discordiam & omnem ægritudinem ignorant, viritim gregatimq; degentes. Satiati vita indulgent epulis & voluptatibus. Demū ex quadam rupe in mare deſiliunt. Frugum primitias Delon mittebant Apollini. Viuunt annis mille, luſtitiam colunt, carnibus non veſcuntur, ſed arboreis tantum fructibus viuunt. De his Mantuanus in Brixia ſic inquit. Rupis hyperboreæ transalta cacumina fama eſt Eſſe locos, vbi ſit vitæ ſam inno-

xius aer, Vt vix mortales post tēpora longa senectæ Mor-
tem obeāt, plerosq; etiam se mittere in vndas Præcipites,
& sponte mori, longeva perosos Sæcula, pertæsos huius
fastidia lucis. De hyperboreis abūde meminerūt Pompo-
nius Mela lib. 3. Plinius cap. 12. libri 4. & Solinus.

¶ Heruli populi nudi pugnabāt verenda corporis dūta-
xat operientes, siue vt expeditius percuterent, siue vt il-
latum ab hoste vuln° viderent nihili facere. Author Pau-
lus Diaconus de gestis Longobardorum.

Himantopodibus natura est serpendo ingredi.

¶ Hiporeæ Aethiopiæ populi attri coloris tota corpora
rubrica illinunt.

¶ Hedui olim dicti sunt fratres Romani. Cor. Tacitus ase
Heduos omnium primos senatorum in vrbe ei° adeptos
fuisse, datumq; id fœderi antiquo, quia soli Gallorum fra-
ternitatis nomen cum populo Ro. usurparent.

¶ Hammonii populi Africæ dispfis tūguriis habitāt. Me-
diū nemus pro arce habent, triplici muro circūdatum.

¶ Hellusii & Oxiões Germaniæ populi erāt ore & vultu
hūano, reliquo corpore similes feris. Author Cor. Tacit°.

¶ Hessenij populi in occidēali ludææ parte, viuunt sine
fœmina, omni Venere abdicata, & sine pecunia. Tanta li-
bertatis ducuntur auiditate, vt principem vnum solumq;
fateantur deum. Speciē mortis nullam expauescunt. Co-
gnatorum negligunt supplicia, Amicorum interitus non
magnificiunt. Animas putant imortales, quas aiūe a cor-
poribus absolutas tanquam e longa & graui seruitute læ-
titia perfundi maxima, & ferri sublimes, vltraq; Oceanū
degere in locis peramenis, qui nulla infestant intēperie.

¶ Apud Hebræos lege cauebatur, ne hostem insepultū
quidem relinquerent. Doctrina his fuit secretior, & quasi
diuinitas quædam, vt Moſis volumiua & prophetarum
vaticinia docent.

¶ Hirpiæ familiæ fuerunt in agro Phaliscorū, quæ ānuo
sacrificio, quod fiebat in Soracte monte, super ambustam
ligni struem ambulantes non comburebantur.

Hispani quondam oblectabantur capillorum longitudine. Vnde Martialis. Hispanis ego cōrumax capillis. Crimen sibi sine villo artifice formosi quarebant, non aliter quam iubam generosa animalia. Historici scribunt Hispanos inquieto esse ingenio, auidoq; in nouas res. Olim hostem adoriebātur punctim magisquam cēsim. Propterea gladiis utebantur breuitate habilibus mucronatisq;. Ibāe in bellum induti pretextis purpura tunicis, candore miro fulgētibus. Plutarchus in vita Fabii Maximi scribit Hispanos fuisse in exercitu Annibalis, eosq; homines esse leuissimo corpore, celeribus plantis, & aptissimos ad superanda montium cacumina. Nec mirū debet videri Hispanos fuisse in Annibalis exercitu. Prius enim quam in Italiam traliceter, Hispaniam subegerat, & ex ea gente, atq; etiā Gallis exercitum auxerat.

Heptacometæ barbari sunt in Ponti regione, quorum nonnulli super arbores degunt, alij in turribus.

Hircani canes nutriunt, quibus obiciunt mortuos. Vescuntur venatibus. Abundāt tigris. Tegūtur seminib;.

Homolotti populi dissecto in minimas particulas bove foedus iungunt.

Heniochi populi in Pōto gaudebāt humanis carnib;.

Halizones Scythiæ populi vescuntur cepe, lente, allio, & milio.

Indi vxores plurimas habēt. Apud eos lex est, vt vxor charissima cum defuncto marito cremetur cum vestimentis & pristino habitu, quod Propertius libr. 3. laudat, his verbis. Felix Eois lex funeris vna maritis. Quos aurora suis rubra colorat equis. Namq; vbi mortifero iacta est fax vltima lecto, vxorum fufis stat pia turba comis. Et certamen habent lethi, quæ viua sequatur coniugium, pudor est non lieuisse mori. Ardent victrices, & flammæ petora præbent, Imponuntq; suis ora perusta viris. Vinum conficiunt ex palmis, ex castaneis oleum. Arboribus suis vescuntur. Arundines habent amplitudinis arbores.

Pane vtuntur hordeaceo, Corpora vsq; ad pedes Carba-
 sis velant. Soleis pedes, capita lintheis vinctiunt, lapilli ex
 auribus pendent. Brachia & lacertos auro colunt. Tela
 quæ sagittatores excutiunt, sunt fere trium cubitorum, fer-
 riq; tanta vi, vt neq; clypeus, neq; thorax aut aliud pecto-
 ris munimenrū queat obistere. Ante expeditionē liberī
 patris, nullas hēbant domos, nullas vrbes, nulla deorum
 immortalium tēpla, nullam factorū curam. Viuebāt in plau-
 stris. Tegebant ferarū pellibus. Victi demū a libero patre
 ædificarunt vrbes. leges acceperunt, tēpla construxerunt,
 armis insueuerūt. Coluerunt Hercule Gygantis noie. Iu-
 stitiam tanto obseruarunt cultu, vt exterarū gentes nunq̃
 appetuerint bello. Defunctis sepulchra non erigunt. Ex-
 pertes sunt seruitutis. Capillū curant. Mētum habēt intō-
 sum, reliqua facie depilata. Furti se alligasse, scelus apud
 eos nefariū. Litem raro norunt. Testibus non indigēt, aut
 ob signatione vlla. Vinū nesciunt, præterq̃ rei diuinæ cau-
 sa. Potus illis ex Oriza, ex hordeo fere cibus. Incolumita-
 tem exercitio querunt & p̃frictionibus. Strigiles ex hebe-
 no corporū expolitioni adhibēt. Venerant inter deos Io-
 nem pluuiū, Gangem fluuiū, indigetes genios. Si a rege
 abluant capilli, festa dies agitur. Lunæ cursu tēpora me-
 tiuntur. Totū iter odoribus cōplent, per quod rex transi-
 turus est. Eius lecticā sequuntur armati corporisq; custo-
 des. Apud eorū sapientes occupare fati diem pulchrū est,
 & viuos se cremari iubent. Expectatā mortem pro dede-
 core vitæ habent. Nec vllus corporib⁹ honos redditur,
 quæ senectus soluit. Deos putant quicquid colere coepe-
 runt, arbores maxime, quas violare capitale est. Rex vbi
 se publice visendum præbet, præcurrunt cum argenteis
 thuribulis ministri, qui vniuersum iter odorib⁹ vaporāt.
 Ipse autem gestatur lectica, margaritis hinc inde propen-
 dentibus. Lucet amictus auro & purpura. Lecticam mu-
 niunt corporis custodes, circū pendentibus auiculis, quas
 ad hoc imbuūt. Regia fulcitur auratis columnis, quæ nul-
 la non hora patet volentibus. Vbi rex incumbit ornati⁹

to capitis, tunc admittuntur legationes, & redduntur popu-
lis iura. Si quando prodire velit in venationē, fere lepo-
rariis inclusæ conficiunt in cōspectu meretricū. Si aliquā-
to longius eundū sit, meretrices ipsæ veſtātur curru, quē
ducunt elephātes. Impudicis & pſtitutis mulierib⁹ vti so-
lent, dū volunt vacare genio. Itaq; relictis domi vxorib⁹
illas sibi aſciscunt nō prolis sed voluptatis gratia. Vxores
vero adhibent in rebus honestis tantū, vbi. s. aut proli vac-
cant, aut prætermodū non lasciuiunt, ne nimio luxu cor-
rūpant, quas eſſe pudicas volunt. Nec vnq̄ permittunt ge-
niales illas & liberas voluptates corā vxoribus exerceri,
quæ aliquā pudicitia iacturā aſſerre poſſunt. Vbi somni-
tēpus accessit, regem vino grauē, dormientēq; cubiculo
inferunt pellices, diis noctium & tenebræ patrio ritu ad-
uocatis cū cantu. Filii senio cōfectos parentes interficiūt,
& eorum carnibus vescuntur, teste Herodoto. Matronæ
celebres sunt pudicitia. Oblato tamen elephanti precio,
pudicitiam amatoribus subſternunt, nullo inde præſtorā-
tæ famę diſpendio. Virginēs quum eſſe nobiles cōpērūt,
in publicum a parentibus produncuntur. Accurrente ado-
lescentum multitudīne datur illis oprio deligendi sibi vi-
rum ex tota iuuenum turba. Fœnus ignorāt. Maximum
opinantur nefas vel iniuriā pati vel facere. Proinde nul-
la illis ſyngrapha, nullum depositum. Quum quis ægro-
tat, familiares illum interimunt, ac demum epulātur. Nul-
lam animantē occidunt. Nihil ferunt, herba victitant, do-
mos parandas non putant. Coſtus in propatulo eſt ſicut
pecorum. Ex Herodoto, & Cælio cap. 1. libri quinti.

Liberi iacula ferebant, multis hamis ferreis conferta. Fe-
rinis erant moribus. Neq; enim abnuebāt ex lotio, quod
intra cloacas diutius aſſeruatum eſſet, lauachra compara-
re, retrimentis deniq; contuſis dentiſricia ſibi & coniugi-
bus quærentes. Cubitabant humi. Res plurimas minimi
faciebāt, & avaritiæ ſtudio ſemel tantum interdū cibum
capiebāt. Erant & Hydropotæ. Veſtibus utebātur precio-
ſiſſimis. Mortuis tot erigebant, obeliſcos, quot hoſtes in-

terfecerant illi dum viuerent. Maleficioꝝ infamia laborarunt. Seruos mactabāt, & inde concipiebant varicinia. Mirandula in hymnis. Afflatoꝝ Lunæ seruos mactabat Iberus; Captiui & iugulo fundebat carmina vates.

Clonum mollicies quondā abiit in prouēbium. Primi vnguēti coronarumq; in cōuiuiis dandarum & secundę mensę cōsuetudinem repererunt. Hinc Horatius. Motus doceri gaudet Iōnicos Matura Virgo.

Apud Iudæos quinquagesimo quoq; anno debitę res laxabantur pecunie, donabaturq; serui libertate. Quæ vi lius vāniissent, redibant ad possessores.

Lotophagi populi Africę vescunt fructu arboris, quæ dicitur lotos. Politianus in Nutricia. Nec faciles Ciconas, fortunatosq; cibos Lotophagos. Solebāt hi populi suos defunctos in mare abiicere, parum interesse asseuerātes, humo ne, an aqua, an igne dissoluerentur.

Lestrigonēs humana carne vescabantur.

Virgilius lib. 9. de moribus Latinorū sic ait. Canicię ga lea p̄mimus, semp̄q; recētes Cōuectare iuuat prędas, & viuere rapto. Idem. Durum a stirpe genus, natos ad flu mina primū Deferimus, sæuoq; gelu duramus & vndis.

Leuci populi Gallię Belgicę & Remi fuerunt optimi iaculatores. Lucanus lib. 1. Optimus excusso, Leucus, Re musq; Lacerto.

Lacedemonii summi bellatores, nō cornu tubarūve signis, sed tibiartū modulis in præliis utebant, non vt excitarentur, aut euibrarentur animi, sed contra vt modera tiores, modulatioresq; fierent, nihil in principiis præliorū ad salutē virtutēq; aptius rati q̄ si p̄mulsi sonis mitiori bus nō imodice ferocirēt. Author Gel. Hinc Cleomenes dicebat Home. esse poetā Lacedæmoniorū, Hesiodū autē helotū & agricolarū, illum. n. quēadmodū bella sūt gerē da, hunc autē q̄liter agri sint colēdi p̄cepisse. Plutar. i Apō phthegma. Laconicis. Furādi vsū cōcedebant ipune, non ob turpia lucra, neq; ad sumptū libidini præbendū, com parandamve opulentiā, sed pro exercitio disciplinæq; rei

bellicæ, quod & furâdi solertia & assuetudo acueret, an-
 mos adolescentiū, & ad insidiarum astus, & vigilâdi tole-
 rantiam, & obrependi celeritatem, aptos proclivesq; red-
 deret. Regibus suis augures dabant assessores. Ante bellū
 congressum amoris sacrificabant, quod is vnus victoriam
 pariat. Lex erat, vt senēs iam effecit qui desperabant pro-
 lem, eligerēt aliquem ex adolescentibus, eūq; ad vxores
 suas admitterent, & natum inde partū vt suū & legitimū
 educarent. Gerebāt in scutis suis a literā, insignioris no-
 tæ gratia. Solebāt insup liberorū suorū indolē experiri pu-
 blice verberib; admotis, illosq; hortari, vt flagellosq; ictus
 fortiter perferrent, itē laceros ac semianimes rogare, vt
 vulnera præberēt vulneribus. Vnde Cicero. Cretū qdem
 leges inquit, itēq; Lycurgi, laboribus erudiūt iuuentutē,
 vt nando, currēdo, esuriendo, sitiēdo, algēdo, æstuando,
 Sparta pueri ad arā verberibus sic accipiuntur, vt plerisq;
 sanguis e visceribus exeat. Nōnunq; etiā quū ibi essem,
 audiebam ad necem, quorū nō modo nemo exclamauit
 vnquā, sed ne ingemuit quidē. Literas modo pro necessi-
 tate disciebāt. Reliquarū disciplinarum nihil omnino ad-
 mittebant. Parebant honeste, labores constāissime tole-
 rabant, pugnādo vincere volebant aut interire. Furabant
 impune ex cibariis, quicquid vellent. Sordidi tamē erāt,
 & præparci oēs. Nam parua & præcii propē nullius ma-
 gnificiebant & admirabātur, ardebantq; auiditate pecu-
 niz. Erant & inhospitales. Siquidem nō omni tēpore lice-
 bat peregrinis adire Sparta, sed præstitutis diebus. Quos-
 cūq; plectēdos censebāt, noctu plectebant. author Hero-
 dotus. Præcones, tibicines, & coci in paterno succedebāt
 artificio, & coquus ex coquo, tibicen ex tibicine, præco
 ex præcone gignebatur, omnesq; perseverabant in pater-
 no opere. Ex institutis Lycurgi sponsus noctu clam acces-
 debat ad sponsam extincto lumine, & cū ea, quadā velut
 religione timidus coibat & verecūdus. Anteq; rex pugnā
 finiret, sacrificabat musis, quo & oratione & memoria in
 primis digna promerēt facinora. & eiusdem Lycurgi in-

stutis domi non cœnabant, sed oēs ad publicum accēde-
bant conuiuiū, licebat tñ domi cœnare, cū quis vel sacrifici-
ciis, aut venatiōe retardatus esset. Verū alios adesse oport-
ebat, Propterea Agis rex tñ debellatis Atheniensibus re-
diisset, velletq; apud vxorē cœnare, obsonium a tribunis
militū exorare non potuit. Postridie vero cum sacrificiū
inceptū prę ira haud absoluisse, dicta est ei multa ad ea
conuiuia ibant pueri velut ad scholas pudicitię, & ad li-
berales pręceptores. Neq; enim licebat, cumquā verbū vli-
lum ipudicum, aut castis moribus pñciosum dicere; sed
tantū iocari & comiter cauillari sine scurrilitate. Opulen-
tus cū paupere vna ad cœnā ibat. Eum q; nimis aut biber-
ret aut comederet, reliqui oēs obiurgabant vt intēpetan-
tem. Vñ sunt & alia lege coñtrā immodicos sumptus, vt qñ
bet domus culmen qdem securi; lanqas vtroq; ferra dūta-
xat & nullo alio instrumēto elaboratas haberet; Virgīnū
corpora cūribus & luctationibus iactibusq; discorū atq; iac-
tolorū exercebant. Licebat probis viris qui fecundā ali-
quā pudicāq; mulierē alteri nptam admirantē, marito
illius suadere vt cū ea ipsi congregerētur tanquā in so-
lo fertili bonos filios saturi atq; facturi. Propterea Gera-
das vetustissimus Spartiata dicebat neminem adulterum
fieri spartę. Partus nutriēdi ius non erat genitori, sed eos
inquendam locum deportabant, vnde prius non redue-
bantur, quā per ætatem adoleuissent. Adultos autē si
robusti videbātur allegabant militię, sin ignaui ac defor-
mes apparebant, demittebantur exponendi in locum pū-
cipitem ac pręruptum secus Taygetum, velut indigni vñ-
ta. Mulieres non abluebant infantes aqua, sed vīno quo
certius futurę indolis periculum facerēt. Aiunt enim in-
fantes comitali aut alicui alteri morbo obnoxios admo-
to mero debilitari. Eorū filii neq; emptitios neq; mercē-
narios habebāt pedagogos. Et vt perferendis laboribus
fierent exercitiores, tondebātur vsq; ad cutem & discal-
ceati incedebant, & frequētius ludebant nudi. Anno ætā-
tis. 12. sine tunica degere incipiebant pallium vnum in

annum capientes. Neq; balneis utebantur, neq; vnguē-
tis præterquam paucis admodum anni diebus. Cubitabāt
in toris ex arundine constructis, quam ex ripis Eurotę cō-
uehebant. Horum mores ubiq; obseruabāt viri senio con-
fecti, quorū virtus habebatur explorata. Quāuis autem
fuit impune iis concederent, publiebant tñ qui in ipso
furto fuissent deprehēsi, quasi inepte negligēterq; furarē-
tur. Propterea pueri ipsi caute adeo & attēte furantur, vt
Plutarchi. scribit puerū quendam cum Leenæ catulū sur-
tipuisset pallioloq; inuoluisset eius vētre vnguibus & dē-
tibus a Leena matre discerpto oīa regendi furti gratia to-
lerantē, ubiisse Puerorū amatores fiebant eorūdem fame
iuxta ac infamiæ participes. Propterea cū puer aliquis vo-
cem in pugna minus ingenuā emisisset, ferūt amatorem
eius a principibus mulctatū fuisse. Docebant etiā pueros
vti ea oratione, quæ grauitatē haberet iucunditati pmix-
tam, ac plurimū sententiæ breui sermone cōplecteretur.
Comā ex pubertate nutriebant, & maxime in obeundis
periculis operā dabant, vt nitidis essent capillis, quoddā
Lycurgi dictum celebrātes, Coma pulchros venustiores
fieri, deformes vero ferociiores. Turpe & minime genero-
sum putabant hostes in bello psequi, & interficere, q̄ crē-
derent & fugā molirentur. Occupabantur oēs circa vena-
tiones, circa gymnasia, circa publicos concessus atq; col-
loquia, si quando ociū esset a bello. Iuniores ante. 30. an-
num nullo modo in forum descendebāt. Nihil cum mor-
tuis sepeliebant, sed condentes corpora puniceo amictū
& oliuæ fronde circundabant. Mortuorum nomina nō
inscribebantur monumentis, nisi eorū, qui pro salutē pa-
triæ in bello periissent. Lugendi tēpus præfiniebant dies
vndecim. Duodecimo die, peracto Cereri sacrificio. po-
nebant luctum. Nullos pmittebant peregrinari aut vagā-
ri, ne alienos mores imbiberent, aut rerum publi. differē-
tiam adueherēt. Inutiles & nullius frugis homines ex vr-
be depellebant. Putabant & viuendum libenter & moriē-
dum, modo vtrunq; fieret cum virtute.

Clepei populi deprehensos in adulterio per triduum
vinctos circa ciuitate ducebant, mox toto vitæ tempore
habebant contēptibiles. Adulteræ vero mulieres diebus
vndecim in foro stare discinctæ cogebātur, tunica perlucida circumuestitæ.

Lacones breuissimi erant in sermone. Propterea vulgi
verbum erat, facilius multo esse philosophari, quā Laco-
num sermonem imitari.

Lucani erāt admodū iusti, et hospitales. Apud eos lege
fuit sancitū, ne qs post occasū solis iuerentē hospitē exi-
geret. Qd si fecisset, agebat reus, eiq; dicebatur multa.

Lusitani apti erant insidiis. Inspec̃tis humanis extis futu-
tura coniectabant. Dextras captiuorū præcisas offerebāt
numinibus. Erant Hydropotæ. Mitrati pugnam inibant.
Hircum habebant inter epularum delicias. Strabo libro
tertio vbi de his abunde meminit.

Lydorū mulieres passim substratæ amatoribus, hospi-
tali benignitate eosdem plerunq; confovent, & pluribus
afficiunt donis, quam ipsæ accipiant. Solos tamen condi-
gnos in foedera turpitudinis admittunt. Priusquam con-
iugium inirent, seipsas prostituēbant. Si post coniugium
deliquissent, veniæ spes nulla.

Lydi primi oīum caupones fuerunt & infitiores. Alex-
lusum, tesserarum, & pilæ excogitauerūt. Mancipati fue-
runt auguriis & diuinationum superstitionibus.

Furaces erant, adeo vt nō discederēt nisi re aliqua pri-
sublata. Fuerunt insuper molles & libidinosi, adeo vt nō
tātū noctu vacarēt voluptati venereæ, verū etiam in me-
ridiæ lasciuirēt fœdum opus manibus peragentes.

Lesbij fœdissimi fuerunt in Venereis, adeo vt ne capiti
quidē parcerent. Quam fœditatem excogitarunt ipsi, &
in muliere experti sunt primi. Vulgo quoq; male audies-
runt ob vanitatem. Lesbiani verbū est irrumare, libidina-
ri, & lasciuire, quod turpitudinem fellatiōis & irrumatio-
nis, quæ per os agitur, primi inuenerint.

Lybici quos in venatione vel pugna elephantes attri-

nerint, magnifice sepeliunt & hymnos concinnunt.

CLeontinos Siciliae populos quum expugnasset Phalaris, ademptis armis ad computationes & voluptates eos reiecit, ne rebellionem pararent. Hinc adagium, Semper Leontini iuxta pocula.

CLaciade seu Placiade populi Attice raphanos in eoque putreda membra ipingebat, quos habebat adulterij copertos.

CLyræ populi Scythiæ venatione vidit hoc modo. Conscēsis arboribus quas hñt frequētes, insidiatur feris. Singulis adest canis, & equus in vētrem cubare edoctus, humiliter subsidē di gratia, Vbi quis ferā ab arbore vidit, sagitta percutit percussam si fugiat, cōscenso equo persequitur comitante cane.

CMassagetæ Scythiæ populi quū per deserta discurrūt, equorum suorum sanguinem cum lacte bibunt. Claudian. lib. 1. in Ruff. Et qui cornipedes in pocula vulnerat auxilium Massagetas. Seneca in Oedippo.

Lactea Massagetes qui pocula sanguine miscet.

Lucanus. Longaque Sarmatici solvens ieiunia belli, Massagetes quo fugit equo, volucresq; Geloni. Senioq; confectos in frustra consecat. Starius libro primo. Achilleidos Lactea Massagetæ veluti qui pocula fuscāt Sanguine puro. Qui intereunt morbo, feris obiciunt in prædam. Solem præcipue venerantur, cui equum immolant. Reliquos deos habēt neglectū. Singulis sua sunt cōiugia, sed & cum alienis congressus, nō tamen clandestini. Cœuunt in propatulo. Morbo emori turpissimum putant. Clarē equestri & pedestri militia. Arma illis arcus, gladius, thorax, & securis ænea. Aureis cinguntur zonis, gladiis, demate cultis, habent & aurea equorum ornamenta. Argento carent, habent modicum ferri, quum cæteris metallis abundant. Insulares visitant radicibus herbarum. Indumenta faciunt ex arborum libris. Potum succo porum expresso. Piscibus etiam aluntur. Tegumenta corporum e phocarum coriis sibi consunt. Filij senio confectos parentes interficiūt. Quum afficiunt desiderio libidinis,

suspensa ad palustrum pharetra palam cum mulieribus
ne pudore coeunt. Herodotus lib. 2. & Strabo lib. 11.

¶ **M**arsi populi, in Italia a Circes filio orti vim habuerunt
naturalem contra serpentes & venena, adeo ut eorum sa-
liua istæ serpentes ut feruentis aquæ cōtactu fugiant. Gel-
lius cap. 11. lib. 16. Gens ingit. in Italia Marforum orta fer-
tur esse a Circes filio Marso. Propterea Marfis hominib;
vi quadā genitali datū, ut serpentium virulentorum domito-
res sint, & incantationibus herbarūq; succis faciant medela-
rū miracula. Vnde Syllius Italic^{us} lib. 8. Hæ bellare acies no-
rant, ac Marfica pubes. Et bellare manu, & chelydris cāta-
re soporē, Vipereumq; herbis hebetare, & carmine dentē
Acetæ prole agnitiam mala gramina primā Monstrauisse
ferūt, tactuq; domare venena, Et Lunā excussisse polo, strū-
dorib^{us} amnes Frenantē, ac syluis montē vndasse vocatis.

¶ **M**andi Indorum locustis viuunt. Trecentos habent ut
eos, Quadragenos nō excedunt annos. Eorum foeminae
semel tantum pariunt.

¶ **M**enissimi Aethiopiae viuūt lacte Cynocephalorum,
quorum armenta pascunt, maribus interemptis nisi sobo-
lis causa.

¶ **M**yconii liguritores fuerunt & alienæ appetentes mē-
sa. Hinc adagium. Myconius vicinus, in eum qui non vo-
catus ad conuiuium accedit.

¶ **M**osini populi A sig septentrionē versus turres ligneas
subeūt. Notis corpus omne persignāt. In proparulo vescu-
tur. Promiscue venerem exercent. Palam reges deligunt,
vinculisq; & arctissima tenent custodia.

¶ **M**assylli populi Libyæ equos habent, quos virga non
freno gubernant. Martialis. Et Massyllæum virga guber-
net equum. Lucanus lib. 4. Et gens quæ nudo residēs Mas-
syllia dorso, Ora leui flectit, frenorum nescia virga. Mas-
syllientes luxu perditī muliebre in modum ornabātur
comis vnguentō delibutis, capillisq; religatis. Mulieres
tamen erant Hydropotē, ut in Mileto factum est, & quorū
dam apud Romanos,

Molossi populi Epiri optimos habēt canes venaticos. Martialis lib. 12. Rhetia dū cessant, lattratoresq; Molossi.

Mazax populus prope Nasamones peritissimus est iaculandi. Lucanus lib. 4. Aequaturusq; sagittas Moedorū, tremulum quod torfit missile Mazax. Claudianus. Paulus proiecit missile Mazax.

Magnetes populi Thessaliæ optimi sunt equorum domitores. Lucanus. Et Magnetes equis, Minæ gens cognita remis.

Mardi Persarū populi specus in mōtib⁹ fodiūt, in quos se, coniuges, ac liberos cōdunt. Pecorū & ferarū carne vescuntur, Ne fœminis quidē pro naturæ habitu molliora sunt igenia. Comæ prominēt hirtæ. Vestis est sup̄ genua. Funda vinciūt frontē. Hoc & ornamentū capitis & telum est. Fuit hæc gens cultu vitæ aspera, & latrocinij assueta.

Macedonibus nullum fuit tam solēne militiæ munus, quam suos sepelire. Eorum regib⁹ lege cautum est, ne victis hostibus tropheum erigerēt. Lege cauebant eos capistro cingi, qui nullum hostem interfecissent.

Mysi deorum cultui adeo mācipati fuerunt, vt esitantes aialibus abstinērēt. Viuebant melle, lacte & caseo, auctore Strabone. Mysorum populus vsq; adeo fuit vilis & cōtemptus, vt sequēti prouerbio locum fecerit. Mysorū postremus. Finitimorū postea incursionibus male vexabant. Hinc etiā orta parœmia, Mysorum præda, de his, q; impune a quibuslibet lædūtur ac diripiuntur.

Mauri pastoraliter viuunt, comæ cincinis exornant & barba, & tersura dentium, & vnguium cultu raro. De his Herodia. Mauri (inquit) gen⁹ hoīum suapte natura tēdis audissimum, nihilq; nō facile audēs, ac desperatis simile, cōtemptu videlicet mortis ac periculorum.

Medis operimenta corpōrum sunt Tyara, Cittaris, pileus, manicatæ tunice, anaxyrides & stola. Clarēt equitadi solertia. Sagittas docte excutunt. Reges adorāt. Regū est vxores multas sibi quērere. Mulieribus decorū viros habuisse complures. Paucitas deformat, & infelicitatis ge-

nus putatur, si quaternariū non excesserint. Qui ad Aquilonem vergunt, ex frugiferis arboribus alimenta sibi cōquirunt, ex tostis amygdalis panē conficiētes. Poma plūcant teruntq; inde conglobant in massas. Vino vtuntur, quod ex certo radicū genere conficiunt. Vescunt & ferarum carnibus, nam mitia pecora negligunt.

¶ Mosynoeci populi e lignis defiliunt in peregrinos ab sultatione sanguinaria:

¶ Messenij M. litzæ nota se cognobiles p̄bebant. Lacedæmonij Messeniōs quod iterum & iterum descuiissent, in seruitutē redegerunt, eosq; durius etiā quā reliquos seruos tractarūt, ne denuo res novas molirent. Hinc adagium. Seruilior Messena.

¶ Macæ summa capitis curiosius dēradunt, relictis ī medio capillis, quos succrescētes eadem cura detondent.

¶ Machlyes populi Africæ comā in occipitio cōnutriūt, capillosq; decutiunt in sinistra parte. Minio linūt corpora, seq; a Troianis prognatos fabulantur.

¶ Olim Megarenses male audierūt tanq̄ fraudulēti ac ficti, quod aliud sentirent, aliud loquerentur.

¶ Melāchleni populi in Scythia nigris integuntur vestibus. Ab esu humane carnis nō abstinēt.

¶ Mendesi populi Aegypti capras & hircos venerāt, & caprarios p̄cipuo afficiunt honore.

¶ Monomeri populi sūt septētrionales singulis cruribus saltuatim currētes, viuacissimē p̄nitatis. Author Gellius.

¶ Numidæ seu Nomades mapalia sua plaustris circumferunt. Propterea vagi vocant a Lucano lib. 4. Alueos nauis inuersos etiā habuerunt pro tuguriis. Apud eos mediū locus erat honoris locus, authore Sallustio. Lacte, ferina carne, & elephātis vescūtur. Viuunt in tabernaculis. Ois eorum vita occupatur in pascendis gregibus. Equos regunt nō freno, sed virga. Vnde Virg. infrenos vocat Numydas. Syllius. Hic passim exultāt Numydæ, gens inscia freni. Quis iter geminas per ludū mobilis aures, Quadripedē flectit nō cedens virga lupatis. Vxoribus perinde ac

seruis vtunt. Nullas certas habēt sedes. Vetus fuit Numy-
darum consuetudo, vt in bellicis conflictibus pleriq; ce-
derent, & fugam mentirent, mox vbi oportuna tulisset
ocasio, in hostē se cōuerterent, rursusq; maiore ipetu q̃
prius inuaderent, authore Plutarcho in Annibale. Ferun-
tur esse acutissimo ingenio, & singulari quadā prudentia
ad cognoscendā veritatem, falsitatemq; refellendam.

¶ Nigroæ regem habent monoculum.

¶ Norici populi sunt iuxta Pānoniā ferro nobiles. Mar-
tialis. Grato nō pudeat referre versu Sæuo Bilbilin opti-
mam metallo, Quæ vincit Chalybasq; Noricosq; Et fer-
ro Plateam suo sonantem.

¶ Neruii Galliæ populi vergentes in occidentem Belgas
quondam increpabant, quod se populo Ro. dedidissent.
Vnde a Lucano dictum est. Multumq; rebellis Nerui, &
cæsi pollutus sanguine Cottæ.

¶ Nasamones populi Africę naues Syrtib⁹ illisas spoliāt.
Lucanus. Quas Nasamon gens dura legit qui p̃xima pon-
to Nudus rura tenet, quē mūdi barbara dānis Syrtis alit,
nam littoreis populator arenis Imminet, & nullos port-
tangēte carina Nouit opes, sic cum toto cōmercia mūdo
Naufragiis Nasamones habēt. Et Mātuanus lib. 1. de Ca-
la. Vt genus estrenum Nasamō, qui versus in austros Nau-
fragiis victū quærens, gaudere procellis Turbinibusq; so-
let, fusaq; per æquora merces Colligit, & Nautas ad pu-
nica littora pulsos Auxiliū simulans violat. Nasamonum
singulis adsunt vxores plures, cū quibus palā congregiū-
tur prætēto baculo. Nuptiali cœna discubentiū singulos
adit noua nupta veneris gratia. Cōgrediunt illi domo al-
latum donū contribuētes. Ad maiore monumēta, futuro
rum scientiā aucupātur incubātes manibus. Fidei sanctio
maxima, idē sibi propinasse poculū. Sedētiū habitu mor-
tuos asticiūt, id ipsum Inter moriēdū atredētes, vt sedētes
expirēt. In diuinationibus sua sequitur somnia. In prestā-
da fide de manu alteri⁹ uterq; sumpto poculo bibit. Qd
si defuerit humor, collectum e terra cinerem lingunt.

CNabathæi dediti sunt cumulandis diuitiis. Apud eos multa dicuntur publicæ iis, qui tē aliquo modo iminuerint. Crescētibus opibus augeat honos. Rara inibi seruitia. Ministris vtuntur plurimū cognatis, vel sibi vnusq;q; minister est. In cōuiujs plura duodenis exsicasse pocula ignominiosum est. Rex quādoq; sibi & alijs ministrat. Vrbes hnt nullis clausas mœnibus. Vtuntur camelis equorum vice. Perfuncta fato corpora hnt stercoreis loco. Regis cadauer in sterquiliniū delicitur. Sol illis sacratissimum numen.

COphiogenes populi sunt in Hellespōto, qui serpentū ictus cōtactu leuant, & manu imposita venena extrahūt corporibus. Plinius cap. 2. libri. 7.

CPelusiota non comedunt cape. Capillum tondent senescente Luna.

CPyratæ Cilices olī viuebāt furto, & marinis latrocinijs.

CPhœnices magnam meruerunt laudē in inuentiōe syderum, literarum, naualiumq; ac bellicarum artium.

CPamphagi omnia mandunt.

CPsylli populi sunt Africæ, quorum corpori ingenitum fuit virus exitiale serpētibus, ex cuius odore sopirēt eas. author Plinius cap. 2. libri septimi. Vnde Lucanus lib. 9. Gens vnica terras incolit, a seuo serpentū innoxia morsu Marmaridæ Psylli, par lingua potētib⁹ herbis. Ipse cruor rurus, nullumq; admittere virus. Vel cātu cessante potest, natura locorum iussit, vt imunes mixti serpētibus essent, Profuit in medijs sedē posuisse venenis, Pax illis cū morte data est. Plutarchus scribit Catonē per deserta Libyes iter facientē Psyllos secum duxisse, qui moribus serpētū mederētur, partim ore trahētes venenū, partim serpētes ipsos cantibus mitigantes. Augustus Cæsar vbi intellexit Cleopatram, quam seruata triumpho magnopere cupiebat, aspidis morsu perisse, Psyllos admouit, qui venenum ac virus exurgerēt, authore Trāquillo: Quodam tēpore quum in Psyllorum finib⁹ Auster perquam validus & diuturnus flauisset, eoq; flatu vniuersa eorum aqua exaruisset, dolore moti cōstituerunt vlisci iniuriā illā.

Propterea

Propterea cōmuni edictō oēs sumptis armis in austrum perinde quasi hostē iure belli pfecti sunt. Atq; ita pfectis vērū magno spirit⁹ agmine venit obuiā & vniuersos cū oībus copiis, armisq; cumulis arenarū & mōtib⁹ operuit. Ea; ruina oēs ad vnū perierunt. Author Herodot⁹ lib. 4.

¶ Pygmæi sunt cubirales. Infestātur a gruibus. Insidētes arietum caprarumq; dorsis & sagittis armati, veris tēpore vniuerso agmine ad mare descendunt, & oua pullosq; earum alitum consumunt. Ternis mensibus eā conficiūt expeditionem, aliter futuris gregibus nō resisterēt. Casas luto, pennisq; & ouorum putaminibus construunt. Nonnulli in cauernis degunt. Horum omniū longissimi, non longiores sunt, quam pedes duos & quadrantem.

¶ Pandorē indo; populi degunt in conuallibus. Viuunt annos ducentos. In iuuenta candido sunt capillo, qui in senectute nigrescit.

¶ Parthi & Persæ vnguentis madent. Vinum conficiunt ex palmis. Gloriam in bibendo quærunt, & quanto plus bibunt, tanto magis sitiunt. Dediti sunt crapulis, vescunt cicadis. Foetido sunt halitu propter idiscretos cibos & nimium vini haustū. Quandocunq; rex ad eos proficiscit, vnusquisq; pro facultate salutatum & cū muneribus. Relinatis poplitibus regum pedes osculantur. Cōmiscébantur suis matribus authore Tertulliano. Nam & parentib⁹ cū liberis stupro coire fas est. Rex latet semper sub specie cuiusdam maiestatis. Multas habet vxores, qbus alternatim concumbit. Currum eius asseclantur armatorū decē millia hastis argento coruscantibus, spiculis auro p̄fixis. Regi currus latēra ornantur deorum simulachris. Iugū collucet gemmis. Eorū magi nihil prāter olera & farinā in cibum recipiunt. Herodotus ait Persas a græcis didicisse pueris abuti. His quandoq; imperauit Gallus, qui propterea vocatur auis Persica. Furta impune pmittit. Vinohilares de dubiis rebus cōsultant. Statuas nō erigunt, nō tēpla construunt, non aras, licet regem instar numinis venerentur. Conscens montibus Ioui hostias immolant.

Rem quoq; diuinā faciūt Soli, Lunę, Telluri, Igni, Aquę
& vētis. Nefas & maximū ducunt probriū, aut vomuisse,
aut egesisse corporis extremā aliquo spectante. Libeto
rū disciplina ternario pñciū numero, vt equos ageret peri
te, sagittas doctius excutiāt, & vera loquant. Valerius Max.
ait lib. 2. Non admitti ante septēniū; Ante quinquēniū
aut quadriēniū filius nō admittitur in conspectū parētis;
vt si in ipsa infantia cōtingat puerū perire, pater min⁹ affi
ciat. Inhonestum est referre, quę factū sunt turpia. Turpe
quoq; quicūq; cuiquam debere. Itē in flumen vrinā profu
disse aut spuisse, vel oīno manus abluisse, piaculū opinan
tur. Fluios enim colunt religiosissime. Natalitiā coenam
quotānis rex apponit. Eidē singulis annis ebrietas semel
pmittit. Quū mitræ deo diuina res peragit, saltat etiā nū.
Equitare insup & saltare discunt, existimantes illū corpo
ris morū robori plurimū conferre. Non prius potui & ppi
nationibus indulgent, quā se expleuerint cibo. Homines
amāt adūco naso, q̄ eiusmodi fuisse Cyrū regem pdant
annales. Vbi licētius volunt idulgerē cōiuiis, nō vxores,
verū pellices admittūt. Cū regibus legitime mulieres ad
mēsam accūbunt, & vna comessant. At quū lasciuire vo
lunt, meretriculas adhibēt. Qui regis fili⁹ regno succedit,
eius natalē quicūq; in regno sunt, celebrāt, simulq; in po
sterū quotānis eandē lucē sacris & festis vniuersa Asia p̄se
quitur. Oēs fere sunt subnigri, vel liuido colore pallētes,
caprinis oculis torui, & superciliis repandis, nō indecoris
barbis, Capillisq; plixis hirsuti. Oēs p̄miscue vel iter epu
las festosq; dies gladiis cincti cernunt. Pro opibus quisq;
asciscit sibi matrimonia plura vel pauca. Nemo post satie
tatē supfluos accipit cibos. Abūdāt inanib⁹ verbis, magni
dici, graues & tetri. minaces iuxta in aduersis reb⁹ & p̄ipe
ris, callidi, supbi, crudeles, vitæ necisq; potestātē in seruos
& plebeios vendicātes. Cutes viuis hoib⁹ detrahunt. Nec
ministrāti apud eos famulo hīscere licet, vel loq, vel spue
re. Ingratos ante oīa seuerissime puniūt. Ad iudicādū, vsu
rerū spectati, & alienis nō indigēres p̄silijs, destinant. Vtū

tur armillis & monilib' aureis & gēmis, præcipue margaritis. Fœminarū mira pulchritudo. Nihil apud eos pingis vel singis præter varias cedes & bella. Liberos istituūt, ut nō nisi vera loquant, & a mēdacio abstineāt. Mentiri turpissimū putant. Regi nō licet quēpiam interficere. Ab infantia vtunt pileis & tyaris. Vnde & fragilia habēt capita. Corruptissimi fuerūt luxu & delitijs. Vnde Hora. Persicos odi puer apparatus. Et Claudianus in Eutropiū Arsacio postq̃ se regia factu sustulit, & nōs corripit Parthia mores. Argute deprehēdunt oēs loquendi strophos, dictisq; breuissimis colloquētes reuincūt, Disputatores sūt maximī. Quēq; ab aduersariis iplicant argumenta, citra morā, atq; difficultatē dissoluunt. Prouerbij vtunt sapiētia plenīs, altissimisq; ænigmatis, natuta dūtaxat magistra vtentes. Qui plura de Parthis scire volet perat Herodotū. Cælium Cap. 2. libri q̃nti, & Marcellinū sub finem. 23.

Epithones vberimos calce agros quondam facere, au-
thore Plinio.

Paramedesidē agreste hoīum genus Bactrianis ad occi-
dentem coniuncti sunt. Tuguria latere primo struunt, in
montibus foramine supne relicto, vnde lumen accipiunt.
Altis præmuniuntur niuib.

Pharisæi deliciis & molliciei minime idulgebāt. Prose-
quebant quōd distabat ratio. Maiores natu venerabant,
ut ne verbo q̃dem lēfos vellent. Fato geri oīa credebant.
Neq; rē liberi arbitrij potestātē auferebāt. Iudiciū dei futu-
rū sentiebant, nam & aīas fatebant īmortales. Bonas aīas
bant migrare in aliena corpora, malas transmitti ad æter-
na supplicia. Tantā suæ virtutis concitarunt opinionē, ut
numero si populi multitudo ad eos vidēdos conflueret.
Disti sunt Pharisei ab Instituto vitæ, quod a cæteris ablu-
ti purissime vīperēt. Nā Phares Hebræorū idiomate in-
terpratur segregatio. Quiescebāt in angustiis tabulis, aut
etiā spinis vel lapidibus ad cōprimendas corporis titilla-
tiones. Decalogū scribebāt in mēbranulis, legebantq; in
fronte. Hæc Cælius ex Philonis cōmentariis.

PRIMA PARS

- ¶** Phaselitæ populi in Pamphilia pisciculos sallos dijs immolabāt, & Cabro deo salsamentis rē peragebāt diuinā.
- ¶** Pariani populi in Hellesponto amorem inter deos venerantur.
- ¶** Pedalli indorum populi nihil in sacrificiis aliud a dijs petebant, q̃ iustitiam, arbitrati se omnium rerum compotes futuros, si eam consequerentur.
- ¶** Pannonii feroces fuerunt & idonei bello. Aufoni⁹. Ar miseris alui quos ego Pānonijs. Et alibi. Saluere Augustū iubeo, natumq; patrē, Imperiis grauidas qua seco Pānonias. Mira fuit eius gētis in victu leuiticia. Oēs cuiusq; ætatis culinariā norunt artē. Auidissimi erāt audiēdi, studēdi nō ita. Vestitiū ī priā negleat⁹. Alibi nō ita erāt negligētes.
- ¶** Pontici populi aduersus frigoris iniuriā braccis utebātur. Ouidius. Pellibus & laxis arcēt mala frigora braccis.
- ¶** Phigalei qui Messeniis adiacēt, vino adeo gaudēt, vt non alibi quam in cauponis habitent hospitibus domos relinquentes cum vxoribus. Hostilis tubæ ne in somno quidem sonum perferunt.
- ¶** Phalisci populi publico doctore instar Græcorū utebātur. Volebant enim ab ipsa adolescentia filios vna erudi, atq; congregari. Quod notum est ex historia cuiusdam Ludi magistri, qui Phalasicorū pueros Camillo eorum urbem obsidenti voluit prodere.
- ¶** Romæ in publicum egredi togatæ cogebant mechæ. Romanis mos erat in magnis publicisq; calamitatib⁹ vestem mutare ad mœroris signum & argumētum. Quod factum est quum M. Mālius Capitolinus, qui Gallos Capitolium aggredientes primus ex arce expulit, detrusus est in carcerē a Quinto Capitolino dictatore. Hunc etiā modum Athenienses videntur obseruasse. Aiunt enim Periclem gloriari solitum, quod propter se nemo Atheniēsis nigram induisset vestem.
- ¶** Rhodienses sacrificium quoddam peragebāt, vbi res virgīs & verbis male ominatis peragebat. Quum Dianæ sydiæ sacrificabant, dies aliquod apud arā deæ conuiuia

prorogabāt, atq; inibi ppetuo manebāt. Apud Rhodios
16. Calendas nouēbris maſtabat homo in honorem Sa-
turni. Quendā enim ex his qui publica ſentētia dānati eſ-
ſent, ad capitale ſupplicium ad uſq; Saturnalia uiuū aſſertua-
bant. Author Theodoritus Cyrēſis. Stratonicus Rhodiē-
ſium Luxuriā taxauit, quum diceret eos ædificare tanq̃
inmortales, obſeruare tanquā breui tempore victuros.

¶ Rhagini ignaui fuerunt in rebus bellicis animiq; præ-
pauidi. Hinc adagium. Rheginis timidior.

¶ Seres populi oriētales ex ſuis arborib⁹ depeſcūt lanas
tenuiſſimas, quas Bombyces vermiculi aranearum inſtat
conficiunt ex tenuiſſimis filis. Virgi. libro ſecundo Geor.
Velleraq; vt folijs depeſcant tenuia Seres. Auſonius. Iam
pelago volitat mercator veſtiſu⁹ Ser. Seneca. Quæ phœ-
bæis ſubdiſtus Euris Legit Eois Ser arborib⁹. Idē. Et quo-
cūq; loco iacēt Seres vellere nobiles. Iuſtiſſimi ſūt, & du-
centeſimum vitę annum excedūt, authore Strabone. Ru-
tilas habent comas, oculos cæruleos. Frugaliffimi ſunt &
pacationis vitæ cultores, vitātes reliquorum mortalium
coetus. Aduenis illuc euntib⁹ ad emēda ſila nulla ſermo-
num vice, rerum precia ſolis proponūt oculis. Nihil ipſi
comparāt adueſticium. De his Martianus capella. Seres
inquit, vndis aſpergunt arbores ſuas vt. lanugo quæ Seri-
cum creat, poſſit admitti. Aliarum gentiū homines aſper-
nantur ac refugiunt. De his abunde meminerunt Plinius
Cap. 17. libri ſexti, Ariſtoteles Cap. 19. libri quinti de na-
turis Animalium, & marcellinus circa finem. 23.

¶ Scythæ populi domos habent volubiles in plauſtris.
Horatius libr. 3. Car. Campeſtres melius Scythæ, Quorū
plauſtra vagas rite trahunt domos Viuunt, Vnde & Luca-
nus eos errātes vocat lib. 3. vbi ait. Tinxere ſagittas Errā-
tes Scythiæ populi. Duodenos dies durant in fame & ſiti
virtute cuiuſdam herbæ, quæ vocatur Spartania. Strepūt
equitatus gloria. Quum vident ſe magnopere indulgiſſe
potui, arcuum chordas pulſare conſueuerūt, vt diſſolutū
voluptatibus animū ad priſtinam continentiam reuocent.

Plutarcho teste in Demetrio. Vescuntur humanis carnibus. Hospites imolant, & interfectorum caluarias habent pro patris. Vtrumque acie cuneata. Albi sunt & animosi propter frigidissimam regionem, quam inhabitant. Solent inter epulas honoris causa mortuos vorare. Sagittarum aciem tingunt viperina sanie & humano sanguine ad irremediabile nocumendum. Captas autem vipers ubi iam perierunt, diebus aliquot sine liquefcere. Mox ubi satis computruerunt, in ollam, sanguinem hominis unius torum infundunt, adobruuntque sterquilinio vase diligenter obturato. Vbi vero sanguis ipse contabuit, eximunt, & Saniei viperine commiscunt. Scythotauri furtoque licentia victum solent sibi comparare. Aduenas cadunt hostiarum loco. Scytharum plerisque communia sunt omnia preter enses & cyathum. Vxores item & liberi sunt inter promiscua. Simplicissimi fuerunt olim & ætatis obseruantissimi. Eo demum improbitatis peruaferunt, ut cunctis ad quos accederent, nares perciderent. Iracundi sunt. Peculiare est iis & Sarmatis, manibus defuncti viri uxores interficere. Pabulo & pecori non aruo studet. Tympana ex corio curribus suis alligant hyemi & ibribus defendendis. Amiciuntur ferarum pellibus. Furta maxime execrantur, ut qui cuncta habeant omnia, & imunitas. Ebrietas plus nimio frequens est. Hinc Scythiffare verbum est inebriari. In solennibus conuiuiis circumferunt ingens patera, quam nulli accipiunt, nisi qui ex hostibus aliquot interfecerunt. Nullas habent vrbes, nulla moenia extructa. Domos secum ferunt singuli. Viunt ex pecoribus. Simulachra, aras, & delubra non putant facienda, preterquam Marti. Inopes sunt lignorum. Propterea quam pecudes excoriant, ossa quoque carnibus denudant, & successu ossibus carnes coquunt. Sues nolunt alere. In bello quem primum virum ceperint, eius sanguinem potant. Quoscunque in prelio interemerint, regi offerunt, Ablato enim capite sunt participes predae, quam arripuerint. Hostium homicidas in magno habent honore. Qui nihil preclarioris operis ediderunt, afficiuntur probro. Abundant vaticinatoribus, qui cum virgis diuinant. Quum rex aliquos afficit morte, omnes simul liberos interficit illæsis femi-

his. In faciendis foederibus vinum sanguine mixtum epotant. Regi nullus vernalicius ministrat. Eo mortuo quinquaginta ministri eius strangulant, ac totidē prestātia mi equi. Ferunt Scythæ seruos in dominos armatorū furorē & exercitiū præmonstratis flagellis olim coereuisse, ipsosq; meticulosos vertisse in fugā, author apud Iustinum Trogus. Cuius etiā historię meminit Claudianus in Eutropiū libro primo dicēs. Vt Scythia post multos rediēs exercitus ānos Quum sibi seruillis pro finib⁹ obuia pubes Iret, & arceret dominos tellure reuersos, Armata ostensis aciem fugere flagellis, Not⁹ ab in ineptis ignobile reppus sit horror Vultus & addictus sub verbere torpuit ensis.

☞ Sauromatæ seu Sarmatę qui sunt inter Boristhenem & Istrum, vagi sunt, & mutāt domicilia. Statius lib. 1. Sylua. An iuga Pannoniæ, mutatoresq; domorum Sauromatas quaties? sāguinem equinum permixto potāt lacte. Vnde Martialis lib. 1. Venit & epoto Sarmata pastus equo. Tanta sunt barbarie, vt pacem non intelligant. Promissa sunt barba, & longis capillis. Propterea vocātur intonsi. Seneca. Intonsis teritur qua via Sarmatis. Inepti sunt ad pedes frem pugnā. Authore Cor. Tacito.

☞ Sicambri Germaniæ populi ad vtrāq; Rhēni ripam habitantes, flauos habēt capillos, quos vbi satis creuerūt, quodam artificio in nodum complicant. Martialis lib. 1. Crinibus in nodum tortis venere Sicambri. Claudianus. Flauam sparsere Sicambri Cæsariem. Idem. Illinc flauēte Sicambri Cæsarie, nigris hinc Mauri crinibus irēt. Idem. Agmina quinetiam flauis obiecta Sicambri.

☞ Siculi pollēt acumine & vafricia. Propterea Maternus eos acutos vocat, & Apuleius lib. 11. Trilingues. Vnde Sisifilitare verbum Plautinum, est astute loqui. Siculi Heron's tempore, exotino milite plerūq; vtebantur.

☞ Satyri nihil habent moris humani præter figuram. Hicri sunt & villosi toto corpore, gaudentq; sylvarum latebris, & hominum commercia refugunt.

☞ Suani gentes indomitæ auri tantum metalla fodiunt.

¶ Sabæi ditissimi sunt sylvarū fertilitate odorifera, aurī metallis, agrorum rigui mellis, cæreq; prouentu. Corpora defunctorum nō pluris faciunt, q̃ stercorea. Quinetiam reges ipsos inter sterquilinā reiciunt.

¶ Sorbotæ populi Aethiopiz ex Aficz parte dicuntur esse octonum cubitorum.

¶ Sciopodes in maximo æstu humi iacentes resupini, umbra pedum se protegunt.

¶ Soritæ Indorum piscibus viuūt, quos vnguibus dissectos sole torrent, & ita panem iis faciunt.

¶ Sybaritæ populi Calabriz deliciis & voluptatib; adeo indulserūt, vt luxuriosa dīa dicerent sybaritica. Hinc Sybariticus luxus, & Sybaritici libelli id est ipudici. Cōiuiā celebraturi anno prius p̃ vocatores, foeminas inuitabāt, quo luxu roseis gēmis, auro, vnguentis, & vestib; exgisti ipendii cultæ oīum ora in se conuerterent. Erant & fastu præurgidi. Hinc adagiū. Sybaritæ p̃ plateas. Artes quæ sono constant, a ciuitate reiciebāt, ne qua ratione iterPELLA retur quies. Quin Gallos quoq; in vrbe nutrirī nolebant. Habebant in deliciis exiguæ staturæ homūculos & catēlos. Diuites si qñ rusticatū ire vellent, curru vehabantur adeo lente, vt diurnum iter tribus vix diebus conficerēt.

¶ Sardi seu Sardiani venales olīm pronūciabantur, quū q̃ ludos ederet in capitolio. Hinc adagiū. Sardus venalis.

¶ Solebant sueui Germaniz populi obliquare crinem, nodoq; substringere. Principes habebant ornatiorē capillum, q̃ plebei. Quosdam eorū mores describit Pōtanus lib. 1. de stellis dicens. Heluetii, vsq; etesq; atq; effera corā sueui, Quis vnū prædæ studiū, ac durare sub ipsis Corpora fluminibus, telosq; assuescere dextrā. Non vrbis, nō cura domus, agrive colendi. Venatu ducunt vitam, atq; e lacte liquente, Et quod Marte sibi spoliato ex hoste parant Bella placent, fususq; hostili e corpore sanguis.

¶ Sarbatæ Indorum regebantur populi non regum imperio. Author Curtius.

¶ Saducei dicebant mortalem esse animā, simulq; cum

corporibus intetire. Fatum negabāt. Deum constituēbāt extra omnē mali patratiōē inspectionēq;. Apud indos duo erant gymnosophistaz generā samarei & brachmānes. Samarei pomis, oryza, aut farina tantū alebant. Rex eos colebat vt deos, illorū precibus pacē regno conciliari existimāns. Existimabant aiām esse in seruitute, quādiu pcludebat corpe. Liberā vero vbi separata eēt. Propterea volūtariā plerūq; mortē oppetebāt. Hos domestici brōs existimabant. Eos nō q; supeſſent, deſlebant, vt infelices.

¶ Syri leues sunt, & rebus nouandis magnopere proclīues. Ludis præterea celebritatibusq; dediti. Perunguntur oleo precioso, & linūtur vnguētis. Maximā diei partem in concenationibus absumunt & potu. Masculi a. 14. anno, foeminæ a. 12. vsq; ad. 65. tributo obligātur. Fortunā colunt. Proni sunt in cachinos & scōmata. Diuino cultui satis dediti. Vnde Stati^o li. 1. Sylu. Quod ramis pia germi-
nat Damascus. Operosissimi sunt in hortis. Hinc adagiū. Multa Syrorū olera. Nec caruerunt molliciei nota. Hinc Syriffare verbum est molliter viuere.

¶ Sogdij populi prope Bactrianos, læti ad mortem festinant, alacri etiam corporis motu.

¶ Sabinorum Sacerdotes æneo cultro tonderi solebāt. Idem Sabini (vt est apud Plutarchum in Numa Pōpilio) Lacedæmoniorum coloniam se fuisse volunt.

¶ Apud Sardoos parētes senio cōfecti fustibus cædebantur a filijs, & mox contumulabātur. Turpe siquidem putabant multo senio cōfectum superesse diutius. Magistratibus cogebantur ratiocinari, vnde viuerent.

¶ Herodotus ait Selenetidas mulieres, oua parere, ideoq; nascentes hoīes, qnquēſ decies esse nobis ampliōres.

¶ Aetate beati Hieronymi Scoti vefcebantur hūanis car-
nibus. Et quū per syluas porcorum greges & armentorū reperirent, tamē pastorum nares & foeminarum papillas solebant abſcindere, & has solas ciborum delicias arbitrari. Idem nullam propriam habebant coniugem, sed pro-
libidine more pecudum lasciuiabant.

¶ Sarabaytæ sacerdotes Aegypti habitabāt in foraminibus petrarum induti porcorum & bouum pellibus, cincti funibus, discalceati, & sanguine cruentati. Cauernis demū excentes paupertatem & abstinentiam prædicabant, & barbam spectante populo sibi peruellebāt, nummisq; tali altu & commento adeptis, remeabāt in suas speluncas, & in summa lætitia furtim dapibus epulabantur.

¶ Syracusani olim erant opibus florentissimi, voluptatibusq; ac deliciis addictissimi. Vnde & Syracusana mensa transiit in prouerbium.

¶ Sarracenorum mores sic describit Ammianus Marcellinus. Omnes inq; pari sorte sunt bellatores seminudi, coloratis sagulis pube tenus amicti, equorū adiuuēto perniciū graciliumq; camelorum per diuersa reptantes in trāquillis vel turbidis rebus. Nec eorum quisq; filam apprehendit, vel arborem colit, aut arua subigēdo queritat victum, sed errāt semper sine lare, sine sedibus fixis, aut legibus. Vita est illis semp in fuga, vxoresq; mercenariæ, cōductæ ad tempus ex pacto. Atq; vt si species matrimonij, dotis nomine futura cōiunx hastam & tabernaculum offert marito. Ita autē quoad vixerint, late vagant, vt alio loco mulier nubat, alio pariat, liberosq; pcul ducat, nulla copia quiescēdi permissa. Victus vniuersis caro ferina est, lactis abundans copia, herbæ multiplices, & quæ per aucupium capi possunt, volucres.

¶ Scriptouini ppetuis fere niuib; rigent, crudisq; feræ carnibus vescunt, quæ pellibus indumēta sibi conficiūt. Author Paulus Diaconus de gestis Longobardorum.

¶ Olim Spartani sustulerunt omnem vsum auri & argenti ex Lycurgi instituto, ferrumq; prætulerūt, nummo ex eadem materia percusso.

¶ Sigynnæ populi Scythiæ equos habent toto corpore hirsutos, pusillos tamen, & gestandis viris inualidos, sed qui iuncti curru perniciissimi sunt.

¶ Samii gymnasium amoris nuncuparunt, institutis sacris quæ vocantur Eleutheria.

¶ Apud Sotianos Gallog: populos rex sexcētos apud se hēbat ex prudētiorib⁹, q^{ui} regi ipsi cōiuebāt, & cōmoriebant^{ur} volētes adeo, vt nō sit iuēt⁹, q^{ui} piculū subterfugeret.

¶ Troglodytæ populi specus excauāt, quas habent pro domib⁹. Victus illis serpentū carnes, stridor nō vox, adeo sermonis commercio carent. Assidui sunt in venatiōib⁹, & mira clarent velocitate. Nam super Aethiopiam velociore sunt equis. Authores Herodotus lib. 4. Pomp. met. lib. 1. & Plinius Cap. 8. lib. 5.

¶ Incolæ T. probanes insulæ ædificia habent modice ab humo extantia. Item aurum & argētum & marmor testudinis simile. Præterea gēmas & margaritas præcipue bonitatis. Apud eos annona nunq̃ augetur. Neq^{ue} sunt fora, neq^{ue} lites. Herculem colūt. Populus regem eligit senectia clementiaq^{ue} venerandum & liberos non habentem. Et si postea gignat, abdicant, ne fiat hæreditarium regnū, Rescōtōres ei dant. 30. Nec nisi multorum sentētia quisquam dāmnatur capite. Appellatio est ad populū, Rex si delinquit, morte mulctatur, nullo interimēte, sed auersantibus cunctis & commercia etiam sermonis negantibus. Agros diligenter colunt, Pomis abundant. Voluptas est in piscatu, testudinum maxime, quarum superficie domos integunt. Vita hominum centum annis modica.

¶ Tonemphoræ canem habent pro rege, motu eius imperia augurantes.

¶ Thraces calculos colore distinctos pro experimēto cuiuscunq^{ue} diei in vrnā condunt ac supremo die separatos dinumerant, atq^{ue} ita de vno quoq^{ue} pronunciant. Ferūtne esse tam fragilis memoriæ, vt quaternarium numerando nō possint excedere. Vtuntur acie cuneata. Bellicosi sunt. Vnde & Martem natum, apud eos fabulātur poetæ. Vinose largius ingurgitāt. Liberos in mercato vānundāt. Virgines non asservant, sed quibus libuit viris concumbere permittunt. Vxores seruant vehementer, easq^{ue} a parentibus coeunt. Punctas notis esse frontes nobile iudicatur, non esse notatas punctis ignobile. Oculos esse

habetur pro honestissimo, agricolatoꝝ pro contemptiſſimo. Spoliis bellicis & rapto viuere pulcherrimū. E diis colunt Martem, Liberum, Dianam. Reges etiam Mercurium, per quem ſolū iurant, & a quo progenitos ſe aiunt. Ad magnatum cadauera maſtatis prius: hoſtiis conuiuātur, priuſq; deſſent, deinde cōbuſta ſepeliunt, haud aliter humo contegunt. Aggeſto inſuper tumulo varij generis certamina proponunt. præcipue monomachiā, id eſt ſingulare certamen. Herodotus ſub principiū quinti libri.

¶ Tentyritæ ſeu Tentyri ſolo aſpectu & olfactu fugant crocodillos.

¶ Tapyri populi ſunt in Parthiā, qui vxores ſuas alijs viris concedunt, quum ex eis duos aut tres liberos ſuſceperunt. Strabo libro vndecimo. Vino perinde ac vnguento oblinuntur. Iuſtitiam obſeruant.

¶ Tibareni populi Scythiæ in Aſia, quos amār, ſenio pfectos ſuſpēdūt in paribulis. Iuſtiſſimi ſunt, nec pri^o bello cōgrediunt cū aliquo quā diē, locū, horā, hoſti ex fide denunciauerint. Si quādo inibi pepererint mulieres, viri velut egritudine ſimulata in lectulis decumbūt, vt puerperæ, hiſq; iacētib⁹ pministrāt vxores. Luſum amplexant ac riſus, q̃ in iis maximā felicitatis partē arbitrent eē conſtitutā.

¶ Tēplarij heretici fuerūt in Solymis ciuitate āno. 1030. poſt imperium Auguſti. Frequētes & aſſidui verſabantur in templis, vnde tractum nomen. Simulachrum habebāt ſummo factum artificio, cui hominis cutē ſuperinduxerant & binos præfulgentes carbūculos ſub ipſa frōte collocauerant, qui promicabāt oculorum vice. Huic autem ſimulachro ſacra faciebant. Morientū præterea cadauer in cineres adaſtum, cæteris in potum conferebāt, qua potione ſirmiōres & cōſtatiores ſe futuros putabāt. Eos verō qui extemplarii virginisq; cōiugio fuiſſent nati, ſubiecto igne torrebāt, ſimulq; ex humore deliquato ſuū perūgebant ſimulachrū, quo maiorē probarent religionē. Tenebant amore maſculoꝝ ſœdiſſimo. Damnati ſunt tadē in Viēnenſi concilio, & concremati, quotquot reperti ſunt.

¶ Apud Thrausos populos Thraciæ edito puero ppin/
qui assistētes lugent, misērias huius vitæ recēsentēs, quas
passurus sit infans ille. Hominem fato functū per lūsum
& lētitiam terrę mandant, referētes quot malis liberatus
sit ille. Multas habent vxores, quæ si cōtingat viro homi
nem exuere, certatim contendunt eius mortem sequi.

¶ Vascones Iberię populi iuncti Cantabris arcta obsidio
ne laborantes dicitur aliquādo carnes humanas esitasse.
Iuuenalis Satyra decimaquinta. Vascones (vt fama est) ali
mentis talibus vfi Produxere mimas. Idem. Sicut modo
dicta mihi gens. Post omnes herbas, post cūcta animalia,
quicquid cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis Pal
lorem & maciem & renues miserantibus artus, Membra
aliena fame Lacerabant, esse parati & sua.

INDEX CARTHARVM

* a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z
A B C D E F G H I K L M N O.

Omnes quaterniones.

Venetiis apud heredes Lucæantonii
Iuntæ Florentini Mense Iu
nio. M D. XLI.

